TYROCINIUM SACRAMENTALE PRACTICUM PARS III.

SIVE

INSTRUCTIO CURANDI SEU CONFESSARII DE Pœnitentiæ Sacramento.

AUTHORE

P. F. PATRITIO SPORER,

Passaviensi, Ordinis FF. Minorum Recollectorum Prov. Argent. SS. Theologiæ Lectore Jubilato.

Ex Permissu Superiorum, & cum Privilegio S. C. Maj.

M.DC. LXXXI

SALISBURGI,

Sumpt. & Typis JOANNIS BAPTISTÆ MAYR, Aulico-Academici Typogr. & Bibliopolæ.

Celſiſsime ac Reverendiſſime

PRINCEPS,

DOMINE, DOMINE CLEMENTISSIME &c.

QUod *Perſis ſolenne erat Principum ſuorum Majeſtatem prono in terram corpore colere, hoc mihi ad ſacratiſſimos pedes* Tuos *procumbenti hodie votum.* Non *ſimplex* Celſitudinis Tuæ *adorator eas in* Te *animi dotes ſuſpicio, quibus magnus Princeps Orbi oſtenditur, & ante fata beatam occupat Æternitatem: beatam* in-

inquam; non illam, quæ brevi annorum cursu subnixa in sola durat Posterorum memoria, sed quæ virtute meretur perennaturam in Cælis adoream. Aurum ac gemmæ, & quidquid in sui venerationem humana avaritia superbè accumulat, vel gravi curarum pondere opprimunt, vel ante tempus præcipiti fugâ licet avidè prensantibus elabuntur: ille verus Thesaurus *est, qui quantumlibet delibatus* non deficit, *quem nec* tinearum *corrosio, nec pravæ prodigalitatis usus* corrumpit. *Numeret, si potest, Posteritas pios labores, quos* Clementissima Celsitudo Tua *suscipit corrogandis in Cælo divitiis, dum etiam immensos ærarii census, quos aliorum superbia in vani hominis ostentationem profunderet, pia liberalitate impendit in Superos, illis aras ac Cœnobia exstruit. Vidit nuper ac mirata est* Titt-

ma-

maninga *ardentissimæ* Pietatis Tuæ *auspicium, cùm inter festivos tubarum applausus primum condendo* Divi Augustini *Cœnobio lapidem poneres*: lapidem *verè* angularem, *qui contra omnes tam temporum, quàm hostium insultus stabit immobilis. Fremat licèt invidia, & omnem movendo huic* lapidi *lapidem moveat, surget tamen, &* suprà hanc petram *stabit Ecclesia: Ecclesia quæ quotidianis personabit divinas laudes celebrantium vocibus, in cujus aris sternentur tot victimæ, erúntque sancta æmulatione non tam* aurei calices, *quàm* aurei Sacerdotes. *Et quid hæc aliud sunt* Celsissime Princeps., *quàm flagrantissimæ voces, quibus Cælum pulsatur, ut in* Clementissimam Celsitudinem Tuam *omnis boni ac felicitatis abundantiam depluat: depluat enimverò, quod omnium deside-*

inquam; non illam, quæ brevi annorum cursu subnixa in sola durat Posterorum memoria, sed quæ virtute meretur perennaturam in Cælis adoream. Aurum ac gemmæ, & quidquid in sui venerationem humana avaritia superbè accumulat, vel gravi curarum pondere opprimunt, vel ante tempus præcipiti fugâ licet avidè prensantibus elabuntur: ille verus Thesaurus *est, qui quantumlibet delibatus* non deficit, *quem nec* tinearum *corrosio, nec pravæ prodigalitatis usus* corrumpit. *Numeret, si potest, Posteritas pios labores, quos* Clementissima Celsitudo Tua *suscipit corrogandis in Cælo divitiis, dum etiam immensos ærarii census, quos aliorum superbia in vani hominis ostentationem profunderet, pia liberalitate impendit in Superos, illis aras ac Cœnobia exstruit. Vidit nuper ac mirata est* Titt-

ma-

maninga *ardentissimæ* Pietatis Tuæ *auspicium, cùm inter festivos tubarum applausus primum condendo* Divi Augustini *Cœnobio lapidem poneres*: lapidem *verè* angularem, *qui contra omnes tam temporum, quàm hostium insultus stabit immobilis. Fremat licèt invidia, & omnem movendo huic* lapidi *lapidem moveat, surget tamen, &* suprà hanc petram *stabit Ecclesia; Ecclesia quæ quotidianis personabit divinas laudes celebrantium vocibus, in cujus aris sternentur tot victimæ, eruntque sancta æmulatione non tam* aurei calices, *quàm* aurei Sacerdotes. *Et quid hæc aliud sunt* Celsissime Princeps., *quàm flagrantissimæ voces, quibus Cælum pulsatur, ut in* Clementissimam Celsitudinem Tuam *omnis boni ac felicitatis abundantiam depluat: depluat enimverò, quod omnium deside-*

rium est, & ad seram senectatem tam Pium *ac* Iustum *Principem deferat, ad cujus pedes dum provolutus hoc* Tertium Opus de Pœnitentia *demississimè dedico, inter vota ac preces vivo.*

Reverendissimæ Celsitudinis Tuæ

Salisb. 16. Novemb. 1681.

Humillimus Servus

Joannes Baptista Mayr.

PRIVILEGIUM CÆSAREUM.

CUm S. Cæsareæ Majſtatis Privilegio cautum ſit omnibus & ſingulis Typographis & Bibliopolis, ne libros à noſtri Ordinis Patribus editos vel imposterum edendos imprimant, recudant, aut alibi recuſos intra S.R. Imperii, Regnorúmque ac Ditionum hæreditarium Domûs Auſtriacæ fines adducant, vendant, vel diſtrahant abſque aſſenſu & facultate dictorum Patrum ſub graviſſima mulcta &c. Hinc Ego F. SIMON STAHL Ord. FF. Min. Recoll. Prov. Argent. MINISTER PROVINCIALIS, JOANNI BAPTISTÆ MAYR, Typographo Aulico & Academico Salisburgi in impreſſione TYROCINII SACRAMENTALIS à M. V. P. PATRITIO SPORER, ejuſdem Provinciæ Lectore Jubilato ac Diffinitore actuali, compoſiti, per præſentes facultatem concedo utendi dicto Privilegio. In quorum fidem has mea manu ſubſcriptas & Officii Sigillo munitas dedi in Conventu noſtro Ellenſi ad S. Maternum. die 26. Februarii Anno 1681.

(L.S.)

P. SIMON, qui ſuprà.

Facultas Plurimùm Reverendi P. Provincialis.

EGo F. SIMON STAHL, Ord. FF. Min. S. Francisci Recollectorum, Provinciæ Argentinæ Minister Provincialis hisce facultatem, quantùm in me est, concedo, ut PARS III. TYROCINII SACRAMENTALIS à M. V. P. PATRITIO SPORER, SS. Theologiæ Lectore Iubilato ac Provinciæ nostræ Diffinitore conscripta, ac à Theologis ad id deputatis lecta ac censa prelo dari possit. In cujus fidem has Officii mei Sigillo munitas dedi in Conventu nostro Lenzfridano die 15. Decembr. Anno 1680.

(L.S.)

P. SIMON, qui suprà.

Approbationes Theologicæ Ordinis.

ET hæc TERTIA quoque PARS TYROCINII SACRAMENTALIS, seu *Instructio curandi sive Confessarii de Sacrameato Pœnitentiæ*, M. V. Patris ac venerabilis senis P. PATRITII SPORER Ordinis Fratrum Minorum Recol. Almæ Provinciæ nostræ Argentinensis tertiò Definitoris, ac SS. Theologiæ Lectoris Jubilati, cùm à prioribus in maturitate, claritate, ac soliditate haud degener, proindéque Sacræ fidei Orthodoxæ, & bonis moribus maximè sit conformis, lucem publicam jure sibi vendicat. Ita censeo in Conventu Salisb. die 15. mensis Novembris. 1681.

(L. S.)

F. PETRUS de ALCANTARA STAUDACH, ejusdem Ordinis ac Conventûs p. t. SS. Theologiæ Lector Ordinarius.

TERTIA quoque PARS TYROCINII SACRAMENTALIS, vulgò *Instructio Curandorum* seu *Confessariorum* à M. V. P. F. PATRITIO SPORER Ordinis FF. Min. Recollectorum Provinciæ Argentinæ SS. Theologiæ Lectore Jubilato & Diffinitore actuali concinnata, quia orthodoxam fidem, aut religiosos mores non modò in nullo offendit, quin potiùs doctrinam moralem solidè & maturè ex probatissimis Authoribus collectam, ac clarissimè ad captum digestam, omnibúsque Curatis pro praxi apprimè facilem continet, hinc meritò, in solatium & subsidium quorumcumq; Confessorum in lucem publicam prodire debet. Ita sentio ex Conventu nostro Salisburgensi ejusdem Ordinis & Provinciæ, 15. Novemb. 1681.

(L. S.)

F. RODERICUS SCHNABL, ibidem SS. Theol. Lector Ordinarius.

)(5

Facultas Reverendissimi Metropolitici Consistorii Salisburg.

EX mandato Reverendiss. Consistorii attentè legi & consideravi PARTEM TERTIAM TYROCINII SACRAMENTALIS à M. V. P. F. PATRITIO SPORER Passaviensi Ord. F. F. Min. Recollect. SS. Theol. Lectore Jubilato collectam, in qua virtus & usus Sacramenti Pœnitentiæ, juxta ritum & mores Catholicos, Orthodoxámque fidem, clarissimè, & solidissimè tractatur, ut proinde publicè utilis publicam lucem mereatur, ita censeo

JOANNES JULIUS de MOLL, Provincialis Austriacus, Celsiss. & &Reverendiss. Principis & Archi-Episcopi Salisb. Consiliarius Consistorialis, & B. M. V. ad Nives Canonicus.

TYROCINII SACRAMENTALIS

PARS III.

Instructio curandi seu Confessarij.

DE PÆNITENTIÆ SACRAMENTO.

DE hoc septem erunt capita. I. De Sacramenti Pœnitentiæ essentia, partibus, materiâ. II. De Contritione. III. De Confessione. IV. De satisfactione. V. De absolutione sacramentali. VI. De Confessario, eiúsque requisitis. VII. De sigillo, & notitiæ ex confessione habitæ usu licito, & illicito.

In nomine Domini incipiat!

CAPUT I.

De Sacramenti Pœnitentiæ essentia, partibus, materia.

QVÆSTIO I.
Quid est Pœnitentia?

§. I.
Pœnitentia, *quid nominis*?

1 POENITENTIA dicta est à nomine, *pœna*, & verbo, *teneo*, ut idem sit *pœnitere*, ac *pœnam tenere*. pœnitens, *pœnam tenens*, ac pœnitentia, *pœnæ tenentia*: seu ut loquitur D. Isidorus l. 6. Ethymolog. c. ult. *Pœnitentia*; *eò quòd ipse homo se puniat pœnitendo, quod malè admisit.* Ita omnes Catholici, contra hæreticos nostri temporis, qui delicatum hominum genus, ab omni pœna abhorrentes, fingunt Ethymologiam pœnitentiæ, non à nomine *pœna*; sed à propositione, *pone*, id est, *post*, quasi dicatur, *pone tenere*; id est: *posteà sapere*: adeòq; volunt pœnitentiam nihil aliud esse, quàm resipiscentiam à peccatis commissis, consistentem in agnitione peccatorum commissorum, & proposito non ampliùs committendi. Sed im-

imperectè & perversè. Nam ut homo per actum virtutis pœnitentiæ animi mutatione ad meliorem vitam se convertat, necesse est, ut non solùm agnoscens malè facta sua, novæ vitæ propositum arripiat, seu resipiscat, sed etiam vitam veterem, seu peccata commissa & agnita tanquàm malum abolendum detestetur ac de eo doleat: ut passim significant Scripturæ & SS. Patres significationem huius vocis, *Pœnitentia*, ubique exprimentes per dolorem & pœnam seu afflictionem aliquam. Job ultimo. *Idcircò ipse me reprehendo, & ago pœnitentiam in favilla & cinere &c.* Joël 2. *Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejunio & fletu & planctu, & scindite corda vestra &c.* Et Christus ipse Matth. 11. *Si in Tyro & Sidone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, in cilicio & cinere pœnitentiam egissent.* Quæ omnia important pœnam aliquam & animi dolorem. Et clarissimè D. Augustinus lib. 50. homiliarum homiliâ ultimâ: *Non sufficit mores in melius commutare, & à factis malis recedere, nisi etiam de his, quæ facta sunt, satisfaciat Deo per pœnitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis Sacrificium, cooperantibus eleemosynis.* Et notissimum est illud D. Ambr. relatum cap. 1. d. 3. de Pœnitent. *Pœnitentia est mala præterita plangere, & plangenda iterùm non committere.* Similiter loquuntur alij Patres passim ad longum.

§. II.

Pœnitentia, *quot modis accepta?*

2 DUpliciter accipitur Pœnitentia, 1. Ut virtus: 2. Ut Sacramentum eſt. *Pœnitentia ut virtus* dicitur, quatenùs conſiſtit in actu pœnitentis deteſtantis ac punientis peccata ſua. Et eſt in re ipſa contritio, pars materialis Sacramenti Pœnitentiæ. *Pœnitentia ut Sacramentum* dicitur, quatenùs conſiſtit in actu Sacerdotis peccatorem verè pœnitentem, ſeu de peccatis ſuis dolentem ac confeſſum abſolventis: adeò ut Pœnitentia *ut Sacramentum* non tantùm præſupponat, ſed etiam ut partem materialem correquirat, ac velut includat pœnitentiam *ut virtutem*. De pœnitentia virtute abſolutè ſumpta, & ſine ordine ad Sacramentum, quatenùs ſcilicet olim, ante Sacramentum pœnitentiæ inſtitutum requirebatur ad remiſſionem peccatorum, & peccatoris juſtificationem, latè ſpeculantur Scholaſtici. Nos breviter aliquid.

§. III.

Quid eſt Pœnitentia virtus?

3 *E*St *habitus inclinans hominem ad deteſtandum & vindicandum peccatum à ſe commiſſum, quatenùs offenſa & injuria DEI eſt.*

Com-

Communis DD. ex Scoto *in 4. d.* 14. Huius virtutis actus, seu pœnitentia actualis est: *Detestatio ac dolor animi de peccato, quatenùs est offensa & injuria Dei, intentione eam delendi ac vindicandi, seu compensandi.* Ex D. Thom. Layman. *lib.* 5. *tract.* 6. *c.* 1. *num.* 2. Estque in reipsa contritio generatim sumpta, de qua copiosè dicemus *cap.* 2. De Pœnitentia virtute seu habituali, qualis virtus sit, quæ eius ratio formalis, objectum formale, finis &c. (de quo, ut modò dixi, latè disceptant Scholastici) res tota speculativa est, ad praxin parùm utilis, minùs necessaria: tantùm enim abest ut Tyronem dirigat & promoveat ad practicam cognitionem contritionis, quin potiùs distrahat & confundat. Id solùm nota. Huius virtutis & actus pœnitentiæ objectum materiale detestandum & vindicandum esse peccatum. Objectum verò formale & rationem formalem, ob quam detestandum & vindicandum peccatum, esse injuriam & offensam Dei. Hos terminos juvat explicare pro fundamento & pleniori intellectu dicendorum.

Quatenùs offensa & injuria Dei est.

4 Differunt hæc duo offensa & injuria, sicut magis & minùs latè patens. Omnis enim injuria offensam continet. Non econtra omnis offensa injuriam. N.

I. Offensa generatim est *læsio seu irritatio voluntatis alterius* : quâ nimirùm aliquis alteri contra voluntatem suam molestiam infert, sicque eum movet, eique motivum seu jus tribuit ad displicentiam, indignationem, aversionem ac iram adversùs offendentem, activè loquendo. Nam passivè & formaliter *offensa* est ipsa displicentia, aversio indignatio, ac quidam animi amaror & cordolium offensi adversùs offendentem. Atque hæc offensa potest esse & sæpe fit absque omni injuria propriè dicta, seu læsione juris alterius offensi. Ex. gr. Amico petenti à te librum commodatò, quo is valdè indigeret, & tu facilè carere posses, negas tamen & non vis dare : procul dubio offendis Amicum, & das ei sufficiens motivum ad displicentiam, aversionem, & indignationem adversùs te : non tamen facis ei injuriam, quia nullum eius jus lædis, neque ullo jure tenebaris ei librum commodare, sed tantùm voluntati eius infers molestiam: ideoque est offensa pura contra pacem & amicitiam humanam, & ad summum contra virtutem charitatis, minimè contra justitiam. Atque pro hac offensa pura debetur satisfactio amica, non ex justitia aliqua, cum nullum jus alterius læsum sit, sed ex charitate, fitque ea satisfactio per amicam petitionem veniæ, per obsequia alia specialia & similia homini offenso exhibita pro quantitate offensæ, ad eius ani-

animum, affectúmque reconciliandum: prout latiùs tractatur in materia de charitate.

II. Iniuria *eſt læſio iniuſta juris alterius rationabiliter inviti*, (ideóque eo ipſo etiam *offenſa*,) quâ nimirùm fit aliquid contra verum jus alterius, v. g. contumeliam inferendo &c.) 5
poteſt injuria etiam eſſe absque omni damno illato, (ut ſi ſoli, nemine præſente contumeliam inferas; ſi adulterium committas omninò occultum manens, nullâ indè prole ſuſceptâ &c.) Et pro tali iniuria mera & non damnoſa, debetur aliqua vindicta, ſeu ſatisfactio ex juſtitia vindicativa. *Satisfactio* enim propriè eſt *compenſatio iniuriæ alteri illatæ*: in hoc conſiſtens, quòd ſicut alterum injuriando & lædendo contra jus & voluntatem eius moleſtavimus, ita nos viciſſim in eius gratiam aliquid moleſtum nobis contra voluntatem noſtram agendo vel patiendo (v.g. ad minimùm humiliter & confuſibiliter deprecando &c.) injuriam illatam compenſemus, aboleamus, & velut vindicemus: qui eſt actus proprius juſtitiæ vindicativæ, & reſpectu Dei, virtutis pœnitentiæ inclinantis hominem *ad deteſtandum & vindicandum peccatum, quatenùs offenſa & iniuria DEI eſt*: quâ ratione, dicam ſtatim *num. ſeq.* Quòd ſi porrò iniuria etiam damnoſa ſit iniuſtum damnum inferens proximo in ſuis bonis fortunæ, famæ, vitæ, animæ, v.g. furando, detrahendo, occidendo &c. iam pro illo dam-

Facultas Plurimùm Reverendi P. Provincialis.

EGo F. SIMON STAHL, Ord. FF. Min. S. Franciſci Recollectorum, Provinciæ Argentinæ Miniſter Provincialis hiſce facultatem, quantùm in me eſt, concedo, ut PARS III. TYROCINII SACRAMENTALIS à M. V. P. PATRITIO SPORER, SS. Theologiæ Lectore Iubilato ac Provinciæ noſtræ Diffinitore conſcripta, ac à Theologis ad id deputatis lecta ac cenſa prelo dari poſſit. In cujus fidem has Officii mei Sigillo munitas dedi in Conventu noſtro Lenzfridano die 15. Decembr. Anno 1680.

(L.S.)

P. SIMON, qui ſuprà.

Approbationes Theologicæ Ordinis.

ET hæc TERTIA quoque PARS TYROCINII SACRAMENTALIS, seu *Instructio curandi sive Confessarii de Sacramento Pœnitentiæ*, M. V. Patris ac venerabilis senis P. PATRITII SPORER Ordinis Fratrum Minorum Recol. Almæ Provinciæ nostræ Argentinensis tertiò Definitoris, ac SS. Theologiæ Lectoris Jubilati, cùm à prioribus in maturitate, claritate, ac soliditate haud degener, proindéque Sacræ fidei Orthodoxæ, & bonis moribus maximè sit conformis, lucem publicam jure sibi vendicat. Ita censeo in Conventu Salisb. die 15. mensis Novembris. 1681.

(L. S.)

F. PETRUS de ALCANTARA STAUDACH, ejusdem Ordinis ac Conventûs p. t. SS. Theologiæ Lector Ordinarius.

TERTIA quoque PARS TYROCINII SACRAMENTALIS, vulgò *Instructio Curandorum* seu *Confessariorum* à M. V. P. F. PATRITIO SPORER Ordinis FF. Min. Recollectorum Provinciæ Argentinæ SS. Theologiæ Lectore Jubilato & Diffinitore actuali concinnata, quia orthodoxam fidem, aut religiosos mores non modò in nullo offendit, quin potiùs doctrinam moralem solidè & maturè ex probatissimis Authoribus collectam, ac clarissimè ad captum digestam, omnibúsque Curatis pro praxi apprimè facilem continet, hinc meritò, in solatium & subsidium quorumcumq; Confessorum in lucem publicam prodire debet. Ita sentio ex Conventu nostro Salisburgensi ejusdem Ordinis & Provinciæ, 15. Novemb. 1681.

(L. S.)

F. RODERICUS SCHNABL, ibidem SS. Theol. Lector Ordinarius.

)(5

Facultas Reverendissimi Metropolitici Consistorii Salisburg.

EX mandato Reverendiss. Consistorii attentè legi & consideravi PARTEM TERTIAM TYROCINII SACRAMENTALIS à M. V. P. F. PATRITIO SPORER Passaviensi Ord. F.F. Min. Recollect. SS. Theol. Lectore Jubilato collectam, in qua virtus & usus Sacramenti Pœnitentiæ, juxta ritum & mores Catholicos, Orthodoxámque fidem, clarissimè, & solidissimè tractatur, ut proinde publicè utilis publicam lucem mereatur, ita censeo

JOANNES JULIUS de MOLL, Provincialis Austriacus, Celsiss. & & Reverendiss. Principis & Archi-Episcopi Salisb. Consiliarius Consistorialis, & B. M. V. ad Nives Canonicus.

TYROCINII SACRAMENTALIS

PARS III.

Inſtructio curandi ſeu Confeſſarij.

DE PÆNITENTIÆ SACRAMENTO.

DE hoc ſeptem erunt capita. I. De Sacramenti Pœnitentiæ eſſentia, partibus, materiâ. II. De Contritione. III. De Confeſſione. IV. De ſatisfactione. V. De abſolutione ſacramentali. VI. De Confeſſario, eiúſque requiſitis. VII. De ſigillo, & notitiæ ex confeſſione habitæ uſu licito, & illicito.

In nomine Domini incipiat!

CAPUT I.

De Sacramenti Pœnitentiæ essentia, partibus, materia.

QVÆSTIO I.

Quid est Pœnitentia?

§. I.

Pœnitentia, *quid nominis*?

1 POENITENTIA dicta est à nomine, *pœna*, & verbo, *teneo*, ut idem sit *pœnitere*, ac *pœnam tenere*. pœnitens, *pœnam tenens*, ac pœnitentia, *pœnæ tenentia*: seu ut loquitur D. Isidorus l. 6. Ethymolog. c. ult. *Pœnitentia*; *eò quòd ipse homo se puniat pœnitendo, quod malè admisit*. Ita omnes Catholici, contra hæreticos nostri temporis, qui delicatum hominum genus, ab omni pœna abhorrentes, fingunt Ethymologiam pœnitentiæ, non à nomine *pœna*; sed à propositione, *pone*, id est, *post*, quasi dicatur, *pone tenere*; id est: *posteà sapere*: adeòq; volunt pœnitentiam nihil aliud esse, quàm resipiscentiam à peccatis commissis, consistentem in agnitione peccatorum commissorum, & proposito non ampliùs committendi. Sed im-

mperectè & perversè. Nam ut homo per- ctum virtutis pœnitentiæ animi mutatione- d meliorem vitam se convertat, necesse est, t non solùm agnoscens malè facta sua, novæ itæ propositum arripiat, seu resipiscat, sed eti- m vitam veterem, seu peccata commissa & a- nita tanquàm malum abolendum detestetur de eo doleat: ut passim significant Scriptu- e & SS. Patres significationem huius vocis, *œnitentia*, ubique exprimentes per dolorem, poenam seu afflictionem aliquam. Job ulti- 10. *Idcircò ipse me reprehendo, & ago pœniten- am in favilla & cinere &c.* Joël 2. *Converti- ini ad me in toto corde vestro, in jejunio & fletu planctu, & scindite corda vestra &c.* Et Chri- us ipse Matth. 11. *Si in Tyro & Sidone factæ sent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, in cilicio & inere pœnitentiam egissent.* Quæ omnia im- ortant pœnam aliquam & animi dolorem. Et larissimè D. Augustinus lib. 50. homiliarum omiliâ ultimâ: *Non sufficit mores in melius mmutare, & à factis malis recedere, nisi etiam e his, quæ facta sunt, satisfaciat Deo per pœni- ntiæ dolorem, per humilitatis gemitum, per con- iti cordis Sacrificium, cooperantibus eleemosynis.* t notissimum est illud D. Ambr. relatum cap. d. 3. de Pœnitent. *Pœnitentia est mala præterita angere, & plangenda iterùm non committere.* Si- iliter loquuntur alij Patres passim ad lon- um.

§. II.

Pœnitentia, *quot modis accepta?*

2 DUpliciter accipitur Pœnitentia, 1. Ut virtus: 2. Ut Sacramentum est. *Pœnitentia ut virtus* dicitur, quatenùs consistit in actu pœnitentis detestantis ac punientis peccata sua. Et est in re ipsa contritio, pars materialis Sacramenti Pœnitentiæ. *Pœnitentia ut Sacramentum* dicitur, quatenùs consistit in actu Sacerdotis peccatorem verè pœnitentem, seu de peccatis suis dolentem ac confessum absolventis: adeò ut Pœnitentia *ut Sacramentum* non tantùm præsupponat, sed etiam ut partem materialem correquirat, ac velut includat pœnitentiam *ut virtutem*. De pœnitentia virtute absolutè sumpta, & sine ordine ad Sacramentum, quatenùs scilicet olim, ante Sacramentum pœnitentiæ institutum requirebatur ad remissionem peccatorum, & peccatoris justificationem, latè speculantur Scholastici. Nos breviter aliquid.

§. III.

Quid est Pœnitentia virtus?

3 E*St habitus inclinans hominem ad detestandum & vindicandum peccatum à se commissum, quatenùs offensa & injuria DEI est.*

Com-

Communis DD. ex Scoto *in 4. d.* 14. Huius virtutis actus, seu pœnitentia actualis est: *Detestatio ac dolor animi de peccato, quatenùs est offensa & injuria Dei, intentione eam delendi ac vindicandi, seu compensandi.* Ex D. Thom. Layman. *lib.* 5. *tract.* 6. *c.* 1. *num.* 2. Estque in reipsa contritio generatim sumpta, de qua copiosè dicemus *cap.* 2. De Pœnitentia virtute seu habituali, qualis virtus sit, quæ eius ratio formalis, objectum formale, finis &c. (de quo, ut modò dixi, latè disceptant Scholastici) res tota speculativa est, ad praxin parùm utilis, minùs necessaria: tantùm enim abest ut Tyronem dirigat & promoveat ad practicam cognitionem contritionis, quin potiùs distrahat & confundat. Id solùm nota. Huius virtutis & actus pœnitentiæ objectum materiale detestandum & vindicandum esse peccatum. Objectum verò formale & rationem formalem, ob quam detestandum & vindicandum peccatum, esse injuriam & offensam Dei. Hos terminos juvat explicare pro fundamento & pleniori intellectu dicendorum.

Quatenùs offensa & injuria Dei est.

DIfferunt hæc duo offensa & injuria, sicut magis & minùs latè patens. Omnis enim injuria offensam continet. Non econtra omnis offensa injuriam. N. 4

I. OFFENSA generatim est *læsio seu irritatio voluntatis alterius*: quâ nimirùm aliquis alteri contra voluntatem suam molestiam infert, sicque eum movet, eique motivum seu jus tribuit ad displicentiam, indignationem, aversionem ac iram adversùs offendentem, activè loquendo. Nam passivè & formaliter *offensa* est ipsa displicentia, aversio indignatio, ac quidam animi amaror & cordolium offensi adversùs offendentem. Atque hæc offensa potest esse & sæpe fit absque omni injuria propriè dicta, seu læsione juris alterius offensi. Ex. gr. Amico petenti à te librum commodatò, quo is valdè indigeret, & tu facilè carere posses, negas tamen & non vis dare: procul dubio offendis Amicum, & das ei sufficiens motivum ad displicentiam, aversionem, & indignationem adversùs te: non tamen facis ei injuriam, quia nullum eius jus lædis, neque ullo jure tenebaris ei librum commodare, sed tantùm voluntati eius infers molestiam: ideoque est offensa pura contra pacem & amicitiam humanam, & ad summum contra virtutem charitatis, minimè contra justitiam. Atque pro hac offensa pura debetur satisfactio amica, non ex justitia aliqua, cùm nullum jus alterius læsum sit, sed ex charitate, fitque ea satisfactio per amicam petitionem veniæ, per obsequia alia specialia & similia homini offenso exhibita pro quantitate offensæ, ad eius ani-

animum, affectúmque reconciliandum: prout latiùs tractatur in materia de charitate.

II. INIURIA *est læsio iniusta juris alterius rationabiliter inviti*, (ideóque eo ipso etiam *offensa*,) quâ nimirùm fit aliquid contra verum jus alterius, v. g. contumeliam inferendo &c.) potest injuria etiam esse absque omni damno illato, (ut si soli, nemine præsente contumeliam inferas; si adulterium committas omninò occultum manens, nullà indè prole susceptâ &c.) Et pro tali iniuria mera & non damnosa, debetur aliqua vindicta, seu satisfactio ex justitia vindicativa. *Satisfactio* enim propriè est *compensatio iniuriæ alteri illatæ*: in hoc consistens, quòd sicut alterum injuriando & lædendo contra jus & voluntatem eius molestavimus, ita nos vicissim in eius gratiam aliquid molestum nobis contra voluntatem nostram agendo vel patiendo (v.g. ad minimùm humiliter & confusibiliter deprecando &c.) injuriam illatam compensemus, aboleamus, & velut vindicemus: qui est actus proprius justitiæ vindicativæ, & respectu DEI, virtutis pœnitentiæ inclinantis hominem *ad detestandum & vindicandum peccatum, quatenùs offensa & iniuria DEI est*: quâ ratione, dicam statim *num. seq.* Quòd si porrò iniuria etiam damnosa sit iniustum damnum inferens proximo in suis bonis fortunæ, famæ, vitæ, animæ, v.g. furando, detrahendo, occidendo &c. iam pro illo damno

no compensando debetur restitutio propriè dicta ex justitia commutativa. *Restitutio enim est compensatio damni injustè illati alteri in bonis suis*: & fit aliquid de nostro ipsi damnificato conferendo ad æqualitatem damni illati, seu
6 dati & accepti. *Ꝗ*. Hic incidenter bene nota differentiam satisfactionis & restitutionis ex descriptionibus datis: & simul ad propositum observa rationem, cur Deo offenso aliquo modo satisfacere, non autem restituere possimus. Nimirùm, quia, sicut prô dolor! possumus DEUM offendere & injuriare, aliquid contra voluntatem ejus sanctissimam, jus, ac leges agendo vel omittendo: at verò damnum ei in bonis suis inferre non possumus: ita in eius gratiam ac compensationem ac vindictam offensæ & injuriæ ipsi illatæ, aliquid nobis molestum agere & pati possumus & debemus: nihil autem ipsi de nostro ante non suum conferre possumus. Bene, inquam, hæc nota, & simul disce, quâ intentione opera tua satisfactoria, seu pœnitentias peragas & Deo offeras. Jam consequenter videamus quâ ratione omne peccatum sit.

7 III. INIURIA & OFFENSA DEI. Omne peccatum, ex eo ipso, quòd sit transgressio legis divinæ, seu uti definit *S. Augustinus*: *Dictum, factum, vel concupitum contra legem Dei æternam*; consequenter necessariò & contra ipsum Deum, adeóque offensa & injuria Dei: ídque varia

variâ & multiplici ratione. I. Generalissimè peccatum repugnat Deo ob infinitam suam sanctitatem summè abhorrenti, abominanti, ac detestanti peccatum, prout pœnis æternis ac temporalibus nimiùm manifestat: & sic peccatum generaliter continet offensam Dei, provocans nimirùm Deum ad justissimam, gravissimam, infinitam displicentiam, aversionem, indignationem &c. adversùs peccatorem; nisi pœniteat. Estque hæc offensa contra virtutem pacis cum Deo, ut pulchrè declarat Cardinalis Lugo *disp.2. de Pœnit. sect.*1. & significare videtur Apostolus. Rom. 5. *Iustificati ergo ex fide, pacem habemus ad Deum, per Dominum nostrum Iesum Christum.*

II. Generaliter peccatum 8
repugnat Deo, ut supremo Principi ac Domino, cui summum jus disponendi de omnibus prout vult, absque ullius creaturæ contradictione vel repugnantia. Et hac ratione generaliter omne peccatum continet iniuriam Dei propriè dictam contra justitiam ac jus divinũ strictissimum, quod Deus habet in nos, & omnes actiones nostras, multò magis quàm Dominus in servum, Dux in militem &c. pro qua injuria meritò detestanda, omnis & stricta Deo satisfactio debetur. Atque hanc injuriam & offensam adversùs Deum detestandam, compensandam, abolendam, ac velut vindicandam debitâ satisfactione, dicimus obiectum formale ac proprium munus pœnitentiæ virtutis.

III. Jam particularius: Peccatum supremè repugnat Deo, ut summo bono, & fini nostro ultimo, quippè super omnia amando & prosequendo, tùm amore concupiscentiæ, ut summum bonum nostrum, & ultimus finis *CVIVS* est: tùm maximè amore amicitiæ, ut summum bonum in se, & ultimus finis *CVI* est: à quo summo Bono & ultimo fine totaliter avertit peccatum mortale, & saltem retardat peccatum veniale, offensa, iniuria, & malitia peccati suprema, atque directè opposita charitati divinæ. IV. Repugnat Deo, ut supremo Legislatori simpliciter prohibentis peccata: sicq; omne peccatum generalem inobedientiam involvit, contra obedientiam Deo debitam, alia specialis offensa, & iniuria Dei. V. Repugnat Deo, ut primo principio ac supremo Domino vitæ ac mortis, cui proindè supremus cultus Latriæ debetur ex virtute Religionis; sicque omne peccatum generatim inhonorationem Dei, adeóque offensam & iniuriam gravissimam involvit, contra eandem virtutem Religionis: ut proindè pœnitentiam, quatenùs eo respectu & ratione peccatum detestatur, rectè Caietanus apud Layman *cit. n.* 3. dixerit esse quandam speciem virtutis Religionis. VI. Repugnat Deo, ut supremo nostro benefactori, omniúmque bonorum authori & largitori: sicque tandem omne peccatum generalem ac atrocem erga Deum ingratitudinem

dinem continet adversùs gratitudinem ipsi summo jure debitam, alia rursùs specialis offensa & iniuria. Quæ omnia latè & terribiliter exaggerata reperies in Scripturis, Patribus, & Doctoribus.

IV. Vides ergò (& nonnè contremiscis, & jam nunc elicito vehementi pœnitentiæ virtutis actu, super omnia detestaris, & compensare, abolere, ac vindicare effervescis omni debitâ satisfactione sanè multiplicem offensam & injuriam Dei?) Vides inquam, omne peccatum, præter propriam malitiam specificam ex obiecto, v g. blasphemiæ, adulterij, furti &c. insuper continere generaliter offensam Dei, contra eius infinitè sanctam voluntatem? deindè iniuriam contra summum ac strictum eius jus in te, & omnes actiones tuas? ulteriùs speciales offensas, injurias ac malitias infandas contra charitatem, religionem, obedientiam, gratitudinem, omni jure Deo debitas? Sed tamen ne apprehendas ijs omnibus constitui pluralitatem specificam peccatorum, seu diversas malitias specificas in Confessione explicandas & enumerandas per modum circumstantiarum speiem mutantium: minimè: quia sunt malitiæ transcendentes generaliter imbibitæ in omni peccato, & ipso peccato in sua specie explicato, sufficienter intellectæ: & ideo non multiplicant peccata moraliter, nisi formaliter & directè intenderentur à peccatore, ut si

ex-

expreſsâ intentione ideò velles peccare, v. g. blaſphemare, fornicari, te inebriare &c. ut Deum offendas, injuriâ afficias, inhonores, ei ingratus ſis &c. quod quidem extremæ eſſet malitiæ, diabolis & diabolicis hominibus magis, ſagiſque propriæ. Placuit tamen commemorare, ut ſubminiſtrem varios modos apprehendendi deformitatem peccati, ut ad illud fugiendum, deteſtandum, & abolendum moveamur jam hac, jam illa conſideratione, prout erimus diſpoſiti, & occaſio ſe offeret. His ergò ſic poſitis quoad obiectum pœnitentiæ virtutis, quoad ipſum actum, & actualem deteſtationem, vindictam, & ſatisfactionem peccatorum, noli hic abſtractè agere, quia neceſſariò pluribus agendum erit deinceps, tùm de contritione, tùm de ſatisfactione, tanquàm partibus Sacramenti Pœnitentiæ.

§. IV.

Quid eſt Sacramentum Pœnitentiæ?

10 *Est abſolutio hominis pœnitentis, contriti, & confeſſi, facta certis verbis cum debitâ intentione prolatis à Sacerdote jurisdictionem habente ex inſtitutione divina abſolutionem animæ à peccato ſignificans.* Ex Scoto *in* 4. *d.* 14. *q.* 4.

Eſt definitio accurata ſingula ad hoc Sacramentum concurrentia & requiſita diſtinctè exprimens: ſed tu, Tyro, non facilè retines. Dic faciliùs: *Eſt Sacramentum novæ legis, quo homo verè*

verè pœnitens & confessus, à Sacerdote legitimo, certâ verborum formâ, à peccatis absolvitur. Explicatio necessariò tractanda est per totum decursum: ut supervacaneum sit, hîc multa generaliter & in abstracto inculcare. Aliqua tamen hîc breviter adnoto.

I. Pœnitentia est verum Sacramentum novæ legis. Certum de fide. Ex verbis expressis Christi. Math. 18. *Amen dico vobis: quæcunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cœlis. Et quæcunque solveritis super terram, erunt soluta & in cœlis.* Ratio ergo est, quia ubicunque in Scriptura instituitur externum symbolum cum promissione gratiæ, ibi instituitur verum Sacramentum: sed in prædictis verbis institutum est externum symbolum, seu signum sensibile, nempè absolutio, ubique facienda signo aliquo externo sensibili, cum promissione gratiæ, scilicet remissionis peccatorum, quæ nenecessariò fit per infusionem gratiæ sanctificantis: ergò ibi institutum est verum Sacramentum. 11

II. Sacramentum Pœnitentiæ est immediatè institutum à Christo Domino. Certum de fide, prout docet & definit Concilium Tridentinum *sess. 14. cap. 1. & Can. 1.* Est quidem potestas absolvendi prædicta & promissa Apostolis, adeóque Sacramentum Pœnitentiæ inchoativè institutum à Christo adhuc vivente vitâ mortali citato cap. 18. Matthæi: simpliciter tamen 12

men & absolutè in effectu institutum est post Resurrectionem Joan. 20. quando Christus Apostolis dixit: *Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.* Sic Trident. *cit. sess.* 14. *c.* 1. dicens: *Dominus autem Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipuè instituit, cùm à mortuis excitatus insufflavit in Discipulos dicens: Accipite Spiritum Sanctum &c.*

13 III. Sacramentum Pœnitentiæ post sui institutionem in lege nova est necessarium ad salutem omni homini post baptismum in peccatum mortale prolapso, necessitate medij in re, vel in voto: reipsà autem susceptum, necessitate præcepti tantùm. De fide, definitum in Concilo Tridentino *eâdem sess.* 14. *c.* 5. Ratio est: quia quando effectus alicuius medij instituti est simpliciter necessarius ad salutẽ, ipsum quoque medium institutum sic necessarium est; sed effectus Sacramenti Pœnitentiæ, scilicet remissio peccati mortalis post baptismũ commissi, ac justificatio peccatoris, simpliciter est necessarius ad salutem, cùm nullus possit salvari, nisi remissis peccatis mortalibus: ergo & ipsum Sacramentum Pœnitentiæ est sic necessarium necessitate medij, aut reipsâ susceptum, si possibilitas adsit, aut saltem habitum in voto, implicitè saltem semper incluso in contritione perfecta vel amore Dei super omnia, ut *cap. seq.* de Contritione suo loco patebit. Nam reipsâ tan-

tantùm susceptum necessarium est solùm necessitate præcepti divini pro articulo mortis: & præcepti Ecclesiastici semel per singulos annos, ut latiùs patebit *infra*, cum de Confessione.

IV. Subiectum capax Sacramenti Pœnitentiæ proindè est omnis & solus homo viator post baptismum peccato alicui obnoxius, atque ad eius remissionem dispositus, juxta latè dicenda in sequentibus. Alia quæstio est: Cuinam necessarium sit Sacramentum Pœnitentiæ? sed jam audivisti esse necessarium omni homini post baptismum in peccatum mortale prolapso, vide infra de materia huius Sacramenti. 9

§. Est ergo Sacramentum Pœnitentiæ patenter distinctum à Sacramento Baptismi, cùm utriusque Sacramenti diversæ sint materiæ & formæ: Baptismus initerabilis, Pœnitentia iterabilis, totiès quotiès: uti contra quosdam Hæreticos sub anathemate etiam definit Concil. Trid. cit sess. 14. Can. 2. *Si quis Sacramenta confundens, ipsum Baptismum, Sacramentum pœnitentiæ dixerit, quasi hæc duo Sacramenta distincta non sint, atque ideò pœnitentiam non rectè secundam post naufragium tabulam appellari, anathema sit.* Dicitur autem pœnitentia secunda post naufragium tabula, ut explicant Scholastici: quia cùm totum humanum genus, primi Parentis lapsu, naufragium passum sit, duo

duo nobis misericors Deus in nova lege Sacramentorum remedia, velut tabulas ad emergendum ordinavit, unam Baptismi, alteram pœnitentiæ. Neque tertià opus est, eò quòd licet homo sæpiùs in peccatum relabatur, eandem semper pænitentiæ tabulam apprehendere possit, ac securo littori gratiæ divinæ ac æternæ beatitudinis portui restitui. Paulò aliter ex Patribus explicat Layman.

QUÆSTIO II.

Quæ, quot, & quales sunt partes Pænitentiæ, seu Sacramenti Pænitentiæ?

15 IN hac quæstione attendendum est ad terminos. Quando expressè & distinctè quæritur: *Quæ vel quot sunt partes Pœnitentiæ Sacramenti?* in promptu est responsio. *Duæ sunt*, sicut in omnibus aliis Sacramentis: *materia & forma*. Forma sunt verba absolutionis: Ego te absolvo &c. materia sunt peccata cum dolore confessa: ubi exprimis simul & materiam remotam, *peccata*, & materiam proximam, seu actus pænitentis, qui sunt dolor & confessio, cum satisfactione saltem implicita in ipso dolore inclusa, ut patebit suo loco.

16 Quando verò simpliciter quæritur: *quæ, vel quot sunt partes Pœnitentiæ?* Regulariter intelligitur de pænitentia se habente ex parte

Pœ-

Pœnitentis duntaxat : & reſponſio notiſſima eſt : *Tres ſunt, Contritio, Confeſſio, & ſatisfactio.* Majoris claritatis gratiâ, & ut tu quoque aliquid ſapere videaris, & benè diſtinguendo, benè doceas, poſſes ad hanc quæſtionem ita diſtinguere. Pœnitentiæ, ut totum Sacramentum eſt, duæ ſunt partes, materia & forma, *ut ſuprà* : Pœnitentiæ vero, ut ſe tenet ex parte pœnitentis tantùm, tres ſunt partes, Contritio, Confeſſio, & Satisfactio. Hæc de modo loquendi, & ad quæſtionem, *quæ vel quot* : Jam quoad rem, & quæſtionem, *quales ſint partes pœnitentiæ*, ſit

§ I.

Quænam ex his, ſunt partes eſſentiales?

PArs eſſentialis & principalis Sacramenti 17
Pœnitentiæ, cit: à controverſiam eſt forma abſolutionis: de qua pluribus ſuo loco *cap.* 5. Ex parte pœnitentis verò duæ tantùm dicuntur partes eſſentiales, Contritio, & Confeſſio : Satisfactio autem eſt ſolùm pars integralis, & requiſita in hoc Sacramento, non ut reipsâ exiſtens ; ſed ſolùm in propoſito, ſaltem implicito virtualiter ſemper incluſo in ipſa contritione & propoſito melioris vitæ. Ita omnes. Ratio clara eſt : quia hoc Sacramentum per modum judicij, ſuppoſitâ accuſatione doloroſâ, eſſentialiter perficitur per abſolutionem regulariter datam ante ſatisfactionem, ſeu imple-

tionem pœnitentiæ & executionem operum à Confessario injunctorum; quin infirmis, sensibus destitutis validè & essentialiter completo Sacramento, absolutio confertur absque omni injuncta satisfactione, etsi non absque proposito virtuali modò dicto, ut latiùs patebit suo loco, *cap.* 4. ergò contritio & confessio tantùm, non item satisfactio, potest dici pars essentialis Sacramenti pœnitentiæ. Jam rursùs quæritur

§. II.

Quomodo contritio & Confessio sunt partes essentiales?

18 SUnt sine dubio partes essentiales in hoc sensu, & hâc ratione, quod sine ipsis reipsâ habitis simpliciter non possit consistere essentia Sacramenti pœnitentiæ, seu absolutio legitima & valida. In his terminis omnes consentiunt: & nimis certum est ex Concilio Tridentino mox infrà allegando. Ratio quoque clara est: quia Sacramentum Pœnitentiæ, tanquàm verum judicium essentialiter consistit in accusatione & absolutione Rei; ergo confessio aliqua ita est pars essentialis Sacramenti pœnitentiæ, ut sine ea actu habita, non possit consistere essentia Sacramenti. Atqui certissimum quoque est non sufficere confessionem peccatorum quamcunque & quomodocunque factam, sed requiri confessionem dolorosam de pec-

peccatis, factã in ordine ad delendum peccatũ, & Deum reconciliandum, ut latiùs patebit suis locis, *cap.* 2. *&* 3. ergò etiam aliquis dolor est ità essentialis pars pœnitentiæ Sacramenti, ut sine ipso actu habito Sacramentum subsistere nequeat. Sed jam rursùs & difficilius quæritur.

§. III.

Suntnè partes propriè essentiales, per modum veræ materiæ?

SIc affirmant & docent Thomistæ omnes, & 19
Recentiores communiter. Nimirùm: contritionem & confessionem esse partes propriè essentiales per modum veræ materiæ, una cum forma absolutionis componentis unum Sacramentum essentialiter: adeò, ut sicut in Baptismo, v.g. ablutio & forma, *Ego te baptizo &c.* immediatè constituunt & componunt unum Sacramentum baptismi, ac fundamentum proximum significationis practicæ, simúlque efficaciter significant gratiam sanctificantem, ac regenerationem spiritualem: ita contritio & confessio, seu confessio dolorosa peccatorum, unà cum absolutionis forma tanquam veræ compartes immediatè constituunt & componunt unum Sacramentum pœnitentiæ, unúmque immediatum fundamentum significationis practicæ, simúlque efficaciter significant gratiam justificantem, seu absolutionem ani-

tionem pœnitentiæ & executionem operum à Confessario injunctorum; quin infirmis, sensibus destitutis validè & essentialiter completo Sacramento, absolutio confertur absque omni injuncta satisfactione, etsi non absque proposito virtuali modò dicto, ut latiùs patebit suo loco, *cap.* 4. ergò contritio & confessio tantùm, non item satisfactio, potest dici pars essentialis Sacramenti pœnitentiæ. Jam rursùs quæritur

§. II.

Quomodo contritio & Confessio sunt partes essentiales?

18 SUnt sine dubio partes essentiales in hoc sensu, & hâc ratione, quod sine ipsis reipsâ habitis simpliciter non possit consistere essentia Sacramenti pœnitentiæ, seu absolutio legitima & valida. In his terminis omnes consentiunt: & nimis certum est ex Concilio Tridentino mox infrà allegando. Ratio quoque clara est: quia Sacramentum Pœnitentiæ, tanquàm verum judicium essentialiter consistit in accusatione & absolutione Rei: ergo confessio aliqua ita est pars essentialis Sacramenti pœnitentiæ, ut sine ea actu habita, non possit consistere essentia Sacramenti. Atqui certissimum quoque est non sufficere confessionem peccatorum quamcunque & quomodocunque factam, sed requiri confessionem dolorosam de

pec-

peccatis, factā in ordine ad delendum peccatū, & Deum reconciliandum, ut latiùs patebit suis locis, cap. 2. & 3. ergò etiam aliquis dolor est ita essentialis pars pœnitentiæ Sacramenti, ut sine ipso actu habito Sacramentum subsistere nequeat. Sed jam rursùs & difficilius quæritur.

§. III.

Suntnè partes propriè essentiales, per modum veræ materiæ?

SIc affirmant & docent Thomistæ omnes, & Recentiores communiter. Nimirùm: contritionem & confessionem esse partes propriè essentiales per modum veræ materiæ, una cum forma absolutionis componentis unum Sacramentum essentialiter: adeò, ut sicut in Baptismo, v.g. ablutio & forma, *Ego te baptizo &c.* immediatè constituunt & componunt unum Sacramentum baptismi, ac fundamentum proximum significationis practicæ, simúlque efficaciter significant gratiam sanctificantem, ac regenerationem spiritualem: ita contritio & confessio, seu confessio dolorosa peccatorum, unà cum absolutionis forma tanquam veræ compartes immediatè constituunt & componunt unum Sacramentum pœnitentiæ, unúmque immediatum fundamentum significationis practicæ, simúlque efficaciter significant gratiam justificantem, seu absolutionem ani- 19

mæ à peccatis. Ratio jam ſuprà indicata eſt; quia ſcilicet Sacramentum pœnitentiæ, tanquam verum judicium eſſentialiter conſiſtit in accuſatione doloroſa & abſolutione Rei. Eſtque ſententia recepta in ſacris Conſiſtoriis, quantùm ego cum meis Tyronibus expertus ſum.

20 Contra verò Scotus *in* 4.*d.*14.*cum ſuis omnibus*, *& non paucis Recentioribus*, tenet totam eſſentiam Sacramenti pœnitentiæ conſiſtere in forma abſolutionis, quæ ſola per modum principalis actûs judicialis immediatè ſignificat fundátque ſignificationem practicam & efficaciam abſolutionis animæ à peccatis per infuſam gratiam ſanctificantem. Contritionem verò & Confeſſionem eſſe ſolùm partes materiales actu requiſitas per modum conditionis, *ſine qua non*: quatenùs Judex Sacramentalis non poteſt ferre ſententiam absque cognitione cauſæ & diſpoſitionis pœnitentis: quemadmodùm etiam in aliis judiciis, accuſatio rei & cognitio cauſæ, non propriè ad eſſentiam, ſed potiùs ad integritatem judicij ſpectant. Favent huic ſententiæ oppidò Concilia Florentinum & Tridentinum: dum aſſignando materias Sacramentorum, Baptiſmi, Confirmationis &c. vocant ſimpliciter *materias*: quod nimirùm habeant rationem propriam materiæ unà cum forma componentis eſſentiam Sacramenti, ſimúlque partialiter ſignificantis effectum.

Sacra-

Sacramentalem: At verò in Sacramento Pœnitentiæ actus pœnitentis vocant, non absolutè & simpliciter, sed additâ particulâ diminuente, *quasi materiam*: innuentia utique, aliter se habere actus pœnitentis ad hoc Sacramentum, quam aquam v.g. ad Baptismum, nec consequenter ita esse de essentia Sacramenti sicut illam. Audi textum Tridentinum *sess.* 14. *cap.* 3. sic habet. *Sunt QVASI materia huius Sacramenti ipsius pœnitentis actus, nempè contritio, confessio, & satisfactio, quæ quatenùs in pœnitente ad INTEGRITATEM Sacramenti, ad plenámque & perfectam peccatorum remissionem ex DEI institutione requiruntur, hâc ratione pœnitentiæ partes dicuntur.* Hæc sancta Synodus. An non satis favorabiliter pro sententia Scotistica? Pluribus non immoror, cum sit res merè speculativa, & proindè est in praxi, quid credas. Si non placet sapere cum paucioribus, loquere cum multis: simúlque jam cape, quid respondeas ad principale punctum huius quæstionis.

§. IV.

In quo consistit essentia Sacramenti Pœnitentiæ?

21 IAm satis audivisti. In sententia communi Thomistarum ac Recentiorum, essentia Sacramenti Pœnitentiæ consistit in dolorosa confessione peccatorum, & absolutione sacramentali simul. In sententia verò Scoti consistit in sola absolutione sacramentali, suppositâ contritione & confessione, tanquàm conditione, *sine qua non*, necessariò actu requisitâ. Quo ipso patenter ab essentia Sacramenti pœnitentiæ secluditur satisfactio. Quid ais ampliùs?

QVÆSTIO III.

Quæ, & quotuplex est materia Sacramenti Pœnitentiæ?

22 DUplex est materia Sacramenti Pœnitentiæ, *proxima & remota*. *Materia proxima & ex qua*, sunt actus pœnitentis, contritio, & confessio. Materia *remota*, & *circa quam* sunt peccata actualia: post Baptismum, commissa; & hæc materia remota alia necessaria, alia sufficiens. Ita omnes. Sumitur palam ex Concilio Tridentino paulò anteà allegato. Alii in concreto utrámque materiam comprehen-

hendentes ſic loquuntur: *Materia Sacramenti Pœnitentiæ ſunt peccata poſt Baptiſmum commiſſa, debitâ contritione & confeſſione, ſacris clavibus ſubjecta.* Explico rùrsùs per ſpeciales quæſtiunculas.

§. I.

Quâ ratione actus pœnitentis ſunt materia proxima & ex qua?

MAteria *proxima* dicuntur quia proximè 23
applicant peccata ſacris clavibus, ut per abſolutionem remitti poſſint. In omni enim Sacramento materia proxima dicitur id, quo materia remota proximè applicatur, ut accedente formâ, Sacramentum perficiatur, ut ablutio aquæ in Baptiſmo; Unctio Chryſmatis in Confirmatione; traditio calicis, &c. in Ordine. Atqui per contritionem & confeſſionem, ſeu per confeſſionem doloroſam peccata ſunt proximè applicata, ut accedente formâ abſolutionis, Sacramento perfecto, remittantur: ergò actus pœnitentis, contritio & confeſſio, rectè dicuntur materia *proxima* Sacramenti Pœnitentiæ. Materia *ex qua* verò dicuntur in communi ſententia ſupra allata, *q. præced.* §. 3. quòd contritio & confeſſio ſit vera materia & pars eſſentialis una cum formâ abſolutionis componens & intrinſecè conſtituens Sacramentum Pœnitentiæ, ſicut Baptiſmus

ptiſmus ex aqua & forma, homo ex corpore & anima. Quare eo termino *ex qua*, non utuntur Scotiſtæ.

§. II.

Quâ ratione peccata ſunt materia remota & circa quam?

24 REmota materia dicuntur, quia peccata ſecundùm ſe non ſunt immediatè remiſſibilia per abſolutionem, niſi per actus pœnitentis proximè applicentur, ut modò explicatum eſt.

Materia autem *circa quam* dicuntur, quia ſunt objectum, circa quod deteſtandum, deſtruendnm, ac dolendum verſantur tùm actus pœnitentis, tùm ipſa abſolutio, *uti enim ignis materiam ligna eſſe dicimus, quia vi ignis conſumuntur; ita peccata, quæ pœnitentiâ delentur, rectè huius Sacramenti materia dici poſſunt.* Catechiſmus Romanus Pij V. *p.* 2. *n.* 24.

§. III.

Quare ſola peccata actualia poſt Baptiſmum commiſſa?

25 QUia ſola peccata actualia poſt Baptiſmum commiſſa hominem in foro Eccleſiæ reum conſtituunt. Nam ut aliquis ſit reus in foro Eccleſiæ, eiúſque judicio ſubjiciatur, debet

bet priùs esse subditus Ecclesiæ: atqui soli baptizati sunt, & per Baptismum fiunt subditi Ecclesiæ, consequenter ij soli suis peccatis Rei sunt in foro Ecclesiæ. Nam secundùm Apostolum: *Ecclesia non judicat de ijs, qui foris sunt.* Et Concilium Tridentinum *sess.* 14. *c.* 2. dicit: *Ecclesia in neminem judicium exercet, qui non priùs per Baptismi januam fuerit ingressus. Et ibidem can.* 1. definit: *Pœnitentiæ Sacramentum esse institutum à Christo pro fidelibus, quoties post Baptismum in peccata prolabuntur.* Et hinc *sola peccata actualia post Baptismum commissa*, sunt materia Sacramenti Pœnitentiæ, minimè verò peccatum originale, quippè quod per ipsum Baptismum necessariò priùs remittendum est: & tandem sola *peccata* vera propriè dicta & reipsâ commissa sunt materia huius Sacramenti: quia sola peccata vera coram Deo facta indigent reconciliatione cum DEO, mediante hoc Sacramento. Quare si nihil confitearis nisi meram imperfectionem, v. g. quòd hodie manè non amaveris Deum super omnia &c. aut confitearis solum peccatum, quod falsò putas à te commissum, reverâ non subsistet Sacramentum ut bene observat Lugo *De Pœnit. d.* 12 *sect.* 1. *n.* 22.

§. IV.

Quotuplex est materia remota? quæ necessaria? quæ sufficiens?

26 MAteria remota Sacramenti Pœnitentiæ duplex est: *Necessaria* & *sufficiens*. Materia *necessaria*, est solum peccatum mortale post Baptismum commissum, & nunquàm legitimè confessum: seu nunquam Ecclesiæ clavibus legitimè subjectum. Materia sufficiens est omne peccatum post Baptismum commissum etiam veniale, etiam mortale jam semel legitimè confessum. *Omnes.* Ratio est: quia ideò aliquod peccatum dicitur materia necessaria Sacramenti Pœnitentiæ vel confessionis, quia homo illud tenetur confiteri seu subjicere clavib⁹ habitâ opportunitate, sub dispendio salutis: atquì sola peccata mortalia nunquàm ritè confessa sub dispendio salutis clavibus subjicienda sunt per confessionem: ut patet ex Concilio Tridentino *sess.* 14. *ferè totâ.* Et ampliùs patebit *cap.* 3. *sect.* 1. Venialia autem aliis multis modis deleri possunt: jam legitimè confessa aliâ deletione haud egent: ergô illa tantùm, non hæc sunt materia necessaria huius Sacramenti. Attamen hæc ipsa adhuc sunt materia sufficiens, ídque quâ ratione, difficultates sunt non modicæ meritò per justas quæstiones exlpicandæ.

QUÆ-

QVÆSTIO IV.

Quâ ratione peccata venialia sunt materia huius Sacramenti?

I. SUnt mateia omninô sufficiens. Sic enim expressè docet Concilium Trident. *sess.* 14. *cap.* 5. & *can.* 7. anathema dicit, *si quis dixerit non licere peccata venialia confiteri.* Et ratio est: quia peccata etiam venialia sunt verè & absolutè peccata coram Deo, hominémque reum culpæ & pœnæ constituunt: ergò & illa debitè applicata per dolorosam confessionem sunt materia apta ad absolutionem, & cum forma absolutionis sacramentalis Sacramentum constituere poterunt. Sed en tibi difficultatem non modicam, meritò diligenter explicandam! 27

II. Confitens sola venialia (reipsà carens mortali, & in gratia constitutus) aut habet contritionem vel saltèm attritionem de venialibus, aut non habet. Si non habet, Sacramentum nullum erit, cum dolor attritionis saltem sit pars essentialis, seu conditio necessariò requisita ad hoc Sacramentum. Si habet veram attritionem, tunc jam per ipsam attritionem ex opere operantis, ante absolutionem, remittuntur ea venialia de quibus attritus est, seu doluit. Nam secundùm communem sententiam DD. per omnem veram superna- 28

natu-

naturalem attritionem, etiam extra omne Sacramentum remittuntur venialia: cùm omnis attritio sit vera retractatio prioris delicti & consequenter in homine justo actus meritorius & satisfactorius: ergò sola venialia non sunt materia sufficiens & apta Sacramenti absolutionis. Quomodô enim sunt materia absolutionis, si nunquàm absolvantur, seu per Sacramentum absolutionis remittantur? sed negatur rotundè consequentia. Nam.

29 III. Stante etiam, sed nihil obstante illâ communi sententiâ, venialia hominis justi regulariter (certè non omninò nunquàm, ut patebit) non remitti directè per Sacramentum ex opere operato, adhuc tamen rectissimè dicantur materia sufficiens huius Sacramenti, variâ ratione. I. Etiam mortalia sæpissimè remittuntur ante absolutionem per perfectam contritionem, ad quam omnes boni confitentes conari, & boni Confessarii disponere & adhortari solent, & tamen dicuntur & sunt materia sufficiens, imò & necesseria huius Sacramenti. II. Peccata venialia hominis habentis etiam mortalia, & de utrisque attriti directè & ex opere operato remittuntur per Sacramentum pœnitentiæ. Remitti tunc certum est: at non remittuntur ex vi suæ attritionis vel dispositionis ex opere operantis: quia venialia hominis existentis in mortali non possunt remitti, nisi remissis priùs mortalibus.

cum

cum actus remissivus venialium debeat esse meritorius, qualis nullus potest esse hominis existentis in peccato mortali. Atqui peccata mortalia non remittuntur per solam attritionem ante Sacramentum: ergò nec venialia tunc remittuntur, sed unàcum mortalibus remittuntur vi Sacramenti ex opere operato.

IV. Quando unàcum venialibus obnoxius 30
es peccato mortali, & de utrisque communem elicis attritionem, v. g. quòd iis Deum severum Judicem offenderis, infernum merueris, & sic confiteris solùm venialia, omisso mortali; vel quia inculpabiliter non recordaris; vel quia recordaris quidem, at justam causam illud non aperiendi habes (juxta dicenda *cap. 3. suo loco.*) Hoc casu directè absolveris à solis venialibus, & indirectè tantùm à mortali omisso, secundùm communem DD. Vides jam, quàm sint materia sufficiens huius Sacramenti peccata venialia: sed audi ampliùs.

V. Longè probabilius & verius est per so- 31
lam attritionem extra Sacramentum non remitti venialialia, ideóque sola venialia cum attritione confessa semper remitti per Sacramentum ex opere operato. Ita Vasquez *in 3. p. quæst. 87. a. 1. dub. 1.* eúmque secutus Layman *lib. 5. tract. 6. num. 14. & 15.* quem vide. Saltem probabilissimum & mihi propè certum est, quod docet Lugo *De Pœnit. disp. 9. sect. 2. num. 29.* Non per quemlibet actum attritionis

nis hominis justi remitti posse quodlibet veniale, vel omnia venialia, sed requiri actum valde ferventem & perfectum: ideòque adhuc venialia sola nimìs sæpè remitti per ipsum Sacramentum. Ratio est: quia sine dubio plùs requiritur ex parte pœnitentis ad remmittenda venialia ex opere operantis sine Sacramento, quàm cum Sacramento, suscepto ex opere operato: ergò non omnis actus attritionis sufficiens cum Sacramento ad remittenda venialia confessa, sufficit etiam extra, vel ante Sacramentum ad remittenda eadem venialia, de quibus quis atteritur, sed requiritur attritio in certo gradu perfectionis, fervoris, motivi melioris vel sublimioris &c. eóque maiori & maiori juxta proportionem maioris & maioris gravitatis, vel multitudinis peccatorum venialium. Quis enim dicat vel credat te eodem actu & gradu attritionis, quo cum Sacramento deles peccata venialia v.g. vanæ cogitationis, vel verbi otiosi, etiam extra Sacramentum delere aliquot satis graves excessus vel crapulas, contentiones, rixas &c. etsi non mortales? Certè non pauci, inter quos magnus Theologus Vasquez suprà allegatus ad remissionem venialium extra Sacramentum contritionem perfectam vel amorem DEI super omnia, bonis rationibus requirunt. vide Layman *l. c.*

§. De-

§. Denique opposita illa sententia, nimi- 32
rùm venialia hominis justi sola nunquàm re-
mitti per Sacramentum Pœnitentiæ, videtur
esse contra omnem sensum & praxin fidelium
& proborum omnium: Nam optimi quique
pro remissione venialium tanquàm meliori &
securiori medio utuntur hoc Sacramento, a-
deòq; supponunt hoc Sacramentū habere effi-
caciam ad ea remittenda, Deúmque reconci-
liandum, pro his venialibus & quotidianis cul-
pis offensum, unde & eiusmodi confessiones
venialium *reconciliationes* dicere solemus. Hìc
piè curiosus meritò sciscitabitur, per quos er-
gò actus universim remittantur peccata venia-
lia? Charitas urget, ut oporteat cum tàm piè
angariante procedere mille passus. Sit ergò
incidenter,

§ QUÆSTIO V.

Incidentalis.

Quibus modis universim delentur peccata venialia?

V*Enialia remittuntur universim duobus mo-
dis*, 1. *Ex opere operantis.* 2. *Ex opere* 33
operato per Sacramenta, *& aliquatenùs per sa-
cramentalia.* Ita Communis DD. Explico.

Q. I.

§. I.

Ex opere operantis per actus meritorios &c.

34 PEccata venialia, ſeu veniales culpæ non remittuntur per quoſcúnque actus meritorios, ſeu per quæcunque opera bona hominis juſti; ſed per actus meritorios venialibus aliquo modo oppoſitos, ſeu per illos actus, in quibus involvitur formalis vel virtualis aliqua pœnitentia ſeu diſplicentia peccati. Et breviter: nullum etiam veniale peccatum in hac vita à Deo homini remittitur ſine aliqua ſaltem virtuali pœnitentia. Ita (contra D. Bonaventuram, Gabriel, alios apud citandos) Communis DD. cum D. Thoma *3.p.q.* 87. *a.* 1. & ibidem Suarez, Vaſquez, Coninck, alijs Layman *cit. c.* [illegible] *num* 6. Lugo de Pœnitentia. diſp. 9. num. 21. Ratio eſt quia cum homo per quodlibet peccatum veniale verè offendat Deum, & aliquo modo recedat à voluntate DEI, non eſt conveniens. ut ei remittatur ſeu condonetur hæc offenſa & receſſus à Deo, niſi per reditum eiuſdem ad DEUM aliquo actu contrario: neque enim offendens poteſt fieri non offendens, ſaltem lege ordinariâ, niſi aliquo actu contrario offenſam retractet: atqui iſti ad Deum reditus, & hæc offenſæ retractatio non poteſt eſſe vel intelligi ſine aliqua formali vel ſaltem virtuali pœnitudine, averſione

ne ac displicentia peccati, ut ex se patet, ergò &c.

¶. *Formalem* autem pœnitentiam & displicentiam venialium habes, quando expressè doles de tuis venialibus, v.g. dicendo: *doleo me commisisse hæc vel illa venialia, vellem nunquàm patrâsse, O si non fecissem, &c.* Virtualem autem pœnitentiam & displicentiam habes, quando exerces actum directè contrarium tuis venialibus. Utpotè 1. Quando petis à Deo veniam illorum, v. g. dicendo. *Dimitte nobis &c. Miserere, &c.* 2. Quando proponis non ampliùs committere talia venialia, modò non perduret complacentia de commissis. 3. Quando exerces actum virtutis contrarium tuis venialibus: adeoque remittuntur tibi omnia venialia tua mendacia, quando ex amore veritatis loqueris, quod verum est. Ita mox citandi. 4. Quando cuiuscúnque virtutis aliquem actum, vel opus bonum exerces eâ intentione, ut obtineas remissionem omnium tuorum peccatorum. Vide latè Lugo *l. cit.* Et fusiùs Dicastillum de Pœnitentia *disp.* 10. *dubio* 16. & 17. Ergo jam in particulari. 35

Peccata venialia ex opere operantis remittuntur I. Certissimè per actum contritionis perfectæ, quo doles de summo bono super omnia amando & dilecto à te quomodocúnque offenso, adeòque complectendo veniales offensas: præsertim etiam expressè extendas ad 36

omnia venialia. Nam (NB.) si doleas de summo bono offenso simpliciter, & tam graviter, quàm solet offendi per mortalia peccata, utpotè jactura gratiæ divinæ, ac æternæ beatitudinis, jam hic dolor tuus non se extenderet ad tua venialia, ac proinde per hunc actum, etsi perfectæ contritionis, & omnium mortalium remissionis, non remitterentur venialia. Potest námque fieri, ut cum vera contritione & justificatione, vel gratiæ augmentatione consistant venialia aliqua peccata, sive secundùm actualem affectum, sive secundùm habitualem nondùm retractatam voluntatem.

37 II. In satis communi & probabili sententia, etiam per actum veræ attritionis supernaturalis, similiter motivo excludente etiam venialia, utpotè quòd Deum offendendo pœnas saltem purgatorii, aliasvè temporales promeritus sis, item privationem majoris gratiæ gloriæ &c. Nam si doleres de peccatis, quòd ijs infernum meritus, æternâ beatitudine excideris &c, Jam rursùs patenter dolor tuus se non exenderet ad tua venialia, quin cum hoc dolore posses simul habere actualem affectum aliquorum venialium, nedùm habitualem nondùm retractatam voluntatem. Sed vide de attritione dicta. *q. præced.*

38 III. Certissimò per actum formalem amoris DEI super omnia, quo Deus præfertur omnibus omninò rebus ei displicitis tam levibus, quàm

quàm gravibus. Cùm enim perfecto amoris actu ſe Deo abſolutè & penitùs ſubjicit, volens ipſi in omnibus actionibus placere & obtempeperare, eo ipſo implicitè ſaltem & virtualiter deteſtatur omnia peccata, non ſolùm gravia, ſed etiam levia, quatenùs omnia Deo diſplicent; adeòque talis actus perfectæ charitatis ſemper ad omnia etiam venialia peccata ſe extendit, atque omnia delet ſecundùm culpæ reatum: Ex communi DD. Suarez Coninck, Layman *cit. c. 4. n.* 13.

IV. Per omne opus bonum meritorium, ſcilicet in ſtatu gratiæ, ex charitate & propter 39
Deum factum: utpotè omnes orationes, jejunia, eleemoſynas mortificationes, alia omnia quæcúnque in quibus virtualis peccati pœnitentia vel diſplicentia involvitur, aut quæ ex intentione facis, ut obtineas remiſſionem peccatorum tuorum omnium, juxta ſuprà *n. præcedenti* dicta. Quâ ratione D. Auguſtinus, aliique PP. & DD dicunt, quòd peccatorum venialium remiſſionem à Deo conſequimur, per orationem Dominicam & alias preces à Deo fuſas continentes in ſe petitionem veniæ peccatorum: atque per quodvis opus bonum Deo ad eum finem factum & oblatum: nimirùm facta propter Deum ex charitate, ſine qua opera quæcúnque nihil proſunt homini ad ſalutem. Vide & mirare abundantiam mediorum delendi venialia. Sed necdùm finis.

§. II.

Ex opere operato per Sacramenta.

40 I. UNiversaliter per omnia Sacramenta novæ legis peccata venialia remittuntur ex opere operato immediatè. Ita universaliter D. Thomas *cit. q.* 87. *a.* 3. Et cum ipso communior DD. Suarez *disp.* 12. *sect.* 1. Tannerus *disp.* 6. *q.* 4. *num.* 50. Lugo *disp* 9. *sect.* 3. alii apud istos. De Baptismo non potest esse dubium. De Sacramento Pœnitentiæ patet ex dictis. De Extrema unctione est certum de fide, Jacob. 5. *Et si in peccatis fuerit, remittentur ei.* Sed de Evcharistia quidem negant sanè multi, & multò plures de Confirmatione, Ordine, & Matrimonio. Sed contrà

41 II. Ratio universalis est. Quia omnia Sacramenta novæ legis instituta sunt ad justificandum & sanctificandum hominem: atque per hoc ipsum, eoque ipso in remedium ac remissionem peccatorum: ergò debitè suscepta reipsâ operantur in homine remissionem peccatorum residuorum: non utique mortalium (cùm jam supponatur esse in statu gratiæ, & peccata mortalia per Sacramenta mortuorum Baptismum & Pœnitentiam jam remissa supponantur) ergò peccatorum venialium. Insuper

42 III. Ut per Sacramenta remittantur peccata venialia, ultrà statum gratiæ sanctificantis, ex

ex parte suscipientis non requiritur alia dispositio, quàm intentio suscipiendi hoc Sacramentum in remedium suorum peccatorum sive ad salutem suam, sive generaliter, ad eum finem, ad quem Sacramentum institutum est, & reipsâ suscipitur, absque affectu actuali ad ulla venialia: eo ipso enim virtualiter jam est aversus ab ipsis, virtuali & implicitâ aliquâ aversione, displicentiâ, pœnitentiâ: ut post Suarez & alios benè docent Tannerus *cit. n.* 56. Gobat. *Alphab. Confitent. Casu* 11. *n.* 342. Quod post Sacramentum Pœnitentiæ, maximè verum videtur de Sacramento Eucharistiæ, quod est symbolum summæ charitatis, atque *antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, &c.* uti loquitur Concil. Trident. *sess.* 13. *cap.* 1. De Confirmatione, Ordine, & Matrimonio, quoad hoc alios dubitare permittimus, quia non ut certam, sed solùm pro probabili habemus opinionem istam generalem.

IV. Sacrific. Missæ deniq; etsi de se ex opere 43
operato non sit immediatè propitiatorium & expiatorium, seu remissivum peccatorum mortalium & venialium, in communi sententia, ut vidimus suo loco *parte* 2. *cap.* 4. *n.* 241. 242. attamen si curâsti fieri Sacrum pro tuis peccatis, seu in remedium ac remissionem peccatorum tuorum, adeòque hoc ipso virtualiter aversus ab ipsis, tibi remitti omnia venialia, ad quæ non habes affectum urgentem actualem,

rectissimè affirmant Suarez, aliiqu cum Tannero *cit. disp.* 5. *q.* 9. *n.* 90. prout ibidem annotatum habes. Ratio ex dictis patere debet.

§. III.

Et aliquatenùs per Sacramentalia.

44 SAcramentalia, sic dicta, quòd vel soleant adhiberi ad Sacramenta conficienda, ut efformatio Crucis, Benedictiones, orationes Ecclesiæ: vel quòd aliquo modo æmulentur genium Sacramentorum, ut aquælustralis aspersio, usus rerum benedictarum ab Ecclesia, confessio generalis, tunsio pectoris, &c Hæc & huiusmodi etiam ex opere operato immediatè, ex vi institutionis & orationis Ecclesiæ, dilectæ sponsæ Christi remittere venialia, affirmant multi probabiliter: negant multi æquè probabiliter docentes fieri solùm ex opere operantis per pios in Deum motus hominis ea piè usurpantis. Sed probabilissimè & veriùs dicitur fieri partim ex opere operato, mediatè tamen, quatenùs per preces Ecclesiæ junctas prædictis rebus, dùm ijs piè utimur, movetur Deus (etsi non infallibiliter) ut in nobis excitet pios illos motus, quibus annexa est remissio venialium; partim ex opere operantis, quatenùs homo ijs rebus piè utitur in remedium ac remissionem peccatorum suorum cum pijs moti-

motibus displicentiæ peccatorum, conversionis in Deum, amoris, adorationis &c.

Videtur hæc esse mens D. Thomæ 3. *p.* *q.* 87. 45
a. 3. Verba eius libens exscribo: *Triplici ratione aliqua causant remissionem venialium peccatorum. Uno modo, in quantum eis infunditur gratia: quia per infusionem gratiæ tolluntur venialia peccata, ut supra dictum est. Et hoc modo per Eucharistiam & Extremam unctionem, & universaliter per omnia Sacramenta novæ legis, in quibus confertur gratia, peccata venialia remittuntur. Secundo, in quantum sunt cum aliquo motu detestationis peccatorum. Et hoc modo confessio generalis, tunsio pectoris, oratio Dominica, operatur ad remissionem peccatorum venialium. Nam in oratione Dominica petimus:* Dimitte nobis debita nostra. *Tertio modo, in quantum sunt cum aliquo motu reverentiæ in Deum & ad res divinas. Et hoc modo benedictio Episcopi* (quid ni etiam Sacerdotis in Missa, & præsertim cum Venerabili Sacramento?) *aspersio aquæ benedictæ, qualibet Sacramentalis unctio, oratio in Ecclesia dedicata, & si quæ alia sunt huiusmodi, operantur ad remissionem venialium peccatorum.* Hactenus Doctor Angelicus.

§. IV.

Adversio duplex notabilis.

46 IN hactenùs dictis supponitur semper peccatum veniale nunquàm remitti sine remissione peccati mortalis, quo homo est inquinatus juxta communissimam sententiam DD. cum D. Thoma *eâdem q.* 87. *a.* 4. pluribus congestis Laymannus *cit. c.* 8. *num.* 16. Ratio S. Thomæ est;: quia nullum etiam veniale peccatum remittitur sine infusione gratiæ sanctificantis: atquì gratia sanctificans non potest consistere cum peccato mortali. ergò &c. Deinde nimìs inconveniens est & ridiculum videtur, quòd Deus reconcilietur in re levi illi, à quo manet graviter offensus, quique cum illo adhuc graves gerit inimicitias, sed peccator perseverans in mortali graves cum Deo gerit inimicitias, abjectissimus terræ vermiculus, quamdiu in peccato perdurans negligit remedia necessaria ad recuperandam gratiam & amicitiam divinam; at verò è diverso potest dimitti mortale sine veniali dimisso, quia potest haberi dolor de mortali, cùm tamen absit dolor, imò adsit complacentia de veniali, quod infusionem gratiæ sanctificantis non impedit, ut jam *supra q præced.* insinuavi, & magìs patebit in sequentibus.

47 II. Sermo hactenùs semper fuit de remissione venialium, quoad culpam tantùm. Nullus

lus enim Theologus audebit dicere vel sentire omnem etiam pœnam venialibus debitam, & in hac, vel altera vita in purgatorio luendam, remitti semper, quotiès per actus bonos, Sacramenta vel Sacramentalia dimittuntur culpæ pro veniales: quia scilicet nulla ratio id vel probabiliter suadet; oppositúmque probant innumeræ revelationes & apparitiones illorum, qui acerbissimis purgatorii pœnis debuerunt expiare noxas modicas, quantumvis quoad culpam per pœnitentiam in vita remissas.

QVÆSTIO VI.

Quâ ratione peccata jam legitimè confessa sunt materia huius Sacramenti?

I. SUnt materia sufficiens. Ita expressè Benedictus Papa XI. *Extrav. inter Comunes. de Privilegiis dicens*: reiterationem eorundem peccatorum in confessione esse salutarem. Et comprobatur universali Ecclesiæ, omniúmque proborum praxi, non tantùm in Confessionibus generalibus, sed etiam sæpe aliàs, utpotè ob alterius materiæ certæ defectum, ad conscientiam quietandam, aut ob aliud motivum rationabile. Nam si absque omni causa vel motivo rationabili ex mera lubentia eiusmodi repetitio fieret, utique nugatorius & injurius esset abusus Sacramenti, ut omnes fatentur. 48

II. Ratio fundamentalis est : quia de ra-
49 tione Sacramenti per se remissivi peccatorum, & collativi gratiæ, non est, quòd actu semper remittant peccata; sed quòd per se conferant gratiam sanctificantem, quæ ex natura sua est remissiva peccati, si adesset, ut gratia *prima*; etsi per accidens subjecto jam sanctificato non remittat peccatum, nec tunc habeat rationem *primæ* gratiæ, sed *secundæ*, seu augmenti prioris gratiæ jam receptæ. Unde in *prima parte* dictum est, Sacramenta mortuorum, Baptismum, & Pœnitentiam, per se collativa gratiæ primæ, per accidens sæpe conferre gratiam secundam, si nimirum inveniat subjectum jam sanctificatum : Atque ita etiam ad hoc, ut aliquod peccatum dicatur materia sufficiens Sacramenti remissivi peccatorum, necessarium non est, ut actu per illud Sacramentum remittatur, sed sufficit, quòd Sacramentum super illud cadens conferat gratiam sanctificantem de se remissivam illius, vel cujuslibet peccati, si adesset. Quemadmodum ergò peccatum mortale jam ante confessionem deletum per veram contritionem, adhuc est materia non tantùm sufficiens, sed etiam necessaria Sacramenti Pænitentiæ secundùm omnes: quia etsi Sacramentum tunc nihil remmittat, confert tamen gratiam naturâ suâ remissivam peccati, si adesset. Ita etjam peccatum mortale jam legitimè confes-

sum

ſum & remiſſum, etſi ulteriùs remitti nequeat, attamen contritione & confeſſione applicatum & ſubjectum clavibus Eccleſiæ, eſt ſufficiens materia Sacramenti abſolutionis collativi gratiæ ſanctificantis, & remiſſivi peccati, ſi adeſſet.

III. Ut tamen peccata jam ſemel legitimè 50
confeſſa, validè & fructuosè iterum ſubiiciantur clavibus, omnino requiritur nova diſpoſitio pœnitentis, novus dolor & confeſſio, & re ipſa nova materia proxima Sacramenti: cùm novum & iteratum Sacramentum debeat conſtare novâ & iteratâ materiâ & formâ. Sine dubio enim nō poteſt forma abſolutionis repeti ſuper eadem peccata ſub eadem priori materia proxima, eâdem contritione & confeſſione propoſita, cùm in nullo Sacramento forma ſæpiùs poſſit cadere ſuper eandem materiam ſaltem proximam. Quapropter talis pænitens nullum haberet fructum ex confeſſione iterata novum: non ex opere operantis ſeu propria diſpoſitione, quæ non nova, ſed eadem ſupponitur cum priori: neque ex opere operato, ſeu ratione Sacramenti, quod nullum eſſet. Neque ſufficit ſola iterata confeſſio abſque novo dolore: quia non ſola confeſſio nuda, ſed confeſſio doloroſa, ſeu cum dolore & contritione facta, eſt materia proxima ad Sacramentum validè conferendum. 51

¶. Scio docere Recentiores, & nominatim Tam-

Tamburinum *opusc. de exped. confess. l.* 1. *c.* 2. §. 1. Sufficere novam confessionem dolorosam, at non per novum dolorem elicitum, sed per priorem dolorem in priori confessione habitum, & adhuc virtualiter durantem in hac iterata confessione. Quod fateor speculativè verum esse. Sed displicet speculatio in re tam morali, & tanta facilitate novum dolorem eliciendi. Certè hinc sequeretur, posse me eadem dispositione, ac eodem dolore permanente, toties, quoties, iterata confessione & absolutione de eodem peccato acquirere quantamvis gratiam & remissionem pœnarum, quantumvis gravibus peccatis debitarum, quod certe nugatorium videtur & absurdum.

52 IV. Jam vides quàm iterata confessio, cum nova dispositione & dolore debitè facta, non sit frustranea, sed omninò utilis & fructuosa, tam quoad infusionem novæ & uberioris gratiæ sanctificantis, & ex se deletivæ peccati, si adesset, quàm quoad remissionem pænæ debitæ peccatis jam ante remissis, si tales pænæ adhuc supersint, de quo rarum periculum: idque non tantùm ex opere operantis, seu novæ dispositionis, doloris, confusionis, erubescentiæ, aliorúmque actuum pænitentis, qui actus de se sunt fructuosi & virtuosi, per quos justus meretur gratiæ augmentum, & remissionem pænæ temporalis: sed etiam ex opere operato,

&

& virtute Sacramenti, uti docent DD. communiter cum D. Thoma in 4. *dist.* 17. *q.* 3. *a.* 3. Ratio est: quia Sacramentum concurrentibus omnibus requisitis ad essentiam, ac validam & fructuosam sui susceptionem, semper confert suum effectum ex opere operato: sed in proposito concurrunt omnia requisita hujusmodi ad novum Sacramentum, utpote vera materia remota, scilicet peccata, etsi jam semel remissa; vera nova materia proxima, scilicet dispositio nova, contritio & confessio peccati, vera nova forma absolutionis sacramentalis: ergò confert Sacramentum suum effectum ex opere operato, scilicet gratiam sanctificantem, & remissionem pœnæ temporalis, si supersit.

§. Deniq; quia peccata, tam venialia, quàm mortalia jam semel legitimè confessa sunt materia Sacramenti, non necessaria, sed sufficiens tantùm & libera, ideo in confessione mortalium licitè possunt omitti venialia, vel omnia, vel aliqua: & in confessione venialium aliqua, etiam pleraque venialia: & in confessione generali, aliqua, etiam plura peccata mortalia, de quorum jam facta legitima confessione nullum dubium remanet: ut (contra Victoriam, Ledesma, alios) docet communis sententia DD. apud Lugo *disp.* 6. *de Pœnitentia, Dianam p.* 3. *tract.* 4. *resolut.* 50. 53

QUÆ-

QVÆSTIO VII.

Qua ratione peccata dubia ſunt materia hujus Sacramenti?

I. PEccatum dubium, quod reipſa factum
54 eſt, eſt materia ſufficiens ad validam abſolutionem & Sacramentum pœnitentiæ: ſecus, quando reipſa factum non eſt: tunc enim Sacramentum nullum eſt. *Communis.* Ratio eſt: quia illud eſt materia ſufficiens *circa quam* hujus Sacramenti, à quo quis poteſt validè abſolvi: at tale eſt omne peccatum reipsâ commiſſum: Et illud non eſt materia ſufficiens, à quo quis non poteſt validè abſolvi: at à peccato dubio, quod in re commiſſum non eſt, non poteſt quis validè abſolvi, cùm implicet tolli per abſolutionem, quod nunquam fuit: à peccato autem quantumvis dubio, ſi reverâ commiſſum eſt, validè quis abſolvitur, illudque verè tollitur per abſolutionem, nihil obſtante, quòd pœnitens vel etiam Confeſſarius abſolvens dubitet de tali peccato, ſitne revera commiſſum, nec ne: quare tale dubium non facit, quòd peccatum, quod revera peccatum & commiſſum, adeôque materia ſufficiens hujus Sacramenti eſt, reipsâ peccatum, & commiſſum, & materia ſufficiens Sacramenti non ſit. Sicut nec ècontra, quod re vera ſit, quod non eſt. ergò &c.

II. Pec-

II. Peccatum dubium solùm per se non est materia licita absolutionis Sacramentalis absolutæ & regulariter nec conditionatæ. *Omnes.* Ratio est: quia illud non est materia licita Sacramenti, à quo Sacerdos absolvens exponit Sacramentum certo periculo nullitatis ac irreverentiæ gravissimæ: sed absolvens absolutè à peccato dubio, de quo verè dubitatur, an factum sit, & consequenter an adsit materia sufficiens & requisita ad valorem Sacramenti, exponit Sacramentum certissimo periculo nullitatis & irreverentiæ gravissimæ, ideoque certò peccat mortaliter absolvens absolutè à solis peccatis dubiis. Et licèt hoc periculum nullitatis declinet asolvens à peccato solo dubio conditionatè; *Si reverà ita commisisti*: non tamen declinat peccatum irreverentiæ erga Sacramentum regulariter, cùm etiam sub conditione proferre formas Sacramentorum absque urgenti causa ex parte suscipientis vel Ministri, reverentiæ Sacramentorum repugnet, ut generatim dixi *in prima parte num.* 98. & mox infrà iterùm dicam. 55

III. Quòd si ergò pænitens mera peccata dudia confiteatur & nullum certum, in praxi sic procedet Confessarius. I. Si Confessarius ex Circumstantiis personæ advertat pro certo aliquod eorum peccatorum, quæ pænitens sub dubio confitetur, reverà esse commissum, licitè eum absolvit absolutè (quemadmodum 56

et-

etiam, quoties pænitens præter peccata dubia etiam adfert aliquod, vel aliqua peccata certa, licitè absolvit eum ab omnibus absolutè, tam certis quàm dubiis, si fortè commissa sint) quia hoc peccatum Confessario satis cognitum est, & abest periculum nullitatis Sacramenti. II. Si nihil certi colligere possit Sacerdos, & peccata sub dubio proposita mortalia sint, inducendus est pænitens, ut aliquod peccatum certum fateatur saltem veniale aut mortale anteà confessum; quod ordinariè facilè fieri poterit. III. Quod si nec hoc fieri possit, & periculum in mora sit, v.g. morte imminente &c. absolvendus est sub conditione: nimirùm: *Si huiusmodi peccatorum coram Deo reverà reus es.* Ego te absolvo &c. Idem fiet, si pænitens ex simplicitate vel ruditate nullum possit peccatum certum exponere, quantumvis instructus & adjutus à Confessario. Secùs, si ex malitia non vellet peccata certa, vel ut certa confiteri sed nequiter sub dubio proponere vellet: prout ipse non semel audivi tales confitentes. *accuso me, si fortè ebrius fui, si detraxi proximo &c.* tunc enim tanquam non rectè dispositus sine absolutione repellendus esset, idque ei significandum. IV. Denique si pænitens sola venialia dubia adferat, nullúmque certum exponat, extra saltem periculum mortis, non erit absolvendus, nec sub conditione quidem: cum

cùm nec venialia certa sint materia necessaria absolutionis, multominùs dubia. Ratio dictorum est: quia forma absolutionis sub conditione nunquam proferenda est, nisi adsit periculum damni spiritualis in pœnitente vel ministro, quod aliter non potest commodè evitari: sed quando peccata dubia sunt mortalia, omninò subest periculum salutis præsertim morte instante: quando verò illa tantùm sunt venialia, certum est, nullum imminere periculum damni spiritualis: ergò &c.

IV. Ad validam ergò absolutionem abso- 57
lutè proferendam & conferendam, semper ponenda est materia certa: cùm alioquin Sacramentum exponeretur periculo nullitatis, mortali Sacramenti irreverentiâ: talis autem materia certa, utique non est peccatum dubium: sicut neque etiam, quòd quis non obtemperaverit bonis inspirationibus, quòd non fecerit bonum opus, quod facilè facere potuisset, & similes imperfectiones, ut jam suprà etjam innui: in quibus exponendis non tenetur pænitentem impedire Confessarius, etsi plerúmque impediri possit; ut ex communi docet Lugo *suprà citatus*. §. Hactenus de materia remota pænitentiæ in communi: & de materia sufficienti in specie satis. De materia necessaria in particulari, quænam scilicet peccata, & quomodo in confessione expli-

canda sint, necessariò pluribus agendum erit infrà cum de confessione: quò etiam spectabit alia quæstio huic affinis: an hæc ipsa peccata dubia sint materia necessaria Sacramenti: seu an peccata dubia ut dubia necessariò in confessione explicanda sint. Jam ergò ad partes Sacramenti pænitentiæ exponendas procedamus.

CAPUT II.

De Contritione.

SECTIO IV.

De Contritione generatim sumpta.

QVÆSTIO I.

Ordine 8.

Quid est Contritio generatim sumpta?

COntritio *est animi dolor & detestatio de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero.* Ita in terminis definit Concilium Tridentinum *sess.* 14. *cap.* 4. Et ideò superiùs *cap.* 1. dixerat: Contritio *est pænitentia, quâ offensam Dei cum peccati odio, & pio animi dolore detestamur.* Ubi Concilium clariùs expressit differentiam contritionis ab aliis peccati detestationibus vel pænitentiis insufficientib⁹, nimirùm quòd contritione detestemur peccatum, non quomodolibet, sed tanquam offensam Dei, ut *infrà* §. 3. *in fine* iterùm notabo. Sed prior definitio, tanquam maximè authen- 58

tica explicanda nobis est, & omnimodis retinenda, præ aliis variis afferri solitis.

§. I.

Est animi dolor, & detestatio peccati.

59 D*Olorem* primo loco ponit Concilium tanquàm quid notius, cùm tamen naturæ ordine *detestatio* prior sit *dolore*, tanquam caussa suo effectu. Ideo namque dolemus & tristamur de peccato commisso, quia illud detestamur, abominamur, adesse nolumus, non factum vellemus &c. Etenim, dum peccator ad Dominum Deum convertitur, seriò resipiscit, & ad veram pœnitentiam ac contritionem procedit, hi actus sequentes intervenire solent.

60 I. *Primus actus.* Immittit Deus peccatori cogitationem & agnitionem suorum peccatorum, ut dicat apud se. *Malè me gessi, planè graviter deliqui, Deum offendi, inimicus Dei factus sum, infernum merui &c.* Et mox oritur *secundus actus*, cogitatio bona de placando Deo, ut dicat peccator intra se: *Omnino debeo me reconciliare cum Deo, debeo illum placare, eius gratiam, amicitiam reparare &c.* Et quia præcipua, optima, imò unica ratio placandi Deum, est pænitentia & detestatio peccati, hinc secundum istum actum sequitur è vestigio *Tertius actus*, detestatio, quâ peccator detestatur,

&

& execratur peccatum dicendo v. g. *Utinam tale scelus non commisissem: vellem, si fieri posset, nunquam offendisse Deum, &c.* 61

II. *Detestatio* ergò est actus voluntatis, quo voluntas cum horrore avertit se à peccato, illud execratur & damnat, ac à se amoliri tentat tanquam malum præsens gravissimum, ideoque quantum est in se, illud abolere, destruere, & non esse molitur. Hic quidem actus respectu peccati actualis commissi præteriti inefficax & conditionatus est: non enim potest voluntas absolutè & efficaciter velle peccatum commissum, & factum infectum fieri, cùm hoc sit impossibile, & id efficaciter velle & conari, stultum, ut loquitur D. Thomas: sed solùm actu conditionato & inefficaci, *si possibile esset*, vellet non peccasse, peccatum commissum non esse commissum, illúdque simpliciter destruere & infectum reddere, adeò, ut nisi impossibilitas rei obsisteret, voluntas omni modo & medio efficere vellet peccatum non esse factum. Lugo *disp.* 4. *de Pænitentia num.* 16. hunc autem sic exprimendum ait: *Si ego nunc haberem potentiam perficiendi, ut peccatum non fuisset, sum actu ita dispositus, ut essem eâ usurus hoc momento.* Sic ille speculativè benè. Sed practicè meliùs, magísque energicè sic suspirabis. *O utinam non fecissem! vellem utique si possibile esset, Deum non offendisse: O mi Deus! si sanguine meo, si morte quantumvis atroci fieri*

 pos-

possit, ut non sis offensus, Ecce me! paratum cor meum. Si tormentis inferorum deleri possit, Ecce me! nullum est, quod non merui, nullum, quod amore tui non præeligo peccato, quod tantoperè odisti, &c. &c. Vide Asceticos scribentes de affectibus. Idem tamen actus detestationis efficax est & absolutus respectu eiusdem peccati habitualis, ut adhuc habitualiter præsentis in offensa Dei, & voluntate nondum retractata. Efficaciter enim & absolutè eo actu se voluntas à peccato avertit, & quantùm fieri potest, reipsâ illud destruit & abolet, offensam & injuriam Dei reparat & delet, atque efficit, ut modo coram Deo Optimo & misericordissimo æquivalenter idem sit, ac si nunquàm peccatum esset commissum. Hunc actum, quæso Tyro, benè comprehendere, & menti imprimere satage.

62 III. Hunc prædictum tertium actum detestationis, immediatè, infallibiliter ac necessariò sequitur *QVARTVS ACTVS*, dolor seu tristitia mentis. Quemadmodùm enim ex apprehensione & fruitione boni præsentis amati, necessariò sequitur gaudium seu lætitia animum suaviter afficiens: sic ex apprehensione, abominatione, ac detestatione mali præsentis noliti, ut in proposito, peccati omnium malorum mali pessimi, naturaliter sequitur animi dolor & tristitia animum affligens, crucians, torquens, à quo doloris ac tristitiæ actu

& af-

& affectu multùm pœnoso, denominatur *pœnitentia*, ac per illum describitur à SS Patribus, ut *cap.* 1. §. 1. visum: ac etiam Poëta 1. Pont. 1. *Pœnitet! O siquidem miserorum creditur ulli! Pœnitet! & facto torqueor ipse meo! Dolor* igitur seu *tristitia* illa nihil aliud est, quàm lucta, & inquietudo mentis conantis repellere malum præsens apprehensum, ut in proposito peccatum, & efficere ut nunquam fuisset in rerum natura, sicque acriùs hominem exagitans, atque ad fugam mali extimulans, solétque indicari hâc phrasi. *Heu me miserum! quid feci? &c.* Cúmque hæc tristitia vehementiùs invalescit, non sistit in sola parte rationali à voluntate, sed partem quoque sensitivam sensibiliter occupat, & quandóque redundat in ipsum corpus, illúdque immutat: hinc suspiria, lamenta, singultus, lahrymæ, deliquia, &c. Quanquàm hæc sensibilis tristitia in corpus redundans, non tantùm non sit necessaria sed neque eius defectus necessarium vel probabile signum est deesse vel defuisse verum dolorem, & coram Deo sufficientem ad peccati abolitioné. Quare pœnitentes non debent esse scrupulosè solliciti de habenda tristitia vel dolore ob peccata perpetrata. Modò enim illud verè & ex animo suo detestentur, per se necessario sequetur hæc tristitia vel dolor animi, etsi fortè reflexè non advertatur. Etenim dolor ita necessariò sequitur detestationem in homine viatore, sicut

ſequitur gaudium ex vehementi amore boni poſſeſſi : ut ex Laymanno jam ſuprà dixi. Ideóque homines à Confeſſariis ac Concionatoribus efficaciter excitandi ſunt ad horrorem & deteſtationem peccati, proponenda & inculcanda capita & motiva, quibus eorum malitia ac turpitudo magìs eluceſcat : qualia partim jam propoſita ſunt *ſect.2. & 3. ſeqq.* de Contritione & Attritione in particulari.

63 IV. Poſt hos, tertium & quartum actum deteſtationis & doloris, in verè ſic pænitente, deteſtante, ac dolente peccata, tres alij actus ſequi ſolent. *Quintus*, petitio veniæ, dicendo v. g. *Miſerere mei Deus &c.* *Sextus*, propoſitum emendationis, ſeu non peccandi de cætero, quem actum Concilium diſertè appoſuit in definitione Contritionis. *Septimus*, Voluntas ſatisfaciendi pro peccatis, ſeu vindicandi injuriam & offenſam Deo per peccata irrogatam. His ita explicatis, jam principaliter quæritur, quot, & quinam ex dictis actibus, ſint de eſſentia Contritionis? Mira hìc opinionum diverſitas. Aliqui in ſola deteſtatione; alij in ſolo dolore eſſentiam contritionis conſtituunt, ut paſſim videre eſt apud Authores. Dico breviter m ſimpliciter &

§. II.

§. II.

Est dolor & detestatio essentialiter.

Contritio nimirùm essentialiter, nec in solo dolore vel tristitia, nec in sola detestatione peccati consistit, sed in utroque simul. Ita Henriquez, Coninck, aliísque citatis Lugo *cit. disp. 4. sect* 1. Et apertè significat Tridentinum in definitione tradita. *Est animi dolor & detestatio &c.* Ratio sumitur ex natura ipsius contritionis. Contritio enim dicit actum, qui & affligat ac velut *conterat* cor pœnitentis, & hunc à peccato avertit; sed hunc actum necessariò oportet esse compositum ex duobus illis actibus: *dolor* enim affligit: *detestatio* à peccato avertit: ergo contritio essentialiter includit utrúmque. Ostendo breviter in particulari. 64

I. *Detestatio peccati est de essentia contritionis & non solus dolor.* Quia contritio debet formaliter opponi peccato, &, ut loquitur Tridentinum, *voluntatem peccandi excludere*: atqui detestatio peccati formaliter opponitur peccato, & peccandi voluntatem directè excludit: non sic dolor, ex se, nisi quatenus à tali detestatione procedit, ut manifestum est: Undè idem Concil. Trident. in altera definitione *ead. sess.* 14. *cap.* 1, detestationem in recto ponit dicens: *Est pœnitentia, quâ offensam Dei cum peccati odio, & pio animi dolore detestamur.* 65

II. *Dolor etiam est de essentia contritionis, &* 66

non sola detestatio. Nam secundùm communissimam sententiam cum D. Thoma *3. p. q. 87. a. 1. suppl.* Pœnitentia actualis, adeóque contritio non habet locum in Beatis; utique ob defectum alicuius essentialis requisiti ad pœnitentiam seu contritionem, quia scilicet non sunt capaces doloris vel tristitiæ, quippe absorpti gaudio beatifico. Atqui Beati sine dubio habent detestationem perfectissimam peccatorum præteritorum: ergò non sola detestatio, sed etiam dolor seu tristitia debet esse de essentia contritionis seu pœnitentiæ actualis: quidquid sit, an in Beatis permaneat pœnitentia habitualis, quod communiùs asseritur.

67 III. *Contritio primariò consistit in detestatione, ex qua necessariò sequitur dolor.* Ita omninò communis DD. & ita sine dubio intelligendi Navarrus, Suarez, Reginaldus, alij qui contritionem formaliter & essentialiter absolutè in detestatione consistere docent, licèt eam necessariò sequatur dolor. Respexerunt enim ad id, quod in contritione præcipuum est. Ratio jam data est. *num.* 1. quia detestatio formaliter opponitur peccato, & est necessaria causa doloris, à qua etiam dolor (alioquin de se indifferens) honestus & utilis suam specificationem trahit. Ideò enim dolor honestus & utilis est, quia procedit ex tali detestatione peccati sub tali motivo honesto & supernaturali, utpotè quia est offensa Dei, &c. alioquin futurus inuti-

inutilis & inhonestus, si ex alio non honesto motivo detestationis procederet, ut si fur sua furta deploret, quia deprehensus debet fieri longa littera, seu lingula campanæ campestris,

IV. At, nonne ipsa nomina, *Pœnitentia & Contritio* præcipuè *pœnam*, *dolorem*, compunctionem, ac velut contritionem cordis important? Et tàm sacra Scriptura, quàm SS. Patres passim pœnitentiam vel contritionem per dolorem, planctum, pœnásque definiunt, ut patet locis aliquot allegatis *cap.* 1. *num.* 1. Ergò pœnitentia & contritio præcipuè consistit in dolore, tristitia, pœna. ℞. *Negando consequentiam.* Non enim sic definiunt, quasi aut in solo dolore, aut in eo præcipuè consistat ratio essentialis pœnitentiæ ac contritionis, sed quia dolor est notior, quippè sæpè in corpus influens, ut supra notatum: cùm tamen necessariò supponat detestationem tanquam sui causam, sed minùs manifestam vel apparentem. Alioquin sæpè etiam detestatio & aversio à peccatis exprimitur, ut Ezechielis 33. v. 12. *impietas impii non nocebit ei, in quacunque die conversus* (id est aversus per detestationem) *fuerit ab impietate sua.* 68

§. III.

§. III.

Cum proposito non peccandi de cætero. remissivè. Et: quid de reliquis actibus?

69 I. AD veram pœnitentiam & contritionem sine dubio requiritur propositum emēdandi, seu non peccandi de cætero. Utrùm autem requiratur ad essentiam contritionis propositum formale explìcitum, an verò sufficiat propositum virtuale implicitum necessariò contentum & imbibitum in ipso actu seriæ detestationis & doloris de peccatis, quatenùs sunt offensa Dei, causa æternę damnationis &c? de hoc pluribus necessariò agendum erit inferiùs suo loco *sect.* 4. *huius capitis.*

70 ¶. Ex dictis jam liquet, quotnam actus sint de essentia contritionis ex septem enumeratis §. 1. Nimirùm, *tertius, quartus, & sextus*, Detestatio, dolor, & propositum saltem virtuale emendandi & non peccandi de cætero. Reliqui quatuor actus non sunt de essentia intrinseca contritionis, sed vel prævij, vel subsequentes, nec omnes semper necessarij. Percurro breviter.

71 II. *Primus actus*, scilicet recordatio & agnitio peccatorum commissorum sine dubio necessariò præcedere debet actualem contritionem & detestationem peccatorum, proponendo scilicet voluntati obiectum detestandum & dolendum: cùm voluntas non possit ferri

ferri in incognitum. Qualis autem debeat esse illa recordatio peccatorum in ordine ad confessionem, videbitur suo loco *cap.* 3. cùm de examine prævio requisito ad confessionem. *Secundus actus*, pia illa cogitatio de reconciliando se cum Deo, etiam regulariter, at non necessariò & semper præcedit, ut experientiâ patere potest. *Quintus actus*, petitio veniæ explicita, similiter communiter, at non necessariò semper contritionem comitatur. Jam enim implicitè petis veniam, dùm seriò detestaris & doles peccando Deum offendisse: quanquàm valdè expediat etiam expressè, formaliter & humiliter petere veniam offensæ, ac remissionem culpæ commissæ, atque animitùs dicere: miserere mei Deus, secundùm magnam misericordiam tuam &c.

III. *Septimus actus* tandem, voluntas ac propositum satisfaciendi Deo offenso, ac peccatum in se vindicandi, utique spectat ad Sacramentum Pœnitentiæ, at non ad primam partem, *contritionem*; sed ad tertiam partem, *satisfactionem*, pertinet. Quin extra Sacramentum, ad veram contritionem, etiam perfectam, neque ex natura rei, neque ex præcepto aliquo necessaria est illa voluntas satisfaciendi Deo particulariter in hac vita, uti (contra Sotum, aliósque) ex communi docent Suarez *hic disp.* 5. *n* 8. Coninck, *disp.* 2. *n* 60. Gobat. *Alphab. Confit. Casu* 111. *n.* 43. Neque enim sacra Scriptura 72

ptura

ptura videtur nos ad ſatisfaciendum Deo in hac vita obligare aliter, quàm nos humiliando coram Deo, & abominando dolendóque nostram improbitatem. Et ſi quid ampliùs exigere videatur, abundè ſatisfit, tùm per omni contritioni annexum votum confitendi, acceptandíque pœnitentiam à Judice Sacramentali injungendam; tùm maximè per *ſextum actum*: ſcilicet propoſitum emendandi vitam, adeóque ſervandi omnia præcepta Dei & Eccleſiæ: & conſequenter etiam humiliter perferendi flagella Dei, quibus illi in nos fortè advertere placuerit &c.

73 IV. Et hiſce explicata manet definitio contritionis generatim ſumptæ potiſſimùm quoad genus, ſcilicet *deteſtationem & dolorem*. Differentia ab aliis deteſtationibus & doloribus exprimitur per unicam voculam, *peccati*, intelligendo ſcilicet *peccatum* formaliter & Theologicè, quatenùs contra Deum, *ſeu offenſa & iniuria* Dei *eſt*. Quam differentiam Concilium Tridentinum clariùs expreſſit in ſecunda definitione tradita ſeſſ. 14. cap. 1. *Eſt pœnitentia, quâ offenſam Dei cum peccati odio, & pio animi dolore deteſtamur*: eámque differentiam & obiectum formale contritionis, quatenùs ſcilicet peccatum *offenſa & iniuria Dei eſt*, generatim latè explicatam habes *cap.* 1. *q.* 1. §. 3. *per tot.* In ſpecie autem differentia Contritionis, perfectæ, imperfectæ, deſumenda eſt à motivo ſpeciali,

ciali, sub quo contritio quævis utilis peccatum detestatur, de quibus in sequentibus.

§. IV.

Quotuplex est contritio hac quæstione explicata?

DUplex. Una perfecta, & simpliciter dicta 74
contritio, quæ concipitur ex motivo charitatis, dolétque de peccato quatenùs est offensa Dei summi boni, super omnia dilecti: éstque justificativa peccatoris extra Sacramentum, etsi non sine voto Sacramenti. Altera est contritio imperfecta, & proprio nomine dicta *Attritio*, quæ concipitur, & peccatum detestatur ex alio motivo inferiori, v. g. ex metu gehennæ & pœnarum &c. & non est justificativa peccatoris nisi cum Sacramento mortuorum, Baptismo & Pœnitentia. Unde sic dictæ: *Contritio*, quòd peccatorem perfectè & proximè disponat ad gratiam sanctificantem, ipsúmque peccatum omninò deleat, ac veluti *conterat*. Attritio verò dicitur, eò quòd peccatorem non penitùs disponat ad ipsam gratiam sanctificantem, sed solùm ita disponat, ut cum Sacramento capax sit gratiæ sanctificantis, ipsúmq; peccatum per se immediatè non deleat vel conterat, sed solùm quasi *atterat*, & ita applicet, ut per Sacramentum remissibile fiat; quæ latiùs patebunt ex dicendis de singulis in particulari.

que

75 Antequam autem particularia utriúsque huius speciei explicemus, melioris ordinis gratiâ, priùs explicandæ sunt qualitates doloris ac detestationis in communi, qualis nimirùm debeat esse dolor in omni contritione generatim, seu perfecta, seu imperfecta sufficiente ad justificationem ac remissionem peccatorum, tàm cum- quàm extra Sacramentum. Facilitatis causâ, nominabimus solùm *dolorem*: semper subintelligentes etiam detestationem, quippè essentialiter prærequisitam, iuxta dicta superiùs, præsertim §.2.

QUÆSTIO II.

Ordine 9.

Qualis debet esse dolor in omni contritione generatim?

76 *OMnis contritio sufficiens ad remissionem peccatorum, debet necessariò esse dolor formalis in Sacramento: supernaturalis semper: universalis respectu mortalium: & efficax, cum implicito saltem proposito emendandi, confitendi, satisfaciendi, & spe veniæ.* Et tota communissima.

§. I.

Debet esse dolor formalis in Sacramento.

77 COntritio, prima pars materialis Sacramenti Pœnitentiæ, necessariò debet esse dolor for-

formalis, quo nimirùm voluntas verè & explicitè doleat ac detestetur peccatum ut offensam Dei. Communissima, & certissima post Concilium Tridentinum *sess.* 14. *c.* 3. tàm clarè requirens & exigens *contritionem* ad Sacramentum pœnitentiæ. Verba autem Conciliorum, sicut & quarumvis legum propriè & simpliciter, adeòque in proposito, de vera formali contritione, & dolore ac detestatione peccati, intelligenda sunt. Non ergò sufficit ullus dolor tantùm virtualis & implicitus, contentus in alio actu, qui non est contritio, dolor & detestatio peccati formaliter. Exempli causâ:

I. Ipsemet actus amoris Dei super omnia 78
(qui simul est virtualiter & eminenter contritritio, ut suo loco patebit,) etsi se solo sufficiat ad remissionem peccatorum, non tamen sufficit ad Sacramentum pœnitentiæ, cuius pars essentialis est dolor formalis de peccatis commissis, & non amor Dei super omnia, secundùm communissimam Theologorum sententiam. Attamen in praxi non est scrupulandum. Moraliter enim vix fieri potest, quin confessurus, adeòque de peccatis suis actu cogitans, si eliciat actum amoris Dei super omnia, non etiam formaliter doleat de peccatis suis, etsi fortè fervore amoris absorptus, dolorem suum non advertat.

II. Multò minùs sufficit dolor implicitus 79
in sola voluntate imposterùm non peccandi:

cùm propositum non peccandi de cætero stare possit: cum complacentia de peccato præterito: quam tamen complacentiam necessariò excludere debet dolor requisitus ad Sacramentum & remissionem peccatorum, secundùm omnes.

80 III. Non sufficit dolor implicitus in desiderio doloris, si nimirùm optes dolere, aut doleas te non dolere, si reverâ absit dolor de peccatis: Nam dolor de peccatis commissis est pars essentialis Sacramenti, non desiderium, dolor, vel dolor de carentia doloris. Monent tamen iterùm Doctores pro praxi: quòd timoratæ conscientiæ, cùm optant dolere, vel dolent se non dolere, plerùmque habeant verum formalem dolorem, etsi ipsimet non percipiant: undè eorum dolor non est de carentia vel absentia doloris quoad substantiam, sed solùm quoad qualitatem doloris, quod videlicet non habeant dolorem intensum & sensibilem &c. quæ tamen qualitates non sunt necessariæ, quare talibus absolutio neganda non est. Lessius, Hurtadus, alij cum Gobat *n.* 111.

81 IV. Neque sufficit dolor implicitus in desiderio absolutionis, seu in voluntate desiderante percipere fructum Sacramenti pœnitentiæ (prout docuerunt olim Sylvester, Rosella, Angelus &c apud Tannerum *disp.* 5. *q.* 6. *num.* 72. modò post Tridentinum sine dubio non docturi) Idqe etiam si sola venialia confitearis, juxta

Juxta communissimam DD. Nam secundùm Tridentinum dolor formalis est pars essentialis Sacramenti Pœnitentiæ absolutè, quæcúnque peccata confitearis, sive mortalia, sive venialia. Ubi enim lex non distinguit, nec nos distinguere debemus; atqui Sacramentum Pœnitentiæ semper debet constare suis partibus, etiamsi venialia sola confitearis, ergò &c. Quare graviter peccat, qui etiam sola venialia, vel ob causam mortalia jam legitimè priùs confessa, confitetur sine omni formali dolore: quia non ponit materiam Sacramenti, adeóq; Sacramentum nullum reddit, aut ad minimum & certissimè periculo nullitatis Sacramentum, & se Sacrilegij exponit.

§. Denique non sufficit etiam dolor for- 82
malis & explicitus: ut 1. vel non de ipso peccato commisso, sed tantùm de pœna, vel alio effectu malo consecuto, infamia, morbo, &c. 2. Vel non de peccato ut commisso à se tanquàm reo vel peccatore, sed solùm de peccato absolutè in abstracto considerato. 3. Vel de peccato ut à se commisso, at non ut est offensa Dei, quatenùs scilicet commissum contra legem & voluntatem Dei, ipsum Deum offendit ac inimicum reddit, sed sub alia ratione considerato, v. g. quatenùs est contra honestatem naturalem, malorum naturalium causativum &c. de quibus infrà. 4. Vel etiam de peccato, ut est offensa Dei, at non propter ipsum Deum,

eúmque sibi reconciliandum, sed propter alium finem, temporalem præsertim. Atque hæc ipsa omnia involvens sequitur altera particula, & qualis contritionis utilis

§. II.

Supernaturalis semper.

83 CONtritio sufficiens & necessaria ad remissionem peccatorum, sive cum- sive sine Sacramento Pœnitentiæ, debet esse dolor supernaturalis ex parte principij & motivi, scilicet *à Deo* & propter Deum ultimatè. Ita (sanè contra præcipuos Thomistas Caietanum, Sotum, Victoriam, Canum, Ledesma, alios docentes attritionem solis naturæ viribus elicitam, & ob horrorem nocumenti temporalis sufficere ad justificationem in Sacramento Baptismi & Pœnitentiæ.) Jam post Concilium Tridentinum communis & certa sententia DD. teste Tannerò *cit. q.6. num.* 86. Laymann *hìc cap.* 1. *n* 9. Probatur breviter.

84 I. Debet esse dolor *supernaturalis*. Ratio generatim est: quia omne medium debet esse proportionatum ad suum finem: & dispositio debet esse eiusdem Ordinis cum forma inducenda; atqui pœnitentia & contritio in homine peccatore est medium & dispositio necessaria ad obtinendam gratiam sanctificantem: quæ est finis & forma maximè supernaturalis; ergo

ergo & ipsa contritio seu pœnitentia sufficiens ad remissionem peccatorum & justificationem, sive cum-sive sine Sacramento debet esse *supernaturalis*, & quidem

II. *Ex parte principij effectivi.* Debet nimi- 85
rùm elici contritio cum supernaturali & speciali Dei auxilio, seu gratia actuali excitante, movente, adiuvante, & concurrente ad talem eligendum utilem dolorem ac detèstationem peccati. Quamobrem Concilium Tridentinum *sess.* 14. *c.* 4 disertè dicit, attritionem, quæ juncta Sacramento Pœnitentiæ impetrat Dei gratiam, *esse donum Dei & impulsum Spiritûs Sancti moventis, &c. Et sess.* 6. *can.* 3. *de justificatione* ita fulminat. *Si quis dixerit sine præveniente Spiritûs Sancti inspiratione & adiutorio hominem credere, sperare, diligere aut pœnitere posse sicut oportet, ut justificationis gratia conferatur, anathema sit.* Sic Tridentinum, & ante illud olim idipsum definitum est in variis Conciliis; & nominatim Arausicano I *Can.* 6. *Si quis dixerit per naturæ vigorem bonum aliquod, quod ad salutem pertinet vitæ, cogitare, aut eligere, seu singulari & salutari prædicationi consentire posse confirmat absque illuminatione & inspiratione Spiritûs Sancti, hæretico fallitur spiritu.* Hæc ibi, apud Layman *n.* 9. *fine*.

III. *Ex parte motivi.* Debet nimirùm do- 86
lor ille contritionis vel attritionis elici propter motivum aliquod supernaturale, super-

naturaliter scilicet per lumen fidei cognitum ex revelatione divina. Ratio patet ex dictis *n. praecedenti.* Nam hoc ipso, quod Concilia requiri definiant principium supernaturale ad eliciendum actum contritionis seu pœnitentiæ, etiam significant ipsum actum contritionis vel attritionis debere esse supernaturalem ex parte motivi seu obiecti formalis. Cur enim requireretur principium supernaturale, si sufficeret actus naturalis ex naturali motivo elicitus? Huiusmodi ergò motivum supernaturale contritionis ac pœnitentiæ debet necessariò esse aut ipse Deus sub aliqua sui ratione, aut aliquid relatum ad Deum: ut, si doleas de peccato commisso, quatenùs avertit à Deo, seu quatenùs est offensa Dei: ut summi boni super omnia amandi, contra amorem & amicitiam illi debitam: (*hoc solùm est motivum contritionis perfectæ, alia attritionis tantùm*) vel ut supremi Domini super omnia colendi, contra cultum ipsi debitum: vel ut supremi Legislatoris, contra obedientiam ei debitam: vel ut supremi Benefactoris, Creatoris, Conservatoris, Salvatoris, contra gratitudinem ei debitam: vel ut supremi & justissimi Judicis super omnia detestantis & punientis peccata: vel denique doles quia peccatum animam coram Deo deturpat, excludit à beatitudine, inducit pœnas æternas & temporales à Deo infligendas vel saltem permittendas in vindictam peccato-

rum

rum,&c. prout *sect.* 3. de motivis attritionis magis specificabitur.

IV. Non ergò sufficit, sed vanus & inutilis est ad Sacramentum pœnitentiæ ac remissionem peccatorum obtinendam, omnis dolor & detestatio peccati naturalis tantùm, factus scilicet & conceptus naturalibus viribus propter motivum merè naturale ac naturali lumine cognitum. Ut si doleas de peccato propter naturalem ejus ac velut philosophicam turpitudinem ac deformitatem, utpotè quatenùs est contrà rectam rationem vel honestatem naturalem; vel quatenùs naturaliter est inductivum pœnarum ac malorum naturali modo ad tale peccatum consequentium; ut propter morbum, infamiā, supplicium, v.g. doles de hesterna ebrietate, quia hodie caput acriter dolet, vel quia à Domino vel Superiore acriter puniendus es &c. de quibus *loco cit. infrà.* 87

§. III.

Universalis respectu mortalium.

I. DOlor contritionis omnis debet esse universalis respectu omnium peccatorum mortalium, ita scilicet ut se vel explicitè vel implicitè extendat ad omnia peccata mortalia ab homine commissa, & saltem nondùm remissa. Certum apud omnes. Ratio clara est: quia nullum peccatum potest remitti absque 88

pœnitentia, dolore & deteſtatione cum propoſito emendandi; atqui unum peccatum mortale non poteſt remitti ſine alio: peccatum enim mortale non remittitur niſi per infuſionem gratiæ ſanctificantis, quæ ſimpliciter non poteſt ſtare cum ullo peccato mortali; alioquin talis homo eſſet juſtus & non eſſet juſtus: ergo dolor & deteſtatio pœnitentiæ ſeu contritionis debet eſſe ſic univerſalis, & ſe extendere ad omnia peccata mortalia, ſaltem nondùm remiſſa: idque vel *explicitè* vel ſaltem *implicitè*. Utrumque poteſt fieri dupliciter. *Primo modo* explicitè extenderetur dolor ad omnia mortalia, quando quis de ſingulis mortalibus à ſe commiſſis diſtinctè recognitis eliceret ſingulos dolores diſtinctos. *Secundo modo*, quando quis unico actu doloris elicito doleret de omnibus & ſingulis ſuis peccatis mortalibus diſtinctè recogitatis. Similiter dupliciter poteſt ſe dolor *implicitè* extendere ad omnia mortalia, ut infrà num. IV. patebit. Jam clarè & diſtinctè procedendo. Dico

89 II. Non requiritur extenſio explicita ſingulorum dolorum ad ſingula mortalia, ut nimirùm quis de omnibus & ſingulis peccatis mortalibus totidem diſtinctos dolores eliciat. Ita (contra Adrianum, Sylveſtrum, Angelum, alios nonnullos) communis & certa ſententia DD. Suarez, Coninck, Laymann, Lugo, alij paſſim. Ratio clara eſt: quia quando adeſt vera

vera contritio, vel attritio cum Sacramento, statim eodem momento sequitur justificatio seu gratia sanctificans: sed potest adesse vera contritio vel attritio cum Sacramento, etiamsi quis explicitè nè cogitet quidem, nedùm distinctis doloribus doleat de singulis mortalibus à se commissis: Patet 1. Ex Scriptura & Historiis de quamplurimis subitò justificatis, Davide, Magdalena, bono Latrone, Saulo, antequam de singulis peccatis cogitare, nedùm distinctis doloribus dolere potuissent. 2. De facto rectissimè absolvuntur à Confessariis gravissimi peccatores, qui obruti subito mortis periculo nullum prorsùs tempus habent de singulis peccatis cogitandi, nedùm de singulis seorsim dolendi. 3. Certè neque in ordinaria Confessione opus est, ut post singula peccata itidem dicas: *doleo, miserere mei Deus*: sed sufficit abundè si dicas post omnia enarrata: *De his omnibus peccatis aliisque fortè oblitis doleo, mi Deus, ex animo, & detestor meam malitiam, quòd totiès tàm graviter te Deum summo amore dignum offenderim, &c.* 4. Denique hoc esset absque ullo fundamento miseris peccatoribus imponere onus nimis grave, & sæpè impossibile, tùm ob brevitatem temporis: tùm ob multitudinem peccatorum ac malitiarum: imò sæpè etiam periculosum, ut dum pœnitens inhæret uni peccato detestando, dolor se ad alia non extendat, sed alia prætereat, aliis fortè de

novo titiletur. Quare & Confessarius, quando advertit pœnitentem alicui crimini valdè addictum esse, v.g. mollitiei, vindictæ &c. non debet inculcare specialem doloris actum circa illud peccatum, cùm periculum subsit, nè illud seorsim non ex animo detestetur, sed de novo magìs implicetur, sed potiùs generalem serium dolorem de omnibus peccatis urgeat.

90 III. Neque requiritur extensio eiusdem actûs doloris ad omnia & singula peccata mortalia distinctè recogitata; seu ut dolens, instituto examine singula sua mortalia sibi in memoriam revocet, omniúmque actu recordatus, de omnibus doleat, quantùm est ex vi contritionis, & per se loquendo. Ita (contra Nugnum, & plures allegantem Tannerum *disp.* 5. *q.* 6. *num.* 28.) Communis DD. plurimisque congestis Suarez *disp.* 4. *sect.* 6. Lugo *cit.* Diana *p.* 3. *tract.* 4. *resolut.* 118. Gobat *num.* 79. Atque idipsum etiam abundè probat ratio data *num. præced.* Exempla & textus scripturæ apud Tannerum solùm docent, quid alii fecerint peccatores pœnitentes, minimè autem probant, esse necessariò imitandos, & idipsum ab omnibus faciendum. Dixi tamen: *Quantùm est ex vi contritionis & per se loquendo.* Nemo enim dubitat propter obligationem confessionis faciendæ, omnia peccata mortalia in memoriam debere revocari, ut omnia secundùm

dùm speciem & numerum explicari possint. At seclusâ obligatione confessionis, aut quando deest copia Confessarii, certè nullum apparet præceptum, ita sigillatim recogitandi peccata in specie & numero, ad hoc ut dolorem ac contritionem de iis ad justificationem sufficientem elicere quis possit. Sapienter tamen & salubriter monet Layman *hic tract. 6. c. 4. n. 3. fine.* Utilissimum esse & semper fuisse, ut homo, qui de peccatis justificari vult, omnia & singula mortalia recogitet, & ea sigillatim destetur: 1. Ut tantò certior sit de vera sua contritione. 2. Ut pro pœna temporali eò pleniùs satisfaciat, quò magìs dolendo peccata commissa in se punit. 3. Ut animum ad vitæ emendationem tantò magìs confirmet: quia firmius solet esse propositum particulare & expressum, quàm generale & implicitum. Sic Layman. 4 Rectissimè addit Gobat *cit. num.* 81. Per accidens tamen est quandòque necessaria aliqua specialis reminiscentia: ut quando inveteratus malorum nequit se excitare ad necessarium dolorem & pudorem nisi statuendo ante oculos suos multitudinem & gravitatem vel omnium vel plurium peccatorum suorum: Item, quando rationabiliter quis dubitat, an non patrârit quædam, quæ reum faciant restitutionis: tunc enim saltem debet habere propositum post contritionem excutiendi suæ conscientiæ latebras ad veri-

tatem

tatem pervestigandam. Vide Suarez *disp.* 4. *sect.* 4. *Assert.* 1. *&* 2. Hæc Gobat.

91 IV. Sufficit ergò extensio eiusdem actûs doloris implicita ad omnia peccata mortalia generaliter & in confuso apprehensa; quod rursùs duobus módis fieri potest. *Primo modo* sic: ut conscius sibi aliquorum mortalium, aut recogitans se esse in statu peccati mortalis, uno simplici actu sub motivo supernaturali ac universali, doleat de omnibus collectivè generaliter & in confuso apprehensis, siç ut nullum omninò excipiat, quod non detestari velit, si memoriæ occurreret; dicendo v.g. Deus meus! doleo de omnibus meis peccatis quomodocúnque commissis, quibus tuam bonitatem offendi, gratiam perdidi, infernum merui &c. Hic enim generalis dolor sine dubio implicitè se extendit ad omnia peccata mortalia tam occurrentia, quàm non occurrentia memoriæ, etiam occulta, oblita, ignorata, contra quodcúnque præceptum.

92 *Secundo modo* sic, ut expresè & specificè quidem de uno tantùm peccato mortali commisso doleas, attamen sub motivo supernaturali, generali, communi omnibus peccatis mortalibus à te commissis. Ut quando reus plurium diversorum peccatorum mortalium contra plura præcepta, detesteris solum adulterium tunc conscientiam vellicans; idcircò quòd per illud sis meritus infernum, beatitudine æ-

ternâ

ternâ excideris, Deum summum bonum tam turpiter & inequiter offenderis &c. cùm ille reatus inferni, privatio beatitudinis, offensa Dei summi boni reperiatur in omni peccato mortali, utpotè etiam blasphemia, furto, homicidio, hoc ipso, quod sub illo motivo syncerè doleas de adulterio commisso, necessariò etiã doles de aliis mortalibus omnibus à te comissis, adeò ut si etiam illæ occurrerent memoriæ, infallibiliter & necessariò detestareris etiã illa: adeò ut sit impossibilè, quod quis serio & syncerè detestetur aliquod peccatũ ob malitiam sibi insitam, quin simul etiam detestetur quodvis aliud peccatum eâdem malitiâ infectum: sicut est impossibile, quòd ob authoritatem solam Evangelii verè credam Christum esse filium Dei, Deum & hominem, & non simul etiam implicitè credam, Christum esse crucifixum, quandoquidem Evangelium æquè asserat utrúmque. Ita Communis DD. Suarez *hic disp.* 7. *sect.* 8. Lugo *disp.* 5. *n.* 73.

93 ℣. Secùs foret, si de uno aliquo peccato mortali doleres sub motivo aliquo speciali ipsi illi peccato proprio, & non omnibus communi, seu ad alia peccata non pertinente, v. g. de blasphemia: *Domine Deus! doleo, quòd meis execrandis blasphemiis egerim contra humillimam reverentiam Maiestati tuæ debitam.* Hoc motivum jam se non extenderet ad blasphemiam & alia peccata talem brutalem turpitudinem

dinem non habentia: ſicque dolens expreſsè de uno, non ideò implicitè doleres etiam de alio ac aliis. Utrùm verò in tali caſu Confeſſio foret valida, ſeu informis, videbitur ſuo loco *ſect.* 3. Et hactenùs de dolore univerſali quoad mortalia. Jam addendum aliquid quoad dolorem venialium.

§. *Quid de dolore venialium?*

94 I. CErtum eſt, quod ſicut potes confiteri aliqua venialia, omiſſis aliis: ita etiam dolere de venialibus confeſſis, eáque deinceps vitare proponere, etſi non doleas de aliis venialibus non confeſſis, néque ea vitare proponas. Ratio eſt: quia venialia nec ſunt materia neceſſaria confeſſionis, neque tollunt gratiam & amicitiam cum Deo, & ideò non ponunt obicem gratiæ ſacramentali, ſed unum ſine altero remitti poteſt. Quòd ſi tamen tunc, vel aliàs doleas de omnibus tuis venialibus, aut de venialibus modò confeſſis, ſub motivo communi omnibus venialibus culpis (v. g. quòd DEUM quomodocúnque offenderis, eíque diſplicueris, pœnas purgatorii merueris &c.) nullo ad ulla retento affectu, tunc omnia tibi remitti, jam ex alibi dictis colligere debes.

95 II Certum eſt, quando confiteris ſola venialia, ſub mortali debere te dolere de iis, ſal-

tem

tem aliquibus, átque vitare proponere: quia alioquin defectu materiæ proximæ, sacrilegè Sacramentum efficies nullum. At hîc quæstio delicata est: utrùm sub mortali teneatur quis dolere de omnibus his venialibus, quæ hìc & nunc confitetur? Affirmant aliqui apud Suarez *l. cit.* hâc potissimùm ratione. Quia confiteri aliquod peccatum, etiam veniale, absque dubio est apponere pro materia Sacramenti id, quod non potest esse materia Sacramenti: ergò sicut peccaret mortali sacrilegio, qui Sacerdoti consecraturo inter plures hostias triticeas apponeret aliquas non triticeas, hordeaceas, avenaceas, papyraceas, ideóque non consecrabiles, ita graviter sacrilegéque peccat, qui Sacerdoti inter multa venialia confessa, apponeret aliqua sine dolore, quæ proindè defectu doloris non sunt materia absolutionis validæ. Sententia primo intuitu probabilis. Sed facilè negabitur consequentia & paritas inter istum & nostrum casum. Nam forma consecrationis per se primò & absolutè respicit materiam consecrandam, eámque designat, & circa ipsam effectum significat; ideóque si apponatur materia aliqua falsa, jam ex illa parte falsa erit forma. At verò forma absolutionis per se primò respicit personam absolvendam, & circa illam effectum significat, dùm dicitur: *Ego te absolvo &c.* quæ verba adhuc vera sunt, si aliqua saltem peccata remittantur,

tantur, etsi non remittantur alia aliqua, nempè venialia, quæ obicem effectui Sacramenti, scilicet gratiæ sanctificanti non ponunt. Secùs esse jam audivisti, si confitereris plura mortalia & de aliquo non doleres: cùm unum mortale sine alio remitti nequeat. Dico igitur

96 III. Non est peccatum grave, si quis confitendo multa venialia, solùm efficaciter doleat de uno vel altero, etsi non doleat de cæteris aliquibus, nec ea evitare proponat. Ita Henriquez, Suarez, Fagundez, aliisque relatis Lugo *disp.* 14. *de Pœnitentia sect.* 8. §. 3. Tamburinus *opusc. Expedit. Confess. l.* 1. *c.* 1. §. 3. Ratio sumitur ab exemplis aliorum Sacramentorum, in quibus admixtio alicuius partis, quæ non est materia valida eius Sacramenti, non est culpa gravis vel sacrilega, imò aliquando licita, atque adeò etiam debita. Sic in Baptismo aquæ baptismali admiscetur pars olei benedicti, quæ utîque non est materia valida Baptismi. Sic in Sacramento Evchatistiæ vino consecrando miscetur modica pars aquæ, quæ tempore consecrationis sæpè inconversa manet, nec est materia valida consecrationis. Sic in ipso Sacramento pœnitentiæ pii homines sæpissimè se accusant de imperfectionibus & defectibus quibusdam, qui nullo modo sunt peccata, nec venialia quidem, nec tamen aliquis dixit vel dicit, eos in hoc peccare mortaliter,

ter, supposit à aliâ materiâ sufficienti. Quin in communi sententia, à nobis etiam suo loco asserenda, non est mortale, si pœnitens se falsò accuset, de aliquo veniali, quod non fecit, dummodò apponat aliam materiam veram: atqui tunc etiam apponitur pro materia, quod tamen non est materia Sacramenti. Ergò etiam in nostro casu, accusare se de aliquibus venialibus absque dolore efficaci, & proposito emendandi, dummodò verè doleas de aliis, non est peccatum grave, seu mortale vel sacrilegum, etsi in habituali statu peccati venialis perseveres non dolendo de omnibus.

IV. Idémque dicendum, si confitearis mul- 97
ta venialia frequentata: v. g. crapulas seu excessus in potu veniales multis diebus iteratos. Tunc enim satis erit dolere de ipsa frequentatione excessuum, eámque emendare ac minuere proponere, etsi non doleas, nec vitare proponas ipsos excessus secundùm se seorsim, quippè quibus subindè adhuc indulgebis. Nam ipsa frequentia distinctam malitiam ac deformitatem habet, saltem extensivè ab ipsis excessibus in particulari: ideóque materiam sufficientem præbet pœnitentiæ Sacramento. Hinc denique, si una cum peccato mortali confitearis plura venialia, & de solo mortali doleas, nihil de venialibus, valida & licita erit susceptio Sacramenti, quia absolutio cadit in remissionem peccati mortalis, quæ divisibilis

à remiſſione venialium. Oppoſitum clarum eſt, ſi eo caſu doleres de ſolis venialibus, non de mortali: tunc enim mortaliter illicita & invalida erit ſuſceptio Sacramenti, cùm non poſſint venialia remitti abſque remiſſo peccato mortali. Plura circa hæc dicenda erunt *ſect.* 4. cùm de propoſito emendationis, ſpecialiter quoad venialia.

§. IV.

Efficax. *Remiſſivè.*

98 DOlor contritionis omnis tandem debet eſſe *efficax*: id eſt, non ſimplex noleitas de præterito, ac velleitas in futurum: ſed abſoluta nolitio præteriti, ac efficax volitio futuri, quâ nimirum contritio ſe extendat, & efficaciter actu moveat hominem ad capeſſenda omnia requiſita ad remiſſionem offenſæ divinæ, & reconciliationem cum DEO obtinendam: atque adeò ſecum ferat virtuale ſaltem propoſitum *non peccandi de cætero; confitendi, ac ſatisfaciendi cum ſpe veniæ.* Ita omnes. Ratio patet: quia verus dolor & deteſtatio peccati ſufficiens ad remiſſionem peccatorum extra vel intra Sacramentum, debet eſſe de peccato quatenùs eſt offenſa Dei, átque ad ſibi reconciliandum Deum à ſe offenſum: atqui quis verè & ſeriò dolet ac deteſtatur peccatum, quatenùs eſt offenſa DEI, ſerióque ex animo cupit

cupit sibi reconciliare Deum à se offensum, is necessariò, saltem virtualiter & implicitè.

I. Eò ipsò vult & proponit *de cætero Deum non offendere* ullo peccato saltem mortali: alioquin nugaretur & illuderet Deo dolens esse offensum, nec tamen volens desistere ab offendendo. In hoc enim proposito maximè viget, & apparet efficacia contritionis, ideóque meritò expresè positum in definitione contritionis à Concilio Tridentino: *Et dolor animi & detestatio peccati, cum proposito non peccandi de cætero.* De hoc proposito maximi momenti necessariò pluribus agendum erit *infrà sect.* 4. 99

II. Eo ipso vult & proponit implicitè saltem commissa peccata mortalia *confiteri*: cum sciat hoc in novâ lege esse à Deo institutum medium necessarium ad Dei offensam delendam, & reconciliandam amicitiam DEI. Unde etiam perfectissima contritio non remittit peccata mortalia, nisi cum voto confitendi & Sacramentum Pœnitentiæ suscipiendi, ut ex Concilio Tridentino videbitur *sect. seq.* 100

III. Eò ipsò etiam vult pro peccatis commissis *satisfacere*, cùm satisfactio sit pars integralis Sacramenti Pœnitentiæ, & magna satisfactio in ipso dolore & proposito emendandi involvatur, *ut quæst. præced.* §. 3. indicatum est. 101

IV. Eo ipso etiam saltem implicitè *sperat veniam*, plenámque concipit fiduciam peccata 102

 sibi

sibi à Deo remittenda, séque in amicitiam Dei recipiendum esse. Impossibile etiam vel stultum esset efficaciter adhibere media ad abolendam offensam Dei, eiúsque amicitiam recuperandam, nisi veniam & indulgentiam pœnitens speret. Néque de hac *spe veniæ* aliquid speciale dicendum superest, aut hoc loco traditur à Doctoribus, præter communem doctrinam in materia de spe Theologica.

QUÆSTIO III.
Ordine 10.

Quantus esse debet dolor contritionis?

103 Dolor contritionis (perfectæ saltem) *debet esse summus, seu super omnia appretiativè: non item intensivè: nec requiritur aliqua certa intensio doloris, sed sufficit substantia doloris in quocunque gradu; minùs requiritur dolor sensibilis, sed sufficit rationalis.* Est tota communissima ut patebit.

§. I.

Dolor debet esse summus, seu super omnia appretiativè, seu æstimativè:

104 Sic nimirùm, ut pænitens peccatum mortale æstimet majus malum, magísque detestе-

stetur, quàm ullum aliud malum, malítque potiùs subire ac perpeti quodvis aliud malum, quàm denuò peccare mortaliter. Adeóque tenetur pænitens sedato animo iudicare, meliùs esse, magísque homini expedire quodvis aliud malum, quamcúnque pænam, mortem quamlibet, adeôque & ipsum infernum subire quàm Deum per peccatum mortale offendere. In hoc enim consistit veritas appretiationis seu æstimationis summæ, quâ tenemur peccatum mortale æstimare summum malum, quippe summo & infinito bono contrarium. Attamen necessarium minimè est, imò infirmis animabus minimè consultum, instituere comparationes particulares eiusmodi inter peccatum & hoc, vel illud grave malum subeundum: sed potiùs occurrentes tales comparationes tanquam impertinentes & periculosas debet respuere, nihil eligendo. Exempli gratia:

Proponitur pænitenti: *Si occurreret neces-* 105
sitas, ut necesse sit fornicari aut mori, mallesnè mori? mallesnè omnia perdere bona, in exilium ire, mori, vivus comburi &c. quàm fidem negare? mallesnè etiam æternam damnari, quàm mortaliter peccare? & cætera hujusmodi infinita, quæ pœnitenti scrupuloso proponi possent. Non tenetur, inquam, aliquid horum eligere sed omnia respuere tanquam periculosa & impertinentia, sibi ipsi, aut Sathanæ tentatori dicendo. Non est, nec erit talis necessitas,

cùm insita habeat Deus alia remedia, quibus me à peccato eripiat. Et si aliquando occurreret talis necessitas, confido, quòd bonus Deus mihi sufficienti gratiâ adesset, quæ nullum facientem, quod in se est, permittit tentari ultra vires. Caveant ergò confessarii à talibus interrogationibus: caveant & pænitentes à talibus comparationibus, tanquam Sathanæ laqueis periculosissimis. Cùm enim mala pænæ utpotè sensibilia, naturaliter magis moveant imaginationem, quàm mala culpæ, aut periclitari facient voluntatem, aut hominem in infinitos scrupulos, aut etiam desperationem præcipitabunt. Excipiuntur hìc animæ spirituales exercitatæ, heroicæ, amore divino flagrantes

106 Dixi: Contritionis *saltem perfectæ* dolor debet esse super omnia: nam hæc detestatur peccatum sub supremo motivo charitatis, nimirum summi boni offensi, attritio verò seu contritio imperfecta detestans peccatum ex motivo inferiori, utpotè metu gehennæ vel pænarum, actu & formaliter non est dolor super omnia appretiativè. Nam qui dolet & detestatur peccatum propter metum inferni, actu & formaliter non magis dolet de peccato, quàm de inferno, sed contra magis dolet de inferno incurrendo, qu m de peccato: quia *propter quod unumquodque tale, ipsum est magis tale*; Debet tamen etiam attritionis dolor esse

ſe *ſuper omnia* diſpoſitivè ſive permiſsivè, ſicut homo perfectè attritus propter metum inferni v. g. ita diſpoſitus maneat, ut ſi occurreret vel ſatis proponeretur aliud ſublimius motivum dolendi & deteſtandi peccatum ſummè & ſuper omnia alia mala, omninò etiam ſic ſuper omnia deteſtaretur; & non velit ſiſtere in ſolo priori motivo, & præciſè ac totaliter dolere propter infernum, & aliàs non: uti latiùs explicabo *ſect.* 3. cùm de motivis attritionis.

§. II.

Non item intenſivè.

Contritionis, ſeu perfectæ, ſeu imperfectæ 107
non debet eſſe dolor ſummus ſeu ſuper omnia intenſivè: ita videlicet, ut quis intenſiori, majori, ac vehementiori actu & motu voluntatis doleat de peccato commiſſo, quàm doleat vel doleret de quocúnque alio malo, quantumvis graviſsimo, tolerato vel tolerando, ut omnes conſentiunt: Hoc enim eſſet onus homini graviſsimum, & pænè intolerabile, planè alienum à divina bonitate & clementia: cùm homo non poſsit abſque ingenti difficultate adhibere omnem poſsibilem conatum in elicienda & intendenda contritione; & ut modo dictum, ſuaptè naturâ majori vehementia moveatur in res ſenſibiles, & bona vel mala ſenſibilia, quàm circa ſpiritualia, uti eſt

est peccatum, offensa Dei, privatio gratiæ ac beatitudinis &c.

108 *Dices*: Ego nupèr incomparabiliter magis dolui & ingemui mortem mei amantissimi Parentis, quàm modo doleam peccatum fornicationis à me commissum, etsi etiam de hoc seriò doleam, & factum ex animo detester; certè meâ vitâ non ampliùs facturus: an rectè se habet dolor meus? Resp. Ponamus per impossibile; aut Patrem non esse mortuum, aut peccatum non esse commissum: quod magis velles? Hoc secundum? ergò rectè se habet dolor tuus: doles enim super omnia appretiativè: quia majus malum æstimas offensam Dei quàm mortem parentis, etsi intensivè & sensibiliter hæc magis urat. At, si malles primum, non rectè se haberet dolor tuus, ob rationem oppositam.

§. III.

Nec requiritur aliqua certa intensio doloris &c.

109 AD veram contritionem iustificativam, seu perfectam sine- seu imperfectam cum Sacramento, non requiritur ulla doloris intensio, seu certus intensionis gradus: sed sufficit substantia doloris, in quocúnque gradu remisso: neque adeò absolutè necessarium est de

de uno peccato mortali magis conteri, quàm de alio. Ita (contra Adrianum) communissima DD. D. Thomas, D. Bonaventura, Scotus, pluribúsque congestis Suarez *hic disp.* 4. *sect.* 4. *n.* 7. Coninck, *disp.* 2. *dub.* 7. Layman, *lib.* 5. *Tract.* 6. *c.* 4. *num.* 1. Lugo *disp.* 5. *sect.* 8. 19. testans ita sentire omnes Theologos. Ratio est: quia ubi est vera substantia contritionis vel attritionis cum Sacramento, ibi est sufficiens dispositio ad remissionem cujuscúnque peccati mortalis: sed in quocúnq; gradu intensionis subsistere potest vera substantia contritionis perfectæ vel attritionis, suppositis nimirum requisitis hactenus explicatis, & deinceps explicandis: ergo non requiritur certus intensionis gradus ad remissionem cuiusvis peccati. Monitionem tamen practicam mox dabo *§. seq.* Unde ulteriùs neque ad veram contritionem aliqua mora temporis requiritur, juxta communem DD. apud citatos. Nam, ut dicitur *cap. mensuram dist.* 1. *de Pœnitentia. apud Deum valet non tam mensura temporis, quàm doloris.* Ratio est: quia ex Dei ordinatione, omnis vera contritio, (& attritio cum Sacramento) est ultima dispositio ad justificationem: sed vera contritio, factâ debitâ apprehensione objecti ac motivi, elici potest in momento: positâ autem ultimâ dispositione, statim inducitur forma: ergò non requiritur certa mora temporis: Atque ut

ut ait D. Leo *Epist. 9. ad Theodorum*: *apud Deum nullam patitur veniæ moram vera conversio.* Idipsum significatur Ezech. 33. *Impietas Impij non nocebit ei in quâcúnque die* (id est, quandocùnque, quamprimùm) *conversus fuerit ab impietate sua.*

§. IV.

Minùs requiritur dolor sensibilis.

110 DEnique ad contritionem justificativam non requiritur dolor sensibilis, qui in actus sensibiles erumpat, utpotè sensibiles motus, alterationes ac teneritudines cordis, in lachrymas, gemitus, suspiria, singultus, &c. sed sufficit dolor rationalis, quo voluntas ex motivo supernaturali verè aversetur & detestetur, & consequenter necessariò doleat peccatum commissum. Cùm eiusmodi sensibilitas frequenter non sit in nostra potestate, néque ad perfectionem contritionis ac doloris spectet. Contingit enim pœnitentem verè dolere, ac premere altum corde dolorem, & absque eiusmodi signis & sensibilitate, vehementiùs dolere animo, quàm alii ex complexione faciles in gemitus, lachrymas, singultus, uti sunt mulieres & melancholici. Et plerúmque maioris meriti est velle flere, & non posse, quàm eiusmodi facilibus fletibus abundare. Interim supposito vero dolore interno animæ, eti-

etiam sensibilem dolorē, gemitus, & lachrimas excitare, omninò ut utile, meritorium, & satisfactorium magìs, consultum est ijs, qui possunt.

Univers. consultum semper & valde utile est adhibere conatum ad dolorem eliciendum & vehementiorem & diuturniorem, etiam sensibilem, quando facilè quis potest: útque homo de peccatis suis & vehementer & sæpiùs doleat: eóque magìs, quò plura & graviora sunt alicuius peccata: uti sacra scriptura & SS. PP. passim hortantur. Et singulare exemplum præbet David. Lege eius Psalmos Pœnitentiales, primum & quartum præsertim. Ratio est: quia licèt in quocúnque gradu veri doloris, ac in momento fiat remissio peccatorum quoad culpam; attamen pro magis & magis intenso gradu, maioris morâ doloris, copiosior gratia infunditur, eôque plus remittitur de pœna temporali: posśetque esse tanta intensio, ac vehementia doloris, ut tota pœna temporalis peccatis remissis quantumvis gravibus debita simul plenariè remitteretur, ut notant DD. communiter, & pluribus patuit exemplis. 115

SE-

SECTIO II,

De Contritione perfecta.

QVÆSTIO I.

Ord. 11.

Quid est contritio perfecta?

112 E*St summus animi dolor ac detestatio peccati super omnia ex motivo charitatis*: (seu: *quatenùs est offensa Dei summi boni super omnia dilecti*) *cum firmo proposito non peccandi de cætero.* Ita in re, *omnes. Proposito de cætero non peccandi, rursùs in suum locum rejecto* Explico reliqua, quoad potero, clarè & distinctè.

§. I.

Est summus animi dolor.

113 COntritio perfecta debet esse *summus dolor*, non tantùm *appretiativè* ac super omnia alia mala, uti *q. præcedente* explicatum est; sed etiam *objectivè*, nimirùm sub objecto formali & motivo perfectissimo detestandi peccatum, quo peccatum est detestabile: quatenùs scilicet est offensa DEI summi boni, seu quatenùs est contra infinitam bonitatem DEI super omnia amandam, quod est objectum formale charitatis. Ratio dabitur §. *sequenti.* Tu interim prænota diligenter.

§. Cùm

§. Cùm audis, audiésque toties *Bonitatem Dei infinitam* esse motivum & objectum formale charitatis, amoris DEI super omnia, adeòque etiam contritionis perfectæ: nè intelligas solùm & apprehendas bonitatem Dei specialem attributalem, quæ est speciale Dei attributum à cæteris attributis & perfectionibus divinis formaliter, vel ratione distinctum importans summam Dei perfectionem in operando, seu sese communicando optimo modo, quo convenit, & propriè *benignitas* dicenda: & definitur à Lessio *lib. de perfectionibus divinis. Bonitas seu benignitas Dei est naturalis Dei propensio ad communicandum se creaturis pro captu cuiúsque.* Ex hac bonitate provenit amor, quo Deus præstare vult, & reipsâ præstat creaturis bonorum suorum communionem in esse naturæ, gratiæ, & gloriæ. Sicut enim si amares Deum propter hanc specialem bonitatem, non amares Deum amore summo super omnia perfectissimo; ita etiam si doleres de peccato propter offensam hanc specialem bonitatem, non doleres dolore summo perfectissimo. Utrùm autem talis dolor vel amor sufficeret ad justificationem, patebit ex mox dicendis. 114

Intelligitur ergò in proposito *infinita DEI bonitas naturalis, & essentialis,* éstque complexio omnium innumerarum ac infinitarum perfectionum DEI. Cogita infinitam potentiam, infinitam sapientiam, infinitam bonita- 115

tem

tem illam seu benignitatem, infinitam lucem, dulcedinem, deliciositatem, opulentiam, gloriam, majestatem, misericordiam, justitiam, &c. &c. Hæc omnia continet bonitas DEI naturalis & essentialis, seu ipsa divina essentia infinitum bonorum omnium pelagus. Habet hæc omnia Deus à seipso, in seipso, unâ indivisibili entitate, infinito, illimitato modo, inamissibiliter. Et hæc bonitas Dei naturalis ac universalis est adæquata & simplicissima ratio, ac motivum formale amandi Deum super omnia. Est enim Deus summè amabilis ex infinita sua potentia, sapientia, bonitate, &c. & singulariter ac principaliter in omnium infinitarum suarum perfectionum infinito cumulo, immensóque pelago.

116 Atque eadem hæc infinita DEI bonitas naturalis est supremum motivum detestandi peccatum, cui omnia alia motiva velut imperfectiora & inferiora subordinantur: ita, ut quis detestans peccatum sub hoc motivo perfectissimo, hoc ipso etiam virualiter ac eminenter illud detestetur sub quocúnque alio motivo possibili vel excogitabili: non ècontra. Nam eo ipso, quo aliquis detestatur peccatum sub alio motivo particulariori se inferiori, v. g. quatenùs est contra justitiam Dei, beatitudine privat, &c. non esset detestatio peccati summa & super omnia, quia non detestaretur peccatum sub motivo perfectiori quo posset, nec sub

sub motivo perfectissimo, quo est detestabile. Jam ad rem.

§. II.
Ex motivo charitatis.

COntritionis perfectæ motivum unicum, ex 117
quo procedere debet est motivum charitatis, nempè summa DEI bonitas offensa, ac ipse Deus summè bonus, super omnia dilectus, peccato offensus: ipsúmque objectum formale contritionis destantis peccatum est offensa Dei summi boni super omnia dilecti; adeóque contritio essentialiter includit aliquem saltem virtualem amorem DEI super omnia. Ita communissima Theologorum ferè omnium cum D. Thoma *q. 85. a. 5.* Scoto *in 4. dist. 14. ad ultimum.* contra paucos infrà referendos.

I. Probatur authoritate SS. Scripturæ & SS. 118
Patrum. 1. Joan. 3. *Qui non diligit, manet in morte.* 1. Corinth. 13. *Si charitatem autem non habuero,* Deut. 4. *Cùm quæsieris Dominum Deum tuum invenies eum, si tamen ex toto corde quæsieris eum,* (ex amore DEI super omnia) *& tota tribulatione animæ tuæ.* En contritio: Denique Luc. 7. *Dimittuntur ei peccatà multa, quoniam dilexit multùm.* D. Augustinus l. de vera & falsa pœnitentia c. 17. & 19. *sine amore nemo unquam gratiam invênit, aut veniam consecutus est.* Item Serm. 7. de Temp. *Pœnitem-*

tentiam certam non facit niſi odium peccati & amor Dei. Idem lib. 21. Civit. c. 27. *Niſi deſiſtant à peccatis habendo charitatem, quæ non agit perperam; nihil eis prodeſſe poteſt.* ac alibi: eodémque modo loquuntur alii SS. Patres paſſim. Qui tamen ſemper intelligendi ſunt de juſtificatione extra Sacramentum. Nam exceptio Sacramenti pœnitentiæ colligitur ex aliis locis ſcripturæ & SS. Patrum, ut optimè notat Valent. *hic diſp 7. q. 8. pu. 3.*

119 II. Principaliter probatur ex Concilio Tridentino *ſeſſ.* 14. *c.* 4. ubi ſtatuens differentiam contritionis perfectæ, & imperfectæ, ad juſtificationem extra Sacramentum expreſſiſſimè requirit contritionem *charitate perfectam.* Sic enim habet. *Docet prætereà* (ſacra Synodus) *Etſi contritionem hanc aliquando charitate perfectam eſſe contingat, hominémque Deo reconciliare priuſquam hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur, ipſam nihilominùs reconciliationem ipſi contritioni ſine Sacramenti voto, quod in ipſa includitur, non eſſe adſcribendam. Illam verò contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quæque vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu communiter concipitur, ſi voluntatem peccandi excludat cum ſpe veniæ, declarat donum Dei eſſe.* Hæc Concilium; expreſſiſſimè ſignificans contritionem perfectam, quæ extrà Sacramentum juſtificat, illam eſſe, quæ charitate perfecta eſt: utique charitate

tate actuali, seu dolore elicito ex motivo charitatis, scilicet ad Deum summè dilectum, eóque ipso aliquo saltem virtuali amore Dei super omnia (ut §. *sequenti declarabo*). Charitas autem habitualis infusa primò per contritionem acquiritur, éstque ipsa formalis justificatio,& reconciliatio cum Deo.

III. Ratio à priori necessaria non est alia quàm voluntas Dei per SS. Scripturam expressa hanc potiùs quàm aliam dispositionem requirentis ad justificationem. Congruentiæ sunt. 120
1. Quia convenientissimum est, ut homo non priùs admittatur ad Dei agnitionem, quàm aliquo amoris actu eundem diligat. 2. Amor Dei est perfectissimus, ideóque maximè idoneus, ut pro tali dispositione requiratur : & de facto requiri constat ex Scripturis allegais. 3. Per quodlibet peccatum mortale expellitur charitas, & per justificationem restituitur : atqui charitas expulsa non debet restitui nisi præcedente novo actu charitatis : sicut enim fides per hæresim amissa, non restituitur nisi inchoante novo actu fidei : & spes per desperationem amissa non restituitur nisi mediante novo actu spei ; sic & charitas divina, quæ per quodlibet peccatum mortale amittitur, non debet restitui nisi præcedenti novo actu charitatis aut formalis amoris Dei super omnia, aut saltem virtualis inclusi in contritione elicita ex motivo charitatis propter Deum summè dile-

ctum. 4. Oppositâ ratione & viâ ad Deum revertendum est, quàm ab eo aversi sumus: sed per peccatum voluntariè avertimur à Deo eiúsque amicitiâ, ipsi summo bono super omnia amando præferendo, eóque plùs amando bonum creatum, voluptatem v. g. ergò ad Deum, eiúsque gratiam & amicitiam reverti debemus denuò amando Deum summum Bonum, super omnia alia bona, saltem implicitè per actum contritionis perfectæ detestando peccatum commissum, quatenùs est offensa Dei Summi Boni super omnia dilecti. Et hinc initio dixi, perfectam contritionem essentialiter includere amorem Dei super omnia saltem virtualem. Nam

121 IV. Ad contritionem perfectam extra Sacramentum justificativam omninò sufficere videtur virtualis amor Dei super omnia in ipso actu contritionis detestantis peccatum super omnia, quatenùs est offensivum Summi Boni super omnia amandi, essentialiter inclusus (ut suprà insinuavi, & mox clariùs explicabo §. *sequenti.*): neque necesse est semper adesse, præcedere vel subsequi formalem amorem Dei super omnia, etsi is, ut plurimùm adesse soleat. Ita communior DD. Suarez *hîc. disp.* 4. Vasquez, Valentia, Coninck, Tannerus, aliisque *citatis*, Cardinalis de Lugo *hîc disp.* 5. *n.* 97. Ratio est: quia ex una parte loca Scripturæ, SS. PP. & Concilij Tridentini suprà allegata commodissimè

ſimè intelliguntur de amore Dei vel formali vel virtuali: ex altera autem parte eadem ſcriptura æquè ſæpè remiſſionem peccatorum tribuit pœnitentiæ ac Contritioni, ut 2. Reg. 12. Davidi poſt adulterium & homicidium ſibi improperatum ſolùm ingemiſcenti: *Peccavi Domino*: ſtatim dicitur: *Dominus quoque tranſtulit peccatum tuum*; utpotè jam juſtificato communi ſenſu SS. Patrum ac Interpretum. Deinde nimìs operoſum & difficile videtur peccatori juſtificando ſemper neceſſariò debere habere duos actus diſtinctos perfectiſſimos, ſcilicet Contritionis tendentis in peccatum, ut eſt offenſa Summi Boni; & amoris Dei ſuper omnia tendentis in Deum Summum Bonum. Deniq; ſolus amor Dei ſuper omnia ſufficit ad juſtificationem peccatoris, ut infrà videbimus: ergo ſemper ſuperflueret ipſe actus contritionis, aut ſaltem ad juſtificationem, extra tempus pœnitentiæ obligationis neceſſarius non eſſet. Contrarium tamen ſatis probabiliter docent & formalem amorem Dei ad contritionem perfectam ac juſtificativam requirunt alij (ob clarè allegata loca intelligenda) apud Lugo *citatum*, quem videre potes. Jam ergò ſatis patere poteſt ac debet definitio contritionis, qualiter debeat eſſe *ſummus animi dolor, & deteſtatio peccati ex motivo charitatis.* Addidi claritatis gratiâ

§. III.

Quatenùs est offensa *Dei super omnia dilecti.*

122 I. Contritio ergò perfecta est verus actus charitatis divinæ, secundùm omnes. Ratio est: quia omnis virtus (temperantia v.g. castitas) inclinat tàm ad prosequendum bonum suum, quàm ad fugiendum malum oppositum: sic etiam virtus charitatis, eiúsque motivum formale summa & infinita Dei bonitas directè quidem inclinat & movet ad prosequẽdum ac amandum Deum, Summum ac infinitum Bonum ob eius infinitam ac intrinsecam bonitatem (§. 1. explicatam,) atque eò ipsò etiam necessariò movet, & inclinat ad fugiendum ac super omnia detestandum peccatum, quatenùs solum malorum omnium extremum est, & offensivum eiusdem infinitæ bonitatis, atque aversivum ab illo summo & infinito bono. Et hinc contritio, quamvis formaliter non sit amor Dei, cum non sit actus prosecutionis, sed fugæ: est tamen verissimus actus charitatis, & virtualis ac implicitus amor Dei sufficiens ad justificationem, ut dictum est. Nam sicut ipse formaliter amor Dei super omnia virtualiter semper includit contritionem: eò ipsò enim quo amas Deum super omnia propter eius summam bonitatem virtualiter & implicitè saltem detestaris omne offensivum eiusdem

dem summæ bonitatis, quod est solum peccatum: & si tibi sic amanti peccatum à te commissum occurreret, horrendè execrareris; ideóque & ipse solus amor Dei super omnia sufficit ad justificationem juxta mox dicenda: ita contritio perfecta semper virtualiter includit amorem Dei super omnia, eo ipso enim quo detestaris peccatum super omnia propter summam Dei bonitatem offensam, eandem summam Dei bonitatem super omnia diligis saltem virtualiter & implicitè, & ut plurimùm, datâ morâ, etiam explicitè, ideóque & ipsa sola debet sufficere ad justificationem.

II. Contritio perfecta est etiam actus pœnitentiæ virtutis, saltem imperatus, atque diverso respectu procedit & à charitate in Deum, & à pœnitentiæ virtute. A charitate quidem, quatenùs dolemus de peccato, in quantum est malum contrarium Deo summo Bono: à pœnitentia virtute autem, quatenùs idem peccatum vindicare & abolere cupimus, ad satisfaciendum Deo supremo Domino offenso, ac injuriâ affecto, juxta latè dicta *q.7.* Dissentiunt autem DD. quâ virtute contritio simpliciter eliciatur aut imperetur. Suarez, aliique volunt elici à charitate & imperari à pœnitentia. Contra, plures, præsertim antiqui cum D. Bonaventura *in 4.d.14.p.1.a.2.q.2.& 3.* volunt elici à pœnitentia, & imperari à charitate. Sed practicè utrúmque verum est, prout contritio diverso 123

actu, vel diverſis vicibus incipit à motivo modò unius, modô alterius virtutis ſeſe invicem imperantis. Nam charitas ſuo motivo incipiens & deteſtans peccatum ut malum contrariũ Deo ſummo Bono, imperat eius vindictam & abolitionem,& ſic contritio primo reſpectu,eſt actus elicitus charitatis. Secundò autem reſpectu eſt actus elicitus pœnitentiæ virtutis, & imperatus charitatis: ideò enim vis abolere peccatum, quia Deo ſuper omnia dilecto eſt contrarium: Contra,alio actu vel aliâ vice,Pœnitentia virtus ſuo motivo incipiens ac volens vindicare peccatum ac abolere, & ſatisfacere Deo injuriato ac offenſo,imperat velut excellentiſſimum medium abolendi peccatum ac ſatisfaciendi Deo, deteſtationem peccati ſuper omnia, quatenùs eſt malum contrarium Deo ſummo Bono ſuper omnia dilecto (imò & ipſum formalem amorem Dei ſuper omnia) & ſic contritio primo actu, eſt actus elicitus pœnitentiæ; Secundo verò actu vel reſpectu, eſt actus elicitus charitatis, & imperatus pœnitentiæ virtutis. Interim ſemper vides contritionem, quatenùs præcisè deteſtatur peccatum malum contrarium ſummo Bono, ſeu Deo ſuper omnia dilecto, eſſe actum elicitum ſolius charitatis.

124 III. Sicut ergò ipſe actus formalis amoris Dei ſuper omnia (de quo *q.ſeq.*) ita & contritio perfecta propter incluſum virtualem ſaltem

tem amorem Dei super omnia, secundùm Dei ordinationem in omni lege, est medium sufficiens ac congrua & ultima dispositio ad justificationem peccatoris, scilicet obtinendam remissionem peccatorum, Dei gratiam, & jus gloriæ cœlestis per Christi merita. Certum de fide, ex *Concilio Arausicano*. 2. *Can*. 1. & Trident. *suprà cit. sess.* 14 *c.* 4. *& sess.* 6. *c* 6. Sumitur ex S. Scriptura passim, ut Zach. c. 1. Convertimini ad me, & ego convertar ad vos, dicit Dominus, aliísque locis partim suprà allegatis. §. 1. *n*. 1. Ratio ergo est: quia contritio est actus eiusdem virtutis charitatis, hominémque convertit perfectè ad Deum sub ratione perfectissima, secundùm quam peccator avertitur à Deo. Sicut enim homo peccato mortali, ac eiusdem peccati mortalis supremâ ac extremâ malitiâ avertit se à Deo summo Bono ac ultimo fine suo: ita contritione perfectâ homo se rursùs perfectè convertit ad Deum summum Bonum, ac ultimum finem, dolens nimirùm offendisse eandem summam Dei bonitatem, syncerè ex corde dicens: Ah, mi Deus! execror extremam malitiam ac nequitiam meam, & ideò unicè vel præcipuè execror, quòd te Deum summum Bonum, summè amabilem, super omnia diligendum ac dilectum offenderim.

¶. Et hinc contritio simpliciter est actus 125
gratiâ ac charitate formatus: non quidem *effectivè*, quasi actus contritionis deberet effectivè

elici & produci ab habitu gratiæ & charitatis, cùm ipſa contritio ſit diſpoſitio requiſita ad infuſionem gratiæ ſanctificantis & charitatis habitualis (quando juſtus quidem conteritur, contritio elicitur effectivè ab habitu charitatis: in peccatore autem elicitur à concurrente Dei auxilio, & gratia actuali excitante, cooperante &c. ſecundùm communem DD. quâ ratione ſuprà diximus omnem contritionem debere eſſe ſupernaturalem ex parte principij) ſed *concomitanter*, quatenùs in eodem inſtanti cum auxilio Dei ſupernaturali elicitur actus contritionis perfectæ, velut ultima diſpoſitio ſimul infunditur habitus gratiæ ſanctificantis ac charitatis remiſſivæ peccati mortalis, adeò, ut contritio naturâ tantùm, & non tempore, præcedat gratiam ſanctificantem ac remiſſionem peccatorum, iuxta communiſſimam DD. utriúsque ſcholæ cum ſuis Principibus DD. Angelico & Subtili.

126 IV. Contritio tamen (ſicut & actus amoris Dei ſuper omnia) de facto poſt inſtitutum Sacramentum Pœnitentiæ, non juſtificat ſeu delet & remittit peccata ſine Sacramento in voto. Sic Concilium Tridentinum §. 2. allegatum docet, contritionem aliquando charitate perfectam eſſe, hominémque Deo reconciliare priusquàm hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur, quamvis ipſa reconciliatio ipſi contritioni ſine Sacramenti voto non ſit adſcribenda. Ratio

tio est: quia actus contritionis perfectæ, vel amoris Dei super omnia, est quidem de se deletivus peccati, & olim se solo delere poterat: at post institutum hoc Sacramentum, vi præcepti & ordinationis divinæ, non delet peccata, nisi in ordine ad claves, seu cum onere & obligatione eadem peccata subjiciendi clavibus per confessionem Sacramentalem. Attamen extra tempus, quo urget necessitas & obligat præceptum confessionis, non requiritur explicitum formale & actuale votum, sive desiderium ac propositum suscipiendi hoc Sacramentum; sed sufficit votum seu propositum virtuale & implicitum, inclusum in ipso actu contritionis, vel amoris Dei super omnia: quo nimirùm actu quilibet semper ita dispositus est, ut suo tempore sit peccata sua confessurus, & Sacramentum absolutionis suscepturus. Eò ipsò enim, quo quis super omnia detestatur peccatum propter Deum summè amatum, etiam implicitè vult facere omnia, quæ requirit Deus ad delendum peccatum, ipsúmque sibi reconciliandum; inter quæ requisita, in nova lege unum est Confessio & Sacramentum Pœnitentiæ.

§. IV.

Corollaria exclusio dolorum insufficientium.

127 I. A Contritione ergò perfecta & extra Sacramentum justificativâ, excluditur & ad contritionem imperfectam seu attritionem rejicitur omnis alius dolor & detestatio peccati procedens non ex motivo charitatis, seu propter offensum Deum summum Bonum super omnia dilectum, sed ex alio motivo inferiori, quantúmvis supernaturali & ad Deum relato. Ita jam communissima DD. quos congerunt & sequuntur Suarez *disp*. 4. *sect*. 2. Vâsquez *in* 3. *p*. *q*. 85. *a* 2. Tanner. *q*. 6. *dub*. 4. Lugo *disp*. 5. *n*. 10. Ratio generatim est: quia ex quocúnque alio motivo detesteris peccatum, non detestaberis super omnia, saltem in quantum est summè detestabile, ut discurrenti palam erit. Nam si doles & detestaris peccatum propter metum gehennæ vel pœnarum à Deo infligendarum vel de facto inflictarum, aut etiam ob privationem æternæ beatitudinis, jam palam & simpliciter non odisti peccatum super omnia, sed magis odisti pœnam sensûs vel damni, quàm peccatum. Item detestaris peccatum ob eius turpitudinem: nisi concipias turpitudinem & malitiam istam extremam, quâ summo Bono Deo adversatur, odio & abominationi est: non detestaris peccatum super omnia, in

in quantum summè detestabile est: nunquid agnoscis? sed de his *sect. seq.*

II. At, inquis. Ego doleo & detestor peccatum propter ipsum Deum maximè, seu quatenùs est offensa Dei; sed vel 1. ex motivo *Religionis*, quatenùs continet inhonorationem Dei, contra cultum debitum Deo supremo Domino vitæ ac mortis: vel 2. ex motivo *obedientiæ*, quatenùs continet inobedientiam ergà Deum supremum Legislatorem nostrum; vel 3. ex motivo *gratitudinis*, quatenùs continet horrendam ingratitudinem contra Deum supremum Benefactorem nostrum: vel. 4. denique ex motivo proprio virtutis pœnitentiæ, ac justitiæ erga Deum, quatenùs continet offensam ac injuriam contra Deum supremum Dominum actionum nostrarum (juxta dicta *cap.* 1. *q.* 1. § 3.) àtque sic apprehendo peccatum, ut summum malum & majus omni alio malo, cum aliquali saltem virtuali & implicito amore Dei: Non enim detestarer & cuperem abesse illud malum Deo, nisi aliquo modo de eius bono complacerem, eóque ipso Deum amarem. Quidni ergò adsit vera contritio, etsi non adsit formale & expressum motivum charitatis? An non ita docuerunt olim gravissimi DD. apud Suarez suprà citatum, qui seipsum hanc sententiam, ut probabilem aliquandò fuisse secutum testatur? Resp. Fateor, moves me. Non ausim tibi negare probabilitatem tuam. 128

Inte-

Interim cum Card. de Lugo censeo, nullo modo esse recedendum à communissima sententia DD. post Concilium Tridentinum ad justificationem tam clarè requirens contritionem *charitate perfectam.* Atquì contritio ista tua, ex quocúnque dictorum vel simili motivo, non est charitate perfecta, cùm non procedat ex motivo proprio charitatis. Doles quidem, ut inquis, & detestaris peccatum, super omnia alia mala, quæ non sunt peccata: at non detestaris illud, in quantum summè est detestabile. Longè enim detestabilius est peccatum, in quantum est contra Deum summum bonum simpliciter (ut §. 1. explicatum) ac supremam charitatis virtutem, quàm in quantum est contra Deum particulariter ut supremum Dominum, Legislatorem, Benefactorem &c. ac solùm contrariatur inferioribus virtutibus, Religionis, obedientiæ, gratitudinis ac justitiæ. Ratio horum ex §. 2. resumenda est.

329 III. Contra adhuc instas. Dicit quidem Concilium, contritionem justificativam extra Sacramentum debere esse *charitate perfectam,* sed certè non dicit debere esse charitate perfectissimam, sub supremo motivo charitatis, & summo conceptu Dei summi boni offensi, seu infinitæ Dei bonitatis naturalis descriptæ §. 1. cùm certum sit, ad veram contritionem sufficere, dolere de peccato, quatenùs est offensa Dei super omnia dilecti, sub quacúnque ratione boni

boni & perfectionis propriæ apprehensi: quales certè etiam sunt, esse *supremum Dominum*, *Legislatorem*, *Benefactorem &c.* Deindè fateris & agnoscis, tali modo me detestari peccatum super omnia mala alia, non absque implicito saltem motivo, & actuali vel virtuali imperio charitatis. Sicut enim, suppositâ fide, sola charitas æstimat & amplectitur Deum ut summum bonum super omnia alia bona, ita etiam sola malum oppositum Deo, peccatum æstimat, abhorret, & detestatur ut summum malum super omnia mala. Aliæ verò virtutes, Religio, Obedientia, Gratitudo &c. æstimant quidem & detestantur peccatum inhonorationis, ingratitudinis &c. ergà Deum, ut malum maximum & gravissimum, at non expressè & relativè ut summum malum super omnia alia mala: ergo si detester peccatum super omnia alia mala, sub quâcunque ratione in particulari hîc & nunc Deum offensum apprehendam, habeo contritionem satis perfectam pro captu meo: adeò, ut meritò Tamburinus *Opusc. exped. Confess. l.* 1. *c.* 1. §. 6. *n.* 13. asserat, hunc esse actum veræ contritionis in actu signato. *De peccato, quia est offensa DEI & injuria, super omne id, quod me pœnitere potest, pœnitet, & propono me ampliùs mortaliter non peccaturum.* Certè denique omnes Christiani, saltem non doctissimi, credunt se perfectè dolere & conteri, quando dolent de peccato

super

ſuper omnia alia mala: adeóque non propter ſuum malum, quatenùs per illud incurrant pœnas inferni, privationem beatitudinis, &c. ſed propterea, quòd per illud Deum ſuum offendant, moleſtiâ & injuriâ afficiant, ſub quâcúnque ratione ſeu perfectionis Deum offenſum apprehendant. *Reſp.* Jam verò me convincis. Sed tantùm evincis, quod mox clarioribus terminis aſſero.

130 IV. Adeſt vera contritio perfecta, quoties ex actuali vel virtuali, implicito ſaltem imperio & motivo charitatis doles & deteſtaris peccatum ut offenſam Dei: ſub quocúnque particulari motivo vel malitiâ ipſum peccatum, & offenſam Dei: & ſub quacunque particulari perfectione, ratione vel reſpectu ipſum Deum offenſum hìc & nunc apprehendas & tibi proponas: atque ex eiuſmodi virtuali & implicito ſaltem imperio & motivo charitatis doles & deteſtaris peccatum, quoties deteſtaris ut ſimpliciter ſummum malum ſuper omnia alia mala: ſic enim neceſſariò deteſtaris peccatum ut malum Dei oppoſitum ſummo bono, quod utique eſt proprium charitatis, ut modò fuit dictum. Habes ergò perfectam contritionem, quando ex actuali vel virtuali affectu amoris Dei ſuper omnia deteſtaris tuas per peccata Deo ſummo bono irrogatas inhonorationes, inobedientias, ingratitudines, injurias, &c. ſuprà *num.* 2. ſpecificatas. Nam licèt

licèt ejusmodi detestationes elicitivè sint actus Religionis, obedientiæ, gratitudinis, pænitentiæ, &c. imperativè tamen sunt actus amoris Dei super omnia. Quin hâc ratione etjam motiva & actus contritionis imperfectæ seu attritionis utilissimè elevabis in contritionem perfectam. Ut si ex ejusmodi actuali vel virtuali amore Dei doles, te tuis peccatis meruisse infernum, ubi æternùm Dei amore & fruitione carens, Dei odio & execratione plùs quàm ipsis inferni ignibus, arsurus esses. Si eodem amoris affectu doleas, te adeò offendisse summam bonitatem seu benignitatem divinam, ut irritatus Judex justus etiam pænis temporalibus te castigare possit, aut de facto castiget. Vide dicenda *sect. seq.* cùm de motivis attritionis dicam. Interim lege Authores Asceticos de affectu & praxi contritionis scribentes: & inter hos P. Joannem Weyer S. J. Theologum, simul & Ascetam insignem, qui in *suo Theophilo, prima die medit. de Confessione & dolore*, optimè & practicè proponit tres modos eliciendi contritionem. 1. ex motivo perfectionum divinarum, aut omnium simul, aut unius in particulari, quarum quâlibet est summè amabilis, eiúsque amore & intuitu, peccatum super omnia detestabile, &c. 2. Ex motivo beneficiorum divinorum ex infinito amore tibi præstitorum: quorum intuitu meritò Deus super omnia amandus, non offenden-

den-

dendus, & de offenso super omnia dolendum 3. ex motivo vitæ & passionis Christi, seu omnium, quæ Christus pro nobis egit & passus est ex purissimo & ardentissimo amore tui, ideóque meritò reciprocè super omnia amandus non offendendus &c. &c. Mihi multis annis circa festa natalitia (quo tempore initio anni 1680. hæc scribo) mirificè placuit & sapuit, & etiamnum placet & sapit suspirium illud. *Quomodo amabo te amoris Rex, pro me nascens in stabulo, ut pro me moriaris in patibulo?* Gusta & vide, quoniam suave est & efficax ad affectus amoris ac amarosæ contritionis concitandos.

131 §. Ex dictis expendendum, quid sentiendum de communissima dolendi formula, quâ communiter, præsertim germani vernaculè dicere solemus: *Ex toto corde, vel summè doleo, quòd Dominum Deum meum offenderim*: an sufficienter sic exprimatur contritio perfecta? Resp. speculativè & in abstracto, spectando sensum grammaticalem verborum, fatendum est, hâc formulâ non exprimi dolorem ex motivo charitatis erga Deum summum bonum, aut ullum clarum affectum amoris divini in corde proferentis, sed tantùm dolorem ob offensam vel injuriam Dei supremi Domini nostri ex motivo Religionis ac pœnitentiæ ad summum: ideóque secundùm communissimam sententiam, nec perfectam contritionem:

at

at verò practicè & in concreto spectando illa verba secundùm affectum seriò & fervidè illa proferentis, omninò formula ista regulariter & ut plurimùm continet veram contritionem ex motivo charitatis & motu veri amoris divini, adeò, ut inter 100. imò fortè inter mille vix unus reperiatur, qui sine vero motu amoris Dei, veráque contritione, piè, seriò & ardenter proferat hæc verba ex corde. *Summè doleo, quòd te Dominum Deum meum toties tam graviter offenderim* (& maximè si addat epitheton *dilecti* - vulgò Meinen lieben Gott und HErrn beleidiget) adeò ut doctissimus Lessius *auctar. V. Confessio. casu* 1. veram contritionem æstimet hunc actum. *Maledicta peccata mea, quibus Dominum Deum meum offendi!* Ratio autem est: quia sic seriò loquentes boni Christiani (quisque suam mentem exploret, & fatebitur) non solent in peccatis apprehendere vel considerare offensam Dei, ut formalem injuriam seu læsionem juris divini supremi Domini, sed considerant in peccatis offensam Dei, tanquàm molestiam, exacerbationem, ac velut amaritudinem, gravémque displicentiam, quam peccando quodammodò attulerant animo divino, optimo Deo & Domino nostro meritò semper amando, omníque obsequio ad placitum, & gustum prosequendo, ac velut oblectando: an non hîc operatur motus synceri amoris divini ac motivum chari-

 rita-

ritatis? Etenim apprehendimus Deum tanquàm Patrem charissimum, & offensam DEI, tanquàm offensam Patris charissimi carnalis, sub conceptu perturbationis, molestiæ, amaritudinis, &c, quâ exacerbavimus charum Parentem carnalem; vellemúsque nihil tale factum à nobis, factúmque amarè dolemus, utique non sine affectu & impulsu amoris filialis in Parentem. Quære enim ex tali filialiter dolente filio, cur doleat, se illam molestiam attulisse parentis animo? Statim responderet: cur non doleam, cum meus Pater sit: amo ipsum, ac proinde ei semper bonum, placitum, gaudium opto potiùs, quàm molestiam, displicentiam, disgustum amaritudinis &c. Hoc inquam sensu & affectu solemus efferre illa verba, cùm piè seriò, & ardenter proferimus: ideóque verè contriti & ex motivò charitatis ac amoris Dei dolentes censendi. Quare, si eo tempore, quo urgeret præceptum contritionis, juxta infrà dicenda *q. seq.* v.g. in periculo mortis, aut subitò coactus ministrare Sacramentum in statu non bono, ea verba seriò, piéque effatus es; noli te accusare Confessario de omissione contrititionis. Et tu Confessarie, si moribundum audies piè ac fervidè eiusmodi verbis ad Deum suspirantem, maximè jam valdè debilem, noli angi, vel illum magis angustiare de contritione perfectâ. Unde Gobat hic *casu* 4. *n.* 100. adhuc unum. Nam utilia, prolixa videri non debent. ¶.

7. Cùm tot sint conditiones támque deli- 132
æ veræ contritionis perfectæ hactenùs ex-
catæ, maximè illa: *summus dolor, super om-*
; meritò hìc quæres, an sit facilè hunc eli-
e necnè? Delicata est hæc quæstio & impli-
æ responsionis. Si enim respondeatur dif-
ilter eum elici, absterrebuntur à conatu
n eliciendi multi, eheu! qui gravibus pec-
is obnoxii subitò vocantur ad Sacramenta
iistranda. Si asseratur, id esse facilè, fortè
lti sument occasionem existimandi, se esse
è contritos, cùm tamen non sint. Navar-
de Jubilæo & Indulgentijs notabili 17. affirmat
difficile. Diana contra & alii putant,
itritionem etiam perfectam facilè elici pos-
Utrúmque videtur verum respectu diver-
Difficillimum sine dubio est elicere perfe-
n contritioné respectu valde habituatorum
ino vel pluribus peccatis mortalibus, &
ximè libidinis & vindictæ: & singulariter
equàm, prout deberent, evitârunt occasio-
proximas peccandi: O quando tales eli-
it synceram detestationem peccatorum
er omne aliud malum, ex syncero motivo
ritatis ac amoris Dei super omnia, quem
effrenatè offendere assueti sunt. Digito
& virtute altissimi hìc opus est. Facilè
em meritò censeri debet, elici contritio-
ab ijs, qui rarò & ex humana fragilitate
iùs, quàm ex malitia vel consuetudine pec-

 cant

cant. Hi enim faciliùs ſyncerè ad mentem & Deum revertuntur.

133 ℣. Jam dicturus de neceſſitate contritionis, ſuppono te noſſe: neceſſarium neceſſitate medii ad ſalutem id eſſe, ſine quo ſalus æterna conſequi ſimpliciter non poteſt, non obſtante quâcúnque impotentiâ, ignorantiâ, inadvertentiâ: v.g. ſic neceſſarius eſt Baptiſmus parvulis. Neceſſarium neceſſitate præcepti eſt illud, quod ad obtinendam ſalutem etiam neceſſariò præſtandum eſt, ſed cùm præſtari poteſt, excuſante impotentiâ, ignorantiâ, oblivione inculpabili &c. ſic neceſſarium eſt die dominico audire ſacrum. &c.

QUÆSTIO II.

Ordine 12.

Qualiter Contritio eſt neceſſaria neceſſitate medij?

134 H*Omini in peccato mortali conſtituto, in omni de lege ordinaria, ad juſtificationem & ſalutem conſequendam, medium neceſſarium, ſeu neceſſitate medij neceſſaria eſt Pœnitentia, ſeu contritio aliqua: in veteri quidem lege determinatè ſola contritio perfecta, in nova autem lege poſt inſtituta Sacramenta Baptiſmi & Pœnitentiæ, disjunctim aut contritio perfecta, aut Sacramentum cum attritione ſuſceptum; néque neceſ-*

ſaria

iria est formalis, sed sufficit contritio perfecta irtualis inclusa in actu amoris Dei super omnia, : etiam Martyrij, quantum est de necessitate edij. Est tota communissima, ut patebit ex- licatione.

§. I.

In omni lege necessaria Pœnitentia vel contritio aliqua.

CErtum de fide. Concil Trident. sess. 135
14. c. 1. *Fuit quidem Pœnitentia uni- rsis hominibus, qui se mortali peccato inquinâs- nt, quovis tempore necess ria ad gratiam & iu- ficationem assequendam.* & ibidem c. 4. *Fuit óvis tempore ad impetrandam veniam pecca- rum hic motus contritionis necessarius.* Constat SS. Script passim. Eccl. 20. v. 22. *si pœni- itiam non egerimus, incidemus in manus Dei & n in manus hominum. Luc. 13. si pœnitentiam n habueritis, omnes similiter peribitis*: quâ quendi formulâ significatur necessitas me- i; ut & Joan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex ua &c.* SS. Patrum de hoc pleni sunt libri. tio est: quia illud, cuius effectus est simpli- er necessarius ad salutem, est ipsum neces- ium necessitate medii: sed effectus pœni- itiæ seu contritionis, scilicet remissio pec- orum seu justificatio est simpliciter necessa- s ad salutem omnibus in mortali constitu-

 tis,

tis; ergo & ipsa pœnitentia est ita necessaria ad salutem.

136 II. Quòd pœnitentia seu contritio aliqua sit necessarium medium ad remissionem peccatorum seu salutem. Ratio à priori est sola & justissima Ordinatio divina. Rationes congruentiæ variæ assignari possunt. Hæ maximè duæ. Quia per omne peccatum mortale avertitur homo à DEO & convertitur ad creaturam; ergò convenientissimum est, ut non tollatur, nisi per conversionem ad Deum, & aversionem à creatura: atquì ubicúnque sunt hi actus, ibi est pœnitentia vel contritio aliqua: ergò &c. Item per omne peccatum mortale homo offendit Deum, ut passim loquitur Scriptura: sed Deum offendi (quomodocúnque nos apprendamus juxta suprà dicta) re ipsa & in effectu nihil aliud est, quàm Deum velle vindicari peccatum, néque enim aliâ ratione potest offensio convenire Deo propriè loquendo: ergo de lege ordinaria non tollitur peccatum, nisi per punitionem peccati, quod est proprium pœnitentiæ, & hinc notanter initio addidi: in omni lege *de lege ordinaria*. Nam

137 III. Deus de potentia absoluta potest remittere peccata, & justificare hominem absq; pœnitentia vel contritione formali vel virtuali; aut ullo alio peccatoris actu. Communis cum Scoto *in 4.d.14.q.1.* Suarez *hic d.9.* Ratio est:

ſt; quia Deus de potentia abſoluta peccato-
i actu non peccanti, absque ullà eius pœniten-
ia vel actu prævio poteſt infundere gratiam
anctificantem: (poteſt enim Deus effectum
roducere absque diſpoſitionibus, maximè ex
ola ſua libera ordinatione requiſitis: pœni-
entia autem ſeu actus peccatoris antecedens
uſtificationem ac gratiam habet tantùm ra-
onem diſpoſitionis: idque non ex natura rei,
liàs non poteſt gratia infundi infantibus, eo-
ùmque peccatum originale deleri absq; omni
orum actu, ſed ex libera ordinatione & be-
eplacito divino: quod autem ex ſola ordina-
one divina requiritur, utique poteſt tolli per
otentiam Dei abſolutam) atqui per gratiam
anctificantem neceſſariò deletur peccatum,
: fit homo formaliter juſtus Deo ac gratus:
nplicat enim hominem eſſe ſimul juſtum ac
ratum, & peccatorem. Quia *odio ſunt Deo, im-
ius & impietas eius*: ergò &c.

IV. Dixi notantiſſimè. *Peccatori actu non* 138
eccanti: quia homini actu peccanti, in actuali
oluntate vel complacentia peccati exiſtenti,
eque actualiter averſo à Deo, non poteſt re-
iitti peccatum: quia ſic homo eſſet peccator
: non eſſet peccator, eſſet averſus & non aver-
is, ac converſus ad Deum, quod rurſùs impli-
it. Sermo ergo eſt de peccatore habituali
intùm, ſeu habitualibus tantùm peccatis a-
erſo à Deo, qui ſcilicet peccata commiſſa,

nondùm retractavit per pœnitentiam vel contritionem aliquam: atque hanc ipsam habitualem aversionem à Deo, seu quod idem est, injuriam seu offensam sibi illatam de potentia absoluta potest Deus tollere per liberam condonationem absque ullo actu pœnitentis, sicut in humanis moraliter loquendo censetur penitùs abolita injuria vel offensa, si offensus injuriam remittit, etiamsi offendens nihil penitùs agat, dummodò is in actuali voluntate lædendi non persistat. Quare Deus tali peccatori habituali infundendo gratiam deleret illam habitualem aversionem, & faceret habitualiter ad se conversum sine proprio actu: etsi sic nondùm esset actu conversus ad Deum: sicut modò parvuli justificantur, fiúntque habitualiter conversi ad Deum absque ulla actuali propria conversione ad Deum. Sed hæc insuper

§. II.

In lege veteri determinatè sola contritio perfecta &c.

1391. IN statu legis veteris ante legem gratiæ nemo adultus à peccatis liberari ac justificari poterat absque vera contritione perfecta formali vel virtuali. Ratio fuit: quia Sacramenta veteris legis inania signa erant, quæ gratiam Dei per se, & ex opere operato non conferebant, sed solùm præfigurabant & signifi-
fica

icabant per Christum conferendam: sicque
xcitabant fidem in Christum Mediatorem:
uæ, si formata fuit per charitatem, seu contri-
ionem perfectam vim habeat justificandi ex
pere operantis tantùm: juxta communissi-
nam DD. & fidem Catholicam.

II. In nova autem lege non est ampliùs ne- 140
essaria ad justificationem sola perfecta con-
ritio, sed sufficit attritio cum Sacramento
aptismi: vel pœnitentiæ suscepto. Commu-
issima Theologorum ut *sect. seq.* patebit latiùs,
atio est: quia Christus in nova lege volens
cilitare media salutis, instituit hæc Sacra-
enta non vivorum, sed mortuorum reme-
ia; scilicet sunt per se, & directè instituta, ut
omini spiritualem vitam, scilicet remissionem
eccatorum & gratiam primam conferant:
onsequenter eam ante eorum susceptionem
on requirunt, nec consequenter perfectam
ontritionem: alioquin media salutis ho-
ini peccatori, non alleviata sed aggravata
issent.

III. Extra ergò hæc Sacramenta mortuo- 141
m, Baptismum & Pœnitentiam, etiam in no-
lege peccator sine vera contritione perfe-
formali vel virtuali justificari non potest,
am in Sacramentis vivorum susceptis per
loquendo, secundùm omnes: quia ideò di-
Sacramenta vivorum, quòd jam præsuppo-
nt spiritualem vitam animæ per gratiam

ſanctificantem: ac per ſe ſolùm conferant gratiam ſecundam, ſeu augmentum gratiæ ſanctificantis. Attamen per accidens etiam per iſta peccator aliquando juſtificari poterit cum ſola attritione: ſcilicet propter ignorantiam, quãdo ſcilicet peccator attritus, vel inculpatè ignoret ſe eſſe in peccato mortali, vel bonâ fide exiſtimet ſe eſſe de eo contritum, cùm tamen reverâ attritus tantùm ſit, juxta communem doctrinam de Sacramentis in genere, cum D.Thoma *3. p. q.82.a.7.*

142 IV. Locuti ſumus hactenùs de contritione perfecta, velut genericè ſeu formali ſeu virtuali. Quid ſit contritio formalis jam noſſe debes ex *q.præced.* explicata definitione. Contritio ſeu pœnitentia virtualis dicitur: eſt actus, qui licèt non ſit formalis & expreſſa deteſtatio peccati, eam tamen virtualiter & implicitè includit: hominémque ſic diſponit, ut ſi recordaretur peccati vel offenſæ Dei in ſe, eam utique deteſtaretur, &c. Talis maximè eſt ipſe amor Dei ſuper omnia, ut ſuprà jam innui. Eo ipſo enim, quo amas Deum, ut ſummum Bonum ſuper omnia, virtualiter & implicitè averſaris & deteſtaris, quidquid Deo ſummo Bono adverſum, ac velut malum diſplicens ſeu offenſivum eſt: (quale eſt maximè & ſolum peccatum) sícque diſpoſitus es, ut ſi recorderis peccati à te commiſſi, & aliundè non impeditus, illud quaſi neceſſariò deteſteris, doleas

leas, abolere satagas &c. His notatis. Dicimus ulteriùs:

§. III.

Neque est necessaria formalis, sed sufficit virtualis &c.

NImirùm etiam extra omne Sacramentum, 143
ad remissionem peccatorum, & justificationem peccatoris non est necessarium mediũ, seu necessitate medij non est necessaria sola contritio perfecta formalis, sed sufficit pœnitentiæ & contritio perfecta virtualis inclusa in actu amoris Dei super omnia, ac etiam suo modo in Martyrio, saltem extra tempus, quo obligat præceptum Pœnitentiæ. Communissima DD. cum Scoto *in* 4. *d.* 14. *q.* 1. Bellarminus *l.* 2. *Pœnit. c.* 9. Suarez *d.* 9. Navarrus *c.* 4 *Man. n.* 5. alij passim omnes. Ratio generatim est: quia illud solum non est necessarium medium ad justificationem & salutem, sine quo justificatio ipsáque salus æterna obtineri potest: sed absq; contritione formali, solo perfecto amore Dei super omnia, aut Martyrio potest homo acquirere justificationem, adeóque & salutem: ergo &c. De Martyrio dicam infrà seorsim. Nunc de amore Dei super omnia probatur

I. Homo existens in peccato mortali cum 144
auxilio gratiæ actualis potest elicere verum actum amoris Dei super omnia, æque ac posset elicere actum contritionis perfectæ: quis de

hoc

hoc dubitet? atqui verus amor Dei super omnia de se semper est deletivus peccati & justificativus, cùm illi in sacra Scriptura sæpissimè absolutè promittatur remissio peccatorum & & justificatio. Ut Proverb. 10. *Universa delicta operit charitas:* 1. Petri 4. *Charitas operit multitudinem peccatorum.* 1. Joan. 5. *Qui diligit, ex Deo natus est.* Proverb. 8. *Diligentem me, diligo.* Joan. 14. *Qui diligit me, diligetur à Patre meo.* Et clarissimè ac suavissimè Christus *Luc.* 7. ad Magdalenam: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multùm.* apertissimè remissionem peccatorum dilectioni ut causæ tribuens: ergò &c. Et ratio est: quia perfecta conversio hominis ad Deum necessariò delet omnia peccata: alioquin esset homo simul conversus ad Deum & aversus à Deo, quod implicat, atqui per verum actum amoris Dei super omnia, perfectè convertitur homo ad Deum: Nam verus actus amoris Dei super omnia includit voluntatem servandi omnia mandata Dei, juxta illud; qui diligit legem implevit: & §. *seq.* ampliùs patebit: qui autem totam legem implet, utique est perfectè conversus ad Deum, eóque ipso virtualiter maximè aversus ab omni peccato, etsi nondùm aversus actu & formaliter: ergò peccator per solum actum amoris Dei super omnia, justificatur ac remissionem peccatorum consequitur. Idque non solùm verum est, quando peccator non recordatur

pec-

peccatorum suorum, sed etiam cùm memor est. Nam

II. Peccator non solùm immemor, sed etiam memor suorum peccatorum potest elicere perfectum actum amoris Dei super omnia, absque eo, quòd eliciat actum contritionis formalis, cùm sint actus omninò diversi, nec ullam habeant inter se necessariam connexionem: non enim ex natura rei: etsi enim actus isti naturali quâdam connexione inter se consequantur, ut mox dicetur, potest tamen ex libertate voluntatis unus sine altero haberi, cùm sint realiter distincti & separabilés: non etiam ex præcepto aliquo: quo enim præcepto tenetur aliquis conteri semper, quoties elicit amorem Dei super omnia, præsertim cùm præcepta affirmativa non obligent pro semper seu quovis tempore: ipsúmque præceptum pœnitentiæ pro nunc non obligare semper supponamus? ergò si semper amor Dei super omnia sit sufficiens dispositio ad remissionem peccatorum in eo, cui non occurrit memoria peccati sui; etiam in memore erit sufficiens: neque potest assignari ratio Deum aliter in hoc, quàm in alio ordinasse: & consequenter peccator etiam memor peccatorum suorum potest absolutè remissionem consequi absque formali pœnitentia vel contritione, maximè, cùm actus perfectus charitatis eminenter contineat omnem virtutem perfectæ pœnitentiæ 145

& vir-

& virtualem aversionem à quovis peccato quod est Deo contrarium, virtualéque propositum abstinendi, faciendíq; omnia, quæ Deus præcepit, ut jam suprà innui.

146 III. Attamen peccator memor peccatorum suorum, amánsque Deum super omnia, moraliter quasi necessariò & ferè semper detestabitur peccatum formali pœnitentia & contritione, ut omnes ferè observant: quia talis est natura dilectionis Dei super omnia, ut fortiter inclinet ad detestationem peccati: quod tunc occurrit, sicut assensus præmissarum inclinat ad assensum conclusionis, similitudine tamen claudicante, cùm hic causa naturalis operetur, in nostro autem casu, causa libera. Atque juxta dicta intelligenda sunt testimonia Scripturæ & SS. Patrum, ad remissionem peccatorum pœnitentiam requirentia. Loquuntur enim de pœnitentia vel formali vel virtuali, aut certè de eo, quod communiter accidit. Insuper locuti fuimus semper: *extra tempus, quo obligat præceptum pœnitentiæ, & contritionis formalis*: nam præceptum pœnitentiæ tempore suæ obligationis etiam constringere eum, qui elicuisset amorem Dei super omnia, ex communi dicemus *quasi sequenti*. Tempus autem obligationis huius præcipuum ac certissimum est articulus vel periculum mortis in defectu Sacramenti Pœnitentiæ. Et hinc:

147 IV. Practicè ergo loquendo amor DEI super

per omnia, ejusque imbibita contritio virtualis sufficit & justificat peccatorem, quotiès sanus vel de morte nihil periclitans eum actum elicit: aut etiam in ipso articulo mortis, casu quo per inadvertentiam vel ignorantiam excusaretur à præcepti contritionis obligatione: ut si subitò in extremis positus, sed aut immemor sui peccati, aut memor quidem peccati, non tamen advertens obligationem suam de contritione elicienda, attamen eliciens verum actum amoris DEI super omnia: tunc omninò justificabitur, & sic decedens salvabitur: quia actus ille est dispositio sufficiens, ut dictum, & cessat obligatio alterius præcepti. At verò in extremis positus memor peccati & obligationis istius suæ, in communi & nostra sententia per actum solum amoris DEI non justificabitur, nisi etiam eliciat, cùm possit, contritionem formalem: tùm quia alioquin eo ipso peccaret voluntariâ omissione actûs præcepti: tùm quia eo ipso tunc non haberet ampliùs verum amorem DEI super omnia. Nam qui verè amat Deum super omnia, necessariò implicitè saltem vult servare omnia, quæ Deus præcepit, & occurrente talis præcepti servandi occasione, non potest non servare, alioquin eo ipso cessaret amor DEI super omnia; sed datur præceptum divinum de pœnitentia & contritione elicienda in articulo mortis, saltem cùm Sacramenti copia non est, ut videbimus, ergo, &c.

Insu-

Insuper quia contritio perfecta tàm formalis quàm virtualis in amore DEI imbibita, non justificat sine voto pœnitentiæ Sacramenti, ut suprà dictum, neuter ille actus, neque ambo simul sufficerent, sed habitâ copiâ Confessarii, peccator tunc necessariò deberet suscipere Sacramentum, secundùm omnes: quia nimirùm tunc maximè obligat præceptum confessionis, cùm facultas adest.

§. IV.

Inclusus in actu amoris DEI super omnia, ac etiam Martyrij, &c.

148 INquies. Hæc omnia quidem satis intelligo. Sed, quod caput est, nondùm satis intelligo & penetro, quid & qualis sit ille actus amoris DEI super omnia, qui simul est virtualis contritio, & sufficiens ad justificationem ac remissionem peccatorum extra Sacramentum. Credo, quod juxta Evangelicum consilium cum tam piè *angariante*, in re sanctissima & utilissima rursùs libenter *procedas mille passus*. Conabor satisfacere sancto tuo desiderio pro captu meo & tuo. Sed ante omnia nosse convenit, quid & quotuplex sit amor generatim.

149 ℟. Amor generaliter est prosecutio boni apprehensi, seu motus appetitûs in alterum vel aliud ut bonum apprehensum (sicut econtra odiũ est fuga mali, ac motus voluntatis in malum apprehensum, illud aversando) Duplex est;

est; amor *concupiscentiæ* & *Amicitiæ*. Amor *concupiscentiæ* est, quo alterum amamus & benigno affectu prosequimur, quatenùs nobis est bonus, utilis, delectabilis, eoque amore proindè amamus mag s nos ipsos, ac nostrum commodum, quàm illum. Amor *amicitiæ* est, quo alterum amamus ac bono affectu prosequimur, quatenùs ipse in se est bonus, ac propter ipsiusmet bonitatem, cum affectu unionis tanquàm aliquid ad nos pertinens: idque duplici affectu: 1. *complacentiæ* de ejus bono habito gaudendo, favendo, gratulando quasi de nostro, (sicut econtra de malo ejus tristando velut de nostro malo) 2. affectu *desiderij*, bona, quibus caret & eget, ei desiderando, optando, ac pro posse etiam procurando, mala avertendo, &c. Hæc enim omnia exigit verus amor, amicitiæ. Experire priùs in te respectu alicujus chari amici, & ad amorem DEI summi boni transfer, & per teipsum invenies, quod in hac quæstione nosse cupis. Itaque

1. Amor concupiscentiæ erga Deum

EST, quo diligimus Deum ut *bonum nobis*: 150
quatenùs nimirum nobis benefacit, & benefacturus speratur innumeris, immensisque bonis naturæ, gratiæ, gloriæ. Amor hic de bonus est & sanctus (quippè actus spei theologicæ, quâ Deum ut summum bonum nostrum æternâ beatitudine perfruendum

principaliter, & secundaria omnia ad eum finem necessaria ac utilia bona ac media spiritualia ac temporalia consequi concupiscimus, atque ex infinita DEI bonitate ac promissionibus consequi confidimus, & certa cum fiducia expectamus) ac in homine justo meritorius maximè: atque etiam in peccatore initium aliquod ad conversionem & justificationem: attamen de se minimè sufficit ad contritionem perfectam, etiam virtualem, nec consequenter ad justificationem peccatoris extra Sacramentum. Quamvis enim etiam hic amor implicitè involvat virtualem detestationem peccati, quatenùs adversatur DEO summo bono nostro, ejúsque favore, gratiâ, & beatitudine privat. Hæc tamen detestatio est solummodò ex motivo spei, & timoris, attrionis proprio, ut suo loco videbimus, & non ex motivo charitatis: nec est amor DEI super omnia, cùm illo ametur Deus non propter se, & quatenùs in se summè bonus est, sed propter nos, & quatenùs DEUS nobis bonus est. Est autem DEUS in se infinitè bonus & amabilis magis, quàm respectu nostri, ut nobis: quin etiam hoc amore aliquatenùs nos ipsos magis amamus, quàm DEUM, juxta notum principium: *Propter quod unumquodq; tale, ipsum est magis tale*: at hoc amore concupiscentiæ *propter* nos & nostrum bonum amamus DEUM, ergo magis amamus nos. Excipe rursùs nisi hic ipse amor concupiscentiæ imperaretur

ur à charitate & amore DEI super omnia: cta dicta *q. præced.* §.4.n.IV.

. Amor amicitiæ erga DEUM, quoad affectum *complacentiæ.*

Mor amicitiæ erga DEUM est, quo amamus DEUM propter seipsum, quatenùs 158
se summum bonum ac infinitè bonus est, propter suam intrinsecam infinitam, omni- ·dam bonitatem, perfectionem, excellen- m. Idque similiter duplici affectu. *com- centiæ* & *desiderij*, (de hoc posteriori dicam n. *sequenti*) nunc de primo.

Affectus amoris, seu amor complacentiæ 152
a DEUM est, quo DEO volumus, gaude- s, complacemus ac velut gratulamur omne infinitum bonum suum, cum affectu unio- . Nam ut ait D. Thomas 2. 2. *q.* 27. *a.* 3. *nor importat unionem quandam secundùm af- um amantis ad amatum quodammodò, ut u- n sibi vel ad se pertinens, & sic movetur in um, ut ei* se uniat: Sic D. Thomas. Utpotè n ex consideratione divinæ essentiæ, sum- , infinitæ, ac omnimodæ bonitatis, infini- úmque perfectionum ejus, mirabilibus ejus eribus, beneficiis, anima inflammata amore intimæ amicitiæ affectu DEO opt. Maximo t, gratulatur, congaudet omne ac infini- n bonum suum; vult & exultat esse tantum, ntus est; exultat & jubilat habere DEUM n infinitè bonum, potentem, sapientem, ex- ientem, se suáque omnia offert & devovet

DEO, optat per impossibile habere aliquid DEO tribuendum, quo ipse careret, exemplo notissimo Seraphici Doctoris D. Augustini: idque totum cum affectu unionis suprà dicto, quem optimè suggerit amorosus Abbas Lud. Blosius Tabell. Spirituali propè finem. *Beatus sanè esses, si toto affectu dicere posses. O, quantum bonum possideo, cùm Deus meus, qui magis est mihi ego, quàm ipse sim, adeò immensam gloriam, immensáque bona possideat: nam illum reverâ pro meo magis habeo ac teneo, quàm unquàm quidquam habui ac tenui.* Sic ille. Atquè hic etiam amor complacentiæ sic fervidè elicitus cum affectu unionis, átque extendens se ad omne bonum DEI intrinsecum & extrinsecum, utique involvit aliquam virtualem detestationem & aversionem ab omni, quod DEO malum & adversum est. (ut, si fervidè dicas: *O amabilissime, suavissime, infinitis perfectionibus cumulatissime Deus meus: medullitùs lætor atq; exulto, quòd sis ita infinitè potens, infinitè sapiens, infinitè tremendus tuis hostibus, &c, &c. gaudeo summoperè ita tibi serviri ab Angelis & hominibus sanctis, sicut servitur: átque utinam ab omni creatura dignū tibi præstetur servitium, &c.* Nonnè sic implicitè detestaris omne malum DEI, adeóque & tua peccata?) ideóque continet contritionem virtualem sufficientem ad justificationem in peccatore: dignus proindè iis privilegiis. *Ego diligentes me diligo: omnis*

qui

qui diligit, ex DEO natus est: Charitas operit multitudinem peccatorum. &c. Uti post alios docent Lugo *hic disp.5.n.25.* Tannerus *d.6,q.6. dub.2.* Hurtadus, alii cum Gobat *num.94.*

153 At verò generaliter & practicè loquendo, fallibilis est, ac deceptioni obnoxius hic amor cõplacentiæ: & sine dubio non quilibet vulgaris continet virtualem detestationem ac contritionem sufficientem ad justificationem. Certè myriades sunt hominum, qui seriò quidem cum gustu dicant DEO: Gaudeo, DEUM esse tàm bonum, tàm magnum, tam potentem sicut est! utinam eum omnes agnoscant! utinam totus mundus convertatur ad Christum! &c. &c. ipsi interim hærent in luto peccatorum absque ullo proposito efficaci illinc emergendi. Nullus hìc amor DEI super omnia, falsus & spurius est hic amor amicitiæ. Quomodò enim amas, quem offendere, irritare, exacerbare non desinis, si non præstas ea, quæ ille à te summo jure exigit? Audi Evangelistam amoris 1. Joan. 2. *Qui dicit se nosse DEUM* (fide scilicet charitate formatâ) *& mandata ejus non custodit, mendax est.* Ad securiorem ergò veniamus.

3. Amor amicitiæ erga DEUM quoad affectum *desiderij*, dictus amor *obedientialis*.

I, AFfectus amoris, seu amor desiderii di- 154

 citur,

citur, quo DEO volumus, appetimus, desideramus efficaciter omne suum bonum extrinsecum, tanquàm nondum habitum: videlicet (in summa summarum) omne ejus PLACITUM & GLORIAM. (Nihil quippè intrinsecum, tanquàm bonum nondùm habitum DEO velle vel desiderare possumus, ut nimìs clarum est.) Bonum autem extrinsecum & gloria DEI extrinseca in hoc ipso consistit, ut DEUS ab omnibus saltem quamplurimis hîc in via cognoscatur, ametur, laudetur, eiq; perfectè serviatur & obediatur, ejus *placitum* in omnibus & ab omnibus perfectè impleatur, & principaliter in patria æternâ gloriâ, visione, ac amore beatifico perfruatur: sicut in terenis, Gloria Principis consistit in copioso, magnifico, splendido famulitio, multitudine populorum sibi servientium ac obedientium, &c. Hæc incidenter, non tamen extra propositum.

155 II. Amor ergo DEI desiderii (etiam obedientialis dictus) est, quo DEO summo bono, vero amicitiæ affectu, *omne ejus bonum extrinsecum*, obsequium, honorem, gloriam, & verbo omne suum placitum & velle, seu quidquid ipse à nobis fieri vult, præcipit, desiderat, &c. ei volumus, & super omnia optabilia optamus, desideramus, & efficaciter intendimus, ac in nobis & aliis procurare parati sumus, ad bonum promovendo, à malo oppo-

ppoſito avertendo: átque eo ipſo jam ſal-
:m implicitè & virtualiter averſamur, dete-
:amur, execramus: átque pro poſſibili amo-
ere, abolere & deſtruere parati ſumus omne
ıalum DEI extrinſecum, ſeu quidquid DEUS
on vult, prohibet, deteſtatur, (omne nimi-
ım peccatum) quo DEUS offenditur, irrita-
ır, ac velut moleſtiâ afficitur, atque ad juſtiſ-
mam indignationem vindictámque provo-
atur. Jam advertis in hoc amore virtualem
ıcluſam pœnitentiam, contritionem, deteſta-
onem peccati, &c.

III. Dicitur autem hic amor *Obedientialis* à 156
ræcipuo ejus officio & effectu, videlicet obe-
ientia & obſervantia amoroſa omnium præ-
:ptorum divinorum, quia eo amore parati
ımus & fervidi ad obediendum DEO in om-
ibus, ubique & ſemper, quandocúnque & u-
cúnque obligabimur: ídque non metu pœ-
e, non ſpe præmii, vel mercedis, ſed puriſſi-
o amore amicitiæ, quia eum amamus & bo-
ım volumus, optamus, & gaudemus: átque
leò etiam (nota per omnem modum) non
lùm vel principaliter ut nos DEO placea-
us: hoc enim adhuc aliquid, neſcio, quid
ımani & proprii reſpectûs vel affectûs redo-
: ſed ſolùm, vel principaliter, quia DEO
benè eſt, ipſe ſibi complacet, ac velut dele-
ıtur, ac voluptate afficitur, ſi ejus benepla-
:um impleatur, & fiat, quod vult & præcipit,

indéque ejus gloria extrinseca augetur: & verbo: ut serviamus DEO, ut per hoc principaliter non nobis, sed ipsi DEO benè sit. Et hinc est, quòd in Sacra Scriptura passim amori divino tribuatur observantia mandatorum. ut Joan. 14 *Si diligitis me, mandata mea servate.* Item: *Qui habet mandata mea & servat ea, ille est, qui diligit me.* Iterum: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.* *Et rursùs c. 15. v. 10.* *Si præcepta mea servaveritis manebitis in dilectione mea, sicut & ego Patris mei præcepta servavi, & maneo in ejus dilectione.* Similia reperies passim apud Joan. Epist. 1. c. 2. & 5: Et concludit Apostolus suprà: *Qui diligit, legem implevit.* Hic est syncerus amor DEI amicitiæ, & super omnia appretiativè, quo DEUM ita super omnia æstimamus, ac velut appretiamur, eiq; per amorem fortiùs firmiúsque conjungimur, quàm omnibus aliis, tantóque affectu nos DEO ejúsque voluntati unimus, ut mallemus omnia, etiam nos ipsos perdere, quàm DEUM ejúsque amicitiam, dicamúsque cum Apostolo: Quis nos separabit à charitate DEI? &c.

157 IV. Et hic tandem est amor DEI perfectissimus (apex & summa summarum omnis perfectionis) securissimus, nulli deceptioni obnoxius: efficaciter movens ad summum odium ac detestationem super omnia, omnis

pecca-

ccati, omnísque illius, quod *D*EI voluntati
arum summique boni vel levissimè offensi-
m est: ideóque semper eminenter continet
testationem peccati, ac contritionem vir-
lem perfectam, & si peccati memoria ita a-
nti occurrat, infallibiliter etiam actualem
formalem contritionem excitabit. Jam er-
tandem cape. Hunc *D*EI amorem super
nia tanquàm simul contritionem virtualem
eccatore elicitum (etsi non sine voto Sacra-
enti) actu justificare asserimus. Atque
nc ipsum *D*EI amorem super omnia obe-
entialem virtualiter includi in ipsa, ac omni
ntritione perfecta, diximus *quæstione præ-
lenti*: eo ipso enim, quo detestamur pecca-
m super omnia, propter *D*EUM summum
num eo à nobis offensum: implicitè volu-
us eum à nobis super omnia dilectum, sicut
ummè doleo te esse cæcum vel ægrum, im-
citè ac necessariò volo te esse videntem vel
num.

g. Omnes tres actus amoris complacentiæ, 158
siderii seu obedientialis & contritionis per-
ctæ, hâc vel simili formulâ exprimere pote-
. *O amabilissime DEUS, ô bonitas & per-
tio infinita, ex intimo corde gaudeo & exulto
sse tantum, quantus es, &c. & quia tu digna-
delectari necessario tui amore & obsequio, ego
i semper & ubique etiam arctè unitus esse volo
decerno, ut neq; vita neq; mors, &c. me un-*

quàm sit separatura à tuisq; obsequiis: atque utinam ego detestabilissimus homuncio nunquam te infinitum bonum ullâ ratione offendissem, &c. &c.

4. Martyrium.

159 I. Martyrium per se loquendo necessariò præsupponit statum gratiæ & charitatis acquisitæ jam aliter, quàm per ipsum Martyrium. Ita omnes. Et apertissimè pronunciat Apostolus 1. Corinth. 13. *Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest*: Ratio est: quia Martyrium per se ex opere operato non confert primam gratiam justificantem, sicut Baptismus vel Pœnitentiæ Sacramentum, sed ex prærogativa speciali & acceptatione divina confert gratiam secundam imò ultimam consummatam & in termino constituentem, ac velut necessitantem ad gloriam statim à morte obtinendam: & per accidens tantùm quandóque, si in homine, citra novam ejus culpam (NB.) veniat peccatum, quod est incompossibile cum gratia conferenda, illud remittit ac delet modis mox adferendis; simúlque omnem prorsùs pœnam quæ impedit gloriam vel ab illa retardat: quâ ratione comparatur baptismo vero, & dicitur *Baptismus sanguinis*. Sic omnes cum S. Thoma 3. *p. q.* 87. *a.* 1 *ad* 2. *dicente*: *Passio pro Christo suscepta obtinet vim baptismi, & purgat ab omni culpa veniali & mortali,*

ali, nisi actualiter voluntatem peccato inveniat inhærentem. Hinc illud notissimum *D.* Augu-
:ini, ipsi Juri Canonico *c. cum Martha. de ce-
:brat. Missarum*: insertum: *Injuriam facit
Martyri, qui orat pro Martyre.*

II. Per se ergò loquendo obnoxius peccato 160
nortali martyrium subiturus, omninò urgetur
ræceptis Sacramenti, aut baptismi veri, si
ecdùm baptizatus sit; aut pœnitentiæ, si co-
ia adsit, aut in defectu Sacramenti, contri-
ionis perfectæ formalis; alioquin hæc culpa-
iliter omittens, quippè novo peccato mortali
missionis ponens obicem gratiæ Martyrii,
ec per Martyrium justificaretur: ut in simili
upra §. 3. de amore *DEI* super omnia dictum.
er accidens ergò quando peccator Marty-
ium subiturus, aut est immemor peccati sui,
ut memor quidem peccati, attamen copiâ Sa-
ramenti destitutus; at im̃emor obligationis
uæ de contritione habenda, v. g. ob vim tor-
nentorum subitò usu rationis privatus, aut
liis cogitationibus se in Martyrio confirman-
o intentus: Jam ipsum Martyrium justifica-
it, peccatáque cum pœnis delebit: ídque cer-
ssimè, quando peccator Martyrium subit ex
licito formali actu amoris *DEI* super omnia,
ùm enim hic actus in iis circumstantiis se solo
ustificet, multomagis cum *Martyrio* à se im-
erato: aut saltem quandò Martyrium subit
: motivo charitatis propter *Deum* super om-
:a dilectum, vel diligendum: Sic enim vir-
tuali-

tualiter saltem includit amorem DEI super omnia, adeóque etiam virtualem contritionem, utique in suis circumstantiis sufficientem ad delectionem peccati, & justificationem, adeóque omnem effectum Martyrii. Insuper

161 III. Quando subeuns Martyrium pro Deo, ignarus vel imemor contritionis eliciendę, saltem est supernaturaliter attritus, adhuc Martyrium per modum Baptismi veri faceret ex attrito contritum, quoad effectum justificationis, omnémque culpam & pœnam remittet. Ita (sanè contra multos) communis sententia DD. ac latè Suarez *tom. 3. in 3. p. d. 22. sect. 3.* Etenim tam Emphatica dicta SS. Patrum passim comparantium & coæquantium hunc Baptismum sanguinis cum vero Baptismo flamminis, totam & maximam sanè probabilitatem huic sententiæ conferunt. Quam non ausim ego improbare: libentiùs tamen crederem id fieri per modum Sacramenti vivorum, Eucharistiæ v. g. quòd, quando peccator bonâ fide æstimat se contritum, cùm tamen sit attritus tantùm, per accidens confert gratiam primam justificantem ex communi DD. de Sacramentis in genere: ita quando talis Martyr peccato obnoxius bonâ fide æstimat se contritum, aut moveri se ad martyrium ex motivo charitatis, cùm tamen reverâ tantùm esset attritus, aut alio inferiori motivo, v. g. spe beatitudinis, aut metu damnationis moveretur ad Mar-

artyrium subeundum, cum similiter per ac-
lens primâ gratiâ ac justificatione donari.
: enim bono sensu adhuc salvabo tam seria
rba Apostoli suprà allegata.

IV. Addit Suarez *loc. cit.* & post ipsum, etsi 162
quantùm trepidè Tannerus *tom.* 4. *d.* 4. *q.* 3.
186. Quando talis Martyr & contritionis
attritiones immemor, reus tamen criminis
ortalis, elicit propositum seu voluntatem ef-
icem subeundi Martyrium pro Deo, & du-
nte hâc voluntate & proposito, pro fide
risti v. g. obtruncaretur, adhuc justifican-
m, ob virtualem aliquam attritionem
clusam in illo proposito subeundi Mar-
rium pro DEO ex motivo spei, conse-
endi scilicet beatitudinem, quâ spe utique
testatur implicitè peccatum huius beatitu-
nis impeditivum. Rursùs non repugno: sed
que credo, nisi illud propositum esset elici-
n ex motivo charitatis, propter nimis seria
ostoli verba: *Charitatem non habuero, nihil
hi prodest.* Tandem super hæc omnia, hanc
n faciendi ex attrito contritum, adeóque ju-
ficandi peccatorem, etiam Martyrio propter
stem, seu mortem in servitio spirituali vel
rporali peste infectorum susceptum, multis
ionibus tribuit Theophilus Raynaudus apud
bat *Alphab. Confit. Casu* 5. sed meritò non
nsentientem: quem si lubet lege, mihi, vides,
n ampliùs vacat.

Ad-

Adnotatio Corollaria.

163 EX dictis hâc quæstione, & partim dicendis *quæst. seq.* ordo necessitatis & obligationis contritionis talis est. 1. In articulo mortis, seu tempore quo obligat præceptum pœnitentiæ, si facultas adsit, necessariò suscipiendum est Sacramentum Pœnitentiæ (aut Baptismi à nondùm Baptizato) saltèm cum attritione. Non sufficeret sola contritio, nec amor Dei super omnia, neque Martyrium. *Omnes*. Ratio est: quia habitâ facultate suscipiendi Sacramentum, illud negligens de novo peccaret mortaliter contra præceptum divinum novæ legis, ideóque poneret obicem justificationi, & everteret effectum contritionis, amoris Dei, & Martyrij. 2. Si tunc desit facultas Sacramenti suscipiendi, necessariò omninò est Contritio formalis perfecta; & non sufficeret contritio virtualis, seu amor Dei super omnia, néque Martyrium: ob eandem rationem ut *quæst. seq.* probabitur. 3. Quòd si tunc quis excusaretur ab obligatione præcepti contrititionis, ut in casu *suprà* §. 3. *num.* 4. *posito*: omninò sufficeret & justificaret contritio virtualis, scilicet amor Dei super omnia, aut Martyrium, saltem ex motivo charitatis susceptum, juxta modò dicta §. 4. *n.* IV. 4. Tandem: extra articulum mortis, vel tempus obligationis, ad justificationem peccatoris sufficiunt

nt omnia prædicta & singula: Sacramentum ım attritione: Contritio perfecta formalis, irtualis, amor Dei super omnia, ac Martyrim ex motivo saltem charitatis susceptum, & cundùm plures, etiam cum sola attritione, ıxta paulò ante dicta. Quæ valde notare ebes, & ex dicendis magis intelliges.

QUÆSTIO III.

Ordine 13.

Qualiter contritio est necessaria necessitate præcepti?

DAtur præceptum divinum, partim naturale, partim positivum, obligans hominem ccatorem, in defectu Sacramenti, ad eliciendam ntritionem perfectam: per se quidem satis probabiliter in articulo vel periculo mortis tantùm: practicè longè probabiliùs, etiam anteà: non idem statim post peccatum mortale commissum: d sic ut non nimis diu differatur prudentis judi. Per accidens certò obligat sæpiùs in diver casibus. Hæc tota vel communis, vel communior & tutior est sententia DD. ut patebit plicatione singulorum. Tria autem prinpalia hic expressa explicanda sunt. 1. Quasit hoc præceptum. 2. Quos obliget. Molestissimè quando obliget. Jam quoad imum. QUALE SIT PRÆCEPTUM. 164

§. I.

. I.

Datur Præceptum divinum, partim naturale, partim positivum, obligans ad contritionem perfectam.

165 COmmunissima DD. Sumitur ex innumeris sententiis sacræ scripturæ toties præcipientis pœnitentiam, mortémque impœnitentibus minantis. Et sequitur manifestè *ex q. præced.* Quidquid enim est necessarium necessitate medii, est etiam necessarium necessitate præcepti, quando est in nostra potestate: sine dubio enim quis lege naturali obligatur usurpare medium necessarium ad salutem cùm in sua potestate est: nam qui obligatur ad finem, obligatur etiam ad media: sed contritio perfecta, saltem in defectu Sacramenti est necessaria ad salutem necessitate medii: & est in nostra potestate supposito auxilio gratiæ, quo mediante à nobis liberè elicitur: ergo est etiam necessaria necessitate præcepti divini, *partim naturalis, partim positivi: quod breviter sic declaro.*

166 I. Ratio huius præcepti sumitur ex natura justitiæ & charitatis. Nam lex naturalis justitiæ exigit, satisfaciendum esse injuriato, eo modo quo debet ac potest is, qui injuriã intulit, sed quolibet peccato mortali fit injuria Deo à pec-

catore, & Deus ex infinita sua bonitate
it in satisfactionem contritionem, ut patet
umeris scripturæ locis, quam etiam præsta-
otest peccator: ergo &c, Deinde lex pro-
i charitatis exigit, quòd quisque teneatur
ripere à magnis miseriis & periculis tùm
poris, tùm maximè animæ: atquì anima
tali peccato infecta est in gravissima mise-
& certissimo periculo æternæ damnatio-
ergò &c.

I. Præceptum ergò contritionis quatenùs 167
lutè inducit obligationem satisfaciendi
injuriato, & providendi nostræ saluti est
num naturale: cùm idipsum recta ratio
ıralis evidenter dictet; nimirùm satisfa-
ıdum cuilibet injuriato, & maximè Deo, &
ibet providendum de sua salute juxta illud
Hieronymi l. 2. in Ecclesiasten: *Quemad-
um instigante natura lege, animantia medi-
s sibi divinitùs attributas quærunt: ita sine
io instigare divinam legem homines ut pœni-
iam agant.*

II. Idem verò præceptum quatenùs indu- 168
obligationem satisfaciendi Deo injuriato,
rovidendi nostræ saluti determinatè per
tritionem perfectam, est divinum positi-
ı tantùm & non naturale; cùm id prove-
ex mera libera determinatione & acce-
ione divina hoc potiùs quā aliud medium
scribentis peccatori ad recuperandam a-

 mici-

micitiam divinam, & ſalutem obtinendam: ut latiùs oſtendunt DD. *in* 4. *d.* 1 s. Simile habes in tertio præcepto Decalogi, *Memento ut diem Sabbathi ſanctifices.* In quo, Deum eſſe aliquando & aliquo modo colendum, præceptum divinum maximè naturale eſt: at eſſe tali determinato tempore & ritu colendum, utpotè olim die Sabbatho, abſtinendo ab omni opere ſervili &c. præceptum divinum poſitivum fuit. Modò in novâ lege præceptum Eccleſiaſticum utique noſti.

169 IV. Hoc præceptum ſimpliciter ſpectat ad pœnitentiam virtutem, quæ ſola jus divinnum læſum ſpectat, & perfectam ſatisfactionem: átq; per quam etiam ſatisfit præcepto charitatis erga Deum, propter quam deteſtamur peccatũ & ad Deũ convertimur, & charitatis erga nos, dùm malum à nobis avertimus, & in viam ſalutis revertimur: quia tamen charitas Dei & ſui ipſius in omni præcepto involvitur, non eſt neceſſe hoc præceptum contritionis ſpecialiter referre vel adſtringere ad charitatem. Et hinc tandem ſpeciale impœnitentiæ peccatum committitur, quoties homo voluntariè omittit contritionem, quando eam deberet & poſſet exercere, v. g. in periculo mortis, non ſuppetente copiâ Sacramenti.

170 *DICES.* Si impœnitentia ſeu omiſſio contritionis contra hoc præceptum ſit ſpeciale peccatum, & hujus rursùs impœnitentia, ac non contritio erit novum ſpeciale peccatum &

uius rursùs impœnitentia aliud novum,&
infinitum. Item sequeretur neminem
unum solum peccatum damnari posse:
n reus fornicationis v.g. in periculo mor-
rtis, vel dolet, vel non dolet vera contri-
ne. Si dolet salvus erit; si non dolet, acce-
novũ peccatũ impœnitentiæ, sicq; non ob
i,sed ob duo peccata damnabitur. Utrúmq;
sequens absurdum. ergò &c. Resp. ad 1.
gando seq Nam sola impœnitentia seu o-
sio contritionis volnntaria culpabilis vel
itiva nolitio pœnitendi, cùm quis scilicet
npore obligationis, v.g. in periculo mor-
ciens ac voluntariè omittit contritionem,
etiam positivè non vult conteri, est spe-
le impœnitentiæ peccatum,quod non sæpè
neòùm in infinitum: non autem impœni-
tia merè negativa seu omissio vel carentia
ntritionis involuntaria, quæ omnibus actu
contritis inest, & nullo modo peccatum

Ad 2. concedo seq. per se loquendo: si
nirùm conscius peccati mortalis tempore
igationis, voluntariè contritionem omit-
sicque decedas, omninò ob duo peccata
nnaberis, & absurditatem tecum portabis:
quia à præcepto contritionis sæpè naturalis
dvertentia, vel alia causa, præsertim in
entina morte excusat, ideò si tunc cum uno
cato non contritus decedas, ob unum tan-
n peccatum damnaberis per accidens, quia
nc finalis impœnitentia non erit speciale

peccatum, uti etiam docuit D. Thom. 2. 2. q. 14 a. 2. Jam ad secundum: QUOS OBLIGAT?

§. II.

Obligans omnem hominem peccatorem in defectu Sacramenti.

171 OMnem scilicet omninò peccatorem actuali peccato mortali obnoxium, etiam nondùm baptizatum, nisi cum attritione baptismum suscipere possit & velit. In quo præceptum contritionis & pœnitentiæ virtutis differt à præcepto Confessionis, seu Sacramenti pœnitentiæ suscipiendi, quod solos baptizatos, ac post baptismum in peccatum mortale relapsos obligat, ob rationem alibi datam. Et insuper.

172 I. Præceptum contritionis tempore obligationis suæ, v. g. in periculo mortis, adhuc obligat etiam illos, qui solo amore Dei super omnia justificati sunt, atque peccatum mortale extinxerunt: Ita communior & sine dubio probabilior ac tutior sententia DD. quos citat & sequitur, latéque probat Card. de Lugo *hic disp. 7. n. 235.* Quia, (ut suprà dictum) Præceptum contritionis obligat ex virtute speciali pœnitentiæ, & non solius charitatis: atqui virtus pœnitentiæ exigit absolutè & formaliter satisfaciendum Deo pro iniuria: quare tametsi amor Dei super omnia contineat in se virtualiter ac eminenter contritionem, hominémque

Deo

:o reconciliet, includit tamen simul votum
enitendi, cùm fieri potest, sic rerum naturâ
igente, ut doleat & se Deo subiiciat: Quem-
modùm & ipsa contritio perfecta formalis
antumvis peccatorem justificet, Deóque re-
nciliet, includit tamen votum Sacramenti
ptismi vel pœnitentiæ suscipiendi, cùm fa-
ltas aderit, eóque præcepto contritus obli-
tus manet. Nolo ab hac communi & tutio-
sententia recedere, quam etiam *quæst. præced.*
nper suppoſui: etsi fatear admodùm proba-
.em esse sententiam oppositam, nimirùm a-
)rem Dei super omnia semper sufficere ad
utem, quam latissimè propugnant Vasquez
3 p. q. 86. a. 2. dub. 2. & Dicastillus *hic disp. 3.*
b. 1. eò, quòd finis præcepti pœnitentiæ jam
beatur per amorẽ Dei super omnia. Sed cer-
in praxi non multùm interest: cùm mora-
er ferè impossibile sit, quin homo verè amans
:um super omnia, conscius peccati sui, non
.d etiam formaliter super omnia detestetur,
eóque & conteratur. Quare meritò solùm
didi, *in defectu Sacramenti.* Itaque:

II. Præceptum contritionis non obligat 173
s, qui usu Sacramenti cum attritione justifi-
:i sunt, aut justificari volunt. Communissi-
: apud citandos infrà. Ratio est: quia Chri-
s in nova lege singulari privilegio aliud
)que medium justificationis instituit, scili-
Sacramenta mortuorum, Baptismi & pœ-

nitentiæ, ut proindè modò solius contritionis perfectæ necessitas desinat, alioquin certè Christus instituens ac præcipiens confessionem Sacramentalem; medium per se satis durum & difficile, si insuper etiamnûm requireretur contritio perfecta, & ipsa peccatori satis difficilis; non alleviâsset sed multùm aggravâsset onus legis, essemúsque peioris conditionis modò Christiani, quàm veteres olim, qui ad solam contritionem obligati per eam justificabantur. *Confirmatur.* Si justificatus per Sacramentum cum attritione adhuc obligaretur ad contritionem perfectam, ipsum Sacramentum contineret votum contritionis, sicut ipsa contritio perfecta continet votum Sacramenti, eò quòd justificatus per solam contritionem adhuc obligetur ad Sacramentum, cùm facultas aderit: consequens est inauditum in Theologia: ergò &c. Ulteriùs:

174 III. Præceptum contritionis etiam in articulo mortis non obligat hominem peccatorem usu Sacramenti cum attritione justificatum, sed ipsa attritio cum Sacramento Baptismi vel Pœnitentiæ universaliter semper sit sufficiens dispositio ad justificationem adeóque etiam in articulo mortis. Ita Henriquez, Vasquez, Canus, pluribúsque allegatis Card. de Lugo *hic disp 7. sect.* 13 Dicastillus *hic disp.* 6. *n.* 19. Layman *cit. l.* 5. *Tract.* 6. *c.* 2. *n.* 7. Ratio est: Tùm quia quisque etiam in articulo mortis satisfacit

Deo & suæ conscientiæ, qui sequitur sen-
ıtiam moraliter certam; neque enim Deus
s obligat in operando ad certitudinem Me-
ıhysicam, sed est contentus certitudine mo-
i, cùm hæc ipsa tollat omne morale pru-
nsque periculum peccati: atqui sufficere
ritionem solam etiam cognitam cum Sacra-
nto Pœnitentiæ moraliter certum est, ut ex
identino videbitur *sect. seq.* ideóque etiam
articulo mortis eliciens solam attritionem
n Sacramento, habet moralem certitudi-
n, quòd non peccet: Tùm quia oppositum
ıltùm arctat viam salutis, cùm constet, quàm
ficile sit peccatori elicere contritionem,
ıximè in extremis, quando vel morbi, timor
ırtis, alia sexcenta distrahunt animæ vires.
ntentia omninò probabilis, intrinsecè ma-
nè.

IV. Contra tamen in articulo mortis non 175
ficere attritionem cum Sacramento, sed ob-
ari tunc peccatorem, ut verum contritionis
um, tanquàm certius salutis medium, & cer-
rem ad justificationem dispositionem in se-
o excitare conetur, docent gravissimi DD.
tus, Suarez, Sanchez, aliique apud Lugo *cita-
n.* Atque hanc sententiam (quidquid sit de
s speculativa probabilitate) tanquàm pra-
cè tutiorem in praxi omninò sequendam,
nsulendam, & à Confessariis apud mori-
ndos practicandam censeo. Cùm enim tan-

ti Doctores post Concilium Tridentinum doceant legem charitatis propriæ exigere, ut in tali articulo mortis moraliter certæ, sequatur quis tutiora, *agerem reum damnanda temeritatis* (ait Gobat *cit. Casu 3. n. 53.*) *qui tunc cognoscens se esse duntaxat attritum, non eniteretur seriò ad perfectam contritionem, habens conscientiam gravatam crimine lethali*: sic ille. Layman *citatus n. 7.* ita loquitur: Attamen talem pœnitentiam in morituro non conante se excitare ad perfectum dolorem de peccatis ob amorem Dei, valdè incertam & suspectam esse, nè fortè vera supernaturalis attritio non sit, atque non tàm ipse homo peccata deserat, quàm à peccatis deseratur, ijs tamen secundùm actualem affectum inhæreat: quia ut S. Augustinus ait *serm. 57. de temp. Pœnitentia qua ab infirmo petitur, infirma est, qua autem à moriente petitur, timeo, ne & ipsa moriatur*: Et hæc sententia maximè locum habet, si ipsemet moriturus agnoscat pœnitentiam infirmam ac tepidam esse: neque majorem in se excitare conetur. Sic Layman sapienter. Jam ad tertium & molestissimum quæsitum. QUANDO OBLIGAT?

§. III.

Per se quidem satis probabiliter in articulo, vel periculo mortis tantùm.

176 I. PRæceptum cõtritionis perfectæ certissimè obligat hominem peccatorem in mortali

li constitutum in articulo mortis, eiúsve mo-
li vel probabili periculo, saltem in defectu
cramenti. Communissima. Ratio genera-
est: quia sicut omne aliud præceptum di-
num, ita & hoc præceptum pœnitentiæ ac
ntritionis perfectæ ad satisfaciendum Deo
juriato, est impositum viatoribus, ut illud
implendo consequantur vitam æternam, se-
s æternùm damnandi: adeòque necessariò
ligat nos, antequàm exeamus ex hac vita:
gò si anteà non fuit impletum, certissimè ob-
abit in articulo mortis; alioquin consum-
abitur omissio simpliciter contra præceptum:
in nostro proposito tunc voluntariè omit-
ns contritionem, novo peccato mortali o-
issionis & impœnitentiæ finalis infectus ex
c vita decedet æternùm damnandus. Ratio
tem specialis est: quia homo in articulo
ortis ac termino vitæ constitutus maximè
ligatur adhibere medium certum salutis
æ, ut nimis manifestum est: sed homo pec-
tor tunc saltem in defectu Sacramenti, non
bet aliud certum medium salutis suæ & re-
nciliationis cum Deo, nisi contritionem
rfectam formalem: cùm in communi & tu-
ri sententia, nec formalis amor Dei super
nnia sufficiat: imò nec Sacramentum cum
ritione satis tutum ac securum sit medium,
ta dicta §. *præcedenti*: &c.
II. Præceptum contritionis per se *tantùm* 177
 obli-

obligare in articulo mortis, & nunquàm ante, docent graviſſimi Doctores. D. Thomas *in* 4. *d.* 12. *q.* 1. *a.* 4. Caietanus *Sum. V. Contritio.* Sotus *in* 4. *d.* 17. *q.* 2. *a.* 7. Navarrus *Man. c.* 1. *n.* 27. Medina, Adrian⁹, aliis cōgeſtis probabilē. cenſet ipſe Suarez *d.* 15 *ſect.* 6. ac mordicùs defendit Dicaſtillus *hic diſp.* 3. *dub.* 1. *& ultimo.* Ratio ſumitur ex natura præceptorũ affirmativorum, quæ non obligant pro ſemper, ſed ſolùm pro certo tempore, aut lege determinato, aut neceſſitate urgente: atqui extra articulum vel periculum mortis per ſe loquendo nulla eſt neceſſitas urgens, ut de ſe patet: neque ante illum articulum vel periculum mortis poteſt aſſignari ullum certum tempus lege vel ratione determinatum, quo præceptum hoc per ſe obligaret potiùs quàm alio: non enim ſtatim poſt peccatum commiſſum, uti docuerunt D. Bonaventura, Aleſis, Sylveſter, aliique veteres apud Suarez *diſp.* 15 *ſect.* 6. Non quamprimùm, multò minùs quoties practicè recordaris peccati commiſſi, uti docuerunt idem D. Bonaventura, D. Antoninus, aliique apud Gobat *hic Caſu* 6. *n.* 128. utrúmque refutabimus mox *n. ſeq.* multò minùs ſingulis diebus Dominicis & feſtis, ut piè opinatus eſt Angelus noſter *in Summa. V. feria. n.* 40. & cum communiſſima rejiciemus infrà in fine: & quonam quæſò alio certo tempore? tu divina: ergo cùm hoc præceptum pœnale ſit & oneroſum, non eſt extendendum ſed reſtringendum potius ad illa tantùm

ı tempora, pro quibus eius obligatio certò
›is constat: at non constat nobis certò hu-
præcepti obligatio pro ullo tempore, præ-
quâm in articulo mortis: ergò &c. Vides
ıbabilitatem huius sententiæ: sed absterrent
gravissimè SS. Patrum ac sacræ Scripturæ
tentiæ, tàm seriò & minaciter urgentes ma-
am pœnitentiam, & damnantes seram dila-
nem pœnitentiæ usque ad mortem.

At, quid ni commodè intelligi possint aut de 178
nsilio sanè optimo ac saluberrimo, aut ad
ımum de præcepto, non debere nos nimìs
ı permanere in statu peccati mortalis & ini-
citiæ cum Deo: atqui hic status peccati mor-
is & inimicitiæ cum Deo non solâ pœniten-
formali ac contritione perfectâ tollitur,
l etiam amore Dei super omnia: usu Sacra-
nti cum attritione: hoc tamen non ad rem:
ia loquimur de obligatione contritionis per
in defectu Sacramenti. Jam in specie pro-
:diendo.

III. Præceptum contritionis non obligat 179
tim post peccatum mortale commissum, aut
amprimùm quis se mortaliter deliquisse
ıcticè advertit, multò minùs posteà, quoties
is practicè recordatur peccati mortalis com-
ssi, nimirùm tanquàm malè facti detestabi-
&c. Ita (contra veteres suprà indicatos) &
ılti antiqui cum ipso D. Thoma *in 4. d.* 17. *q.*
a. 1. quos congerit & sequitur Suarez *disp.*

15.

15 *sect.* 5. Tannerus *tom* 4. *d.* 5. *q.* 6. *dub.* 3. Layman *cit. c.* 2. *n.* 5. Card. de Lugo *hîc disp.* 7. *sect.* 10. & paucissimis exceptis, omnes omnium Ordinum Recentiores cum Gobat *ibidem n.* 132. Ratio est: quia & nulla ratio urgens adferri potest tantæ obligationis; ut patebit *num seq.* & indè gravissima sequerentur inconvenientia. 1. Sequeretur hominem sub novo peccato mortali obligari, ut ad Sacramentum Pœnitentiæ jam justificatus accedat: sicque Sacramentum pœnitentiæ non esse Sacramentum mortuorum sed vivorum, quo nihil absurdius. *Seq. patet*: quia tùm accessurus confessionale, practicè utique recogitat sua peccata, aut jam de illis conteritur, prout obligatur, & sic jam justificatus accedet: aut non conteritur, & sic committit peccatum mortale novum. 2. Sequeretur hominem post peccatū mortale commissum & practicè animadversum, si non statim eliciat contritionem, continuò peccare novo & novo peccato mortali omissionis seu impœnitentiæ, saltem quoties de eo cogitat practicè & conteri posset: hem quot myriades peccatorum mortalium omissionum contritionis & impœnitentiæ in hoc integro (quod, prô dolor! sæpiùs fit) anno perseverante in statu peccati mortalis, non sine continuo vel frequentissimo remorsu conscientiæ, & nimìs practica recogitatione peccatorum! an sine certissimo fundamento, credibile? at longè intorabi-

ıbiliùs. 3. Sequeretur tàm pœnitentes quàm ;onfeſſarios univerſos damnandos plurimo-ım peccatorum mortalium ac Sacrilegiorum ılrem materialium: cùm de ejusmodi mor-ılibus omiſſionibus nec illi ſe accuſant, nec ti examinant: quis enim Confeſſariorum ex P. Auguſtinianis, Dominicanis, Franciſcanis, ocietatis, &c. Frequentiſſimis in Confeſſio-ali pœnitentem ab integro vel medio anno ı uno vel pluribus peccatis mortalibus ærentem interrogat, quando primùm, el quotiès unius vel alterius peccati mortalis ommiſſi recordatus fuerit, & quotiès poſt eam ecordationem omiſerit penitùs contritio-em? O abyſſum ſcrupulorum, & antietatum! n absque certo fundamento adſtruendum? .. Addit Gobat *n.*133. Quòd Prælati Eccle-æ culpabiliſſimè deeſſent ſuo officio in re ıaximi & ſummi momenti, ſi illa rigida ſen-entia foret vera, quandoquidem non dant peram, ut ea prædicetur ſuis Diæceſanis. Plu-a huc facientia rejicio in finem quæſtionis. am videamus quid urgeant fundamenta op-oſitæ rigidæ opinionis.

IV. Fundamenta oppoſitæ ſententiæ pa- 180
ùm urgentia ſunt, *Primùm*, Principale eſt: Voluntariè permanere in ſtatu peccati morta-is ac inimicitiæ cum DEO; ſemper illicitum c intrinſecè malum eſt: omni enim momen-o tenemur ceſſare à peccato mortali; ſed pra-

ćticè

cticè cogitans de peccato mortali à se comissso, & non statim pœnitens ac contritionem eliciens, sed voluntariè differens, voluntariè permanet, & vult permanere in statu peccati mortalis, ac inimicitiæ cum DEO: ergò post mortale peccatum commissum & practicè recogitatum (scilicet ut malumfactum & detestandum est) statim obligat, & quousque impleatur, semper obligabit præceptum contritionis, instantia difficilior dabitur in responsione. *Secundum*, Præceptum contritionis inducit obligationem satisfaciendi DEO injurato per peccatum mortale: sed iniurato post illatam injuriam statim, cùm fieri potest, satisfaciendum est. Nam, qui proximum læsit in bonis fortunæ vel famæ, tenetur statim satisfacere, ac compensare injuriam, alioquàn peccat, quamdiù differt: ergò præceptum contritionis obligat statim post peccatum commissum. *Tertium*: Ex præcepto charitatis erga seipsum, tenetur quis statim adhibere medicinam in morbis periculosis corporis ad evitandum vitæ corporeæ discrimen, ergò multomagis à fortiori, tenetur quis statim adhibere medicinam in læthali morbo spirituali peccati mortalis, ad evadendum discrimen æternæ damnationis. *Quartum*: *Peccatum, quod per pœnitentiam non citò deletur, Deo permittente suo pondere ad aliud trahit*; ait D. Gregorius Homil. 11. in Ezechielem: ergo post peccatum com-

mmissum pœnitentia statim agenda & non
ferenda est: alioquin talis voluntariè ex-
neret se periculo denuò peccandi, quod
nper illicitum est. Alia leviora lubens præ-
eo.

Resp. ad 1. distinguendo Majorem. Vo- 181
ntariè permanere in statu peccati mortalis
sitivè, scilicet per actum positivum volendo
ccatum & inimicitiam cum DEO, semper
icitum ac intrinsecè malum est: Concedo
ajorem. Sic enim adhuc actu peccatur: sicq;
rissimum est nos omni momento teneri ces-
re à peccato, actuali nimirùm, atque actuali
oluntate vel complacentia peccati (idque
sum non ex specialis virtutis pœnitentiæ ac
ontritionis præcepto, ut si non statim desistas
peccato, committas novum impœnitentiæ
eccatum contra præceptum contritionis;
ullo modo: sed ex præcepto alterius virtutis,
g. justitiæ, temperantiæ, castitatis, &c. con-
a quam peccatur: ita ut si non desistas, so-
im in eodem peccato perseveres actualiter
uòd valde notandum est.) Voluntariè per-
nanere in statu peccati, &c. negativè tantùm,
c suspendendo omnem actum, scilicet nec vo-
endo nec nolendo aut detestando peccatum
ommissum; imò etiam positivè nolendo
sam pœnitentiam vel contritionem hìc &
unc semper illicitum & intrinsecè malum est:
ego majorem; & similiter distinctâ minori,
nego

nego consequentiam. Nam hic & nunc non pœnitere ac nolle pœnitentiam vel contritionem, actus de se indifferens est, ac bono fine etiam cohonestari posset: nam nolle bonum aliquod non est peccatum, nisi pro eo tempore, quo teneor velle vel agere illud bonum, v. g. audire sacrum, eleemosynam dare, &c. at quòd tenear omni tempore velle pœnitere vel contritionem elicere, quamprimùm vel quotiès cogito de peccato mortali commisso, hoc ipsum est in controversia: nos negamus: illi affirmantes, hoc argumento tandèm peterent principium. At contra jam difficiliùs instabis. Nunquid, quando deliberatè & voluntariè nolo pœnitere vel contritionem elicere de peccato mortali commisso, hoc ipso positivè, saltem indirectè & implicitè volo ipsum peccatum ac inimicitiam cum DEO? Quia omnis voluntariè non tollens causam alicuius effectus, indirectè saltem vult effectum; & voluntariè nolens ponere causam destructivam alicujus mali, (ut in proposito est contritio seu pœnitentia respectu peccati) indirectè saltem vult ipsum malum: Resp. negando assumptum & distinguo probationem: quando teneor illam causam tollere concedo: quando non teneor, nego. Quando enim effectus aliquis non per se sed per accidens sequitur ex aliqua causa, non censetur is nobis voluntarius indirectè in illa causa posita vel non ablata

ata, nisi quando tenemur illam causam a-
ivere iuxta communem doctrinam *de acti- humanis*: exemplo vulgari de legente vel
diente turpia cum præviso periculo pollu-
nis, &c. Sic in proposito: quia permanen-
in statu peccati mortalis & inimicitia cum
O, non per se, sed per accidens tantùm se-
tur ex omissione seu nolitione pœnitentiæ
contritionis (per se enim sequitur perma-
itia in peccato, quia factum est, & per ac-
ens tantùm, quia non pœnites) ideò non
est nobis ea permanentia imputari etiam
irectè voluntaria & culpabilis, nisi solùm
ndo tenemur ponere caus m destructivam
cati, scilicet ipsam pœnitentiam vel con-
ionem: cùm ergò nullum extet præceptum
im applicandi causam destructivam pecca-
pòstquàm commissum, vel quando de eo
ctìcè cogitamus (quod adversarii hoc ar-
nento probantes rursùs principium petunt,
ponendo, quod probandum erat) ideò per-
nentia in peccato & inimicita DEI, ipsúm-
peccatum & inimicitia DEI non est nobis
ue indirectè voluntaria, sed permittitur,
permissa tantùm: permissio autem mali,
ndo hic & nunc impedire non teneor, non
peccatum secundùm omnes.

Ad 2. Resp. Distinguendo minorem. Inju-
o statim satisfaciendum, quando injuria est
nnosa, ideóque dilatio satisfactionis dam-

num infert & continuat (prout ferè, certè non semper fit in injusta læsione proximi concedo minorem. Quando injuria non est damnosa, nec consequenter ex dilatione satisfactionis aliquod damnum infertur vel augetur injuriato, uti est respectu DEI: nego minorem & consequentiam. Ad 3 Resp. negando consequentiam & paritatem. Ratio disparitatis est nimìs manifesta. Quia vita corporalis semel amissa recuperari nequit: & ideò urgente morbo periculoso, quilibet tenetur adhibere remedia statim, nè patiatur irreparabile damnum, cùm homo non sit Dominus vitæ suæ, sed custos: at verò vita spiritualis, semper dùm vivimus recuperari potest. Quare, sicut ex præcepto charitatis, aliquis tunc tantùm sub novo gravi peccato tenetur adhibere medicinam corpori, quando dilatio medicinæ ei esset allatura mortem vel aliud gravius malum v.g. morbum intensiorem: Sic in proposito tunc solùm tenemur adhibere medicinam animæ contra peccatum, quando ex dilatione hujus medicinæ, scilicet contritionis ac pœnitentiæ, sequeretur vel mors æterna, ut in periculo mortis corporalis, aut aliud gravius peccatum novum, infamia, scandalum, &c. Ad 4tum negatur consequentia. Quia illa tractio ad novum peccatum aliud, non est tam violenta, neque periculum novi peccati tàm proximum & urgens regulariter,

ut

non possit à peccatore evitari, & sub novo
ccato mortali teneatur illud evitare statim,
quovis tempore per se loquendo: nisi be-
per accidens, pro illo tempore tandem, quo
verâ adesset periculum proximum graviùs
bendi, nisi per pœnitentiam gratia recupe-
tur. Sermo semper fuit de præcepto. Nam
oad consilium, omnes uno ore consulunt &
gnoscunt expedientissimum esse post pecca-
m commissum statim ad pœnitentiam con-
gere & saltem conteri, tùm quia homo in
atia constitutus faciliùs abstinet à peccatis
ovis, quàm extra gratiam, sine qua nemo diu
novo lapsu præservatur, tùm maximè, quia
omo sic contritus cum proposito confitendi
pportuno tempore, etsi non ita statim confi-
atur, jam in gratia existens bonis suis ope-
bus mereri, & pro peccatis suis satisfacere
otest. His ergo *n.* 3. *&* 4. dictis pro certis
abitis: contra tamen sententiam *n.* 2. pro-
ositam, ad securiora tendentes dicimus:

§. IV.

Practicè longè probabiliùs etiam anteà &c.

PRæceptum contritionis etiam ante articu- 182
lum mortis per se quandóque obligat,
ic, ut non nimis diù, certè non usque ad mor-
em deliberatè differatur: adeò ut voluntariè,

ex proposito differre pœnitentiam valde longo tempore, aut usque ad finem vitæ, aut tamdiù differendi propositum concipere, novum sit peccatum mortale impœnitentiæ contra hoc præceptum contritionis. Ita communior, probabilior, & tutior sententia Doctorum, quos latè recitant & sequuntur Suarez *disp.* 15. *sect.* 5. Tannerus *cit. q.* 6. *n.* 65. Layman *cit. c.* 2. *n.* 6. Lugo *disp.* 7. *sect.* 10. *à num.* 274. Gobat *casu VI. num.* 139. Idipsum posteà sensisse videtur D. Thomas 3 *p. q.* 84. *a.* 5. *ad* 2. allegans illud Ecclesiastici 30. *Miserere animæ tuæ placens Deo.*

183 I. Hanc sententiam omninò convincere videntur gravissimæ sententiæ sacræ Scripturæ ac SS. Patrum, tam seriò urgentes maturam conversionem, átque damnantes dilationem nimiam, præsertim usque ad mortem. Audi unam & alteram. Eccl 5. *Non tardes converti ad Dominum, néque differas de die in diem: subitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te.* Rom. 2. *An ignoras, quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit secundùm autem duritiam tuam & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram in die iræ & justi judicij Dei* Psalm. 37. *Putruerunt & corruptæ sunt cicatrices meæ, à facie insipientiæ meæ: quia* (ait D. Hieronymus ibidem) *nolebam agere pœnitentiam.* Authoritates Patrum describi non possunt. Lege latè S. Augustinum *serm.* 67. *de tem-*

empore hom. 42. *ex* 50. *& libro de peccat. falsa*
ænitentia c. 17. S. Cyprian. *l* 4. *Epist.* 2. alios
›assim. Ratio petitur tùm ex parte Dei: tùm
:x parte hominis.

II. Ratio ex parte Dei est: quia tam diu de- 184
iberatè & voluntariè persistere in inimicitia
Dei, támque diù differre compensationem in-
uriæ Deo per peccatum illatæ, ac recupera-
ionem justitiæ divinæ, moraliter censetur im-
ortare novam injuriam ac interpretativum
ontemptum DEI Opt. Maximi; ergò vide-
ur tunc ipsum præceptum pœnitentiæ, edeô-
ue in defectu Sacramenti, contritions perfe-
tæ per se obligare ad reparationem amicitiæ
ivinæ tandem procurandam etiam extra o-
nne periculum mortis, & secùs, novum im-
œnitentiæ peccatum committi: idque ma-
imè ipso Deo, (prout semper sole) toties
ionente & movente per auxilia gratiæ, tùm
trinseca, ut bonas inspirationes, remorsus
›nscientiæ &c. tùm extrinseca, exhortatio-
:s, exempla, occasiones oblatas &c. sicut
semet exagerat. Proverb. 1. *Quia vocavi &*
nuistis: Extendi manum meam, & non fuit,
i aspiceret: despexistis omne consilium meum,
increpationes meas neglexistis: ego quóque in-
itu vestro ridebo. Et hinc.

III. Ratio ex parte hominis est: quia is tam 185
ù in statu peccati mortalis persistendo gra-
ssimam spiritualium bonorum vix numera-

 bili-

bilium jacturam, periculum graviùs labendi, & tandem in malo indurationem incurrit, ut suprà Apostolus monuit & explicat D. Gregorius hom. 11. in Ezechielem dicens: *Peccatorem diù expectat Deus ut redeat, non redeunti atque contemnenti, ponit (offendiculum) ubi graviùs ruat: & sicut su[p]ra dixerat: peccatum, quod per pœnitentiam, saltem diù non deletur, tandem suo pondere certissimò ad aliud trahet.* Et Concilium Milevitanum *Can.* 3. docet hominem sine gratia justificante diù servari non posse sine lapsu peccati mortalis: adeòque si peccator per pœnitentiam se in Dei gratiam restituere longo tempore differat ac negligat, manifestum adit periculum alterius peccati ex altero incurrendi, ut prò dolor experientiâ nimìs notum est! Tandem quanto periculo exponant se illi, qui pœnitentiam de peccatis in finem vitæ differunt, ostendit S. Augustinus cit. serm. 67. de Tempore dicens: *Datur quidem in extremis pœnitentia* id est, pœnitentiæ Sacramentum *quia negari non potest: sed auctores tamen esse non possumus, quòd, qui sic p[œni]tierit, mereatur absolvi.* Lege ipsum locis suprà allegatis & stu pebis. Jam quoad praxin meritò quæres:

186 IV. At quamdiù sine novo peccato existens in mortali post admissum crimen potest differre pœnitentiam, ac in defectu Sacramenti contritionem? Respondent variè varii. Tanner

er suprà, non ultra unam hebdomadam vel ensem: Layman non ultrà annum: Coninck Lessius, apud Gobat non ultrà tres aut quaor annos. Suarez & Lugo citati rectiùs ensent id committendum esse judicio pruentis Confessarii, spectatis circumstantiis ersonæ, tentationum, occasionum: & maxiè an adverterint aliquando ad hanc tandem e peccatis suis pœnitendi, Deóque sese reconiliandi obligationem. Post hanc enim aniadversam obligationem, salvo meliori juicio, ego cum Tannero condemnarem pecati novi impœnitentiæ, qui ultrà hebdomaam voluntariè & negligenter differet conritionem. Attamen rectè advertit Gobat modò citatus raros esse, qui advertant obigationem hujus præcepti, nisi quando vel ogitant confiteri, vel timent periculum iortis, vel occurrit casus per accidens conritionem exigens ex mox enumerandis §. eq. Tandem optime advertit Layman cit. n. his verbis: *Cæterùm postquam Ecclesia annum confessionem præcepit, ad quam actus pœnintiæ saltem imperfectus (attritio) requiritur, fideles tunc tale præceptum impleant, eò ipsò uóque divino pænitentiæ præcepto satisfacere illos redendum est: quod enim præstat actus contrionis extra Sacramentum, hoc idem etiam præat attritio cum Sacramento*: Hæc Layman erissimè. Nam suprà jam concessimus præ-
 ceptum

ceptum contritionis perfectæ non obligare eos, qui per attritionem cum Sacramento susceptio justificati sunt, saltem extra articulum mortis.

§. V.

Per accidens autem certò obligat in certis casibus.

Casus certi sunt:

187 PRIMUS. Præceptum contritionis per accidens obligat ministrum consecratum quando existens in statu peccati mortalis debet administrare conficiendo Sacramentum nec habet copiam Confessarii. Communissima. Ratio est: quia minister consecratus ex officio ministrans ac conficiens Sacramentum, debet esse in statu gratiæ, alioquin de novo peccaturus contra Reverentiam Sacramenti, juxta communissimam, receptissimámque sententiam in materia de Sacramentis in genere: sed in casu nostro non habet aliud medium constituendi se in statum gratiæ, nisi contritionem: ergò præceptum contritionis ipsum tunc obligat per accidens, quod mox infrà post casus enumeratos explicabo.

188 *SECNDVS* casus est, cùm existens in mortali debet suscipere Sacramentum vivorum,

ı. ut Confirmationis, Eucharistiæ, sacri Or-
nis, Extremæ unctionis, imò & Matrimonii,
suscipiens (non ut minister, cum ad hoc
n sit consecratus.) Omnes. Ratio clara,
: quia ideò hæc dicuntur Sacramenta vivo-
n, quia per se instituta sunt ad conferendam
tiam secundam, ideóque suscipiens illa,
ı debet esse in gratia Dei ceu vitâ spirituali
mæ, alioquin peccaturus sacrilegio, ponen-
obicem effectui sacramentali, secundùm o-
es. At similiter in casu posito non habet
d medium constituendi se in statu gratiæ,
contritionem perfectam, aut amorem Dei
er omnia : ergò &c.

TERTIUS casus communiter allatus est; 189
ndo quis positus in peccai occasione gra-
ıs tentationibus urgetur, quas credit se
aliter evadere non posse nisi per contri-
em ad Deum conversus, eius gratiam &
aciora ad vincendum auxilia obtineat.
nis enim obligatur adhibere media ad e-
ıdum peccatum, sed ut supponitur in ca-
on occurrit aliud medium nisi contritio
ecta, aut certè amor DEI super omnia
&c.

QUARTUS casus affertur: quando ob 190
ıtum alicuius, v. g. Rrincipis, communi-
cidisset in periculum, ut à Deo graviter
ıtur, sicut accidit in peccato Achan. *Jos.*
Davidis 2. *Reg.* 14. tali casu peccatorem,

 qui

qui causa vel occasio mali imminentis fuit, obligabit præceptum pœnitentiæ ad placandum Deum & avertendum commune periculum. Ex communi Layman *cit. c.* 2. *n.* 4. Generaliùs loquuntur Navarrus *cap.* 1. *Man. n.* 27. Adrianus, Sotus, Valentia, alii: hoc præceptum per accidens obligare peccatorem, quando commune aliquod malum immi- net Reipublicæ, ut pestis, bellum: ut ex charitate erga bonum commune cuius est membrum, amovere causam vindictæ divinæ, nimirùm peccata per pœnitentiam vel contritionem perfectam satagat. Idque verum est ex suppsitione, quod nullo alio modo possit averti hæc vindicta & ira Dei. Verùm communiter aliter averti potest, tùm per preces justorum, quos quilibet debet præsumere esse in Communitate: cùm DEUS soleat etiam per paucos justos toti Communitati parcere; tùm per orationes ipsorum peccatorum, cùm Deus ex sua misericordia etiam peccatorum preces exaudiat, acceptétque tanquàm medium de congruo ad avertenda mala temporalia, aliáque bona impetranda, non obstante illo cœci nondùm uncti: *Deus peccatores non exaudit.*

191 In dictis potissimùm casibus præceptum pœnitentiæ ac contritionis obligat *per accidens*; quia nimirùm obligatio pœnitendi ac con-

ontritionem eliciendi non provenit ex speiali præcepto virtutis pœnitentiæ per se, sed er accidens, & ratione alterius virtutis, Regionis, charitatis, tunc amotionem peccati & atum gratiæ exigentis per pœnitentiam vel ontritionem necessariò procurandam, ideóue tunc ob omissionem contritionis non inurritur speciale peccatum impœnitentiæ, sed liud peccatum contra aliam virtutem, Religionis charitatis &c. Exempli gr. Sacerdos in iortali sine contritione celebrans, baptizans, bsolvens &c. alios communicans &c. non ommittit speciale peccatum contra hoc præeptum, sicut si omitteret tempore obligationis per se, v. g. in periculo mortis, sed peccaum sacrilegii contra virtutem Religionis & Reverentiam Sacramento debitam: & ita in cæteris casibus.

Casus duo rejecti.

P*Rimus*, Præceptum contritionis nec per se, nec per accidens obligat, quotiès peccaum etiam jam remissum per pœnitentiam, occurrit memoriæ practicè scilicet in ratione detestabilis vel delectabilis, uti post D. Bonaenturam, Alensem, Gabriel, Richardum, Paudanum, aliósque veteres docuit Sylvester. Contritio. q 2. his verbis: *Tenetur peccator dolorem de peccato conceptum in tota vita ontinuare actu, non simpliciter, sed sic, quòd nun-* 192

nunquam actu placeat peccatum & semper actu displiceat, quando practicè memoriæ occurrit, scilicet sub ratione detestabilis, vel delectabilis. Sic ille. Rejicitur communissimè à Recentioribus omnibus, & antiquis communiùs cum S Thoma *q.* 88. *art.* 8. & 9. Suarez *disp.* 15. *sect.* 4. Layman, Lugo *citt.* Ratio est: quia tam grave onus non debet imponi homini sine certo fundamento rationis vel legis, at nulla ratio dictat, nulla lex divina nos obligat ad agendam pœnitentiam bis, ter, decies, centies, de peccato jam remisso, cùm per primum actum pœnitentiæ vel contritionis jam Deo & conscientiæ satisfactum supponatur. Deinde licet peccatum præteritum occurrat memoriæ practicè sub ratione detestabilis vel delectabilis; certè potest quis suspendere omnem actum sic, ut nec delectetur actu de carnali v. g. actu commisso, neque etiam illud detestetur positivè. Quamvis, ut rectè monet Layman cit. c. 2. n. 8 valde consultum sit circa peccatum memoriæ vel apprehensioni actuali infixum, exercere actum displicentiæ, imò interdum per accidens necessarium, si periculum morosæ delectationis propinquum videatur. Sic ille; sed tunc redibitur ad casum tertium suprà positum. Quòd vero S. Augustinus *l. de vera & falsa pœnitentia c.* 13. aliique PP. dicant pœnitentiam hominis in hac vita debere esse perpetuam, sine dubio

non

n potest intelligi de pœnitentia perpetua-
sitiva, quoad actum continuum Physicè, sed
timè intelliguntur de pœnitentia perpetua
gativa & quoad habitum, sic, ut nunquam
ractetur pœnitentia præterita, nunquam
iceat peccatum præteritum &c.

Secundus. Præceptum contritionis nec per 193
nec per accidens obligat singulis diebus
festis, uti (non adeò difformiter Scoto)
tuit noster Angelus *v. Feriæ. n.* 40. 41. sic
bans. Quia de præcepto tenemur DEO
are in aliqua hora diei festi, secundùm o-
es. Sed hoc facere non potest, qui est in
rtali, nisi de eo conteratur vel atteratur.
quòd hoc sit de præcepto in eo, qui se esse
peccato mortali recognoscit habeo pro in-
iitato. Rejicitur ab omnibus antiquis,
entioribus, repugnante indubitatâ praxi
nium modernorum Confessariorum ac Pœ-
ntium. Ratio eadem, quæ suprà: quia
igatio sub mortali asserenda non est, nisi
o vel lex cogat; neutra sic cogit; ergò &c.
ium præceptum Decalogi: *Memento ut*
s Sabbathi sanctifices, prout in nova lege
rminatum est ab Ecclesia, non requirit a-
n sanctificationem vel vacationem ad De-
quàm audiendo Sacrum, & feriando ab o-
bus servilibus: utrúmque præstari potest
ortali, sine contritione, sic ut præcepto
fiat quoad substantiam. Et licet fortè fi-
nis

nis præcepti ſit, ut ſic homo placeat Deo, vel ad Deum revertatur, tamen finis præcepti non cadit ſub præceptum, ſed tantùm media præcepto præſcripta, ut notum in materia de legibus.

QVÆSTIO IV.

Ordine 14.

Qui ſunt effectus contritionis perfectæ &c.

194 CONtritionis perfectæ (formalis ac virtualis ſeu amoris Dei ſuper omnia, imò & attritionis cum Sacramento: quæ omnia ſemper ſubintelliguntur ſub nomine *Contritionis &c.*) quatuor ſunt effectus nobiliſſimi. *Infuſio gratiæ ſanctificantis*; *Remiſſio peccatorum*: *Condonatio pœnæ*: *Reviviſcentia meritorum, ſeu bonorum mortificatorum per peccatum mortale*: *non item mortuorum*. Eſſet res latæ tractationis & Theologicæ, & Controverſiſticæ, ſed tota ſpeculativa, ad materiam de gratia & juſtificatione propriè ſpectans. Ut tamen pii Tyronis piæ curoſitati, & pœnitentium conſolationi aliquantulùm gratificer, quæ ſufficientia videbuntur, ſummo compendio delibabo.

§. I.

§. I.

sio gratiæ sanctificantis. Remissivè plerumque.

n suprà, q. 11. in definitione contritionis 195
. 2. satis dictum: contritionem perfe-
, sicut & amorem Dei super omnia, esse
ssariam & sufficientem dispositionem in
atore ad justificationem, id est remissio-
peccatorum per infusionem gratiæ habi-
s justificantis ac sanctificantis, quâ homo
ccatore fit formaliter justus, sanctus, gra-
Deo, amicus Dei, filius adoptivus DEI,
s æternæ beatitudinis, &c. Jam quoad
um causandi, quo contritio hunc nobilissi-
n effectum causat, sic pauculis accipe.
Contritio quantùmvis perfecta, aut amor 196
super omnia, non causat justificationem,
nfusionem gratiæ sanctificantis ac remis-
em peccatorum per se necessariò ex natu-
i, sed ex libera ordinatione & accepta-
e DEI, propter eam dispositionem per in-
nem gratiæ peccata condonantis. *Ita
nunissima DD. contra pauculos.* Sumitur
cra Scriptura, quæ quidem ex parte ho-
s requirit pœnitentiam, attamen ex parte
remissionem peccati fieri significat. Psal.
*Dixi: Confitebor adversum me injustitiam
o Domino: & tu remisisti impietatem pecca-*

ti mei. Item 2. Reg. 12. Divid contritus dixit: *Peccavi Domino!* Et respondetur: *Dominus quoque transtulit peccatum tuum.* Idémque significatur Zach. 1. & alibi illâ phrasi: *convertimini ad me: & ego convertar ad vos.* Et exaggeratè Joel. 2. *Nunc ergo dicit Dominus. Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejunio, & in fletu, & in planctu, & scindite corda vestra & non vestimenta vestra: & convertimini ad Dominum Deum vestrum, quia benignus & misericors est: patiens & multæ misericordiæ, & præstabilis super malitia. Quis scit, si convertatur & ignoscat, & relinquat post se benedictionem, &c?* Ecce! exigitur hìc contritio utique perfecta; & tamen remissio peccatorum liberæ Dei miserentis voluntati tribuitur. Ratio est: quia licèt contritio perfecta, & amor DEI super omnia, sit perfectissima ad DEUM conversio, per quam desinimus esse voluntariè aversi à DEO, ipsúmque super omnia amamus, qui tamen propter infinitam inæqualitatem DEI offensi & hominis offendentis, talis actus non adæquat infinitatem injuriæ illatæ DEO, manet adhuc injuria, donec eam Deus liberaliter remittat. (Sicut Rusticus v. g. per amorem erga Regem suum non compensat vel tollit injuriam Regi à se illatam, nisi Rex eum amorem acceptando, injuriam remittere velit) sed neque tenetur DEUS absolutè tunc illam injuriam remittere; attamen infinitæ ejus bonitati

ti valde conveniens est, ut ob eam dispo-
nem, quam nos perfectissimam exhibere
umus, ad quam nos ipsemet totus exhor-
r & excitat in Scripturis Sacris, eam ac-
ando injuriam remittere: atque de facto
cceptare & remittere, constat nobis ex
tura, & Concilio Tridentino eâdem *q.* 11.
num. 2. allegatis.

. Contritio causat infusionem gratiæ san- 197
cantis, non utique *effectivè* sed *dispositivè*,
uàm ultima dispositio ad gratiam: quâ
ositione in subjecto positâ, secundùm ordi-
am DEI legem, statim gratia infunditur:
ocet Concilium Tridentinum *Sess.* 6. *cap.* 6.
. ubi postquam *c.* 6. hanc dispositionem
icavit, *cap.* 7. subjungit: *Hanc dispositio-
justificatio ipsa consequitur, quæ non est sola
ssio peccatorum, sed & sanctificatio, &c.* sci-
per infusionem gratiæ Sanctificantis, per
n secundùm legem ordinariam fit remissio
atorum, prout Concilium ibidem docet.
em ergo ratione contritio est dispositio
ùm ad gratiam sanctificantem, & ad re-
ionem peccatorum, non causa efficiens vel
nalis. Nam Concilium ibidem justifica-
is causam efficientem dicit esse solum
IM: & cusam formalem dicit esse unicam
tiam habitualem, seu, quod idem est, gra-
sanctificantem, quâ homo formaliter ju-
& DEO gratus constituitur, ut initio di-
.

198 III. Contritio non disponit ad gratiam ut ipsa jam formata ipsâ gratiâ, & charitate, quippè tanquàm dispositio prævia naturâ prior ipsâ gratiâ: licèt concomitanter statim eodem instanti temporis, gratiâ & charitate infusâ formata evadat: ut excommuni dictum *eâdem q.* 11. §. 2. *num.* 3.

199 IV. Contritio tamen perfecta, sicut & amor DEI super omnia non justificat sine voto, saltem implicito Sacramenti Baptismi aut Pœnitentiæ: *ibidem num.* 4. Infusionem gratiæ necessariò consequitur, vel potiùs concomitatur secundus effectus.

§. II.

Remissio Peccatorum.

200 I. PEr contritionem perfectam, &c. (subintellige semper amorem DEI super omnia tanquàm contritionem perfectam virtualem: & attritionem cum Sacramento susceptoꞏ) remittuntur omnia peccata mortalia, quantacúnque sint, gravissima, frequentissima, innumera. Certum de fide. 1. Ex Sacra Scriptura: Ezech. 18. *Convertimini & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.* Isa. 1. v. 18. *Si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix dealbabuntur, &c.* Et exemplis Scripturæ constat gravissimos peccatores per pœnitentiam obri-

tinuisse veniam. Adam, *Sap.* 10. David 2.
*.12. Achab, *3. Reg.* 21. Manasses 2. *Para-*
33. Occisores Christi. *Act* 2. 2. Ex Conci-
ita definientibus, Lateran. *c.* 1. *Trident. Sess.*
:. 14. 3. Authoritate & consensu SS. PP.
id Bellarminum *l.* 2. *de pœnitentia c.* 15. reci-
orum. Ratio ingens est tàm infinita DEI
itas & misericordia, *præstabilis super ma-*
im, Joël. 2. tâm infinita Christi merita, *qui*
us est propitiatio pro peccatis totius mundi. 1.
n. 2. Irremissibile peccatum aliquod ali-
ndo dicunt Scripturæ, vel ut difficultatem
inendi veniam exponant; vel loquuntur
œna temporali pro peccatis infligenda,
m DEUS ob populi malitiam se negat re-
surum, etiamsi Hieremias, Moyses, Samuel,
, &c. pro eis deprecarentur.

Dixi autem: *omnia peccata mortalia*, Nam 201
libet vera contritio necessariò se extendit,
continet virtualem saltem detestationem
ium mortalium (cùm omnia privent gra-
& amicitiâ DEI, quam homo contritus re-
omnibus anteponit) non item omnium
alium, sed cum vera contritione ac justi-
ione hominis venialia aliqua consistere
unt, tùm secundùm actualem affectum, tùm
ndùm habitualem voluntatem nondùm
ctatam: quo casu ea venialia per contri-
em utique non remitterentur. Quòd si
en contritio seu formalis, seu virtualis, seu

 amor

amor DEI super omnia explicitè vel implicitè se ad omnia venialia quoque extenderet, omnia quoque per ipsam remitti non est dubium. Ut si homo perfectè contritus detestetur omnia, quæ quocunque modo Deo displicent, aut amoris actu se absolutè & penitùs Deo subjiciat, volens ei in omnibus placere & obtemperare, omnia ad ejus amorem referre, &c. eò ipso implicitè saltem detestatur omnia peccata, & gravia & levia, quatenùs omnia DEO displicent: talis perfectæ contritionis actus vel amoris, ad omnia etiam venialia se extenderet, & omnia deleret secundùm reatum culpæ, ut *suprà sect.* 1.*q*.4. etiam indicatum est. Vide Suarez *disp.* 11 *sect.* 3.

202 II. Per contritionem, &c. ipsámque justificationem peccata verè reipsà remittuntur, delentur, extinguuntur, ut reipsâ in homine justificato non remaneant. Certum de fide Catholica apud omnes Catholicos. Ex Trident. *Sess.* 5. *in decreto de peccato Orig. & sess.* 6. *c.* 7. *& can.* 11. (contra Hæreticos nostri temporis: qui fingunt peccata per Christum non deleri, sed tantùm tegi ac non imputari propter justitiam Christi nobis imputatam.) Sumitur ex Scriptura innumeris locis, quæ dicunt peccata dimitti, deleri, ablui, tolli, hominem ab iis mundari, purgari, super nivem dealbari, &c. Quæ omnia verè & propriè significant, non peccata tantùm tegi, sic ut lateant

nt & remaneant, sed verè deleri, eo modo
o deleri possunt: posse autem peccata verè
leri non est dubitandum ex parte potestatis
vinæ; & mirum maximum esset, si Adam per
ccatum potuit verè delere justitiam, per
ristum autem non posse verè deleri pecca-
n. Urgent Hæretici principaliter locum
lmi 31. Ubi David beatos prædicat, *quorum*
a sunt peccata: & beatum virum, *cui non*
putavit Dominus peccatum. Sed Resp. Psal-
m sic incipere: *Beati. quorum remissæ sunt*
uitates: deinde (more Scripturæ usitatis-
o) novis loquendi modis idem repeti & in-
cari, ut idem omninò sit peccata tegi, ac
nitti vel condonari: ac ideò non amplius
putari, quia non amplius sunt. Non enim
sent peccata oculis DEI omnia cernentis
i, si adhuc verè essent. Tegit ergo Deus
cata sic ut curet, sicut emplastrum curat
nus quod tegit, uti explicat D. Augustinus
rum locum Psalmi. Idémque docent alii
PP. passim. & eleganter D. Chrysostomus
n. 80. ad popul. Antioch. *Si namq; infinita*
r habens vulnera, pœnitentiam egerit, sic ea
is delet, ut neque cicatricem, neque vestigium,
ue peccatorum ostendat indicium.

II. Per contritionem &c. ac justificatio- 203
n ita penitùs delentur & abolentur ut de fa-
secundùm ordinariam Dei legem (quid-
d sit de potentia absoluta) nunquàm am-

plius reviviſcant propter ſubſequentia peccata quæcúnque. Ita (contra Gratianum *d.* 4. *de pœnit.* aliósque nonnullos) Communiſſima Theologorum cum B. Bonaventura, Scoto, D. Thomo *in* 4. *d.* 22. Ratio eſt: quia Deus abſolutè & ſimpliciter remittit peccata; ſemper enim Scriptura ſignificat abſolutè fieri remiſſionem, & abſolutè promittit pœnitentibus remiſſionem peccatorum: abſolutè enim dicit Deus Ezechielis 18. *Omnium iniquitatum eius non recordabor amplius*: Chriſtus ipſe inſtituens Sacramentum Pœnitentiæ abſolutè ſine conditione dixit Apoſtolis: *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*: de factóque verba abſolutionis nullam conditionem continent: ſed ſi peccata ſemel remiſſa redirent, non fuiſſent abſolutè & ſimpliciter remiſſa, ſed ſecundúm quid, limitatè, & ſub conditione, *donec homo relabatur*: quod nullibi ſcriptum eſt; ergo &c. Quòd verò Deus in Scriptura dicatur aliquãdo recordari peccatorum præteritorum, intelligendum eſt de pœna temporali, quam Deus poſt peccata etiam remiſſa pro ſuo arbitrio infligit citiùs aut ſeriùs, aliquando tam ſerò, ut humano modo, interim eorum oblitus, velut de novo recordari videatur, idque maximè ob nova peccata commiſſa, quibus ſecluſis fortè Deus illam pœnam prioribus peccatis debitam, ob fidelem in bono perſeverantiam, omnino remiſiſſet. Deniq; in parabola Math.

18.

',de servo nequam nolente conservo remit-
:e 100. denarios, cùm tamen ilii Dominus re-
miserit 1000. talenta, nullo verbo significat
ıristus reatum primum delictorum semel re-
ssorum redire, sed totus parabolæ scopus est:
òd sicut Rex ille dirè punivit servum suum
conservum immisericordem, sic & Pater
:lestis magno rigore judicaturus & vindica-
tus hominem crudelem contra fratrem suũ:
m Deus offensas incomparabiliter majores
mini remiserit. De reliquo non est opus pa-
ɔolam in omnibus adaptari, ut in aliisque
e parabolis advertunt PP. & Interpretes.
démque sensu explicari possunt SS. PP. in
ıncionibus contra peccata, maximè incle-
:ntiæ & odij fraterni tàm acriter invehentes,
nquid enim attenderunt ad has formalita-
Scholasticas?
IV. Quæstio subtilis & intricata hìc incidit: 204
aliter peccata venialia remittantur post
ɔrtem, si fortè (& fortè sæpissimè) homo
ɔriatur in veniali aut habituali anteà non
is retractato, aut actuali novo, aut actuali af-
tu & complacentia peccati venialis? de hoc
m variæ fuerunt, & adhuc sunt sententiæ.
hi placet simpliciter dicere remitti ex vi
aritatis finalis per extrinsecam condonatio-
n Dei sine nova aliqua dispositione requi-
. Ita D. Bonaventura *in 4. d. 21. p. 1. a. 2. q. 1.*
1. dicens: *Qui recedit in charitate, per illam*

meruit etiam post hunc statum ab his emundari, quæ retardant præmium charitatis. Sic ille: quia nimirùm decedens in charitate & gratia Dei, ex merito de condigno jus habet ad præmium charitatis, scilicet Beatitudinem, ipse autem proprio actu ampliùs se juvare non possit, iuxta illud Joan. 9. Venit nox quando nemo potest operari, scilicet meritoriè & proficuè ad salutem, nè jure suo perpetuò frustretur ob culpam venialem; quod esset inconvenientissimum, convenientissimum quoque est divinæ bonitati eam culpam condonare, & pœnâ temporali in purgatorio persolutâ, præmium conferre: quia tamen etiam hoc inconveniens videtur culpam etiam venialem remitti sine propria aliqua retractatione, ideò non improbabiliter Recentiores præsertim è Societate communiter cum Suarez *cit. d.* 11. *sect.* 4. Vasquez, Azorius, Coninck, Valentia &c. docent id fieri vi novæ retractationis ab anima justi statim spōtè perfectè elicitæ. Nam animæ justorum in primo instanti post mortem ex nova notitia divinæ bonitatis, & culparum suarum ferventissimos actus amoris, & displicentiæ peccatorum suorum exercent, ratione quorum actuum Deus venialia eorum dimittit: non per modum meriti, ut dictum, sed per modum dispositionis vel conditionis sine qua non, seu per modum meræ ablationis seu remotionis obicis retardantis condonationem Dei. Non displi-

cet.

Displicet autem maximè crudelis quorun-
i opinio apud Suarez *cit.* peccatum veniale
quam dimitti in altera vita, hâc ratione.
enim vivens dolet de illo, & sic ei remitti-
aut non dolet, & peccat mortaliter, ut qui
viam ad Cœlum impeditam reddit. Cru-
s sententiæ nullum vel apparens funda-
tum! Quis enim ob leve impedimentum
t mortale contrahi? Quid si quis invinci-
er peccati venialis dolorem vel detesta-
em non eliciat? non recordetur? &c.

§. III.

Pœnæ Condonatio.

PEr contritionem ac justificationem de 205
facto, quando remittitur pœna æterna.
um apud omnes Catholicos, & docet Tri-
inum sess. 6. c. 14. docens satisfactionem
iri, addit: *non quidem pro pœna æterna, quæ
amento, vel Sacramenti voto, una cum culpa
ttitur; sed pro pœna temporali, quæ ut sacræ
æ docent, non tota semper, ut in baptismo fit,
ttitur.* Ratio est: quia remisso peccato mor-
per infusionem gratiæ acceptatur justus in
n Dei & hæredem vitæ æternæ: Rom. 6.
: *verò liberati à peccato, servi autem facti
habentes fructum vestrum in sanctificatio-
finem verò vitam æternam*: & rursùs ad Tit.
sanctificati gratia ipsius hæredes sumus: sed

jus vitæ æternæ non patitur secum reatum pœnæ æternæ. Nam, Rom. 8. *Nihil est damnationis iis, qui sunt in Christo JESU*: ergo jure illo hæreditatis concesso per gratiam, remitti simul debet reatus gehennæ. Hinc sacra Scriptura semper jungit, sicut statum peccati mortalis cum reatu damnationis, ita & justificationem seu liberationem culpæ mortalis cum liberatione à damnatione, & redintegratione ad gloriam. Dixi *de facto*: Nam de potentia Dei absoluta non est nostrûm disputare: nec dubium posse fieri oppositum. Vide Suarez *cit. d.* 10. *sect.* 2.

206 II. Per contritionem &c. ac justificationem (extra baptismum & Martyrium) plerumque non remittitur tota pœna, sed pœna æterna mutatur in temporalem. Certum apud omnes Catholicos ex clara definitione Concilij Tridentini modò *cit. sess.* 6. *c.* 14. & *sess.* 14. *c.* 2. 8. *ac can.* 12. Constat ex veritate Catholica de Satisfactione Sacramentali, de Indulgentiis, de Purgatorio: & ipsa sacra Scriptura variis exemplis de pœnis à Deo inflictis post peccatum jam remissum, ut primis Parentibus Genes. 3. (nos etiamnùm luim⁹ post originale in baptismo remissum) Moysi & Aaron, *Num.* 20. *Deut.* 32. Davidi 2. *Reg.* 12. & 24. Idémque docent SS. PP. passim, quos latè recitant Suarez *hic disp.* 10. *sect.* 3. Bellarminus. Valentia, &c. Ratio petenda est ex divina justitia, quâ reservatio ista pœ-

næ

emporalis congruebat, tùm ad coërcen-
hominum delicta, tùm ad exercendum ri-
m justitiæ misericordiâ temperatum, ut
ırè notavit Tridentinum *cit. sess.* 14. c. 8.
enim Deus nobiscum instar justi & Cle-
is Regis Reo pœnam capitis meritò con-
ntis, aliâ mitiori temporali pœnâ plecten-
Alia ratio est de baptismo (cui privilegio
paratur Martyrium) qui est spiritualis re-
ratio, quâ homo fit nova creatura, ideò
omnes veteris hominis culpas cum pœnis
ibus ex ordinatione divina abluit & tol-
manentibus solùm mortalis vitæ pœnali-
us ob originále contractis. Hanc autem
tatem vitæ posteà culpabiliter amissam,
congruebat tàm facilè restitui tàm ingra-
ominibus, qui (ut loquitur Trident. cit.)
ter *templum Dei violare, & Spiritum San-*
contristare non formidaverunt.

.. Post peccatum contritione, &c. remis- 207
quanta pœna temporalis luenda in hac
ltera vita remaneat, nobis constare non
t. Certum est, non semper esse æqualē, sed
rem vel minorem juxta inæqualitatem
najoris vel minoris gravitatis & multitu-
peccatorum, tùm minùs vel magis perfe-
c ferventis contritionis, quæ plurimùm
ucit ad remissionem pœnæ temporalis, &
t esse tanta, ut per eam tota pœna in pur-
io luenda remitteretur, ut omnes passim
DD.

DD. docent, constátque multis exemplis & expressè supponit Trident. *sess.* 6. *c.* 14. suprà allegatum dicens: *pœnam non totam semper*, ut in Baptismo remitti. Audis? *non totam semper.* ergò saltem aliquando totam. Sed credo id contingere rarissimè hoc tempore. Quo modo autem Contritio &c. aliquam pœnam temporalem, & aliquando totam deleat, latè disputant Scholastici, in varia abeuntes. Placet mihi facilis modus dicendi sequens.

208 IV. Deus ob contritionem magìs vel minùs ferventem unicâ remissione mutat pœnam æternam in temporalem inæqualem majorem minorem iuxta inæqualitatem Contritionis minùs vel magìs ferventis; adeò, ut sicut contritio hominis peccatoris quoad substantiam ipsam generaliter disponit ad remittendam culpam & pœnam æternam, ita diversitas dispositionis seu contritionis simul specialiter disponat ad inæqualem remissionem pœnæ temporalis, & aliquando totius. Similiter dùm justificatur homo per Sacramentum, sicut dispositivè per pænitentiam seu contritionem, & moraliter effectivè per Sacramentum tollitur culpa & reatus pœnæ æternæ; sic juxta inæqualem Sacramenti virtutem & dispositionis disparitatem pœna æterna mutatur à Deo in disparem pœnam temporalem: ita post alios noster Reverendissimus Herincks. *tom.* 2. *disp.* 4. *q.* 9. *n.* 44.

§. IV.

§. IV.

Reviviscentia meritorum, seu operum bonorum mortificatorum &c.

NOta: Opera *mortua* dicuntur, quæ fiunt 209
ab homine existente in statu peccati mor-
ılis, adeóque nunquàm meritoria ac velut vi-
a fuerunt? quæ nunquàm reviviscere ad præ-
ıium, sic, ut meritoria fiant gratiæ & gloriæ,
ertissimum & indubitatum est apud omnes.
Inde quantùmvis oret, jejunet, eleemosynas
ıciat, &c. nihil ipsi prodest, nec unquàm pro-
.erit in ordine ad meritum gratiæ, iuxta exag-
eratum illud Apostoli. 1. Cor 13. *Si linguis
ominum loquar & Angelorum &c.* Attamen
e cougruo peccator per eiusmodi opera pie-
ıtis potest impetrare à Deo gratiam dignè
œnitendi, & sic justificatione adeptâ, dein-
eps condignè mereri augmentum gratiæ &
loriæ possit. Et D. Thomas *q.89.a.6*: piè tenet
a opera nunquàm abire sine præmio aliquo
emporali. Opera verò *mortificata* dicuntur,
uæ fuerunt exercita ab homine justo in statu
ratiæ, adeóque tunc verè viva ac meritoria
ıerunt. sed per subsequens peccatum mortale
i meritoriâ privata ac velut mortificata fue-
ınt, sic, ut homine in mortali decedente nihil
onferrent ad gloriam. Et de his tantùm ser-
ıo est, & dicimus:

I. Per

210 I. PEr contritionem,&c. ac justificatioem revivíscunt omnia merita seu opera mortificata. Ita omnes Theologi cum D. Thoma *3.p.q.*89. & Scoto *in* 4.*d.*14. sic, ut aliqui non immeritò censeant esse de fide. Nam certè. 1. non obscurè indicat Concilium Tridentinum Sess. 6. c. 16 docens: *nihil amplius justificatis deesse, quo minùs operibus, quæ in DEO facta sunt, vitam æternam suo etiam tempore, si tamen in gratia decesserint, verè promeruisse censeantur.* Idémque dicit can. 32. Atquì etiam opera mortificata verè in DEO sunt facta, nec dixit Concilium: *Si gratiam non interruperint, sed, si in gratia decesserint*: ergô etiam illis censet vitam æternam promereri, adeóque per pœnitentiam & justificationem revivíscere 2. Sumitur ex Sacra Scriptura variis locis. Sat sit unus. *Galat.*3. Loquens Apostolus Galatis post Baptismum lapsis, tamen ante lapsum multa passis ait: *Tanta passi estis sine causa? si tamen sine causa.* Quasi diceret: non planè sine causa: in vobis est, ut non fueritis passi sine causa vel fructu: si nimirùm per pœnitentiam ad gratiam redeatis, eò quòd tunc priora opera revivíscant. Ita D. Hieronymus, Chysostomus, Anselmus, S. Thomas ibidem. Hieronymum audi. *Spes est, quòd quicunque ob Christi fidem laboraverit, & posteà lapsus fuerit in peccatum, sicut priora sine causa dicitur passus fuisse dum peccati sic rursùs non perdit ea, si ad pristinam*

stinam fidem & pristinum studium revertatur. 3. dem constat authoritate SS. PP. apud Vas- quez 3.*p.q.*89. Sufficiant verba S. Felicis P.III. Ep. ad Acatium Episc. Constant. lapsum sic ad pœnitentiam adhortantis: *Vbi est frater Acaci, labor tuus, quo tyrannidis Hæreticæ tempore desudasti? patieris hoc damno conscientiæ tuæ ejusmodi perire mercedem?* ubi pro certo supponit mercedem priorum operum reservari & recuperari, si pœniteret. 4. Ratio est: Quia merita hominis justi de se sunt digna vitâ æternâ: atquì per subsequens peccatum mortale non extinguuntur vel annihilantur apud Deũ, sed solùm impediuntur, quatenùs durante statu peccati mortalis, homo est incapax præmii illis meritis debiti: quo statu verum est illud Ezech. 18, *Si averterit se justus à justitia & fecerit iniquitatem, omnes justitiæ ejus non recordabuntur*: atquì postquam homo lapsus ad justitiam & gratiam rediit, aufertur istud totum impedimentum, & indispositio hominis ad præmium vitæ æternæ: ergò merita mortificata tunc ad præmium reviviscunt, vel potiùs manent semper digna vitâ æternâ in acceptatione divina. Quia peccata simpliciter delentur, eisque quoad culpam & pœnam æternam per pœnitentiam ex meritis Christi satisfactum: quare nunquèm amplius redire vel reviviscere debent: Et si redirent eadem peccata rursùs æternâ pœnâ punienda, eadem peccata punirentur pœnâ duplici; quod divinæ boni-

bonitati repugnat: at verò merita priora per
peccatum non extinguuntur, ſed ſopiuntur
& impediuntur tantùm, & nulla illis adhuc eſt
merces reddita: quare reviviſcere debent nè
omni mercede careant. Et locum habet hìc il-
lud Apoſtoli: Rom.5. *Non ſicut delictum, ita
& donum*: peccatum enim non eſt tàm efficax
ad deſtructionē meriti, quàm gratia juſtificans
ad deſtructionem peccati ac demeriti. Et Deus
multò pronior eſt ad præmiandū quàm ad pu-
niendū. Undè ulteriùs quamvis ipſa reſuſcita-
tio meritorum per gratiam pœnitendi ſit opus
miſericordiæ divinæ, ipſa tamen merita reſu-
ſcitata de condigno & ex juſtitia merentur vi-
tam æternam ut mercedem: ipſáque retribu-
tio mercedis eſt actus juſtitiæ divinæ, juxta il-
lud Apoſtoli. Hebr.6. *Non eſt injuſtus DEUS,
ut obliviſcatur operis veſtri*: quaſi dicat juſti-
tiam Dei exigere, ut non obliviſcatur, ſed
mercedem reddat operibus mortificatis qui-
dem, ſed per gratiam denuò vivificatis. Jam
breviter etiam videndum, quomodò, & ad
211 quid opera mortificata reviviſcant.

II. Merita mortificata per contritionem ac
juſtificationem, &c. reviviſcunt ad integrum
præmium eſſentiale, quod ipſis ante lapſum
debebatur, & non ſolùm ad partem juxta men-
ſuram præſentis diſpoſitionis ſecundùm quam
peccator reſurgit. Ita contra Thomiſtas,
Schotiſtæ omnes & Recentiores communiſſi-
mè apud infrà citandos. Et certè rationes
omnes

omnes probantes reviviscere merita, & reviviscere simpliciter, eædem consequenter probant reviviscere ad totum præmium anteà debitum, absque aliqua commensuratione ad præsentem dispositionem, seu novam justificationis gratiam: hæc enim dispositio nova, & gratia non tribuit meritis prioribus vim ullam merendi, sed tantùm removet obicem peccati illa merita impedientis à mercede sua, quo proindè obice sublato, nihil amplius impedit, sed eo ipso iterùm vivunt & valent sicut priùs. Deinde, alioquin sequeretur facilè contingere, quòd homo longè inferioris meriti præventus ampliori gratià post lapsum resurgeret ad majorem gloriam, quàm alius longè majoris meriti parciori gratiâ præventus magis tepidè resurgeret ad justitiam: adeóque si uterque statim moreretur, posterior foret minor in gloria, quod absurdum videtur. Et hinc consequenter.

III. Merita mortificata per contritionem, &c. 212
revivíscunt, saltem quoad jus ad totam pristinam gratiam ante lapsum undecúnque habitam vel comparatam. Sic rursùs contra Thomistas, Scotistæ & Recentiores communiter apud Tannerum *hic d. 6. q 5. dub. 2.* Lugo d. 11. n. 42. Ratio est, quia ut modò dictum per justificationem reparatur jus ad totam gloriam, ergò etiam jus ad totam pristinam gratiam, nam gloria in Patria commensuratur gratiæ

& charitati in via velut ſemini fructus, neque ullus in Cælo habet majorem gloriam, & minorem gratiam: cúmque per novam diſpoſitionem & gratiam Sanctificationis ablatus ſit obex & impedimentum totum meritorum illorum, cur non modò fundent jus ad totam gratiam, ſicut anteà fundabant? ergò reviviſcunt ad totam priſtinam gratiam, *totam*, inquam, *undecúnque ante habitam vel comparatam*; non tantùm de condigno per ipſa illa opera meritoria in ſtatu gratiæ facta, ſed etiam acquiſitam de congruo per ipſam contritionem cum auxilio Dei à peccatore elicitam: etiam ex opere operato collatam per Sacramenta: uti contra eosdem Thomiſtas & Vaſquez hìc docent Scotiſtæ & Recentiores communiter cum Herincks *cit. diſp.* 4. *q.* 12. *n.* 68. Ratio generalis eſt: Quia Scripturæ & SS. Patres ſimpliciter ſignificant hominem per juſtificationem reſtitui in gratiam & ſtatum priſtinum: juxta illud Joëlis 2. *Reddam vobis annos, quos comedit locuſta.* Alioquin contra Apoſtolum ſuprà, ſequeretur aliquid damnationis eſſe iis, qui ſunt in Chriſto JESU, quandoquidem peccator juſtificatus in pœnam peccati privaretur perpetuò illâ gratiâ per actus contritionis & Sacramentorum ſuſceptionem acquiſita, & conſequenter correſpondente ei gloriâ, cujus privatio totalis conſtituit pœnam damnationis eſſentialem damni: &

con-

:onsequenter propter tantam diminutionem
;loriæ aliquid damnationis remaneret in justi-
icatis. Certè per se durissimum videtur ho-
ninem qui tali viâ frequentissimè magnam
ratiæ, & consequenter gloriæ corresponden-
is copiam comperaverat, in æternum illâ pri-
ari ob unicum fortè peccatum mortale : con-
'arium autem valde excitat ad fervorem
ontritionis, & frequentem maximè Sacra-
ientorum usum. Rationes speciales sunt.
. Quia etsi peccatori contrito, & suscipienti
ıcramenta gratia non detur ex propriis me-
tis de condigno, datur tamen ex merito con-
gno Christi, quod homini tanquàm pro-
'ium applicatur : ergò credendum est id fieri
ɔn cum minori virtute ad reviviscendum,
ıàm habeant merita propria hominis. 2.
ontritio, etsi non mereatur de condigno
'atiam sanctificantem, meretur tamen pri-
um gradum gloriæ, ut docetur in materia de
erito : ergò reparat jus ad illam gloriam,
consequenter etiam gratiam corresponden-
m. 3. Quoad Sacramenta specialiter :
ıoquin sequeretur, quòd semel lapsus in ali-
od peccatum perpetuò privaretur jure ad
atias actuales vi Sacramentorum suscepto-
m dandas tempore opportuno, nam jus ad
ıs gratias actuales dependet à jure ad gra-
m habitualem sanctificantem, consequen-
hâc non reviviscente, neque reviviscent

illæ; consequens apparet nimis durum, præsertim quoad Sacramenta initerabilia, Baptismum, Confirmationem, sacrum Ordinem, ergò &c Locuti sumus hactenus de jure ad gratiam reparandum. Jam quæretur, quandonam restituatur illa gratia per peccatum amissa: an statim dùm peccator justificatur, an primùm in morte hominis, quando ipsa gloria conferetur?

213 IV. Per contritionem &c. justificato statim restituitur, vel potiùs ablato obice statim revivilcit jus ad gratiam & gloriam operibus mortificatis correspondentem: & probabiliter etiam statim redditur tota gratia iisdem operibus correspondens. Ita Recentiores communiter cum Suarez, Tannero, Lugo citatis. Quia, cùm illa gratia aliquando certè restituenda sit, non apparet urgens ratio, cur non restituatur statim, cùm homo viator statim fit capax prioris gratiæ. Neque obstat defectus dispositionis novæ ad illam gratiam. Quandocúnque enim restitui dicatur, semper fiet absque novâ dispositione; & opera præcedentia fuerunt tantùm moralis dispositio ad illam gratiam primò infundendam, sic etiam, etsi prætèrita, tamen in acceptatione divina permanentia etiam nunc possunt esse dispositio moralis ad eandem gratiam denuò refundendam. Contra veró alii sentiunt, & Scotus *in* 2. *d.* 1 *q.* 16. apertè satis supponere videtur,

gratiam illam primùm restitui in fine vitæ, & interim tantùm manere jus ad illam, sicut & ad gloriam. Idque æque, & fortè magis probabiliter. Nam certè & ad veram reviviscentiam salvandam sufficit illam gratiam restitui in fine vitæ, & insuper id videtur magis congruum: tùm, ut dilatione istâ peccatum quodammodò temporaliter puniatur: tùm ne sit necesse hominibus frequenter in peccata relabentibus toties eandem gratiam reproducere. Secùs est de ipsis meritis quoad jus gratiæ & gloriæ, quæ non fuerunt extincta simpliciter, sicut gratia, sed tantùm sopita & impedita, ut dictum est. Quare magis congruum videtur, ut Deus peccatori contrito illam tantùm gratiam de novo infundat, quæ respondet novæ dispositioni contritionis &c. reservato jure ad reliquam gratiam in fine vitæ restituendam, simul cum jure ad gloriam. Tu crede, quod lubet: quid reipsâ fiat, non ego, sed Deus scit. Sufficit abundè certò fieri unum ex duobus.

COROLLARIA.

EX dictis sequitur (magno pœnitentium solatio ac stimulo) peccatorem 214
contritione vel Sacramento justificatum semper resurgere ad majorem gratiam in re vel in re statim conferendam, & correspondentem

majorem gloriam tandem obtinendam, si in gratia decesserit: nimirùm ad totam gratiam & gloriam correspondentem prioribus omnibus meritis intereà per peccatum mortificatis, & modò resuscitatis, & insuper novã gratiam & gloriam correspondentẽ novæ dispositionĩ pœnitentis, scilicet contritionis, vel attritionis cum Sacramento. Exempli gr. David, si ante lapsum in adulterium & homicidium habuit meritum gratiæ & gloriæ *ut quatuor*, ac posteà pœnitens suâ contritione perfectissimâ obtinuit gratiam ac jus ad correspondentem gloriam ut duo, justificatus surrexit ad gratiam &
215 gloriam ut sex

II. Hinc tamen ne inferas peccatorem ex lapsu reportare lucrum: tùm quia hoc sequitur tantùm per accidens, & occasionaliter ex peccato, per se autem ex pœnitentia & divina bonitate: tùm quia hoc ipsum lucrum faciliùs & copiosiùs potuisset homo obtinere sine lapsu, manendo in statu gratiæ & continuo merendi, cùm interìm durante statu peccati, nihil omninò mereri potuerit, ut optimè observat Scotus *cit. n.* 10. Multò minùs ex hoc debet homo arripere ac usurpare licentiam peccandi, cùm peccatum ipsum sit malum incomparabile, nihil boni, plurimùm autem mali adferens, ac multa bona impediens, ac insuper gratia efficax fructuosè pœnitendi incerta sit; sed potiùs hinc excitari quisque debet ad studium continuum bonorum operum, sciens

se

se recuperaturum sua merita per justificationem: esto fortasse ex fragilitate aliquando excidat gratiâ per peccatum, ut rectè Scotus *ibidem*.

III. Quòd si tamen homo peccet cum con- 216
:omitante tantùm proposito, & spe posteà)œnitendi per contritionem vel confessionem acramentalem, peccatum indè non aggravaetur, sed minueretur potiùs. Ita cum D. Thoma 2. 2. *q*. 21. *a*. 2. ad 3. Cajetano *ibid.* liis Layman *l*. 5. *tr*. 5. *c*. 2. *n*. 10. Ratio est: uia peccatum tantò minus aut maius est, uantò minùs aut magis voluntas ei adhæret, :u in eo firmatur; sed constat voluntatem miùs adhærere peccato committendo, si posteà :cedere parata sit, quàm si non sit parata. Sic ıvenes v. g. minùs peccant, si cogitent & pro- ɔnant post aliquot annos pœnitentiam seriò :turos, & vitam integrè emendaturos esse, ait ayman *cit*. idem est in proposito. ergò &c.

IV. At verò, si aliquis antecedenter ex con- 217
leratione veniæ obtinendæ per unum actum ıntritionis, aut Sacramentum Confessionis oveatur, inducatur, alliciatur ad liberiùs daciúsque peccandum, utique peccatum agavabitur; imò novam peccati speciem in- et, scilicet ingratitudinis ergà Deum & Spium sanctum: ut indicat D. Thomas *eâdem* 2, *q*. 14. *a*. 2. & ex communi notat Layman *dem*. Ratio est: quia est manifesta ingra-

 titu-

titudo erga Deum eius bonitate, ac promissâ peccatorum veniâ per contritionem, vel sacramentalem absolutionem obtinendâ ad liberiùs peccandum abuti: ille autem sic abutitur, qui ex consideratione ac spe contritionis eliciendæ, vel absolutionis obtinendæ aliicitur & inducitur ad liberiùs peccandum: quare rectè agunt fideles, dùm de hoc ipso in sacra Confessione se accusant. Addit tamen *ibid. in fin.* Layman: *Non tamen arbitror esse unum ex sex peccatis in Spiritum sanctum, quamvis eo revocari possit: neque existimo semper esse peccatum mortale, sed si frequenter fiat, ita ut homo velut consuetudinem ac facilitatem quandam peccandi ex fiducia postea confitendi in generari sibi animadvertat*: Hæc ille prudenter & piè

218 Petes hìc incidenter: unde fiat, quòd resurgentes à peccatis ad pristinum statum gratiæ sæpe patiantur tantas difficutates in exercitio virtutum & emendatione vitæ, anteà levi, si recuperentur omnia amissa? Resp. Id fieri partim ex habitibus vitiosis & bene operandi desuetudine, partim ex minori affluentia gratiarum actualium, quarum ubertas facit hominem currere viam mandatorum, & semitam perfectionis: quæque aufertur vel differtur à Deo frequenter justis ex causis, non obstante conversione; partim ex tentationib⁹, quæ tales interdum acriùs permittente Deo infestant: facienti autem quod in se, Deus nunquàm deerit usque in finem.

SE-

SECTIO III.

De Attritione, Contritione imperfectâ: maximè ut requisita ad Sacramentum Pœnitentiæ.

QVÆSTIO I.

Ordine 15.

Quid est Attritio, seu Contritio imperfecta?

EST animi dolor & detestatio peccati cum 219
proposito non peccandi de cætero ex motivo honesto supernaturali: non tamen charitatis, sed alio inferiori, ultimatè quidem & principaliter spei Theologicæ, ac timoris oppositi: immediatè verò communiùs ex consideratione turpitudinis peccati, ac metu gehennæ & pœnarum. Est tota communissima, ut patebit explicatione solitâ.

§. I.

Est animi dolor & detestatio peccati, cum proposito non peccandi de cætero.

HÆc est ipsa definitio contritionis gene- 220
ratim sumptæ, ex Tridentino explicata suprà *q. 8. per totam*: adeóque ponitur hic loco generis, in quo attritio convenit cum contritione perfecta hactenùs latè explicata;

reliqua differentiam explicant. Differunt contritio perfecta, & imperfecta seu attritio potissimùm in duobus, nimirùm ratione *motivi*, & ratione *effectûs*.

I. *Ratione motivi.* Quia motivum formale proximum contritionis perfectæ est ipsum motivum charitatis, nimirùm summa Dei bonitas peccato offensa. Contritio enim detestatur peccatum, quatenùs est offensa Dei summi Boni super omnia dilecti, motivo omnium perfectissimo: motivum verò formale proximum attritionis est aliud charitate inferius, ut spei, timoris &c. de quibus mox.

II. In *ratione effectûs*. Contritio enim se sola peccatorem justificat atque proximè disponit ad gratiam sanctificantem (etsi non sine voto Sacramenti) unde & semper gratiâ formata, & dicta *contritio*, quòd sola perfectè deleat & conterat peccatum. Attritio verò se solâ non justificat, nec proximè disponit ad gratiam sanctificantem, sed tantùm cum Sacramēto reipsâ susceptо: unde hæc in peccatore extra Sacramentum semper informis manet sine gratia: & ideo etiam dicta *attritio*, quòd se solâ non deleat peccatum, sed solùm ita disponat & velut *atterat* ut per Sacramentum superveniens remitti possit.

§. II.

§. II.

Ex motivo honesto, supernaturali, non tamen charitatis, sed alio inferiori.

HIc exprimitur differentia essentialis attritionis à contritione perfecta, quam, erminis ex hactenùs dictis, jam patentibus, reviter explico & applico.

I. Ex motivo honesto.

QUamvis attritio sit imperfecta contritio, debet tamen necessariò esse actus perfectus, honestus & bonus moraliter, ideóque ex ono honesto Deo placito motivo conceptus, lioquin non obtinebit remissionem. Ex communi Suarez *disp* 5. *sect.* 1. Tannerus *disp*. 5. *q*. 6. *n*. 74. alij passim. Ratio est: quia dispositio er se ordinata ad remissionem peccatorum mpetrandam, non debet esse infecta ullâ culpâ etiam veniali. Ut si doleas ob motivum venialiter malum, v.g. de fornicatione commissa, quia amplius non potes te jactare castum, &c. Alia est ratio voluntatis suscipirndi Sacramentum: voluntas enim hæc non est propriè lispositio, sed tantùm conditio ad suscipienlum Sacramentum, undè non obstat, etiamsi sit enialiter mala, v.g. ob vanam gloriam, ob respectus humanos &c.) Quòd si etiam doleres x motivo mortaliter malo, v.g. ex timore merè servili pœnæ, inferni, ita ut aliàs simplicieter nolle

nolles dolere, ſed potiùs in peccatis pergere erit actus non remiſſione, ſed novo inferno dignus, ut §. *ſeq.* declarabitur.

II. *Ex motivo ſupernaturali.*

215 QUaliter omnis contritio debeat eſſe ſupernaturalis, non tantùm ex parte principij, ſed etiam ex parte motivi ſupernaturalis, per fidem cogniti, nimirùm aut ipſius Dei, aut alicuius ad Deum relati, jam generatim declaratum habes *q.* 9. §. 2. Et ſpeciatim magìs declarabitur *hâc quæſt.* §. 4.

III. *Non tamen ipſius charitatis.*

226 COmmuniſſima & recepta eſt ſententia attritionem à contritione differre principaliter ex parte motivi: quòd contritio perfecta ſit ex motivo charitatis; non ſic attritio, ut §. *praecedenti* dictum & apertiſſimè ſignificat Concilium Tridentinum *ſæpè citatâ ſeſſ.* 14. *c.* 4. ubi poſt explicatam contritionem charitate perfectam, ab hac diſtinctè loquens de attritione: huius motiva, non charitatis, ſed alia longè inferiora aſſignat dicens: *Illam verò contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu communiter concipitur, ſi voluntatem peccati excludat cum ſpe veniæ, &c.* Scio non paucos maximè Scotiſtas docere etiam attritionem debere aliquo modo ex charitate & amore Dei procedere, idque non ſine fundamen-

iento in eodem Tridentino: sed hoc commodiùs expediretur *quæst.* 17. *seq.* & aliquid concedemus mox §. *seq.*]

IV. *Sed alio inferiori.*

POst motivum ergò charitatis, scilicet Deum summum Bonum super omnia dilectum & 229
peccato offensum, contritioni perfectæ proprium: omne aliud motivum honestum supernaturale, fide cognitum est motivum attritionis. Utpotè aut directè *ipse Deus* peccato offensus; sed non sub ratione summi Boni, sed sub alia ratione particulari apprehensus utpotè supremi Dominij, primi Principij: supremi Legislatoris: summi Benefactoris, ac maximè summè Justi, aut Vindicis peccatorum &c.) *aut aliquid relatum ad Deum*, utpotè peccatum ipsum quatenùs est injuria Dei, quatenùs est offensa Dei sub aliqua dictatum particulari ratione: quatenùs est contra cultum, reverentiam, obedientiam, gratitudinem Deo debitam, quatenùs est quid turpe coram Deo, privans animam gratiâ, Deóque exosam reddit: quatenùs à consecutione beatitudinis æternæ impedit, excludit, vel saltem retardat: quatenùs est inductivum æterni damni, ac pœnarum inferni, tandem etiam quatenùs est inductivum pœnarum temporalium à Deo offenso propter peccata infligendarum, &c. Ita Suarez *cit. disp.* 5. *sect.* 2. Tannerum *cit. q.* 6. *dub.* 6.

10. alij communiter. Sub his enim enumeratis omnia alia excogitabilia facilè comprehenduntur, vel reducuntur: Insuper facilioris memoriæ causa.

Omnia prædicta, & ad illa revocabilia attritionis motiva aptissimè revocantur ad duo vel tria potiùs motiva assignata à Concilio Tridentino. Nam 1. *ad turpitudinem peccati* reducitur etiam quòd peccatum sit injuria vel offensa Dei sub quacunque ratione supra posita, irreverentia, inhonoratio, inobedientia, ingratitudo, &c. erga Deum. 2. Ad *metum gehennæ* spectat etiam, quòd excludat hominem à vita æterna ac beatitudine (quæ est essentialis damnationis pœna damni) aut saltem impediat, & pœnis purgatorij excruciandum detineat. 3. Ad *metum pœnarum* spectat etiam consideratio justitiæ, iræ, judiciorum divinorum, terrorum, flagellorum, vindictarum, quas Deus ob peccata solet immittere peccatoribus; & singulariter illarum quas defacto peccator experitur & patitur, ut sunt morbi, infamia, inopia, aliáque mala à Deo ob peccata immissa vel permissa, adeóque supernaturaliter per fidem apprehensa, ut in gratiam rudiorum magìs & practicè declarabo §. 4.

9. Sed ais: Intelligo satis hæc omnia esse immediata & proxima motiva attritionis: sed nimìs multa sunt: nonnè ad unum aliquod principale & ultimatum reduci possunt, sicut

est

t unicum contritionis motivum scilicet, charitatis &c. Et nonnè jam audivisti initio in ipsa thesi signanter dictum.

§. III.

Ultimatè & principaliter spei Theologicæ ac timoris oppositi.

SIcut contritionis perfectæ motivum formale est motivum charitatis, scilicet DEUS ut summum Bonum in se, quem super omnia amamus amore amicitiæ propter ipsius intrinsecam, infinitam, omnimodam bonitatem, & eo detestamur super omnia peccatum velut malum ipsi Deo, ejúsque infinitæ bonitatis offensivum : atque ideo omnis contritio est ctus charitatis & virtualis saltem amor Dei, suo loco declaratum : Ita motivum formale, principale, & ultimatum salutaris attritionis est motivum spei Theologicæ, scilicet idem se DEUS ut summum Bonum nostrum super omnia amandus amore concupiscentiæ ob bona futuræ & præsentis vitæ ab eo sperata, & timoris oppositi, quo nimirùm timemus eum offendendo ejus erga nos bonitatem, benevolentiam, beneficentiam à nobis avertere : & eo ex tali spe & timore detestamur peccatum quatenùs est malum nobis apud Deum, sumque Deum quodammodò nobis reddit malum, non in se, sed in effectu erga nos, pec-

cata

cata nostra malis pœnæ æternis ac temporalibus puniendo: & ideò omnis salutaris attritio, ex quocunque dictorum immediato objecto, seu motivo concipiatur, ultimatè est, & debet esse actus spei Theologicæ, ac timoris Dei. Ita in re omnes, quos legi, etsi in terminis non ita proponant. Ratio clara est: quia attritio omnis salutaris debet esse actus supernaturalis, adeóque alicuius virtutis supernaturalis ac Theologicæ, atque non alterius quàm spei Theologicæ (non utique fidei, nec charitatis, ut supponimus) cùm debeat necessariò tendere in Deum, esse conversio ad Deum, animo sibi reconciliandi Deum, *cum spe veniæ*, ut expresse addidit Concilium Tridentinum loco allegato. ergò &c. Declaratur fundamentaliter. Omnis fuga mali continet implicitam saltem prosecutionem boni oppositi: sicut econtra omnis prosecutio boni involvit fugam oppositi mali: atqui omnis salutaris attritio necessariò detestatur peccatum uti est malum contra Deum eiúsque offensivum, idque in ordine ad reconciliandum nobis Deum eiúsque amicitiam, & erga nos bonitatem reparandam cum certa spe veniæ: quippe quem nobis offensum & malum erga nos habere meritò timemus & formidamus: ergò eô ipsô saltem implicitè & ultimatè prosequimur & amamus ipsum Deum ut bonum: nondum quidem ut summum Bonum in se amore amicitiæ, sic enim dolor

olor noster esset perfecta contritio : sed ut
ummum Bonum nostrum amore concupi-
centiæ, qno nimirùm bona æterna & tempo-
alia speramus, & opposita mala timemus ; &
c erit actus attritionis, aliàs nunquam : sic e-
im attritio nos convertet ad Deum & non a-
às; ut bene consideranti liquebit: ergò tan-
em motivum principale ultimatum attritio-
is omnis salutaris est motivum spei Theolo-
icæ & timoris Dei, quocunque tandem moti-
o immediato in particulari ad attritionem
ovearis, ut applicanti patebit. Attritus de-
staris & doles peccatum ob suam *turpitudi-
m*: quatenùs injuria, offensa, inobedientia,
gratitudo erga Deum: quare hoc? quia ti-
es & fugis ob hæc habere Deum infensum
velut malum tibi: & nonnè eô iprô concu-
scis & optas habere Deum pacatum & bo-
im tibi? qui est amor concupiscentiæ & spei
heologicæ. Idque clarissimum est, quando
oles & detestaris peccatum ex timore amit-
ndi æternam beatitudinem, & metu damna-
onis, *gehennæ & pœnarum*: nihil agis nisi do-
r & timor tuus sit actus spei Theologicæ, quâ
cut Deum tanquam nobis bonum concupi-
imus, maximè & principaliter in beatitudine
vita futura; & secundariò etiam in bonis
tæ præsentis salutaribus, sic ejus formidamus
dignationem & pœnas inferendas præsertim
l alteram vitam spectantes, damnationis,

purgatorii; & secundariò etiam spectantes ad vitam præsentem. Et hac ratione rectissimè dicitur attritionem omnem debere procedere ab amore DEI: nimirum non perfecto & amicitiæ, ut infrà videbimus: sed saltem imperfecto & concupiscentiæ, ut modò declaratam. Quotiescunque ergò tuus dolor & timor ita principaliter resolvitur in actum spei & amoris saltém & imperfectum & concupiscentiæ erga DEUM, adeòque in motivum spei Theologicæ; securus esto te veram supernaturalem attritionem habere, & rectè dispositum ad Sacramentum Pœnitentiæ. Aliàs non. Pro cujus pleniore intellectu nota, nos tripliciter posse dolere & detestari peccatum ex metu seu timore pœnarum.

231 I. Potest quis dolere & detestari peccatum ex timore pænarum remotè & excitativè tantùm, sed tanquàm sub motivo remoto excitante ad advertendam malitiam peccati, illúdque sub hac vel ista ratione seu motivo occurrente cognito detestandum. Atque ita ex timore pœnarum quarumvis etiam temporalium excitari ad pœnitentiam bonum est & salutare: Ut apertè docet Tridentinum Sess. 6. c. 6. *Et dùm peccatores se esse intelligentes, à justitiæ divinæ timore, quo utiliter concutiuntur, &c.* Ipsa verò detestatio peccati bona erit, vel melior, aut optima juxta perfectionem alterius motivi formalis, tali timore excitante, ad considerandeman-

tandam & ponderandam malitiam peccati
n rarò ad ipsam contritionem perfectam, &
enitentiam perfectissimam pertingitur.

II. Potest quis dolere & detestari peccatum 232
timore pœnarum tanquàm sub motivo for-
ali proximo & finali ultimo præcisivo sic, ut
nor pœnarum sit tota causa motiva finalis
lendi; ita ut sic dolens ita sit affectus, ipseque
lor includat virtualiter hanc conditiona-
m: *Si non essent pœnæ æternæ vel temporales
llem dolere & detestari peccatum.* Aut sic sum
dispositus, *ut nunc seriò vellem non dolere de
eis peccatis, sed potiùs in eis complacere & per-
re si non esset infernus.* Item: *nollem agere
enitentiam, &c. nisi sperarem æternam beatitu-
nem, &c.* Et talis dolor & attritio nulla est,
peccaminosa, ac novo inferno digna. *Nul-*
attritio est: quia non avertit voluntatem
solutè à peccato, sed tantùm conditionatè,
non essent pœnæ, si non esset infernus, si
on Cælum sperarem, &c. imò includit actua-
em affectum ad peccatum, quod propter so-
m pœnam detestatur, alioquin actu nollet
etestari, sed complacere, perseverare in illo:
ullus ergò hic (vides) actus spei & amoris
tiam imperfecti erga Deum: quippe, quem,
pœnæ non essent, vel beatitudo non spera-
etur, non curaret: 2. *peccaminosa, & novo
nferno digna est hæc attritio*: quia talis actu &
ositivè pluris ac magis æstimat malum pœnæ

ſibi formidatum, infernum v. g. aut bonum beatitudinis ſperatum, (adeóque ſuum commodum ſeque ipſum perveriſſimo ſui amore) quam injuriam Deo illatam, offenſam DEI, reconciliationem cum ipſo, amicitiam DEI, ipsúmque DEUM: ideóque ſuum commodum, ſeque ipſum veriſſimè & poſitivè conſtituit ultimum finem. Quod enim poſitivè magìs æſtimatur quam DEUS, finis ultimus conſtituitur: quæ utíque graviſſima eſt deordinatio & injuria DEI ſummi boni.

233 III. Poteſt quis dolere & deteſtari peccatum ex timore pœnarum, &c. tanquàm ſub motivo formali proximo, at non finali, ultimo ac præciſivo, ſed actuali impulſivo tantùm: ſic, ut quis de facto moveatur & impellatur ad dolendum, de factóque doleat & deteſtetur peccatum propter pœnas æternas ac temporales quas timet, non tamen *ultimatè & præciſivè*, ſeu propter finem ultimatum & præciſum: non enim poſitivè ullo affectu actuali dicit: *nollem dolere vel deteſtari peccatum, vellem adhuc peccare, &c. niſi infernus v. g. eſſet, niſi beatitudinem ſperarem, &c.* Sed ſolùm negativè dicit: *de facto moveor & impellor, & non moverer & impellerer modò ad dolendum & deteſtandum peccatum, niſi pœnas illas timerem: & quamvis ex vi hujus actûs præciſè plus timeat pœnam quàm peccatum, &c.* injuriam DEI, &c. plus amet ſeipſum quàm DEUM, non tamen ſic, ut poſitivè etiam

minùs

inùs timeat peccatum quàm pœnam, minùs
met Deum quàm cœlum: sic ut ita affectus
n aliquo casu potiùs eligeret peccatum quàm
œnam, potiùs perderet Deum quàm Cœlum,
&c. (Sicut in priori casu) absit: sed solùm
egativè hìc & nunc non timet magìs pecca-
um quàm pœnam, non magìs amat Deum
uàm Cælum; quia nimirum hìc & nunc aliud
notivum perfectius dolendi & detestandi pec-
atúm non occurrit, quàm timor pœnæ amor
æli, &c. Quæ tamen non sunt motivum ulti-
num præcisivum, quia non præscindit & ex-
ludit alia motiva perfectiora dolendi, quin
otiùs ita dispositus est, ut si occurrerent men-
i alia perfectiora motiva, vel rationes dete-
tandi peccatum, quatenùs est offensa summi
oni, &c. omninò etiam sub illis motivis dete-
taretur peccatum, & jam plùs horreret pecca-
um quàm pœnam quamcúnque, plùs amaret
Deum quàm cælum ac beatitudinem, vel quod-
únque bonum creatum, &c. Quin etiam sub-
ndè dolet, se non moveri ab alio perfectiori
notivo, quàm timore pœnarum: ut benè ex-
primit Gobat *Alphab. Confit. casu* 4. *n.* 67. 68.
Et talis timor pœnarum bonus, honestus, san-
ctus est, indéque conceptus dolor & detesta-
io peccati vera & salutaris attritio sufficiens
cum Sacramento ad remissionem peccatorum
secundùm Concil. Trident. *cit.* Estque verus
actus spei Theologicæ, quâ sicut honestè & re-

 ctè

ei Theologicæ ut bonum sibi, eóque jam sic ispositus est, ut etiamsi pœnæ non essent: aduc timeret offendere, vel doleret offendisse Deum, dummodò aliud motivum adhuc tiendi vel dolendi occurreret: adeóque *initialiter* (undè dictus initialis) & inchoativè m tendit, & facillimè assurgit in perfectum Dei amorem verámque ac perfectam contrionem: juxta Eccl. 25. *Timor Domini initium ilectionis.* Proverb. 1. *Timor Domini principium sapientiæ.* Atque in hoc initiali timore undatur, & indè nato dolore de peccatis reosâ consistit vera ac salutaris attritio. Timor dolor *filialis* denique dicitur, quo quis nullâ habitâ ratione pœnarum, timet offendere Deum summum bonum super omnia diligens, orret & execratur, quidquid Deo adversum c velut malum est, quod est omne & solum eccatum. Et in hoc filiali dolore consistit era & perfecta contritio, ut pluribus suo loo explicatum. Applica exemplo filii respetu Parentis offensi.

Corollarium & animadversio notabilis.

OMnis vera salutaris attritio dispositivè, imò virtualiter & implicitè semper ultinatè resolvitur in contritionem perfectam & amorem DEI super omnia. 1. *dispoitivè*: quia attritus licèt immediatè & pro- 235

itentes vulgares ac rudes, dùm per se non ræbent sufficientia indicia veri doloris, orlinariè excitare debeant per motiva attritionis, his enim faciliùs & efficaciùs moventur & oncutiuntur quàm motivo contritionis perfectæ, semper tamen ultimè etiam dirigendi unt aliquo modo, & elevandi ad motivum ontritionis perfectæ, scilicet charitatis & moris DEI.

§. IV.

mmediatè verò communiùs ex consideratione turpitudinis peccati, ac metu gehennæ, & pœnarum.

HÆc tria motiva (ac velut species) attritionis exprimit Concilium Tridentinum 236
anquam communiora ac magis nota: ad quæ amen omnia alia assignabilia commodè reucuntur, ut §. 2. *n.* IV. ostensum est. Jam æc in particulari explicanda, & ad praxin aplicanda sunt.

I. *Turpitudo peccati.*

NOn utiq; turpitudo peccati naturalis, na- 237
turaliter cognita, ac velut philosophica, :potè prout adversatur naturæ rationali, rectæ rationi, lumini ac honestati natuali, seu virtuti morali, quæ quatenùs inter liites naturæ comprehenditur, ad supernatulem attritionem ac pœnitentiam impropor-

tionata est: sed turpitudo supernaturalis Theologica, lumine fidei cognita atque Deum relata: (scilicet quatenùs animam c ram Deo deturpat, maculat, violat, orna gratiæ ac meritis privat, Deo exosam, ad aversam, servam peccati constituit, charact rem bestiæ imprimit: &c. Similia in Script ris SS. passim posita) est sufficiens motivu ad supernaturalem attritionẽ ac pœnitentiar juxta Communissimam DD. ratio ex dict manifesta.

238 In particulari verò principalissima & extr ma peccati turpitudo supernaturalis est, qu tenùs est contra charitatem Deo debitam, o fensa summi boni, & aversio à Deo ultimo fi *cui*: sed motivum hoc charitatis est contr tioni proprium. Attritionis autem motiv propria principalis turpitudo est: quatenùs e contra virtutem spei & timoris Dei, & aversi à Deo ultimo fine *cujus*; & consequenter om nis alia turpitudo desumpta ex alia quacun oppositione contra Deum, ac contra virtut morales respicientes Deum, ut quatenùs con tinet injuriam, irreverentiam, inobedientiam ingratitudinẽ, &c. Deo debitam. Addunt plu rimi etiam turpitudinem, quam peccatum ha bet ex oppositione contra alias virtutes mora les infusas, etsi ex se Deum non respicientes, u contra justitiam, temperantiam, castitatẽ, & Nam & hæc est turpitudo animam coram De

detur

turpans, exosamque reddens, eóque respe-
ı ad Deum relata, per fidem supernaturali-
r cognita. Quod tamen negant alii, Scoti-
t maximè, ejusmodi virtutes morales infu-
s non admittentes: at saltem negare non
ossunt, oppositum esse probabilissimum.

II. *Metus gehennæ & pœnarum supernaturalium.*

EX Concilio Tridentino *citato*, sine dubio 239
sufficiens motivum attritionis supernatu-
lis est timor inferni seu damnationis æternæ
peccatum incurrendæ: ad quem velut salu-
rem Christus ipse nos hortatur, Matth. 10.
*imete eum, qui potest & animam & corpus per-
re in gehennam.* Idémque est de aliis pœnis
pernaturalibus, ut si detestemur peccatum,
iatenùs meretur pœnam damni, privatio-
em beatitudinis, ac separationem æternam
desiderabili facie DEI, amissionem gratiæ &
eritorũ, & respectivè pœnas purgatorii. Quia
ec omnia de se supernaturalia per fidem su-
ernaturaliter cognoscuntur, átque ad Deum
ffensum necessariò referuntur: ideóque eo-
m timore detestans peccatum, in Deum ten-
t spe Theologica, ut suprà explicatum. So-
m hic solvanda est celebris

OBJECTIO.

Qui detestatur peccatum propter pœnam, 240
fernum v. g. simpliciter magis detestatur,
fugit,

fugit, & odit pœnam, quàm peccatum & offensam DEI, adeóque etiam minùs æstima ipsum Deum. *Quia propter quod unumquódque tale &c.* sed hoc est inordinatum: ergo &c. Resp. distinguendo maiorem. Si pœna sit ratio detestandi præcisa & ultimata, sic ut etiam positivè peccatum, offensam, injuriam Dei, minus malum quà pœnam æstimet, ideóque præeligendum quàm pœnam, infernum &c. concedo maiorem, & totum juxta dicta *num. II.* Si pœna sit ratio detestandi peccatum proxima & impulsiva tantùm: neg. mai. min., & conseq. Sic enim non positivè æstimat peccatum vel offensam Dei minus malum quàm pœnam: sed solùm negativè hic & nunc non æstimat peccatum maius malum quàm pœnam defectu maioris & altioris motivi ad detestandum nunc occurrentis; ut *num. III* explicatum: quod positivè non est inordinatum, & vitiosum, sed ad summum negativè non est satis ordinatum ac perfectum, facile tamen ordinabile ac perfectibile, occurrente perfectiori detestandi motivo. Atque hinc jam corruit in speciem difficillima

Instantia. Qui detestatur peccatum propter infernum v. g. saltem non plùs odit peccatum, quàm infernum: ergò ex vi huius actûs, datâ optione, potiùs eligeret peccatum quàm infernum, (eâdémque ratione quamvis aliam pœnam.) hoc sine dubio est inordina-

tum & inferno dignissimum. ergò &c. :sp. Negando *consequentiam*. In hoc enim su planè metaphysico. attritus vi huius attri- onis non eligeret infernum : tamen etiam on eligeret, & deberet non eligere peccatum, iare vel cessaret ab eligendo utrovis, vel ne- ssitate (Metaphysicâ & imaginariâ tan- m) urgente deberet recurrere ad altius mo- vum, scilicet charitatis Dei, & propter illud igere & pati potiùs infernum (à fortiori iamcúnq; aliam pœnam temporalem) quàm eccatum, exemplo magnorum Sanctorum, ui in affectu ita elegerunt: quapropter in o- ini casu dabili sufficit, ut ex vi metûs inferni, el pœnarum homo detestetur omne prorsùs eccatum mortale, nec possit cum efficaci iusmodi timore affectûs ullius peccati mor- alis consistere, cùm repugnet ex metu pœnæ eccatum absolutè fugere, & simul per pecca- um eiusdem pœnæ meritorium perpetratum, elle incurrere periculum illius.

III. *Metus pœnarum temporalium*

NUllæ pœnæ temprales naturaliter tantùm cognitæ vel apprehensæ, sine ulla rela- ione ad Deum, prout nimirùm naturaliter eveniunt, ac vel naturali generatione, vel hu- manâ ordinatione ad peccatum consequun- ur, ut sunt morbi, infamia, damna, supplicia: 248

sed

sed bene pœnæ temporales seu mala temporalia supernaturaliter cognita & apprehensa per fidem, atque ad Deum relata, nimirùm tanquàm à Deo peccatis offenso, justóque scelerum vindice immissa vel permissa, immittenda vel permittenda, sunt motivum sufficiens attritionis supernaturalis ad Sacramentum sufficientis: atque adeò dolor de peccato, quatenùs ob id offensus Deus, immittit vel immittet pœnas temporales (morbos, bella, pestes, &c.) est vera attritio supernaturalis sufficiens ad Sacramentum pœnitentiæ. Ita jam satis communis sententia DD. Suarez totiès *citatus*. Coninck *hic disp.* 4. *n.* 39. Arriaga *d.* 11. *n.* 3. Lugo *disp.* 5. *n.* 150. Tamburinus *opusc. Confess. l.* 1. *c.* 1. & laté ac optimè Gaspar Hurtadus *hic disp.* 6. *difficult.* 5. & in dubitatum censet Gobat *Alphab. Confit. casu* 3. *n.* 47. Favet, imò potiùs urget Concil. Trident. sess. 14. c. 4. inter motiva salutaris attritionis indistinctè ponens *metum pœnarum*, utique in Deum relatarum, & adjungit exemplum Ninivitarum dicens? *Hoc enim timore* (scilicet subversionis urbis à Jona prædictæ, pœnæ temporalis) *utiliter concussi Ninivitæ plenam terroribus pœnitentiam egerunt, & misericordiam à Domino impetrarunt.* Ratio est: quia talis timor pœnarum sine dubio absterret, avertitque à peccato, & convertit ad justum peccatorum vindicem Deum reconciliandum, ideóque sup-

posi-

sitâ fide, quâ ad Deum referuntur, est actus
:i Theologicæ, quo homo generaliter (etsi
nporalibus, bonum sibi concupiscit & spe-
: à Deo. Secùs omnia sunt de pœnis tem-
ralibus naturaliter cognitis & evenientibus.
emplis rem declaro.

Jacet ægrotus, dolet, ingemiscit, detestatur 243
æteritos excessus & intemperantias: adulter
prehensus & infamatus, utique dolet & de-
statur commissum adulterium: fur, vel latro
mpræhensus, torturas, & supplicium expe-
ans, non fictè deplorat, dolet & execratur
itrata furta & latrocinia. &c. Hi tales, si
enas suas apprehendant merè naturaliter,
uatenus scilicet naturaliter ad excessus tempe-
ntiæ, sequuntur morbi, chyragra, calculus,
c.; ad commissum adulterium infamia: ad
irta vel latrocinia debitum supplicium &c, &
ullo modo ad Deum referunt, nihil agunt,
anus dolor, sicut vana motiva. Attritio e-
im vera debet esse cum aliquo respectu ad
eum, & conversio ad Deum &c. At hìc nul-
us ad Deum respectus vel relatio, conversio
d Deum nulla, sed neque aversio à peccato
mpliciter, sed secundùm quid tantùm, qua-
enùs nunc nocet. Cesset malum & pericu-
um præsens, redibitur in antiquam sylvam.
At verò hi tales, si pœnas suas apprehendant
upernaturaliter, atque ad Deum referant, tan-
uàm à DEO justissimo vindice peccatorum
suo-

suorum immissas, vel permissas, pœnæ istæ e-
runt sufficiens motivum omninò ad veram su-
pernaturalem attritionem: sic enim verè do-
lent & detestantur peccata sua ut offensam
Dei, ac propter Deum justè per tales pœna
peccata sua castigantem sibi reconciliandum
Quod quidem Confessarius facilè intelliget, s
pœnitens pœnas suas manifestè ad Deum re-
ferat v.g. dicens: *doleo de peccatis meis, quia
agnosco propter illa Deum offensum me sic visita-
re, punire &c.* aut quando dolet propter pœ-
nas, quæ nullam naturalem vel humanam ha-
bent connexionem cum peccatis commissis
v.g. *Doleo de peccatis propter ista mala tempora
bella, pestem, sterilitatem &c.* Tunc enim sig-
num est eum pœnas istas per fidem referre ad
Deum peccatorum vindicem, tanquàm flagel-
la divinæ justitiæ. Semper tamen Confessa-
rius, si commoditas adsit, conetur talem pœ-
nitentem disponere & inducere ad altius &
supernaturalius motivum saltem attritionis
v.g. dicendo: Ah! graviùs longè peccatis no-
stris offenditur bonus Deus, quàm ut propter
istas pœnas & mala temporalia tantùm doler
debeamus. Æternam damnationem meretu
peccator, æternâ beatitudine privari, æternum
à Deo separari summo & infinito bono! &c. &c
propter hæc, quæso, doleamus, has autem tem-
porales plagas potius tanquàm peccatorum
medicinas à misericordi DEO cum gratiarum
actio

ctione acceptemus, ut iis emendati tempora-
ter potius castigemur, quàm suppliciis depu-
mur æternis. &c. &c.

IV. *Applicatio practica dictorum motivorum attritionis.*

CONfessarius pœnitentem gravia peccata confessum, tandem more solito interro- 244
ans, an doleat ex toto corde, quòd eiusmodi
eccatis tam gravibus offenderit optimum &
ilectum Dominum Deum nostrum, summum
onum nostrum, maximum benefactorem, &c.
i nihil audiat, nisi frigidum, semivolens, se-
iinolénsque *ita*, absque ullo signo interni do-
oris ac detestationis peccati, statim proponat
i & ei bene inculcet aliquod motivum attri-
ionis ex dictis opportunũ juxta conditionem
ersonæ ac qualitatem delictorum, ultimatè
emper suaviter ad aliquem, saltem imperfe-
tum Dei amorem, & agnitionem divinæ boni-
atis erga se, hoc sequenti vel simili modo: ego
em nudè & simpliciter propono in gratiam
Tyronum simpliciorum: Docti hìc transeant.

I. TURPITUDO PECCATI, *pro ho-
nestis verecundis*; quæso te, mi bone &c. rem
am fædam, talem nequitiam aususnè fuisses
patrare coram hominibus, coram tuo Paren-
e, tuo Domino, tuo marito, tuo Principe &c.
Nunquid non? Et nonnè scis seu firmissimè

credis Deum ubique & omnibus intimè præ-
sentem: omnia etiam occultissima & intima
clarè intueri, & nihil magis horrere, abomi-
nari, ac punire quam peccatum. Quomodo
ergò tam fœdam rem ausus es patrare coram
oculis Dei, divinæ supremæ maiestatis, supre-
mi Domini tui, Judicis tui, summi ac optimi
Parentis tui, Benefactoris, Creatoris, Redem-
ptoris tui, tui amantissimi, imò summi Boni
tui, quòd semper super omnia amare, ei ser-
vire, & in omni actione placere omni studio
debuisses? Nonnè pudendum? nonnè summè
dolendum offendisse tam turpiter super omnia
amabilem Deum? &c. &c.

245 II. METUS GEHENNÆ, *pro quibus-
libet, maximè timorationibus.* Quæso te mi
bone, dilecte &c. Si pro certo scivisses, de-
bere te pro tali peccato patrato vivum com-
buri, aut lento igne assari, an fuisses ausus com-
mittere coram hominibus, præsertim coram
Magistratu, Judice, Principe? Et nonnè cer-
tissimò credis Deum quodlibet peccatum mor-
tale, præsertim tam grave, tàm fœdum, tam
atrox justissimè punire æterno igne infernali?
Et quid si justissimè jam fecisset? quid si in hoc
statu cum tantis sceleribus mori permisisset, u-
bi nunc esses? jam aliquot diebus, mensibus,
annis, tot, & tot arderes in inferno, in stagno
bulliente sulphure & pice, arsurus ita per o-
mnem æternitatem. Ardent jam centenis &
plu-

pluribus annis, qui longè minùs peccaverunt, quàm tu. Sed optimus & misericordissimus Pater & Deus tuus amantissimè pepercit dilectæ sibi animæ tuæ, spacium & opportunitatem optimam ad pœnitendum, suámque gratiam & amicitiam recuperandam, tandémque æternam beatitudinem obtinendam indulsit. Eia ergo age seriò ex intimo corde dole tam bonum, amantissimum, amabilissimum Deum: nè tentes ampliùs &c. &c.

III. METUS PÆNARUM *pro honestioribus, præsertim tempore morbi, infortunij, adversitatis privatæ vel publicæ.* Ecce ipse morbus iste, calamitas hæc, hoc infortunium, hæc bella, pestis, fames, sterilitas, quæso, nonnè sunt manifestæ pœnæ ab offenso DEO, justo Judice inflictæ propter peccata nostra? Quid vult optimus, misericordissimus Deus? Vultnè nos perdere, à facie sua abjicere? Nullo modo. *Vivo ego, dicit Dominus, nolo mortem peccatoris, sed ut magìs convertatur & vivat.* Vult benignissimus Deus & Pater nos à peccatis absterrere: & quos beneficiis & prosperitate apud se tenere non potest, saltem adversitatibus & flagellis ad se trahere & quasi vi ad cœlum compellere ad summum vult nos hìc paternè punire, ut æternum possit parcere &c. Nonnè ergò ex toto corde dolendum tam graviter offendisse tam bonum ac amabilem Deum? nonnè adversitates istæ in aliquam satisfa- 246

tisfactionem pro peccatis gratanter acceptan-
dæ, patienter sustinendæ? &a &c.

247 IV. METUS PÆNARUM *idem p*
sceleratis valde insipidis & insensatis. Quæ
te, pro hisce tam horrendis sceleribus, scis, qu
pœnæ spectaret apud humanum Magistrum
Judicium? Gladius, furca, rogus, rota &
Et putasnè Deum non posse punire peccata
tua (si omninò æterna non apprehendas v
curas) etiam pœnis & suppliciis tempora
bus? Non putas posse manifesta facere mun
scelera tua & publicare, confundere, carnifi
tradere, aliis mille modis animâ & corpore
perdere, perire sinere &c. &c.? Non fecit
tempus & occasionem indulsit: uno serio
corde de peccatis contra ipsum commissis d
lore, tibi peccata dimittere, & ambobus expa
sis brachiis in gratiam suam recipere paratu
est, quod tui similibus plurimis non facit.
gnosce infinitam eius in te bonitatem & mi
ricordiam. Sit tibi intimus cordis dolor ta
amabilem misericordem Deum ac Patrem ta
horrendè offendisse, contempsisse, irritâsse,
tamen adhuc tam amanter parcere paratu
Pœnite ergò dùm tempus habes: *nè subitò*
niat ira illius, & in tempore vindictæ disper
te. &c. &c.

248 ℣. Inquies. Jam satis fusè explicata
contritio & attritio: sed quis omnia memo
retineat? Ergò pro coronide & compendio

)o brevissimas & faciles formulas contritionis & attritionis.

C*Ontritio cum proposito explicito.* Pœnitet me 249
intimè de peccatis meis propter Deum
ımmè bonum à me offensum, quem super o-
ınia diligo, & propono firmiter cum divina
ratia non ampliùs peccare mortaliter.

Breviùs cum proposito implicito. Dolet & pœ- 250
itet me peccâsse, quia feci contra te DEUS
ıeus summè bone, quem toto corde meo amo.

Attritio cum proposito explicito. Dolet & pœ-
ıitet me de peccatis meis: quia per illa anima
nea coram Deo deturpatur: & propter illa
)eus me beatitudine excludere, æternum da-
nnare, aliisque malis etiam temporalibus af-
ligere potest. Breviùs *cum proposito implici-
o.* Dolet & displicet me peccâsse, propter bo-
ıa, quibus me Deus privare, & mala, quibus
ne punire potest

Contritio attritioni mixta. O bone DEUS, 252
)b fœdissima peccata mea coram divina tua
Majestate patrata, justissimè me omni momēto
lamnare posses, dudúmque potuisses, aliisque
)œnis gravissimis punire! non fecisti, nec fa-
:is adhuc, nempè quia chara & pretiosa est ti-
)i anima mea, & tu infinitè bonus es: & ego,
ıeu! redditi tibi mala pro bonis. An sic de-
ınceps? Ah! non ampliùs in æternum. Amo

ſed bene pœnæ temporales ſeu mala tempora-lia ſupernaturaliter cognita & apprehenſa per fidem, atque ad Deum relata, nimirùm tanquàm à Deo peccatis offenſo, juſtóque ſcelerum vindice immiſſa vel permiſſa, immittenda vel permittenda, ſunt motivum ſufficiens attritionis ſupernaturalis ad Sacramentum ſufficientis: atque adeò dolor de peccato, quatenùs ob id offenſus Deus, immittit vel immittet pœnas temporales (morbos, bella, peſtes, &c.) eſt vera attritio ſupernaturalis ſufficiens ad Sacramentum pœnitentiæ. Ita jam ſatis communis ſententia DD. Suarez totiès *citatus*. Coninck *hìc diſp.* 4. *n.* 39. Arriaga *d.* 11. *n.* 3. Lugo *diſp.* 5. *n.* 150. Tamburinus *opuſc. Confeſſ. l.* 1. *c.* 1. & laté ac optimè Gaſpar Hurtadus *hìc diſp.* 6. *difficult.* 5. & in dubitatum cenſet Gobat *Alphab. Confit. caſu* 3. *n.* 47. Favet, imò potiùs urget Concil. Trident. ſeſſ. 14. c. 4. inter motiva ſalutaris attritionis indiſtinctè ponens *metum pœnarum*, utique in Deum relatarum, & adjungit exemplum Ninivitarum dicens? *Hoc enim timore* (ſcilicet ſubverſionis urbis à Jona prædictæ, pœnæ temporalis) *utiliter concuſſi Ninivitæ plenam terroribus pœnitentiam egerunt, & miſericordiam à Domino impetrarunt.* Ratio eſt: quia talis timor pœnarum ſine dubio abſterret, avertitque à peccato, & convertit ad juſtum peccatorum vindicem Deum reconciliandum, ideóque ſup-

poſi-

ſitâ fide, quâ ad Deum referuntur, eſt actus
ei Theologicæ, quo homo generaliter (etſi
mporalibus, bonum ſibi concupiſcit & ſpe-
:t à Deo. Secùs omnia ſunt de pœnis tem-
oralibus naturaliter cognitis & evenientibus.
xemplis rem declaro.

Jacet ægrotus, dolet, ingemiſcit, deteſtatur 243
ræteritos exceſſus & intemperantias : adulter
eprehenſus & infamatus, utique dolet & de-
eſtatur commiſſum adulterium : fur, vel latro
ompræhenſus, torturas, & ſupplicium expe-
ctans, non fictè deplorat, dolet & execratur
patrata furta & latrocinia. &c. Hi tales, ſi
pœnas ſuas apprehendant merè naturaliter,
quatenus ſcilicet naturaliter ad exceſſus tempe-
rantiæ, ſequuntur morbi, chyragra, calculus,
&c.; ad commiſſum adulterium infamia : ad
furta vel latrocinia debitum ſupplicium &c, &
nullo modo ad Deum referunt, nihil agunt,
vanus dolor, ſicut vana motiva. Attritio e-
nim vera debet eſſe cum aliquo reſpectu ad
Deum, & converſio ad Deum &c. At hìc nul-
lus ad Deum reſpectus vel relatio, converſio
ad Deum nulla, ſed neque averſio à peccato
ſimpliciter, ſed ſecundùm quid tantùm, qua-
tenùs nunc nocet. Ceſſet malum & pericu-
lum præſens, redibitur in antiquam ſylvam.
At verò hi tales, ſi pœnas ſuas apprehendant
ſupernaturaliter, atque ad Deum referant, tan-
quàm à DEO juſtiſſimo vindice peccatorum
ſuo-

suorum immissas, vel permissas, pœnæ istæ e-
runt sufficiens motivum omninò ad veram su-
pernaturalem attritionem: sic enim verè do-
lent & detestantur peccata sua ut offensam
Dei, ac propter Deum justè per tales pœnas
peccata sua castigantem sibi reconciliandum.
Quod quidem Confessarius facilè intelliget,
pœnitens pœnas suas manifestè ad Deum re-
ferat v.g. dicens: *doleo de peccatis meis, qui
agnosco propter illa Deum offensum me sic visita-
re, punire &c.* aut quando dolet propter pœ-
nas, quæ nullam naturalem vel humanam ha-
bent connexionem cum peccatis commissis
v.g. *Doleo de peccatis propter ista mala tempora
bella, pestem, sterilitatem &c.* Tunc enim sig-
num est eum pœnas istas per fidem referre ad
Deum peccatorum vindicem, tanquàm flagel-
la divinæ justitiæ. Semper tamen Confessa-
rius, si commoditas adsit, conetur talem pœ-
nitentem disponere & inducere ad altius &
supernaturalius motivum saltem attritionis
v.g. dicendo: Ah! graviùs longè peccatis no-
stris offenditur bonus Deus, quàm ut propter
istas pœnas & mala temporalia tantùm dolere
debeamus. Æternam damnationem meretur
peccator, æternâ beatitudine privari, æternum
à Deo separari summo & infinito bono! &c. &c.
propter hæc, quæso, doleamus, has autem tem-
porales plagas potius tanquàm peccatorum
medicinas à misericordi DEO cum gratiarum
actio-

ctione acceptemus, ut iis emendati tempora-
ter potius castigemur, quàm suppliciis depu-
mur æternis. &c, &c.

IV. *Applicatio practica dictorum motivorum attritionis.*

COnfessarius pœnitentem gravia peccata confessum, tandem more solito interro- ans, an doleat ex toto corde, quòd eiusmodi eccatis tam gravibus offenderit optimum & lectum Dominum Deum nostrum, summum onum nostrum, maximum benefactorem, &c. nihil audiat, nisi frigidum, semivolens, se- inolénsque *ita*, absque ullo signo interni do- ris ac detestationis peccati, statim proponat & ei bene inculcet aliquod motivum attri- onis ex dictis opportunũ juxta conditionem ersonæ ac qualitatem delictorum, ultimatè mper süaviter ad aliquem, saltem imperfe- um Dei amorem, & agnitionem divinæ boni- tis erga se, hoc sequenti vel simili modo: ego em nudè & simpliciter propono in gratiam yronum simpliciorum: Docti hìc transeant. 244

I. TURPITUDO PECCATI, *pro ho- estis verecundis*; quæso te, mi bone &c. rem m fædam, talem nequitiam ausus nè fuisses atrare coram hominibus, coram tuo Paren- , tuo Domino, tuo marito, tuo Principe &c. Nunquid non? Et nonnè scis seu firmissimè

credis Deum ubique & omnibus intimè præ ſentem : omnia etiam occultiſſima & intima clarè intueri, & nihil magis horrere, abomi nari, ac punire quàm peccatum. Quomod ergò tam fædam rem auſus es patrare coram oculis Dei, divinæ ſupremæ majeſtatis, ſupre mi Domini tui, Judicis tui, ſummi ac optim Parentis tui, Benefactoris, Creatoris, Redem ptoris tui, tui amantiſſimi, imò ſummi Bon tui, quòd ſemper ſuper omnia amare, ei ſer vire, & in omni actione placere omni ſtudi debuiſſes? Nonnè pudendum? nonnè ſumm dolendum offendiſſe tam turpiter ſuper omni amabilem Deum? &c. &c.

245 II. METUS GEHENNÆ, *pro quibus libet, maximè timorationibus.* Quæſo te m bone, dilecte &c. Si pro certo ſciviſſes, de bere te pro tali peccato patrato vivum com buri, aut lento igne aſſari, an fuiſſes auſus com mittere coram hominibus, præſertim coram Magiſtratu, Judice, Principe? Et nonnè cer tiſſimò credis Deum quodlibet peccatum mor tale, præſertim tam grave, tàm fædum, tam atrox juſtiſſimè punire æterno igne infernali Et quid ſi juſtiſſimè jam feciſſet? quid ſi in ho ſtatu cum tantis ſceleribus mori permiſiſſet, u bi nunc eſſes? jam aliquot diebus, menſibus annis, tot, & tot arderes in inferno, in ſtagno bulliente ſulphure & pice, arſurus ita per o mnem æternitatem. Ardent jam centenis & plu-

ribus annis, qui longè minùs peccaverunt,
àm tu. Sed optimus & misericordissimus
ter & Deus tuus amantissimè pepercit dile-
sibi animæ tuæ, spacium & opportunitatem
timam ad pœnitendum, suámque gratiam
amicitiam recuperandam, tandémque æ-
nam beatitudinem obtinendam indulsit.
ergo age seriò ex intimo corde dole tam
ium, amantissimum, amabilissimum Deum:
entes ampliùs &c. &c.
II. METUS PÆNARUM *pro hone-* 246
ibus, præsertim tempore morbi, infortunij,
ersitatis privatæ vel publicæ. Ecce ipse mor-
iste, calamitas hæc, hoc infortunium, hæc
a, pestis, fames, sterilitas, quæso, nonnè
manifestæ pœnæ ab offenso DEO, justo
ice inflictæ propter peccata nostra? Quid
optimus, misericordissimus Deus? Vult-
os perdere, à facie sua abjicere? Nullo
lo. *Vivo ego, dicit Dominus, nolo mortem*
atoris, sed ut magis convertatur & vivat.
benignissimus Deus & Pater nos à pecca-
osterrere: & quos beneficiis & prosperita-
ud se tenere non potest, saltem adversita-
s & flagellis ad se trahere & quasi vi ad cœ-
compellere ad summum vult nos hìc pa-
è punire, ut æternum possit parcere &c.
nè ergò ex toto corde dolendum tam
iter offendisse tam bonum ac amabilem
m? nonnè adversitates istæ in aliquam sa-

tisfactionem pro peccatis gratanter acceptan-
dæ, patienter sustinendæ? &a &c.

247 IV. METUS PÆNARUM *idem pr*
sceleratis valde insipidis & insensatis. Quæ
te, pro hisce tam horrendis sceleribus, scis, qui
pœnæ spectaret apud humanum Magistrum
Judicium? Gladius, furca, rogus, rota &
Et putasnè Deum non posse punire peccata
tua (si omninò æterna non apprehendas v
curas) etiam pœnis & suppliciis temporal
bus? Non putas posse manifesta facere mund
scelera tua & publicare, confundere, carnifi
tradere, aliis mille modis animâ & corpore
perdere, perire sinere &c. &c.? Non fecit
tempus & occasionem indulsit: uno serio
corde de peccatis contra ipsum commissis do
lore, tibi peccata dimittere, & ambobus expa
sis brachiis in gratiam suam recipere paratu
est, quod tui similibus plurimis non facit.
gnosce infinitam eius in te bonitatem & mis
ricordiam. Sit tibi intimus cordis dolor ta
amabilem misericordem Deum ac Patrem ta
horrendè offendisse, contempsisse, irritâsse,
tamen adhuc tam amanter parcere paratu
Pœnite ergò dùm tempus habes: *nè subitò v*
niat ira illius, & in tempore vindictæ disperd
te. &c. &t.

248 ¶. Inquies. Jam satis fusè explicata
contritio & attritio: sed quis omnia memo
retineat? Ergò pro coronide & compendio

)o brevissimas & faciles formulas contritionis & attritionis.

Ontritio cum proposito explicito. Pœnitet me 249
intimè de peccatis meis propter Deum
mmè bonum à me offensum, quem super o-
nia diligo, & propono firmiter cum divina
atia non ampliùs peccare mortaliter.

Breviùs cum proposito implicito. Dolet & pœ- 250
:et me peccâsse, quia feci contra te DEUS
:us summè bone, quem toto corde meo amo.

Attritio cum proposito explicito. Dolet & pœ-
tet me de peccatis meis: quia per illa anima
:a coram Deo deturpatur: & propter illa
:us me beatitudine excludere, æternum da-
nare, aliísque malis etiam temporalibus af-
gere potest. Breviùs *cum proposito implici-*
Dolet & displicet me peccâsse, propter bo-
, quibus me Deus privare, & mala, quibus
: punire potest

Contritio attritioni mixta. O bone DEUS, 252
fædissima peccata mea coram divina tua
ajestate patrata, justissimè me omni momēto
mnare posses, dudúmque potuisses, aliísqu
:nis gravissimis punire! non fecisti, ne
; adhuc, nempè quia chara & pretios
anima mea, & tu infinitè bonus es
u! redditi tibi mala pro bonis. A
:eps? Ah! non ampliùs in æternur

te, te mi DEUS, cupióque amare in æternum. Amen! Vide Tamburin. & Gobat toties *citatos.*

QUÆSTIO II.

Ordine 16.

Qualis dolor requiritur ad Sacramentum Pœnitentiæ?

253 *REquiritur dolor & deteſtatio peccati formalis, ſupernaturalis, efficax & univerſalis reſpectu mortalium; idque non tantùm ad fructuosè; ſed etiam ad validè ſuſcipiendum Sacramentum Pœnitentiæ: ut proindè hoc Sacramentum defectu doloris nunquàm poſſit eſſe validum & informe*: ſcilicet ſine effectu gratiæ, & juſtificatione peccatoris.

§. I.

Requiritur dolor formalis, ſupernaturalis, efficax, & univerſalis reſpectu mortalium. remiſſivè.

HÆ qualitates ſingulæ probatæ & explicatæ ſuprà de contritione generatim ſum- *eſt. 9. per totam.* Hic tamen attritioni & amento Pœnitentiæ ſpecialiùs ſunt applicandæ.

§. II.

§. II.

‹que non tantùm ad fructuosè suscipiendum Sacramentum Pœnitentiæ.

CErtissimum est, ad Sacramentum Pœnitentiæ fructuosè suscipiendum, scicet cum effectu gratiæ sacramentalis, reissione peccatorum ac justificatione, re- 255
iiri ~~attritionem~~ dolorem sic qualificatam, *formam, supernaturalem, efficacem, & universalem spectu mortalium*, adeò ut mortaliter peccet, ıi in Sacramento scienter non adhiberet dorem sic qualificatum per omnia, sed vel viralem tantùm, vel naturalem, vel inefficacem, :l particularem tantùm, non ad omnia morlia se extendentem. Ratio *ibid. q. 9.* sparm dicta, breviter in unum collata est. Quia adhiberet 1. dolorem solùm virtualem vel nplicitum v.g. in amore Dei, in voluntate & :siderio suscipiendi Sacramentum &c. ut miimùm peccabit contra Tridentinum tam cla: exigens attritionem à se definitam, & dolo:m formalem: 2. Si naturalem tantùm, ad:ret medium inutile & improportionatum ad stificationem, juxta dicta *ibidem* § 2. 3. Si olorem inefficacem seu noleitatem tantùm on peccandi, simpliciter non se averteret à eccato, nec excluderet voluntatem peccani, ut latiùs patebit *seq. sect.* de proposito reuisito. 4. Si dolorem particularem tantùm le uno aut altero mortali, non de omni-

bus, rursùs non excluderet voluntatem non peccandi quoad cætera peccata, de quibus non dolet: sicque semper obicem opponet gratiæ sanctificanti. ergo, &c. Jam verò cùm nimis notum sit in aliis, plùs requiri ad fructuosè & licitè suscipiendum Sacramentum, quàm ut solùm validè suscipiatur.

256 II. Quæstio principalis est, an attritio sic qualificata per omnia, requiratur etiam ad validè suscipiendum Sacramentum Pœnitentiæ? 1. Negativam tenent varii Doctores, & ad valorem Sacramenti hujus docent sufficere. Attritionem vel dolorem solùm virtualem implicitum, scilicet voluntatem & desiderium suscipiendi hoc Sacramentum, Sylvester, Rosella, Angelus, alii apud Tannerum *hic disp. 5. q.6.n.72.* & quoad venialia probabile censent Præpositus & Tamburinus *De Confess. l. 1.c. 3. §.1.* 2. Sufficere attritionem & dolorem naturalem tantùm, scilicet ob pœnas naturales peccatorum conceptum docent præcipui Thomistæ, Cajetanus, Victoria, Canus Ledesma, & antiqui plerique, ipse Navarrus *Man.c.9.n.13.* Henriquez, alii cum Fillintio *hic tract.7.n.154.* (Sed sine dubio plerique intelligunt pœnas naturales supernaturaliter cognitas ut à Deo immittendas in sensu à nobis q. præced. concesso.) 3. Sufficerere dolorem inefficacem, scilicet displicentiam quamcúnque peccati, cum nolleitate peccandi, seu velleitate non peccan-

:ccandi de cætero, docuerunt iidem Cajeta-
ıs, Victoria, Ledesma, alii apud Suarez *hic*
sp. o. *Sect.* 4. Contra quos specialiùs age-
us *sect. seq.* 4. Sufficere dolorem particu-
rem tantùm de aliquibus peccatis, etsi, incul-
ıbiliter tamen, non extenderet se ad omnia
ia mortalia, docuerunt, & etiamnùm docent
ultò plures mox infrà allegandi, nec omni-
› absurdè & improbabiliter, ut patebit.

III. Hi ergò Doctores consequenter docent: 257
ıòd sicut alia Sacramenta possunt esse, & de
cto, heu! nimìs sæpè sunt informia ac in-
uctuosa, scilicet sine forma, gratiâ, & fructu
:cramentali ob defectum dispositionis requi-
æ, v. g. status gratiæ, & tamen valida:
ı etiam Sacrmentum pœnitentiæ possit esse
ılidum, & tamen informe & infructuosum
defectu doloris, quando scilicet inculpabi-
er non esset formalis, sed tantùm virtualis,
ıturalis, aut inefficax tantùm (quæ tamen
ia capita jam post Tridentinum communiter
ıiciuntur ab omnibus) aut quando inculpa-
liter non est universalis se extendens ad om-
nia mortalia. Exempli gratiâ: Titius verâ,
rmali, supernaturali, & efficaci attritione de
.o vel altero mortali à se commisso dolet sub
otivo supernaturali quidem, sed non uni-
rsali & communi omnibus peccatis morta-
us, sed speciali & proprio isti tantùm pec-
:o mortali, v. g. de homicidio commisso,

quòd violaverit ipſum ſupremum jus DEI in vitam & mortem hominum: de peccato luxuriæ, quòd ita fœdè & brutaliter deturpârit ſe coram oculis divinæ majeſtatis: de peccato muto, quòd infandum illud nefas mereatur igne & ſulphure è Cælo plecti exemplo Sodomitarum. At non dolet ſimul de aliis, vel aliquo alio mortali peccato commiſſo, v. g. blasphemia, perjurio, furto, odio proximi, &c. ídque ſemper inculpabiliter, ſive quia eorum aliorum peccatorum non meminit, ſive quia non credit eſſe mortalia, ſive quia illa tacens ex juſta cauſa invincibiliter credit ſe non teneri hîc & nunc dolere, niſi de peccatis, quæ actu confitetur & abſolvitur. In hoc & ſimili caſu Sacramentum ſine dubio erit informe, & infructuoſum, cùm unum peccatum mortale non poſſit remitti ſine alio, & nullum peccatum remittatur ſine pœnitentia ſaltem virtualiter ſe ad illud extendente: quod hîc non fit; attamen Sacramentum fore validum, ipſamq; Confeſſionem Sacramentalem eſſe validam, cùm adſit verus dolor ſupernaturalis & efficax cum propoſito emendandi, & confeſſio formaliter integra (vide quàm probabiliter) docent graviſſimi DD. D. Thomas *in* 4. *d.* 17. *q.* 3. Thomiſtæ communiter & plures Recentiores, inter quos mei, Suarez *hic d.* 20 *ſ.* 5. Card. de Lugo. *diſp.* 14. *Sect.* 6. & 57. Gobat *Alphab. Confit. Caſu* 7. *n.* 177. alii moderni paſſim.

IV. Hin

IV. Hinc consequenter iidem DD concedunt necessarium non esse ut pœnitens ita confessus, sine alio defectu, nisi doloris ita dimidiati & restricti ad quædam, & non extensi ad reliqua omnia mortalia; agnito postea errore, illa peccata confessa cum sic restricto dolore iterùm confiteatur (cùm jam validè confessa, & clavibus Ecclesiæ in Sacramento valido subjecta sint) sed tantùm reliqua, ad quæ se dolor ille non extendebat. Quin insuper valdè probabiliter juxta hos DD. Sacramentum sic validum, licèt tunc informe susceptum, ablato obice vel per contritionem perfectam de omnibus peccatis elicitam, vel per Sacramentum cum attritione universali, reviviscet & conferet suum effectum. Est sententia semper mihi visa probabilissima, éstque favorabilis & Confessariis & Pœnitentibus, eximens ipsos à variis scrupulis ex insufficientia doloris in præteritis Confessionibus. Nihilominùs ego cum Pilato, *quod scripsi, scripsi.*

§. III.

Etiam ad validè suscipiendum Sacramentum Pœnitentiæ.

REquiritur attritio seu dolor *formalis, supernaturalis, efficax, & universalis respectu* 258
mortalium, adeò, ut sive quis scienter & culpabiliter sive ignoranter & inculpabiliter afferat dolorem non sic per omnia qualifica-

quòd violaverit ipsum supremum jus DEI i
vitam & mortem hominum: de peccato luxu
riæ, quòd ita fædè & brutaliter deturpârit
coram oculis divinæ majestatis: de peccat
muto, quòd infandum illud nefas mereatu
igne & sulphure è Cælo plecti exemplo Sodo
mitarum. At non dolet simul de aliis, v
aliquo alio mortali peccato commisso, v.
blasphemia, perjurio, furto, odio proximi, &
ídque semper inculpabiliter, sive quia eorun
aliorum peccatorum non meminit, sive qui
non credit esse mortalia, sive quia illa tacer
ex justa causa invincibiliter credit se non te
neri hîc & nunc dolere, nisi de peccatis, qu
actu confitetur & absolvitur. In hoc & simi
casu Sacramentum sine dubio erit informe, d
infructuosum, cùm unum peccatum mortal
non possit remitti sine alio, & nullum pecca
tum remittatur sine pœnitentia saltem virtua
liter se ad illud extendente: quod hîc non fit
attamen Sacramentum fore validum, ipsamq
Confessionem Sacramentalem esse validan
cùm adsit verus dolor supernaturalis & effica
cum proposito emendandi, & confessio for
maliter integra (vide quàm probabiliter) do
cent gravissimi DD. D. Thomas *in* 4.*d.* 17.*q.*
Thomistæ communiter & plures Recentiore
inter quos mei, Suarez *hic d.* 20 *ſ.* 5. Card. d
Lugo. *disp.* 14. *Sect.* 6. *&* 57. Gobat *Alphab. Con*
fit. Casu 7. *n.* 177. alii moderni passim.

IV. Hin

IV. Hinc consequenter iidem DD concedunt necessarium non esse ut pœnitens ita confessus, sine alio defectu, nisi doloris ita dimidiati & restricti ad quædam, & non extensi ad reliqua omnia mortalia; agnito postea errore, illa peccata confessa cum sic restricto dolore iterùm confiteatur (cùm jam validè confessa, & clavibus Ecclesiæ in Sacramento valido subjecta sint) sed tantùm reliqua, ad quæ se dolor ille non extendebat. Quin insuper valdè probabiliter juxta hos DD. Sacramentum sic validum, licèt tunc informe susceptum, ablato obice vel per contritionem perfectam de omnibus peccatis elicitam, vel per Sacramentum cum attritione universali, reviviscet & conferet suum effectum. Est sententia semper mihi visa probabilissima, éstque favorabilis & Confessariis & Pœnitentibus, eximens ipsos à variis scrupulis ex insufficientia doloris in præteritis Confessionibus. Nihilominùs ego cum Pilato, *quod scripsi, scripsi.*

§. III.

Etiam ad validè suscipiendum Sacramentum Pœnitentiæ.

REquiritur attritio seu dolor *formalis, supernaturalis, efficax, & universalis respectu* 258
ortalium, adeò, ut sive quis scienter & ulpabiliter sive ignoranter & inculpabiliter fferat dolorem non sic per omnia qualifica-

lificatum, & speciatim non universalem a[d] omnia mortalia se extendentem, sed particularem tantùm, juxta dicta: ipsum Sacramentum, sicut infructuosum, ita etiam invalidu[m] sit & nullum: ut proindè Sacramentum Pœnitentiæ nunquàm possit esse validum quin simul sit fructuosum. Ita Communior DD tùm Scotistarum cum Herincks *hîc disp. 2. q.* [3] *n.* 2. tùm Recentiorum cum Vasquez, Conninck, Fagundez, aliis plurimis.

259 I. Probatur Ratione. Dolor est pars [hu]jus Sacramenti per se instituti ad remissionem peccatorum: ergò minimè conveniens est a[d] ejus valorem sufficere & assumere aliquem dolorem, nisi illum, qui simul ad remissionem peccatorum disponens, sufficiens sit ad Sacramentum etiam fructuosè conferendum & suscipiendum: qualis est solus dolor *formalis supernaturalis, efficax*, (de quibus tribus pos[t] Concilium Tridentinum vix ambigendi locus est.) atque etiam *universalis* respectu mortalium, ut agnoscunt Adversarii Deinde mirum maximum esset (quis credat? Christum instituisse & assumpsisse partem hujus Sacramenti validè conferendi, quæ scienter nunquàm posset adhiberi sine sacrilegio, imò & nullitate Sacramenti: at certum est apud omnes, nunquam scienter posse adhiberi dolorem non formalem, non supernaturalem, non efficacem, atque etiam non universalem respectu

om-

nium mortalium, sine sacrilegio, imò &
llitate Sacramenti: ut agnoscunt & profi-
itur DD. oppositæ sententiæ. ergo,&c. Et
tè in aliis Sacramentis ad valorem non plùs
quiritur in memore vel sciente, quàm in im-
more vel ignorante: ergò si dolor virtua-
, &c. & speciatim ille particularis sufficit ad
lorem Sacramenti in ignorante vel imme-
ore, deberet etiam sufficere in memore vel
iente qualitatem sui doloris; aut contra si
on in hoc, néque in isto, contra ipsos Adver-
rios.

II. Probatur efficaciter ex Concilio Tri- 260
entino *sess.* 14. *c.* 3. & 4. ubi plenissimè natu-
m huius Sacramenti explicans, omninò nul-
m agnoscit dolorem pro hoc Sacramento,
isi illum, qui disponit ad remissionem pecca-
orum ac justificationem, eóque ipso sufficien-
em ac necessarium ad hoc Sacramentum etiã
alidè suscipiendum. Nam *c.* 3. cùm docuisset
ctus Pœnitentis, contritionem & confessio-
em esse partes & quasi materiam huius Sacra-
nenti, utique validè suscipiendi, mox disertè
xplicat eatenùs esse partes & materiam huius
acramenti, *quatenùs requiruntur ad plenam
& perfectam remissionem peccatorum.* textum
lescriptum habes *suprà cap.* 1. *q.* 2. *num.* 3. *fi-
ne.* Et clariùs *c.* 4. Contritionem generatim de-
iniens esse dolorem ac detestationem pecca-
i &c. ac dividens in perfectam ac imperfectã
qua

quæ attritio dicitur, utrámque dicit diſponer ad juſtificationem, illam quidem etiam ſine hanc verò cum Sacramento. textum partim habes *quæſt. præcedenti.* §. 2. & pleniùs habebis *quæſt. ſeq.* §. 1. ergò ſecundùm Tridentinum ſolùm attritio vel dolor diſponens ac ſufficiens ad juſtificationem eſt pars & quaſi materia huius Sacramenti, & nullus alius: atqui talis eſt ſolus dolor *formalis, ſupernaturalis, efficax, & univerſalis reſpectu mortalium omnium commiſſorum*: ergo &c. talis & non alius requiritur etiam ad valorem & eſſentiam huius Sacramenti.

261 III. Dicunt I. Non debere videri mirum quòd Concilium non meminerit alicuius alterius doloris, quàm ſufficientis ad juſtificationem, eò quòd ad inſtitutum eius non pertineret de alio dolore tractare, quàm de illo, qui ex obligatione eſt adhibendus ut Sacramentum ſuſcipiatur cum fructu: cùm talis dolor ſine dubio ſufficiat ad eſſentiam & valorem Sacramenti. 2. Quamvis ergo dolor, qui cum hoc Sacramento ſufficiens eſt ad gratiam diſpoſitio poſſit & debeat eſſe pars materiàlis huius Sacramenti, non apparet tamen, cur nequeat aliquis dolor, qui non ſufficit ad gratiam, ſufficere, ut ſit pars Sacramenti validi, utpotè ſatis conſtituens confeſſionem in eſſe accuſationis doloroſæ & Sacramentalis: ut ſpecialiter fit in caſu, quo dolor verus ſupernaturalis & effi-

cax

cax inculpatè se nõ extenderet ad omnia mortalia, iuxta dicta §. *praced.* 3. Imò de facto potest esse dolor necessarius ad Justificationem, qui tamen non possit esse pars Sacramenti Pœnitentiæ, ut si quis doleat de peccato commisso, ante Baptismum sine fructu, bonâ fide, cum obice susceptum: cur non econtra aliquis. dolor non sufficiens ad justificationem possit esse pars Sacramenti?

IV. Contra. ad 1. R. Concilium non tantùm fructum, sed essentiam & valorem Sacramenti Pœnitentiæ plenè explicare, & tamen non agnoscere alium dolorem, quàm sufficientem ad justificationem pro parte Sacramenti: quare nec nos agnoscere debemus. Ad 2. Resp. Satis apparere cur non possit: tùm ab authoritate negativa Concilij: tùm ob rationes *num.* 1. positas, cùm Adversarij nullas rationes efficaces in contrarium adferant. Ad 3. negatur consequentia & paritas. Agitur enim hìc de dolore circa materiam remotam tantùm Sacramenti Pœnitentiæ, quale non est peccatum ante baptisma comissum. Est quidem verum, alem in confessione debere elicere dolorem niversalem etiam de illo peccato ante baptisium commisso ad impetrandam justificationem: cùm tamen idem sit indivisibilis actus, dhuc verum manet, quòd nullus dolor sit pars acramenti, quin idem sit sufficiens ad effectũ spositio: esto non sit pars Sacramenti carenùs 262

nùs, quatenùs ad culpam ante baptiſmum commiſſam ſe extendit. Et hìnc tandem eluceſc quod

§. IV.

Sacramentum Pœnitentiæ nunquàm poſſi eſſe validum & informe.

263 I. NOn *ex defectu doloris.* Quia non pote eſſe dolor ſufficiens ad valorem hui Sacramenti, qui non ſimul ſit ſufficiens ad effectum & fructum Sacramenti, nempè ſolus dolor *formalis, ſupernaturalis, efficax, & univerſalis reſpectu omnium mortalium*: ut §. *præced.* clarè probatum. *Et ſpecialiter*: Dolor ille particularis de uno vel altero peccato ſub motiv particulari proprio tali peccato, ut §. 2. *num. III.* ſpecificatum: aut eſt verus ſupernatural actus ſpei Theologicæ vel timoris oppoſiti vera converſio ad Deum, cum ſeria intentior ſe reconciliandi Deo, ac ſpe veniæ, aut non e talis: ſi non eſt talis, iterum liquidò Sacramentum erit nullum. Si eſt talis, eò ipsò implicit erit dolor univerſalis & extendens ſe ad omn peccatum mortale; non quidem ex vi illiu motivi particularis tali peccato proprij, ut be nè ſupponitur; ſed ex vi motivi ultimati principalis ſpei & timoris, quod motivum neceſſariò ſe extendit ad omne peccatum mortale, tanquàm quid repugnans ſpei remiſſionis, a reconciliationis cum Deo, ac proindè ita ho
mine

nem disponit, ut si recordaretur alterius ccati mortalis à se comissi, necessariò etiam eo doleret idque detestaretur tanquam repugnans suæ spei vel timori: ac per hoc consequenter talis dolor, quatenùs sic ultimatè universalis est, erit quoque sufficiens ad fructuosè suscipiendum Sacramentum.

II. *Non ex defectu Confessionis.* Aut enim 264
Confessio, cum debito dolore hactenùs descripto, est integra formaliter scilicet cum voluntate confitendi omnia, quæ hîc & nunc debet: aut non est? si sic: Confessio erit valida & fructuosa; si secùs, neutrum erit. Casum tamen in contrarium admittunt Henriquez, Nugnus, alij cum Gobat *Alphab. Confit. Casu* 7. *n.* 180. Si quis cogitans quidem omnia confiteri, attamen per mortalem negligentiam se non sufficienter examinans omittat unum & alterum peccatum mortale, & confitens hanc suam negligentiam non advertat: tunc confessionem fore validam: sed informem. Sed casus redit ad priorem. Aut enim confitens dolet de omnibus peccatis suis generali dolore, etiam se ad illam negligentiam commissam extendente; aut non. Si sic, iterùm valida, & fructuosa seu formata erit Confessio: (cum onere tamen postea, si occurrat, confitendi illam mortalem negligentiam & peccata omissa). si non, neutrum erit.

III. *Neque ex defectu absolutionis, ut omnes* 265

fatentur; Aut enim profertur cum debita potestate & intentione super subiectum capax; aut non: si sic, valida & formata seu cum effectu erit; si non, neutrum erit. At quid si quis jam perfectè attritus & confessus ante absolutionem de novo peccet mortaliter (quod sanè utinam esset impossibile) nonnè absolutio cadens super priorem dolorem & confessionem legitimam valida erit, at ratione novi obicis peccati mortalis, informis & infructuosa? ergò &c. ℟. non erit valida simpliciter, sed tantùm fuisset valida, si novum peccatum non intervenisset. De facto simpliciter est invalida, quia de hoc novo peccato non habetur dolor, nec fit confessio, adeóque deest & debita contritio, & confessionis integritas ad valorem requisita.

266 IV. At numquid omnia alia Sacramenta possunt esse valida & informia ex defectu dispositionis, ut proh! nimìs notum, & cur non etiam Sacramentum Pœnitentiæ? Ideò non: quia in aliis Sacramentis nulla dispositio substantialiter est pars essentialis ipsius Sacramenti ideò in eius defectu Sacramenta manent valida: at in Sacramento pœnitentiæ, dispositio certa subiecti, scilicet dolor debitus & confessio, sunt pars essentialis, aut certè quasi materialis (aut in Scotistarum sententia, saltem conditio prævia necessariò actu requisita,) ideò in eius dispositionis defectu non potest

st consistere validum Sacramentum pœnitentiæ.

QVÆSTIO III.
Ordine 17.

Qualis dolor sufficit ad Sacramentum Pœnitentiæ?

AD *Sacramentum Pœnitentiæ validè & fructuosè suscipiendum non requiritur contritio perfecta, sed sufficit attritio vera, etiam cognita & non æstimata contritio : non autem sufficit attritio æstimata tantùm etiam invincibiliter, licèt hæc à novo peccato excuset.* Est tota communissima, contra paucos, in aliquibus dissentientes, ut patebit. 267

§. I.

Non requiritur contritio perfecta.

COmmunissima, & omnium §. *seq.* citandorum. Ratio abundans est. Quia Sacramentum Pœnitentiæ (sicut & baptismi) per se institutum est ad conferendam gratiam primam, quâ homo reducitur à morte peccati, ad vitam gratiæ : idque facit ex opere operato per ipsam absolutionem Sacramentalem, hoc enim per se significat forma absolutionis : *Ego te absolvo à peccatis tuis* : unde & dicitur Sacramentum mortuorum : ergò contra natu- 268

ram & finem institutionis huius Secramenti est requirere contritionem perfectam, quâ per se prius deleantur peccata. Alioquin plura sequerentur maxima inconvenientia. Utpotè 1. Sacramentum pœnitentiæ non haberet aliam vim ad conferendam gratiam primam, quàm Sacramenta vivorum: deberet enim confitens semper necessariò esse in statu gratiæ, antequàm recipiat absolutionem, sicut quando suscipit Sacramentum vivorum, v.g. Eucharistiã, Sacrum Ordinem, &c. Sicque 2. deberet pœnitens semper credere se habere finem, antequàm adhiberet medium: id est, se habere remissionem peccatorum, antequàm recipiat Sacramentum pœnitentiæ, quod ipsum tamen est medium per se institutum ad remissionem peccatorum: ipséque Judex Sacramentalis deberet existimare reum semper esse liberatum prius à peccato, à quo tamen ipse deberet eum liberare per sententiam absolutionis: sicque ulteriùs. 3. Nulla remaneret Sacerdotibus potestas clavium ad remittenda peccata quoad culpam, quippe quæ per contritionem perfectam antecedenter semper remissa, nunquàm remitterentur per potestatem clavium. Nec obstat quòd absolutio cadat super peccata jam ante remissa: debet tamen saltem vim habere ea remittendi, si adhuc adessent: quænam enim alioquin esset remittendi vis? 4. Denique (ut alibi iteratò insinuatum) sic Christus non in-

stituit

ituiſſet novum & facilius peccati remedium, :d ſolùm priori medio contritionis (quâ ſolà ıſtificabantur veteres) addidiſſet novum ſa- .è grave onus confitendi peccata, remanente âdem neceſſitate contritionis, peiorémque fe- :iſſet conditionem Chriſtianorum quàm vete- um, quod planè alienum eſt à ſuavitate & u- :ilitate legis Evangelicæ. Accedit tandem prin- cipalis probatio ex Tridentino, ſufficere attri- tionem. *§. ſeq.*

Objicies 1. Poſt inſtitutum Sacramentum 269
Pœnitentiæ, adhuc ſacra Scriptura requirit pœnitentiam internam ad remiſſionem pecca- torum: ſed ubicunque Scriptura loquitur de pœnitentia ad remiſſionem peccatorum re- quiſita, intelligitur de contritione perfecta: ergò &c. 2. Contritio perfecta eſt juris natu- ralis: ſed lex Evangelica non mutavit, ſed po- tiùs perficit jus & legem naturalem: ergò &c. 3. Ad fructuosè ſaltem ſuſcipiendum Sacra- mentum requiritur, ut dignè ſuſcipiatur, ſed exiſtens in mortali non dignè ſuſcipit: ergò prærequiritur ſemper contritio perfecta priùs delectiva peccati. 4. Principaliter: Concilium Tridentinum ſeſſ. 6. c. 6. agens de diſpoſitione requiſita ad ſuſceptionem baptiſmi, ſatis clarè videtur requirere pœnitentiam procedentem ex amore Dei, qualis eſt tantùm contritio per- fecta: ſic enim loquitur *& dum peccatores ſe eſſe intelligentes, à juſtitiæ divinæ timore, quo u-*

tiliter concutiuntur, ad considerandam Dei misericordiã se convertentes, in spem eriguntur, fidentes Deum propter Christum sibi propitiũ fore, illúmq; tanquam omnis justitiæ fontẽ diligere incipiunt: *ac propterea moventur adversùs peccata per odium aliquod & detestationem, hoc est, per eam pœniteetiam, quam ante Baptismum agi oportet.* Sic Concilium. Atqui Sacramentum Pœnitentiæ, etiam mortuorum, non minorem pœnitentiam admittit, quàm Baptismus: ergo requirit pœnitentiam ex amore procedentem, adeóq; contritionem perfectam. Fateor argumentum minimè contemnendum, necessariò tamen cum eodem Concilio mox allegando concordandum.

Resp. ad 1. distinguendo minorem. Intelli-
270 gitur de contritione perfecta extra Sacramentum, concedo. cum Sacramento, nego minorem & consequentiam, ob mox dicenda §. 2. Ad 2. distinguo majorem. Contritio est juris naturalis, quando non est aliud medium destruendi peccatum: concedo majorem. Quando est aliud medium ordinatum: nego majorem & consequentiam ob dicta *supra q.* 12. & 13. §. 1, Ad 3. negatur minor, quoad Sacramenta mortuorum baptismi & pœnitentiæ, quæ per se instituta sunt ad vivificandum hominem spiritualiter mortuum, adeóque per se admittere debet spiritualiter mortuum, seu

cum

cum peccato accedentem ad recipiendam vitam ſpiritualem gratiæ, dummodò ad hoc aliundè ſatis diſpoſitum. Ad 4. ℞. facilè. Concilium requirere pœnitentiam procedentem ex dilectione, non poſſe intelligere dilectionē perfectam ſeu amorem Dei ſuper omnia determinatè ob dicta & dicenda: ſed indeterminatè aut ut dilectionem illam perfectum charitatis actum aut dilectionem ſaltem imperfectam, ſeu amorem concupiſcentiæ, actum ſpei, qualem in omni ſalutari pœnitentia, etiam attritione includi latè oſtendi ſuprà *q.* 15. §. 3. Et dato, Concilium intelligere perfectam dilectionem Dei: dic ly *prætereà*: non afficere determinatè ultimum quod præceſſit, ſcilicet diligere incipiunt, ſed referri ad omnia præcedentia disjunctim: ut ſenſûs Concilij ſit, oportere agi pœnitentiam, vel ex amore, vel ex ſpe, vel ex timore ſalutari, quem præmiſerat:

§. II.

Sufficit attritio vera.

ITa communiſſima DD. cum D. Thoma, Scoto, & poſt Trident. ferè omnium. Sic enim 271
perſpicuè ſatis docet Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. c 4. dicens: *Illam verò contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu communiter concipitur, ſi voluntatem peccandi excludat cum ſpe veniæ declarat*

clarat non solùm non facere hominem hypocritam & magis peccatorem; etiam donum Dei esse, & Spiritûs sancti impulsum, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantùm moventis, quo pœnitens adjutus viam sibi ad justitiam parat. Et quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat: tamen ad Dei gratiam in Sacramento pœnitentiæ impetrandam DISPONIT.

272 Sic Concilium expressè loquens de dispositione ad gratiam proxima, non remota tantùm. Nam attritio etiam extra Sacramentum est dispositio ad gratiam remota: & tamen negat eam disponere extra Sacramentum, sed tantùm cum Sacramento: utique proximè. Deindè statuit discrimen inter attritionem & contritionem perfectam, quod hæc possit disponere ad gratiam sine Sacramento realiter suscepto, utique proximè per se: attritio autem disponat solùm cum Sacramento, utique etiam proximè per se, & sine contritione perfecta. Atque hinc infert Concilium, quòd hæretici falsò calumnientur Catholicos Scriptores, quasi tradiderint Sacramentum pœnitentiæ absque bono motu suscipientium gratiam conferre, quod nunquam Ecclesia Dei docuit, aut sensit. Sic Concilium ibidem. Nimirum quia gratia non confertur sine motu saltem attritionis, quem suprà docuerat esse bonum & salutarem. Quare dubitandum minimè est

vali-

validam esse confessionem factam cum hoc actu doloris ac detestationis. O maledicta peccata, quibus animam meam gratiâ divinâ privavi, & pœnis æternis addixi, ait Lessius *in Auctario V. Confessio Casu* 1. Hanc sententiam meritò Recentiores communiter. Lessius, Dicastillus, alij cum Lugo *disp.* 5. *n.* 137. vocant certam, & oppositam improbabilem, (quamvis eam pro vera habuerint plures insignes DD. maximè ante Tridentinum scribentes) eámq; etiam in articulo mortis posse practicari, diximus suprà *q.* 13.

§. III.

Sufficit attritio vera etiam cognita &c.

NOn requiritur, ut verè attritus æstimet se esse contritum, aut credat suum dolorem esse contritionem perfectam. Ita (contra Sotum, Victoriam, Gabriel, alios quosdam) communissima cum D. Thoma *q.* 80. *a.* 4. Ratio est: quia Concilium suprâ dogmaticè loquens, absolutè & simpliciter dicit: attritionem cum Sacramento disponere ad gratiam: ergò sufficit attritio etiam cognita ut talis, quando scilicet vel pœnitens scit se esse attritum tantùm, nec requiritur, ut falsò æstimetur vel credatur esse contritio: nam & vera cognitio actus de se sufficientis ad Sacramenti valorem & effectum non potest impedire valorem & effectum Sacramenti; & falsa existimatio aliquem actum 273

esse quod reipsâ non est, non potest ipsum f
cere medium justificationis, aut partem Sacr
menti, si à parte rei ex se non sit: Et per se a
surdum videtur dispositionem ad gratiam, v
lorem & effectum Sacramenti referre ad h
manam æstimationem erroneam, ac falsum j
dicium. Deinde adhuc sequeretur, quòd co
fitens ante absolutionem semper deberet (fa
sò saltem) existimare & credere se esse in sta
gratiæ, sicque se habere finem & effectum an
medium adhibitum &c. prout *suprà n.* 1. de v
ra contritione non necessaria ostensum est.

274 Hinc peccator confitens sciens se tantù
esse attritum, justè potest absolutionem pet
re, & Confessarius tenetur eam dare: quia ha
sententia modò practicè certa est, ut proind
Sacramentum non exponatur morali pericul
nullitatis, aut carendi suo effectu. Quanquar
Doctores rectè moneant tàm peccatorem
quàm Confessarium debere conari ad excitan
dam contritionem perfectam, præsertim in ex
tremis, ut quàm fieri potest, securissimè & fru
ctuosissimè profiteatur & Sacramento & Salu
ti. Cæterùm attritio vera, sed æstimata con
tritio, etsi non requiratur necessariò, sine du
bio tamen sufficit ad valorem & effectum hu
jus Sacramenti, non obstante illâ falsâ existi
matione esse contritionem veram: quia qui re
ipsâ habet dispositionem requisitam ad gra
tiam, adeóque ad hoc Sacramentum validè &
fru

fructuosè ſuſcipiendum, re ipsâ validè & fructuosè illud ſuſcipit: ſed attritio vera de ſe eſt ſufficiens diſpoſitio ad gratiam &c. nec quicquam poteſt impedire judicium illud erroneũ eſſe contritionem, quò minùs vera attritio maneat diſpoſitio ſufficiens ad gratiam & Sacramentum hoc ritè ſuſcipiendum: ergò &c. Idémque dicendum eſſet, de eo, qui haberet veram attritionem requiſitam, erroneè tamen crederet non eſſe attritionem nec contritionem, ignorans ſcilicet talem actum ad hoc Sacramentum requiri, quales ſine dubio ſunt rudes multi, ſi aliundè defectus non ſit, validè & fructuosè ſuſcipit Sacramentum: ſecùs eſt de eo, qui ſciret talem actum requiri, & crederet ſe non habere, talis utique ex conſcientia erronea, nulliter & ſacrilegè Sacramentum ſuſciperet.

§. IV.

Non ſufficit attritio æſtimata tantùm, etiam invincibiliter.

TAm ad validam ſcilicet, quàm ad fructuo- 275
ſam ſuſceptionem Sacramenti Pœnitentiæ requiritur attritio vera re ipsâ exiſtens, & non ſufficit attritio æſtimata ſeu putata tantùm etiam invincibiliter. Quoad fructuoſam ſuſceptionem eſt omnium. quoad validam, eſt Communis DD. *q.præced.* §. 4 nominatorum. Eadem enim eſt ratio hîc & ibi. Ratio eſt: quia Con-

Concilium Tridentinum citatum, ſicut & Fl-
rentinum in Decreto unionis &c. quando
hoc Sacramentum requirit contritionem v
attritionem, tanquam partem materialem
diſpoſitionem neceſſariam, ſine dubio loquu
tur de vera attritione, & non æſtimata vel p
tata tantùm, nam attritio putata tantùm ſi
pliciter non eſt attritio, ſicut homo pictus n
eſt homo ſimpliciter. Nec talis attritio pu
ta, (v.g. inefficax, naturalis tantùm &c.)
donum Dei vel Spiritûs Sancti impulſus, n
concipitur ex veris motivis ſuprà explicati
nec habet alias conditiones & perfection
quas Concilium Trident. attribuit attrition
ergò ad hoc Sacramentum tàm validè, qu
fructuosè ſuſcipiendum non ſufficit attrit
æſtimata vel putata tantùm, ſed vera re ip
ſubſiſtens requiritur. Concilium enim eode
modo loquitur de attritione requiſita ad v
lorem Sacramenti, & de ea requiſita ad Sacr
menti effectum, nec agnoſcit ullum doloren
ſufficientem ad valorem huius Sacramenti, n
illum qui ſufficiat ad eius effectum, qui ſcilic
ſit ſufficiens diſpoſitio ad gratiam ſanctificar
tem, ut *q. præcedenti* oſtenſum eſt.

276 Dixi, æſtimata etiam *invincibiliter*. Na
attritio æſtimata vincibiliter, ſcilicet ex igno
rantia vel errore vincibili & culpabili putat
eſſe attritio, cùm non ſit, ſine dubio nec ad v
lidam nec fructuoſam, ſed neque licitam ſ
ſceptio

sceptionem Sacramenti sufficit, cum culpabiliter non ponat materiam proximam debitam Sacramenti, adeóque novo peccato mortali & fructum & valorem Sacramenti evertit. Attritio verò invincibiliter, ex errore vel ignorantia invincili & inculpabili putata attritio, cùm non sit, etsi ipsa & valorem & fructum tollata Sacramenti, sufficit tamen ad licitam susceptionem Sacramenti, excusatque â novo peccato, cùm actus ex ignorantia invincibili procedens simpliciter sit involuntarius: & consequẽter ex eo, quòd invincibiliter ignoret hãc prioré confessionẽ suam fuisse invalidã, deinceps durante hâc ignorantia, cessat obligatio eadẽ peccata sic cõfessa denuò confitendi, cùm bona fide invincibiliter credatur præceptum ea confitendi: jam esse impletum: & per sequentem confessionem cum debito dolore validè factam delentur illa peccata per accidens: Alioquin certè nullus esset securus in conscientia; at verò, si quando cessaret illa ignorantia, & innotesceret defectus veræ attritionis & doloris in priori confessione, jam obligatio eadem peccata denuò confitendi & legitimè clavibus subjiciendi revivisceret in communi sententia. sed de hoc fortè mitiùs *capite sequenti* in quæstione, quando confessio invalida repetenda sit. Ex dictis hactenùs sequitur

Corol-

Corollarium, *Qualiter Sacramentum Pœnitentiæ faciat ex attrito contritum?*

277 I. VErum est solùm æquivalenter & in eff-
ctu, quatenùs nimirùm attritio cum S-
cramento habet & exerit eandem vim delen
peccata, ac contritio perfecta per se sola: sic
homo attritus, accedente Sacramento, dicitu
ex attrito fieri contritus in effectu æquivalen
remissionis peccatorum, ac gratiæ sanctificar
tis: imò etiam quoad Ethymologiam nomini
quatenùs sic per attritionem perfectè *cont-
runtur*, ac delentur peccata, sicut per contr
tionem: insuper etiam quoad habitum, qu
recipit habitum charitatis; qui idem est ha-
bitus contritionis ac detestationis peccatoru
propter Deum summum bonum offensum:
doctè observat noster Reverendissimus H-
rincks *d.2.q.3.n* 46.

278 II. Non ergò dictum illud vulgare deb
intelligi entitativè quoad actum ipsum qua
actus attritionis fiat per Sacramentum act
contritionis propriè dictæ, quod est impos-
bile, cùm hi sint actus planè diversi speci
qui licèt simul jungi possint & sibi succede
in eodem subjecto, & sic attritus fieri contr
tus, unus tamen non mutatur in alterum, n
attritio fit contritio, sicut quando calidum
frigidum, calor non fit, nec potest fieri frig

Hi

Hinc Scotus *in 4.d.14.q.2.n.15.* dicens, eundem actum attritionis invariatum fieri contritionem, non accipit attritionem & contritionem prout modò accipimus, sed actum doloris, quatenùs præcedit infusionem gratiæ, vocat attritionem, quatenùs verò formatur habitu gratiæ & charitatis, vocat contritionem, ut ex contextu patet.

III. Neque etiam dictum illud intelligi potest quasi peccator attritus, accedente Sacramento, vi absolutionis infallibiliter eliciat contritionem: Hoc enim absque ullo fundamento dicitur, & militat contra experientiam apertam; & repugnat intento Concilii Tridentini ascribentis vim disponendi ad gratiam attritioni cum & in Sacramento, seclusâ contritione perfectâ: nec ullatenùs locum habere posset in moribundo attrito, sensibus destituto. 279

IV. At quid si attritioni sub certo motivo excitatæ superveniat & jungatur amor DEI super omnia: rectenè dicetur ea attritio juncta amori, fieri contritio? affirmat Suarez *d.5. sect.3.* sed rectiùs negatur, eodem enim motivo manente, manet idem actus, & non fit alius. Hoc tamen concedendum est tunc attritionem junctam amori magìs fieri idoneam ad justificationem. 280

QUÆ-

QUÆSTIO IV.

Ordine 18.

Quando eliciendus est dolor in Sa-cramento Pœnitentiæ?

281 D*Olor contritionis seu attritionis necessar*
debet jungi Confessioni Sacramentali, n
physicè, sed moraliter, eâ conjunctione, simulta
ac ordine, qualis necessaria est & sufficit ad unu
actum judicialem: consultò & utilissimè præmi
titur confessioni, at non necessariò, sed etiam re
postponitur, dummodò ad eam referatur, eámq
informet: Necessariò tamen habendus an
terminum formæ seu absolutionis essential
quanquàm etiam post illam ad aliqua obli
vel repetita se extentere possit, ideóque nc
necessariò repetendus sit. Tota ferè con
munis. ut petebit.

§. I.

Necessariò debet aliquo modo jungi Confessioni, &c.

282 I. CErtum aqud omnes. Quia partes esse
tiales cujúsque Sacramenti, debent a
quo modo saltem moraliter inter se uniri
coëxistere: compositum enim seu natura
seu artificiale vel morale non subsistit nisi
partibus aliquo modo vel physicè, vel mor
li

liter unitis vel coexistentibus: atqui contritio & confessio sunt partes essentiales, vel certè quasi materiales Sacramenti Pœnitentiæ per absolutionem perficiendi: ergò debent aliquo modo physicè vel moraliter inter se, & cum absolutione conjungi. Et quamvis in aliquo sensu verum sit, contritionem seu dolorem debere physicè conjungi cum confessione, eáque naturâ priorem esse, quatenùs Confessio Sacramentalis, & materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ est, ut §. 3. explicabo. Absolutè tamen dicimus:

II. Dolor non debet necessariò physicè conjungi cum ipsa confessione, seu narratione peccatorum. *Omnes.* Ratio clara est: quia nulla lex præcipit illam physicam & realem conjunctionem doloris cum narratione peccatorum: & esset onus moraliter illis impossibile, qui habent permulta peccata narranda ex memoria: & interim laborant debilitate aliquâ cerebri, sunt obnoxii perturbationi, timori, &c. tales enim omittent magnam, & facilè dimidiam partem suorum scelerum, si debeant esse solliciti, ut simul realiter, actualiter, & formaliter doleant semper, cum singula enunciant. Vide dicta *q. 9. §. 3. de universalitate doloris.* 283

III. Sufficit ergò conjunctio moralis: atq; ut hæ duæ partes censeantur moraliter unitæ simúlque existere, sufficit ea conjunctio, simul- 284

tas, ac ordo, qui requiritur & sufficit ad unum actum judicialem. ut optimè explicat Dicastillus *de Sacramentis. disp. 1. dub 6.* Ratio est: Quia absolutio fit essentialiter per modum judicii, quod nequit subsistere sine & confessione delictorum, & dolore manifestato Judici: & utroque moraliter adhuc existente: si autem tàm confessio, quàm doloris manifestatio adhuc moraliter existant, poterit fieri sententia judicialis, aliàs non: ergò talis conjunctio requiritur & sufficit. Quanto autem tempore, & quomodò possit dolor vel præcedere, vel subsequi confessionem, dicetur §. 3. & 4.

285 IV. Sed neque requiritur, licèt utile sit, ut dolor virtualiter referatur ad confessionem, tanquàm causam motivam, ut scilicet ex proposito & affectu confessionis faciendæ moveatur & impellatur ad hunc dolorem eliciendum. Ut contra Bonacinam & plures alios, ex communi, docet Lugo *de Pœnit. d. 14. n. 39.* Gobat *Casu 6. n. 155.* Ratio est: Quia neque Concilium Tridentinum totiès *cit. sess. 14. c. 4.* nec ulla alia lex id exigit. Non ergò necesse est, ut Pœnitens dicat: *Quia volo jam confiteri, ideò debeo dolere, & doleo de peccatis meis.* Sed sufficit si dicas: *doleo summopere, quòd optimū Deum meum tàm graviter offenderim, ergò pro aliqua satisfactione & tantò certiori reconciliatione paulò post confitebor, &c.* Imò hic secundus modus procedendi, quo quis stimulatus dolore

de

de peccatis accingit se ad confessionem, perfectior & nobilior est, quàm primus, quo elicitur dolor stimulante proposito confitendi, ut sapienter observat Lugo *cit. n.* 40. Et hinc porrò dicimus:

§. II.

Dolor consultò & utilissimè præmittitur Confessioni.

I. OMnes unanimiter. Sic enim tota actio erit Sacramentalis, ipsa confessio actu 286 dolorosa, ipseque dolor per confessionem seu manifestationem peccatorum fit sensibilis Sacerdoti ac perceptibilis, nam hæc manifestatio peccatorum in Confessionali habetur inter Christianos æquè pro signo manifesto doloris, atque est tunsio pectoris aut prolatio horum verborum: *Doleo ex animo, quòd Deum offenderim.* Absque autem prævio ejusmodi dolore, confessio sæpè erit nuda materialis, & quasi hystorica narratio, denique deinceps multa occurrere, impedire, turbare, distrahere possunt, ut dolor animo omittatur. Et rectè addit Layman *l.2.tr.6.c.4.n.*4. dicens. Quamobrem pro majori securitate consuetum & consultum est præmittere confessionem generalem, ut si ante dolor ex generali motivo conceptus non erat, saltem tunc concipiatur. Sic ille. At incidenter non vanè quæres, an illa recitatio prævia *Confiteor, mea culpa, tunsio pe-*

 ctoris

ne, etiam aliquanto tempore posteà factâ, tantò nimirùm, quantò moraliter censeri potest unum actum imperari ab alio, aut facere quid unum moraliter cum ipso. Ratio hujus communis est omnibus Sacramentis. Exempli gratiâ: Petrus manè dolens de peccatis proponit proximè confiteri: & actu illo non revocato, post tres vel quatuor horas primùm confitetur, sine novo doloris actu: certum est sufficere. Item Petrus vesperi examinans conscientiam elicit actum doloris, proponens sequenti manè confiteri, & sic actu non revocato, sed neque renovato, manè confitetur, iterùm satis est. Item Petrus dolens hodiè, mox confiteri proponit, sed non potens habere locum, vel aliter impeditus: altero die primùm confitetur, non revocato dolore, satis est. Semper enim moraliter censetur durare dolor, & vi illius fieri confessio, eò ipsò dolorosa & Sacramentalis. Idque in casu particulari ad plures dies extendunt Marchant noster, aliique citandi *num. seq.* Ut si quis, serio dolore præmisso confessionem generalem inchoet, & per plures dies continuare debeat: aut in Jubilæo interim peregrinationes obeat, aliáque opera præscripta præstet: & posteà die Sabbathi primùm confiteatur: sufficit dolor anteà exercitus, quia per illos dies ob continuationem Confessionis generalis, aut connexionem illorum operum censetur moraliter continuari & virtualiter permanere usque ad

suscipiendo, probabilissimè tamen adhuc posteà, cras v. g. manè volens confiteri, poteris illum dolorem priùs habitum ad hanc confessionem referre v.g. sic: *quia heri vel hodiè manè debitè dolui de peccatis meis, ideò volo modò confiteri*, & actu confiteor absque novo dolore elicito. id adhuc sufficere ob moralem conjunctionem doloris ac confessionis, probabilissimè docent Card. de Lugo & Tamburinus mox citandi. At verò si dolor præcedens nullo modo referatur ad confessionem sequentem, crastinam v.g. sic, ut nec hodiè dolens quidquam cogites, de confessione cràs facienda: nec cras confessurus ullo modo recorderis doloris pristini, non poteris cras confiteri nec validè nec licitè, nisi novum dolorem competentem elicias: nam pars debet referri ad compartem: Et confessio Sacramentalis ac valida debet essentialiter esse dolorosa: non potest autem esse dolorosa, nisi per dolorem aliquo modo ad se relatum, saltem uno ex dictis modis. Ita communis, & in praxi omnimodis tenenda, & mihi practicè certa sententia DD. Coninck, Layman infra citandi, præter paucos mox nominandos.

9. Contra tamen non requiri, ut dolor præcedens ito ad Confessionem referatur formaliter vel virtualiter, docent. 1. Cardinalis de Lugo *cit. disp.* 14. *de pœnit. n.* 40. Rationem non dans: quia licèt Confessarius teneatur sua 289

 verba

verba absolutionis referre ad Sacramentum conficiendum, pœnitentem tamen non teneri referre dolorem ad Sacramentum, quia non obit vices Christi, ut Confessarius. 2. Expressiùs Tamburinus opusc. Conf. l. 1. c. 2. ita scribens. Illud ad solatium timoratorum tacere non debeo Si in hoc Sacramento unum quid moraliter faciunt Confessio nunc v. g. exhibita cum satisfactione, quæ fortè ad plures dies, & aliquando menses exhibetur: imò si esset certus Confessor, quod pœnitens, quem abhinc quatuor diebus v. g. audivit, benè esset dispositus, illum nunc licitè absolveret, & sic illa confessio cum præsenti absolutione unum quid moraliter facere posset, & meritò, quia similis propinquitas satis superque est ad judicia profana constituenda, ad quorum normam hoc judicium Ecclesiæ est institutum: si hæc, inquam, ita se habent, cur non etiam poterit dolor ab hinc quatuor, aut quinque diebus animo conceptus nec revocatus unum quid moraliter cum præsenti confessione constituere hactenùs Tamburinus: 3. Reverendissimus Abbas Rasslerus in doctissimo suo *Tract. de Pœnit. c.* 4. §. 11. admittit, si quis concione aliquâ permotus intensissimum dolorem eliciat, nihil adhuc de confessione cogitans: deindè verò ex desiderio consequendæ veniæ confiteatur, talem fore optimè dispositum ad confessionem, nec indigere novo dolore. 4.

Ean-

Eandem ſententiam probabilem cenſet Gobat *Caſu.6.n.*159. addens tamen in fine. Nolle tamen ego ſequi hanc doctrinam reſpectu mei, quia ſpectantia ex inſtitutione Chriſti ad valorem Sacramenti, ſunt potiùs ſcrupulosè, quàm aliquantùm laxè obſervanda: ſic ille, ſic ego, ſic & tu.

IV. Univerſaliter & certiſſimò dolor elici- 290
tus diutiùs ante confeſſionem, ut in ipſa confeſſione virtualiter perſeveret, eámque doloroſam ac Sacramentalem conſtituat, intereà temporis debet eſſe *non revocatus*, aut per actum contrarium, nimirùm per novam complacentiam vel conſenſum in peccatum de quo quis doluit, aut per quodcunque peccatum mortale. Undè qui antea doluit de peccatis mortalibus, & iterùm peccat mortaliter, per illum priorem dolorem, ſine dubio non erit nunc diſpoſitus ad Sacramentum. At, quid ſi quis ſub uno generali motivo doleat ſimul de mortalibus & venialibus ſuis confitendis, & retento dolore mortalium, revocet ſolùm dolorem venialium, aut de novo venialiter peccet, ante confeſſionem vel abſolutionem, manebitnè ſufficienter diſpoſitus, ut Sacramentum validè ſuſcipiat? Res ſanè ſpeculativè valdè diſputabilis: cùm dolor ſub uno univerſali motivo conceptus de omnibus peccatis, ſi revocetur de venialibus videatur etiam de mortalibus revocari. Reſpondetur tamen quòd

ſic. Nam dolor ſub uno univerſali motivo conceptus de omnibus peccatis, fertur quidem in omnia peccata, ſed certè inæqualiter pro eorum gravitate vel levitate? non ergò ideò ſtatim, quo quis revocat dolorem quoad venialia, vel de novo venialiter peccat, debet cenſeri revocare etiam quoad mortalia. Lugo, Tamburin, Gobat *cit.* contra alios non paucos.

291 ¶. Quid ſi ergò heri v.g. mihi cum propoſito confitendi conſcientiam examinanti, ſerióque de peccatis meis dolenti, non occurrit, at hodiè ante confeſſionem occurrit aliquod peccatum mortale: an non erit neceſſarius novus dolor? (conſultiſſimum enim eſſe, anteà novi.) Reſp. Si herì in tuo examine doloroſo, non deprehendiſti niſi venalia, & proinde non doluiſti de illis niſi communi modo, quo dolere ſolemus de venialibus; erit ſanè (probabiliter dicit Gobat *n.*161.) hodiè neceſſarius novus dolor. Nam dolor de venialibus ſolis communiter non extendit ſe ad mortalia: at verò ſi in iſto examine occurrebat tibi unum vel plura mortalia præter iſtud unum oblitum, ſicque doluiſti de illis occurrentibus ſub motivo communi omnibus mortalibus deteſtandis, v.g. quòd iis gratiâ DEI excideris, infernum merueris: aut etiam extensè doluiſti de omnibus peccatis tuis, quibus Deum quomodocunque offendiſti; juxta di-

cta q. 9. §. 3. jam hodiè ante confessionem non erit tibi necessarius novus dolor, quia dolor pridianus jam extenderat se ad illud aliud peccatum heri oblitum. Eâdémque ratione *mox* §. 4. dicemus non requiri novum dolorem de peccato ante absolutionem oblito, & post absolutionem recurrente. Ita contra Graphiis & Reginaldum, Gobat *n.* 164.

§. III.

Dolor non necessariò præmittitur confessioni, sed etiam postponi potest, &c.

ITa communis DD. Suarez, Vasquez, Bona- 292
cina, Filliutius, aliisque citatis Lugo *disp.* 14. *sect.* 4: Dicastillus *d.* 6. *dub.* 9. Tamburinus *de Confess. l.* 1. *c.* 2. §. 4. Gobat *n.* 149. Contra Coninck *disp.* 4. *sect.* 6. & Layman *l.* 5. *tract.* 6. *c.* 4. *n* 4. docentes dolorem debere necessariò præcedere confessionem ex duplici cap. 1. Quia aliàs non erit confessio & accusatio Sacramentalis, sed nuda narratio. 2. Quia aliàs dolor subsequens non erit sensibilis, seu perceptibilis Sacerdoti, cùm per solam confessionem, peccatorum sensibilis fiat. Sed neutrum urget. Nam contrà, licèt nullus planè dolor præcedat confessionem, nihilominùs ea habebit rationem veræ accusationis Sacramentalis, & manifestabitur sufficienter dolor sequens: imò

imò dolor ſequens manifeſtatus efficit confeſſionem & accuſationem Sacrementalem, etſi anteà non fuiſſet: uti breviter oſtendo, eóque ipſo ſententiam noſtram probo.

293 I. Absque dolore prævio poteſt eſſe confeſsio ſeu accuſatio Sacramentalis: nam poſſumus, & certè ſolemus in confeſsionali enarrare peccata noſtra in ordine ad abſolutionem obtinendam, ideóque cum virtuali ſaltem intentione doloris eliciendi, cùm ſciamus ſine dolore invalidam fore abſolutionem: etiamſi nullus adhuc actualis dolor vel pudor habeatur: quis hoc neget? atqui talis narratio peccatorum, etſi nondùm ſit confeſſio formaliter doloroſa & materia proxima abſolutionis, eſt tamen jam confeſſio & accuſatio Sacramentalis, ita ut peccata ſic narrata verè cadant ſub ſigillum Confeſſionis Sacramentalis, etſi deinceps ob defectum doloris propoſiti &c. abſolutio non ſequatur: ſecundùm omnes Theologos. ergò absque prævio dolore poteſt haberi confeſſio & accuſatio Sacramentalis. Jam ulteriùs:

294 II. Poſitâ tali accuſatione Sacramentali ſufficienter manifeſtabitur, & ſenſibilis fiet dolor poſteà elicitus. Nam poſt narrationem talem peccatorum, quamdiu pœnitens flectit humiliter expectans ſententiam ſui Judicis, tamdiu perſeverat in facta priùs confeſſione, eámque ipſo facto continuat atque implicitè dicit:

ita

ita mi Pater omninò est: feci omnia quæ dixi, peto supplex eorum absolutionem, pœnitentiámque, (idque maximè si ita etiam expresè loquatur) eáque sic continuata & quasi confirmata confessio durat tamdiu, donec feratur sententia: ergò si post narrationem peccatorum ante latam sententiam eliciatur verus dolor, is per hanc sic sensibiliter continuatam confessionem, verè fiet sensibilis & sufficientissimè manifestabitur Confessario Judici; & insuper vicissim dolor tunc elicitus confessionem factam & sic moraliter continuatam reddit sensibilem actu, & formaliter dolorosam, adeóque constituet plenam materiam proximam absolutionis & Sacramenti Pœnitentiæ. Quid hic ampliùs requirere jure vel ratione potes? Insuper

III. Etiamsi narratio peccatorum præcedens, omninò non fuisset vera confessio & absolutio Sacramentalis (prout reverâ sæpè fieri potest) tamen dolor posteà elicitus, manifestatus & ad præcedentem peccatorum narrationem relatus, adhuc eam constituet & efficiet veram confessionem & accusationem Sacramentalem, dolorosam, & materiam proximam Sacramenti pœnitentiæ & absolutionis Sacramentalis. Ita DD. omnes initio allegati. Juvet unum & alterum audire in terminis loquentem. Suarez *disp.* 20. *n.* 31. sic loquitur: Licèt peccatorum narratio, quatenùs tempore 295

ante-

antecessit contritionem, non habuerit consuetam rationem accusationis, tamen quatenùs posteà informatur per sequentem contritionem, & ut sic informata subiicitur clavibus ab ipsomet pœnitente postulante vel expetente absolutionem, sufficienter consummatur in ratione accusationis Sacramentalis. Sic iste Dicastillus *cit. dub.* 9. *n.* 135. sic scribit: si priùs historicè, aut etiam vanè & ridiculè explicuit quis Sacerdoti seriem & species peccatorum suorum, si tamen posteà aliquâ ratione sufficienter explicet, velle illa subijcere absolutioni, ita ultima explicatio, quâ id significat, cum dolore conjuncta sufficit, ut illa prior confessio possit servire ad absolutionem. Hæc Dicastillus minimè dubitans, quin Pater Coninck & omnes eius asseclæ sint in hoc consensuri: certè aptissimè consentit Layman *cit.* ad suam mentem recitans verba Suarez paulò ante descripta. Et ratio est: quia dolor verus subsequens moraliter retrotrahitur ad confessionem seu narrationem moralem anteà factam; eámque velut repetit & reproducit, ac moraliter præsentem facit, eámque elevat, ut jam verè Sacramentalis, accusativa & dolorosa fiat, & peccata anteà narrata absolutioni Sacramentali subijciat: sicque pœnitentem ad absolutionis effectum disponat. Et hinc:

396 IV. Dixi initiò: *Dummodò ad eam referatur, eámque informet.* Necessarium semper est, ut

ut pœnitens dolorem suum post confessionem elicitum, non tantùm interiùs ad peccata jam confessa referat, reflectat & applicet, sed etiam exteriùs signo aliquo sensibiliter manifestet: & consultissimum foret, ipsam confessionem verbo repetere, v. g. dicendo: *Doleo de peccatis jam expositis, & omnibus aliis, prout passim facere solemus. Omnes citati*, & clarè nobis consentiens Layman *cit. n. 4.* ita concludens. Ad hoc verò omninò necessarium est, ut dolor animi post peccatorum narrationem habitus externo aliquo signo declaretur, saltem humiliando se coram Sacerdote, & absolutionem petendo seu expectando. Tale enim signum relatum ad peccata ante explicata, à quibus pœnitens absolutionem petit, veram rationem Sacramentalis confessionis habet. Ut autem certior sit absolutio à peccatis, solent prudentes Confessarij, si de pœnitentis interna dispositione dubitent, excitare eum ad dolorem de peccatis paulò ante narratis tùm concipiendum, tùm ore profitendum, posteà verò desideratam ipsi absolutionem conferunt: Sic Layman, idipsum quod nos. Quare adverte obiter, utrámque istam sententiam optimè conciliari, & simul veram esse. Nam quamvis dolor contritionis vel attritionis non debeat necessariò præcedere confessionem, seu narrationem peccatorum materialem, ut clarè demonstratum, debet tamen dolor iste necessariò naturâ saltem

antecessit contritionem, non habuerit consuetam rationem accusationis, tamen quatenùs posteà informatur per sequentem contritionem, & ut sic informata subiicitur clavibus ab ipsomet pœnitente postulante vel expetente absolutionem, sufficienter consummatur in ratione accusationis Sacramentalis. Sic iste Dicastillus *cit. dub.* 9. *n.* 135. sic scribit: si priùs historicè, aut etiam vanè & ridiculè explicuit quis Sacerdoti seriem & species peccatorum suorum, si tamen posteà aliquâ ratione sufficienter explicet, velle illa subijcere absolutioni, ita ultima explicatio, quâ id significat, cum dolore conjuncta sufficit, ut illa prior confessio possit servire ad absolutionem. Hæc Dicastillus minimè dubitans, quin Pater Coninck & omnes eius assecl æ sint in hoc consensuri: certè aptissimè consentit Layman *cit.* ad suam mentem recitans verba Suarez paulò ante descripta. Et ratio est: quia dolor verus subsequens moraliter retrotrahitur ad confessionem seu narrationem moralem anteà factam; eámque velut repetit & reproducit, ac moraliter præsentem facit, eámque elevat, ut jam verè Sacramentalis, accusativa & dolorosa fiat, & peccata anteà narrata absolutioni Sacramentali subijciat: sicque pœnitentem ad absolutionis effectum disponat. Et hinc:

396 IV. Dixi initio: *Dummodò ad eam referatur, eámque informet.* Necessarium semper est, ut

ut pœnitens dolorem suum post confessionem elicitum, non tantùm interiùs ad peccata jam confessa referat, reflectat & applicet, sed etiam exteriùs signo aliquo sensibiliter manifestet: & consultissimum foret, ipsam confessionem verbo repetere, v. g. dicendo: *Doleo de peccatis jam expositis, & omnibus aliis, prout passim facere solemus. Omnes citati*, & clarè nobis consentiens Layman *cit. n.* 4. ita concludens. Ad hoc verò omninò necessarium est, ut dolor animi post peccatorum narrationem habitus externo aliquo signo declaretur, saltem humiliando se coram Sacerdote, & absolutionem petendo seu expectando. Tale enim signum relatum ad peccata ante explicata, à quibus pœnitens absolutionem petit, veram rationem Sacramentalis confessionis habet. Ut autem certior sit absolutio à peccatis, solent prudentes Confessarij, si de pœnitentis interna dispositione dubitent, excitare eum ad dolorem de peccatis paulò ante narratis tùm concipiendum, tùm ore profitendum, posteà verò desideratam ipsi absolutionem conferunt: Sic Layman, idipsum quod nos. Quare adverte obiter, utrámque istam sententiam optimè conciliari, & simul veram esse. Nam quamvis dolor contritionis vel attritionis non debeat necessariò præcedere confessionem, seu narrationem peccatorum materialem, ut clarè demonstratum, debet tamen dolor iste necessariò naturâ saltem

tem prior esse confessione formali, quatenùs nimirùm accusatio Sacramentalis completè & materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ est. Nam confessio Sacramentalis completa & materia proxima Sacramenti debet esse essentialiter dolorosa, secundùm omnes; non fit dolorosa formaliter nisi per dolorem aliquo modo saltem naturâ præcedentem, cum causa formalis naturâ prior sit effectu formali. Undè quamvis dolor physicè sequatur confessionem materialem, tamen naturâ prior est confessione formali, quatenùs completè Sacramentalis & dolorosa est, quippe moraliter retrotractus ad confessionem seu narrationem materialem peccatorum, ut *n.* 3. *in fine* dictum.

§. IV.

Necessariò habendus ante terminum absolutionis ac formæ essentialis.

297 DOlor contritionis vel attritionis in Sacramento Pœnitentiæ: 1. Convenientissimè & tutissimè, imò secundùm communem DD sensum cum Card. de Lugo *cit. n* 48. necessariò eliciendus est ante absolutionem Sacramentalem inchoatam, cum in omni judicio cognitio causæ debeat præcedere sententiam, adeóque etiam in hoc Sacramentali judicio judex cognoscere debeat de dispositione pœnitentis per dolorosam confessionem. 2. Probabile tamen est, sufficere si eliciatur adhuc sub

ipsa

ipsa prolatione sententiæ usque ad ultimum instans prolationis verborum : *Absolvo te*, vel *Ego te absolvo*; (secundùm multos etiam *à peccatis tuis*, de quo suo loco) eô, quòd in illo ultimo instanti prolationis verborum primùm conferatur effectus Sacramentalis, adeóque etiam necessariò conferendi, si tunc saltem adsit materia proxima & dispositio Pœnitentis. Ita post alios Tamburinus, Rasslerus, Gobat. *ll. cc.* qui tamen prudenter addit: *Sed oro te, cave omni modo, ne te redigas ad hasce extremitates.* 3. Post ipsam autem absolutionem finitam, nullum amplius dolorem sequentem sufficere ad Sacramentum apud omnes in confesso est. Finitâ enim absolutione velut sententia judiciali, jam absoluta manet tota actio Sacramentalis huius Sacramenti: aut ergò valida erat, & nullus amplius dolor requiritur; aut invalida, & nullus ampliùs dolor prodest, nisi in ordine ad novam actionem Sacramentalem, confessionem vel absolutionem. 4. Addidi: *Quanquam & post illam ad aliqua oblita & repetita se extendere possit, ideóque non necessariò posteà repetendus sit.* Declaro aliquot casibus & bonis Authoribus, sed secundùm indulgentiam, non consilium, nedùm præceptum.

I. Quando in confessione oblitus es alicujus peccati mortalis, illúdque paulò post datam absolutionem recordatus confiteris. (idémque est si post absolutionem confitearis a- 298

liquod peccatum dubium unde te Confessarius jubeat repetere aliquod peccatum certum jamiam confessum) etsi consultum & tutissimum sit etiam renovare dolorem, non tamen necessarium est, ut de illo habeas novum dolorem. (Post Henriquez, alios, Lugo *disp.* 14. *sect.* 3. Dicastillus *d.* 6. *dub.* 12. alij communiter contra Joannem Sanchez) Ratio est: quia dolor præcedens extendebat se: certè debebat se extendere ad omnia tua mortalia confessa & oblita (iuxta dicta *q.* 9 §. 3. ac ideò etiam extendit se ad novam confessionem eiusmodi peccati obliti vel repetiti post priorem confessionem faciendam, etiam aliquanto tempore posteà; & certè tanto, quanto ipse dolor poterat præcedere primam confessionem, v.g. aliquot horis, vel etiam uno die, iuxta dicta §.2. ut si hodie confitearis nihil aliud quam peccatum, quod herì, vel etiam nudiustertiùs confiteri oblitus es. Lugo & Dicastillus *cc.* apud Gobat *n* 167.

299 II. Si hodie confitearis tua peccata mortalia cum debito dolore, & cras iterùm eadem, nullo alio adiuncto, confitearis, etiam non fore cras necessarium novum dolorem, sed sufficere pridianum dolorem adhuc virtualiter in hac confessione hodierna durantem, omninò probabiliter saltem speculativè, docent multi Recent. Tamburinus *opusc. Confess. l.* 1. *c.* 2. §. 1. & satis apertè Lugo & Dicastillus citati, quatenùs

nùs absolutè docent unum actum doloris posse esse formam duarum confessionum: in quarum posteriori nihil aliud aperitur, quàm in priori. Negant id idem Joannes Sanchez, & Diana apud Dicastilum *n.166.* Et practicè etiam nobis displicuit *suprà q.2. §.4.* qualiter peccata jam semel legitimè confessa, sint materia sufficiens huius Sacramenti.

III. Hoc certius. Si propter instans mortis periculum dedisti alicui absolutionem antequàm omnia peccata confiteatur: potes ab aliis, quæ posteà narrabit, absolvere, tametsi novum dolorem de reliquis non eliciat; tunc dolor præcedens patenter se virtualiter extendit ad reliqua peccata, quæ jam tunc confiteri vellet, si posset, & moraliter censetur eadem esse confessio. Idem censet Lugo *cit n.27.* in casu, quo Superiori cum debito dolore es confessus sola reservata, & adeptus eorum absolutionem, posteà inferiori Confessario confitearis reliqua peccata tùa non reservata, cum iisdem reservatis, opus tibi non fore novo dolore propter eandem rationem. Sed de hoc casu alibi suo loco. 300

IV. Si hodie cæpisti facere confessionem cum vero universali dolore, sed absolvere nequivisti, non tantùm erit crastinâ die, quando jam absolves, opus ullo novo dolore, sed si fortè de noctu tactus apoplexia nequeas dare ullum signum doloris, post unum, tres, sex dies, 301

absolvere debebit, qui exceperat partem confessionis, imò poterit, inque defectu illius prioris, debebit alius, qui scit te herì auspicatum esse tam sanctum opus. Quia generatim Catholicus moribundus, etiam privatus omnibus sensibus debet absolvi, modò constet dedisse aliquod signum pœnitentiæ directæ ad confessionem, ut videbitur suo loco. Nec obstat, quòd tu cæperis confiteri alteri, ideóque non habueris intentionem accipiendi absolutionem ab aliquo altero: Nam illud tuum particulare factum nihil derogavit generali omnium Christianorum intentioni accipiendi à quocunque tandem Sacerdote absolutionem in tali articulo. Communis & certa.

SECTIO IV.

De proposito requisito ad Contritionem, & Sacramentum Pœnitentiæ.

QVÆSTIO I.

Ordine 19.

Quale propositum requiritur ad hoc Sacramentum validè & licitè suscipiendum?

302 NOn tantùm ad effectum, sed etiam ad valorem Sacramenti; seu tam ad validam, quam

ad

ad fructuosam susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ requiritur propositum absolutum, firmum, universale & efficax, & per se regulariter formale & expressum non peccandi de cætero mortaliter. Tota communissima, ut patebit explicando particulatìm.

§. I.

Requiritur propositum absolutum.

I. SEu volitio absoluta, quâ pœnitens absolutè, & simpliciter vult ac statuit de cætero non peccare mortaliter, sic ut omnem affectum actualem ad ullum peccatum mortale in futurum excludat, requiritur saltem *ad effectum & fructuosam susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ*: & minimè sufficit volitio conditionata inefficax, seu simplex velleitas non peccandi, aut nolleitas peccandi de cætero: v.g. dicendo: *Vellem quidem non peccare, seu nollem peccare de cætero, quia Deo displicet &c. sed quia ita delectat, quia ita utile est, quia ita assuevi, non possum hoc vel illud peccatum deinceps ejurare, & omninò evitare &c.* Certissimum apud omnes maximè post Concilium Tridentinum mox infrà allegandum. 303

Ratio clarissima est. Quia ad remissionem peccatorum, seu justificationem sive extrà, sive cum Sacramento Pœnitentiæ acquirendam, sine dubio requiritur, ut homo se perfectè avertat à peccato, & ad Deum convertat: atqui 304

nec perfectè se avertit à peccato, nec ad Deum se convertit, nisi & peccata præterita simpliciter & absolutè detestetur, & simpliciter absolutè voluntatem peccandi de cætero excludat per absolutum de cætero non peccandi propositum: velleitas autem illa minimè excludit, sed stat cum actuali affectu ac voluntate peccandi in futurum, ideóque justificationi, ac reconciliationi cum Deo simpliciter repugnat; ergò ad effectum, & fructuosè saltem suscipiendum Sacramentum pœnitentiæ requiritur tale propositum absolutum, firmum efficax &c. non sufficit illa pigra, semivolens, seminolensque velleitas, seu volitio conditionata.

305 II. Etiam *ad valorem*, *seu validè suscipiendum Sacramentum Pœnitentiæ*, requiritur tale propositum absolutum, non sufficit talis velleitas, seu volitio conditionata; sic, ut aliter non solùm non licitè & fructuosè, sed nec validè absolvi possit pœnitens. Communissima Recentiorum, meíque omnes. Ratio est: quia Concilium Trident. *Sess.* 14. *c.* 4. agens de Contritione, ut est pars materialis Sacramenti Pœnitentiæ utique non tantùm fructuosè, sed etiam validè conferendi, contritionem in genere definit esse dolorem animi & detestationem peccati, *cum proposito non peccandi de cætero*: & insuper in specie dicit attritionem cum Sacramento sufficere ad justificationem, *si voluntatem peccandi excludat*: atqui voluntas pec-

peccandi non excluditur nisi per propositum absolutum non peccandi de cætero, minimè verò per eiusmodi velleitatem, quippè quæ stare possit cum actuali affectu & voluntate peccandi mortaliter. Et hinc, ratio est: quia cum eiusmodi velleitas sit nimis imperfecta aversio à Deo & conversio ad Deum, quippè potens stare cum absoluta voluntate peccandi, non est credibile, nec rationabile ex institutione Christi sufficere ad valorem Sacramenti tanquam partem essentialem vel materialem.

III. Certissimum ergo est, pœnitentem 306
cum tali inefficaci velleitate tantùm non posse fructuosè absolvi. Ad validam tamen absolutionem, validéque suscipiendum Sacramentum pœnitentiæ sufficere quamcúnque displicentiam peccati cum velleitate non peccandi, docuerunt gravissimi DD. antiqui, maximè Thomistæ, Victoria, Ledesma, Canus, Caietanus, Sylvester, Covarruvias, alij apud Suarez *d* 20. *sect.* 4. Tannerum *q.* 6. *dub.* 4. Hæc autem velleitas ita perfecté explicari debet: *Ego quidem jam non habeo voluntatem peccandi mortaliter & Deum offendendi, imò omninò vellem ut nunquam offenderem Deum, sed quia non possum desistere, vel tam ægrè desisto ab voluptate, cui adeò assuetus & immersus sum, à tali injusto lucro, à vindicanda iniuria mihi illata: ideoque nequeo in me excitare absolutam voluntatem, tale quid*

nunquam ampliùs committendi: non possum absolute & sine mendacio dicere: Propono, statuo, decerno firmiter non admittere ullum crimen mortale, non offendere Deum mortaliter: nominatim hoc vel illo peccato &c. Itaque tota hæc velleitas resolvitur in hanc voluntatem conditionatam; vellem non peccare ampliùs, si mihi meo judicio possibile; vel nisi mihi adeò difficile & molestum esset.

307 IV. Insuper certissimum est, & apud hos etiam DD. in confesso talem velleium pœnitentem per se loquendo, nec posse licitè absolvi, cùm non sit administrandum Sacramentum ullum indisposito & incapaci fructûs sacramentalis ac principalis scilicet gratiæ, quia tamen per accidens in certis circumstantiis fas est Sacramentum conferre indigno, ut suo loco videbitur: ideò etiam in proposito possent occurrere tales circumstantiæ, quibus fas esset talem velleium absolvere: absolutione futurâ informi quidem & infructuosâ, attamen non invalidâ, nec formâ falsâ: sensus enim erit: absolvo te à peccatis tuis quantùm est ex parparte Sacramenti, de quo alibi suo loco. Et quia hanc sententiam referentes neque doctissimi Suarez, Vasquez, Lugo, ullâ censurâ notant, quin noviter eam secutus est Thomas Hurtadus apud Gobat. *n.* 187. ideò ob tantorum illorum DD. authoritatem videri posset non adigendus saltem ad repetendam confessionem

sionem is, qui cum tali velleitate est confessus, modò putaverit talem velleitatem sufficere, vel si non putavit sufficere, illam sit confessus, neque tunc habuerit formale propositum peccandi mortaliter: quin etiam videri posſit in aliquo, licèt rarisſimo casu talis velleista absolvi posset. sed hæc videri posſint, secluso Concilio Tridentino: hòc autem in proprietate verborum attento suprà *n.* 11. mihi videri non possunt.

§. II.

Propositum firmum.

I. PRopositum non peccandi de cætero debet esse firmum, utique non semper firmitate eventûs futuri, sed firmitate voluntatis præsentis tantùm, ut nimirùm, quamdiu propositũ manet in animo, tamdiù nequeat homo scienter admittere ullum peccatum mortale. Unde ex eo, quòd post propositum habitum posteà relapsus sis frequenter in idem peccatum mortale, non necessariò inferes te non habuisse propositum firmum: sed ex eo, quòd stante tuo proposito ac voluntate præsenti non peccandi de cætero, fueris ita dispositus, ut si tunc oblata fuisset occasio patrandi aliquod peccatum mortale, fueris, vel non fueris eam amplexurus. Si enim durante illo proposito fuisses illam facilè vel certò amplexurus, liquidum erit tuum propositum non fuisse fir- 308

mum; ſi autem durante illo ſtatu voluntatis, fuiſſes illam occaſionem execraturus, certus ſis, tuum propoſitum fuiſſe firmum, quidquid jam & deinceps facturus ſis, & conſequenter tunc ratione propoſiti fuiſſes ſufficienter diſpoſitus ad abſolutionem: quod valdè nota propter varios ſcrupulos emergentes.

309 II. Propoſitum quoad voluntatem præſentem non peccandi de cætero adeò firmum eſſe neceſſe eſt, ut quis nullius mali metu, nullius boni amore velit impoſterùm peccare mortaliter alioquin illud malum, v. g. mors, plùs timeretur; & illud bonum, v.g. vita, voluptas, lucrum, pluris fieret & æſtimaretur quàm ipſe Deus, quod utique eſt infandum. Quare neganda eſt abſolutio cuicunque, qui non eſt actualiter vel virtualiter ita diſpoſitus, ut malit quodvis malum perpeti, quovis bono vel lucro carere generatim, quàm crimine lethali offendere Deum. Navarrus c.1.n.7. Communis DD. *Generatim* dico, & inconfuſo. Cavendum enim eſt Confeſſario ne pœnitenti proponat in particulari mala valdè acerba, ut jam *ſuprà q.* 10. de dolore ſummo requiſito monui. Nam fieri poteſt, ut quis generaliter velit omnia perferre mala, quàm admittere noxam inferno dignam; nolit tamen hoc, aut illud ſpeciale malum potiùs portare, quàm hoc peccatum vitare, v.g. non ſumere vindictam de improbo læſore honoris: ídque ideò, quòd ſicut jucunda

poten-

potentiùs nos movent, quando ſpeciatim proponuntur, ſic etiam terribilia ſpeciatim propoſita majorem nobis horrorem incutiunt, & conſequenter à bono eis contrario avertunt, quàm quando de illis generatim fit mentio. Quare prudentes Confeſſarii in particulari non ſolent quoad propoſitum plùs interrogare, quàm ſitnè pœnitens paratus mori potiùs, quàm deliberatè relabi mortaliter. Quòd ſi pœnitens nutet, aut etiam dicat ſe dubitare quid facturus eſſet, ſi vel peccandum, aut hoc, vel illud genus mali ſubeundum eſſet: ſi quidem illa dubitatio ſit in ſolo intellectu, & nondùm ullatenùs in voluntatem redundet (juxta mox dicenda *n. ſeq.*) abſolvendus erit: ſi verò dubitatio illa in voluntatem redundet, ut ſcilicet quis deliberatè dubitet, an malit in ejusmodi eventu parere Deo, vel Diabolo, homo ille peſſimè erit diſpoſitus, nec abſolutione dignus. Quare talis vel debet ſe abſolutè reſolvere, quòd mallet potiùs ſubire id mali quàm irritare Numen, vel ſaltem dicat intra ſe. Si hoc evenerit, habeo jam animum faciendi id, quod bonum Chriſtianum decebit, quod Deus exiget, &c.

III. Propoſitum firmum voluntatis tantùm non peccandi de cætero requiritur, non item neceſſariò credulitas vel perſvaſio certa ex parte intellectûs, ut nimirùm pœnitens certò credat, vel animo ſibi perſuadeat ſe non 110

am-

ampliùs peccaturum, aut hoc vel illud peccatum non ampliùs patraturum, ut notant DD. communiter, nominatim Valentia *hic disp. 7. q. 11. pu.* 2. Layman *c.4.n.*8. Ratio est: Quia propositum, vel proponere, est actus voluntatis credulitas verò, seu existimare ac credere se facturum, quod voluntas proposuit, est actus intellectus, qui, ob cognitam humanæ voluntatis mutabilitatem, ex illo proposito non necessariò consequitur. Potest enim quis verè dolere & detestari peccatum, ac verè & absolutè proponere se de cætero non peccaturum, seu firmum propositum ac sufficiens concipere abstinendi imposterùm: tametsi valde timeat, aut etiam existimet, imò certò credat se ob expertam voluntatis suæ in constantiam & fragilitatem suam, denuò relapsurum, non omnia peccata mortalia, vel hoc certum peccati genus non evitaturum. Undè si pœnitens dicat: *Omninò quidem doleo, ac firmiter propono imposterum abstinere, interim tamen scio, iterùm faciam, iterùm labar, jam toties expertus, &c.* is, tanquàm benè dispositus, præmissâ confirmatione ac consolatione debitâ, absolvendus est. Quia sensus verbi, *iterùm faciam*, est tantùm indicativus seu enũciativ⁹ ex parte intellectûs. Secùs, si sensus esset optativus, seu volitivus ex parte voluntatis, significans scilicet actualem aliquem affectum voluntatis ad peccatum in futuro, quod valde notandum. Cæterùm, si Pœnitens spectatâ sua fragilitate, inveteratâ

pravâ

pravâ consuetudine, omninò impossibile judicet, ut de cætero ab aliquo, vel aliquibus peccatis mortalibus abstineat, inducendus efficaciter erit à Confessario, & attentâ divinæ gratiæ efficaciâ, omninò sibi persuadere debet, non esse impossibile: atque in divina gratia sola, non in se confisus, firmum propositum concipere de cætero abstinendi, dicens cum Apostolo: *Omnia possum in eo, qui me confortat, Christus, non ego, sed gratia Dei mecum.* Ego nihil, sed cum Deo omnipotente omnia. Ego & Deus omnipotentes sumus. Quòdsi hoc facere nequeat, vel potiùs nolit, cùm reverâ possit, jam tanquàm verâ contritione destitutus, de gratia Dei desperabundus, adeóque ad justificationem & Sacramentum indispositus absolvi non poterit ex propria sua culpa.

IV. Propositum firmum voluntatis tantùm non peccandi de cætero requiritur, non etiam 31 E promissio nova obligatoria secundùm omnes. Sufficit enim ad justificitionem & reconciliationem cum Deo voluntas seria servandi mandata ejus, nullâ lege requiritur nova obligatio. Quin optimè notat Sanchez *l. 4. Moral. de voto. c. 1. n. 31.* Quando pœnitentes, ut sæpe solent, promittunt Confessario se hoc vel illud genus peccati non ampliùs commissuros, hanc promissionem non solùm non esse votum, cùm non dirigitur ad Deum, sed neque obligare sub distincto reatu ad non relabendum;

dum;

dum: quia nimirùm solùm proponunt deinceps legem Dei servare, non novam sibi obligationem imponere. Audivi & audies subindè unum & alterum expressè dicere: Promitto Deo imposterùm abstinere ab hoc peccato, non statim crede eos emisisse votum obligans sub mortali: sed quære priùs, an sciant oriri ex ejusmodi verbis deliberatè prolatis talem obligationem, & ex responso judica. Quare meritò monet Layman *suprà n.8.* Non rectè agere Confessarium, si pœnitentem suum adigat ad specialem promissionem, vel etiam juramentum de hoc vel illo peccato imposterum non patrando, præterquàm in raro casu, ut ob nimiùm frequentes relapsus contra toties iterata proposita, de quo *q.seq.* aut si peccatum Communitati valde perniciosum sit, v. g. proditionis, posset tunc imperari pœnitenti, ut ante absolutionem juratus promittat, se tale peccatum non patraturum, si id medium opportunum judicet Confessarius ad absterendum hominem à crimine admodùm pernitioso, quâ etiam ratione ante absolutionem ab Excomunicatione exigi solet juramentum de parendo imposterùm Ecclesiæ. Sic Layman.

§. III.

Universale & efficax.

312 I. PRopositum non peccandi de cætero mortaliter, sine dubio debet esse universale, & se extendere ad omnia mortalia imposterum evitan-

evitanda, juxta omnia dicta *suprà q.9. §.3. De dolore universali respectu mortalium necessariò requisito ad justificationem extrà & intrà Sacramentum.* Non potest esse dolor supernaturalis efficax & universalis respectu mortalium commissorum, nisi etiam sit efficax & universalis respectu omnium mortalium committendorum imposterùm, idque vel explicitè, vel saltem implicitè juxta ibidem explicata. Quare propositum etiam universale habere censeris, quando tuum propositum expresse quidem formas de uno solo, ut formas sub motivo communi cæteris peccatis tuis: aut si reus quinque peccatorum mortalium dicas syncere: Moriar potiùs, quàm admittam imposterùm ullum ex his quinque peccatis, dummodò non habeas urgentem affectum ergà unum aliud. Gobat *n.*193.

II. Propositum non peccandi de cætero debet esse *efficax*, ita ut dùm tale propositum voluntatis actu durat, homo re ipsâ moveatur ad omnem adhibendam operam & media necessaria ad evitandum imposterùm peccata, & specialiter ad amovendas, & fugiendas occasiones proximas peccatorum mortalium, ad satisfaciendum vel restituendum pro injuriis vel damnis illatis, ad remittendam ex animo offensam,&c. *Omnes.* Ratio clara est: Quia intentio finis, si absoluta & firma sit, statim movere debet ad quærenda & amplectenda media 315

media necessaria: atqui ad evitandum imposterùm peccata necessarium medium est; fugere & amovere occasiones peccandi saltè proximas (juxta illud Proverb. 3. *Qui amat periculum peribit in illo*: & Matth. 18. *Si manus tua, vel pes tuus scandalizat te, abscide eum & proyce abs te, &c.* Itémque satisfacere, restituere, offensam remittere: alioquin enim vel peccatum priùs continuabitur, vel de novo inchoabitur: sicque semper homo erit indispositus ad justificationem, ergò, &c. Et hinc

314 III. Qui non vult occasiones proximas peccatorum relinquere, non satisfacere, vel restituere quibus debet, non remittere ex animo offensam, non potest absolvi, ne quidem in articulo mortis. *Omnes*. Ratio clara est: Quia talis nullo modo est verè pœnitens, ne attritus quidem, neque enim est dolor absolutus & efficax, quippè cum quo stet adhuc affectus actualis ad peccatum, cujus occasiones relinquere non vult, imò ipsum peccatum injustitiæ, inimicitiæ, & consequenter nec perfectè avertit se à peccato, neque ad Deum convertit. ergò simpliciter incapax absolutionis, quæ proindè ei, etiam in articulo mortis neganda erit, omnibus tamen priùs tentatis. Quoad occasiones peccatorum, & recidivas evitandas (res frequentissimæ praxis, & maximè operosa Confessariis) necessariò pluribus agendum est seorsim *q. seq.* Quoad satisfactiones autem

autem & remissiones offensarum praxis solet esse difficilis maximè in articulo mortis, loco paradigmatis pono unicum casum, cum resolutione practica Confessarii, ad cujus exemplar discat practicare & in cæteris.

IV. Titius gravi injuria affectus à Sempro- 315
nio, quærit omnes ulciscendi modos, & corripitur morbo læthali: confitetur inter cætera iram gravissimam, & inflexibile propositum se vindicandi, tandem, urgente Confessario, ait se ignoscere hosti, si moriturus sit: si autem rursùs convaluerit, se omninò par pari redditurum. Nec potuit ullâ ratione adduci à Sacerdote, ut simpliciter ignosceret. Quid cum tali pœnitente tu ages Confessarie? Omnia utique tibi tentanda erunt. 1. Rotundè dices non posse te ipsi impertire absolutionem, & proindè illum tàm certò, quàm certò Christus pro ipso toto & mundo mortuus est, æternum damnandum, æternísque suppliciis cum furibus & Latronibus, ipsisque Christi Crucifixoribus excarnificandum, &c. 2. Efficaces Scripturæ sententias inculcabit, præsertim fulminatricem illam Christi sententiam: Matth. 18. *Sic & Pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris, &c.* Item illam Eccli. 28. *Homo homini reservat iram, & à Deo quærit medelam: In hominem similem sibi non habet misericordiam, & de peccatis deprecatur. Ipse, cùm*

caro sit, reservat iram, & propitiationem petit à Deo. Quis exorabit pro delictis ipsius? Si hæc & similia non proficiant. 3. Debes denique in genua provolutus accedere ad pedes indurati, exhibere ipsi imaginem Crucifixi, atque obtestari per innocentes Christi plagas, per coronam spineam, per sanguinem, &c. ut si non hosti, saltem ipsi Christo remittat & condonet injuriam, &c. prout fecerunt fervidi Confessarii diversarum Religionum, idque plerúmque cum optato effectu. 4. Debes denique & tu hos imitari, etiam sub peccato, si speres animum obdurati expugnari posse. Quia quilibet tenetur etiam cum suo incommodo aliquo succurrere proximo versanti in præsenti periculo æternæ damnationis, saltem ex fragilitate humana potiùs quàm ex malitia deliberata: est autem etiam vehemens passio iracundiæ ac vindictæ, maxima fragilitas humana. ergo, &c.

§. IV.

Per se regulariter formale, expressum, &c.

316 I. AD contritionem etiam perfectam, extrà vel intrà Sacramentum justificativam per se universaliter necessariò non requiritur formale expressum propositum de cætero non peccandi mortaliter, sed sufficere potest etiam pro-

propositum virtuale in ipsa vera contritione formali semper inclusum, (quo seriò; detestans peccata præterita ad abolendam offensam DEI,, ejúsque amicitiam reconciliandam, eo ipso virtualiter & implicitè fugit & excludit peccata futura, quæ æque sunt offensa DEI, ejúsque amicitiæ destructiva.) Ita Communis DD. cum Navarro *M. c.* 1. *n.* 6. Layman *hìc Tract.* 6. *c.* 4. *n.* 6. & latè Dicastillo *d.* 2. *dub.* 6. Ratio est: quia potest à peccatore elici vera contritio formalis absque actuali, formali expresso proposito non peccandi de cætero: idq; non tantùm physicè, cùm sint actus distincti realiter, separabiliter, & à potentia libera eliciendi, sed etiam practicè defacto; quando scilicet non occurrit cogitatio de tali proposito formando, de vita imposterùm instituenda, aut peccatis emendandis, prout sæpiùs contingere potest, tùm in articulo mortis, de quo infrà iterùm, tùm aliàs, ut dùm quis angustiâ temporis premitur, vel vehementiâ doloris absorbetur, aut etiam amore in Deum abripitur, ut tunc, etiam tempore absolutionis, de futura vita emendanda, peccatis vitandis nihil cogitet, nec consequenter aliquid actu proponat. Atqui omnis vera supernaturalis contritio est sufficiens dispositio ad justificationem; perfecta quidem se solâ, imperfecta autem, aut attritio cum Sacramento suscepto, juxtà hactenùs latè dicta; ergò ad contritio-

 tritio-

tritionem extra vel intra Sacramentum justificativam per se universaliter necessariò non requiritur formale expressum propositum non peccandi, sed sufficere potest simplex actus detestationis peccati cum virtuali incluso proposito. Certè 2. Reg. 12. Davidi contrito dicenti: *Peccavi Domino*: statim dicitur: *Dominus quoque transtulit peccatum tuum*: nullâ factâ mentione propositi de cœtero non peccandi: Ipsúmque Concilium Trident. *sess.* 14.*c*.4. assignans conditiones attritionis unà cum Sacramento sufficientis ad justificationem per modum dispositionis, nihil dicit de proposito formali, insinuans nimirùm sufficere propositum virtuale in vera attritione necessariò involutum: cùm nemo velit committere quod ei seriò displicet: adcóque omnis qui seriò & ex corde dicit, Displicet mihi peccatum, etiam dicit implicitè, se nolle ampliùs committere, quod adeò displicet.

317 II. Ad contritionem formalem etiam perfectam extra Sacramentum justificativam per se regulariter requiritur propositum formale expressum de cœtero non peccandi mortaliter. Communissima DD. apud citatos omnes. Layman *n*.6. Lugo. *disp*.5.*num*.97. Sumitur ex Scriptura & Sanctis Patribus passim ad pœnitentiam requirentibus novam vitam, nimirùm voto & proposito, adeò ut DD. Gregorius & Ambrosius definiant Pœnitentiam esse *peccata*

præ-

præterita plangere, & plangenda non committere. Ipsúmque Concilium Trident. cit. sess. 14. c. 4. Contritionem generatim definit esse dolorem & detestationem peccati *cum proposito non peccandi de cætero.* Et ratio clara est. Quia, quicunque verè dolet & conteritur de peccatis præteritis, semper ita est dispositus, & si subeat mentem cogitatio de vita futura: infallibiliter eliciat actuale & formale propositum de cœtero non peccandi & offendendi DEUM mortaliter. cùm motivum ac finis, cujusque veræ contritionis, scilicet abolitio offensæ Dei, & ejus amicitiæ reconciliatio æque moveat ad detestationem præteritorum, & fugam futurorum peccatorum; & hoc utrumque ad eum finem æque sit necessarium: alioquin certè non censeretur verè & seriò dolere de offensa Dei, qui cogitans de futuro, non actu proponeret etiam in futuro vitare offensam Dei. An tu verè contritum ob Deum summum bonum offensum: vel verè attritum ob metum inferni, veréque dolentem censeres, qui durante eo dolore interrogatus, quid in futurum facere statuat, non promptissimè responderet: *Ah! quomodò possum ob hoc motivum seriò anteacta peccata detestari & plangere, & tam detestanda plangendáque rursùs committere velle?* Quid de tergiversante judicares? Atqui verè dolens, contritus vel attritus de peccatis, recordatur futuræ vitæ, ergò regulariter debet

habere actuale propositum de cœtero non peccandi mortaliter: neque video, quomodò reus gravium peccatorum, deque illis seriò dolens possit suspendere actum expressi propositi de cœtero illa vitandi, si dolenti occurrit cogitatio de vita longiùs producenda, maximè occurrentibus tentationibus circa occasiones proximas peccatorum deserendas, alias difficultates superandas, &c. ubi sanè robusto proposito opus est, ne dolor claudicet vel evanescat, etsi fortè habitus.

318 III. Ad contritionem vel attritionem in Sacramento pœnitentiæ justificativam, quàm maximè regulariter requiritur formale & expressum propositum de cœtero non peccandi mortaliter. Ita DD. citati docent, omnes verò uno ore consulunt. Et Ratio clara est. Quia in Sacramento pœnitentiæ tàm pœnitens, quàm Confessarius debet esse moraliter certus de sufficienti dispositione pœnitentis ad licitam & fructuosam susceptionem Sacramenti & absolutionis Sacramentalis, atqui nisi pœnitens, mortalium reus actuale & formale propositum de cœtero abstinendi à mortalibus concipiat, ac Confessario manifestet, regulariter vix unquam, neque ipse pœnitens, minùs Confessarius erit satis securus de sufficienti dispositione, præsertim verò de supernaturali & efficaci dolore; ut jam indicatum: undè rectissimè concludit Layman *cit. n. 6.* Quare re-

ctè agunt Confessarii, quod tale propositum à confitentibus exigant, eósque aliâ ratione absolvere nolint; quia nisi pœnitens absolutum propositum concipiat ab omnibus peccatis mortalibus abstinendi, signum est, ejus dolorem generalem non esse, neque ad omnia peccata se extendentem; ideóque non sufficientem dispositionem, ad gratiam Sacramenti accipiendam. Quâ ratione conciliari possunt DD. quorum aliqui ad justificationem peccatoris, formale propositum vitandi peccata requirunt; alii verò implicitum, in ipsa peccatorum detestatione inclusum sufficere ajunt. Sic Layman sapienter. Nihilominùs adhuc dixi: *Regulariter*. Nam.

IV. Etiam in Sacramento Pœnitentiæ ad 319
justificationem peccatoris quandóq; per accidens, omnium consensu sufficit propositum implicitum in ipsa attritione inclusum, absque formali expresso proposito de cætero non peccandi: idque in duplici præcipuè casu. Primus est (ut ut aliàs sæpiùs contingere possit, certè in Sacramento rarissimus) quando pœnitens dolori pecatorum præcedentium ita immersus & absorptus est, ut non occurrat ei cogitatio de futura vita instituenda vel emendanda: adeóque neque de proposito eliciendo, toto temperore confessionis & absolutionis: Secundus casus frequentior est, quando jam jam instat mortis inevitabile periculum,

non adest possibilitas reiterandi ullum ex peccatis. Ad quid enim tunc Confessarius hortetur talem hominem ad eliciendum propositum seu absolutũ, seu etiam hypotheticum vel conditionatum, sub conditione impossibili mortis evadendæ, de non iterandis illis peccatis. Quanquàm cum Gobat *Casu VIII. n.* 207. non reprehenderem, qui expresse tali diceret: Nonnè ita detestaris peccata tua, furta, spurcitias, &c. quas jam mihi manifestasti, ut si Deus vitam tibi produceret ad multos vel paucos annos, nunquàm esses relapsurus, vel relabi velles in tàm fœda Deoque displicita peccata?

QUÆSTIO II.

Quid agendum Confessario cum pœnitente continuò recidivo: seu continuò redeunte cum iisdem peccatis gravibus?

ANte omnia advertat Confessarius & inquirat, an frequentati lapsus & recidivæ fiant ex occasione aliqua extrinseca, & proxima; an verò ex intrinseca fragilitate tantùm, & deindè procedat ut sequitur. Et monet optimè solertissimus Layman *cit. c.* 4. *n.* 10. *§. His quadam.* Considerandum in hac materia, quo præcipuè pœnitens motivo ad frequentes

Con-

Confessiones accedat. An quia à Domino, Pædagogo, Præfecto adigitur aliàs non accessurus. in tali homine magnum periculum est, ne sit malè dispositus: an solùm quia consuetudinem hebet octavo quoque die confitendi? in tali etiam magnum periculum est, si eandem peccati mortalis speciem sine emendatione sœpiùs afferat: an denique quia dolore & indignatione propter relapsus suos conceptà iterum pœnitentiæ ac confusionis suæ remedium quærit? & talis censeri debet benè dispositus. Sic Layman Casista Germanus.

§. I.

Quænam occasiones peccatorum necessariò devitare debet Pœnitens?

TEnetur Pœnitens proponere ac deinceps devitare peccatorum mortalium occasiones 320
proximas: ac etiam propinquas, si commodè possit: non item remotas tantum. Certum apud omnes. Explico, sed ordine inverso.

I. *Occasio remota* peccandi dicitur, ad quam 321
interdùm ex mera peccantis fragilitate, aut libera malitia peccatum sequitur. Et hujusmodi occasio peccandi, ubique est in toto universo. Nihil enim tàm bonum & sanctum est, quod non sit, vel possit esse aliquibus occasio peccandi ex sua fragilitate vel malitia.

III. *Occasio proxima* peccandi dicitur illa, 323
in qua creditur vel credi debet rationabiliter, perpensis omnibus circumstantijs, pœnitentem rarò vel nunquam mansurum sine peccato mortali. Ex communi Navarrus *c. 3. num. 5.* Layman *cit.* alii passim. Ut si homo in libidinem pronus, & jam sæpiùs lapsus, in domo complicem detineat, &c. Et has tandem occasiones proximas vitare, ac vitandi propositum, si moraliter possibile sit, simpliciter necessarium est ad veram pœnitentiam, contritionem, & absolutionem sacramentalem. Ratio clara est. Quia non evitare occasionem proximam peccandi mortaliter, idipsum per se est peccatum mortale: juxta illud suprà allegatum: *Qui amat periculum, peribit in illo.* Atquì ad veram pœnitentiam requiritur necessariò propositum vitandi omnia peccata mortalia, ergò etiam istas occasiones proximas peccandi mortaliter.

IV. Dixi: *in qua creditur &c.* Tanner *hic* 324
disp. 6. q. 9. num. 106. addit, Vel probabile est, te esse lapsurum in peccatum. Sed non placet. Quandò enim solùm est probabile te succubiturum in tali occasione tentationi, certè etiam probabile est te non succubiturum. Occurrunt enim graves rationes, ob quas vir prudens judicat te lapsurum in hac occasione: contra verò sint etiam graves rationes aliæ, ob quas alius æque prudens judicat te non lapsu-

rum

§. II.

Quid agendum cum recidivis ex occasione proxima? Et specialiter quoad concubinarios.

I. SI frequentati lapsus & recidivæ peccati 325
fiunt ex occasione proxima, Confessarius ab eo exigat expressum & absolutum propositum eandem occasionem, quamprimùm poterit, relinquendi: sin minùs absolvere non poterit. Res clara. Quòd si enim Pœnitens nolit proponere occasiones de cætero peccandi deserere, fieri aut præsumi non poterit eum verè peccata præterita detestari, & evitare velle imposterùm; ideóque tanquàm indisposito collatum Sacramentum esset nullum, & tam recipiens, quàm conferens seu absolvens peccaret sacrilegio mortali. Multò magìs, quando pœnitens à Confessario jam semel & iterùm jussus dimittere talem occasionem, v. g. concubinam domo ejicere & non fuit executus, cùm tamen commodè, absque alio gravi detrimento exequì potuisset, clara satis erit præsumptio, eum in prioribus confessionibus non habuisse verum, firmum, & efficax emendandi propositum: ideóque jam, etiamsi denuò proponat vel promittat, non est absolvendus, antequàm reipsâ præstet, & dicendum tali à Confessario: tu priùs tandèm præsta tuum offici-

fici-

ficium debitum, deindè redi, & ego præstabo meum. Ex communi Layman *citat. num. 11.* At dicat pœnitens: *Juro Reverentiæ vestræ per Deum verum & vivum, me quamprimùm istam occasionem, domum, concubinam &c. dimissurum.* Admitterem juramentum, (ait rectè Gobat *cit.*) & absolverem pro ista vice, at certè non aliâ vice, si rediret perjurij & relapsûs reus. Tandem optimè notat Layman *l. c.* Neque in his casibus universalem regulam statui debere, cùm fieri possit, ut licèt aliàs semel & iterùm admonitus concubinam non dimiserit, (restitutionem, satisfactionem, reconciliationem cum inimico &c. non fecerit) nunc tamen evidentiora signa mutatæ voluntatis seriíque propositi præseferat, ut eius promissio acceptari, eique absolutio dari possit. Et insuper

326 II. Quando pœnitens gravi necessitate eiusmodi occasioni peccandi esset adstrictus, ita ut eam aut sine scandalo (quod non rarum in occultis peccatis,) aut sine gravissima vel saltem gravi corporis, famæ, vel fortunæ jactura aut incommodo dimittere vel devitatre non possit, positis certis conditionibus mox infrà enumerandis, in ea relinqui ad tempus durantis necessitatis, & à Confessario absolvi poterit. Communissima DD. cum Navarro *c. 3. n. 16.* Sanchez *l. 1. moral. c. 8.* Layman *n. 9. meique omnes.* Et sumitur *arg. e Consultatio-*

rationi. De frigidis & maleficiatis. Ratio est. Quia occasio peccandi in se peccatum non est, sed tantùm periculum peccati adfert, néque tamen necessitatem peccandi infert seu libertatem tollit; sed potest cum ea consistere vera detestatio peccati, & absolutum propositum adhibendi operam, ut imposterùm peccatum evitetur, ergò quamvis ob periculum adjunctus sit timor vel existimatio voluntatem fortè aliquando immutatum iri: non apparet cur certum discrimen famæ, honoris, fortunarum, sanitatis &c. non possit excusare tali periculo se relinquentem vel permittentem: Layman *cit.* rectè sic argumentatur. Vel præceptum declinandi occasiones peccatorum affirmativum est, & tunc manifestè liquet non obligare in tali necessitate; vel si contendas negativum esse præceptum non adeundi periculum, aut in eo persistendi, tunc respondeo intelligendum esse præceptum, nè quis ultrò ac voluntariè in peccandi periculum se conjiciat, aut in eo persistat, hîc autem moralem quodamodò necessitatem intervenire. Sic Layman.

III. Ad hoc autem, ut talis pœnitens ob necessitatem in occasione peccati persistens censeri possit verè contritus vel attritus, ac per hoc dispositus ad validam & fructuosam absolutionem ei licitè impertiendam, quatuor potissimùm conditiones ei necessariò haben- 329

dæ

dæ ſunt. I. Animi reſignatio & parata voluntas deſerendi illam occaſionem, ſi commodè poſſet, & quamprimùm commodè poterit. II. Vera pœnitudo peccatorum præteritorum in eiuſmodi occaſione commiſſorum.
III. Verum ac firmum propoſitum non peccandi de cætero in ea occaſione: ad quod etiam neceſſariò requiritur, ut ex occaſione proxima faciat remotam: v. g. ſi complicem domi habeat, nimiam familiaritatem & blanditias caveat, ſolus cum ſola, noctu præſertim, in eodem loco non commoretur: in potu ſibi temperet &c. IV. Spes firma & fiducia, quod adjuvante divnâ gratiâ, cui cooperando ſedulò omnia poſſumus, deinceps poſsit abſtinere à peccato in ea occaſione. (nam qui certò crederet vel putaret impoſsibile, ſibi eſſe in tali occaſione abſtinere à peccato, debet omninò eam deſerere, non obſtante quacúnque difficultatè & incommodo: ut monent Layman, Lugo, aliicommuniter) His quatuor conditionibus concurrentibus, pœnitens prudenter judicatur veram contritionem vel attritionem habere, etſi non proponat ſtatim deſerere vel devitare illam occaſionem. Quia occaſiones illæ aliàs proximæ & voluntariæ, his conditionibus concurrentibus, ſunt pœnitenti remotæ & involuntariæ: quas, ſi habeat, abſolvendus eſt: & aſſerenti ſe habere, debet credere Confeſſarius, quia pœnitens

nitens in hoc foro testatur tam pro se, quàm contra se. Si non habeat, Confessarius & Pœnitens, datâ & acceptâ absolutione peccabunt mortaliter, & facient Sacramentum nullum, ut suprà dictum, *num II.* Jam ulteriùs:

§. *Specialiter quoad Concubinarios.*

IV. Quamquàm concubinarii notorii 1. ob scandalum vix unquàm possint absolvi, nisi ejectâ priùs infami pellice, juxta communem DD. cum Navarro *c.* 16. *num.* 20. Quin jubentur à Concil. Trident. *sess.* 24. *c.* 8. subjici excommunicationi, nisi post trinam admonitionem factam ab Episcopo, se emendaverint. 2. Atque insuper consentiunt DD. etiam occultis Concubinariis ordinariè absolutionem dandam non esse, nisi promittant se concubinam quamprimùm à se amandaturos, propter maximum, quod ex cohabitatione oritur, periculum. 3. Etiam minimè obstante vulgari prætextu, quòd talis persona, ancilla, domestica &c. admodùm utilis & quasi necessaria sit rei domesticæ; ex eius dimissione aliquantùm rei familiaris detrimentum secuturum, aliam æque utilem ac industriam non facilè habendam: &c. vulgaris iste laqueus Diaboli est, etiam negatâ absolutione rumpendus, si perditè ametur & amet, ob inevitabile quasi moraliter periculum relabendi. Cer- 328

tè Castro-Palaus & Oviedo apud Gobat *num.* 530. néque ob 100. ducatorum jacturam, tibi mediocriter diviti talem periculosam domesticam permittunt, & meritò. 4. Denique certissimum sit non excusare quamlibet jacturam vel incommodum ex tali dimissione secuturum. Quare inter propositiones sub Alexandro VII. Anno 1665. die 18. Martii damnatas, & hæc ponitur: *non est obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, si hæc nimis utilis est ad oblectamentum concubinarij, vulgo regalo: dùm deficiente illa, nimis ægrè ageret vitam, & aliæ epulæ concubinarium tædio magno afficerent, & alia famula nimis difficile inveniretur.* Hæc ibi. Quamvis inquam, hæc ita se habeant:

329 Nihilominùs in certo casu circumstantiæ concurrere possunt, ob quas prudens Confessarius aliud decernat: ait Layman *cit. n.* 11. Exempli gr. si aliquis in gravi infirmitate vel mortis periculo constitutus alium hominem facilè habere non possit, qui necessaria ministret præter concubinam, ad quam tunc pœnitens carnis affectum non gerat: ideóque putet, se eius occasione non lapsurum, cùm primùm autem convaluerit, statim à se amandandam promittat, tali aliquo casu permitti poterit, si scandalum absit, videlicet in concubinatu occulto. Sic Layman ibi ab omnibus receptus. Idem, cum longè tamen maiori

cau-

cautela permitti poterit in gravissima, vel saltem gravi necessitate famæ vel fortunarum, ut si concubina effrons sic subitò alieno tempore dimissa, irritata, occultum concubinatum ac turpitudines evulgatura sit; si non dives, solùm necessaria sustentationi habens ex dimissione gravem jacturam, 100. v g. aureorum incurrere deberet; denique satis vulgariter: si ipsa sit ancilla, & nequeat aliam adipisci absque pari periculo, cùm tamen ancillâ nullo modo carere possit: ita post alios Gobat *n.* 32. In huiusmodi casu Confessarius prudenter condescendere poterit, rigidissimè tamen exactis quatuor conditionibus *num. præced.* propositis, præsertìm tertiâ, specialibus etiam additis propositis & remediis efficacibus: utpotè 1. quotidiana expressa renovatio propositi eliciti in confessionali. 2. Votum castitatis ad aliquod tempus. 3. Votum subeundi aliquam gravem pœnitentiam, v. g. jejunium in pane & aqua, aut notabilis eleemosynæ, quotiès relabi contigerit. 4. Quandò concubina de se non admodùm voluntaria est, aut gravatè consentire solet: rediens à Confessione dicat: jam tandèm firmissimè statui mutare vitam. Volo ergò, jubeo, vel rogo seriò, ut si fortè tentatione victus te rursùs sollicitâro, resistas omni possibili modo, revocans mihi in mentem hæc verba: &c. additâ etiam promissione præmii alicuius, si impedie-

pedierit; secùs, si consenserit, &c. &c. vide etiam mox dicenda de mollibus.

§. III.

Quid cum recidivis ex intrinseca tantùm fragilitate? specialiter quoad mollitiem.

330 I. QUandò frequentes lapsus & recidivæ peccati fiunt ex sola intrinseca fragilitate pœnitentis, absque aliqua speciali extrinseca occasiòne impellente (uti sunt blasphemiæ, odia, invidiæ, delectationes morosæ, & singulariter mollities &c. absolvendus erit pœnitens totiès, quotiès seriò proponit imposterùm emendare, & omninò abstinere, dummodò Confessarius prudenter credat eum verè proponere ac seriò loqui. Communissima DD Navarrus *supra* Sanchez *l.* 2. *moral. c.* 32. *n.* 45. Layman *cit. c.* 6. *n.* 10. Lugo *disp.* 14. *n.* 160. Filliutius *tract.* 7. *Instructorij c.* 3. alii passim. Et docet D. Hieronymus Epist. 46. ad Rusticum relatus *c septies. d* 3. *de Pœnitentia: non solùm septies: sed septuagies septies delinquenti, si convertatur ad pœnitentiam, peccata condonantur.* Ratio est: quia redire cum iisdem peccatis de se non est signum deesse verum dolorem & propositum emendationis, certè non magis, quàm si rediret cũ aliis novis diversis peccatis; sed solùm est signum fragilita-

litatis humanæ in tali homine: Certè nemo tenetur sub speciali peccato mortali magìs cavere, nè idem peccatum deciès committat, quàm ne decem specie diversa peccata committat; ergò seriò proponenti vitare deinceps dem specie peccatum, æque ac proponenti vitare alia peccata, tanquàm rectè disposito, absolutio impertienda erit totiès, quotès eum Confessariùs seriò proponere prudenter crediderit.

II Ut autem prudenter credere possit Confessarius pœnitentem totiès cum iisdem peccatis redeuntem modò habere verum ac serium propositum emendationis, attendere debet, an pœnitens hactenùs aliquam curam vel conatum adhibuerit emendationis, quod his signis cognosci potest. Si post proximam confessionem rariùs, quàm solebat, lapsus fuit; si media adhibuit, quæ ei à Confessario contra recidivam præscripta erant; si occasiones quaslibet peccandi fugit, &c. quod si præstiit, haud dubiè absolvendus erit; quin etiam, si nihil horum præstiterit, si tamen dicat se modò seriò dolere, quod divinam Bonitatem totiès tam fædè offenderit, ac prommittere se seriam emendationem, ei plerúmque Confessarius credere debebit: quia licèt anteà propositum inefficax habuerit, jam tamen verum & efficax concipere potest: idque affirmanti plerúmque credendum erit, cùm ipse sit sui 331

accuſator, defenſor & teſtis, Sanchez, Layman Lugo, alij communiter. Additque Gobat *cit. n.* 324. Et ſanè, quando deinceps notatur aliquis profectus ſeu aliqua imminutio peccatorum, habenda eſt patientia. Ipſa enim imminutio peccatorum eſt ſignum propoſiti, & præbet ſpem majoris & majoris emendationis, adeóque tandem perfectæ. Simus ergò, omninò ſimus erga hos, miſericordes, ſicut & Pater noſter cœleſtis miſericors eſt. Luc. 6. Sic ille.

332 III. Interdùm tamen vehemens eſt ſuſpicio & juſta præſumptio propoſitum modernum eſſe ſimulatum, inefficax, inſufficiens, ut Confeſſarius prudenter credere non poſſit: utpotè ſi pœnitens poſt duas, tres, quatuor confeſſiones eandem peccati ſpeciem, & eodem, vel etiam maiori numero adferat, ut nullus prorsùs emendandi vel reſiſtendi conatus adhibitus videatur: & tunc, (niſi tamen præſens ſpecialia, qualia anteà nunquam, doloris ſigna in præſenti confeſſione oſtendat, quibus præſumptio illa de mala vel inſufficienti pœnitentis diſpoſitione meritò elidatur) differenda erit abſolutio, nominato aliquo temporis ſpatio, intra quod pœnitens conatum adhibeat ad criminis emendationem, poſteà rediturus & abſolutionem recepturus. Sic Layman *cit. n.* 10. Leſſius *in Conſiliis V. Confeſſarius. Caſu.* 7. ſic loquitur. Expedit ordinariè eos dimittere ſine abſolutione, explicato periculo, in quo verſantur,

tur, & absolutionem fore illis noxiam, cùm non videantur habere syncerum propositum, ut conentur resistere & adhibere remedia quæ præscribuntur. Si non redeant, committat illos Deo, ne se cruciet. Sic Lessius. Ego aliquotiès, sed non nisi post sex vel octo confessiones sine ulla emendatione peractas, dixi ante datam absolutionem: Quandoquidem nihil tecum proficio, poteris quærere alium Confessarium fortè magis profuturum, aut non, nisi post conatum & effectum aliquem ad me redire: & uno vel altero excepto, redierunt cum aliquo, profectu. Quâ in re magnâ opus est prudentiâ & discretione Confessarij, ne pœnitentem aut severitate avertat, aut lenitate seducat, sicque peccet & pereat cum illo. Et specialiter in praxi notandum, quod de motivo Confessionis iteratæ initio quæstionis ex Layman prænotavimus. Et tandèm in eiusmodi casu difficiliùs danda erit absolutio, si crimina sint publica, v.g. frequentes blasphemiæ, ebrietates, scortationes &c. offenduntur enim & scandalizantur fideles, si videant hominem post confessionem sæpiùs repetitam perindè ut priùs in peccatis suis persistentem, cuiusmodi scandalum interdùm cum Sacramenti irreverentia conjunctum tolli debet non obstante privato incommodo, quod pœnitenti timetur, ne fortè is à confessione absterritus in graviora peccata incidat. Sic prudenter idem Layman *eodem num. 10. fine.*

333 IV. Jam rursùs speciatim *quoad mollitiei deditos*. Placet verissimum judicium Cardinalis Toleti, *Summa l.5.c.13.* Peccatum mollitiei est difficillimæ curationis, quia occasio semper cum homine est, & est adeò universale, ut crediderim maximam partem damnatorum hoc infici peccato. Vix puto esse aliud efficax remedium, quàm frequentissimam confessionem cum uno eodémque Confessario, ut fiat ter in hebdomade, si fieri possit: est enim hoc Sacramentum maximum frænum, & qui hoc non utitur, non sibi promittat emendationem, nisi per miraculum à Deo factum, vel rarissimum privilegium. Sic ille verissimè. Interim talis Confessarius in promptu semper habeat alia media, quibus pœnitentem adiuvare possit. Qualia latè suppeditant Joannes Busæus in Panario, Filliutius *tract.7.instruct. Conf.cap.3.* Drexelius in Niceta, Costerus in libello Sodalitatis, Gobat. *Alphab. Conf. Casu* 17. *a num.* 548. alij. Inter quæ hoc sæpiùs fælicem successum habuisse expertus sum. Inquire à tali homine ad quemnam Sanctum vel Sanctam, vel ad quodnam mysterium vitæ vel passionis Christi speciali devotione feratur: ubi cognoveris, suade, ut usque ad proximam semper confessionem quotidiè manè & vesperi dicat flexis genibus, & si copia sit, ante imaginem talis Sancti vel mysterij: *Domine Deus, qui flammas æternas picis & sulphuris præparasti hominibus*

bus libidinosis, voveo & promitto tibi me in honorem huius mei amantissimi Patroni &c. vel huis amabilissimi mysterij &c. hâc die, hâc nocte, bstenturum ab omni turpi tactu mei ipsius. Et ùm actu tentatio vehemens urget, idipsum exis genibus repetat; multis profuit devota ecitatio Hymni, Ave maris stella: cum sinalari reflexione ad V. *Virgo singularis &c.* as invocata immaculata Conceptio B. V. aut Josephus. aliis alia. Sæcularibus, si talia non ccedant, consulendum Matrimonium, & bindè ingressus Religionis vix unquam stas Clericalis. Sed si plura desideras, lege Auores citatos, non vacat immorari.

9. Ex dictis colliges, quid sentiendum de, qui vel quæ subindè graviùs lapsi vel lapsæ, priùs alteri ignoto Confessario confitentur, deinde ordinario suo Confessario peccatilleviora? Nam siquidem faciant ex pudore iturali, & timore erubescendi & confundense coram Confessario suo ordinario famiiriter valdè noto, non est culpandum, idque aprudenter ægrè ferun vel reprehendunt onfessarij ordinarij. (Dommodò tamen pri'i Confessario omnia sua mortalia confitean-r, ac integritatem Confessionis servent iuxta cenda *cap. seq.* At verò si hâc ratione marent in occasione peccandi, aut ideò ità cirmeant, ut liberiùs peccent, ne ab ordinariò onfessario graviùs obiurgentur, occasiones

dimittere, aut remedia tali peccato emendando adhibere cogantur &c. omninò gravissimè peccant, & ob defectum veri doloris & propositi Confessio invalida, ac Sacramentum erit nullum. Layman *l.* 5. *tract.* 6. *c.* 8. *n.* 14. Filliutius Lugo, *citati*, alij.

§. IV.

Specialia, quoad propositum vitandi peccata venialia.

334 AD remissionem peccatorum etiam venialium, extrà & intrà Sacramentum Pœnitentiæ, sicut requiritur necessariò aliqua supernaturalis pœnitentia, seu dolor & detestatio eorum, & quidem formalis in Sacramento, iuxta dicta suo loco: ita etiam requiritur eadem imposterùm evitandi propositum saltem virtute in ipsâ illa detestatione seu dolore necessariò inclusum, (siquidem fieri nequit, ut quis malum peccati verè & seriò detestetur, & imposterùm ab ijs abstinere non velit.) multiplici tamen discrimine à proposito requisito ad remissionem peccatorum mortalium: uti ex Coninck etiam observat Layman *cit. c.* 4. *n.* 19.

335 I. Propositum *formale* expressum de cætero non peccandi mortaliter, regulariter requiritur ad remissionem mortalium, maximè in Sacramento pœnitentiæ ob rationes suo loco dictas, quale etiam requiri ad remissionem venia-

lium

m extrà, vel intrà Sacramentum, nulla lex, horitas, vel ratio persuadet, quin regulari- sufficiat propositum illud virtuale in ipso lore supernaturali imbibitum, ut ex com- ni etiam observat Gobat *Casu* 8 *n.*217. Ra- disparitatis est. Quia cùm peccatum mor- e sit longè majus malum, & effectum Sacra- nti simpliciter tollat, major requiritur cer- ido de sufficienti & efficaci dolore ac dispo- one pœnitentis, quàm respectu venialium, e effectum Sacramenti nō impediunt: dum- dò verè & certò supernaturaliter doleas de nialibus admissis, jam de valore & effectu ramenti securus es, etsi expresse nihil pro- nas, quod secundùm indulgentiam dico, n secundùm consilium, minùs imperium.

I. Propositum *universale*, sicut & dolor *u- ersalis*, respectu omnium mortalium requi- ur ad remissionem peccatorum mortalium, n unum sine altero remitti non possit, ut loco visum: ad remissionem autem venia- n, nec dolor nec propositum ita universale uiritur, sed sufficit dolere ac proponere vi- e ea sola quæ confiteris, eáque ipsa, saltem ua, vel aliquod, etsi de aliis nec doleas, nec re proponas: ut *ibidem q.* 9. *ad finem* ex pro- o dictum est. Ut si fuisti sæpè mentitus si- ausa, sufficiet si in confessione proponas amplius mentiri sine causa, etsi adhuc co- s mentiri, quando causa aliqua suppetet in 336

tuum

tuum vel proximi commodum: mendacium enim ſine cauſa dictum turpius eſt mendacio officioſo Aut ſi fuiſſes nimis ſæpè & frequenter mentitus, potes tibi proponere firmiter te illam frequentiam emendaturum pro viribus, & ſufficiet propoſitum ſicut & dolor, ipsáque confeſſio de illa frequentia, quippe quæ ſpecialem deformitatem habet à ſingulis mendaciis, vel aliis venialibus ſecundùm ſe ſeorſim ſpectatis At, quot mihi tunc remittentur mendacia? Lugo *diſp.* 14. *ſect.* 9. cenſet non remitti omnia, ſed tantùm poſteriora illa, ob quæ cœpit denominari frequens lapſus: & rationabiliter. Dicaſtillus autem. *d.* 6. *dub.* 16. *n.* 302. rectiùs cenſet remitti omnia, ſi confitearis: *ſæpiùs, vel frequenter ſum mentitus*: utrúmque verum, ſi nimirùm vel de omnibus, vel non de omnibus doleas & retractes

337 III. Propoſitum vitandi omnia peccata mortalia collectivè ſumpta requiritur ad remiſſionem peccatorum mortalium, ita, ut animus ſit non tantùm ſingula, & hoc & hoc &c. ſed etiam omnia collectivè cum Dei gratia devitare. At verò ad remiſſionem etiam omniũ peccatorum tuorum venialium minimè requiritur propoſitum impoſterùm vitandi omnia peccata venialia collectivè, ita ut animus ſit nunquam omninò, neque ex ſubreptione peccandi venialiter: hoc enim ſine ſpecialiſſima Dei gratia paucisſimis Sanctis conceſſâ, homini

in hac

n hac vita impossibile est: impossibilium autem non est voluntas seu propositum: sed sufficit propositum vitandi imposterùm singula vel disjunctivè, ita ut nullum determinatè assignari possit, à quo committendo animus, irtualiter saltem, non abhorreat: & dicas pud te. *Etsi sciam, me omnia venialia non evitaturum, vitabo vel hoc, vel illud, vel istud, vel uodvis occurrens; nullum mihi jam patrandi est nimus.* Aut poterit proponere efficaciter uidem, at non absolutè, sed cum modificaione, quantum in me est, propono, nunquam eccare venialiter, etsi sciam oppositum eventurum: quod enim *suprà q. præced.* §. 2. *n.* 3. De roposito vitandi mortalia adversum est; multomagis locum habere debet in proposito vitandi vitalia. Ais: ego doleo quidem de omibus meis venialibus, omnia sic divisim, vel uantum in me est, evitare propono: at non mnia confiteor, sed neque confiteri possum sie gravi molestia Confessarij, in specie vel nuiero. Et speciatim: mentitus sum sæpè, vigeès: dico solum in confessione: *mentitus sum iquoties*: quot mihi jam remittuntur veniaa, mendacia v. g? Card. Lugo *cit. n.* 142. cent remitti solùm aliqua, quot ex tali confesone possunt intelligi à Confessario, saltem uo. Contrà rursùs Dicastillus *n.* 322. censet mnia remitti, quemadmodùm etiam omnia iortalia directè remittuntur, quando moribun-

bundus, reus 26. mortalium, generaliter asserit de omnibus se dolere: cùm sine dubio Confessarius habeat generalem intentionem absolvendi ab omnibus venialibus, mendaciis eum, qui dicit: sum frequenter mentitus.

338 IV. Ad remissionem peccatorum venialiũ requiritur quidem propositum absolutum efficax vitandi peccata venialia saltem hæc confessa, aliqua, ut non sufficiat sola velleitas non peccandi venialiter de cætero, quippè quæ affectum peccandi non excludit: non tamen requiritur propositum simpliciter efficax extensivè, sicut eo pœnitens moveatur ad evitandas occasiones peccandi venialiter, & remedia contra relapsus adhibendi, sicut requiritur ad remissionem peccatorum mortalium. Cùm enim peccatum mortale longè gravius animæ malum sit, quàm veniale, ideò homo longè majorem conatum adhibere debet, & tenetur ad vitanda mortalia, quàm venialia, consequenter verus pœnitens firmius & efficacius propositum concipere debet ad mortalium quàm venialium emendationem. Ex quo sequitur, longè faciliùs absolvi posse relabentes sæpiùs in eadem venialia, quàm in mortalia, eò, quòd frequens ille relapsus non sit indicium defectûs doloris ac propositi ad eorum remissionem necessarij: quia provenire potest ex frequentia occasionum, à quibus evitandis longè faciliùs quis excusari potest, quàm à remotione occasionum

ſionum relabendi in mortalia, ut benè notat Layman *cit. n. 19. fine.* Adde occaſiones labendi venialiter eſſe frequentiores, ferè ſemper & ubique, ideóque moraliter vix evitabiles. Sed hæc rursùs ſecundùm indulgentiam, non conſilium, dicta ſunto: Nam

§. Heus tu mi bone Religioſe! mi opti- 339
me ſæcularis! Diligenter caves ſemper à mortalibus: diligentiſſimus quoque es in enumerandis omnibus tuis venialibus ad ſcrupulum usque. Interim tamen ſemper redis *Joannes in eodem*, cum iisdem defectibus, & ſpecie & numero vix unquàm diminuto, verbo ſemper hæres in eodem luto, vix ullo apparente fructu ex tot & ſexcentis confeſſionibus: imò & ſacris Comunionibus, & fortè etiam (res ſtupenda!) quotidianis. Quid cauſæ putas? Dicam tibi in aurem. Utcunque doleas de præteritis, at generalia & confuſa nimis, ideóque torpida & languida ſunt tua propoſita: propoſita, quò magis univerſalia, eò minùs ſunt efficacia. Omnia generaliter vitare proponis, quod ipſe non credis. O quàm timendum, nè ſæpiſſimè ſint tantùm ſimplices, languidæ, & claudicantes velleitates, ſicque ipſum Sacramentum & abſolutio de valore periclitetur, & mirabimur de non apparente fructu? Quare conſilium meum placeat tibi. Mitte nimiam curam colligendi omnia tua venalia in ſpecie & numero, ad confeſſionem,

bundus, reus 20. mortalium, generaliter asserit de omnibus se dolere: cùm sine dubio Confessarius habeat generalem intentionem absolvendi ab omnibus venialibus mendaciis eum, qui dicit: sum frequenter mentitus.

338 IV. Ad remissionem peccatorum venialiũ requiritur quidem propositum absolutum efficax vitandi peccata venialia saltem hæc confessa, aliqua, ut non sufficiat sola velleitas non peccandi venialiter de cætero, quippè quæ affectum peccandi non excludit: non tamen requiritur propositum simpliciter efficax extensivè, sic ut eo pœnitens moveatur ad evitandas occasiones peccandi venialiter, & remedia contra relapsus adhibendi, sicut requiritur ad remissionem peccatorum mortalium. Cùm enim peccatum mortale longè gravius animæ malum sit, quàm veniale, ideò homo longè majorem conatum adhibere debet, & tenetur ad vitanda mortalia, quàm venialia, consequenter verus pœnitens firmius & efficacius propositum concipere debet ad mortalium quàm venialium emendationem. Ex quo sequitur, longè faciliùs absolvi posse relabentes sæpiùs in eadem venialia, quàm in mortalia, eò, quòd frequens ille relapsus non sit indicium defectûs doloris ac propositi ad eorum remissionem necessarij: quia provenire potest ex frequentia occasionum, à quibus evitandis longè faciliùs quis excusari potest, quàm à remotione occasionum

sionum relabendi in mortalia, ut benè notat Layman *cit. n.* 19. *fine*. Adde occasiones labendi venialiter esse frequentiores, ferè semper & ubique, ideóque moraliter vix evitabiles. Sed hæc rursùs secundùm indulgentiam, non consilium, dicta sunto: Nam

§. Heus tu mi bone Religiose! mi optime sæcularis! Diligenter caves semper à mortalibus: diligentissimus quoque es in enumerandis omnibus tuis venialibus ad scrupulum usque. Interim tamen semper redis *Joannes in eodem*, cum iisdem defectibus, & specie & numero vix unquàm diminuto, verbo semper hæres in eodem luto, vix ullo apparente fructu ex tot & sexcentis confessionibus: imò & sacris Comunionibus, & fortè etiam (res stupenda!) quotidianis. Quid causæ putas? Dicam tibi in aurem. Utcunque doleas de præteritis, at generalia & confusa nimìs, ideóque torpida & languida sunt tua proposita: proposita, quò magis universalia, eò minùs sunt efficacia. Omnia generaliter vitare proponis, quod ipse non credis. O quàm timendum, nè sæpissimè sint tantùm simplices, languidæ, & claudicantes velleitates, sicque ipsum Sacramentum & absolutio de valore periclitetur, & mirabimur de non apparente fructu? Quare consilium meum placeat tibi. Mitte nimiam curam colligendi omnia tua venalia in specie & numero, ad confessionem, 339

&ca

& ea tantùm venialia, quæ magis gravant, quibúsque potissimùm liberari cupis, novo serióque dolore ac emendationis proposito concepto humiliter confitere: atque ex istis ipsis unum unicum tantùm magis gravans, magísque importunum selige, quod speciali & robusto proposito obfirmato, toto conatu deincèps emendare, & radicitùs extirpare contendas, præfixo ad hoc motivo speciali sanctæ alicujus intentionis, v. g. in honorem mysterii, de quo eo tempore meditaris, delecto & invocato ad hoc speciali Patrono tuo; instituto ad id examine particulari, indictâ ad singulos relapsus modicâ aliquâ pœnitentiâ: Et sic non tantùm de valore tuarum confessionum semper securus eris, sed etiam intrà paucos menses de fructu mirabitur & dilatabitur cor tuum: & gratias ages Deo, & fortè etiam huic scripto. Et hactenùs de Contritione, utique satis multa, sed mihi certè nondùm multùm satis.

CAPUT

CAPUT III.

De Confessione Sacramentali, ejúsque requisitis.

QVÆSTIO Præambula.

Ordine 21.

Confessio Sacramentalis, quid, quotuplex, quásque conditiones requirens?

CONfessio Sacramentalis generatim descri-
bi potest. *Est accusatio peccatorum facta* 340
*Sacerdoti vero vel probabiliter existimato in ordi-
ne ad absolutionem.* Ita Suarez *hic disp.* 33.
sect. 2. Coninck, Dicastillus, Filliutius, alii
cum Gobat. *Alphab. Confess. casu* 1. *n.* 9. Dico
autem *generatim*: nam sub una velut generica
ratione, necessariò duplex assignanda est Con-
fessio Sacramentalis, una inchoata tantùm &
illegitima, altera completa & legitima. Ra-
tio hujus necessariæ divisionis sumitur ex re-
ceptissimo omnium hâc ætate Theologorum
axiomate de Sigillo Sacramentali. Nempè:
*Sigillum Sacramentale oritur ex omni & sola
confessione Sacramentali.* Atqui rursùs certis-
simum est obligationem Sigilli Sacramentalis

oriri non ex sola confessione Sacramentali legitima completa, sufficiente ad absolutionem Sacramentalem, quæ nimirùm est pars materialis proxima & legitima Sacramenti Pœnitentiæ, sed etiam ex confessione inchoata tantùm, & quantumvis illegitima, miniméque sufficiente ad Sacramentum pœnitentiæ & absolutionem validè conferendam, ut suo loco videbimus: ergò sub una aliqua generica ratione confessionis Sacramentalis suprà allata, necessariò admittenda velut duplex species confessionis Sacramentalis, una completa & legitima sufficiens ad absolutionem, altera inchoata, illegitima, insufficiens quidem ad absolutionem, attamen adhùc inducens obligationem sigilli Sacramentalis.

Confessio Sacramentalis inchoata, illegitima.

341 *Est etiam accusatio peccatorum facta Sacerdoti vero vel probabiliter existimato in ordine ad absolutionem* (nam omniumconsensu ad omnem confessionem Sacramentalem necessariò requiritur, ut aperiatur saltem unum verum vel existimatum peccatum Sacerdoti vero vel existimato cum intentione saltem implicita vel confusa obtinendi absolutionem validam invalidamvè) attamen ipsi deest aliquid essentialiter requisitum ad obtinendam re ipsâ absolutionem validam ac fructuosam, & condona-

donationem peccatorum. Utpotè, vel dolor & propositum: vel integritas formalis, vel legitimus Sacerdos, &c. ut si confitearis peccata tua Sacerdoti animo, ut ab ipso juveris vel reris eo modo, quo ipse judicaverit, jam confessio erit aliquo modo Sacramentalis & ordinata ad absolutionem saltem implicitè & conditionatè: *Si Confessarius judicaverit*: esto, ob in dispositiones tuas nec absolvaris, nec absolvi possis. Idémque est, si seriò (secùs, si planè fictè) confitearis unum, vel aliqua peccata Sacerdoti, nequiter tacendo alia mortalia, aut nolens emendare, &c. Si quidem te accuses animo, ut impetres ab ipso pronuntiationem seriam formæ absolutionis, atque schedam confessionis: atque peccata ita confessa cadunt sub obligatione sigilli Sacramentalis secundùm omnes. Contrà verò confessio nullo modo Sacramentalis erit, si scienter confitearis aut non Sacerdoti, aut Sacerdoti quidem, sed nullo modo intendens absolutionem, sed præcisè consilii vel solatii causâ, aut deniq; omninò fictè, de quibus latiùs suo loco, cùm de sigillo Sacramentali. Nunc deincèps nobis explicanda est sola

Confessio Sacramentalis completa, legitima.

Est accusatio sui dolorosa & legitima de peccatis propriis facta Sacerdoti vero in ordine ad absolutionem virtute clavium obtinendam: 342

 éstque

éstque duplex formalis & virtualis: per se semper requiritur confessio formalis, eáque integra vera, secreta, vocalis: quamquàm per accidens sufficiat etiam confessio virtualis. Ita in re omnes. Ratio generatim est; quia per confessionem Sacramentalem legitimam & completam intelligitur illa confessio, quæ est pars materialis proxima Sacramenti pœnitentiæ, quâ positâ potest validè ac fructuosè, adeóq; etiam ex justitia debet conferri absolutio Sacramentalis, ac perfici completum pœnitentiæ Sacramentum: sed talis est omnis & sola hic definita, & ita qualificata, ut partim patet ex dictis: partim patebit ex latè dicendis toto capite: ergo, &c. breviter tamen sic explico & applico.

§. I.

Est accusatio sui dolorosa & legitima, &c. remissivè.

343 I. D*Olorosa* essentialiter debet esse confessio Sacramentalis legitima, nimirùm facta cum dolore vero supernaturali saltem attritionis, &c. modo capite præcedenti latè explicato: præsertim q. 15. 16. 18.

344 II. *Et legitima* nimirùm cum conditionibus & qualitatibus ex institutione Christi requisitis, jam in thesi indicatis & deincèps explicandis.

345 III. *Facta Sacerdoti vero*, nimirùm potestate

ſtate Ordinis ac jurisdictionis, cœteríſque qualitatibus prædito, juxta omnia dicenda *cap.*6.

IV. *In ordine ad abſolutionem.* &c. de qua infrà *cap.*4. absque enim hac explicita ſaltem abſolutionis obtinendæ intentione, confeſſio nullo modo erit Sacramentalis, nec pars Sacramenti: cùm una pars debeat referri ac ordinari ad alteram. Hæc interim quoad primum tituli quæſitum: Confeſſio *quid ſit*? Jam ad ſecundum, *quotuplex*? 346

§. II.

Eſtque duplex, formalis & virtualis.

I. CONfeſſio formalis eſt actualis expreſſa ex- 347
poſitio peccatorum, verbis vel ſignis æquivalentibus facta: quæ per ſe ſemper neceſſaria eſt, ut mox dicetur.

II. *Confeſſio virtualis* eſt doloroſa & prom- 348
pta voluntas confitendi ſua peccata ſigno aliquo ſenſibili manifeſtata, ſed omninò impedita: cùm quis ſcilicet actu & verè dolens de peccatis, omninò libens vellet ea confiteri; cúmque dolorem ac voluntatem ſigno aliquo ſenſibili manifeſtat, ſed ſimpliciter non poteſt, impotentiâ phyſicâ: cùm vix impotentia ſolùm moralis contingere vel excogitari poſſit, quin aliquod, ſaltem leve, peccatum quis explicare poſſit.

III. Dico autem: *ſigno ſenſibili manifeſtata.* 349

 Quia

Quia Confessio etiam virtualis debet esse pars materialis, ac materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ: & ideò necessariò aliquo modo sensibilis: cùm Sacramentum quoad materiam & formam essentialiter sit signum sensibile. Undè solus dolor internus, & interna voluntas confitendi, absque ullo signo sensibili manifestante, nullo modo sufficeret ad Sacramentum: cùm judex non possit ferre sententiam nisi causâ cognitâ: nec cognoscere causam, nisi sensibiliter sibi manifestatam.

350 IV. At quænam possunt esse illa *signa sensibilia* sufficientia ad confessionem virtualem? Primum & certissimum, si cum signis doloris petiit Confessarium, eóque adveniente, ampliùs confiteri nequit. Alterum etiam sufficiens est, si pœnitens edidit vera signa doloris, aut coram ipso Confessario, aut coram aliis, ita posteà coram Confessario attestantibus. Tertium in nova jam satis communi sententia est, sola anteacta Christiana bona vita Confessario ex se, vel aliundè cognita. Sed de hoc infrà *c.*4 cùm de absolutione sacramentali.

§. III.

§. III.

Per se semper requiritur Confessio formalis, &c.

SEu explicita explicatio peccatorum commissorum. Omnes: ratio clara est: quia confessio sacramentalis debet esse accusatio in ordine ad obtinendam absolutionem sacramentalem per modum judicii, seu sententiæ judicialis; atqui in judicio non potest ferri sententia, nisi cognitâ causâ, adeóque à parte accusante explicitè propsitâ. Accusans autem in proposito est ipse pœnitens: ergò per se semper requiritur ad Sacramentum Pœnitentiæ confessio formalis & explicita peccatorum. Per accidens tamen aliquando sufficit confessio virtualis suprà explicata, cùm scilicet impossibilis est confessio formalis explicita, idque potissimùm in articulo mortis, de quo commodiùs & pluribus agendum *infrà sect.* 4. cùm de absolutione sacramentali. 351

§. IV.

Eáque integra, vera, secreta, vocalis.

AD has quatuor conditiones & qualitates, mox per distinctas sectiones & quæstiones explicandas, aut clarè reducuntur, aut necessariæ non sunt, etsi utilissimæ, reliquæ conditio- 352

ditiones ſeptemdecim, vetuſtis & vulgatis hiſcè verſibus comprehenſæ.

Sit ſimplex, humilis confeſſio, pura, fidelis.
Atque frequens, nuda, & diſcreta, libens, verecunda.
Integra, ſecreta, lachrymabilis accelerata,
Fortis, & accuſans; & ſit parere parata.

SECTIO I.

De integritate Confeſſionis ſacramentalis.

QVÆSTIO I.

Ordine 22.

Qualis integritas requiritur ad Confeſſionem ſacramentalem?

353 *Confeſſioni ſacrmentali eſſentialis eſt integritas formalis tantùm: non de eſſentia, ſed de præcepto divino neceſſaria eſt integritas materialis; explicatio ſcilicet omnium peccatorum mortalium in ſpecie & numero, poſt diligens examen memoriæ occurrentium.* Eſt tota certiſſima apud omnes Catholicos. Explico breviter & prænoto:

§. Integritas confeſſionis duplex eſt, *materialis*, quâ omnia ſimpliciter peccata ſecundùm

dùm ſpeciem & numerum exprimuntur, quæ ſecundùm præceptum divinum per ſe loquendo, exprimenda ſunt: Et *formalis*, quâ exprimuntur omnia peccata ſecundùm ſpeciem & numerum, quæ & quatenùs quis, conſcientiâ dictante, hic & nunc exprimere poteſt & debet; ſeu quæ conſcientiæ hîc & nunc confitenda practicè proponuntur: ſive deindè reipsâ omnia omninò enumerentur: (& erit integritas *materialis* ſimul & *formalis*, ac Confeſſio *materialiter* ac *formaliter* integra) ſive aliqua omittantur, aut ignoranter, aut ob inculpabilem oblivionem; vel ſcienter & deditâ operâ, ſed ex cauſa juſta; vel à parte rei, vel bonâ fide probabiliter & inculpabiliter habita pro juſta (de quo mox iterùm) & ſic erit integritas *formalis* tantùm, & Confeſſio adhuc formaliter integra: quia adeſt voluntas omnia confitendi, ſi nihil obeſt, & defacto quis confitetur omnia, in quibus nihil obſtat, quæque hîc & nunc confitenda conſcientia practicè dictat: omittitur autem aliquid, in quo aliquid obſtat, quódque conſcientia hîc & nunc confitendum non dictat, aut potiùs non eſſe confitendum dictat.

His notatis dicimus:

§. I.

Essentialis est integritas formalis.

354 I. VT nimirùm quis exprimat omnia mortalia, quatenùs hic & nunc conscientiâ dictante potest & debet: adeò, ut & Confessio & Absolutio invalida sit & nulla, ipsúmque Sacramentum propriè non suscipiat, qui sciens omittit manifestare vel unicum peccatum, quod conscientia dictat hîc & nunc sub mortali esse confitendum. Omnes. Ratio clara est; quia ad substantiam Sacramenti pœnitentiæ requiritur Confessio dolorosa, adeóque saltem attritio vera supernaturalis: sed hæc consistere non potest cum actuali peccato sacrilegii mortalis, quod confitens committit, unum, vel plura peccata absque justa causa, sive per malitiam, sive per negligentiam crassam, ac mortaliter culpabilem reticendo. ergo &c.

355 II. Hæc integritas formalis, seu Confessio sic formaliter integra, quâ aliquod vel aliqua peccata, seu per oblivionem inculpabilem, seu propter justam causam impotentiæ physicæ vel moralis (casibus particularibus necessariò seorsìm infrà *q. 6.* latè explicandis) omittuntur, sufficit ad legitimam absolutionem, ipsiúsque Sacramenti Pœnitentiæ validam, fructuosam ac licitam susceptionem: quâ nimirùm quis directé absolvitur à peccatis confessis, & indi-

indirectè ab omissis, cum onere tamen & obligatione, eadem omissa, cùm facultas aderit, subjiciendi clavibus. Omnes. Ratio clara. Quia infinitæ bonitati ac sapientiæ divinæ repugnat ad essentiam Sacramenti tam necessarii ad salutem requirere aliquid, quod sæpissimè moraliter,& sæpè etiam physicè est impossibile, uti est integritas materialis, seu expressio omnium omninò peccatorum : ergò ad Sacramentum hoc tam validè, quàm fructuosè suscipiendum debet sufficere integritas prædicta formalis.

III. Ad hanc integritatem formalem con- 356
fessionis, ut prænotatum, requiritur aut *oblivio inculpata mortaliter*, de qua sæpiùs deinceps sermò; aut *justa causa vel à parte rei, vel bonâ fide probabiliter & inculpabiliter habita pro justa.* Nam (teste Suarez *cit. disp.* 23. *sect.* 3.) integritas formalis consistit cum quacúnq; ignorantia probabili juris, ratione cuius homo existimat se posse omittere tale peccatum in confessione. Quandò ergò falsò judicans suppetere tibi causam sufficientem ad tacendum hoc vel illud peccatum mortale, illud taces, si quidem ignorantia sit invincibilis ac probabilis, aut etiam vincibilis levis non mortaliter mala, Confessio tua nihilominùs erit valida & fructuosa, cum obligatione tamen prædicta, illud peccatum posteà confitendi : si verò ignorantia tua sit vincibilis mortaliter

mala

mala: præsertim crassa vel affectata, Sacramentum erit nullum ob novum peccatum mortale: non enim facis ullo modo integram confessionem: quare errore cognito, tota illa confessio repetenda erit.

§. II.

Integritas materialis non est de essentia, sed de præcepto.

357 I. EXpressio scilicet omnium peccatorum in specie & numero per se directè non spectat ad essentiã seu necessitatem Sacramenti, quasi Sacramentũ pœnit. nunquã consistere possit, nisi integra omniũ peccatorum confessio fiat, ut mòdò suprà dictum & probatũ est, sed per se spectat ad necessitatem præcepti divini, atque per se necessaria est de præcepto divino mox assignando *quæst. seq.* Attamen huius ipsius præcepti voluntaria transgressio, cùm scilicet posses ac deberes, non tamen exprimis omnia tua mortalia, sed unum, vel plura culpabiliter omittis; cùm eo ipso tollas etiam integritatem formalem, indirectè redundat in defectum essentialem Sacramenti, ut nimirùm validè non suscipiatur ob novum peccatum mortale sacrilegii; ut *suprà n.* 1. dictum.

358 II. Eadémque integritas confessionis per se necessariò intelligitur respectu unius confessionis & unius Confessarii, sic ut confessio omni-

omnium peccatorum in ſpecie & individuo, per ſe loquendo neceſſariò facienda ſit apud unum eundémque Confeſſarium: quamquàm per accidens quandóque dimidiari poſſit confeſsio, in caſibus nimirùm, in quibus ſufficit integritas formalis tantùm. Omnes cum D. Thoma. *ſuppl. q. 9. a. 2.* Ratio eſt: quia cùm humilis confeſsio peccatorum ſit proxima materia, quæ abſolutioni ſacramentali ſubjicitur, congruum eſt, ut ſicut non unum peccatum ſine altero, ſed omnia peccata ſimul remíttuntur per abſolutionem, ita non unum ſine altero, ſed omnia mortalia peccata ſimul per confeſsionem uni eidémque Sacerdoti abſoluturo manifeſtentur, per ſe loquendo, ſi nihil obſtet, ut dictum.

III. Ex hoc ipſo conſequens eſt, ut ſi quis ob 359
moralem impoſsibilitatem unum vel plura mortalia particulatìm non explicârit: ea poſteà ceſſante impedimento explicare debeat: eò quòd abſolutio de iis directè & ſecundùm ſpeciem data non ſit, ſicut natura & inſtitutio huius Sacramenti poſtulat: ut ex communi bene notat Layman *l. 5. tract. 6. cap. 8. num. 1. fine.*

§. III.

§. III.

Omnium peccatorum mortalium in specie, & numero.

QUoad dictam integritatem confessionis, quænam omnia sint necessariò deferenda ad sacrum Tribunal proponit S. Synodus Tridentina sess. 14. c. 5. his omninò verbis:

360 I. *Constat Sacerdotes æquitatem in pœnis injungendis servare non potuisse, si in genere duntaxat: & non potiùs in specie ac sigillatim fideles sua peccata declarâssent. Ex his colligitur oportere à fidelibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem, conscientiam habent, in confessioee recenseri: etiam si occultissima illa sint, & tantùm contrà duo ultima Decalogi præcepta commissa, &c.* Et paulò post.

361 II. *Colligitur præterea etiam eas circumstantias in confessione explicandas esse, quæ speciem peccati mutant: quod sine illis neque peccata ipsa integrè à pœnitentibus exponantur, nec Judicibus innotescant, & fieri nequeat, ut de gravitate criminum rectè censere possint, & pœnam, quam oportet, pro illis, pœnitentibus imponere, &c.* & tandèm post pauca subdit.

362 III. *Reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, universìm eâdem canfessione inclusa esse intelliguntur: pro quibus fideliter cum Propheta dicimus. Ab occultis meis munda*

munda me Domine. Hactenùs Concilium quantùm ad nostrum propositum: paucis quidem lineis, sed non paucis seorsìm explicanda distinctis quæstionibus seqq. 2. 3. 4. & tria potissimùm. 1. Quæ peccata in specie confitenda? 2. Quæ circumstantiæ necessariò explicandæ in confessione? 3. Quis numerus peccatorum exprimendus? ante omnia autem illa maximi momenti clausula ad integritatem confessionis servandam necessariò prærequisita explicanda est: *quorum post diligentem sui discussionem, conscientiam habent*, seu ut nos locuti sumus

§. IV.

Post diligens examen memoriæ occurrentia.

CErtum est confessioni actuali per se loquendo præmittendum esse examen diligens, serium, accurratum, seu, ut loquitur *Trident. cit. diligens sui discussio*, secundùm omnes. 363
Ratio clara est: qui enim tenetur ad finem, tenetur adhibere media necessaria ad illum finem. Cùm ergò obligemur præcepto divino aperire omnia, per quæ divinam Majestatem mortaliter offendimus, nequeamus autem hoc præstare communiter loquendo, nisi probè excutiamus latebras conscientiæ nostræ, id omninò præstare tenebimur per se loquendo. Per accidens autem id necessarium non est. Ut quan-

quando quotidiè annotas, quæ quovis die deliquisti: aut post confessionem eodem die relapsus graviter, statim recurris ad confessionem: ut quando moraliter certus es te à proxima confessione non deliquisse mortaliter. Certè in timoratis & sæpiùs confiteri solitis sufficit diligentia modicissima: ij enim si peccassent mortaliter, ob oculos certè peccatum semper haberent, inquit peraptè Thomas Tamburinus *l.2. Decalogi c.3.§.8.n.9.* De iis ergò, qui sciunt, vel saltem prudenter dubitant, se peccasse mortaliter sæpiùs aut rariùs: videndum est, quanta diligentia requiratur ad hoc conscientiæ examen de peccatis. Dico ergò.

364 I. Non requiritur diligentia summa & strictissima, qualem cautissimus quisque in re maximi momenti adhibere posset, hoc enim nimìs difficile foret, & meritò redderet Sacramentum hoc tàm necessarium valdè odiosum: cavendum autem est, nè pœnitens obligetur ad diligentiam tàm accuratam, ut ob hoc ei Sacramentum reddatur grave vel odiosum, detúrque occasio hæreticis calumniandi illud carnificinam animarum, ut innuit Trident. *loc cit.* Requiritur ergò & sufficit diligentia mediocris, qualem communiter homines prudentes in re seria ad memoriam revocandâ adhibere solent. Scotus *in 4.d.17.q. unicâ. n.2.* sic determinat debere esse: *Inquisitionem diligentem secundùm possibilitatem fragilitatis humanæ*

mana, qualem inquisitionem homo faceret circa negotium arduum, quod ipsi multùm cordi esset. Sic Scotus. Et docet communis DD. cum Suarez *disp.22.sect.11.* Tanner *hic q. 7. n.37.* Layman *cit.c.8.n.5.* Ratio jam data est. Addit Suarez ibidem: quamvis pœnitens sciat se à Confessario diligenter examinandum esse, adhuc tamen aliquam (etsi minorem, quàm si putaret se non examinandum esse) debere adhibere diligentiam in se examinando, alioquin exponeret se magno periculo vel perperàm respondendi maximè quoad circumstantias & numerum; aut aliqua omittendi penitùs, cùm Confessarius etiam diligenter examinando vix possit divinare omnia tua.

II. Mediocritas ista sufficiens examinis desumena & mensuranda est, spectatis circumstantiis personæ, moræ, temporis à proxima confessione; negotiorum, quæ tractavit; occasionum in quibus versatus est, & peccatorum generatim conscientiam pulsantium. Nam (ait Layman *cit.*) minore examine indigent, qui frequenter, quàm qui rarò confitentur. Item qui multis negotiis aut commerciis cum occasione peccandi junctis, impliciti sunt, quàm qui vitam quietam agunt. Denique rudes & imperiti adhibere non possunt tam exactam sui discussionem, sicut docti & intelligentes: quamobrem illi Confessarii examine juvari debent. Sic Layman plures legen- 365

quando quotidiè annotas, quæ quovis die deliquisti: aut post confessionem eodem die relapsus graviter, statim recurris ad confessionem: ut quando moraliter certus es te à proxima confessione non deliquisse mortaliter. Certè in timoratis & sæpiùs confiteri solitis sufficit diligentia modicissima: ij enim si peccassent mortaliter, ob oculos certè peccatum semper haberent, inquit peraptè Thomas Tamburinus *l.2. Decalogi c.3.§.8.n.9.* De iis ergò, qui sciunt, vel saltem prudenter dubitant, se peccasse mortaliter sæpiùs aut rariùs: videndum est, quanta diligentia requiratur ad hoc conscientiæ examen de peccatis. Dico ergò.

364 I. Non requiritur diligentia summa & strictissima, qualem cautissimus quisque in re maximi momenti adhibere posset, hoc enim nimis difficile foret, & meritò redderet Sacramentum hoc tàm necessarium valdè odiosum: cavendum autem est, nè pœnitens obligetur ad diligentiam tàm accuratam, ut ob hoc ei Sacramentum reddatur grave vel odiosum, detúrque occasio hæreticis calumniandi illud carnificinam animarum, ut innuit Trident. *loc cit.* Requiritur ergò & sufficit diligentia mediocris, qualem communiter homines prudentes in re seria ad memoriam revocandâ adhibere solent. Scotus *in 4.d.17.q.unicâ.n.2.* sic determinat debere esse: *Inquisitionem diligentem secundùm possibilitatem fragilitatis humanæ*

mana, qualem inquisitionem homo faceret circa negotium arduum, quod ipsi multùm cordi esset. Sic Scotus. Et docet communis DD. cum Suarez *disp.*22.*sect.*11. Tanner *hîc q. 7. n.* 37. Layman *cit.c.*8.*n.*5. Ratio jam data est. Addit Suarez ibidem: quamvìs pœnitens sciat se à Confessario diligenter examinandum esse, adhuc tamen aliquam (etsi minorem, quàm si putaret se non examinandum esse) debere adhibere diligentiam in se examinando, alioquin exponeret se magno periculo vel perperàm respondendi maximè quoad circumstantias & numerum; aut aliqua omittendi penitùs, cùm Confessarius etiam diligenter examinando vix possit divinare omnia tua.

II. Mediocritas ista sufficiens examinis desumena & mensuranda est, spectatis circumstantiis personæ, moræ, temporis à proxima confessione; negotiorum, quæ tractavit; occasionum in quibus versatus est, & peccatorum generatim conscientiam pulsantium. Nam (ait Layman *cit.*) minore examine indigent, qui frequenter, quàm qui rarò confitentur. Item qui multis negotiis aut commerciis cum occasione peccandi junctis, impliciti sunt, quàm qui vitam quietam agunt. Denique rudes & imperiti adhibere non possunt tam exactam sui discussionem, sicut docti & intelligentes: quamobrem illi Confessarii examine juvari debent. Sic Layman plures legen- 365

dos allegans. Concordat Gobat *cit. n.* 490. addens: examen durans uno horæ quadrante censebitur mediocre, adeóque judicio prudentis sufficiens respectu Adolescentis timorati ab octiduo non confessi: esto nequeat nominari mediocre, adeóque nec sufficiens respectu variis, gravibúsque criminibus, præsertim cogitationum, impliciti. Quamquàm si hic ipse valdè collecto animo impendit illum totum horæ quadrantem, fieri potest, ut pronuncietur usus mediocri diligentiâ, &c. Secùs, si sit mentis admodùm vagæ. Sic ille; *ibidem n.*498. addens praxin compendiosam examinandi conscientiam à longiori tempore, v.g. medii vel quadrantis anni: ut nimirùm considerat trina tempora. id est, unum diem profestum, quid in illo fecerit, eadem erit ratio de aliis. 2. Unum similiter diem festum. 3. Tempora extraordinaria itinerum, negotiorum, nuptiarum, conviviorum, occasionum, &c.

366 III. Mediocris ista diligentia adhibita sufficit, etiamsi quis existimet fore ut plura occurrant sibi fortè peccata mortalia, si longiori tempore majorem & extraordinariam diligentiam adhiberet in examinando: ut infirma sit conscientia: fortè plura occurrent, si ampliùs inquisiero: ergò teneor plùs inquirere. Tambur. *cit.* Lugo *de Pœn. d.* 16. *sect.* 15. *n.*59. Gobat *n.*496. alii apud ipsos. Quia alioquin

quin homo nunquàm foret quietus, & adigeretur ad diligentiam summam, contrà dicta suprà initio. Undè neque tenetur quis confessionem suam scribere, etiamsi timeat, nè fortè aliqua mortalia in confitendo excidant memoriæ, ut ex communi dicam *sect. seq.* ubi de confessione secreta. Quare ulteriùs, si tua conscientia tibi testetur esse à te adhibitam diligentiam talem moralem mediocrem, judica validam & fructuosam tuam fuisse confessionem, etsi aliqua exciderunt vel omissa sunt: censebuntur esse omissa inculpabiliter. Undè neque teneris ulteriùs cogitare de ante acta vita, sed securus maneas te satisfecisse. Et si quid occurrat, quod non videatur expressum in confessione, cùm adhibueris sufficientem diligentiam moralem, præsumere & persuadere tibi poteris, etiam cum cæteris esse confessum: uti cùm aliis docet Diana *p.* 3. *tract.* 4. *resol.* 107. Secùs esset, si omnibus consideratis, maneas simpliciter dubius, an potum à te certò factum, reverâ confessus sis, nec nè: tunc enim, cùm in eo dubio possessio stet pro confessione, certò teneberis illud confiteri: sicut & quando certò deprehendis peccatum aliquod anteà commissum non fuisse à te confessum. res certa apud omnes.

IV. Contrà: non tantùm illicita & infru- 367
ctuosa, sed etiam invalida est confessio non

integra ex defectu examinis mortaliter culpabili: omisso scilicet uno vel pluribus peccatis mortalibus ex defectu & negligentia in examinando mortaliter culpabili, præsertim crassâ vel affectatâ, cùm quis scilicet pluribus peccatis mortalibus obnoxius, nullâ prorsus vel quasi nullâ adhibitâ diligentiâ reminiscendi, aut etiam ex proposito nolens inquirere, confitetur, & sic peccata omittit: cùm Concilium requirat diligens examen, diligentem sui discussionem: quare talis Confessio quoad mortalia tota repetenda erit unà cum mortali illa negligentia Sacrilegii causâ, juxta cõmunissimam Theologorum sententiam *sect. seq.* ex professo tradendam in quæstione, quando confessio invalida & reiteranda sit. Secùs omnia, si negligentia fuit levis & venialis tantùm. At ais: undè hoc ipsum discernam? dùm post confessionem occurrunt mihi peccata omissa, an negligentia mea in examinando fuerit gravis & mortalis, adeóque examen insufficiens: & sic tota confessio repetenda? an verò fuerit negligentia levis & venialis tantùm, & examen adhuc sufficiens, ut proindè non tota confessio iteranda, sed illa duntaxat peccata omissa occurrentia denuò confitenda? Certè rem difficilem postulas. Placet judicium & velut regula tradita à Nugno & aliis apud Dianam *p.2. tract. 3 miscell. resol.* 31. Si post confessionem peractam plura peccata mor-

mortalia memoriæ occurrant, quàm in confessione fuerint explicata, non fuit diligentia sufficiens, negligentiâ mortaliter malâ, tota confessio repetenda. Si autem occurrant aliqua, sed multò pauciora, quàm confessa, credendum est, diligentiam fuisse sufficientem ad valorem Sacramenti, undè homo obligatus non est ad confessionem iterandam. Satis est, si de commissis se accuset, & de negligentia, ad cautelam. Sic illi. Quid si autem peccata confessa & omissa sint æque multa vel plùs minùs? Nimis curiosus es. Dico tamen valorem confessionis fore dubium, ideò necessariò repetendam totam: salvo meliori judicio: nam aliam resolutionem aqud meos non inveni.

QVÆSTIO II.

Ordine 23.

Quænam peccata necessariò confitenda?

Omnia & sola peccata mortalia post baptismum commissa, tam interna, quam externa ipsarum actionum liberarum, (non item harum effectus naturales per so loquendo) in specie morali & infima, quantùm fieri potest, necessariò exprimenda sunt in confessione, ipso jure divino. Certum apud omnes Catholicos. 368

§. I.

Omnia peccata mortalia in specie &c.

369 IPso jure divino omnibus post baptismum lapsis necessaria est confessio omnium peccatorum mortalium in specie facienda Sacerdoti, quatenùs adhibitâ morali diligentiâ, fieri potest. Certum de fide Catholica, definitum in variis Conciliis, & novissimè Tridentino *sess. 14. c. 4. & Can. 7.* Fundatur in verbis Christi Joan. 20. *Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.* Quo loco, juxta unanimem Ecclesiæ antiquæ, ac SS. Patrum sententiam, duo concluduntur. *Unum*, quod Apostoli, eorúmq; successores, Episcopi & Presbyteri à Christo potestatem acceperint, ut velut Judices ac Ministri Christi peccata remittant, & gratiam sanctificantem conferant nomine & authoritate Christi. *Alterum*, ad hanc remissionem peccatorum à Christi Ministro ac Vicario Sacerdote obtinendam necesse esse, ut pœnitens peccata omnia mortalia, etiam occulta coram Sacerdote in specie particulatìm explicet. Textus SS. PP. pro utráque parte, post Bellarminum & alios ad longum optimè recitat Layman *edit. Lugdun. l. 5. tract. 6. cap. 5.* Faciliùs tamen in ipso vel aliis leges, quàm ego describam. Sufficiant verba gravissima Tridentini Concilij cit. c. 5. *Universa Ecclesia sem-*

semper intellexit, institutam etiam esse à Domino integram peccatorum confessionem: & omnibus post baptismum lapsus jure divino necessariam: Quia Dominus noster IESVS Christus è terris ascensurus ad Cœlos, Sacerdotes sui ipsius Vicarios reliquit tanquam Præsides & Iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Christi fideles ceciderint: quo pro potestate clavium remissionis aut retentionis peccatorum sententiam pronuncient. Constat enim Sacerdotes judicium hoc, incognitâ causâ exercere non potuisse, neque æquitatem quidem illos in pœnis injungendis servare potuisse, si in genere duntaxat, & non potiùs in specie & sigillatim sua ipsi peccata declarassent. Hactenùs S. Synodus, simul optimè dans rationem huius veritatis. Et exprimens de fidelibus *post baptismum lapsis*. seu de peccatis post baptismum commissis: & adde etiam *de peccatis mortalibus nunquam* ritè confessis, iuxta dicta *cap.* 1. *q.* 3. de materia remota Sacramenti Pœnitentiæ.

§. At hic incidenter dubitari potest: 370
an hoc ipsum etiam in confessione explicandum sit, peccatum aliquod mortale esse nunquam confessum, seu de novo commissum: utpotè in confessione generali? Resp. Non esse necessarium, per se loquendo. Quia peccatum est idem sive confessum sit, sive non confessum: & tempus commissi peccati, antiquum vel recens, non se habet ex parte peccati, sed merè ex

parte pœnitentis. Undè qui generaliter confitetur, potest sine alia explicatione antiquis jam confessis admiscere nova recèns commissa, etiam studio, ad tegendum tempus, ne Confessario innotescat: quia utitur jure suo. Ita post Suarez, Coninck, Sanchez, alios, Tamburin. *opusc. Exped. Confessionis l. 2. c. 1.* Dixi autem: *per se loquendo*. Nam aliquando ex particulari ratione erit necessè id explicare: utpotè, quando pœnitens est in proxima occasione peccandi: tùnc enim is debet explicare tempus præsens, ut scilicet Confessarius eum obligare possit ad eam evitandam, aut, si nolit, à beneficio absolutionis excludere. Item, quando peccatum esset reservatum tempore præsenti, quando commissum est, anteà verò non erat reservatum: utique debebit explicare pœnitens tempus commissi peccati, ut videatur, an Confessarius habeat jurisdictionem: secùs si constet jam ipsum habere jurisdictionem seu facultatem absolvendi à reservatis. Denique; quamvìs pœnitens non teneatur explicare tempus peccati commissi, non potest tamen positivè dicere esse peccatum antiquum, cùm tamen sit recèns: quia tunc non explicaret suum delictum recèns, quod commisit, sed aliud antiquum, quod non fecit: & sic non confiteretur omnia peccata sua mortalia, quod est sacrilegium & mendacium in re gravi: quare non sunt audiendi oppositum sentien-

tientes, idque mendacium in re levi censentes: ut benè Tamburinus *loco cit.*

§. II.

Sola peccata mortalia.

NUllum enim est præceptum, nec Ecclesiasticum quidem, obligans omnes fideles ad confessionem peccatorum venialium. Communissima jam Theologorum cum D. Thoma & Scoto *in* 4. *d.* 17. *q.* (contra D. Bonaventuram, Abulensem, Richardum, alios arbitratos de facto Præceptum confessionis annuæ obligare ad confessionem venialium eos, qui nulli mortali sunt obnoxij. Sed antiqua pietas antiquata est.) Docet perspicuè Concilium Tridentinum *sess.* 14. *c.* 5. absolutè dicens. *Venialia, quibus à Dei gratia non excludimur, & in quæ frequentiùs labimur, quamquàm rectè & utiliter, citráque omnem præsumptionem in confessione dicantur, quod piorum hominum usus demonstrat, taceri tamen citrà culpam, multisque aliis remediis expiari possunt.* Jam particulatìm. 371

I. Nullum extare tale præceptum divinum obligans per se ad confessionem venialium, apud omnes in confesso est: ubi enim illud? Dico tamen *per se.* Per accidens enim videris obligari ad confessionem venialis, si existens in mortali crimine debeas administrare Sacramentum aliquod conficiendo, & rationabiliter dubitans an, sis verè contritus, non habeas 372

 copiam

copiam Confessarij approbati, sed tantùm Sacerdotis simplicis; teneberis (ait Gobat Alphab. Confit. n. 250.) confiteri ipsi aliquod veniale, ut ex attrito fias contritus. Sic iste. Sed ego dico: *videris obligari*: ob dicenda in simili de casibus reservatis.

373 II. Neque præceptum Ecclesiasticum annuæ confessionis obligat ad confessionem venialium, etsi nullius mortalis sis conscius. Nam Concil. Lateran. c. *utriusque*, manifestè solùm loquitur de mortalibus: præcipit enim, ut *omnia* sua peccata semel in anno confiteantur: at nimis gravem obligationem imposuisset confitendi omnia & singula venialia singulis annis, quod nullâ lege humanâ præcipi potest ob moralem impossibilitatem. Et ratio est: quia intentio Concilij Lateranensis & Tridentini non fuit, novam in substantia confessionis peccatorum obligationem fidelibus imponere; sed eam tantùm, quæ ex divino jure & institutione Christi descendit, ad certum tempus determinare: atqui nullum Christi, seu divinum præceptum extat confitendi venialia, ut concors est DD. sententia: quia, ut Tridentinum ait: *Multis aliis remediis deleri possunt*: *ergò &c.* Et hinc:

374 III. Tametsi consultissimum sit fidelibus, si tempore Paschali nullius peccati mortalis conscij sint, venialia confiteri, (ut meritò habet communissima praxis) tùm, ut Sacramenti gra-

gratiam percipiant: tùm etiam, ut si commissi peccati mortalis obliti, vel inscij sint (quod sanè frequens) neque satìs contriti existant, per sacramentalem absolutionem justificentur: tamen ad hoc ipsum simpliciter non obligantur. Interim Ecclesiæ consuetudine receptum est, ut fideles omnes ante Communionem Paschalem Sacerdoti proprio, vel alteri delegato se sistant: etsi mortaliter nunquam peccasse se asseverent, super ea re Sacerdotis examini se subijciant: At, si re verâ non peccarint mortaliter, ad confessionem venialium cogi non possint, iuxta communem DD. apud Layman *hic c.* 5. *n.* 12. Et observavit etiam Scotus *loco citato*.

IV. Quæstio speculativa est, utrùm Ecclesia possit præcipere, aut de facto jam aliquibus Religiosis præceperit confessionem sacramentalem solorum venialium? Negativam tenent Sylvester, Sotus, Henriquez, Rodriquez noster, alij; eò, quòd Ecclesia non possit mutare institutionem Christi, qui in hoc Sacramento pro materia necessaria venialia non instituit. Sed vera est sententia affirmativa apud Layman *cit.* meósque omnes. Et de facto Ecclesia præcepit Monachis Benedictinis *Clementina. Ne in agro Dominico*: *de statu Monachorum*; ut singulis mensibus tàm in Monasteriis, quàm extrà saltem semel accedant omnes & singuli. Et in quibusdam aliis Religionibus statutum viget 375

sub

sub mortali obligans, ut omnes singulis mensibus vel quindennis confiteantur &c. Quæ sæpè intelligi non possunt de confessione mortalium tantùm, in quæ Religiosos omnes totiès relabi non est credibile, sed absolutè de confessione Sacramentali, seu mortalium seu venialium. Et ratio est: quia si ad eiusmodi opera pœnitentiæ quisque proprio voto & consensu se obligare potest, ut omnes fatemur: cur non etiam ab Ecclesia, vel Ordinis Prælatis, aut Capitulo Generali de ea re constitutio fieri? Tandem rectè observavit Vasquez *in 3. p. q. 90. a. 2. n. 15. dub. 2.* Verba Christi Jo. 20. *Quorum remiseritis pecata remittuntur eis*, tamquàm favorem seu gratiam continentia, ad omnia etiam venialia peccata extendenda esse, quandoquidem & hæc idonea materia absolutionis sint: Verba autem sequentia: *Et quorum retinueritis, retenta sunt*, tamquàm quid onerosum importantia, ad sola mortalia referri posse: quandoquidem hæc solâ potestate clavium retineri; seu reservari possint, ut sine ea vel ordine ad illam remitti nequeant. Secùs est de venialibus.

§. III.

Omnia mortalia in specie morali & infima, quantùm fieri potest.

376 I. IN specie *morali*. Non enim peccata explicanda sunt secundùm species physicas

cas actuum & obiectorum, ſed ſecundùm ſpecies morales, id eſt, ſecundùm malitias formales, ac deformitates, ſeu oppoſitiones contra certas virtutes vel leges: ſeu, quod idem eſt, explicanda ſunt peccata non *materialiter* ſecundùm phyſicas diverſas entitates actuum, ſed *formaliter* ſecundùm diverſas ſpecie malitias. Exempli gratia: Furatus es Titio 100. aureos in pecunia, equum valentem 50. fl. vaccam valentem 12. fl. Non opus eſt iſtas phyſicas ſpecies explicare: ſatis & abundè eſt dicere: commiſi tot furta mortalia, ſingula tanti valoris. Omnia enim ſunt eiuſdem ſpeciei moralis, injuſtæ læſionis proximi in bonis fortunæ, contra juſtitiæ virtutem, etſi materialiter & phyſicè diverſiſſima. Similiter inebriaſti te vigeſiès: deciès in cereviſia, ſexiès in vino, ter in mulſo, ſemel in vino aduſto &c. inſulsè ſatis hæc ſpecificares. Admodùm ſufficit totiès voluntariè me plenè inebriavi &c. At contra, ſexies furatus vinum pretioſum, eo te inebriaſti? actus phyſicè propè idem eſt: at moraliter jam duas ſpecie malitias, furti contra juſtitiam, & ebrietatis contra temperantiæ virtutem continet, & in confeſſione explicare debes. Et ita in innumeris aliis. Fundamentum communis & certæ doctrinæ petere debes ex materia de peccatis, eorúmque differentia ſeu diſtinctione ſpecifica.

II. In ſpecie morali *infima*. Non enim ſuf- 377

ficit

ficit confeſſio mortalium, aut in genere tantùm: dicendo. Totiès peccavi mortaliter: aut ſolùm in genere proximo ſeu ſpecie ſubalterna contra generalem aliquam virtutem: v.g. peccavi totiès contra Religionem, contra juſtitiam, contra temperantiam, caſtitatem &c ſed in ſua propria ſpecie infima quodlibet peccatum explicandum eſt. v. g. ſemel blaſphemaſti, votum violaſti, falſum juraſti, die feſto ſacrum neglexiſti. Non ſatisfacies dicendo. Peccavi quater contra virtutem Religionis, ſed ſingula explicare debes. Singula enim ſub una generali virtute Religionis penès diverſos modos inhonorandi Deum, diverſas ſpecies infimas conſtituunt: *Simillimè.* Titio furatus es equum: eum injuſtè infamaſti de crimine occulto; & inſuper obvium graviter percuſſiſti, vel vulneraſti: non ſatisfacis dicendo: Peccavi ter contrà juſtitiam: hæc enim tantùm eſt ſpecies ſubalterna: ſed ſpecificare debes in infima ſpecie: proximo furatus ſum tantùm: ei detraxi in re gravi: graviter percuſſi, vel vulneravi. Etſi enim omnia ſint contra eandem generalem virtutem juſtitiæ, attamen penès diverſos modos lædendi proximum in bonis diverſi ordinis, fortunæ, famæ, corporis, tres diverſas ſpecies infimas conſtituunt. Idem exemplificare potes in materia temperantiæ, caſtitatis &c. Et ſpecialiter: non ſatis confiteris dicendo. Expoſui me proximo periculo peccandi

di mortaliter: vel peccandi contra justitiam, castitatem &c. Debes enim explicare species peccati mortalis, cuius committendi periculo te exposuisti, cùm hæc expositio sit eiusdem cum illo peccato speciei. Ita ex claris satis verbis Concilij Tridentini suprà initio allegatis allati: *in specie ac sigillatim.* Communissima DD. ac Recentiorum omnium. Etsi contrà sentiant Caietanus, Canus, & Navarrus, rati non esse explicandas species ignotas mediocriter doctis, eò, quòd tales non varient judicium Confessarij, neque exigant specialem medicinam. Quam sententiam Vasquez cit. q. 91. a. 1. dub. 1. meritò nominat falsissimam & repugnantem verbis Concilij Tridentini: nisi tamen restringatur ad illos, qui illas species quoad malitiam non distinguunt, ex opinione vel ignorantia. Et hinc addidi.

III. *Quantum fieri potest*, Nam qui certus est 378
se peccasse mortaliter, sed vel non intelligit, vel non potest reminisci, in qua specie infima; sed solùm in genere vel specie aliqua subalterna: v.g. scio me præter hæc enumerata, adhuc patrasse aliquod mortale, cogitationi alicui malæ consensisse, aliquid noxium dixisse; sed prorsùs jam ignoro quid fuerit in qua materia, contra quam legem, contrà quam virtutem, &c. Aut: commisi certò aliquod peccatum contrà justitiam, sed recordari non possum quid fuerit, an detractio, contumelia, fraus,

fraus,&c. & satisfacit, & debet hoc ipsum explicare in confessione, cum hæc sit sufficiens, imò necessaria materia confessionis Sacramentalis & absolutionis: juxta communem DD. cum D. Thoma suprà. Navarrus *c.*10.*n.*7. Laymon *c.*8.*n.*7. Suarez *disp.* 23. *sect.* 1. Addens eum, qui non habet aliquod peccatum mortale in specie, quàm quod in genere sciat, se peccasse mortaliter, non obligari addere illi peccato mortali generico ullum speciale peccatum etiam veniale: cùm illud, ut modò dictum, jam sit materia sufficiens: ibidémque *n.*10. rectissimè subdens. Licet homo absolutè non teneatur species peccatorum venialium confiteri, tamen suppositò, quòd velit confiteri, tenetur ad exhibendam materiam certam, si potest: & ideò debet aliquod peccatum veniale in particulari suo arbitrio confiteri. Sic ille. Et quamvis non sit reprehendendus, qui confitetur venialia in specie subalterna: v.g. peccavi venialiter contrà cultum divinum: ejusmodi confessio sit sufficiens ad valorem Sacramenti, & probabiliter etiam licita: id tamen in praxi non sequendum, sed semper aliquod peccatum veniale in specie infima addendum esse juxta doctrinam Suarez rectè monet Gobat. *sæpè cit. casu.* 14. *n.* 341.

379 IV. Ergonè rudes illi homines, qui confitentur se peccasse, aut esse peccatores, sed examinati à Confessario nè unum quidem veniale secun-

ſecundùm ſpeciem explicare poſſunt, rectè abſolventur? ℟. Poſitò talem hominem verè eſſe attritum de peccatis ſuis in genere; ſed ob ruditatem vel ſimplicitatem nullum in ſpecie recordari vel explicare poſſe: validè quidem abſolvetur (æque ac in articulo mortis, etiam licitè.) Et ſpeculativè loquendo, fortè etiam licitè, uti probabile aſſerit Dicaſtillus *hic d.* 9. *n.* 160. Sed in praxi certè non eſt locus huic ſpeculationi extra articulum mortis. Quare, ſi etiam tempore Paſchali obtingat tibi Ruſticus, à quo nihil poſsis extorquere vel emungere, quàm quòd dicat, ſe miſerum peccatorem, aut peccaſſe cogitatione, verbo, & opere; dicas ipſi: ergò ſi nihil aliud velis fatêri, non poſſum te abſolvere, vade vias tuas. Ita ex communi ſenſu & praxi DD. Layman *cit. c.* 8. *n.* 7. Ratio eſt: quia pœnitens volens ſacramentaliter confiteri, omnium conſenſu, ſi poſsit, ſemper debet aliquod peccatum veniale ſaltem in ſpecie confiteri, ut Sacramentum congruentiùs & certiùs adminiſtretur: atqui, quòd hoc pœnitens quantumvis rudis, præſertim à Confeſſario inſtructus, poſſit; ſemper præſumendum eſt: cùm nemo ſit tàm rudis, qui apprehendere & judicare nequeat, ſe in oratione negligentem fuiſſe, verbum otioſum, vel noxium locutum, &c. ergò, ſi id nolit, cùm poſſit, tanquàm indiſpoſitus ad Sacramentum, repellendus eſt. Etſi verò ponamus (ait Layman

cit.) Confessarium ex circumstantiis judicare hominem tàm rudem esse, ut nihil speciatim confiteri possit, tamen extrà mortis periculum absolvere eum non debet, atque apertè illi dicere Sacramentalem absolutionem non conferri, sed suæ conscieniiæ relinqui, cùm materiam Sacramenti.quantumvis examinatus, edicere nolit. Primò: quia hæc est praxis bonorum Confessariorum. 2. Quia periculum est, nè talis homo propter ruditatem suam etiam vero de peccatis dolore careat, sed solùm dicat se peccasse, quia audivit omnes homines peccatores esse. 3. Quia si supernaturalem dolorem habeat, justificari poterit ab occultis peccatis suis per susceptionem Sacramenti Evcharistiæ. 4. Quia, si semel fateamur absolutionem extrà extremam necessitatem conferri posse fidelibus nullum peccatum in specie explicantibus, eâ facultate abutentur Sacerdotes, contrà Sccramentalis confessionis legitimam institutionem & usum. Sic Layman cui cum aliis subscribit Gobat. *n.* 361. Et ego.

IV.

Tàm interna, quàm externa actionum mortalium liberarum per se loquendo.

380 I. INterna. Peccata alia sunt interna tantum, quæ scilicet fiunt & consumantur in potentiis hominis internis, quæ vulgò dicuntur peccata cordis, utpotè voluntate, intellectu, phan-

phânthasiâ, appetitu sensitivo: Ut odium Dei & proximi, hæresis, superbia, avaritia, imaginatio turpis, delectatio morosa venerea. Et hæc in sua quæque specie esse necessariò confitenda certum apud omnes, ex clarissimis verbis Tridentini: *Etiamsi occultissima illa sint, & tantùm contra duo ultima præcepta Decalogi commissa, &c.* Alia sunt peccata externa simul & interna (nam peccatum externum tantùm sine interno voluntario implicare, aliundè nosse debes) quæ scilicet supposito interno voluntario, seu voluntate peccaminosâ, consummantur per exercitium potentiarum ac membrorum externorum, & vulgò dicuntur *peccata oris & operis.* Ut blasphemia, perjurium, mendacium, maledictum: homicidium furtum, fornicatio, &c. Et de his quæstio est, an debeant confiteri ipsas actiones externas, an sufficiat explicare solam internam voluntatem efficacem. v. g. *volui vel tentavi* efficaciter occidere; an debeam dicere occidi, si reverâ à me homo occisus est? Et de his dicimus:

II. Necessariò explicanda sunt *peccata externa ipsarum operationum moralium liberarum*, 381
quæ scilicet pendent ab actuali libero influxu malæ voluntatis, eóque influxu cessante; seu revolante vel retinente voluntate, statim cessant, ideóque propriè peccata sunt, ut verbum contumeliosum, lectio turpis, vel noxia, furtum, fornicatio, explosio sclopeti & cætera innumera:

numera: quæ pendent essentialiter à continuo actuali influxu voluntatis; ut quamprimùm cessat velle, vel nolit, & quasi dicat ori, oculo, manui, cessa, noli loqui, legere, tangere, percutere, &c. Statim in continenti cessabit actio, locutio, lectio, tactus, &c. Et hæc peccata externa ipsa, omnium DD. consensu, necessariò exprimenda sunt in confessione, ut minimè sufficiat solam confiteri internam voluntatem, *volui loqui, legere turpia, tangere, percutere*: *sed locutus sum, legi, tetigi, percussi, &c.* Ratio clara est. Quia omnia peccata mortalia jure divino necessariò explicanda sunt in confessine; illæ autem actiones externæ sunt propriissimè peccata, specie diversa ab internis tantùm: & explicatâ solâ internâ voluntate, minimè explicatur tota substantia peccati, ejúsque malitia. Ut si dicas: *volui furari, detrahere, &c.* non explicas malitiam completam contra justitiam.

382 III. *Non item earum effectus, &c.* Jam sunt peccata externa plurima, in quibus per ejusmodi actionem externam liberam sequitur aliquis alius effectus, directè vel indirectè intentus, qui in suo fieri & esse non ampliùs dependet ab actuali influxu malæ voluntatis; sic ut eum ampliùs impedire nequeat, quantumvis velit. Exemplo communi in homicidio. Sclopo emissâ glande trajicis hominem, undè is brevi moritur. Hìc actio, quâ explodis

dèis

vel admoves ignem pulveri fistulæ imposito: moralis ac libera est dependens ab actuali influxu tuæ malæ voluntatis, adeóque propriissimè peccatum: at verò glandis transvolatio ad hominem, vulneratio, trajectio ad cor vel cerebrum, indéque secuta alteratio humorum, suffocatio caloris naturalis, separatio animæ à corpore, & verbo, mors, sunt tantùm effectus tuæ actionis peccaminosæ & malæ pessimæ, voluntatis & in se nullo modo sunt peccata, quia nullo modo liberæ, nec ampliùs à tua voluntate dependent, sed positâ tuâ primâ actione, scilicet explosione liberâ peccaminosâ necessariò sequuntur, & moritur homo, seu velis, seu nolis, ideóque nequaquàm tunc ampliùs propriè peccas, cùm ista fiunt, licèt peccando causaveris: alioquin posses peccare in somno, imò in cælo vel inferno, si post explosionem in dormias, aut cum, vel sine pœnitentia morereris, & posteà primùm sequatur mors hominis. Clariùs exemplificare poteris in veneno præbito homini exindè posteà mortuo, & similibus innumeris effectibus sivè directè in se, sive indirectè tantùm in sua causa volitis: ut videre potes in materia de actibus humanis, de voluntario directo & indirecto. Nunc subtiliùs quæritur, an per se necessarium sit in confessione explicare ejusmodi effectus, v.g. dicendo: Sclopo, vel veneno, &c. occidi hominem, & non sufficiat exprimere in-

ternam voluntatem & attentationem efficacem? Affirmant permulti DD. cum Sanchez *l.9. Matrim. disp* 45. Nos dicimus.

383 IV. *Per se loquendo non est necessarium explicare illos effectus externos actionum ac voluntatis malæ, sed sufficit exprimere voluntatem & operationem ipsam efficacem.* Ita gravissimi DD. quos recitant & sequuntur Lugo *hic disp.* 16. *sect.* 9 *per totam.* Diana *p.* 1. *tract.* 7. *resol.* 6. Gobat *casu* 14. *n.* 351. Layman *ipse lib.* 1. *tract.* 2. *c.* 3. *n.* 5. Ratio ex dictis patet. Quia divino & omni jure sola peccata sunt exponenda in confesione; atqui solùm ipsa mala voluntas, & actiones illæ liberæ & imediatæ hominis; & nullo modo effect⁹ isti secuti sunt peccata, quia nullo modo ampliùs sunt liberi, ut ostensum est: ergò non ipsi illi effectus, sed solùm voluntas & actio seu attentatio illa libera & efficax explicanda est in confesione per se loquendo: v. g. dicendo: volens occidere sclopo trajeci hominem, gladio confodi: causam, medium, vel consilium efficax dedi ad abortum: bibi ex voluptate animo me inebriandi &c. Et multò magis in effectibus indirectè & in sua causa tantùm voluntariis sufficiet explicare solùm causam culpabiliter positam vel non ablatam, tacito effectu, ut in dicto exemplo. Delectationis gratiâ bibi præviso periculo ebrietatis. Vigilans talem malam causam dedi præviso periculo pollutionis secuturæ in somno: tegulam è tectò ejeci per-

spe-

specto manifesto vel probabili periculo hominem occidendi, & his similia sexcenta. Sic, ut per se ad confessionem plenam peccatorum opus non sit exprimere reipsâ secutum esse homicidium, abortum, ebrietatem, pollutionem &c. Quia, ut dictum est, quando illas actiones liberas exercuisti tantùm, nullo modo verò tunc, quando isti effectus secuti sunt, peccâsti, & coram Deo neque maius, neque minus peccatum est, sive effectus talis sequatur, sive non: & potest fieri, ut eo tempore, quo effectus, v. g. mors hominis venenati sequitur, per pœnitentiam jam justificatus & in Dei gratia (imò in Cœlo beatus) constitutus sis, quô statu est impossibile te actu peccare. Atque hinc insuper, si ante effectum secutum v. g, mortem talis hominis, jam Sacerdoti confessus sis te causam præbuisse morti hominis, v. g. venenum probinâsse, posteà comperto effectu, non teneberis rursùs confiteri Sacerdoti homicidium reverâ evenisse: quia tunc nihil ampliùs peccâsti, & sine causa imponeretur tibi onus gravissimum. Ut, contra Suarez *cit.* rectè docent Azorius *tom.* 1. *l.* 1. *c.* 7. *in fin.* Layman *cit n.* 7. *ante finem.* Gobat. *n.* 353.

Dixi semper: *Per se loquendo*: Omnes enim 384
allegati DD. fatentur plerùmque expedire sine dubio, & subindè necessarium esse explicare totum peccatum externum, ipsúmque effectum secutum: utpotè homicidium commis-

sum, abortum secutum, pollutionem factam &c. tùm, ut magìs intelligatur perversitas voluntatis, ac efficacia actionis seu attentationis, vel periculi ad talem effectum; tùm maximè, ut intelligatur, an subsit obligatio restitutionis, an irregularitas, censura, reservatio contracta sit: hæc enim non ex sola mala voluntate, conatu, & attentatione, sed ex tali peccato in effectu consummato incurruntur. Si enim solùm confitearis te præbuisse venenum Clerico necandi gratiâ: causam voluntariam dedisse abortui vel pollutioni &c. Secuto effectu non tolletur à te irregularitas, nec excommunicatio reservata, vel reservatio, si confitearis Sacerdoti non habenti potestatem in reservata. Quod ipsum tamen nihil officit nostræ sententiæ, quòd nimirum tales effectus, homicidium, abortus, pollutio &c. vocentur peccata, & tam graviter irregularitate, excommunicatione, reservatione puniantur. Nam vocantur peccata figuratè, quia peccato fiunt, tribuendo nomen causæ effectui: & puniuntur non tam propter se, quàm propter perversam voluntatem à qua proveniunt: quamvìs illa sola perversa voluntas vel attentatio, applicatio mediorum, sine effectu secuto maximè Reipublicæ & bono communi nocet: & aliàs oporteret nimìs sæpe tam graves pœnas irrogare, si sola voluntas vel attestatio mala semper plectenda esset.

QUÆ-

QUÆSTIO III.

Ordine 24.

An etiam peccata dubia, ut dubia confitenda ſint?

QUaliter peccata dubia ſint materia ſuffi- 385
ciens Sacramenti Pœnitentiæ quoad validam & licitam abſolutionem, jam dixi *c.* 1. *q.* 6. Hîc quæritur, an etiam materia neceſſaria: ut ſi dubites an aliquod peccatum mortale commiſeris; v. g. an heri veſperas omiſeris: an cogitationi moroſæ venereæ conſenſeris &c. idipſum teneris ſub dubio neceſſariò conconfiteri.

¶. *De hoc dubio, ſicut & de ſeq. qq. 3. & 4. ſcripſi ex profeſſo in meo Tyrocinio morali p. 1. & 2. verùm, quia opuſculum illud, bone Lector, fortè ad manus tuas non pervenit, nec aliundè materiis iſtis de Conſcientia & Actibus humanis ſtuduiſti, ideò in gratiam tui libens reſcribo, quantùm opus eſſe videbitur.*

§. I.

Explicatur dubium, & certa ſupponuntur.

QUicúnque recordatur & certus eſt, ſe ali- 386
quod peccatum mortale commiſiſſe, du-

bitat autem, an illud, vel gravem eius circumſtantiam, pſæſertim ſpeciem mutantem, aut numerum, ritè confeſſus ſit; ita ut nec probabiliter judicare poſſit ſe præcepto & debito confeſsionis ſatisfeciſſe, certè tenetur illud peccatum adhùc confiteri, ſecundùm omnes. Quia poſsidet certa lex confeſsionis contra dubitantem de impletione. Idémque dicendum videtur ex communi ſententia, quandò quis ſcit ſe peccâſſe generatim, ſeu actum à ſe commiſſum, vel omiſsionem aliquam fuiſſe peccatum, dubitet autem, an fuerit mortale vel veniale. Quia per ipſum actum peccaminoſum ſpoliavit ſe poſſeſſione ſuæ innocentiæ & libertatis, & ſubjecit ſe legi confeſsionis, ſaltem in ordine ad judicandam cauſam ſuam. Quamquàm id negent à fortiori Authores §. 2. *citandi.*

387 II. Certùm item eſt apud omnes, eum qui commiſit actum, vel omiſit aliquid cum dubio concomitante practico, actu ſcilicet dubitans, ſitnè illud agere vel omittere peccatum mortale nec nè? eum tanquàm captum peccatum mortale ſine dubio confiteri debere: quia cum tali dubio operans, cùm eò ipsò ſe exponat proximo periculo peccandi mortaliter, eò ipsò certè peccavit mortaliter, ex communi & certa doctrina in materia de conſcientia. Eadémque eſt ratio, ſi quis actu confitens, practicè dubitaret, an teneatur aliquod pecca-

tum

tum ſub mortali confiteri, vel gravem eius circumſtantiam exprimere, manente dubio, tenebitur exprimere; alioquin reticendo, rurſùs peccabit mortaliter, quippè voluntariè ſe exponens periculo ſacrilegii, & nullitatis Sacramenti: implicitâ velut conditione: *Etiamſi tenear, nolo.*

III. Certùm etiam eſt dubia merè antece- 388
dentia, vel ſubſequentia actum, ſed ante actum, vel ante confeſsionem prudenter depoſita, non eſſe confitenda: quia tùnc nullum ibi eſt peccatum dubium. Exempli gr. dubitas, an tali die indictum ſit jejunium, ideôque tenearis abſtinere: ſi antequàm comedas, te reſolvas, ſive ſpeculativè, non eſſe jejunium: ſive ſaltem practicè, licere ſcilicet ob cauſam non jejunare, etiamſi indictum eſſet jejunium: Quamquàm etiam illud dubium poſt comeſtionem vel violatum jejunium reſurgeret, & denuò dubitares, an reverâ fuerit ſufficiens cauſa excuſans te à jejunio, & ideò an peccaveris nec nè? ſed rurſùs te reſolvas ut priùs, dubiùmque deponas ante confeſſionem, nihil teneberis confiteri: quia ſic rationabiliter depoſito dubio, nullum agnoſcis peccatum.

IV. Quæſtio ergò & difficultas tota eſt de 389
dubio ſubſequente & perſeverante, quo quis ſimpliciter dubitat, an peccaverit mortaliter: ſive illud ſit 1. *dubium juris*: ut an heri fuerit indictum jejunium: an juſtam cauſam illud

ſol-

ſolvendi habuerit &c. ſive 2. *dubium facti*: ut, an heri excedens in potu plenè ebrius fuerit, an veſperas omiſerit; an tentationi habitæ conſenſerit &c. modò tamen. 3. fuerit *dubium ſimpliciter*, & ut vocant, *negativum*, quando nimirùm intellectu ſuſpenſo inter utrámq; partē, nulla occurrit ratio probabilis judicandi pro hac vel pro altera parte, ſeu, quòd reverà deliqueris vel non deliqueris mortaliter: nam, 4. quando eſt *dubiū poſitivū*, ex eo, quòd ſint rationes verè probabiles pro utráq; parte, & eſſe, & non eſſe commiſſum peccatum mortale: jam rursùs ab obligatione confitendi, te abſolvit communis DD. ſententia in materia de *conſcientia* vel *opinione probabili*: quia ſcilicet inter opiniones utrinque verè probabiles, licet tibi ſequi quamlibet, etiam tibi magìs faventem. His ita prænotatis

§. II.

Sententia negativa proponitur.

390 PEccata merè & verè dubia non eſſe neceſſariò confitenda, docuit Ægidius Coninck *tom. de Sacramentis. diſp. 7. dub. 8. concluſ. 1. dicens: Ad hoc, ut peccatum tenear confiteri, requiritur, ut ſaltem probabiliter poſſim judicare me peccâſſe, &c. Et latè defendit Joan. Caramuel à Lochovviz in ſua Theologia morali l. 3. diſp. 4. a. 1. n. 14. 81.* Conſentit noſter Mar-

Marchant *Tribun. p. 1. tract. 5. tit. 4. q. 5. concluſ. 1. & 2.* Et probabile judicant Præpoſitus & Amicus apud Bardi *cit. num. ſeq.* Fundamenta ſunt I. Concilium Tridentinum *ſeſſ. 14. c. 5.* ſolùm exigit à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum poſt diligentem ſui diſcuſſionem, conſcientiam habent, recenſeri: ergò peccata dubia, non eſſe recenſenda docet.
II. Ex recepto axiomate: *In dubio factum non præſumitur, ſed demonſtrari debet. L. in Bello. ff. de captivis poſtliminio reverſis.* Et ſpecialiter: *nemo in dubio præſumitur deliquiſſe. L. meritò. ff Pro ſocio.* ergò &c. III. In nullo foro externo admittuntur delicta dubia; neque ullus accuſari debet (multò minùs condemnari poteſt) de delicto, quod eum commiſiſſe oſtendi non poteſt: ergò multominùs in foro conſcientiæ ſacramentali peccata dubia admittenda erunt, ſaltem ſub obligatione.

IV. Peccata dubia non ſunt materia abſolutionis: ergò non neceſſariò confitenda. Layman ſæpe *cit. c. 5. §. 4. n. 37.* Hoc autem probabile cenſet, extrà articulum mortis. 398
* *Quando enim homo de ſua contritione incertus, è vita exceſſurus eſt, committeret ſe periculo damnationis, niſi confeſſionem ſacramentalem inſtituat etiam peccatorum dubiorum, ideóque ad hoc obligatur naturali lege charitatis. Si verò aliàs omnia peccata ſua, quorum conſcientiam habet, confiteatur, tacitis illis, de quibus poſt diligentem ſui di-*

discussionem, dubius manet, an commiserit, vel an mortalia fuerint, nec ne: tunc probabile apparet, non esse illa confitendi obligationem. Non enim ex aliqua lege positiva Christi vel Ecclesiæ, quia esset nimis severa obligatio accusandi de iis se, quæ commisisse se ignorat: neque ex lege naturali charitatis propter periculum animæ; quia confitendo bonâ fide peccata reliqua certa, indirectè per accidens remittuntur etiam, quæ ignorantur. Hæc Layman. concludens tamen. Verùm in hac re nihil definio, sed aliorum judicio committo.

§. III.

Sententia affirmativa asseritur.

392 VEra omninò practicè, atque ad praxin omnimodis consulenda est sententia affirmativa; *peccata mortalia etiam dubia, sub dubio esse confitenda.* Ratio sumitur:

393 I. Ex ipsa authoritate Doctorum tanti nominis & multitudinis: antiquorum omnium, Recentiorum ferè omnium exceptis paucis suprà recitatis. Ita enim docent D. Thomas *in* 4. *d.* 21. *q.* 2. *a.* 2. *ad* 3. D. Bonaventura *ibid. p.* 2. *a.* 1. *q.* 2. Alensis *p.* 4. *q.* 77. *memb.* 2. *a.* 5. Navarrus *cap.* 9. *n.* 14. Sotus, Azorius, Suarez cum Sanchez *l.* 1. *mor. c.* 10. *n.* 66. Card. de Lugo *de Pœnitentia Disp.* 16. *sect.* 2. §. 3. *toto.* Bardi *discept.* 6. *c.* 11. *p.* 4. §. 1. Alii apud ipsos.

III. Ex

II. Ex universali omnium fidelium consen- 394
su & praxi in lege nova, cuius initium ignoratur. Semper enim probis omnibus persuasum fuit, & ab antiquis tanquàm certum suppositum, peccata ista dubia, eo modo, quo in conscientia habentur, esse necessariò in confessione sacramentali manifestanda: nuper ab uno & altero Authore res hæc in controversiam vocata est: qui contra communem sententiam prudenti non possunt fundare practicè judicium, nisi ratione evidenti oppositum demonstretur, quod sane non fit. Nam:

III. Concilium Tridentinum ab adversa- 395
riis allegatum, potiùs favet huic sententiæ. Ita enim textus habet l. c. *Oportet à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem, conscientiam habent, in confessione recenseri, etiamsi occultissima illa sint.* Et post subdit: *nam venialia, quibus à gratia DEI non excludimur, quamvis utiliter in confessione dicantur, taceri tamen citrà culpam, multisque aliis remediis expiari possunt.* Quibus verbis Concilium à necessariò confitendis solùm excludit venialia, quæ à gratia Dei non excludunt, & ea mortalia, quæ post diligentem sui discussionem memoriæ non occurrunt: ergò peccata mortalia dubia, quæ post diligentem discussionem memoriæ occurrunt, secundùm Concilium necessariò sunt confitenda. Nam *exclusio unius*

est

est alterius inclusio, aiunt Juristæ. *Confirmatur* Concilium à necessariò confitendis excludens venialia, eò, quod iis à gratia Dei non excludamur: apertè supponit, omnia necessariò consideranda esse, quibus à gratia Dei excludimur: atqui peccatis mortalibus dubiis, suppositò, quòd re verâ facta essent, reverâ excluderemur à gratia Dei, nihil enim facit ad amicitiam Dei præsens dubitatio de peccato præterito, an fuerit nec nè? nam sicut ex eo quòd dubitem vel certò credam me peccâsse, si re verâ non peccavi, illud dubium me non excludit à gratia Dei: ita ex eo, quòd dubitem vel credam me non deliquisse, si reverâ deliqui mortaliter, reverâ sum exclusus à gratia Dei, non obstante illo dubio, vel judicio subsequenti, quòd nullum potest habere influxum in actionem præteritam: ergò etiam peccata mortalia dubia manent necessariò confitenda.

396 IV. Neque reliqua fundamenta adversæ sententiæ urgent. Facilè enim respodemus: I. Negatur consequentia ex modò dictis. Et dato, Concilium nihil definivisse de peccatis mortalibus dubiis; dic, Concilio tantùm propositum fuisse definire certa; incerta verò & dubia Doctoribus disputanda relinquere. Ad 2. R. dicta illa verba vera esse, sed non facere ad propositum. Non enim volumus peccata dubia confitenda esse ex eò, quod facta

præ-

præsumantur: absit, sic enim non sub dubio, sed ut certa confiteri deberent. Sed sub conditione, vel ex suppositione, *si facta sint*; prout reverà fortè facta sunt, ut etiam clavibus subjecta sint, sub dubio subjici debere. Ad 3. Negatur paritas à foro externo. Cùm enim ibi principaliter agatur de vindicta & pœna delictorum, & delicta dubia non præsumantur, meritò non admittuntur. At verò in foro sacramentali principaliter agitur de absolutione delictorum, in favorem & commodum delinquentis. Est enim Sacramentum pœnitentiæ *vindicta salutaris* inquit Concil. Trid. *cit. sess.* 14. *c.* 8. ubi proindè peccata etiam dubia mortalia admittenda sunt, & tutior pars tenenda, ad salutem animarum procurandam & certificandam. Ad 4. Negatur consequentia. Quia, licèt peccata dubia sola non sint materia sufficiens Sacramenti pœnitentiæ in ordine ad absolutionem absolutam; cadunt tamen sub Sacramento unà cum aliis peccatis, aut mortalibus, aut venialibus certis, etiam jam semel confessis, nec absurdè ad eum finem per accidens, iteratò confitendis. Aut si pro absurdo habes, absolve sub conditione, quemadmodùm etiam absolveres, si nullum omninò peccatum certum recens vel vetus pœnitens dubius agnosceret. Sed hunc casum tu nè timueris in praxi, quia speculativus est.

§. IV.

Quid si autem peccatum dubium sic confessum posteà comperiatur certò esse factum?

EUm, qui peccatum mortale aliquod ut dubium confessus est, significans se verè dubitare an commiserit reipsâ, nec ne; si posteà certò comperiat illud peccatū esse re verâ à se patratum, teneri illud denuò ut certum confiteri, adeò cōmunis est sensus & sententia DD. ut Dicastillus *hîc disp. 9. dub. 2. n.* 141. disertè scribat contrariū esse inauditū in Ecclesia Dei. Sed hic optimus Doctor non legit omnes, certè nō mox infrà nominandos. Et ratio videtur urgens. Quia peccata tenemur confiteri prout sunt in nostra conscientia: ergò cùm illud peccatum priùs dubium, jam in conscientia certò factum agnoscamus, jam tamquàm certum confiteri obligabimur. Sed contrà.

897 Dico simpliciter: Non tenemur peccatum priùs ut dubium confessum, posteà compertum certò factum, denuò ut certum confiteri. Ita post alios resolutè Arriaga *de Pœnit. disp.* 31. *sect.* 6. Et probabilissimum censet Tamburinus *opusc. Exped. Confess. l.* 1. *c.* 1. §. 4. *n.* 24. Pellizarius *Manuali Regularium tract.* 5. *c* 3. *num.* 46. Noster Herincks *disp.* 3. *q.* 4. *num.* 51. Caramuel *Theolog. Fundament. n.* 1324. Cotonius, Leander, Verricelli, Vidalis, Martinus à S. Joseph. apud Dianam *p.* 10. *tract.* 16. *resol.* 79. Et tandem pro-

probabilè censuerunt Romæ Reverendissimus Richardius S. Palatij Apostolici Magister aliíque viri doctissimi consulti à Lugo, prout ipse testatur *cit. disp. 16. n. 92.* Ratio sufficiens est: quia reverâ jam confessus est totum suum peccatum, prout tunc erat in conscientia, quoad speciem, numerum, & circumstantias se tenentes ex parte ipsius peccati, ut supponimus: & ab eo directè absolutus est, non obstante dubio: Nam dubitatio prior, & certitudo posteà superveniens non est circumstantia tenens se ex parte cognitionis tantùm: nec cognitio prior dubia impedit, quò minùs peccatum prius sit integrè in Confessione manifestatum, & directè absolutum: nec cognitio certa superveniens detegit aliquam novam circumstantiam diversificantem peccatum: ergò non ulla ratio, cur tale peccatum anteà confessum ut dubium, posteà certò cognitum, ut certum denuò confiteri obligemur. *Confirmatur à simili.* Communissimo sensu Doctorum: qui dubius de voto emisso, aut censurâ vel irregularitate contractâ, petit & obtinet absolutionem vel dispensationem ad cautelam, vel sub conditione, posteà cognitâ certitudine sui voti, censuræ vel irregularitatis anteà contractæ, non debet petere de novo absolutionem vel dispensationem: cur non idem dicatur in proposito & casu nostro simillimo? Vide *infrà quæst. 30. §. 1. num. 3.*

Atque his ſolidè everſa manet ratio oppoſitæ ſententiæ. *Tenemur peccata confiteri prout ſunt in noſtra conſcientia*: quoad ea nimirùm, quæ ſe tenent ex parte peccati, ipſúmque peccatum diverſificant vel aggravant: nequaquàm autem quoad omnia, quæ ſe tenent ſolùm ex parte hominis, vel cognitionis; alioquin in unoquoque peccato nimis multa confitenda eſſent. Atqui prior dubitatio, & ſubſequens certitudo minimè ſe tenent ex parte ipſius peccati, nec illud ullo modo diverſificant vel aggravant, uti dictum eſt: ergò &c.

¶. At, numquid, ſi pœnitens ab initio certus fuiſſet de peccato commiſſo, non rectè expreſſiſſet ut dubium: ſed debuiſſet confiteri ut certum: ergò etiam modò debet, poſtquàm cognovit certò eſſe commiſſum. ℟. *Negando conſequentiam*. Quia ab initio peccatum certùm ut dubium confitens, mentitus fuiſſet perniciosè & ſacrilegè, decipiens Confeſſarium in re gravi: ideóque nec abſolutus fuiſſet. At in noſtro caſu nihil mentitur, & à peccato, prout tunc in conſcientia fuit, ſufficienter expreſſo, directè abſolutus eſſe ſupponitur.

QVÆSTIO IV.

Ordine 25.

Quænam circumſtantiæ neceſſariò explicandæ in Confeſſione?

398 *OMnes circumſtantiæ ſpeciem mutantes mortaliter neceſſariò explicandæ ſunt in confeſſione:*

sione: Nullas circumstantias aggravantes tantùm necessariò explicari debere, valdè probabile & satis tutum est: at longè probabiliùs, tutiùs, & in praxi omnimodis consultissimè explicandæ sunt circumstantiæ mixtæ, scilicet ad malitiam substantialem actûs concurrentes ratione materiæ maioris, & obiecti multiplicati: secùs de circumstantiis merè aggravantibus, exceptâ tamen morâ nimiâ peccati continuati. Hæc partìm certa, partìm controversa, ut debitè explicetur, ex materia de Actibus humanis necessariò prænoscendum quid & quotuplex sit circumstantia actûs humani, & in proposito peccati.

9. *Quid & quotuplex est circumstantia peccati?*

CIrcumstantiæ peccati dicuntur eiusdem peccati particulares & accidentales conditiones & affectiones, eò, quòd vel actum peccati vel operantem, vel eius obiectum accidentaliter afficiant & quasi circumstent. Exemplum vulgare in furto. De substantia actûs furandi solummodò sunt homo accipiens, res aliena, eius ablatio irrationabiliter invito Domino. Hìc verò actum, operantem, vel obiectum variæ circumstantiæ afficere possunt, & furtum reddere magis vel minùs malum, licèt nunquàm bonum. *Quis?* Dives, an pauper; an gravi, an extremâ necessitate pressus, quo casu furtum omninò cessaret. *Quid?* an multum, parum, 39

 pecu-

pecuniam, rem sacram vel prophanam. *Ubi?* an in loco sacro vel prophano. *Quibus auxiliis?* an armatâ manu, instrumētis prohibitis, an mediis magicis? *Cur?* an etiam ad alium malum finem, ad scortandum, se inebriandum &c. *Quomodò?* An ex proposito, vel subitâ subreptione, an occultè vel dolo, an palàm, cum violentia, effractione. *Quando?* An tempore belli, famis, necessitatis, an diviti, pauperi, &c. Hæ igitur circumstantiæ comprehenduntur vulgari versu:

Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando.

400 Circumstantiæ eiusmodi sunt duplices: aliæ dicuntur aggravantes tantùm intrà eandem speciem: aliæ speciem mutantes. *Circumstantiæ aggravantes tantùm*, sunt: quæ solùm augent vel minuunt malitiam actûs intrà eandem speciem peccati, quando nimirùm circumstantia addita actui in suo conceptu non involvit aliam malitiæ speciem distinctam à malitia specifica ipsius actûs; sed eandem malitiam solúm auget vel minuit: uti sunt generatim. 1. Maius & minus voluntarium & libertas actûs. 2. Maior vel minor intensio, vel vehementia actûs. 3. Maior vel minor duratio vel mora actûs peccaminosi. 4. Maior vel minor quantitas materiæ vel obiecti. Ut si anteà furatus 100. hodie fureris mille, eius-

eiuſdem ſpeciei peccatum furti committis: at hodiè longè gravius; anteà levius: ideóque eſt circumſtantia aggravans tantùm, non ſpeciem mutans. Exempla abundè dabuntur in ſequentibus.

Circumſtantiæ ſpeciem mutantes ſunt, quæ 401
actui novam & diverſam ſpeciem malitiæ contra aliam virtutem afferunt: quando nimirùm circumſtantia addita actui ex ſe habet propriã ſpecialem malitiam ac deformitatem diſtinctam à malitia propria ſpecifica ipſius actûs peccati: adeóque actum ex materia unius vitij aut peccati transfert in materiam alterius vitij & peccati. Tritiſſimum eſt exemplum in peccato carnis. Si enim hoc fiat inter ſolutos eſt ſimplex fornicatio, contrà virtutem caſtitatis tantùm. Si fiat autem vel cum perſona ligata, eſt adulterium contrà virtutem juſtitiæ: ſi autem fiat vel cum perſona ſacra, eſt ſacrilegium, contrà virtutem Religionis: ſi fiat inter Conſanguineos vel affines, eſt incæſtus contra pietatis virtutem. Si cum virgine invita, eſt ſtuprum: ſi cum vi illata, eſt raptus, utrumque contra juſtitiam. Si contra naturam cum ſeipſo, eſt mollities: ſi cum eodem ſexu, eſt Sodomia: ſi cum diverſa ſpecie, eſt beſtialitas. Omnes hæ ſunt circumſtantiæ ſpeciem mutantes, quia diverſas omninò ſpecie malitias contrà diverſas virtutes adferunt actui, ut intuenti patet. Quo etiam ſpectant circumſtantiæ, quæ

actum, destructâ bonitate, efficiunt malum: ut maximè si facias opus bonum ad finem malum: v.g. puellæ pauperi des largam eleemosynam, ut inducas ad consensum turpitudinis intentæ, &c. His ità suppositis dicimus in thesi.

§. I.

Omnes circumstantiæ speciem mutantes, necessariò explicandæ sunt &c.

402 CErtissimum apud omnes: ex claro textu & ratione Concilij Tridentini allegati *q.* 1. *n.* 3. Et ratio est: quia omne peccatum mortale specificè, seu in sua propria specie ipso jure divino explicandum est in confessione, ut *q.* 2. dictum: atqui etiam in eodem actu malitiæ specie diversæ verè constituunt diversa specie peccata: adulterium enim & incæstus v.g. diversa specie peccata sunt, & inter se & à fornicatione simplici (ut nimis notum) ratione diversarum malitiarum contra distinctas virtutes à circumstantiis desumptarum: ergò necessariò explicandæ sunt circumstantiæ illæ, quæ speciem mutant, seu novam speciem malitiæ actui peccaminoso adferunt. Exempla sunto!

403 I. Exempla clara & certa sunt. 1. In supra allato pecato carnis. Qui enim peccavit cum non sua, explicare debet, an ipse vel complex sit persona soluta, ligata, consanguinea, sacra, &c.

&c. Omnes enim hæ circumſtantiæ mutant ſpeciem; ſeu diverſas ſpecie malitias adferunt contra diverſas virtutes. 1. Solam continentiam. 2. Juſtitiam. 3. Pietatem. 4. Religionem: quâ ratione etiam, qui voto ſimplici aſtrictus caſtitatis peccat, præter ſpeciem peccati luxuriæ, circumſtantiam voti explicare tenetur ſecundùm omnes. 2 Qui furatus eſt, explicare debet, an rem ſacram, vel ex loco ſacro, ſaltem ſub dominio vel cuſtodia loci ſacri conſtitutam vel depoſitam: nam & hæc circumſtantia ſpeciem mutat, furtúmque ſacrilegum conſtituit contrà virtutem Religionis: item an cum violentia illata perſonæ, ſic enim conſtituit ſpeciem rapinæ ſpeciali malitià contumeliæ, contra honorem debitum proximi. 3. Qui occidit, explicare debet, qualem perſonam, an Patrem, fratrem &c. & erit ſpeciale peccatum parricidij contrà pietatis virtutem; an Clericum, vel Monahum, & erit ſpeciale peccatum ſacrilegij cum excommunicatione Canonis: & ſi Epiſcopum, Cardinalem, Legatum, etiam cum excommunicutione Bullæ Cœnæ: item ubi? an in loco ſacro, & rursùs erit ſpeciale peccatum ſacrilegij cum pollutione templi; item quomodo? an ex inſidiis, veneno, maleficio, tunc enim erit homicidium qualificatum, ſcilicet proditorium, maleficum: item quibus auxiliis, quot ſociis adiunctis, totidem erunt diſtincta peccata peccata ſcandali,

li, & sic. 4. Universaliter, qui alterum, saltem anteà non paratum vel volentem, inducit ad peccatum quodlibet mortale secum patrandum, præter peccati speciem, hanc ipsam suam inductionem explicare debet, quia hæc semper est speciale peccatum scandali contrà charitatem. Et specialiter quando fœmina virum inducit ad fornicationem v. g. id explicare tenetur, quia hoc de sexu verecundo à Confessario non præsumitur: secùs, si vir fœminam induxit: quia ex communiter accidentibus, ex fatente suam fornicationem præsumitur quod vir invitaverit. Communis DD. Atque ejusmodi circumstantias, si confitens spontè non fateatur, à Confessario consequenter inquiri & examinari debet. Exempla non ita certa jamjam pono *n. seq.* Nam notanter

404 II. Dixi: *Species mutantes mortaliter*. Secùs utique est si circumstantia veniali vel levi tantùm malitiâ speciem mutet: ut si furatus es etiam notabile quid cum levi aliorum scandalo, vel ad finem venialiter tantùm malum, v. g. uberiorem potationem. Item intelligendæ semper sunt circumstantiæ certò *mortaliter mutantes speciem*. Quòd si enim sint opiniones probabiles DD. aliquam circumstantiam non mortalem vel gravem, sed venialem vel levem tantùm malitiæ speciem adferre actui peccaminoso, aut certè malitiam circumstantiæ non differre specie à malitia specifica actûs: etsi

etsi adhuc tutiùs explicas, tamen sequendo opinionem probabilem, etiam tutò poteris non explicare. Exempla & casus, allegatis Doctoribus & rationibus, exhibet Diana *p.* 1. *tr.* 7. *sparsim*: quibus pœnitens satisfacit integritati confessionis, tacendo aliquas circumstantias apparenter speciem mutantes utpote, 1. Sponsus vel sponsa fornicans cum alio, non aperiendo sponsalia. *resol.* 5. Confessarius carnaliter peccans cum filia confessionis, nec eam qualitatem exprimens. *resol.* 12. Virgo, mas, vel puella primò fornicans, vel carnaliter peccans, non exprimens spoliationem virginitatis. *resol.* 11. Qui in loco sacro exercuit tactus vel actus turpes citrà periculum pollutionis, omittens circumstantiam loci sacri, *resol.* 15. imò & pollutionem, sed occultè omninò, *resol.* 16. sed mihi non placet, ob communem oppositam. Qui in loco sacro furatur rem privatæ personæ non depositam in eo, tanquàm in custodia, v.g. marsupium audientis in templo sacrum, tacens circumstantiam loci sacri: *resol.* 27. Qui in incæstu commisso non explicat gradum proprium consanguinitatis vel affinitatis, dicens solùm commisi incæstum. *resol.* 31. Qui non explicat circumstantiam diei sacri, quando peccavit carnaliter, etiam v.g. die Jovis sancto, die Communionis. *resol.* 32. Nisi fortè statim post communionem vel Missam fieret. Item qui non expli-

explicat, an blasphemia sua fuerit contra Deum vel Sanctos: an malum imprecatum sit malum animæ, corporis, vel fortunarum, &c. Lugo *disp.* 16. *n.* 253. Ratio horum & similium jam dicta est, quod ejusmodi circumstantiæ vel non gravem, vel certè non specie diversam malitiam adferant actui, de quibus tamen aliquibus iterùm aliter

405 III. Quin etiam in actu interno efficaci necessariò explicandæ sunt circumstantiæ speciem mutantes mortaliter; non item in actu interno inefficaci simplicis complacentiæ, vel delectationis morosæ, (nisi eæ circumstantiæ ipsæ per se intentæ & volitæ essent, quod certè rarum est) cùm etiam actus internus efficax sumat suam speciem & malitiam à circumstantiis cognitis, ac indirectè saltem volitis, ex communi doctrina *in materia de actibus humanis*. Ratio est: quia actus internus inefficax, simplex velleitas, complacentia, delectatio morosa, &c. fertur in objectum præcisè, ut objectivè proponitur in intellectu, ideóque facilè abstrahit à circumstantiis annexis quamvis cognitis. Undè qui morosè delectatur de ligita, consanguinea sacra, &c. præcisè ut fœmina formosa est, committit actum simplicis impudicitiæ, vel fornicationis mentalis, ut proindè in confessione circumstantias personæ explicare opus non sit. At verò actus internus efficax tendit in ipsum actum externum, ut sub-

ut subjectivè exercendum circa objectum, prout est à parte rei: ideóque minimè potest abstrahere à circumstantiis annexis cognitis, sed volens actum, necessariò vult simul circumstantias annexas cognitas, v.g. efficaciter concupiscens fœminam, quam scit, vel quomodolibet apprehendit ligatam, consanguineam, sacram, verè committit actum adulterii, incæstus, Sacrilegii, proindè necessariò explicandum in confessione. Undè ulteriùs, qui efficaciter concupisceret aliquam conceptu confuso, cujuscunque conditionis, aut aliquam quamcúnqua ex tota congregatione, in qua scit multas esse ligatas, consanguineas, &c. verè committeret peccatum qualificatum necessariò aperiendum in confessione. Quod si verò quis conceptu planè abstracto concupiscat fœminam in genere, nihil planè cogitando de ejus qualitate, probabiliùs committet actum simplicis fornicationis tantúm. Quia licèt non habeat circumstantiam fœminæ solutæ, habet tamen totam & solam malitiam simplicis fornicationis, & nullam aliam. Debet tamen explicare in confessione, se concupivisse fœminam in communi, non ob exprimendam aliquam specialem malitiam, sed nè mentiatur exprimendo certam personæ concupitæ qualitatem. Sic rectè Tamburinus *l.1.c.1.§.4.n.14.15.* Quamvis aliter sentiat Sanchez *l.1.Moral.c.8.n.5*, quem vide.

IV. De-

406 IV. Denique quemadmodùm ipsa peccata dubia, ita etiam circumstantiæ mortales dubiæ, necessariò explicandæ sunt in confessione. Ut si quis peccavit cum fœmina, & posteà dubitat simpliciter an fuerit soluta, vel ligata, aut consanguinea, juxta dicta *q præced.* §.3.

℣. At hic circa prædicta restat celebris quæstio: utrùm peccatum continens plures malitias ex circumstantiis possit in confessione dividi. Exempli gratiâ: voto castitatis astrictus peccavit contrà castitatem: potestnè peccatum dividendo ità se accusare: semel peccavi contra castitatem, fornicando v.g? Et, violavi meum votum semel? Item aliquis furatus est ad finem fornicandi? potestnè divisim dicere. Semel furatus sum tantum: Et, semel habui animum fornicandi? ℞. Non sic licet in una confessione, quando quis tale peccatum primò confitetur. Ratio est: quia non explicares peccatum à te commissum, sed significares te duo peccata patravisse. Confessarius enim, dummodò audit te fornicatum, & posteà disparatim te violasse votum, ex tuo modo loquendi concipit te duo distincta peccata commisisse, cùm tamen solùm unum numero peccatum, cum duplici tamen malitia commiseris. At verò in diversis confessionibus, quandò primò solum unum ex his falsus es, v.g. peccavi contra castitatem; & alterius, violationis voti inculpatè es oblitus, tunc in secun-

secunda confessione poteris confiteri solam alteram malitiam seu circumstantiam: utpotè, violavi votum meum: quia jam legitimè subjecisti clavibus primam malitiam, alterius inculpabiliter oblitus, satìs ergò est, si posteà explices secundam: cùm secunda sine prima sufficienter explicari possit, ut in datis exemplis, & quotiès in peccato sunt duæ numero distinctæ malitiæ, ut si quis uno actu occidisset duos homines, &c. Secùs esset, si malitiæ illæ distinctæ non possent separatim sufficienter explicari. Si enim confessus fornicationem, inculpatè oblitus es confiteri circumstantiam incæstûs cum sorore: quomodò posteà exprimes hanc circumstantiam sòlam, nisi totum peccatum incæstûs repetas! Hinc Lugo *cit. disp.* 16. *sect.* 3. rectè concludit, eum, qui furatus est 100. & per oblivionem confessus est depsisse 60. tantùm: debere in posteriori confessione exprimere totum furtum 100. aureorum: & non satisfacturum si exprimas sòlùm 40. reliquos omissos: quia sic neutrâ vice confiteretur illud numero peccatum, quod commisit.

§. II.

Nullas circumstantias aggravantes tantùm necessariò explicari debere, valdè probabile est, & satìs tutum,

EST sanè sententia satis communis & gravissimorum DD. Ita enim docent D. Tho- 407
mas,

mas, D. Bonaventura, Scotus cum suis *in* 4. *dist.* 16. D. Antoninus, Richardus, Durandus, Valentia, Reginaldus, Lessius, Vasquez, Becanus, Bonacina, aliique quos congerunt & sequuntur Diana *p.* 1. *Tract.* 7. *passim*, *præsertim resol* 1. & 14. Lugo *de Pœnit. d.* 16. *sect.* 3. Joannes Sanchez *select. disp.* 11. *n.* 5 Bassæus *in floribus V. Circumstantia. n.* 3. Joan. Pontius noster *Curs. Theolog. disp.* 45. *q.* 7. ac novissimè etiam Gobat *Alphab. confit. Casu* 15.

408 Ratio omninò probabilis est. Quia Sacramentum Pœnitentiæ, quoad confessionem peccatorum aliàs satis onerosum, non debet majori onere gravari, absque expresso præcepto divino vel Ecclesiastico: atqui de confitendis circumstantiis aggravantibus tantùm intrà eandem speciem nullum potest ostendi præceptum divinum vel Ecclesiasticum: ergo, &c. Non divinum. Quia præcepto divino solùm tenemur confiteri omnia peccata mortalia, quorum absolutio simpliciter est necessaria ad consequendam salutem: sed possumus confiteri omnia peccata mortalia sufficienter absque confessione circumstantiarum aggravantium tantùm: v.g. dicendo: *commisi furtum mortale, totiès*, absque expressione quantitatis: neque eam opus est scire Confessario, 1. Non in ordine ad absolutionem ipsam, quia audito peccato mortali, habet sufficientem materiam. 2. Neque ad injungendam

dam pœnitentiam: potest enim injungere pœnitentiam competentem tot peccatis mortalibus, de reliquo remittere ad forum Dei in hâc vel altera vita, præsertim, cùm id de facto ordinariè fieri debeat: quis enim injungat pœnitentias competentes tot, tàm gravibus sæpè mortalibus auditis? quod maximè verum est in sententia Scoti. 3. Neque ad injungendam restitutionem: quia potest Confessarius dicere: restitue, quantum abstulisti, vel nocuisti: ergò, &c. Neque præceptum Ecclesiasticum ostendi potest. Quia Concil. Trident. *cit.* enumerans omnia requisita ad integritatem Confessionis Sacramentalis, ut posteà concludat: nihil aliud ab Ecclesia à pœnitentibus exigitur, nullam tamen facit mentionem circumstantiarum aggravantium tantùm, sed solùm speciem mutantium; ergò, &c. Et verò certissimum est, non omnes circumstantias aggravantes necessariò esse explicandas, esset enim onus intolerabile, & moraliter impossibile, ac seges infinitorum scrupulorum & difficultatum inextricabilium. Undè neque mihi placet illa Regula, quam cum Medina, Soto, Cano, Lopez, Henriquez, & aliis tradit Suarez *in* 3. *p. tom.* 4. *disp.* 22. Nimirùm circumstantias notabiliter seu multùm aggravantes necessariò explicandas esse. Quomodò enim quilibet scire vel dijudicare poterit, quænam circumstantiæ multùm, quæ verò parùm ag-

gravent, cùm in hoc nec docti consentiant, & quilibet in suo sensu abundet: undè adhuc intricatæ difficultates orirentur tàm Confessario, quàm pœnitenti. Sed neque mihi placet universaliter sententia præallegata. Medio ire placet. Hujus ergò probabilis sententiæ exempla & casus apud citatos DD. maximè Dianam videre & mirari potes. En tibi, aliquot. 1. Qui furatus est mille aureos, satisfacit dicendo: *commisi furtum mortale.* Omnes citati. Extenduntque Vasquez, Lugo, alii, etiam ad casum, quo illi mille aurei spectassent ad diversos Dominos. Atque adeò, ut etiamsi Confessarius interroget quantitatem furti commissi, tamen non teneatur pœnitens fateri: Hurtadus, Dicastillus, Joannes Poncius. Contrà tamen *cit. num.* 123. meritò fatetur esse candidè tunc aperiendam veritatem: est enim Confessarii judicare de gravitate peccati, quam pœnitentiam injungere, quod remedium præscribere oporteat. 2. Qui uno actu statuit totâ quadragesimâ non jejunare, toto anno non audire Missam, aut Clericus non orare Breviarium, &c. unum tantùm peccatum committit, ut sufficiat dicere. *Semel habui propositum non jejunandi, non audiendi sacrum, Breviarium omittendi*; Quod tamen meritò rejicit Diana. *p.* 3. *Tract.* 4. *resol.* 164. 3. Qui unico actu desideravit vel proposuit occidere 10. homines: vel peccare cum 10. fœminis, satis-

satisfacit dicendo: habui propositum, vel desiderium occidendi, item fornicandi, &c. Diana superiùs *cit. resol.* 17. Nisi fortè inter illos decem homines sit unus vel alter Clericus, inter illas fœminas aliqua ligatata, cognata, monialis. 4. Qui uno impetu iræ plures homines, aut totam communitatem aliquam petit verbo multùm contumelioso: aut seriò dicit: Diabolus auferat omnes Incolas hujus domûs, Collegii, pagi, Civitatis: aut uno actu plures scandalizat, seu in peccatum inducit; aut eodem motu libidinis fœminam sæpiùs impudicè tangit, &c. satisfacit dicendo: *semel aliquos contumeliâ affeci; semel fœminam impudicè tetigi, malè imprecatus sum: scandalizavi aliquos, & cœtera hujusmodi sexcenta.* Quæ tamen, & similia plura negabimus §. *sequenti*: plura etiam concedemus §. 4. *& cap. seq.* de numero peccatorum explicando.

§. III.

At longè probabiliùs necessariò explicandæ sunt circumstantiæ mixtæ, ad malitiam substantialem actûs concurrentes, ratione materiæ majoris, aut objecti multiplicati.

ITa in terminis Petrus Marchant. *Tribunalis* 409
p.1. tract. 3. tit. 3. q. 4. Et reipsâ docet communior sententia DD. asserens necessariò ex-

plicandas esse circumstantias notabiliter aggravantes, aut saltem circumstantiam *Quid*. Suarez *de Pœnit. disp.* 12: *sect.* 3. Layman *libro* 1. *tract.* 2. *c.* 10. *num.* 3. alii apud ipsos.

410 ℐ. Nota. *Circumstantia* mixta ad malitiam substantialem actûs concurrens dicitur: quæ licèt habeat rationem meræ circumstantiæ respectu actûs in communi vel specie; attamen respectu hujus actûs in individuo est verum objectum partiale substantiale, se solo, ac secluso reliquo objecto principali, adhùc sufficiens ad peccatum mortale. Atque ita se habet circumstantia QUID, vel CIRCA QUID, quantùm ad quantitatem materiæ, vel pluralitatem objectorum, v.g. *Furari mille*; *concupiscere carnaliter plures, &c.* Ubi vides circumstantiam ita ingredi objectum principale hujus furti, vel concupiscentiæ in individuo, ut, relicto etiam objecto reliquo sufficiente ad peccatum mortale, utpotè *furari* 10. *aut concupiscere secundam, tertiam, &c.* adhùc sit sufficiens objectum peccati mortalis. Utique per omnem modum. Et hujusmodi circumstantias mixtas, necessariò explicandas esse in confessione asserimus & probamus.

Ratio solida est: quia ex natura institutionis Sacramenti Pœnitentiæ per modum judicii, adeóque ipso jure divino, illa necessariò sunt in confessione explicanda, quæ judicium sacramentale notabiliter alterant, quibus

bus, scilicet cognitis, longè aliter agere debet Judex Sacramentalis, quàm si ignota sint. Et certè peccata in confessione ita explicanda sunt Sacerdoti, ut is de eorum qualitate & quantitate rectè judicare, convenientémque & pœnitentiam, & medicinam, & obligationem præscribere possit: hoc enim ubique exigunt Concilia & Patres. Quin ipsum Concilium Tridentinum *cit. sess.* 14. *c.* 5. statuens necessariò confitendas esse circumstantias, quæ peccati speciem mutant, hanc ipsam dat Rationem, conceptis verbis. *Quod sine illis peccata ipsa, neque à pœnitentibus integrè exponantur, neque judicibus innotescant: & fieri nequeat, ut de gravitate criminum rectè censere possint, & pœnam, quam oportet, imponere.* Hæc ibi. Atqui certum est circumstantias illas mixtas quàm maximè alterare & immutare judicium Sacramentale, ut sine illis *peccata nec integrè exponantur*, nec à Judice Sacramentali ritè judicari possint: atqui sæpè multò magìs quàm circumstantiæ speciem mutantes. Quid ni enim maximè alteret judicium Sacramentale furari 1000. ducatos, & 10. aureos? Quid ni magìs alteret judicium Sacramentale furari 1000. ducatos, quàm furari calicem 20. aureorum, aut 20. aureos in loco sacro depositos, licèt hæc circumstantia speciem mutet, illa aggravet tantùm? ergò æque explicandæ, sunt circumstantiæ illæ aggravantes mixtæ, idque

 ispo

ipso jure divino: & fortè etiam Ecclesiastico. Nam Concilium Trident. suprà, etsi apertè solùm exprimat circumstantias speciem mutantes, tamen ipsâ ratione allegatâ, implicitè etiam comprehendere voluisse censetur circumstantias illas aggravantes, quarum illa eadem, vel potior eiam esset ratio. Ac per hoc satisfit fundamento oppositæ sententiæ §. 2. allatæ.

Exempla majoris materiæ sunt.

411 I. Qui furatur mille aureos, planè non satisfacit dicendo: *commisi furtum mortale: furatus sum summam notabilem, vel in quantitate notabili*, magna, mortali, &c. ob rationem modô datam. Quinimò qui furatur etiam modicam quantitatem homini valdè egeno, & magnum indè detrimentum patienti, tenetur eam circumstantiam exponere, quia auget malitiam substantialem actûs, & aliàs venialem, mortalem efficit, secundùm omnes. Similiter, qui homini magnæ authoritatis coram aliis injuriam, vel contumeliam intulit, tenebitur explicare circumstantiam personæ læsæ, quia & ipsa auget malitiam substantialem actûs, scilicet injustæ læsionis famæ vel honoris proximi, quæ eò major est, quò persona major & publica læditur.

412 II. Percutiens, vulnerans, vel lædens alterum, debet exprimere quantitatem vel modum percussionis vel læsionis, si gravis, atrox, enor-

mis

mis fuit. Hæc enim maximè augent malitiam substantialem actûs, ejúsque maximè rationem habet Ecclesia in percussione Clerici: si enim levis percussio fuerit, censura Episcopo committitur: si gravis, atrox, enormis, Papæ reservata manet.

III. Quamvis probabile sit, omnes blasphe- 413
mias, vel maledicta in Deum vel Sanctos; omnia perjuria; omnes superstitiones; omnia Sacrilegia: similiter omnes detractiones, contumelias, maledicta, imprecationes in proximum, &c. singula formaliter & per se esse ejusdem speciei, ut proindè necesse non sit in particulari explicare materiam, in qua sic contrà Deum vel hominem deliquisti blasphemando, maledicendo, &c. certum tamen videtur, generatìm explicandam esse quantitatem, pravitatem, vel atrocitatem blasphemiæ, injuriæ, &c. Uti notant Doctores citati: & oppositum in praxi minùs probabile, ac minimè tutum, rectè censet Suarez *cit. suprà n.* 109 *in fine.*

IV. In peccato incæstus inter consanguinos 414
vel affines, non sufficit dicere simpliciter, *commisi incæstum*: sed necessariò explicandus est gradus intrà quartum, imò etiam linea recta, vel transversa. Quia alioquìn non tota substantia illius peccati mortalis explicaretur. Etsi enim diversitas gradûs & lineæ non adferat diversitatem peccati specificam, ut con-

trà Navarrum *c.7.n.4.* probabiliùs docent alii cum Diana *p.1.tr. 7.resol.31.& alibi*: tamen nimium quantum augent malitiam ſubſtantialem ſceleris incæſtus, ſcilicet impietatis & irreverentiæ ergà ſanguine junctos. Sicut enim longè major reverentia debetur Matri, quàm ſorori: & ſorori, quàm conſobrinæ: ita incomparabiliter pejor & gravior eſt incæſtus filii cum Matre, quàm inter fratrem & ſororem: & inter hos, quàm conſobrinos inter: & ſic conſequenter usque ad 4. gradum. Ejusdem judicii eſto in ſcelere muto incubum, vel ſucubum agere. Sed vide Dianam *p.3.tr.4. reſol.159.& alibi.*

Exempla objecti multiplicati.

415 QUicunque uno actu peccaminoſo tendit in plura objecta mortaliter mala, ſeu ſingula ſufficientia ad conſtituendum peccatum mortale ſeorſim: omninò neceſſariò explicare debet ipſam ſaltem pluritatem objectorum, cùm alioquin nullo modo explicet ſubſtantiam peccati à ſe commiſſi, omiſsâ enim circumſtantiâ pluritatis, v.g. ſi ſimpliciter dicas: volui fornicari ſemel, aut occidere hominem: ſemper Confeſſarius intelliget de uno tantùm objecto, non de pluribus: quin etiam probabiliſſimè, certò tutiſſimè, explicare debet numerum obiectorum ſibi cognitum, quoad commodè fieri poteſt. Ità DD. *citati.* Exempla ſunt:

I. Qui

I. Qui uno actu interno intendit, vel uno actu etiam externo tentat occidere, vel de facto occidit plures homines, integram familiam, congregationem &c. v. g. unâ explosione, incendio, ruinâ domûs, veneno parato &c. tenetur in confessione explicare numerum illum hominum, quos occidere intendit, tentavit, vel de facto occidit. Quamvìs enim materialiter actus unus sit, formaliter tamen, ut maius multiplex est, tótque substantiales malitias homicidii continet, quot homines occiduntur, vel occidi intenduntur: secundùm omnes. 416

II. Qui uno actu blasphemat Christum & omnes Apostolos, Deum & omnes Sanctos. Qui sub juramento interrogatus de pluribus rebus vel articulis, & uno actu pejerat, utique formaliter multiplex peccatum blasphemiæ, vel perjurii committit, idcóque aperiendum in confessione. Similiter, qui uno actu publico plures scandalizat, uno sermone plures ad peccatum inducit, pluribus detrahit, calumniam, convitium infert, v. g. toti alicui communitati, congregationi, Monasterio, &c. virtualiter saltem multiplex peccatum committit, & quoad fieri potest, numerum vel saltem pluralitatem explicare debet. Similiter, si quis uno actu statuisset omittere divinum officium per totam septimanam vel mensem, aut non jeiunare per totam quadragesimam, vel 417

annum, virtualiter tot peccata committit, quot officia vel jejunia omittenda sunt: ideóque numerus explicandus. Eàdem ratione, qui jejunium violat, secundò reficiendo & simul carnes edendo, uno licèt actu, duplex peccatum committit, quippe contra duplex præceptum disparatum, quorum unum sine altero servari potest. Vide Sanchez *l. moral. c.* 6. & Layman hîc *c.* 10. *n.* 3.

418 III. Qui uno actu efficaciter concupiscit plures fœminas, tenetur explicare numerum personarum, æque ac qualitatem, nùm solutæ, vel ligatæ &c. Quinimò, qui solùm morosè delectatur de pluribus, aut in pollutione imaginatur plures, adhùc tenetur explicare numerum personarum, non item qualitatem, juxtà dicta *suprà* §. 2. *n.* 3. Ratio semper eadem. Qui verò uno actu delectatur de triplici actu nefando à se commisso, tenebitur simul explicare numerum & speciem. Secundùm omnes apud Dianam *p.* 3. *tr.* 4. *resol.* 164.

419 IV. In mutuo sacrilegio vel adulterio, non sufficit dicere simpliciter: commisi adulterium vel sacrilegium, sed oportet etiam addere circumstantiam alterius personæ, etiam ligatæ vel sacræ: quia licèt idem numero sit actus, & eiusdem speciei adulterium, vel sacrilegium, malitia tamen formaliter duplex est: quia in mutuo adulterio fit injuria duabus personis tertiis, scilicet adulteri uxori, & adulteræ marito:

rito: & in sacrilegio mutuo in duabus personis & corporibus violatur castitas DEO consecrata voto solemni ab Ecclesia acceptato.

Tandèm circumstantias ita aggravantes 420
intra eandem speciem, ut ex veniali faciant mortale, necessariò debere exprimi in confessione, ita, ut Confessarius possit prudenter judicare, utrùm peccatum reipsâ & coram Deo fuerit mortale, nèc nè, certum est apud omnes teste Sanchez *l. 7. Matr. d 34. n.* 15. Quia alioquin deciperetur Confessarius in re gravissimâ per se spectante ad confessionem. Quare si furatus es notabile quid: aut in quadragesimæ collatione vespertina enormiter excessisti pane, bellariis, piscibus frigidis, non satisfacis confitendo: furatus sum aliquid: excessi in collatione &c. & certè sacrilegè confitereris, si diceres: semel aliquantûm excessi in collatione; quia hoc proverbium *aliquantùm* solet intelligi de excessu veniali, ut bene notat Gobat *citat. num.* 373. Et quamvis necesse non sit, ut pœnitens expressè dicat, se in hac, aut illa materia peccasse mortaliter, aut venialiter tantùm; attamen graviter peccat, si deditâ operâ ita loquatur, ut Confessarius culpam reverâ mortalem apprehendat pro veniali; aut vice versâ: imò & ille, qui licèt non studio sic loquatur, attamen prævidet fore, ut ex suo modo loquendi Confessarius formet falsum judicium de gravitate peccati. Quin si in ipsa confessione pœnitens notet

notet errorem talem Confessarii, eum monere & se explicare debet, ut rectè monet Lessius, *Auctario, v. Confessarius casu* 5. *&* 6.

§. III.

Secùs de circumstantiis merè aggravantibus &c.

421 NImirùm non sunt necessariò explicandæ in confessione circumstantiæ merè vel leviter tantùm aggravantes, nec ita malitiam substantialem actûs ingredientes. Certùm apud omnes. Quia alioquin confessio foret onus intolerabile: & eiusmodi circumstantiæ non notabiliter alterant judicium sacramentale, quin iis omissis, adhùc rectè judicare possit Confessarius. Exempla sint:

422 I. Non est exprimenda aggravans circumstantia ratione maioris voluntarii, intensionis vel vehementiæ actûs, intensionis vel moræ in peccando: uti communiter supponunt DD. certè ex communi resolvit Diana *p.* 1. *tract.* 7. *resol.* 8. Eum, qui multùm temporis impendit alicui peccato interno vel externo, non teneri exprimere diuturnitatem temporis; nisi fortè ea diutunitas diversa numero peccata constituat, juxtà dicenda *quæst. seq.* Hinc ego in thesi addidi: *Exceptâ tamen morâ nimiâ actûs peccaminosi.* Nam, qui nimis longo tempore, v.g. per menses integros, vel annos continuò

tinuò exercent capitales inimicitias, odia, vindictas: affectus, conatus, & attentationes libidinosas &c. moraliter fieri nequeat, quin actus istos sępiùs moraliter interrumpant & repetant, adeóq; peccata mortalia numero multiplicent, ut dict. loc. §. 1. mox patebit. Et positò etiam non multiplicari peccata, tamen tantam moram, & pertinacem malitiam tanquàm notabiliter nimis aggravantem explicari debere, mihi videtur omninò certum. Vide infrà *q. seq.* §. 1.

II. Non est explicanda necessariò circumstantia frequentati relapsûs seu consuetudinis peccandi, juxtà communem DD cum D. Thoma & Bonaventura *in* 4. *d.* 22. Quia licèt certum sit, illam circumstantiam aggrevare, incertum tamen, an aggravet notabiliter. Quòd si tamen Confessarius rationabilitèr interrogaret, puta ad congruam medicinam præscribendam, præsertìm in peccato mollitiei difficillimæ curationis, tenebitur pœnitens fateri: ut ex communi notat Bassæus *v. circumstantia*, §. 4. 423

III. Non est explicanda necessariò pluralitas præceptorum eiusdem obligationis: ut si sacrum negligas die Dominicâ, in quam incidit festum fori; sufficiet, si dicas: semel neglexi sacrum die festo, vel die Dominicâ. Ex communi Diana *cit. resolut.* 8. Itémque, si violes jejunium vigiliæ alicuius incidentis in feriam 424

riam quatuor temporum, aut etiam quadragesimæ, imò etiam in feriam sextam apud Fratres Minores. Sufficiet dicere: violasse jejunium præceptum. Quia utraque lex Ecclesiastica, atque etiam præceptum jejunii regularis in regula Minorum, obligant sub eodem motivo virtutis temperantiæ & austeritatis Religiosæ, uti contra Navarrum, Lopez, & alios ex communi Layman *cit. in* 4. Marchant. *Tribun. p,* 1. *tr.* 3. *tit.* 3. *q.* 4.

425 IV. Non est explicanda necessariò pluralitas titulorum eiusdem obligationis; ut si in sæculo vovisti castitatem, posteà in Religione, & tandèm in susceptione sacri Ordinis, probabile censent Henriquez Sanchez, alii cum Bassæo *cit.* §. 2. Diana *p.* 1. *tr.* 7. *resol.* 4. te satisfacere, si dicas te peccâsse contra votum: quamquàm fateantur securiùs esse exprimere circumstantiam Sacrorum Ordinum, ac professionis Religiosæ. Certùm videtur sufficere fateri maius, nimirùm Religiosum professum peccâsse, tacito sacro Ordine. Etiam econtrà satisfacere fatendo sacrum Ordinem, tacitâ professione Religiosâ cum allis concedit Marchant *loc. cit.* Sed negat cum aliis Layman *cit. n.* 4. quòd longè gravior videatur violatio voti Religionis, quasi Matrimonii spiritualis cum Christo. Utraque sententia probabilis & tuta est. At certè Diana *cit. resol.* 3. post alios resolvit fæminam fornicatam

cum

cum Sacerdote vel Religioso, satisfacere, si dicat solùm se peccâsse, vel cum Sacerdote, vel Religioso. Idémque judicium esto de circumstantiis tantùm leviter aggravantibus, malitiam peccati, ut si te inebriasti in die jejunii cum modica læsione valetudinis &c. &c. Deníque quoad circumstantias diminuentes tantùm, consentiunt omnes, illas tunc solùm in confessione necessariò explicandas esse, quando peccati malitiam vel omninò tollunt, vel ex mortali venialem efficiunt. Ut si malum egisti, sed ex ignorantia invincibili. Si hominem occidisti, sed ob tui necessariam defensionem cum moderamine inculpatæ tutelæ. Si furatus es, sed in necessitate extrema, aut valdè gravi, aut in quantitate modica. Si puella stuprata, sed vi, vel terrore nimio correpta à mortali excusante &c. si talia confitens non addat circumstantias illas diminuentes, graviter decipiet Confessarium in ordine ad judicium contra se.

QUÆSTIO V.

Ordine 26.

Qualis numerus peccatorum necessariò exprimendus in Confessione?

E*Xprimendus est numerus moralis tantùm* 426
peccatorum, non physicus actuum: atque nu-

numerus certus quantùm sciri potest: alioquin post diligens examen certo-similior & probabilior, cùm solito circiter, vel plùs, minùs, quo comprehenditur modicus excessus peccatorum proportione numeri assignati maioris vel minoris, cessante obligatione eundem excessum posteà certò compertum denuò confitendi: tandem nullo modo comperibili, sufficiet exponere pœnitentis statum, consuetudinem, moram in peccato. Est tota communis, ut patebit explicatione.

§. I.

Exprimendus est numerus moralis tantùm peccatorum, non physicus actuum.

427 ITa omnes. Ratio est: quia peccata mortalia singula confiteri obligamur: at hæc confiteri possumus singula, absque explicatione singulorum actuum physicorum ad hoc, vel illud peccatum in individuo concurrentium sæpe innumerabilium: sufficit ergò explicare numerum actuum consumatorum peccati in sua specie: v. g. in homicidio, furto, fornicatione: totiès occidi hominem talem: totiès furatus sum tantùm, totiès fornicatus &c. minimè opus est explicare numerum physicorum actuum antecedentium, vel concomitantium ad eundem actum principalem ordinatorum, & in eodem fine principali unitorum: prout ex professo docetur in materia *de peccatis*,

tis, eorúmque distinctione numerica. Et ego latè quadruplici regulâ explicavi *in meo Tyrocinio morali p. 3. c. 1. sect. 3. per totam.* Aliqua tamen magis necessaria & notabilia quoad peccata tam interna, quàm externa hìc breviter rescribo.

Quoad peccata interna.

1. REGULA. *Peccata merè interna* (ut sunt odia, invidiæ, inimicitiæ, vindictæ: item simplices velleitates, consensus, complacentiæ, delectationes morosæ circa peccata externa, &c.) *moraliter tot sunt numero peccata in confessione, per se loquendo, exponenda, quotiès voluntariè repetuntur, postquam quis liberè ab ijs cessare constituit per revocationem vel cessationem voluntariam*: non verò quotiès quis solùm physicè reipsâ cessat involuntariè, casu, naturali distractione, occupatione, somno &c. Ita (contra non paucos) ex communi Doctorum Lugo *disp.* 16. *n* 569. ita more suo argutè ratiocinans. Quandò cogitas rem turpem, vindictam & similia, instituis quasi congressum cum objecto malo, sicut instituis cum illo, quem incipis contumeliis petere. Sicut ergò non censeris hìc totiès multiplicare numero contumelias, quotiès easdem repetis, aut consimiles ingeris; sed solùm tunc, quando easdem repetis postquàm liberè cessasti: ita etiam non multiplicas pec- 428

cata desideriorum, nisi cesses à congressu cum objecto desiderato &c. Ita sapientissimus Cardinalis: addens tamen, moraliter loquendo, vix fieri, ut quis ultrà duas vel tres horas perseveret in eadem moraliter voluntate interna. Quare si longior sit mora, oportebit dicere: quamdiu inhæseris talibus cogitationibus, desideriis, delectationibus malis: at verò si eiusmodi peccatis interiùs solùm unâ vel alterâ horâ inhæsisti, absque revocatione vel voluntaria cessatione, satis erit dicere simpliciter: *semel proximum odio prosecutus sum, semel voluntariè morosè delectatus, &c.*

429 II. At contrà fieri potest, ut intrà unam vel mediam horam sæpiùs eiusmodi peccata interna moraliter interrumpas & multiplices per revocationem vel voluntariam cessationem, & novam reassumptionem voluntariam, prout tutè sine dubio sæpius expertus & tunc erunt distincta numero peccata, (adeò ut inter horam etiam centies peccare possis mortaliter.) Et, per se loquendo, numerum, si scires, in confessione exprimere deberes: sed quia plerumque impossibile eiusmodi internorum peccatorum numerum inire, ideò, omnium consensu, sufficit explicare moram temporis, quâ in tali mala voluntate perstitisti: v. g. per tot horas inhæsi voluntariè turpi cogitationi, delectationi morosæ, desiderio &c. circà tale obiectũ. per mensem, per annum integrum in odio &

ini-

inimicitia ergà proximum perstiti: sæpissimè, cùm memoria inimici recurreret, actus odij, vindictæ, invidiæ &c. repetij. Et sic in cæteris. Imò hoc universaliter verum est, quotiès quis continuâ voluntate, longo tempore, in quibuscúnque peccatis etiam externis perseverat, ut eorum numerum inire nequeat, ut generaliter dicam *infrà* §. 4.

III. Dixi autem: *Peccata merè interna.* 430
Quandò enim voluntas actu efficaci tendit in opus externum reipsâ procurandum ac perpetrandum, durante eodem actu externo circa idem obiectum, manebit idem numero peccatum, etiam per longum tempus, tametsi actus interni malæ voluntatis intereà centiès & milliès repetantur, nunquàm tamen etiam formaliter vel interpretativé revocentur. Exempli gratiâ. Titius succumbit tentationi carnis, consentit, efficaciter proponit, pergit, &c. Interìm dùm fervet opus, hanc suam malam voluntatem milliès repetit, nunquàm tamen revocat formaliter, vel interpretativè, sed ita constitutus manet, ut quotiescunque se reflectat super suum actum, semper consentiat, approbet, complaceat: semper censetur idem numerò peccatum, quia omnes motus & actus sequentes uniuntur moraliter cum primo actu in ordine ad eandem primò intentam consummationem externam. Similiter voluntaria retentio rei alienæ per annum vel annos plurimos,

tametsi voluntas retinendi, vel non restituendi infinities interrupta repetatur; semper tamen idem numero peccatum mortale manet, nisi quando voluntas non restituendi revocata de novo assumeretur. Lugo *d.16.pœnit. n.594* Simili modo discurrendum in quovis alio peccato externo. Contrà verò, quotiès prior actus internus malæ voluntatis est revocatus *formaliter vel interpretativè*, nimirùm per actum contrarium nolleitatis, aut per cessationem voluntariam totiès censetur actus moraliter interruptus, & tot distincta numerò peccata; etiam per se loquendo numeranda in confessione: sed quia & hoc plerumque est moraliter impossibile, ideò ordinariè sufficiet exprimere moram temporis, v. g. *integro mense perstiti in proposito & voluntate fornicandi, occidendi, furandi, non restituendi, quod sæpiùs revocavi, antequàm consummarem &c.* Vasquez, Layman suprà. Undè patet posse aliquem integro mense vel anno committere unum tantùm peccatum moraliter non interruptum: econtrà verò unà horà committere centum peccata moraliter interrupta &c.

431 IV. Denique controversia speculativa hic est, an maneat idem numero peccatum, quando idem actus tendit in plura objecta; sive an multiplicatio objectorum in eodem actu multiplicet numerô malitias? Quoad praxin omninò perindè est, sive dicas uno actu occidisse decem

cem homines esse decem peccata formaliter, & ideò enumeranda in confessione: sic Azorius, Vasquez, Bonacina, alij cum Diana *p.1.tr.7.resol.29*. Sive dicas esse unum numerô peccatum, sed æquivalens decem: & ideò numerum objectorum, tanquàm augentem malitiam substantialem actûs necessariò explicandum in sacro tribunali; sic Suarez, Filliutius, alij cum Layman *l.1.tr.3.c.3.n.2.* Etiam perindè est: sive obiecta multiplicentur materialiter tantùm, ut si uno omninò actu plures homines odio habeas, occidas, infames, aliâve iniuriâ afficias: si uno proposito velis omittere officium per mensem, jeiunium per quadragesimam &c. sive obiecta multiplicentur formaliter, nimirùm sub distinctis actibus externis intenta ab uno actu interno: ut si voluntas uno quidem actu interno intendat & proponat, attamen per plures actus externos tendere in plura obiecta: v.g. occidere plures, sed distinctis vicibus & occasionibus: cognoscere plures, modò hanc, modo aliam &c. Quod si tamen peccata externa consummentur, sine controversia illa erunt distincta numerô peccata, nihil obstante unitate actûs interni.

Quoad peccata externa.

REGULA. *Idem numerò peccatum est moraliter, quando durante actu interno eodem vel physicè, vel moraliter (scilicet physicè quidem* 432

*multiplicato, at moraliter non interrupto per re*vocationem vel cessationem voluntariam, iuxta modò dicta) *quantumvis multiplicentur actus externi spectantes ad eandem consummationem peccati, & sub eodem intento ac fine principali uniti.* Exemplis cape.

433 I. Qui eodem actu interno & commotionis impetu alterum sæpiùs verberat, unum tantùm peccatum committit, quamvis eò gravius, quò sæpiùs: & si ita Clericum percussit, semel tantùm est excommunicatus, ut ex jure benè probat Navarrus, *Man. cap.* 6. *n.* 17. Idémque est de eo, qui eodem libidinis æstu fœminam sæpiùs impudicè tangit: Item, qui eodem motu & impetu sæpiùs Deum blasphemat; sæpiùs peierat; sæpiùs homini maledicit, eandem calumniam sæpiùs exprobrat; in eadem materia sæpiùs detrahit &c. ut proindè in confessione Sacramentali sufficiat dicere: *semel alterum percussi, impudicè tetigi, blasphemavi, peieravi, detraxi, &c. semel.* Quia nimirùm ista repetitio fit ex imperio & impetu unius actûs interni, ac unico quasi actu externo, ideóque meritò, non nisi pro uno peccato reputanda. Ex communi Navarrus, Layman. *l. c.* Diana *p.* 1. *tr.* 7. *resol.* 51. Secùs dicendum est, quando quis, etsi vi prioris impetûs, tamen per intervalla iteratò accessit ad percutiendum, tangendum, blasphemandum, ut eodem licet continuo impetu, tamen vel plures homines injuriâ affecit, aut

eidem

eidem homini diversæ speciei iniurias intulit, v.g. simul verberando, & convitia diversa inferendo, vocando furem, adulterum, magum &c. tunc enim multiplicantur peccata in ordine ad confessionem, iuxta dicta Et notanter in Regula dixi: *quando multiplicantur actus externi spectantes ad eandem consummationem peccati.* Alioquin vide dicenda infrà num. IV.

II. Idem quoque consequenter numerô peccatum manet, quandò plures ac plurimi actus tàm interni, quàm externi concurrentes, tamen naturâ suâ ad eundem actum principalem ordinantur, & *sub eodem intento ac fine principali uniuntur.* Omnes. Exempla obvia. 1. Qui furatur integram bibliothecam vel supellectilem per totam noctem v. g. sæpissimè multiplicatis actibus internis, & iteratis ablationibus, etiam singulis ad peccatum mortale sufficientibus, unum tantùm numerô furtum committit, quia omnes isti actus uniuntur sub uno intento principali auferendi tantam quãtitatem, quare in confessione sufficit dicere: commisi furtum in tanta quantitate seu valore. 2. Titius efficaciter volens occidere Caium, inprimis plurimos exercet actus internos, odij, iræ, vindictæ, inquisitiones occasionum electiones mediorum &c. eósque sæpissimè repetit; plurimos quoque exercet actus externos, pluribus diebus insidias struit, præstolatur, arma expedit, socios convocat, equum ascendit, 434

deprehensum inimicum verbis & armis invadit, iteratò ferit, tandem occidit, etiam mortuo ictus infligit, &c. 3. Similiter volens peccare carnaliter, usque ad consummationem, (prô pudor!) quot distinctissimos actus internos exercet & agitat? quot etiam actus externos, verba impudica, sollicitationes, oscula, tactus &c. fædum cogitare. Quia tamen utrobique isti actus omnes distinctissimi interni & externi, naturâ suâ ad actum principalem homicidij vel fornicationis ordinantur, & sub illo velut principali intento ac fine uniuntur, ideò cum ipso actu principali intento, homicidio, vel fornicatione, unum numerô peccatum constituunt, ut proinde sufficiat confiteri actum principalem: *commisi homicidium voluntarium semel: semel fornicatus sum &c.* nullâ factâ mentione actuum præcedentium, vel concomitantium. Nam 4. Hanc doctrinam Doctores communiter Navarrus *c.6. n.* 17. Azorius. *tom.* 1. *l.* 4. *c.* 4. *q.* 6. Layman. *l.* 1. *tr.* 2. *c.* 9. *num.* 8. extendunt ad actus malos ipsum actum principalem concomitantes, vel immediatè subsequentes tanquàm accessoria vel complementa: uti est gaudium vel complacentia de actu cosummato; colloquia, oscula, &c. sequentes actum venereum absque intentione vel ordine ad novam copulam: adhuc nimirùm constituere unum numero peccatum cum actu principali, ideóque seorsim non debere narrari in

ri in confessione, cum difficulter & vix decenter explicari à pœnitente, minùs à Confessario inquiri possint, ut notat Layman *loc. cit.* vide rursùs *infra n.* 4.

III. Idem denique numero peccatum 435
mortale censetur, quod committitur circa actiones ex natura vel institutione sua integratas ex pluribus actibus coniunctis. Exemplum notissimum. 1. Si Clericus omittat totum officium Canonicum unius diei: quia singulæ horæ, etsi secundùm se sint quid notabile, & ad peccatum mortale omissionis sufficiant, in communi sententia, tamen ex institutione sua integrant unum unius diei officium, ut sufficiat confiteri: semel omisi totum officium, ut apud omnes in confesso est. 2. Sacerdos celebrans in statu peccati mortalis, etsi celebratio Missæ plures contineat actiones Sacramentales, utpotè consecrationem, sumptionem, & communicationem aliorum, non tamen tria, sed unum tantùm peccatum mortale committit: quia omnes isti actus integrant unum numero ministerium celebrationis Missæ: ut proindè sufficiat confiteri: *celebravi in statu peccati mortalis semel.* 3. Idem omninò dicendum de Sacerdote, qui unâ vice, & intentione notabiliter non interruptâ, se exponit excipiendis confessionibus, aut distribuendo Sacramento Eucharistiæ, existens in peccato mortali (quidquid intole-

rabiliter alij dicant) quotcúnque absolvat, quotcúnque sacras hostias distribuat, unum tantùm peccatum mortale committit: quia nimirùm omnes illæ absolutiones, aut distributiones, ut modò actu continuo successivo fiunt, ad unum moraliter pertinent ministerium absolvendi vel communicandi. Hoc enim ministerium ex natura sua non determinat sibi certas personas vel hostias; quin potiùs postulat per modum sacri tribunalis communis, aut sacræ cœnæ communis, ut omnibus ad tribunal accedentibus jus dicatur: omnibus ad mensam sacram accumbentibus, sacrum ferculum apponatur: ac proindè in confessione sufficiet dicere: *Ministravi Sacramentum pœnitentiæ aut Eucharistiam* (positâ sententiâ etiam hoc esse mortale) *in statu peccati mortalis semel*. 4. Aliud esset, si Sacerdos in mortali existens sæpiùs distinctis & moraliter interruptis vicibus se præsentet ad absolvendum, vel communicandum. Tunc enim, sicut in peccato mortali censetur moraliter multiplicare ministeria sacra, ità sanè & multiplicabit peccata: quâ ratione etiam is, qui in die natali Domini omnes tres Missas celebraret in peccato mortali, ter peccaret moraliter, tria enim distinctissima sunt ministeria, ad invicem per modum unius minimè ordinata. Vide Dianam *p.* 1. *tract.* 7. *resol.* 41. *&* 43. Lugo *disp.* 16. *Pœnit. sect.* 14. *§.* 2. *toto.*

IV. Et hactenùs directè potiſſimùm expli- 436
catum eſt, quomodò actus phyſicè multiplicati, conſtituunt unum numerô moraliter peccatum: eôque ipſo ſimul indirectè ſaltem indicatum, quandò & quomodo peccata moraliter multiplicentur numero: Dictum enim eſt, conſtitui moraliter unum numero peccatum. 1. *Quando actus interni phyſicè multiplicati; non tamen ſunt interrupti moraliter, ſeu formaliter & interpretativè.* 2. *Quando actus externi varij ſpectant ad eandem conſummationem peccati.* 3. Et *ex natura ſua ad eundem actum principalem intentum ordinantur.* 4. *Et ſub eodem actu intento & fine principali uniuntur.* Jam per oppoſitum ſic collige.

Plura numerô peccata in confeſſione enumeranda conſtituuntur.

PRimò. Quandò actus interni phyſicè mul- 437
tiplicati *ſunt interrupti moraliter vel formaliter, vel interpretativè. Formaliter* interrumpitur actus internus *per revocationem formalem ſeu actum contrarium*, aut nolitionis efficacis, vel ſaltem ſimplicis diſplicentiæ ſeu averſionis ab actu malo præhabito à voluntate elicitum. res nota ſatis. *Interpretativè* verò interrumpitur & revocatur actus per ceſſationem voluntariam: quandò nimirùm voluntas ſe reflectens ſuper priorem actum, vel propoſitum malum voluntariè ceſſat, aut negati-

vè, se avertendo, aut ad alium actum incompossibilem divertendo. Ut si proposuisses hodiè exire ad fornicandum vel occidendum v.g. & memor hujus propositi, domi manere, aliud agere, aut cubitum ire velles, jam interpretativè censeris revocasse actum priorem, etsi formaliter & positivè non revocaveris. Quare si posteà rursùs deliberatè reassumas priorem actum vel propositum malum, jam numerò multiplicas peccatum moraliter, & in confessione explicare debes, si possis. Vide superiùs suo loco dicta de peccatis internis.

438 *Secundò.* Quotiescúnque, etiam quantumvis sub uno actûs interni (iracundiæ, avaritiæ, libidinis, vel similis commotionis) imperio & impetu, committuntur plura peccata externa omninò disparata: *quæ scilicet de se minimè ordinantur ad unam consummationem externam peccati*, sed per se integræ consummationes sunt: ut si uno impetu iræ plures occidas, unum post alterum: Si eâdem iniquâ ditescendi cupidine actus, à pluribus fureris quid notabile: si eâdem libidinis, quantùm poteris, exsatiandæ intentione ac æstu, sæpius pollutionem procures, sæpiùs forniceris cum eâdem vel pluribus, &c. &c. certum est, te committere totidem peccata mortalia numerô distincta, ideóque in confessione exponenda. Communis DD. Lugo *disp.* 16. *num.* 558. Castro-Palaus, Dicastillus, aliísque relatis minimè laxus Dia-

na

na *p. 3. tr. 4. resol.* 67. ubi rotundè & rectissimè scribit, Fallizauardam & quosdam alios (vide, quàm nulla absurditas sine patrono) opinantes eum, qui totâ nocte concubuit cum amasia, animo explendi libidinem, quoad posset, licèt fortè sexiès vel octiès habeat copulam, tamen sufficienter confiteri si dicat. *Totâ nocte fui cum una, & feci, quantùm potui, &c.* Ratio autem est. Quia quando actiones peccaminosæ sunt completæ & totales, nec earum una ex se ordinatur ad aliam, sola una intentio eas exercendi tali tempore, certè minimè sufficit, ut fiat una moraliter actio, seu unum peccatum. Quis enim unius tantùm peccati damnet eum, qui ex vi unius propositi, se inebriat, quotiès occasio se offert: totâ quadragesimâ nè semel quidem jejunat? &c. Sanè Layman *cit.* sex peccatorum mortalium meritò damnat eum, qui sex distinctis diebus semper furatur 100. aut 200. aureos, animo non desistendi, donec perveniat ad summam millenorum: nemine, credo, dissentiente, si illa sex furta fiant à diversis Dominis.

Tertiò. Quando actus accedunt *ad actum principalem peccati intentum naturâ suâ non ordinati, ac aliundè distinctam propriam malitiam continentes.* Ut si occidas, adhibito veneno, vel maleficio; si velis occidere, sed priùs enormiter cruciare vel torquere: si ad finem fornicationis obtinēdæ usus es philtris, vel aliis 439

mediis magicis: si anteà solùm habuisti delectationes venereas morosas, aut inefficaces velleitates ac concupiscentias ad fœminam: si exercuisti oscula, tactus, amplexus impudicos sine omni intentione copulæ, & posteà primò, novo actu afficaci, copula secuta fuit, &c. Tunc actus illi prævii, interni, externi, manent peccata seorsim, specie vel numero distincta, ideóque seorsim confitenda; nisi ignorantia vel inadvertentia excuset.

440 *Quartò.* Quandò actus prævii, etsi de se ordinati ad actum principalem intentum, v.g. fornicationis, homicidii.&c, tamen *in illo principali actu de fine intento non uniuntur*: utpotè, si quâcúnque de causa non sequatur actus principalis intentus, fornicationis, homicidii: tunc enim manebunt illi actus prævii peccata seorsim dissoluta, ideóque seorsim confitenda, secundùm omnes: ut in exemplis allatis suprà num.II.

¶. At, quid si quis totâ nocte versans cum amasia, semel tantùm peccatum consumet, & reliquum totum tempus aliis turpitudinibus consumpsit? Quamvìs videatur esse moraliter unum numerô peccatum, propter eundem non interruptum actum malum voluntatis: puto tamen id explicandum esse in confessione tanquàm quid augens malitiam substantialem actûs: cùm incompossibile videatur totius noctis turpitudines sub uno actu fornicationis

uniri:

uniri: ut proindè non sufficiat dicere: *fornicatus sum semel.* Quamvis oppositum opinetur cùm aliis Diana *p.3.tract.4.resol.67.*

§. II.

Explicandus est numerus certus, quantùm fieri potest.

I. CErtum apud omnes, peccare mortaliter, 441
qui scienter, aut ex negligentia crassa seu mortaliter mala, in confessione exprimit numerum minorem in peccatis, quàm reipsâ sit: ut, si sciat vel mediocri adhibitâ diligentiâ, facilè scire possit se blasphemasse undeciès dicit blasphemasse deciès vel octiès, &c. Quia mentitur in re gravi judicium Sacramentale concernente, juxta dicenda *sect. seq. de confessione vera.* Idem èconträ per se dicendum de eo, qui sciens, vel simili crassâ negligentiâ exprimeret numerum majorem, quàm reipsâ sit: verùm hunc facilè excusabit scrupulositas, bona fides, majoris securitatis studium, ut in simili mox iterùm notabo. Et verò permultos reperire est, qui existiment se præclarè functos officio, & satisfacere suæ obligationi, si in confessione identidem repetunt suum *circiter, plùs, minùs, &c.* parùm omnino solliciti de certo vel præciso numero reperiendo vel edicendo. Non sic *circiter* impii, non sic

II. Certò etiam mortaliter delinquit, qui 442
certus de præciso numero peccati commissi, expri-

exprimit illum, cum suo circiter, vel *plùs minùs*. Ut si certus se fornicatum sexiès, dicat: fornicatus sum sexiès *circiter, plùs minùs*. Ratio clara est. Quia talis unum saltem peccatum mortale certum confitetur ut dubium, & implicitè saltem bis mentitur. Qui enim dicit se peccasse sexiès circiter: dicit se disjunctivè peccasse vel sexiès, vel fortè quinquiès tantùm (& sic sextum peccatum certum exprimit ut dubium) vel fortè etiam septiès, quod tamen scit esse falsum: sicut, si certò sciens peccasse sexiès, diceret se peccasse sexiès vel septiès; prout reverâ nonnulli faciunt, pro majori, ut ajunt, securitate, cùm quasi certi sint aliquod peccatum patrasse tantùm bis, dicunt tamen: bis vel ter. Quo casu tamen rarissimè censendi sunt peccare formaliter coram Deo, sub ejusmodi formula, dicentes majorem numerum, quia bona fide, ex mera scrupulositate, & nimiæ securitatis studio ita faciunt, ut benè notat Gobat *num.* 428.

443 III. Perperam quoque agunt & peccant, qui absque judicio & examine debito adhibito, ad quosque peccatorum numeros, particulas illas, *circiter, plùs, minùs* addere solent, aut sub illis formulis obiter velut divinando, quemcúnque etiam majorem numerum exprimunt, falsò putantes se hâc ratione supplere verum numerum. Nam suppletio incerti numeri debet esse moralis & rationabilis, nimirùm

cum

cum examine, morali diligentiâ, ac prudenti æstimatione & judicio, expendendo quis numerus verè probabilis, ac numero vero similior à parte rei reperiatur. Quare Confessarius non debet passim admittere istas phrases, nisi quandò prudenter judicat aut credit non potuisse pœnitentem morali ac mediocri diligentiâ deprehendere numerum certiorem. At quandò & quomodò hoc Confessarius prudenter judicare poterit? Placet regula tradita à solo, quòd sciam, P. Gobat *cit. n.* 425. sed certè mihi dudum practicata.

IV. Quandò Pœnitens à longo tempore non Confessus, cum illis particulis *circiter*, *plùs*, *minùs*, *&c.* nominat valdè magnum numerum peccatorum mortalium, præsertim non valdè singularium, meritò præsumet Confessarius eum mediocri diligentiâ non potuisse deprehendere numerum certiorem, & sic transire permittat: At verò quando pœnitens à modico tempore confessus, v.g: à duabus vel quatuor septimanis, exprimit parvum numerum & quidem valdè palpabilium criminum, debet esse suspectus de defectu examinis, & ad numerum certum vel certiorem edicendum adigendus erit. Quis enim ferat Clericum dicentem: hoc octiduo omisi bis vel ter integrum Breviarium. Hâc septimanâ in quadragesima ter vel quater comedi carnes. Hâc quindenâ, hoc mense quater circiter omisi 444

ſacrum; hâc hebdomadâ quater plùs minùs me pollui, &c. &c.

§. III.
Numerus probabilis, cum *circiter*, ac *plùs, minùs*.

445 QUandò adhibitâ morali diligentiâ in examinando conſcientiam reverâ non poteſt deprehendi certus & præciſus numerus peccatorum, jam exprimatur numerus probabilis, qui nimirùm facto moraliter & mediocriter diligenti examine videtur magìs veroſimilis, ſeu magìs ad numerum certum appropinquare; hoc ipſum exprimendo: v.g. quantùm ſcio, quantùm recordari poſſum, & tandem cum ſolemni *circiter, plùs, minùs*. Jam videndum quid operetur, vel quoúſque ſe extendat iſtud *circiter, plùs, minùs*. Dico ergò:

446 I. Quandò exprimitur numerus ita probabilis, addito *plùs, minùs*, vel *circiter*, comprehenditur ſimul exceſſus modicus ſuper numerum verum & certum, non item exceſſus notabilis. Nam qui confitetur ſe blaſphemáſſe *circiter*, vel *plùs, minùs* ſexies, hôc ipſo dicit ſe confiteri, etiam blaſphemâſſe ſepties, vel octies, ſi fortè toties fecit: at certè non eo ipſo dicit, ſe etiam blaſphemâſſe fortè duodecies vel ampliùs, neque id à Confeſſario intelligi poteſt. Quoúſque autem ſe extendat illud *circiter*, vel *plùs, minùs*, prudentis arbitrio æſtimari debet, nimi-

nimirum extendi ad numerum modicum non æstimandum absolutè, sed respectivè ad numerum, cui adjungitur, majorem vel minorem, proportione geometricâ: ita, ut quo major fuerit numerus, tantò etiam major excessus verbis illis comprehendi poterit: v. g. excessus modicus respectu *quinque vel sex*, est unum: respectu *decem*, duo; respectu 20. tria, respectu 40. *vel* 50. quatuor, respectu 100. *quinque vel sex*. Sic post alios Tamburinus *l. 2. de Confess. c.* 1. §. 4. Diana *p.* 3. *tract.* 4. *resol.* 94. Lugo *disp.* 16. *n.* 96. approbans Regulam Manochii docentis, verba illa *plùs, minùs* posse verificari de quinque respectu cujuslibet centenarii, maximè si addatur numero millenario. Plùs aliquantò concedemus mox infrà.

II. Qui sic confessus est numerum probabilem cum addito *circiter*, vel *plùs, minùs*, etiamsi posteà certò deprehendat, se certò contraxisse illum ipsum numerum, aut paulò excessisse, vel defecisse, non tenetur posteà illum numerum certum, etiam paulò majorem (nedùm minorem) deprehensum de novo ut certum confiteri. Ita gravissimi DD. Sotus, Vega, Ledesma, Vasquez, aliisq; citatis Suarez *d.* 22. *sect.* 5. *n.* 38. Lugo *disp.* 16. *n.* 78. testans hunc esse communem sensum. Diana, alii infrà citandi. Ratio est: quia ille numerus certus, etiam paulò major (& nimis clarè minor) jam fuit sufficienter expressus in confessione, in parti- 447

cula *circiter*, vel *plùs*, *minùs*: Nam ut paulò ante dixi: qui dicit se fornicatum decies *circiter*, *plùs*, *minùs*, eo ipsô fatetur se illud patrâsse peccatum aut reipsâ deciès, aut etiam undeciès vel duodeciès, si reipsâ toties fecit: idque Confessarius satìs intelligit, formátque sibi judicium morale id re ipsâ aut toties peccasse, aut paulò ampliùs, sicque juxta hoc judicium morale te ab omnibus absolvit directissimè: ergò manes solutus onere ampliùs confitendi.

448 III. Dices! Qui confessus est aliquod peccatum mortale ut dubium, si posteà certò cognoscat illud peccatum esse reverâ à se patratum, tenetur illud denuò ut certum confiteri, juxta omninò communem sententiam Doctorum. Atquì, qui confitetur se fornicatum deciès *plùs*, *minùs*, verissimè ipsum peccatum decimum, & magìs undecimum, vel duodecimum, confitetur ut dubium, ut intuenti patet: ergò posteà cōperto, se certò deciès, vel undeciès, aut duodeciès peccâsse, tenebitur id denuò ut certùm confiteri. Huic argumento succumbunt doctissimi Lugo & Dicastillus. Et certè, meo judicio, stante illâ communi doctrinâ *Majoris*, necessariò succumbendum est: quidquid conetur respondere Diana *p.* 10. *tr.* 16. *resol.* 79. Quòd nimirùm major requiratur exactio in explicanda substantia peccati, quàm in numero peccatorum exponendo. Vide si placet, & an placeat? Tu autem noli succum-

cumbere: sed rotundè *negando Majorem* sequere sententiam oppositam, propositam suprà *quæst. IV.* §. 4. Si tamen utróque casu, vel in communi illa sententia, tutiori viâ incedere, eâq; tuos pœnitentes deducere velis, *in hoc te laudo.*

IV. Cæterùm apud omnes, etiam nostræ sententiæ Authores, in confesso est, quòd si post confessionem talem deprehendatur notabilis excessus numeri super numerum peccatorum probabilem cum *circiter, vel plùs, minùs expressum*, oportere posteà eum excessum in confessione nova manifestari. Ut si primò confessus fuisti te fornicatum circiter deciès, & posteà deprehendas certò esse factum deciès octiès vel vigesies, debebis saltem sex, vel octo peccata denuò confiteri: quia moraliter tantus excessus in tam parvo numero non comprehenditur; nec reverâ potest dici antea talem numerum fuisse sufficienter explicatum: & consequenter judicium Confessarii notabiliter alterat. Advertit tamen Suarez, quòd si priorem confessionem præcessit diligentia mediocris in examinanda conscientia, moraliter non contingere, ut posteà veniat certò in mentem tantus excessus, ut oporteat in posteriori confessione illum memorare. Certè sat laxè hic loquuntur Doctores: nimirùm non teneri ampliùs aliquid confiteri eum, qui bonâ fide dixit se blasphemâsse decies quinquies,

aut centiès *plùs, minùs*, & posteà deprehendit factum vigesiès, vel centiès deciès. Lugo *cit. n.* 97. & ita proportionaliter deinceps. At certè nimìs laxè Tannerus *hîc q.* 7. *dub.* 3. & illum eximit, qui confessus est se pejerâsse circiter viciès, & posteà liquidò deprehendit, factum triciès: contra communem aliorum: Vivaldus *in candelabro suo*, etiam liberat à redeundo ad confessionem, eum, qui confessus est se circiter centiès blasphemâsse, posteà verò probè meminit contigisse ducentiès: sed rejicitur ab aliis communissimè. At, quid si bonâ fide absolutè, sine circiter dixi me blasphemâsse deciès-octiès, & posteà liquidò cognosco esse factum vigesiès, eronè liber à confitendo posteà isto binariò, perindè ac si dixissem: *circiter* decies octies? Tannerus citatus liberaliter concedit, & oppositum scrupulosum censet; sed censeo ego standum in communi sensu DD. & fidelium.

450 *g.* Tandèm cùm quis maiorem numerum in confessione exprimendo excessit, etiam notabiliter: & posteà comperiat re verà tantùm esse factum sepsiès, non teneris denuò hunc minorem numerum confiteri: quia in maiori numero expresso jam continebatur & absolvebatur iste minor. Nisi fortè scienter mentitus esses: & confessionem fecisses invalidam, juxtà dicenda *sect.* 3.

§. IV.

§. IV.

Pœnitentis status, consuetudo, mora peccandi.

I. QUandò denique nullus numerus, neq; probabilis vel vero-similis haberi potest; tùnc opus erit & sufficiet pœnitentem aperire suum statum, consuetudinem peccandi, moram temporis, quo in statu peccandi, mortaliter perseveravit: & frequentia lapsuum in die, septimana, mense, quotiès nimirùm singulis diebus, septimanis, mensibus, taliter peccare consuevit, si scire possit. Ex his enim prudens Confessarius statum & malitiam peccatoris meliùs & firmiùs cognoscet, quàm ex numero probabili aut vero-simili, quem à Pœnitente imprudente, & parùm seriò peccata perpendente sæpe magis extorquemus, quàm benè perpensum accipimus. Meliùs ergò faciet Confessarius, si tales pœnitentes inducat, ut simpliciter aperiant statum suum, modum vivendi, consuetudines, occasiones, & incentiva peccati, quàm eos torquendo circa numerum peccatorum quia talis est impossibilis. Si quid enim ad importunitatem Confessarii dicant, solùm divinando & absque ullo judicio dicunt: v.g. feci *plùs centiès, plùs millies &c.* Quis credat illos talem numerum tam parvo 451

tempore percurrere potuiſſe ? ſolùm ergo ſic dicunt, quia vident ſe numerum comprehendere non poſſe, ideóque, ut ſe à vexatione redimant, putant ſe bene facere, ſi quemcúnque numerum exceſſivum exprimant: ut, præter alios, bene monet noſter Marchant *Tribun. p.* 1. *tract.* 4 *tit.* 6. *quæſt.* 3. *dub.* 2. Jam declaro in particulari exemplis aliquot ex probatis Authoribus.

452 II. Communis meretrix ſatisfacit dicendo: tot annos in ſtatu meretricio permanſi, quotiès occaſio fuit, & quibusvis, etiam conjugatis, ſacris &c. copiam corporis feci. Nam ſpecies peccatorum ſaltem principales, quantùm poteſt, (imò & numerum eorum aliquem, ſi poſſit,) debere exprimere, notant DD. communiter. Tannerus *hic d.* 6. *q.* 9. *d.* 3. *tract.* 4. *reſol.* 89. Lugo *d.* 16. *ſect.* 14. *n.* 575. Attamen poſt Caietanum ita generaliùs loquitur Navarrus. *c.* 6. *n.* 15. ſæpe ſatis eſt abſque aliquo numero ſtatum ſuum manifeſtare ſufficienter: velut ſi quæ publica meretrix parata & expoſita ad fornicandum tam cum Clericis, Religioſis, & virginitate præditis, quàm Laicis, & conjugatis, & ſolutis, poſt converſionem confiteretur, exprimerétque ſe toto eo temporis ſpatio in eo ſtatu fuiſſe. Sic Navarrus minimè alioqin laxus, ſequitúrque Valentia *tom.* 4 *d.* 6. *q.* 11. *p.* 1. Sed talem confeſſionem meritò cenſent inſufficientem ſaltem regula-

gulariter Tannerus & Lugo citati, cùm fieri possit, ut una talis lupa centiès peccârit cum Clericis & Conjugatis, altera tantùm decies, & quid ni illa speciem, & maiorem aliquem saltèm probabilem numerum, aut certè frequentiam exprimere teneatur?

III. Qui domi habet concubinam, sufficienter confitetur dicendo duntaxat, quanto tempore illam habeat. Valentia *l.c.* vel potiùs sic expressiùs Tanto tempore habeo concubinam, & eà velut uxore usus sum. Lugo *cit. n.* 575. Item, qui solet passim concupiscere obvias mulieres quásque, satisfacit aperiendo suam consuetudinem & species principales, an frequenter conjugatas, an aliquando cognatas, sacras &c. Lugo *ibid. n.* 574. sicut eodem teste, satisfaciunt eodem modo illoti oris homines, qui consueverunt toto die colloqui de rebus turpissimis citrà ullum delectum circà materiam vel socios. Idémque Lugo, aliíque plures absolverent furem, qui præcisè diceret: fui à quinquennio ita perditè deditus furtis, ut quandocúnque se offert occasio, sicut sæpissimè offertur surripiam, quæ possum: & quidem res sacras notabilis pretii clepsi quinquès, vel nisi fallor, sexiès: & ita in similibus. 453

9. At, quid si isti, qui sic generaliter & confusè confessi sunt, posteà magis distinctè recordentur de numero & speciebus peccato- 454

 rum

rum commissorum, & ita confusè priùs confessorum: annon erit obligatio (de consilio & consultò quis dubitet?) eadem posteà distinctiùs confitendi? ℟. Negativè cum Vasquez *q. 91. a. 1. dub.* 5. & Lugo *cit. n.* 583. Ratio est: quia in illa confusa narratione fuerunt sufficienter intellecta à Confessario, cum potuerit is de iis formare morale judicium, atque ideò ab omnibus directè absolvit.

455 IV. Qui habet consuetudinem peccandi, v. g. blasphemandi, pejerandi, totiès quotiès, sic ut nullum numerum neque probabilem talium peccatorum inire possit, satisfacit confitendo tempus consuetudinis, juxta hactenùs dicta: at verò, si numerum aliquem saltèm probabilem talium peccatorum inire & dicere possit, eritnè necessarium etiam exprimere ipsam consuetudinem? Respond. cum distinctione: si ex illa consuetudine comittis sæpissimè illa peccata deliberatè cum perfecta advertenita ultra ipsa peccata confessa, non teneris spontè exprimere, te laborare illâ pessimâ consuetudine, (quia consuetudo, seu habitus, in se, peccatum non est.) sed solùm, si te interroget Confessarius. Lugo *cit. num.* 202. At verò, si ex vi & velut impetu illius consuetudinis, ex mera præcipitantia planè indeliberatè committis talia, blasphemias, perjuria &c. jam non teneberis explicare ipsas blasphemias, perjuria &c. quippe, quæ materialiter tantùm, &

non

non formaliter peccata sunt, quia involuntaria in se: sed bene sponte teneris confiteri ipsam illam malam consuetudinē voluntariè contractā & retentam, tanquàm causam culpabilem illorum peccatorum materialium. v. g. dicendo: *Habeo inveteratam consuetudinem blasphemandi, pejerandi inadvertenter, toties, quotiès se offert minima occasio.* Dico: *voluntariè contractam & retentam.* Nam postquàm verè pœnituisti, proposuisti, & seriò conatus es extirpare illam pravam consuetudinem, si nihilominùs ex vi & velut naturali impetu istius consuetudinis involuntariè remanentis, rursùm inadvertenter blasphemes, peieres &c. jam nihil confiteri teneberis, non ipsam consuetudinem, quippè non ampliùs culpabilem: non ipsas blasphemias, perjuria &c. quippè, quæ nullo modo sunt voluntaria, nec in se, ut supponitur, nec in sua causa, scilicet consuetudine, quippè jam retractatâ, & ipsâ non ampliùs voluntariâ vel culpabili. Sic Lugo *ibid. à n.* 206. ex communi doctrina in materia de peccatis. Ubi de causis peccatorum.

QUÆ-

QUÆSTIO VI.

Ordine 27.

Quandò sufficit integritas formalis tantùm confessionis, sic ut aliqua peccata licitè reticeantur?

TRes sunt causæ generales excusantes ab integritate materiali confessionis, sic, ut omissis aliquo vel aliquibus peccatis mortalibus, sufficiat integritas formalis tantùm: *Inculpata oblivio*: *Impotentia physica & impotentia moralis ob grave damnum pœnitentis, aut proximi alioquin secuturum.* Sic in re omnes. Ad has enim omnes aliæ particulares causæ & casus necessariò reducuntur, ut patebit explicatione solitâ.

§. I.

Inculpata Oblivio,

456 I. HAe excusantur omnes, qui hîc & nunc, facto congruo examine non recordantur, aut ignorant aliquod peccatum, ita ut ipsis, dùm confitentur, inculpabiliter non occurrat. Ubique enim à transgressione legis excusat ignorantia inculpabilis. Et quia adest, ut supponitur, voluntas confitendi omnia peccata, modò occurrerent, ideò confessio,

ſio, etſi non integra materialiter, attamen ratione integritatis formalis, valida eſt & licita & fructuoſa, manente tamen ſemper obligatione illud peccatum oblitum vel ignaratum, cùm aliquandò occurret, denuò ſujiciendi clavibus. ita omnes.

II. Ad oblivionem inculpabilem excuſantem, ſpectat etiam ignorantia probabilis juris, quâ quis aliquid ignorat eſſe, vel putat non eſſe neceſſariò confitendum: & multò magis opinio probabilis: vel quòd non admiſeris hoc, vel illud peccatum, vel quòd jam ſis confeſſus; vel quod tale peccatum non tenearis hîc & nunc confiteri, etſi reipsa res aliter ſe haberet. Ex communi Sanchez *lib.* 1. *moral. c.* 10. *n.* 75. Suarez *disp.* 22. *ſect* 9. alii. Et patet ex hactenùs ſparsìm dictis, præſertim *q.* 2. & 5. 457

III. Excuſat etiam ignorantia vel oblivio culpabilis venialiter tantùm, cùm quis ſcilicet in morali diligentia examinis modicè defecit: cùm culpa venialis nec valorem, nec fructum Sacramenti aliàs rectè ſuſcepti impediat: ideóque pœnitentem à mortali excuſet. Minimè autem excuſat ignorantia vel oblivio mortaliter culpabilis, ſcilicet craſſa vel affectata in defectu examinis: ſed tam valorem, quàm fructum Sacramenti impedit, cùm deſit confeſſio doloroſa. Quomodò enim confeſſio erit doloroſa, ſi actu, ratione illius ignorantiæ peccatur 458

tur mortaliter? Vide *quæst.* 1. §. 4. Quare talis confessio tota repetenda erit, juxtà dicenda *quæst. sequenti.*

659 IV. Excusat etiam ignorantia vel oblivio de facto inculpabilis, etsi ex aliqua gravi culpa oriatur, quod valdè notandum. Etsi enim quis anteà peccaverit, quandò oblivioni vel ignorantiæ causam dedit: utpotè, quia confessionem nimis diù distulit, etiam non sine transgressione mortali præcepti confessionis annuæ, aut quia veritatem sufficienter non inquisivit: si tamen dùm confitetur, dolens de præterita culpa, volens, si recordari posset, omnia confiteri, peccati alicuius obliviscatur, jam oblivio non ampliùs erit voluntaria, adeóque excusabitur ab integritate materiali confessionis: nam etsi sit culpabilis in causa & radice sua, tamen modò hic & nunc culpabilis non est. Marchant *Tribun. p.* 1. *tract.* 4. *tit.* 6. *q.* 6.

460 *Corollarium.* Plurimi, in puritia vel juventute confitentes, quamvìs aliqua peccata in illis confessionibus omittant, ob ignorantiam inculpabilem, vel naturalem oblivionem, à culpa immunes sunt: unde venientes ad annos maturioris prudentiæ & memoriæ, dùm in cognitionem vel recordationem eorum peccatorum veniunt, non tenentur præcedentes confessiones repetere, sed sufficit eis sola peccata inculpabiliter oblita vel ignorata ante con-

confiteri. Confessiones ratione integritatis formalis validæ fuerunt. Sed de hoc specialiùs *sect. 3. cùm de confessione iteranda.* Quin etiam absolvendus est, quem fallit memoria, ita ut dicat: se scire in genere, quòd peccaverit mortaliter, non autem occurrat illud peccatum in specie. Secùs (extra articulum mortis) si extremè rudis vel simplex, dicat se peccatorem, dolere de peccatis, nullum tamen peccatum in specie, nè veniale quidem dicere possit: talem practicè, extrà articulum mortis, non expedit absolvere, sed datâ benedictione, permittatur, communicare. Ex communi Layman. *c.* 8. Vide suprà *quæst.* 11. §. 3. *num. III. & IV.*

§. II.

Impotentia Physica,

QVandocúnque quis ad materialiter integrè confitendum physicè est impotens, utique sufficere debet integritas formalis: cùm nullum præceptum obliget ad impossibile. Exempla & casus sunt: 461

I. Si pœnitens infirmus incipiat confiteri, & uno, alterovè peccato dicto, deficiat loquela, vel sensibus destitutus, aut grave subsit periculum, nè brevi deficiat, citò absolvendus erit, si supervivat & ad mentem redeat, reliqua confessurus. Similiter, si infirmus volens & pe- 462

tens

tens confiteri, interim dùm vocatur Confessarius, vel ei viaticum defertur, deprehendat multas confessiones fecisse invalidas, & gravitas morbi ac periculum defectionis vel mortis non patiatur tam longam moram, & dilationem absolutionis, dicat, quæ commodè potest, ita interim absolvatur, posteà, si poterit, in confessione errecturus: quin etiam absolvendus est, si adveniente Sacerdote, jam loquelâ vel sensibus destitutus, nihil omninò confiteatur, si anteà Confessarium petiit, vel signa doloris exhibuit: tùnc enim adest & sufficit confessio virtualis. De quo principali casu latiùs *c. 5. cùm de absolut.*

463 II. Qui surdus, vel mutus, aut impeditæ, balbutientis linguæ, ignoti idiomatis, &c. omnia exprimere non potest; exprimat, quantùm moraliter potest. Eâdem ergò ratione ignarus idiomatis, quando urget præceptum vel necessitas confitendi, & Confessarius linguæ peritus haberi non possit, exprimat, prout moraliter potest, etsi non integrè intelligatur. Ex communi Layman *cit. c. 8. n. 11.* An verò tales teneantur vel scripto, si sciant, vel per Interpretem confiteri, dicetur *sect. sequenti, cùm de confessione secreta & vocali.*

464 III. Qui angustiis temporis, loci, periculorum coarctatur, ut in periculo mortis, in naufragio, in bello, imminente conflictu: item in publico nosocomio, ubi est multitudo moribun-

bundorum tempore pestis, ut omnes audiri vel confiteri non possint: si imminens periculum aliud non permittat, possunt simul omnes, dicto à singulis aliquo peccato, quod minùs infamat, Aut etiam, si aliter fieri nequeat, dicendo in genere se esse peccatores, ac dolere de peccatis absolvi dicendo: *Ego vos absolvo &c.* Communis doctrina & praxis.

IV. Si ipse Confessarius in periculo constitutus timeatur ante moriturus, quàm pœnitens 465 integrè omnia confessus absolvatur. Item, si Confessarius nimiùm festinans nolit omnia audire, (seu justâ seu injustâ causâ) se non omnia auditurum prædicat, aut de facto ante finem confessionis absolvat: tunc pœnitens omittens reliqua peccata, de omnibus tamen dolens, validam confessionem facit, cùm id suâ culpâ non accidat, sed festinatione Confessarij nolentis, vel non potentis omnia audire: & auditio unius partis peccatorum tribuit pœnitenti aliàs rectè disposito jus ad absolutionem non secùs, ac si impotentia proveniret ex parte ipsius pœnitentis. Ex communi Tannerus *disp*. 6. q. 7. n. 68. Quòd si autem nulla urgeret necessitas confitendi, sed sine ullo periculo vel incommodo aut damno pœnitens posset alteri confiteri integrè; etsi sine dubio consultiùs sit super tali mutilata confessione absolutionem non petere, sed ad alium divertere, ad rursùs integrè confitendum: ad id tamen te non

obligari rectè docet Tanner *cit.* & post ipsum Gobat *Casu* 19. *n.*458.

§. *Casus ambigui ad impotentiam partim physicam, partim potiùs moralem pertinentes.*

466 I. QUando pœnitens habet casum reservatum, & urgente necessitate aliquâ confitendi, desit copia Confessarij potentis absolvere, omisso reservato, posse alteri Sacerdoti confiteri sola peccata non reservata: sicut & 2. Superiorem occupatum posse subditum absolvere à solo reservato, reliqua peccata sua alteri confessurum, dicemus *cap.6.cùm de reservatis.* 3. Quando est tanta multitudo confiteri volentium pro aliquo celebri festo (maximè quando multi de longinquo venerunt ad obtinendam celebrem indulgentiam confessionem & communionem requirentem, & multi alioquìn vacui recedere deberent) sic ut Sacerdos nequeat omnibus & singulis satisfacere, audiendo omnes integrè, posse eum singulis dicere, ut aperiant solùm graviora mortalia, reliqua differant in aliud tempus: etsi negent & pernegent Coninck, Herincks noster & alij, probabilissimè affirmant alij non pauci, & practicè probabile censet Gobat *cit. n.* 479. Et certè videtur omninò eadem esse ratio, quæ in multis casibus impotentiæ moralis communiter concessis & §. *sequenti* adferendis, ut considerandi

ſideranti patebit. Ego ſaltem cum Layman practicari poſſe cenſeo, & ipſe practicavi, quando in tali concurſu pœnitentes adferunt multas confeſſiones invalidas, non niſi longo tempore repetendas & expediendas, ut infrà *ſect.* 3. iterùm notabo. 4. Addit Granadus apud Dianam *p.* 5. *tract.* 14. *reſol.* 53. Si nequeas omittere ſacrum vel communionem absque gravi ſcandalo, & tamen ſis oneratus tàm multis peccatis, ut non valeas omnia enumerare apud Sacerdotem, haud te peccaturum, ſi poſt auditam partem peccatorum, Confeſſarius te abſolvat, cum onere redeundi ad ipſum vel alium pro reliqua parte ſarcinæ exoneranda. Et omninò probabiliter, quâ ratione & ego excuſavi Sacerdotem, qui in nocte Natalis Domini pœnitentem nimis diù confeſſurum, parte bona confeſſionis auditâ, abſolvit, ne imminente jam mediâ nocte, benè famelicus & ſitibundus collatione veſpertinâ excluderetur, reliquam partem auditurus poſteà ad confeſſionale reverſus. Sed hæc jam ſpectant ad impotentiam moralem.

§. III.

Impotentia Moralis.

QVandocúnque ex confeſſione certi peccati vel circumſtantiæ timetur meritò grave 467. *damnum ſpirituale vel corporale, vel proprium i-*

psius pœnitentis, vel Confessarij, vel alterius tertij, potest illud taceri ob impotentiam moralem. Omnes. Ratio est: quia hîc & nunc censetur moraliter fieri non posse, quod sine gravi damno sui vel proximi fieri non potest: neque præceptum divinum positivum confitendi integrè potest obligare cum tanto incommodo, sed cedere debet præceptis legis naturalis de conservanda propria vel aliena vita, fama, ac avertendis damnis & periculis gravibus spiritualibus & corporalibus. Exempla & casus sunt.

468 I. *Damnum proprium ipsius pœnitentis.* Utpote 1. Quando pœnitens probabiliter timeret peccatum suum à Confessario fore revelandum, undè gravis sui infamia, inimicitiæ, rixæ. imò qnandòque effusio sanguinis sequeretur, 2. Si fœmina, (vel masculus) ex peccato carnis confesso timeret sibi vel Confessario fore periculum ruinæ, ut si rationabiliter timeret se posteà à Confessario non bonæ famæ sollicitandam, &c. 3. Quando Pœnitens propter fragilitatem sibi notam, timet, ne diù immorando in talium peccatorum examine denuò labatur: tunc enim poterit non nisi obiter se examinare, quamvìs ex defectu examinis nonnulla omittenda forent. Quod ipsum observare debet Confessarius in interrogationibus de eiusmodi rebus turpibus. 4. Quando Pœnitens est nimìs scrupulosus in peccatis enumeran-

randis. Tunc enim, cùm adsit summa difficultas, quæ ipsa est moralis impossibilitas, & periculum damni pœnitentis, nec non periculum, ne reddatur confessio odiosa, prudentis Confessarij arbitrio abrumpi potest & debet confessio: cùm præceptum confessionis integræ non obliget cum tanto incommodo, & præstet aliqua peccata omitti, quàm notabilia hæc detrimenta subiri. Omnia ex communi apud *cit*.

II. *Damnum ipsius Confessarij*, vel *corporale*; 459
ut quando Sacerdoti ex mora confessionis integrè audiendæ damnum grave immineat: puta, si tempore pestis sit probabiliter inficiendus: item in periculo naufragij, incendij, hostis imminentis, infidelis vel hæretici, à quo Confessarius vel occidetur, vel pessimè tractabitur deprehendendus si tota confessio audiatur. Tunc enim, audito uno & altero peccato, abruptâ confessione pœnitentem de omnibus dolentem poterit ab omnibus absolvere. Neque enim tunc lex Christi, nec charitatis obligat ad procurandam integritatem confessionis materialem. Aut *spirituale*. Ut, si ex confessione certi peccati timeatur Confessario periculum ruinæ, ut suprà jam insinuatum. Item, quando Confessarius ipse, non habens alium Confessarium, peccatum suum non potest huic Sacerdoti confiteri, absque læsione sigilli Sacramentalis: ut si invalidè culpabiliter ab-

solvisset aliquem à casu reservato, vel Simoniacum, & non posset confiteri nisi illi, qui facilè conjiciet, quisnam ille sit. Communis Recent. cum Coninck *disp.7.n.95.*

470 III. *Damnum alicuius tertij*, vel corporale vel spirituale, quod ex confessioue alicuius certi peccati tui posset imminere alicui tertiæ personæ; si nimirùm Confessarius revelaret, aut ex scientia contra illam personam uteretur in eius spirituale vel corporale damnum, ut ex suprà dictis casibus facilè intelligere potes. ℣. Et *generaliter*. Quoties pœnitens, urgente aliquâ necessitate confitendi, non habet alium Confessarium, quàm hunc, cui non potest explicare peccatum suum, nisi complex reveletur, & ei innotescat: posse tacere peccatum illud, vel eius circumstantiam, quantùm opus est, ne complex reveletur, satìs communis & multùm probabilis, ac tuta est sententia DD. cum Navarro *Man. c.7.n.3*. Valentia, aliisq;. Exempli gratiâ. Peccavit quis cum propria sorore, quam Confessarius iste optimè novit, potest, imò debet tacere aut gradum consanguinitatis solùm dicendo: commisi incæstum: aut si nullam aliam haberet consanguineam, totam circumstantiam dicendo commisi fornicationem, cum proposito confitendi integrè peccatum aliâ vice alicui alteri. Quin etiam si iste Confessarius ex circumstantiis loci, temporis, personarum certò intelligeret hoc peccatum

catum fornicationis non potuisse committi à pœnitente, nisi cum sorore sua, totum peccatum interim tacendum esset, aliâ occasione confitendum alteri. Ratio est: quia quando duo præcepta divina concurrunt, unum naturale, alterum positivum, quæ simul servari non possunt, præferendum & servandum est naturale, quod strictiùs obligat: atqui præceptum non infamandi proximum, est naturale: præceptum verò integrè confitendi, positivum: ergò illud præferendum & servandum est. Et ego cum Gobat *n.*475. hanc sententiam ob rationem dictam judico probabilem per se loquendo, quando nimirùm indè nullum sequitur incommodum pœnitenti, (de quo infrà) quàm quod confessio mutiletur: idque maximè, quando persona complex fuit à pœnitente seducta, & in peccatum inducta. Atque omninò certa & vera videtur hæc sententia, quando complicis fama gravissimè lædenda esset apud Confessarium, utpotè complicis Superiorem, Dominum, singularem benefactorem, vel Patronum: aut inde ei sequerentur alia gravia incommoda suprà indicata: & ne alioquin Confessio ad salutem hominum instituta cedat in grave damnum vel afflictionem alterius, si fortè aliquo indicio cognoscat tàm graviter læsam esse famam vel existimationem apud Prælatum, Dominum, Patronum &c. ut ex communi rectè notat Layman *l.* 5. *tract.* 6. *c.* 8. *n.*12. *v. Dico* 2.

 IV.

471 IV. Quando pœnitens urgente aliquâ necessitate confitendi, non potest commodè habere alium Confessarium, cui ignotus sit complex: ipsíque complici (uti plerumque fit) nullum aliud damnum vel incommodum immineat, quàm quod fama eius apud Confessarium (virum tamen prudentem & discretum) quantùm ad notitiam huius criminis lædatur. & potest licitè, imò & debet confiteri peccatum integrum, non obstante infamatione illâ complícis, quippè meritò posthabendâ majori bono integritatis servandæ, & spiritualis auxilij à Confessario capiendi, (quod proindè maximè verum est, si alioquin ipsi pœnitenti, aliquod incommodum emergeret: ut si pœnitens nimìs diù posteà differre deberet confessionem illius criminis faciendam cum majori incommodo, vel minori fructu, quàm modò fieri posset, &c.) Ita communior DD. D. Thomas, D. Bonaventura, Alensis, Gerson, Suarez, Vasquez, Coninck, Filliutius, aliisque relatis Layman *cit. n.* 12. Lugo *disp.* 16. *sect.* 8. *n.* 394. Tamburinus *opusc. Expedit. Confess. l.* 2. *c.* 9. §. 2. Et expressè docet D. Bernardus. *Opusc. de formula vitæ*, sic scribens. *De nullo sinistrè loquaris, nisi in confessione: & hoc, ubi non potes aliter manifestare peccatum tuum.* Ità Sanctus. Ratio ergò est: quia pœnitens utitur jure suo: & complex hoc aliquale famæ suæ dispendium sibi ipsi imputare debet, quandoquidem tale crimen com-

commisit cum altero: quod coram legitimo conscientiæ Judice aliter explicari non possit. Undè ruit fundamentum oppositæ sententiæ. Nam licèt sit de jure naturæ non infamare proximum, quandò videlicet proximus habet jus ad suam famam, nec infamare eum necesse est. In proposito autem, eô ipsò, quô complex peccavit cum altero; sciens eum necessariò debere confiteri, amisit jus ad suam famam in ordine ad confessionem, non tantùm suam ipsius, sed etiam alterius, cum quo peccavit, casu, quo ex justa causa confiteretur Confessario, qui ipsum agnosceret.

¶. Dixi autem & semper supposui. *Quando urgente aliquâ necessitate confitendi, non potest commodè pœnitens habere alium confessarium.* Nam generaliter addo

§. IV.

Adversiones circa impotentiam moralem, aliásque dictas causas excusantes.

I. Sicut in omnibus prædictis casibus moralis 472
impotentiæ, ità maximè in hôc ultimo casu, quandò apud Confessarium revelandus & infamandus esset complex, ad hoc, ut licitè aliquod peccatum vel omitti, vel cum infamatione complicis dici possit in confessione, duo necessraio requiruntur. *Unum*: ut adsit aliqua necessitas vel obligatio, vel saltem justa

 causa

causa confitendi: v.g. in infirmitate, pro Communione Paschali: justa autem causa semper adest, cùm quis est in statu peccati mortalis, præsertim gravioris, & jam diutiùs moratus. *Alterùm est*, quòd non sit alius Confessarius æquè idoneus, nec brevì tempore adfore speretur, cui quis omnia sua mortalia sine ejusmodi incommodi confiteri possit. Alioquin sine dubio tenetur confiteri alteri Confessario, aut alium Confessarium modico tempore expectare; v.g. aliquot dierum (longiori enim tempore non teneris expectare, quia magnum esset incommodum, eum, qui animam peccato mortali infectam habet, diutiùs expectare debere remedium divinæ reconciliationis, quod per solam contritionem tali homini obtinere difficile esset) ita communissima DD. & mei citati omnes. Quare, sicut graviter peccaret universaliter, qui sine justa causa confitens huic Confessario, cùm commodè alium posset habere vel expectare, in casibus suprà dictis §. 3. aliquod peccatum mortale omitteret, quia tùnc cessaret impotentia moralis illud peccatum confitendi: ità sanè culpam gravem plerique Doctores agnoscunt, non tantùm contra charitatem, sed etiam contrà justitiam, cum onere restitutionis famæ in eo, qui sine justa causa confiteretur Confessario peccatum cum revelatione & infamatione complicis, si alium similiter Confessarium facilè

cilè habere vel expectare poſſit, in propoſito
ultimo caſu & ſimilibus: Ut, ſi famula confi-
teatur, ſe peccâſſe cum ſuo Domino, vel Cleri-
co, Confeſſario benè noto; ſi uxor confitea-
tur ſe admiſiſſe peccatum contra naturam cum
marito ſuo, quem Confeſſarius probè novit,
&c. Quanquàm D. Thomas, Cajetanus, Ga-
briel, apud Dicaſtillum negent in hoc inter-
venire culpam gravem, ſi præter infamatio-
nem apud ſolum Confeſſarium, nullum aliud
incommodum timeatur. Sed ſtandum com-
muni ſententiæ.

II. Hinc optimè infert & monet Layman 473
cit. cap. 8. *num.* 13. Quandò Confeſſarius ani-
madvertit pœnitentem paratum eſſe ad nomi-
nandum complicem circa ea peccata, quæ ſine
complicis agnitione intelligi poſſunt, prohi-
bere illum debet, ſicut admonet D. Bonaven-
tura, præterquàm ſi id omninò neceſſarium vi-
deatur ad juvandum pœnitentem, vel ipſum
complicem. Quanquàm, ſi complex corre-
ctione indigeat, præſtare videatur, ut non ipſe
Confeſſarius, ſed alia idonea perſona corri-
piat. Si verò alius idoneus haberi non poſ-
ſit, qui grave malum impediat vel tollat, tùnc
hortetur Confeſſarius pœnitentem, ut potiùs
extrà confeſſionem alienum peccatum in or-
dine ad correctionem fraternam ipſi aperiat,
ut tantò liberùs peccati notitiâ uti poſſit, atque
dicere corripiendo, ſe eam extra notitiam
con-

confeſſionis accepiſſe, nè illud odioſum homini reddatur. Præcipuè verò cavere oportet Confeſſarium, nè facile fidem habeat fœminis accuſantibus maritos ſuos. Sic Layman. De quâ re latè etiam Gobat *Alphabet. Confeſſ. Caſu 5. à num. 254.* quem lege, ſi vacat: nàm mihi exſcribere non vacat.

474 III. Seu oblivione inculpabili, ſeu impotentiâ, ac quâcúnque juſtâ causâ peccatum aliquod in confeſſione mutilata reticeatur, ſemper manet obligatio, illud peccatum omiſſum vel oblitum, deindè, cùm facultas aderit, confitendi: cùm ex claro textu Concilii Tridentini *ſuprà quæſt.* 2. allato, jure divino omnia peccata mortalia ſigillatim in confeſſione clavibus ſubjicienda ſint. Et oppoſita ſententia (Vivaldi, & aliorum meorum) meritò eſt inter propoſitiones damnatas ſub Alexandro VII. Undecima. *Peccata in confeſſione omiſſa vel oblita, ob inſtans periculum vitæ aut ob aliam cauſam, non tenemur in ſequenti confeſſione exprimere.* Attamen neceſsè non eſt, ut illa ſuppletio fiat ſtatim proximâ occaſione, (aut etiam adhùc ante Communionem, ut piè ſcrupuloſi faciunt) ſed ſufficit, ut ſuppleatur, quandò aliàs ex aliâ cauſa fiet Confeſſio. Sic enim Sylveſter, Navarrus, Suarez, Henriquez, Reginaldus, alii cum Layman *cit. n.* 13. Diana *p.3. tract.4 reſol.* 124. Gobat *hic caſu* 11. *n.* 274. docent. Peccata, quæ ob naturalem oblivio-

vionem vel aliud juſtum impedimentum paſchali tempore omiſſa fuerunt, non eſſe ſtatim confitenda, cùm impedimentum ceſſavit, aut peccati memoria rediit; ſed ad ſequens Paſcha licitè differri poſſe, propterea, quòd Eccleſiæ præcepto, ſemel de peccatis omnibus mortalibus, quatenùs moraliter poſſibile eſt, confitendi, (confeſſione ſcilicet formaliter integrâ) ſatisfactum fuerit. Sed hoc ſecundùm indulgentiam ſit dictum. In praxi enim meritò conſulenda ſententia oppoſita communior & tutior.

IV. Ad extremum quoad integritatem con- 475
feſſionis dubitari poteſt, utrùm neceſsè ſit in confeſſione explicare peccata, quorum notitiam jam habet Confeſſarius vel extrà Sacramentum, vel per confeſſiones anteà invalidè factas? ℞. Omninò pœnitens tenetur aliquo modo etiam confiteri illa peccata; ut ſecundùm communem DD. benè reſolvit noſter Marchant. *hic*. Ratio eſt: quia confeſſio Sacramentalis non eſt nuda manifeſtatio peccatorum ad præbendam notitiam alteri, ſed debet eſſe accuſatio ac manifeſtatio doloroſa de peccatis, ut ſunt offenſa Dei, in ordine ad abſolutionem & remiſſionem obtinendam, ad quod notitia prior Confeſſarii omninò eſt impertinens, vel ſaltem inſufficiens. Quandò enim Confeſſarius novit tua peccata extrà Sacramentum, non aliter novit, quàm alius qui-

quicúnque Laicus vel fœmina, quæ illa vidisset vel audivisset. Et si novit ex confessionibus invalidè factis, non novit ut confessa dolorosè in ordine ad absolutionem, quæ ob defectum validè dari non poterat. Dixi autem *Tenetur aliquo modo illa confiteri.* Non enim tenetur pœnitens talia peccata jam nota Confessario specificè ad longum enarrare, sed potest sub compendio paucis verbis dolorosè se accusando, Confessario eorum notitiam ingenere. Exempli gratiâ: Confessarius interfuit tuis ebrietatibus, litigiis, impudicitiis, quandò in confessione pervenis ad ista peccata, potes paucis dicere. Accuso me etiam de illis ebrietatibus, impudicitiis, litigiis, quæ coram vidisti, juxta modos & circumstantias tibi notas: addendo tamen explicitè illa, quæ subterfugerunt, vel subterfugisse putas notitiam Confessarii. Quod tamen passim practicandum non est, nisi rationabilis causa subsit, v. g. brevitas temporis, turbatio mentis; alioquìn periculum est, nè desit verus dolor & detestatio peccatorum; & certè plerúmque deest humilis verecundia pœnitenti valdè salutaris. Item pœnitens ordinariè confessus eidem Confessario, facit aliquot confessiones invalidas; si Confessarius adhùc recordetur peccatorum, & statûs pœnitentis, sufficiet sub compendio dicere. Accuso me de omnibus peccatis, quæ tibi sum confessus à prima confessio-

fessione invalida tali tempore facta usque ad hanc, uti ex professo declarabo *sect. 3. de confessione invalida repetenda.*

SECTIO II.

De Confessione vera, secreta, vocali.

QUÆSTIO I.

Ordine 28.

Qualiter confessio debet esse VERA?

Confessio essentialiter debet esse vera in materia substantiali & necessaria; atque adeò 476
omne deliberatum mendacium in materia gravi & necessaria confessionis Sacramentalis, seu verum negando, seu falsum dicendo, est peccatum mortale, & Sacramentum reddit irritum & nullum: secùs est de materia levi, vel non necessaria. Communis. Ratio patet: quia aliàs in re gravi decipietur Judex: & confessio nec erit integra, nec dolorosa, cùm sit moraliter peccaminosa: ideóque irrita & nulla, & consequenter tota repetenda.

℣. Dicitur autem *deliberatum mendacium*, cùm quis scienter, & à proposito contra mentem suam falsum dicat: nam, si quis ex ignorantia vel in advertentia falsum diceret, nec formale, sed materiale tantùm mendacium

com-

committeret, nec peccaret, ſaltem graviter, cùm in omni materia, ignorantia vel inadvertentia à peccato excuſet: nec conſequenter oberit confeſſioni, ſicut etiam, ſi quis in materia levi vel non neceſſaria mendacium committeret, ut patebit. Jam ponamus caſus.

I. *Negare verum in materia gravi, & neceſſariâ.*

477 SAcrilegium eſt, & confeſſio & abſolutio nulla ac invalida: ſi peccatum mortale nunquàm legitimè confeſſum ſcienter neges, aut ita tegas, ut à Confeſſario non intelligatur. Si enim ſolùm omittere, vel tacere tale peccatum, mortale eſſet contra integritatem confeſſionis, quantò magìs mortale erit illud etiam poſitivè negare vel diſſimulare? Excipe, niſi habeas juſtam cauſam illud tacendi juxta ſuprà dicta: tunc enim poteris etiam inquiſitus poſitivè negare; adhibitâ tamen (ut peccatum veniale mendacii evitetur) congruâ æquivocatione, vel reſtrictione mentali, v. g. non feci, vel feciſſe ſcio, *tanquàm hâc confeſſione fatendum, &c.*

478 Dixi autem: *Peccatum mortale nunquàm legitimè confeſſum.* Hoc enim ſolùm eſt materia gravis & neceſſaria Sacramenti Pœnitentiæ, per ſe loquendo. Per accidens autem etiam mentiri negando peccatum jam ritè confeſſum, mortale erit, quandò Confeſſarius, ſive

sive ut Judex, sive ut Medicus de illo justè sinterrogat, tanquàm aliquo spectante ad præsentem confessionem, utpotè ad medicinam contra relapsus præscribendam, ad occasiones proximas tollendas, ad restitutionem vel satisfactionem injungendam, &c. Ratio est: quia tunc Confessarius habet jus interrogandi ad præsentem confessionem rectè & fructuosè expediendam, & agitur de re gravi, ut patet. Alioquin si, nullâ tali justâ causâ subsistente, Confessarius injustè, utpotè ex mera curiositate inquirat de peccatis anteà ritè confessis, iterùm, ut suprà negare poteris.

II. *Fateri falsum in materia gravi & necessariâ.*

Sacrilegium itidem, & Confessio ac absolu- 479
tio nulla est, si quis scienter fateatur peccatum mortale, quod tamen non fecit. Communissima DD. Navarrus, Coninck, Reginaldus, alii cum Layman *c.*8.*num.* 15. Lugo *disp.* 14.*sect.*8.*num.*129. Ratio est: quia in re gravi alteratur judicium Sacramentale: facítque talis injuriam tàm ipsi Deo, cui in persona Confessarii mentitur; quàm sibi ipsi, quem de de falso crimine apud Sacerdotem infamat. Eadémque est ratio, si quis scienter in numero peccatorum mortalium (etiam unum tantùm addendo) plura peccata mortalia fateatur, quàm reverâ scit se fecisse: secú

cûs, si id ex probabili vel versimili conjectura faceret: Item, si quis peccatum dubium scienter confiteatur ut certum: aut econtra, peccatum certum confiteatur ut dubium in materia gravi & necessaria: quia & iste judicium Sacramentale in re gravi notabiliter alterat. Adde insuper, etiam falsò se accusare de solo peccato veniali, quod esset tota materia confessionis: ut si falsò fatearis te jocosè mentitum esse, nec aliam pro confessione materiam adferres, mortale esse, & sacrilegum, quia defectu veræ materiæ remotæ, Sacramenrum esset irritum. Excipiuntur semper in prædictis scrupulosi, anxii, rudes & simplices: qui vel ex anxietate, vel ex turbatione, ignorantia, bona fide sæpè se accusant de iis quæ non fecerunt, vel de pluribus quàm fecerunt, vel dubia pro certis, &c.

III. *Mentiri in materia levi & non necessaria.*

480 PEr se tantùm veniale est, seu verum neges, seu falsum dicas. Ex communi Layman, Lugo, alii, contra Cajetanum, Armillam, alios. Ut si neges aliquod veniale à te comissum, aut etiam mortale jam anteà legitimè confessum, nec ad præsentem confessionem faciens, cùm scilicet Confessarius legitimè de eo interrogare non potest, ubi adhibitâ congruâ restrictione mentali, etiam veniale evitare potes, vide

vide *num. praeced.* Aut contra, si fatearls aliquod veniale, quod tamen non commisisti, dummodò adsit alia materia absolutionis, &c. Ratio est: quia; in materia levi & non necessaria Sacramenti falsitatem committere, nec judicium Sacramentale notabiliier alterat, nec Sacramento alioquin valido gravem irreverentiam irrogat: ergo, &c.

IV. *Mentiri in re gravi, sed omninò impertinente, ad Confessionem Sacramentalem.*

MAnet peccatum mortale juxta rationem materiæ, atque ex circumstantia Confessionis etiam augmentum malitiæ sumit: sed nunquid etiam speciem mutat contra Reverentiam Sacramenti? Negat post alios Gobat *num.* 545. sed valdè probabiliter affirmat noster Marchant, suprà cit. Usitatum enim est mulieribus, imò sæpè etiam viris, quod in Confessione, sive ad suum solatium, sive ad excusationem suorum litigiorum, inimicitiarum ac odiorum, quas contra proximum, sæpe etiam Conjugem gerunt, gravissima effutiunt de proximo, etiam ad rem minimè spectantia, sanè etiam mendacissimè, vel nimis hyperbolicè exaggerando, &c. Hæc cùm extra confessionem mortalia sint, ratione prætensæ, vel potius fictæ confessionis, sanè gravissimum augmentum malitiæ sumunt, tùm ob notabi- 481

lem irreverentiam illatam Sacramento, quo abutuntur ad suas detractiones; tùm quia ratione novi peccati mortalis commissi irritam, & invalidam reddunt Confessionem, quam proinde unà cum novo commisso peccato detractionis sacrilegæ ex circumstantia confessionis, repetere tenebuntur. Caveant ergò Confessarii prurientes auribus, qui ejusmodi fabulatores & fabulatrices non impediunt, auscultant, imò sæpe suis curiosis interrogationibus ad ejusmodi detractiones eis ansam præbent. Videant, in quæ pericula & se, & pœnitentes præcipitent.

482 §. Ex dictis apparet mendacium factum in confessione in re gravi semper continere duplicem, & quandóque triplicem malitiam. Unam mendacii adversùs virtutem veritatis: alteram Sacrilegii & irreverentiæ Sacramenti contra virtutem Religionis, & sæpe etiam injustæ infamationis aut sui ipsius, aut proximi.

QUÆSTIO II.

Ordine 29.

Qualiter confessio debet esse SECRETA?

483 *Confessio sacramentalis, non quidem essentialiter, necessitate Sacramenti, sed neque necessi-*

cessitate pracepti divini; sed ex usu Ecclesia valde conformi institutioni huius tribunalis à Christo facta, debet esse SECRETA, hoc est soli Sacerdoti loco DEI facta. Indè enim dicitur Confessio *auricularis*, & tribunal hoc, *secretum*, eò quòd secretò exerceri debeat. *Communissima.* & expresè Concil. Tridentinum. Explico & dico:

I. Nihil cum natura & institutione huius 484
Sacramenti, aut præcepto confessionis pugnat, si quis ob rationabilem causam, in maiorem scelerum vindictam, sui humiliationem, aliorum exemplum, vel Ecclesiæ offensæ ædificationem, item maximè ob casum necessitatis, v. g. in communi naufragio, nosocomio tempore pestis &c. peccata sua publicè confiteatur, etiam in ordine ad sacramentalem absolutionem recipiendam, prout insinuat Tridentinum *cit. cap.* 5. & docet Communis DD. cum Navarro *c.* 2. *num.* 8. sic enim Pœnitens dat veram notitiam peccatorum suorum Confessario in ordine ad absolutionem.

II. Ex vi præcepti Confessionis per se, nul- 485
lus unquàm ullo casu, etiam articulo vel periculo mortis, in communi naufragio, prælio, nosocomio &c. tenetur publicè confiteri peccata sua, saltèm occulta. Ita Communissima DD. Layman *c.* 6. Tannerus *disp.* 6. *q.* 7. *n.* 26. *alii.* Quia jugum Christianæ Religionis oportet esse suave: atquì nimis difficilis obli-

gatio foret, ſi crimina præſertìm ſecreta, publicâ confeſſione aperienda eſſent: neque uſquam colligi poteſt Chriſtum Dominum tanto cum onere præceptum Confeſſionis poſitivum impoſuiſſe. Dixi autem *per ſe*, nam per accidens ex charitate erga ſeipſum, qui in tali mortis periculo dubitat de ſua contritione, tenebitur confiteri etiam publicè aliqua peccata, quæ minorem pariunt infamiam, aut quæ aliis jam anteà ſunt manifeſta. Tanner *loc. cit. c. 6. fine.* dicens. *Neque enim in his caſibus, ſufficit ad abſolutionem accipiendam generalia ſigna doloris edere, quando ſine magna difficultate ſpeciale peccatum exprimi poteſt*: Atqui poſſumus ſic exprimere peccata minùs in-
486 famantia, maximè anteà nota aliis. Igitur.

III. Similiter, per ſe, ex vi præcepti confeſſionis, etiam peregrinus ſeu ignarus idiomatis, nullus tenetur confiteri per interpretem. Communis DD. cum Tannero, Layman, Lugo citatis. Et ſignificat Concilium Lateranenſe dicens: *Omnia ſua ſolus peccata confiteatur proprio Sacerdoti.* Ratio eſt; quia nullum eſt præceptum de confeſſione publica facienda, ut modò eſt dictum. Atqui Confeſſio, quæ per interpretem fit, ex natura ſua publica eſt, etiamſi jure ſecreti naturalis, ex probitate interpretis maneat occulta. Neque enim certum eſt jure Sacramenti Interpretem obligari ad ſecretum ſigilli, ut ſuo loco videbitur. Sicut ergò non teneor confiteri ipſi Confeſſario

rio cum probabili periculo revelationis: ita
multô minùs per Interpretem cum maiori lon-
gè periculo revelationis. Rursùs tamen *per
accidens*, ex charitate ſui, cùm pœnitens in ar-
ticulo mortis poſitus, incertus eſt de ſua ſuffi-
cienti contritione, tenebitur etiam per inter-
pretem confiteri, ſaltèm aliqua minora ac mi-
nùs infamantia peccata, ut ſuprà dictum.

IV. Quin etiam nullus tenetur confeſſio- 487
nem ſuam ſcribere memoriæ causâ, nè peccata
aliqua quoad ſpeciem vel numerum excidant.
Ut contra Vaſquez, Dicaſtillum, alios docent
Communiter DD. Caietanus, Sotus, Valen-
tia, Henriquez, alii cum Tannero *cit. q. 7. n.*
27. Ratio eſt: quia ſcriptura ſua, per ſe lo-
quendo, ex natura ſua aliquid publicum, ſeu
publicabile eſt: præbétque ſeu cauſam, ſeu oc-
caſionem manifeſtations ac infamationis: at-
qui cum tali periculo non teneris ipſum pec-
catum confiteri, ergò multò minùs ſcribere.
Quare et ſi, ſuppoſito debito examine, aliqua
peccata excidant, Confeſſio nihilominùs for-
maliter integra erit, quia facis, quantùm mo-
raliter potes. Certè præceptum Confeſſio-
nis integrè faciendæ, non minùs eſt pro rudi-
bus litterarum, quàm pro peritis ſcribere: at-
qui maior pars, & in multis locis maxima pars
ſcribendi imperita eſt: & quodnam aliud præ-
ceptum divinum univerſale obligat ſolùm mi-
norem partem hominum? cur ergò hîc ſinga-
mus aliquod particulare? QUÆ

QVÆSTIO III.

Ordine 30.

Qualiter Confessio debet esse VOCALIS?

488 COnfessio sacramentalis, quamvìs absolutè quoad essentiam spectata consistere possit, in quocúnque signo manifestativo propriæ ac dolorosæ accusationis peccatorum, (ut nimìs clarùm in mutis, moribundis &c.) attamen ex traditione, consuetudine, ac usu Ecclesiæ graviter obligante, debet esse *vocalis*, seu vocis sermone facienda est, si homo loqui possit. Ita Communissima DD. Ex cap. *Quem pœnitet de Pœnitentia dist.* 1. Ratio est: quia hic modus humiliter accusandi seipsum vocis sermone convenientissimus est, ad veniam obtinendam. Hinc resolvendum.

489 I. Peccaret graviter, qui absque justa causa ulla confiteretur nutibus vel signis, (secundùm omnes quos sciam) aut etiam scripto secundùm Communem DD. Quia communem traditionem ac usum perpetuũ Ecclesiæ absq; ulla justa causa ex mera libertate transgredi temerarium esset ac periculosum. Attamen Cardinalis de Lugo *disp.* 15. *sect.* 5. *n.* 8. certè satis bene probat contra Vasquez, non esse ullam obligationem confitendi voce distinctè seu sigillatim omnia peccata; sed per se loquen-

quendo sufficere, si tradatur confessio scripta legenda Sacerdoti, & post lectionem dicatur: *accuso me & doleo de omnibus his scriptis & lectis.* Quemadmodùm, si heri mihi sacrilegè confessus, hodie tactus dolore redeas, dicásq; rursùs me accuso de omnibus heri tibi confessis, & prætereà de isto, quod malitiosè omisi: sententia saltem speculativè probabilis, ut Confessarius pœnitenti eam secuto, & sic confiteri volenti se accommodare possit. At certè ego absque omni rationabili causa non facerem: nec à communissimo Ecclesiæ ac fidelium sensu recederem.

II. Excipitur autem sine dubio casus necessitatis, 490 ac causa multùm rationabilis, ut ex communi bene notat Layman *cit. c. 6. num. 3.* Lugo, alii. 1. Si in raro casu puella v. g. suprà modum verecunda, peccatum suum ore explicare non possit, prudens Confessarius confessionem ipsius in scripro admittere, & præsentem absolvere poterit. Sa, Valentia, Suarez, alii cit. 2. Si ægrotus ex gutture laborans absolutè quidem ore confiteri possit, at non nisi ægrè & difficulter, si peccata scribere possit, urgendus non erit ad vocis confessionem. 3. Si Confessarius in confessionali se surdascere animadvertat, ut pœnitentem peccata sua ex scripto legentem audire nequeat, nisi etiam adstantes audiant, chartam sibi à Pœnitente lectam legere, & posteà absolvere

posset: idipsum fieri posset, si Pœnitens surdaster nimìs altè legat, si & alii adstantes audiant. Dummodò semper, ut suprà notatum, voce de his se accusent. 4. Mutos scripto, vel nutibus rectè confiteri, nemo dubitat. Dubium autem est, utrùm tali modo confiteri teneantur? Dico:

491 III. Si perpetuò mutus possit scribere, aut si hoc non, saltèm nutibus & signis, sua peccata in particulari aperire, cesséque periculum publicationis, tenetur ita scripto, vel nutibus confiteri, non tantùm ex præcepto divino in articulo mortis, sed etiam præcepto Ecclesiastico semel in anno, & verbo; quotiès obligat præceptum confessionis. Ita Communis DD. cum Navarro, Toleto, Sylvestro, Suarez, Layman *cit. n.* 4. (etsi excepto articulo mortis non pauci contradicant) ratio est: quia licèt talis confitendi modus sit pœnitenti aliquo modo difficilis & incommodus, est tamen reverâ moraliter possibilis, cùm enim talis homo alia animi sui sensa nutibus, vel scripto exprimere soleat, pari modo peccata sua Sacerdoti explicare, non debet ei valde difficilè, & moraliter impossibilè videri: & illa aliqualis difficultas gratiâ ac beneficio absolutionis abundè compensatur. Dixi autem *Perpetuò mutus*. Nam qui ad tempus tantùm mutus est, sperans locutionis usum iterùm recuperandum, præsertim brevì, non videtur præcepto

cepto Ecclesiastico annuæ Confessionis obligari : nam & scriptum Confessario tradere insolitus est confitendi modus & periculo publicationis non caret, ut suprà dictum : nutibus autem confiteri tali homini prorsùs insolitum, adeóque verè difficilè est : quare Ecclesiastica lex interìm cessare videtur. Ex comuni Layman *l. cit.* Cæterùm universaliter : si mutus, vel loquelâ impeditus velit gaudere beneficio absolutionis, omninò tenetur modo possibili, sive per scripturam, sive per nutus & signa, quoad poterit, peccata sua Sacerdoti aperire. Quia Confessio sensibilis est pars essentialis Sacramenti : nec sufficit sola confessio virtualis, quandò potest haberi aliqua confessio formalis & explicita peccatorum secundùm omnes, at in proposito potest haberi : ergò &c.

IV. In eiusmodi tamen confessione aliqua 492
observanda sunt. 1. Quandò Confessio fit per nutus vel signa, debet Pœnitens adhibere signa sufficientia ad hoc, ut Confessarius in notitiam peccatorum veniat : alioquin enim exponet se periculo invalidæ confessionis. Quare, cùm signa non satis innotescunt Confessario, debet absolvere sub conditione : *si sis dispositus* : & hinc. 2. Si mutus vel loquelâ impeditus possit scribere, scriptura (ut convenientior) præferenda est nutibus & signis. Quia inter signa, post vocem, vivam & articulatam,

latam, scriptura primum locum tenet, & confessionem sine dubio certiùs exprimit. 3. Is, qui per scripturam confitetur, debet esse præsens, & aliquo signo, verbo, nutu indicare hanc scripturam ordinari ad confessionem dolorosam suorum peccatorum, eorúmque absolutionem sacramentalem. Quia scriptura est instrumentum mortuum, quod non nisi actu aliquo pœnitentis ad finem absolutionis ordinari potest. Et Lugo *citatus* testatur esse communem sensum DD. quòd sub gravi obligatione teneamur, si possimus, post scriptum lectum, uti saltèm illis generalibus verbis. *Me accuso de his omnibus scriptis & lectis.* 4. De Confessione & absolutione absentis, per litteras. vel nuntium invalida, suo loco inferiùs *cap. 5.*

SECTIO III.

De Confessione invalida repetenda.

QUÆSTIO Unica.

Quandò Confessio est invalida, Quandò, & quomodò repetenda?

493 CONfessio potest esse invalida ex duplici capite: 1. Ex parte Confessarii: 2. Ex parte pœnitentis. *Ex parte Confessarij* invalida est Confessio 1. *Si* non habeat jurisdictionem.

nem. 2. Si jurisdictio erat impedita per censuram, utpotè, si fuit excommunicatus non toleratus. 3. Si formam omisit, vel substantialiter vitiavit, aut si nō intendit absolvere: 4. Si nullum prorsùs peccatum intellexit: tunc enim practicè non habuit materiam, quam absolveret. Quæ omnia patent, partìm ex hactenùs dictis, partìm magìs patebunt ex dicendis suo loco, vide infrà §. 2. *num. II. Ex parte Pœnitentis* invalida est Confessio: 1. Si fuit excommunicatus, & anteà à censura non absolutus. (ita pasśim Casistæ & mordicùs Joannes Sanchez *select. disp.* 32. *n.* 11. Verùm excomunicationem non irritare Confessionem & absolutionem, nisi quatenùs excommunicatus eam reciperet, in affectu peccati mortalis, probabilissimè cum aliis docent Nevarrus *c.* 9. *n.* 3. Suarez hîc *disp.* 32. de quo tamen aliói.) 2. Si non fuit verè contritus vel attritus, seu vero dolore supernaturali, efficaci & universali caruit juxta dicta *cap* 2. 3. Si peccatum mortale in confessione scienter & culpabiliter tacuit, aut in re gravi & necessaria mentitus fuit, verum negando, aut falsum dicendo. 3. Si mortaliter negligens fuit in examinanda conscientia peccatorum. Et generaliter, quotiès Pœnitens in ipsa confessione peccavit mortaliter, ut si fecit ad finem mortaliter malum, cum injusta infamatione vel detractione proximi &c. Quæ omnia patent ex hactenùs latè dictis.

§. Cæ-

494 9. Cæterùm ex dictis jam nosti; confessionem posse esse invalidam vel *vincibiliter & culpabiliter*: cùm quis sciens & volens, aut ex negligentia mortaliter culpabili, omittit aliquid essentiale ex dictis: vel *invincibiliter & inculpabiliter*: cùm quis ex ignorantia, inadvertentia, aut alio defectu inculpabili aliquid essentiale omittit: aut denique validam quidem & formaliter integram, at non etiam materialiter integram. Jam quæritur, qualiter eiusmodi confessiones invalidæ vel non integræ posteà repetendæ sint. Rem difficilem & frequentiorem longè in praxi, quàm optarent boni Confessarii, conabor explicare diligenter, distinctè & succinctè, clarè tamen ad captum tuum: & tu, Tyro, conare bene comprehendere.

§. I.

Confessio valida, sed non integra, utrum repetenda?

495 QUandocúnque Confessio fuit valida, adeóque & integra formaliter: etsi non integra materialiter (puta, quia peccatum aliquod mortale inculpatè oblitus es, vel ignorasti, aut aliàs ex justa causa in hac confessione reticuisti &c.) posteà veniens in cognitionem illius peccati omissi, vel nactus occasionem confitendi alteri, nequaquam totam confessio-

fessionem repetere, sed solùm illud peccatum inculpabiliter omissum in nova Confessione explicandum erit: cùm reliqua peccata jam legitimè confessa & remissa supponantur. Ita omnes. Casus varios expositos habes suprà *q.* 22. *& seqq. de Integritate Confessionis*: quibus aliquot speciales addo & partim repeto.

I. Valida est Confessio bonâ fide facta Con- 496
fessario, quantumvis indocto, adeò, ut inter mortale & veniale discernere nequeat: imò etiamsi putasset aliquod peccatum tuum esse veniale, quod tamen est mortale: v.g. fornicatio simplex, mollities &c. dummodò aliquo tandem malo in communi & confuso peccatum aliquod, seu offensam Dei esse in pœnitente cognoscat: neque talis confessio erit postea repetenda. Suarez, Sanchez, aliis citatis Layman *c.*9. Diana, alij cum Tamburino *lib.*2.*c.*10. § 3. Ratio est: quia ex una parte tu bona fide omnia peccata tua subiecisti clavibus: ex altera autem parte, illa confusa Confessarij notitia peccatorum tuorum sufficit ad valorem Sacramenti, ut patet in moribundis. Secùs esset, si malâ fide & studio quæsivisti talem Confessarium, qui peccata tua discernere, adeóque tibi mederi non possit. Tunc enim, quia confessio tua fuit mortaliter mala, non fuisti dispositus, nec consequenter absolutus, ideóque tota confessio repetenda erit, juxta dicenda §. 2.

II. Si quis bonâ fide confiteatur surdastro, 497
dor-

dormitanti, distracto, qui aliqua etiam mortalia peccata non intellexit, sine omni culpa pœnitentis, probabilius est confessionem esse validam, nec posteà repetendam, nisi illa, quæ non percepta esse constiterit. Suarez *d.* 22. *sect.* 7. Layman *c.* 9. *n.* 5. Diana, Tamburinus. *ll cc.* eò, quòd essentia & effectus Sacramenti consistere possit absque integra & specifica explicatione peccatorum, si ea sine ulla culpa pœnitentis, veréque dolentis omittatur. Nihilominùs pœnitens, ut jam innui, si posteà cognoscat unum, vel plura peccata mortalia Confessari um nullo modo percepisse, debet ea sola posteâ cum aliis novis commissis in sequenti confessione explicare: quia semper manet obligatio peccata omnia mortalia secundùm speciem & numerum Sacerdoti confitendi, ut ab omnibus absolutio directè & in specie conferatur, sicut institutioni huius Sacramenti consentaneum est: atqui illa peccata non percepta, formaliter non sunt confessa Sacerdoti, nec subiecta clavibus, ut patet ergò &c. At, quid si pœnitens post talem confessionem advertat quidem aliqua peccata sua à Confessario ob somnum v. g. non esse audita, vel percepta, sed nesciat, quænam illa sint? ℟. Tenebitur tunc repetere totam Confessionem, si brevis illa sit paucorum peccatorum: quia de singulis dubitare prudenter debes & potes. Si autem prolixa fuit confessio multorum peccatorum, cùm

non

non possis dubitare prudenter de singulis, non teneberis repetere totam Confessionem, sed satis erit dicere, quòd aliquod vel aliqua ex tuis peccatis Confessarius non perceperit. Sic Tambur. *cit. c.* 10. §. 3. *n.* 5.

III. Quoad peccata dubia, jam suprà *quæst.* 498
24. §. 4. assertum est, eum, qui bonâ fide confessus est peccatum ut dubium, & posteà comperit peccatum illud esse certum, non debere iterùm illud ut certum confiteri: quia peccatum illud jam fuit directè absolutum in prima Confessione: ergò, sicut nova absolutione, ita etiam novâ confessione non indiget. Idémque dicendum à fortiori, si quis bonâ fide confessus est peccatum ut certum, posteà autem verè dubitat an reverâ commiserit, non tenebitur iterùm confiteri ut dubium. Qui enim fatetur peccatum ut certum, satis moraliter fatetur etiam ut dubium, & qui absolvitur à peccato ut certo, censetur multòmagìs ab incerto absolutus fuisse, si tale fuisset. Ulteriùs, qui integrè confitetur peccatum aliquod, de quo tàm ipse pœnitens, quàm Confessarius dubitat, sitnè mortale, an veniale tantùm; si posteà comperiatur certò fuisse mortale, non opus est novâ confessione; quia ex una parte peccatum integrè fuit confessus, sicut factum est: & ex altera parte ad valorem Sacramenti non est opus, quòd pœnitenti vel Confessario innotescat mortale vel veniale fuisse, quod absolvitur.

599 IV. Quoad rudes ac simplices homines, placet judicium ac doctrina P. Layman *cit. c.* 9. *n.* 4. sic scribentis: Si aliquis ob ruditatem, vel ignorantiam non mortalem, peccatum confiteri intermittit, sed alioquin attritus & dispositus est, is validè & fructuosè absolutionem accipit, ut proindè non tota Confessio posteà repetenda sit, sed hoc solùm, quod omissum fuerat. Exemplum habes in puero, qui peccatum aliquod, v. g. mollitiem, arbitratus est esse leve vel nullum, sed posteà grandior factus intellexit esse mortale: item in Rustico rudi & imperito, qui ex ignorantia non crassâ peccata solùm genericè, vel tantùm specificè, & non sigillatìm & secundùm numerum confitetur: quia à Parocho nunquàm de ea re instructus est: talis, si supernaturalem de peccatis pœnitentiam cum emendandi proposito habeat, videtur validè absolvi, quamvis eius obligatione, ut si posteà præceptum divinum de Confessionis integritate cognoscat (puta in Concione, Catechismo, vel Confessione edoctus) tenetur peccata omnia secundùm speciem & numerum, quatenùs potest, explicare. Interdùm tamen, si appareat magna hominis ruditas, Confessarius contentus esse potest, enarratione peccatorum à proxima confessione commissorum, ac præcedentium rudi aliquâ cognitione, præsertim si aliorum Pœnitentium copia adsit: quandoquidem rudis ille homo pre-

propter obligationis ignorantiam non crassam capax est absolutionis, ut pono, ad perfectiorem autem dispositionem hîc & nunc, facilè adduci non potest, ut ponimus. Sic Layman communiter ab aliis receptus & laudatus. de quo rursùs aliquid infrà in fine.

§. II.

Confesſio invalida, ut repetenda: &

I. *Confessio invalida inculpabiliter.*

QUando Confessio fuit invalida inculpabiliter ex parte pœnitentis: utpotè, si bonâ fide putet se omnia requisita ad debitam susceptionem Sacramenti adhibuisse, defuit tamen inculpabiliter verus dolor, seu vera attritio supernaturalis, cùm fuerit æstimata & naturalis tantùm: & generaliter, quando defectus substantialis fuit tantùm in ipso Confessario, (modis initio expositis) absque ulla sua culpa: tunc utique cessabit obligatio repetendi confessionem talem invalidam, quamdiu ista bona fides, & ignorantia, seu error inculpabilis durat. Nam tametsi illâ confessione invalidâ peccata non fuerint remissa, quamdiù tamen bona fides durat, habentur pro inculpabiliter oblitis vel ignoratis, quæ vel sequentibus confessionibus legitimis indirectè absolvuntur, vel per contritionem perfectam remittuntur. 500

501 9. Ubi vides rarò obesse defectum ex parte solius Confessarij in Confessione invalida, si pœnitens bonâ fide ad eum accessit: secùs, si sciens & malâ fide, (ut jam *suprà num.* 1. indicatum est.) Quòd si verò pœnitens postea veniat in notitiam defectûs illius substantialis (sive ex parte sua, sive ex parte Confessarij) Sacramentum annullantis, jam cessante bonâ fide, utique tenebitur totam Confessionem repetere, quoad materiam necessariam peccatorum mortalium: quia ea peccata mortalia nedùm legitimè fuerunt subiecta clavibus: ideóque manet, & velut reviviscit obligatio ea confitendi.

I I. *Confessio invalida culpabiliter.*

502 QUotiescunque Confessio fuit invalida culpabiliter ex parte ipsius pœnitentis, sive ex defectu suo proprio (puta, quia malitiosè caruit vero dolore supernaturali ac proposito: quia ex damnata verecundia aliquod peccatum mortale reticuit; in materia necessaria mentitus fuit: aut etiam ex defectu Confessarij, quem sciens malâ fide accessit) semper tota confessio repetenta est. Nimis certum apud omnes, & ex totiès dictis evidens. Jam consequenter videndum, qualiter eiusmodi confessiones culpabiliter invalidæ (atque inculpabiliter initio invalidæ, post agnitum defectum substantialem, (ut *num. præced. fine* innui) repeten-

tendæ sint suaviori modo, quo nec Pœnitens injustè gravetur, nec Confessarius insipienter se vexet.

III. *Repetitio apud eundem Confessarium.*

QUando Confessiones invalidæ factæ certo 505
Sacerdoti, repetendæ sunt apud eundem Confessarium, eúmque adhuc memorem peccatorum sibi confessorum, necessè non est, omnia peccata repetere sigillatim; sed sufficit sub compendio & generatim de omnibus se accusare & defectus corrigere, utpotè omissam contritionem excitare coram Confessario, peccatum omissum exprimere, addendo peccata, quæ fortè interim alteri confessus es, atque numerum sacrilegarum Confessionum, ac Communionum ab eo tempore peractarum, (si nimirùm confessiones tuæ fuerunt culpabiliter invalidæ & sacrilegæ, aliàs non) v. g. Accuso me de omnibus peccatis, quæ tibi sum confessus à prima Confessione sacrilega ante triennium factâ, (in qua dolorem vel propositum nullum habui, hoc peccatum ex impia verecundia omisi usque ad hanc: à quo tempore sexiès circiter per annum confessus sum, ac totiès indignè ac sacrilegè communicavi, &c. Sic enim Confessio adhuc erit formaliter integra, & Confessarius, ut supponimus, sufficientem notitiam habet ac memoriam peccatorum, quæ

absolutioni Sacramentali modò subijciuntur.

Quin etiam id verum est, etiamsi Confessarius eorum peccatorum sigillatim in specie & numero non recordetur, dummodò confusè recordetur status pœnitentis, ut convenientem pœnitentiam, medicinam ac remedia præscribere possit, uti contra Henriquez, ac alios, & ex parte Suarez cit.) docet satis communis DD. sententia. S. Antoninus, Navarrus, Toletus, Em. Sa, Vasquez, aliisque citatis Layman *c.9.n.6.* addens in fine. Tametsi Confessarius neque statum peccatoris generatim recordetur, sed id tantùm, quòd sibi confessus fuerit, eúmque jam rectè dispositum absolvit, peccaturum illum quidem, cùm non rectè suo munere in pœnitentia imponenda &c. fungi possit, nihilominùs absolutionem validam & pœnitenti fructuosam fore. Sic Layman. (insuper Diana, alios allegans *Part. 5. tract.14 Resolut.51.* probabile censet, quòd sic etiam licitè possit absolvere, sed hoc mihi vix placere potest. Ratio sæpiùs indicata est, quia specifica & particularis peccatorum manifestatio & cognitio per se, ac simpliciter non est de essentia ac necessitate Sacramenti, sed de necessitate præcepti divini, cui pœnitens jam anteà satisfecit enumerando peccata sua, ideóque jam solùm defectum, v.g. contritionis, peccati omissi &c. supplere tenetur. Quod confirmatur praxi communi DD. ac proborum Confessariorum.

Si

Si enim Sacerdos, auditâ confeſſione, animadvertat pœnitentem non ſatis diſpoſitum & attritum eſſe, interdùm differt abſolutionem in àlterum diem: ſi autem contingat eum intereà ſpecies peccatorum oblivиſci, non ideò exigere ſolet ut Confeſſio repetatur, ſed tantùm ut de peccatis verus dolor cum emendationis propoſito conceptus ſit. Ut optimè obſervat idem Layman ibidem.

IV. *Repetitio apud alium Confeſſarium.*

QUandò Confeſſiones invalidæ factæ repetendæ ſunt apud alium Confeſſarium, qui priores Confeſſiones invalidas non audivit; tùnc haud dubiè omnia peccata mortalia, non tantùm fortè ſacrilegè omiſſa, ſed omnia etiam anteà in illis Confeſsionibus invalidis confeſſa, in ſpeciè & numero denuò confitenda erunt: dummodò omnibus conſideratis certò & evidenter conſtet præteritas omnes fuiſſe invalidas: aut rationabile de hoc dubium ſit. Ut ſi pœnitens apertè fateatur, ſe in tali Confeſsione omni dolore ac propoſito caruiſſe, Confeſſario in materia gravi & neceſſaria mentitum fuiſſe; utpote peccatum mortale ſcienter & cum conſcientia novi peccatum mortalis, negaſſe, vel ſubticuiſſe: falsò & mendaciter promiſiſſe emendationem: occaſionis proximæ evitationem, reſtitutionem 504

&c. Has ipsas tales confessiones fuisse invalidas, ideóque posteà totas quoad mortalia repetendas, non potest esse dubium. At verò dubium sæpissimè potest esse de aliis confessionibus subsequentibus, an ideò etiam illæ omnes fuerint invalidæ & repetendæ? pro quo discernendo pono aliquas practicas industrias §. *sequenti*. Claritatis tamen gratiâ sistendo in uno, eóque frequentissimo casu, quo in prioribus Confessionibus omiserunt, vel subticuerunt aliquod peccatum mortale. Eadem erit ratio in reliquis.

§. III.

Praxis Confessarii & industriæ ad evadendam sæpè repetitionem: &

I. *Quoad ipsum peccatum omissum seu reticitum.*

505 QUandò Pœnitens simpliciter confitetur, se hactenùs non rectè confessum esse, aliquod peccatum omisisse vel tacuisse, habere antiquum peccatum, ante tot annos, in juventute, in pueritia patratum, quod hactenùs nunquàm confessus sit, nè tàm seipsum, quàm pœnitentem frustrà torqueat, non statim judicet omnes Confessiones invalidas, & ideò repetendas esse, sed congruam cautelam & industriam adhibens, audito illo peccato, ante omnia interroget ex ipso, an tunc, quandò illud commisit, jam sciverit, vel putaverit (etiam con-

conscientiâ erroneâ vel practicè dubiâ) esse peccatum? an verò posteà primùm, & quando agnoverit peccatum esse? Et sæpissimè, præsertim apud homines simplices, audiet responsum negativum. *Mi Domine, adhuc juvenis vel puer fui, non scivi, non putavi esse peccatum, non intellexi, &c. modò primùm in concione audivi, vel aliundè edoctus agnovi, & ideò confiteor.* Et jam res salva est: modò quiescat Confessarius. Nulla hìc confessio invalida & repetenda erit: nisi tantùm ab illo tempore, postquàm rescivit vel putavit etiam erroneè fuisse peccatum, & nihilominùs illud confiteri scienter & culpabiliter omisisset; ut mox iterùm dicam.

Quod si verò pœnitens fateatur, se jam tunc scivisse, vel putasse esse peccatum, aut post factum, jam dudum agnovisse ex Concione, Catechismo, &c. esse peccatum, & tamen ex verecundia vel timore aliquo reticuisse: jam interrogandus erit, an ergò hactenùs ex illo tempore semper & singulis Confessionibus, bene memor peccati illius, scienter & studio omiserit? annon aliquando bonâ fide, animo, & voluntate omnia sua peccata confitendi, dummodò occurrerent, adeóque & illud peccatum, si occurreret, certò confessurus, confessus fuerit? & à quanto tempore, si semper bona fide, eóque animo confessus solùm ex oblivione inculpabiliter omisisset? vel tacuisset, res iterùm salva erit, ut suprà & ex 506

dictis patet. Si verò ea aliquanto tempore sic bonâ fide confessus sit, (v.g. peccatum pro mortali habitum ante triginta annos commissum, primis quidem sex annis ex damnata verecundia sacrilegè omisit & reticuit, at reliquo tempore deinceps hujus culpæ immemor, semper bonâ fide & voluntate omnia sua peccata, adeóque & illud, si occurrisset, confitendi, sempérque de omnibus suis peccatis rectè doluit,) & tunc ac illo tempore primæ confessionis sic bonâ fide factæ, non erit obligandus, ad repetendas Confessiones reliquas à 24. annis hucusque factas, sed solùm ad illas præcedentes per primos sex annos malâ fide, invalidè & sacrilegè factas: nam reliquæ omnes sequentes Confesѕiones sic bonâ fide factæ, validæ & fructuosæ fuerunt, sicut si semper aliquod peccatum inculpabiliter omisisset. Quod valde nota Confessarie: & insuper nota notantissimè.

II. *Quoad ipsam peccati omissionem seu reticentiam.*

507 QUando fatetur rotundè tuus pœnitens se aliquod peccatum pro mortali habitum, cognitum, vel putatum, in prioribus Confessionibus semper scienter omisisse vel reticuisse: nondùm statim judicet Confessiones illas omnes invalidas ac repetendas esse, sed novâ cautelâ ac industriâ utens.

I. Scisci-

I. Sciscitetur, an sciverit vel putaverit, se mortaliter peccare, seu grave peccatum committi, subticendo peccatum aliquod in confessione, & ideò confessiones fieri invalidas ac sacrilegas: similiter & Communiones eo statu acceptas, novo duplici gravissimo peccato mortali sccrilegii. Et si quidem ita fateatur, omninò urgenda erit repetitio Confessionum, modo exponendo §. *sequenti.* Quòd si verò neget, (& quotiès negârunt mihi! & sine dubio negabunt quandóque etiam tibi) aut dicant: *avertat Deus! si scivissem tàm grave peccatum esse illud silentium, certè non reticuissem, &c.* Tu fidem adhibeto, nec compellas repetere confessiones criminum jam detectorum, sed tantùm eorum, quæ omisit: nam supposito vero dolore universali omnium peccatorum priûs habito? Confessiones fuerunt validæ, imò etiam fructuosæ, etsi fortè venialiter vitiosæ. Atque ita tutò conquiescere poteris cum hominibus simplicibus & rudioribus. At si prudentiores magísque capaces sint, ad majorem securitatem. 508

II. Quære, annon saltem dubitaverit, peccetnè graviter tale peccatum reticendo? Neganti rursùs fidem habe, ut suprà. At si fateatur se verè ita dubitasse, aut timuisse, nè fortè grave peccatum sit, ita peccatum aliquod reticere; rursùm interroga: an non putaverit delinqui mortaliter cum tali dubio vel timore peten- 509

petendo abſolutionem, & poſteà inſuper Communionem? ſi iterùm neget, tu iterùm crede: reverâ enim plurimi ignorant eſſe grave peccatum operari cum conſcientia ita dubia; nec repetitionem pete ob rationem modò ſuprà datam: poteris tamen adhibere cautelam mox ponendam *num. ſequenti.* Sìn verò fateatur ſe ita putâſſe, vel ſciviſſe, de neceſſaria repetitione dubitare ampliùs non poteris, ut ſuprà *num. I.*

510 III. At, quid ſi advertas, aut pœnitens ipſe fateatur, ſciviſſe vel putâſſe peccatum in Confeſſione reticere eſſe malum in genere, ſeu peccatum in confuſo, nihil cogitando, dubitando, vel ſuſpicando de malo gravi, ſeu peccato gravi & mortali: prout reverâ ſæpiſſimè ſua peccata apprehendunt homines ſimplices, plebeii, ruſtici, pueri &c.? Mi Confeſſarie, ſequere tutò probabiliſsimam ſententiam plurimorum Doctorum *in materia de conſcientia*, (*& in meo Tyrocinio morali p.* 1. *n.* 16.) & judica tùnc ſolùm peccâſſe venialiter: ideóque neque petas repetitionem, quia adhùc habet locum ratio num. I. data: cùm peccatum veniale non impediat nec valorem, nec fructum Sacramenti. At majorem tamen ſecuritatem in hoc & præcedenti caſu, ita interrogare poteris. Quandò poſt talem caſum tacito peccato accedebas Communionem, nonnè conſcientia te arguebat, horrebat, vel dictabat tibi, te à Deo punitum iri, quòd velis ſumere

bi

corpus Christi inquinatus tali peccato non confesso? Promptè respondenti nihil tale venisse sibi in mentem, alioquìn certè communicare noluisse, dicas: *ergò spera clementissimum Deum non reputaturum tibi in gravem culpam: attamen pro maiori securitate, dic mihi, si placet, quotiès in vita, per annum, mensem &c. ita reticuisti cum remorsu conscientiæ?* De aliis peccatis repetendis tacere potes, ob eandem rationem. Quòd si verò talis pœnitens ingenuè fateatur se communiter ante & post communionem valde fuisse anxium ac perturbatum, ob tale peccatum priùs non confessum, tùnc omninò procedendum erit ad repetitionem priorum confessionum, perindè ac cum alio manifestè reo.

IV. Tandèm, quid si, Confessariè, advertas pœnitentem laborare ignorantia invincibili huius juris & obligationis? Reverâ plurimos reperire est, & ipse reperi, qui licèt, probè sciant peccari graviter reticendo in Confessione aliquod peccatum mortale: illúdque necessariò adhùc confitendum esse: tamen ignorant, etiam invincibiliter esse quóque repetenda omnia alia peccata mortalia, quæ jam in confessionibus illis invalidis ac sacrilegis anteà integrè manifestârunt. (cum amaro risu hæc scribens, reminiscor, quotiès mihi fastidiosè altercandum fuerit cum rusticis, vetulis, aliis me urgente, necessariam omninò re- 511

peti

petionem: illis continuò ogganientibus: *mi Domine! nihil aliud scienter vel studio omisi, nihil reticui: omnia alia peccata mihi cognita diligenter confessus sum: imò, imò, valde diligenter mi Domine, &c.*) Nunquid talis ignorans, dissimulatâ veritate, in sua ignorantia invincibili relinqui: & modò aliàs ritè confessus sua peccata ab ultima Confessione, unà cum illis, quæ sacrilegè reticuerat, vero dolore de omnibus peccatis suis, tanquàm rectè dispositus absolvi poterit, perindè ac si aliorum inculpabiliter oblitus esset? Resp validè quidem te absoluturum dubitare non debes. Licitè autem certè non absolves, nisi in raro casu, quandò adest vera causa excusans ab integritate materiali confessionis, utpotè impotentia aliqua moralis, consideratis circumstantiis personæ, temporis &c. & singulariter, quandò manifestatio istius obligationis pœnitenti aliàs scrupuloso, anxio, incapaci &c. maius malum vel incommodum esset allatura (v. g. extremæ anxietatis, perplexitatis, desperationis &c.) quàm sit malum mutilæ, ac bonum integræ Confessionis, Prout ex communi DD. dixi *in meo Tyrocinio Morali p.* 1. *à num.* 27. & fortè in gratiam Tyronum rescribam infrà, *cùm de officio Confessarij.*

§. IV.

§. IV.

Praxis Confessarii ad dirigendam & facilitandam repetionem Confessionum.

QUandò tandem Confessarius, perpensis omnibus deprehendit Confesѕiones præteritas fuisse invalidas, (utpotè quandò pœnitens fatetur se peccatum aliquod mortale, *pro mortali agnitum, semper scienter, ex verecundia, v. g. cum conscientia novi gravis peccati, in omnibus vel aliquot Cofessionibus reticuisse*: Idémque est de quocúnque alio defectu substantiali mortaliter culpabili ex parte pœnitentis (*suprà* §. 2. *n. IV.* in prioribus Confessionibus commisso, & in posterioribus hactenùs culpabiliter non detecto, nec suppleto vel emendato) jam omninò urgenda erit repetitio omnium illarum Confessionum invalidarum, hâc ferè methodo & industriâ. 512

I. Confessiones interroget, à quot annis à prima Confessione tale peccatum reticuerit? quotiès ab illo tempore intereà hactenùs confessus fuerit & communicârit? duplici semper sacrilegio bene inculcando: símúlque ostendat, omnes illas Confessiones fuisse invalidas & nullas: nullum peccatum fuisse remissum: omnia peccata mortalia de novo esse confitenda, etiamsi jam antea integrè, attamen in Confessionibus illis invalidis, cum sacrilego 513

illo

illo ſilentio alicuius peccati manifeſtata: quod multi ignorant vel non apprehendunt, ut jam ſupra innui. At qua tandem ratione talis pœnitens à tam multis, aliquando 50, & ampliùs annis, non ritè confeſſus, præſertim pluribus ſpeciebus, innumeriſq; numeris graviſſimorũ ſcelerum onuſtus; & inſuper, ut plerumque accidit, absque ullo prævio examine præteritorum annorum confeſſionale irrumpens, peccata ſua in ſpecie & numero explicabit? Certè non niſi paucas ſpecies, & vix, niſi tamen omninò, ullum numerum dicet, ſi tamen aliquid dicat? Et ideò.

514 II. Per ſe loquendo, omninò neceſſarium eſſet, tales absque abſolutione remittere ad ſe examinandos, & præparandos pro Confeſſione generali tot annorum, poſtea meliùs inſtituendâ reverſuros. Per accidens autem, vix unquàm ſunt dimittendi, quia, prôh dolor! nimìs frequens experientia docuit tales non ſolere reverti &c. Quare niſi ex certis inditiis omninò credas, talem filium prodigum reverſurum ad te, vel alium confeſſarium pro integra confeſſione facienda, aut certè præſumas eum probè agnoſcere, quòd reverâ teneatur intereà à Sacramento ſuſcipiendo abſtinere, &c.

¶. Aut tandem niſi in raro caſu; ſi nimirùm anguſtiæ temporis, aut concurſus hominum a-

liàs

liàs impediendorum non patiatur tantam moram; ex altera autem parte adsit necessitas aliqua communicandi, ut tempore Paschali, in magno festo, quo Communio solita intermitti non possit sine scandalo; aut plenariæ indulgentiæ lucrandæ &c. auditis peccatis à proxima Confessione commissis, cum aliqua notitia statûs præteritì, ac de omnibus peccatis verè dolentem, tanquàm jam formaliter integrè confessum, satìs dispositum interim absolvendum censeas, alio opportuno tempore pleniùs confessurum & denuò absolvendum, prout *quæst.* 27. §. 2. *in fine* jam insinuavi. Ubi tamen longè major cautela, & reditûs certitudo requiritur, (ne semel elapsus, revertatur nunquàm.) Nisi inquam de reditu moraliter certus sis; ne dimittas elabi prædam; conare lucrari Deo animam aliàs fortè perituram, atque ordinario bonorum Confessariorum more.

III. Ante omnia, omni conatu & industria allabora, ut pœnitentem excites ad serium & efficacem dolorem ac detestationem omnium suorum peccatorum, præsertim tot sacrilegarum Confessionum & Communionum, propositis motivis ipsius statui maximè accommodis juxta dicta *suo loco. c.* 2. Deindè suaviter excitatâ fiduciâ in divina misericordia, & tuo adminiculo, suaviter jube & permitte eum dicere, quæ & quoquo modo in mentem veniunt, sic enim statū pœnitentis præteritū rectiùs disces. 515

Tandem obticescentem adiuva summario examine per præcepta Decalogi, inquirendo, vel veriùs divinando species peccatorum, quas statui ipsius congruere putas, perpensis diligenter circumstantiis conditionis, negotiorum, occasionum &c. numerum similiter divinando elice, proponendo primò numerum benè magnum, deindè valdè parvum, & tandem medium. Ut, si fateatur pœnitens se sæpiùs per annum sacrum omisisse. Quære, an non propè trigesiès? Respondebit: *non totiès.* Ergò octiès vel deciès? *sæpiùs mi Domine.* Ergò deciesſexiès, vel ad summum vigesies? plerumque audies, *ita circiter mi Domine.* & sic quoad opus esse putabis, semper magis sollicitus de vero pœnitentis dolore ac proposito (quo posito omnia salva sunt) quàm de integritate Confessionis exactâ procurandâ.

516 IV. Quamvis autem moraliter certum sit plura vel dictum, vel omissum iri, quàm oporteat, attamen præ oculis semper habenda est Regula tradita à Lessio, *Auctario V. Confessarius Casu 7. Hæc est Regula, quâ Confessarius uti decet circa pœnitentem &c. ut spectatâ conditione pœnitentis, faciat id, quod judicat ei fore magis salutare.* Atque experimur plerumque semper, quando pœnitentes sunt in bona fide ac voluntate, eis magis salutare esse, ut sic examinentur velut *è stapede*, donentúrque absolutionis beneficio, quàm si dimittantur ad se penitùs exami-

mi-

minandos. Tunde mi Confessarie, tunde ferrum dum candet. ¶. Tandem etiam monendi sunt, ut si quæ peccata mortalia, quæ in hac confessione fugerunt eorum memoriam, posteà recurrant memoriæ, ea diligenter adhuc confiteantur, estò ea jam antea fuerint confessi in decursu illarum priorum Confessionum sacrilegarum. Et insuper per se loquendo etiam necessarium esset eos monere, ut reflexionem aliquam instituant adhuc, saltem post Communionem, si brevi obeunda sit; aut etiam ante illam, si non tam citò sumenda: nam ita discussio conscientiæ, quæ fit tam citò in confessionali, est longè imperfectior, quàm exigant phrases Tridentini & Theologorum. Verùm hæc monitio frustranea erit apud rudes & plebeios; noxia quoque per accidens valdè anxiis, meticulosis, verecundis: ergò adhibenda solis animis serenioribus & prudentioribus, qui faciliùs parebunt, si doceantur ita posteà confiteri. Feci nuper confessionem generalem: in qua oblitus sum dicere, me deciès circiter fuisse ebrium &c. Hæc tam particulariter dicere libuit, quia frequentissimâ praxi hæc securiùs discis legendo, quàm errando.

SECTIO IV.

De necessitate & obligatione Confessionis.

NEcessitate præcepti divini, quemlibet obligari confiteri omnia sua peccata mortalia in specie & numero, jam assertum & latè explicatum habes *suprà quæst.* 23. *& seqq.* Duo hîc supersunt explicanda. 1. Quando obliget illud ipsum præceptum divinum Confessionis? 2. Quando, & qualiter obliget præceptum Ecclesiasticum Confessionis annuæ?

QUÆSTIO I.

Ordine 32.

Quando obligat præceptum divinum Confessionis?

517 *OBligat per se in articulo mortis tantùm: per accidens autem sæpiùs & duplici potissimum casu: quando Eucharistia sumenda: Et quando non nisi eo medio certum peccatum mortale evitandum est.* Communissima. Explico breviter.

518 I. OBLIGAT hoc præceptum omnem fidelem peccato mortali obnoxium, adeóque etiam pueros doli capaces, ut benè probat Lugo *disp.* 15. *Pœnit. sect.* 7. de quibus mox infrà plura. Quòd si ergò totâ vitâ nullum peccatum

tum mortale admittas, liber eris ab obligatione præcepti huius. Nec proindè graviter delinquere censendus esset, qui ab aliquot mensibus nullius peccati mortalis admissi sibi conscius, etiam in articulo mortis nollet confiteri, nec (Judice Gobat *Alphab. Confit. Casu.* 10. *n.* 253.) ei negari posset seu Viaticum seu Extrema unctio. Attamen certè in praxi omninò à Confessario esset urgendus talis, ut aliquod saltem peccatum veniale confiteatur, tùm ad indirectam remissionem fortè latentis alicuius peccati mortalis, tùm ob gratiam Sacramentalem, tùm ad satisfaciendum consuetudini universali fidelium, tùm ad evitanda scandala, domesticorum timorem, tristitiam &c.

II. Obligat *per se in articulo mortis*, ac quolibet eius morali periculo: in quali versantur 519
1. Ægroti, cùm adsunt signa mortis naturalia.
2. Tempore pestis grassantis, in ingressu prælij seu conflictûs, aut periculosæ navigationis.
3. Mulier tenera primùm paritura, vel jam experta habere partus difficiles seu periculosos.
4. Morti adjudicatus &c. Ita omnes. Ratio est: quia nisi tunc saltem homo peccato mortali obnoxius confiteatur; nunquam implebitur hoc præceptum, aut certè homo exponet se periculo certo vel probabili nunquàm implendi hoc præceptum, seu nunquàm confitendi, cùm tamen Confessio Sacramentalis nostrorum lapsorum remedium à Christo institutum, atque

præceptum ſit. Quapropter *c. cùm infirmitas. De Pœnit.& Remiſſ.* Medicis præcipitur: ut cùm eos ad infirmos vocari contigerit, ipſos ante omnia moneant atque inducant, ut Medicos advocent animarum.

520 III. Obligat per ſe in articulo mortis *tantùm*. Communis DD. cum *citatis*. Quia aliud certum tempus huius obligationis per ſe, nullo certo fundamento aſſignari poteſt: ídque verum eſt, etiamſi quis certus ſit differendo confeſſionem uſque ad articulum mortis (vel modò uſque ad tempus Paſchale) te eſſe oblitu-rum multa crimina mortalia, non tamen ideò obligaris jure divino confiteri citiùs, ut contra Navarrum, Nugnum, alios apud ipſos, rectè docent Sotus, Henriquez, aliis citatis Dìana. *n.* 3. *tract.* 4 *reſol.* 153. Lugo *cit. diſp.* 15. *ſect.* 4. Et Layman *l.* 5. *tract.* 6. *c.* 5. *n.* 5. ſic expreſsè ſcribens.: *Quare probabile eſt, ſi Eccleſia nullum tempus determinâſſet pro Confeſſione facienda, lapſum in peccatum mortale, ſi probabiliter crederet ſe contritum eſſe, ex præcepti huius neceſſitate non fuiſſe obligandum ad ſacram Confeſſionem extra dictum periculum: ut etiam docent Suarez, Coninck, ll.cc:* Sic Layman.

521 IV. *Per accidens autem in duplici ferè tantùm caſu* obligat præceptum divinum Confeſſionis. Unus eſt: quando Sacra Euchariſtia ſuſcipienda, de quo ex profeſſo dictum eſt alibi: Secundus eſt: ſi credas te certum pecca-

tum

tum mortale, in quod sæpius lapsus fuisti, evitare aliter non posse, quàm per confessionem te muniendo contra illud, uti sunt maximè assueti peccato libidinis, & singulariter mollitiei, ut alibi indicatum est: item si ad adhibenda remedia peccati, aut amovendas peccatorum occasiones, prudentis viri consilio opus est, quod extra Confessionem petere nolis, aut non possis. ait Layman *cit. n.*6. Sic omnes. Et ratio est sæpiùs inculcata. Quia, qui tenetur ad finem, tenetur etiam ad media applicanda necessaria illi fini, at jure divino tenemur evitare omne peccatum: ergò &c. Vide dicta in simili. *capite* 2. *de obligatione Pœnitentiæ ac contritionis*. Quanquàm Lugo *cit.* & Dicastillus expresè negent dari casum, quo non possit quis hoc vel illud peccatum evitare, sine remedio Confessionis. Sed quoad hoc standum erit judicio expertorum.

QUÆSTIO II.

Ordine 33.

Quando, & qualiter obligat præceptum Confessionis Ecclesiasticum?

HOc latum in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. relatum in jure. *c. Omnis utriusque de Pœnit. & Remiss.* & confirmatur à Concilio Tridentino *sess.* 14. *c.* 5. sic sonat. *Om-* 522

nis utriusque sexûs fidelis, postquàm ad annos discretionis pervenerit, omnia sua peccata, saltem semel in anno fideliter confiteatur Sacerdoti proprio: & injunctam sibi pœnitentiam propriis viribus studeat adimplere, suscipiens reverenter ad minùs in Pascha Eucharistiæ Sacramentum. Quô præceptô in terminis significatur *quis, quandò, quid, quomodo, cui* confiteri teneatur. Explico sigillatìm?

§. I.

QUIS?

Omnis utriúsque sexûs fidelis, &c.

523 I. O*Mnis fidelis.* Omnis nimirùm homo baptizatus: adeóque etiam hæreticus, ex communi, & mihi omninò verâ sententiâ DD. ut meritò dicat Lugo hîc *disp.* 15. *sect.* 7. absurdissimum esse dicere Hæreticos non obligari legibus & præceptis Ecclesiæ communibus. Quis enim illos exemit? certè non Deus ipse: multòminùs Ecclesia, quæ tanquàm veros sibi per baptismum subditos etiam per Excommunicationis pœnam ad obedientiam compellere nititur. Unum tamen & alterum hîc pro praxi observa. Unum. Legibus Ecclesiasticis de audiendo sacro, Confessione & Communione Paschali; (quæ ipsis per Excommunicationem interdicuntur) hæretici obligantur mediatè tantùm, quatenùs scilicet primò obligantur reconciliari Ecclesiæ, & absolutio-

lutionem ab anathemate impetrare, sícque reconciliati eius leges obſervare. Alterum eſt: Tranſgreſſiones ſeu peccata hæreticorum contra leges Eccleſiæ eatenùs coaleſcere in unum peccatum cum ipſa Hæreſi formali, quatenùs converſi in Confeſſione ſolùm obligantur exprimere tempus, quo in hæreſi formali perſeverârunt, v.g. dicendo: Tot annos vixi in ſecta Lutherana probè ſciens, aut valdè dubius, facilè potens ſcire falſitatem meæ ſectæ, & veritatem Catholicam, quam inquirere ex odio & contemptu Eccleſiæ vel Papæ ſpontè intermiſi (his enim terminis continetur tota ratio hæreſis formalis, ut ſuo loco dicetur.) Hôc enim rectè explicato ſimul comprehenduntur, & per ſe intelliguntur à Confeſſario peccata transſgreſſionum contra leges & præcepta Eccleſiæ, certè ineptè quæreret ex tali: an & quoties miſſam neglexerit, jeiunium Eccleſiaſticum violaverit, an tempore Paſchali confeſſus. De cætero ergò ſolùm de peccatis contra legem naturalem & divinam, Decalogum maximè examinandus erit.

II. *Omnis utriusque ſexûs.* Nimirùm adul-
tus, rationis compos, ac phyſicè & moraliter 524
potens. Excuſat enim ſine dubio omnis impotentia phyſica & moralis vera confitendi. Utpotè quibus deeſt copia Confeſſarij, qui non poſſunt confiteri ſine gravi incommodo vitæ, famæ, vel fortunarum, ut degentes vel

servientes inter hæreticos &c. quibus adde, quod de mutis ad tempus, tempore Paschali excusatis à confessione per Scripturam, vel nutus facienda ex Layman dixi *quæst.* 30. *n.* 111. Qualiter autem impotentes suo tempore confiteri teneantur, prævenire vel posteà supplere, commodiùs dicam *infrà* §. 4.

525 III. *Postquam ad annos discretionis pervenerint.* Adeóque hoc præcepto, obligantur etiam impuberes pueri ac puellæ, si in peccatum mortale lapsi sint, hoc enim ipso ostenditur eos rationis & discretionis usum assecutos esse: (uti contra Emman. Sa docet Communissima DD.) constat autem citiùs attingi posse annos discretionis & mortaliter peccari posse etiam ætatis anno decimo, imò nono, octavo, & adhuc citiùs. Et quidem anno septimo completo solet esse præsumptio pro discretionis & rationis usu perfecto in jure *c. litteras. de desponsat. impuberum.* Verùm rectè monet Layman *cit. c.* 5. *n.* 7. utrùm tales absolutionis capaces sint, judicare debet Confessarius non ex sola ætate, sed multò magis ex ingenij & educationis qualitate; quia multi post eam ætatem, alij verò antè, rationis discretionem consequuntur, ut non tantùm venialiter, sed etiam mortaliter peccent: cuius rei exemplum habemus apud S. Gregorium *l.* 4. *Dialog. c.* 19. De puero quinquenni in blasphemiis moriente & damnato. Sic Layman. Addit Gobat *hic casu* 11. *n.* 298.

Ger-

Germanos seriùs obligari hoc præcepto, quàm Italos vel Hispanos. Rusticos ac plebeios rudiùs educatos. S. Antoninus, Sotus, alij, ipsáq; consuetudo obligat solùm circa annum ætatis duodecimum, honestiùs, aut inter nobiles educatos citiùs: nullum tamen, quantùm scio, ante septennium, estò jam tunc sit capax doli, &, si confiteatur, absolvi possit. Quare apud nos non est recepta doctrina Dianæ & aliorum apud ipsum *Part* 10. *tract.* 12. *resolut.* 86. Obligantis statìm, ut sunt compotes rationis. Certè si puer, vel puella, ante, in, vel post septennium, circa nonum annum v. g. appareat rationis usum obtinuisse & mortaliter deliquisse, nunquid obligabis statim ad Confessionem, & non permittes cum aliis expectare tempus Paschale.

IV. *Peccata confiteantur.* Quandò ergò 526 talis puer vel puella, saltèm crasso modo videtur cognoscere, Deum per hoc, vel illud peccatum offendi, ostendátque dolorem ac propositum, præcipuáque fidei mysteria crassò saltèm aliquo modo intelligat: potest & debet absolvi, præsertìm in tempore Paschali, ut omnes monent. Et pro praxi Confessariorum, placet exscribere judicium Laymanni communiter recepti *eodem num.* 7. sic pergentis: „ Postquàm Confessarius, consideratis circumstantiis, judicavit puerum verè & deliberatè commisisse peccatum, quod confite-

tur

„ tur examinare insuper debet, utrùm de eo
„ doleat ex motivo non merè humano, quia
„ v. g. à Patre vapulabit, sed supernaturali per
„ fidem cognito, puta, quia Deo contrarium
„ est, pœnam æternam, vel purgatorii meretur,
„ & idcircò à reatu virtute Sacramenti absol-
„ vi desideret. Sunt enim aliqui adeò naturâ
„ vagi, maléque educati, ut licèt satis disposi-
„ ti fuerint ad peccandum, non tamen dispo-
„ siti sint, neque à Confessario tam brevi tem-
„ pore disponi possint ad Pœnitentiam. Qua-
„ re in hoc casu orationem, quasi Pœnitentiæ
„ loco, puero imponat, & crucis benedictione
„ super caput eius formatâ dimittat. Expedit
„ enim pueros quamvìs nondùm absolutionis
„ capaces sint, audire, ut paulatìm instruantur
„ & Confessioni assvescant. Quòd si autem o-
„ mnibus consideratis, de pueri capacitate du-
„ bium maneat, tunc absolvi potest sub con-
„ ditione saltèm mente retentâ: imò in mortis
„ articulo absolvi debet: nam tali præsertim
„ casu necessitatis in dubio inclinandum est
„ in favorem animæ. Denique id moneo, si
„ materia Confessionis, quam puer affert,
„ mortalis videatur, sed ob eius incapacita-
„ tem non absolvatur, de hoc ipso monendum
„ esse puerum, ut sciat se non absolutum esse,
„ ut maiorem dispositionem ac præparatio-
„ nem afferat ad iteratam Confessionem. Sic
Layman optimè, & latè Gobat *Alphab. Con-*
fessar.

fessar. *casu* 10. & *Alph. Communic. casu* 6. *per totum.*

§. II. Quæ? Quomodò?

Omnia peccata sua fideliter confiteatur.

I. OMnia mortalia tantùm hoc præcepto obligamur confiteri. Non enim possunt intelligi *omnia venialia*, quod multis esset 527
impossibile, certè longè difficillimum. Unde eum, qui tantùm venialium, & nullius mortalis peccati conscius sibi est, etiam tempore Paschali per se non obligari ad Confessionem, jam ex communi diximus *quæst.* 23. §. 2. Advertit tamen Castro-Palaus apud Gobat *cit. n.* 284. Illum præbiturum non leve fundamentum sinistræ suspicionis, qui sub prætextu carentiæ peccati mortalis omitteret penitus confessionem. Consentit Escobar tales obligans adhùc confiteri ratione scandali, quod semper ferè timendum esset.

II. Insuper non impletur hoc præceptum confitendo solùm venialia propriè loquendo, 528
cùm faciant id, quod præceptum non est: quemadmodùm & pueri laudabilissimè jejunantes die jejunii, non dicuntur propriè implere legem jejunii, cùm eâ non obligentur: inde tamen non rectè inferes eos agere contra legem. Et hinc, qui tempore Pascali, vel per totum annum confessus est solùm venialia, quippè nullius unquàm peccati mortalis

talis conscius, si posteà etiam ultimo die anni, mortaliter delinquat, obligatur adhùc confiteri, quia præcepto annuæ Confessionis nondùm satisfactum est, & adhùc satisfieri potest: secùs, si vel semel in decursu illius anni fuisses confessus aliquod peccatum mortale. Ita cum aliis Lugo *disp.* 15. *sect.* 7.

529 III. Omnia peccata *confiteantur*. At àn necessariò sic, ut etiam absolvatur, nimirùm confessione validâ. Certè fuit antehàc probabilis visa sententia gravissimorum DD. Paludani, Victoriæ, Gabrielis nostri cum magno moralium Magistro Sylvestro. *v. Confessio* 4. *n.* 3. Præcepto huic Ecclesiæ satisfieri per solam Confessionem integram peccatorum, tametsi absolutio non conferatur, sive ob defectum vel malitiam absolventis, sive ob defectum contritionis in pœnitente: adeóque etiam per Confessionem culpabiliter invalidam, modò integram: ex eo fundamento, quòd Ecclesia solùm externum actum Confessionis præcipere possit, de occulto autem defectu non judicet. Verùm huic sententiæ omnem probabilitatem abstraxit Decretum Alexandri VII. inter propositiones damnatas Anno 1669. & hanc numerans. *Qui facit Confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ.* Neque mihi unquàm placere potuit.

IV. *Fideliter* confiteatur. Confessione nimirùm validâ & aptâ ad absolutionem reipsâ per-

percipiendam, & nullo modo sufficit Confessio culpabiliter invalida, aut sine absolutione, proùt etiam ante illud Decretum docuerunt semper communiùs DD. Sotus utérque, Medina, Navarrus, Suarez, aliísque citatis Layman *cit. c. 5. n.* 11. Lugo *cit.* alii *passim.* Ratio est: quia Ecclesia præcipere potest, & reipsâ præcipit, aut certè principaliter hoc præcepto intendit, ut Sacramentum Pœnitentiæ quotannis suscipiatur ab iis, qui peccati mortalis conscii sunt: sed Sacramentum non consistit sine absolutione: nec absolutio sine confessione valida: ergò requiritur & confessio valida & absolutio sacramentalis. Falsum autem est fundamentum oppositæ sententiæ, Ecclesiam non posse præcipere saltèm indirectè, actum internum, si is pertineat ad substantiam actûs externi, qui præcipitur, ex communi doctrina in materia de legibus.

§. III. Cui?

Proprio Sacerdoti.

1. PRoprius Sacerdos, cui facienda Confessio annua in rigore terminorum, & di- 530
rectè quidem intelligitur Parochus pœnitentis, at non exclusivâ, sed cum necessaria inclusione eiusdem Parochi Superiorum, ac eiusdem, ac superiorum eius delegatorum, uti benè notavit Suarez, *hic disp. 16. sect. 1.* Esset enim

nim absurdissimum dicere Episcopum, qui est Parochus Parochorum, non habere jus excipiendi Confessiones suorum Diœcesanorum tempore Paschali, idémque est à fortiori de summo Pontifice, qui est supremus Pastor Pastorum, respectu omnium fidelium ac ovium Christi. Rursùs, quia quivis ordinaria potestate præditus potest eam delegare alteri, *cap. cùm causam, de Appellat.* Ideò satis dicitur confiteri proprio Sacerdoti, qui etiam tempore Paschali confitetur alicui delegato, seu ex licentia vel permissione factâ aut ab ipso Parocho, aut eius Episcopo, aut ipso maximè summo Pontifice. Et hinc

III. Parochi non possunt prohibere suos Parochianos, nè mendicantibus confiteantur etiam tempore Paschali, quin ij adhùc validè & licitè audiant & absolvant; ipsique Parochiani, semper validè, & secluso contemptu, maximè subsistente aliqua rationabili causâ (qualis ferè semper adest) etiam licitè, mendicantibus confiteantur. Non tamen licet Parochianis eiusmodi prohibitiones Parochorum in jure communi fundatas contemnere; ut ex se patet. Quare ad cavendum & excludendum omnem Parochorum contemptum, omninò consulendum à Confessariis est hominibus rusticanis (frustrà consuleres civibus alicuius urbis, ubi mendicantes degunt) ut Confessionem suam Paschalem apud propri-

um

um Parochum peragant, aut ab eo licentiam alibi confitendi petant. Ita Azorius *cit.* Barbosa *de Parocho cap.* 19. rationes allegans ex Lochmayr. & hinc ulteriùs incidenter.

IV. Parochus suo Parochiano ob justam 531
causam volenti confiteri alteri, tenetur licentiam dare secundùm communem apud & citatos, & Layman eodem *tr.* 6. *c.* 13. *n.* 3. Intelligendum tamen, *alteri* in tali Diœcesi approbato & curato: non tamen necessariò Parocho, ut vult Barbosa *cit. n.* 27. cùm praxis ostendat contrarium. Nam etiam Cooperatores Parochorum, de horum consensu funguntur hoc officio, uti observat Gobat *cit. n.* 297, *fine.* At, controversia est: si Parochus subdito justè petenti (puta, si sine periculo salutis proprio Parocho confiteri non possit, vg. concubina ipsius) licentiam injustè neget, nihilominùs ipso jure facultatem consequatur confitendi Sacerdoti alteri: posito saltèm, quòd neque ab Episcopo licentiam petere vel impetrare possit? Affirmant Richardus, Paludanus, Adrianus, Maior, Sylvester, Navarrus, Toletus, Henriquez, alii apud Layman *citat.* probabile censentem. Negant autem probabiliùs Alensis, Sotus, Medina, P. Navarrus, aliisque congestis Suarez *hic disp.* 7. *sect.* 4. & probabiliorem censent ac latè probant Layman & Barbosa *ll. cit.* quos videre potes; nam cùm res nos non concernat, sententias nosse,

& Authores allegare sàtisſit. Certè eo caſu ſecuriſſimè recurret ad mendicantes Privilegiatos.

§. IV. Quandò? quotiès?
Saltèm ſemel in anno.

532 ANnuum hoc Confeſſionis ſpatium non eſt abſolutè inchoandum ab ultima confeſſione facta. Lex enim non dicit confeſſionem non eſſe differendam ultra annum, ſed ut ſingulis annis fiat ſaltem ſemel. Attendendus eſt ergo computus annuus Eccleſiaſticus, aut ab initio anni ad finem, aut à Paſchate in Paſcha, & ſi hoc teneatur, intereſt noſſe, an tunc per ſe, an verò per accidens, ſcilicet ratione Cõmunionis Paſchalis, tantùm obliget præceptum Confeſſionis annuæ.

533 I. Tempus annuæ Confeſſionis, à prima die Januarii uſque ad finem Decembris, computant per multi DD. quos citant & ſequuntur Diana *p.* 3. *tr.* 4. *reſol.* 81. Lugo *diſp.* 15. *ſect.* 7. *n.* 117. Qui proindè ſcribit: ſi ſis confeſſus 1. Januarii huius anni 1676. te licitè differre Confeſſionem uſque ad ultimum Decembris ſecutnri anni 1677. ita ut duo integri anni dempto unico die, licitè tranſeant ſine Confeſſione, niſi aliundè occurrat neceſſitas, v. g. ratione Communionis aut periculi mortis. Idque in hoc computo neceſſariò concedendum

dum est. Nam ultimo die huius anni adhùc satisfacis pro hoc toto anno: & primo die sequentis Januarii primò obligatio incipit sequentis anni similiter non urgens ante finem. Verùm hoc mihi semper displicuit. Insuper, quòd si hoc toto anno, imò & pluribus annis nunquàm confessus es; confitearis autem primo die huius currentis anni, valebit hæc tua unica Confessio, tam pro hoc anno, quàm pro anno, vel annis præcedentibus. Lugo *cit. n.* 180. quod quidem in simili casu etiam nos infrà concedemus.

II. Facilior & Ecclesiasticæ consuetudini 534
conformior est annuæ Confessionis computatio à Paschate ad alterum Pascha, ita, ut qui post Paschalem hanc Confessionem in peccatum mortale lapsus est, eius Confessionem usque ad sequens Pascha differre possit, & non ampliùs citrà peccatum grave. Ita Communior DD. Suarez *disp.* 36. *sect.* 3. Coninck *disp.* 5. *dub.* 6. Tannerus *disp.* 6. *q.* 7. Layman *c.* 5. *n.* 8. Idque confirmat praxis Ecclesiæ, siquidem eo solo tempore Pastores à fidelibus suis Confessionem peccatorum intrà annum commissorum exigere solent. Et *arg. Extrav. Vices, De Treuga & pace.* dicitur: quòd Parochianus de jure (*c. Omnis utriúsque*) saltèm in Paschate teneatur proprio Sacerdoti confiteri. Quia ergò hoc præceptum annuæ Confessionis omni anni tempore impleri potest ab

uno usque ad alterum pascha: sicut, si à præcedente Paschate intra annum v. g. circa festum omnium Sanctorum, vel Natalis Domini semel es confessus aliqua mortalia (secùs si venialia tantùm ex dictis §. 2. per se, non teneris iterum confiteri in sequenti Paschate, nisi novis mortalibus obnoxius tùnc communicare debeas: ita econtrà, si à præcedenti Paschate per totum hunc annum nunquàm es confessus aliqua mortalia, & prævideas te sequenti tempore Paschali à peccatorum confessione impeditum iri, v. d. navigatione, itinere inter hæreticos &c. tempore opportuno anticipare teneris: & perindè res se habet, sicut cum eo, qui die Dominico manè Missam audire potest, posteà non poterit, is statìm audire debet. Ita ex communi Layman. *cit. n.* 9. & etiam in suo computo Lugo *disp.* 15. Quamvis teste Gobat *n.* 278. id æque multi negent, ut neutri parti audeat negare veram practicam probabilitatem. Suadet tamen tutiora. Ego verò nostram sententiam omninò veram credo, & confirmatur ex mox dicendis.

535 III. Attamen eo ipso tempore Paschali præceptum annuæ Confessionis obligat non per se, sed solùm per accidens ratione Communionis Paschalis, quam Confessio peccatorum mortalium necessariò præcedere debet. Ita, longè Communior DD. Sotus, Victoria, Valentia, Sa, Vasquez, aliisq; congestis Coninck,

Lay-

Layman, Taunerus, *n. præced. citati.* Ratio est: quia Concilium Lateranense *in cit. Can. omnis utriusque.* aliter statuit de annua Confessione, aliter de sacra Communione, videlicet, ut fideles sua peccata saltèm *semel in anno confiteantur.* Sacram autem Eucharistiam *ad minùs in Pascha* suscipiant; ex quo patet non ita pro Confessione, sicut pro sacra Communione per se determinatum esse. Quare si tempore Paschali à Communione legitimè impeditus es, v. g. lecto affixus, non eris ad Confessionem obligandus, si intra illum annum jam semel legitimè confessus es, ut jam suprà innui. Additque Layman *cit. n.* 10. Imò etiamsi aliquis toto anno nunquàm confessus fuisset, & Communionem Paschalem ex necessaria causa ad breve tempus, puta usque ad Pentecosten differre deberet, probabile est, graviter non peccaturum, etiamsi etiam Confessionem differret, si putaret posteà eam commodiùs peracturum esse. Verùm, si talis post Pentecosten mortaliter peccet, obligatus erit eo anno iterùm confiteri, quòd prior Confessio facta sit ad faciendum obligationi prioris anni, ut notavit Coninck *dub. 2. conclus. 2.* sic Layman.

9. Contrarium his, & præceptum Confessionis tempore Paschali per se obligare cum aliis docuit Suarez *sæpe cit. disp. 36. sect. 3.* ex eo potissimùm, quòd ex dicto Canone fideles saltèm semel in anno *omnia sua peccata* confi-

teri teneantur: annus autem finitur in Paschate: ergò si eo tempore conscius peccati mortalis non confiteatur (sive communicaturus, sive non) transgreditur præceptum confitendi omnia peccata itra añum. ℞. rectè Laym. *ibid.* Quod Conciliũ omnia peccata confiteri jubet, pertinet ad integritatem Confessionis servandam, ita, ut quocúnque anni tempore aliquis cõfiteatur; nullum mortale reticeat; non verò eò spectat, quasi omnia peccata, quæ intra quemlibet annum commissa sunt, eodem ipso anno confiteri necessè sit.

536 IV. Qui autem toto anno, Paschali tempore (vel aliorum computo ante finem anni vel Decembris) sine justa causa excusante non confessus est, omnium consensu peccat mortaliter, quia transgreditur præceptum in re gravissima. Et insuper 1. Quò diutiùs differt, eò graviùs peccat, quippè longiùs recedens ab intentione præcepti jubentis Confessionem fieri quolibet anno saltèm semel. In praxi autem propè perindè est, sive dicas cum Sylvestro, Valentia, Layman, Diana &c. talem perseverare in eodem peccato mortali omissionis, etsi semper eò graviori, quò diutius sine justa causa differt, quod mihi magis placet. Sive malis dicere cum Suarez, Vasquez, Bonacina, Lugo *citt.* talem peccare totiès mortaliter, quotiès occasionem commodam confitendi oblatam negligit. Sed certè Confessarii de hoc non inquirunt, contenti scire tempus omis-

omissionis ultrà annum. 2. Is, seu justa, seu injusta de causa, Confessionem annuam omiserit, cùm primùm posteà commodè poterit, confiteri obligatur. Ita (contra S. Antoninum, Sylvestrum, alios sanè minimè paucos.) docet Communior & mihi omninò vera sententia DD. cum Navarro *c.* 21. *n.* 45. Suarez *disp.* 36. *sect.* 4. Coninck *cit. disp.* 5. *dub.* 8. Layman *citat. c.* 5. *dub.* 9. Gobat *Casu* 11. *n.* 276. alii. Ratio solida est: quia tempus Paschale velut terminus implendi præcepti, non est positus ad finiendam obligationem, sicut accidit in præcepto jejunii, audiendi Missam, & similibus obligationibus, certis temporibus vel diebus, & intuitu ipsius temporis, affixis; sed solùm ad implendam, seu ulterius non differendam obligationem, sicut fit in debitis tributi, debitis pecuniariis, & similibus obligationibus, in quibus terminus non specialiter intuitu temporis, sed principaliter ratione rei præstandæ, & non diutiùs differendæ præfigitur: quæ proindè obligationis elapso termino, minimè exstinguuntur, sed perseverant, ut nimis notum. Atque ita etiam se habere præceptum & obligationem Confessionis annuæ, clarum est, cùm tota intentio Ecclesiæ fuerit præceptum divinum Confessionis de se indeterminatum, determinare ad certum tempus, ut quolibet anno, saltèm semel fiat, nimirùm in Paschate &c. & ultrà non diffe-

differatur: ergò elapso termino illo non extinguitur, sed manet illa obligatio. 3. Eum tamen, qui quamvis culpabiliter Confessionem, ultra terminum annuum distulit, posteà unâ Confessione satisfacere pro utróque anno, & præterito neglecto, & novo inchoato, docent sanè plurimi, ac ipse Lugo *sæpe cit. n.* 180. Et verum est, *durante eodem statu.* Quia hoc præceptum solùm obligat illo anno sequenti peccati mortalis conscios, & factâ semel illo año Confessione legitimâ, non es tibi ampliùs peccati mortalis conscius; ergò durante eo statu non teneris ampliùs confiteri. At mutato illo statu, si deincèps rursùs pecces mortaliter, (quidquid negent multi. Ego cum Coninck & Layman *n. præcedente, sine allatis* omnino certum puto te rursùs eo anno obligari ad Confessionem, maximè Paschalem, etiamsi forte eo tempore communicaturus non esses. Ratio ibidem dicta. Quia priori Confessione satisfecisti obligationi præcedentis anni, & deinceps velut novum annum obligationis cepisti; ergò si deinceps pecces mortaliter, rursùs cõfiteri obligaberis. Cæterùm si quis tempore Paschali alioquìn ritè confessus unum mortale inculpatè oblitus est, (aut fortè etiam sciens ex justa causa tacuisti) te non obligari priùs confiteri illud, quàm urgeat aliud tempus annuæ Confessionis, ex Layman & aliis jam notavi q. 23. §. 3: & docent

etiam

etiam Diana *p.* 3. *tract.* 4. *resol.* 124. Lugo *disp.* 15. *sect.* 7. *n.* 167. Ibidem tamen *n.* 174. rectè excipiens, nisi sola peccata venialia tùnc confessus, alicuius peccati mortalis oblitus esses, rationem ex dictis nosse debes: Tandem dicta hoc §. de anticipatione & suppletione Confessionis annuæ, pariter intelligenda sunt quoad Communionem Paschalem: sicut & pleráq; alia hâc quæstione explicatâ. Excepto solo privilegio mendicantium, quod se non extendit ad Communionem Paschalem, nec ægro præbere licet mendicantibus, nisi de expresso vel tacito consensu Parochi aut Ordinarii. Et jam utique de Confessione satis.

CAPUT IV.

De Satisfactione Sacramentali.

QUid generatim sit satisfactio seu compensatio offensæ vel injuriæ: quomodò differat a restitutione seu compensatione damni: qualiter Deo satisfacere, aliquo modo, non autem restituere possimus: dixi *c.* 1. *q.* 1. §. 3. Jam ad rem.

QVÆSTIO I.

Ordine 34.

Quid est satisfactio sacramentalis: quis effectus? quæ necessitas?

537 SAtisfactio sacramentalis *est opus bonum pœnale in Sacramento pœnitentiæ à Confessario impositum in pœnæ temporalis pro peccatis confessis debitæ compensationem: cuius proinde effectus est remissio pœnæ temporalis ex opere operato. Est necessariò, non necessitate Sacramenti, sed præcepti sub peccato gravi per se loquendo, & à Confessario imponenda, & rationabiliter imposita à pœnitente acceptanda.* Est tota Communis: at patebit singulorum explicatione solitâ.

§. I.

Satisfactio sacramentalis est

538 I. OPus bonum, neque enim Deo satisfieri potest per opus, quod de bonorum genere non sit, & Deo gratum. Quare, qui Pœnitentiam implet relapsus jam in statum peccati mortalis, etsi præcepto Confessarii satisfaciat, effectum tamen satisfactionis non sortitur, ut mox iterùm dicam §. *seq.*

II. *Pœnale.* Seu afflictivum aliquo modo pœnitentis. Quale de facto post naturam lapsam, est omne opus bonum. Omne enim opus

pus bonum in gratia factum triplicis est virtutis: *Meritorium*, quatenùs à charitate procedit, & gratiæ ac gloriæ augmentum meretur: *Impetratorium*: quia gratum est Deo, & beneficia impetrat; & *satisfactorium*: quia pœnale, laboriosum, & aliquo modo afflictivum est operantis: & ab hoc ultimo fortitur effectum satisfactionis pro pœnis debitis, peccatis quoad culpam jam remissis.

III *In Sacramento Pœnitentiæ à Confessario impositum.* Excluduntur à ratione satisfactionis sacramentalis omnia opera satisfactoria, pœnitentiæ & pœnalitates, quæ vel propriâ voluntate assumuntur, vel aliunde imponuntur, vel à Deo disponente proveniunt, in satisfactionem peccatorum. Etsi enim sint veræ satisfactiones, non tamen *sacramentales*, nec ad forum Sacramenti Pœnitentiæ spectant.

IV. *Ad pœnæ temporalis pro peccatis confessis debitæ compensationem.* Nam quamvis omnia peccata mortalia quoad culpam remittantur per absolutionem sacramentalem; eóque ipso pœna æterna (pro qua nullus purus homo satisfacere potest.) ex meritis Christi commutatur in pœnam temporalem: non tamen semper remittitur tota, sed remanet ordinariè aliqua pœna temporalis in judicio Dei solvenda: nisi aliquandò vehementia contritionis totam deleret: vide *c. 2. sect. 2. §. 3.* Ad eiusmodi ergò pœnæ temporalis remanentis recom-

compensatione imponitur & acceptatur satisfactio sacramentalis. Quare ad hanc non spectant alia opera & obligationes pœnitentis, quæ peccatis ex ipsa natura criminum inductæ imponuntur à Confessario, ut fuga occasionum, restitutio bonorum, famæ & fortunæ, remissio injuriarum seu offensarum, reconciliatio inimicitiarum &c. quæ licèt satisfactoria sint, & in partem satisfactionis sacramentalis assumi possint, ordinariè tamen sola in pœnitentiam seu satisfactionem sacramentalem non imponuntur. Sed Confessarius injungit tanquàm jam debita, quia pœnitens ad ea ex natura criminum & statûs sui obligatur.

§. II.

Cujus proindè effectûs est remissio pœnæ temporalis?

539 I. SAtisfactio Sacramentalis (præter generalem virtutem satisfactoriam omnis boni operis in gratia facti, ex opere operantis) habet virtutem specialem ex opere operato compensandi & delendi partem pœnæ temporalis peccatis debitæ, quam non haberet, si illud opus esset voluntarie assumptum, aliundè impositum. Communissima DD. ex Conciliis Florentino & Tridentino *sess.* 14. *c.* 3. Ratio est: quia satisfactio Sacramentalis virtute clavium imperata & elevata, est pars integralis Sacramenti à Christo specialiter instituta
ad

ad satisfactionem pœnæ, ut sic peccatum integrè etiam quoad restantem pœnam destruatur. ergò virtute Sacramentali aliquem effectum specialem ex opere operato habebit, quem aliàs non haberet. Quinimò, etsi satisfactio hæc non causet gratiam ex opere operato, cùm non sit Sacramentum; nec pars essentialis sed integralis tantùm Sacramenti: eô ipsô tamen, quia est pars integralis Sacramenti, probabile est, etiam conferre aliquam gratiam Sacramentalem actualem, seu auxilium aliquod divinæ gratiæ ad satisfaciendum: quô nimirum pœnitens singulariter adiuvetur in opere satisfactorio præstando: cùm hoc sit proprium Sacramenti secundùm totalitatem suam, aliquam scilicet conferre gratiam. Atque ex Paludano rectè notat Layman *c.* 15. *n.* 14. quòd multò plùs valeat modica pœnitentia à Confessario imposita, quàm magnæ, quæ spontè assumitur, quia non hæc sicut illa, vim Sacramentalem habet. Quare optandum est pœnitenti, ut non levis illi pœnitentia imponatur.

II. Satisfactio ergò Sacramentalis, ut effectum suum sortiatur, necessariò debet fieri à pœnitente in statu gratiæ. Quia generaliter peccatum mortale impedit omnem effectum Dei gratiosum, qualis etiam remissio pœnæ temporalis in hac vel altera vita luendæ: neque Deus acceptat nostram satisfactionem 540

pro

pro pœnis temporalibus, nisi simus in gratia eius constituti: neque potest remitti vel compensari pœna temporalis, nisi priùs remissâ culpâ mortali pœna æterna debita in pœnam temporalem commutata sit, & sic non nisi pœna temporalis luenda supersit. Denique specialiter, quia remissio pœnæ temporalis est effectus secundarius Sacramenti, ideóque pendere videtur à permanentia effectûs principalis ac primarij, qui est remissio culpæ per infusionem gratiæ sanctificantis. Et hinc,

541 III. Pœnitens pœnitentiam injunctam adimplens in statu peccati mortalis, satisfacit quidem præcepto Confessarij, quia implet illud, quoad substantiam, cùm ponat totum opus præceptum, etsi non attingat finem præcepti, qui sub præcepto non cadit: attamen saltèm venialiter peccat: ut cum Suarez & communi DD. docet Layman *cit. l. 5. tract. 6. c. 15. n. 15.* Quia partem Sacramenti etsi minùs principalem suscipit indignè, & ponit obicem effectui Sacramenti secundario, scilicet remissioni pœnæ temporalis, sicque se bono aliquo Sacramenti privat. Eum tamen effectum, obice remoto recuperari docent Navarrus, Toletus, Caietanus, alij cum Layman *cit.* & Diana *p. 3. tract. 4. resol. 85.* Ut proindè necesse non sit, recuperato statu gratiæ, pœnitentiam injunctam repetere pro eo effectu recuperando. Ex dictis

dictis jam vides, quàm consultum sit pœnitentiam injunctam quamprimùm implere.

IV. Peccatum veniale, quod quis in implenda pœnitentia committit: ut si quis injunctas preces distractè & negligenter persolvat, vel eleemosynam impositam cum vana gloria elargiatur, non impedit effectum satisfactionis Sacramentalis ex opere operato. Ita cum aliis Coninck, & Layman *cit. num.* 14. Ratio patet ex eo, quòd suscipiens Sacramentum cum affectu peccati venialis, adhuc consequatur effectum principalem gratiæ sanctificantis, ut ex communi DD. diximus *suprà* 1. *p. Tyrocinij*: ergò similiter implens pœnitentiam cum peccato veniali, particeps fit effectûs secundarij Sacramenti, scilicet remissionis pœnæ temporalis, siquidem neuter effectus provenit ex virtute operantis, sed ex opere operato ipsius Sacramenti. 542

§. III.

Necessariò & imponenda à Confessario &c.

I. SAtisfactio Sacramentalis est necessaria, 543
seu necessariò imponenda à Confessario, *non necessitate Sacramenti*, secundùm omnes, *sed præcepti tantùm*. Quia est pars Sacramenti pœnitentiæ non essentialis, sed integralis tantùm], habens tamen effectum ex opere operato. Undè fit, quòd, cùm adest impoten-

tentia, ut in moribundis, vel ratione & sensibus destitutis non requiratur satisfactio reipsâ, sed sufficiat in voto vel proposito, saltem implicito & virtuali, in ipso vero dolore necessariò incluso, ut cap. 1. jam indicatum est.

544 II. Confessarius per se loquendo & regulariter, sub gravi culpa obligatur imponere poenitenti aliquam satisfactionem, seu poenitentiam congruam in Sacramento Poenitentiæ. *Omnes.* Ratio est: quia Confessarius ut Minister Secramenti tenetur procurare & servare eius integritatem, satisfactio autem est pars integralis Sacramenti Poenitentiæ; ut Judex tenetur servare justitiam vindicativam delicta congruâ poenâ compensando: ut Medicus tenetur sanare poenitentis morbos & vulnera, contra recidivam peccatorum congrua remedia & medicinas prescribendo. Quapropter Confessarius peccaret mortaliter, si pro peccatis, saltèm mortalibus nullam, aut pro peccatis gravissimis valdè levem poenitentiam imponeret. Attamen ex parvitate materiæ posse solùm venialiter peccare, si pro solis venialibus, aut mortalibus sæpius confessis levem poenitentiam injungendam omitteret, cum aliis rectè docet Lugo *disp.* 25. *sect.* 4. *n.* 49. Quia tunc deest Confessarius suo officio solùm in re levi. Et hinc, quando poenitens post jam impertitam absolutionem, dicit se hoc, aut illud peccatum oblitum, poterit si-

ne peccato Confessarius dare novam absolutionem sine nova pœnitentia, tacitè extendendo primam injunctam pœnitentiam, ad illud novum, unum vel alterum peccatillum. Non autem licitè sic tacitè solùm extenderet ad novum peccatum mortale additum: sæpè tamen excusabitur, si expresè extendat, dicátq; pœnitenti: *Fac pro hoc, & prioribus peccatis pœnitentiam priùs injunctam, eò diligentiùs &c.* Insuper dixi: *Per se loquendo & regulariter.* Nam

III. Excusatur Confessarius, ut nullam vel levissimam pœnitentiam injungat. 1. Quando pœnitens est impotens physicè vel moraliter: ut quando est mentis impos: jam morti proximus &c. de quo plusculis seorsim *n. seq.* 2. Si cui revelaretur suum pœnitentem jam perfectè pro suis peccatis satisfecisse, nec indigere remedio in futurum. Ubi enim nullum est debitum pœnæ, ibi nulla debetur satisfactio: & quando nullum est periculum infirmandi, nulla debet adhiberi medicina. 3. Si pœnitentem Confessarius videat esse vehementissimè contritum: aut ex ipsa confessione ac signis advertat, jam multùm satisfecisse: sanè ipsâ contritione vehementi, humili & verecundâ confessione pœnitens plurimùm satisfacit; si ergo illa satisfactio appareat æqualis esse, nulla alia, vel non nisi levissima imponenda erit. Cùm autem id rarissimè, vel nunquàm 545

satis constare possit, tutiùs est semper injungere aliquam, saltèm levem pœnitentiam, ut monet etiam Lugo *cit. sect.* 4. *n.* 48. 4. Quando quis lucratur indulgentiam plenariam, potest dimitti sine ulla alia minuta pœnitentia, cùm per illam indulgentiam satisfiat debito pœnæ. Etsi autem id rarò pro certo constet, sufficit quod probabiliter credatur. Quare rursùs tutius erit modicum quid satisfactionis injungere, aut etiam ipsum opus vel orationem ad lucrandam indulgentiam requisitam, v.g. consueta *sex Pater & Ave.* Certè S. Thomas *in* 4. *d.* 20. *q.* 1. *a.* 3. docet in consilio esse pœnitentiam implere, cùm quis lucratur indulgentiam. Et post Henriquez, Suarez, alios Layman *cit. n.* 13. *ait*: tempore Jubilæi, vel indulgentiæ plenariæ, non cogi pœnitentiam acceptare, nisi leviorem, quæ se habet per modum medicinæ ad tollendas peccatorum reliquias &c. Denique scrupulosus intra horam sæpiùs redit cum novis culpis, ut sæpiùs absolvatur, poterit relinqui sine nova pœnitentia, quia supponitur satis esse imposita in præcedentibus Confessionibus.

546 IV. *Quoad infirmos & moribundos specialiter.* 1. Etiam infirmis, nondùm desperatis, satisfactio congrua imponenda est, si gravior esse debeat, implenda postquàm convaluerint. 2. Quod si verò desperata salus sit, ut plùs ab infirmo præstari non possit, expedit ei saltèm

hoc

hoc imponere, ut nomen JESU benedictum aliquoties, ter, vel quinquies v.g. ore proferat, vel si hoc non possit, corde concipiat & invocet. 3. Moneat etiam Confessarius, ut loco pœnitentiæ ipsam suam infirmitatem, dolores, molestias, ipsámque mortem impendentem Deo offerat in satisfactionem pro peccatis suis: ídque in unione passionis, dolorum, ac mortis Christi. 4. Itèm moneat ut de bonis suis eleemosynas largiatur, sacrificia offerri curet &c. quòd si anteà facto testamento ad pias causas legaverit, quando fortè adhuc in statu peccati mortalis constitutus, incapax erat satisfactionis, nunc animo ratificet Deóque offerat illud in satisfactionem pro peccatis suis: ut providè monet Navarrus *c.22.num.* 33.*&* 36. aliósque citans Layman *cit. num.* 13. meritò addens non rectè agere Confessarios aliquos, qui apud moribundos solent circumstantibus dicere, ut gravem aliquam pœnitentiam pro moribundo impotente impleant: cùm id aliquam sigilli sacramentalis violationem contineat. Sufficit ergò circumstantes generatim hortari, ut pro morituro orent, aut alia opera satisfactoria Deo offerant.

§. Universaliter ergò semper aliqua saltèm levissima pœnitentia injungenda est, saltèm ob reverentiam Sacramenti eius integritatem meliùs servando. Verùm, eiusmodi causis excusantibus, per se loquendo, quanta & qualis

pænitentia injungenda sit: quæstio est, multùm sollicitos reddens pios Confessarios, meritò seorsìm tractanda mox inferiùs.

§. IV.

Et rationabiliter imposita à pœnitente acceptanda.

547 *POenitens sub gravi obligatione, ex genere suo mortali, tenetur acceptare & implere pœnitentiam rationabilem, obligatoriè impositam à Confessario.* Ita Communissima DD. omninò vera, Conciliis conformis, & in praxi omnimodis tenenda sententia DD. contra paucos infrà nominandos. Explico & probo.

548 1. *Tenetur acceptare.* Ratio est: quia Confessarius potest & debet præcipere, ut jam suprà ostensum est: ergò tenetur acceptare, cùm hæc correlativa sint. *Antecedens* sumitur ex verbis Christi. Joan. 20. *Quorum retinueritis peccata, retenta sunt.* Et Matth. 18. *Quæcunque alligaveritis super terram, erunt ligata, & in cœlis.* Ex quibus verbis Concilium Tridentinum *sess.* 14. *c.* 8. concludit: in Sacerdotibus esse potestatem ligandi, non tantùm ad infirmitatis medicamentum, sed etiam ad peccati commissi vindictam ac satisfactionem.

9. Contraria tamen sententia sanè gravium Doctorum, Soti, Caietani, Sylvestri, Medinæ, ac Navarri *Man. c.* 26. *n.* 20. Nimirùm: liberum esse pænitenti acceptare vel repudiare pœni-

pœnitentiam à Confessario impositam: etsi, maximè post Tridentinum, non intrinsecè, tamen extrinsecè ab authoritate probabilis, ad hoc servire potest Confessario, ut neminē sine absolutione remittat, qui eam sententiam secutus nollet acceptare pœnitentiam impositam, paratus Deo aliàs satisfacere in hac vel altera vita, dummodò aliquam vel levissimam pœnitentiam subire velit. v.g. aliquot Pater & Ave: tunsionem pectoris &c. Eiusmodi enim etiam levissimam pœnitentiam recusans, pro peccatis præsertim gravibus, meritò censeretur non rectè dispositus, nec seriò dolens de peccatis commissis, ideóque simpliciter repellendus à beneficio absolutionis, prout notat etiam Scotus in 4.d.19.§.ad quæstionem motam.

II. *Et implere sub gravi obligatione ex genere suo mortali.* Nam ut sub mortali pœnitens teneatur implere pœnitentiam acceptatam, & culpa omissionis mortalis sit, omninò, sicut in omnibus aliis legibus, præceptis, votis &c. imprimis requiritur materia gravis & tantæ obligationis capax. Quare omnium consensu DD. communis nostræ sententiæ, peccat mortaliter, qui magnam pœnitentiam, eiusvè notabilem partem omittit. Contrà verò venialis erit tantùm, obligatio & culpa omissionis. 1. Omnium consensu, si in pœnitentia magna vel gravi, etiam pro mortalibus im- 549

compenſationē imponitur & acceptatur ſatisfactio ſacramentalis. Quare ad hanc non ſpectant alia opera & obligationes pœnitentis, quæ peccatis ex ipſa natura criminum inductæ imponuntur à Confeſſario, ut fuga occaſionum, reſtitutio bonorum, famæ & fortunæ, remiſſio injuriarum ſeu offenſarum, reconciliatio inimicitiarum &c. quæ licèt ſatisfactoria ſint, & in partem ſatisfactionis ſacramentalis aſſumi poſsint, ordinariè tamen ſola in pœnitentiam ſeu ſatisfactionem ſacramentalem non imponuntur. Sed Confeſſarius injungit tanquàm jam debita, quia pœnitens ad ea ex natura criminum & ſtatûs ſui obligatur.

§. II.

Cujus proindè effectûs eſt remiſſio pœnæ temporalis?

539 I. SAtisfactio Sacramentalis (præter generalem virtutem ſatisfactoriam omnis boni operis in gratia facti, ex opere operantis) habet virtutem ſpecialem ex opere operato compenſandi & delendi partem pœnæ temporalis peccatis debitæ, quam non haberet, ſi illud opus eſſet voluntarie aſſumptum, aliundè impoſitum. Communiſſima DD. ex Conciliis Florentino & Tridentino *ſeſſ.* 14. *c.* 3. Ratio eſt: quia ſatisfactio Sacramentalis virtute clavium imperata & elevata, eſt pars integralis Sacramenti à Chriſto ſpecialiter inſtituta

ad

ad satisfactionem pœnæ, ut sic peccatum integrè etiam quoad restantem pœnam destruatur. ergò virtute Sacramentali aliquem effectum specialem ex opere operato habebit, quem aliàs non haberet. Quinimò, etsi satisfactio hæc non causet gratiam ex opere operato, cùm non sit Sacramentum; nec pars essentialis sed integralis tantùm Sacramenti: eô ipsô tamen, quia est pars integralis Sacramenti, probabile est, etiam conferre aliquam gratiam Sacramentalem actualem, seu auxilium aliquod divinæ gratiæ ad satisfaciendum: quô nimirum pœnitens singulariter adiuvetur in opere satisfactorio præstando: cùm hoc sit proprium Sacramenti secundùm totalitatem suam, aliquam scilicet conferre gratiam. Atque ex Paludano rectè notat Layman *c.* 15. *n.* 14. quòd multò plùs valeat modica pœnitentia à Confessario imposita, quàm magnæ, quæ spontè assumitur, quia non hæc sicut illa, vim Sacramentalem habet. Quare optandum est pœnitenti, ut non levis illi pœnitentia imponatur.

II. Satisfactio ergò Sacramentalis, ut effectum suum sortiatur, necessariò debet fieri à pœnitente in statu gratiæ. Quia generaliter peccatum mortale impedit omnem effectum Dei gratiosum, qualis etiam remissio pœnæ temporalis in hac vel altera vita luendæ: neque Deus acceptat nostram satisfactionem 540

pro

pro pœnis temporalibus, nisi simus in gratia eius constituti: neque potest remitti vel compensari pœna temporalis, nisi priùs remissâ culpâ mortali pœna æterna debita in pœnam temporalem commutata sit, & sic non nisi pœna temporalis luenda supersit. Denique specialiter, quia remissio pœnæ temporalis est effectus secundarius Sacramenti, ideóque pendere videtur à permanentia effectûs principalis ac primarij, qui est remissio culpæ per infusionem gratiæ sanctificantis. Et hinc,

541 III. Pœnitens pœnitentiam injunctam adimplens in statu peccati mortalis, satisfacit quidem præcepto Confessarij, quia implet illud, quoad substantiam, cùm ponat totum opus præceptum, etsi non attingat finem præcepti, qui sub præcepto non cadit: attamen saltèm venialiter peccat: ut cum Suarez & communi DD. docet Layman *cit. l. 5. tract. 6. c. 15. n. 15.* Quia partem Sacramenti etsi minùs principalem suscipit indignè, & ponit obicem effectui Sacramenti secundario, scilicet remissioni pœnæ temporalis, sicque se bono aliquo Sacramenti privat. Eum tamen effectum, obice remoto recuperari docent Navarrus, Toletus, Caietanus, alij cum Layman *cit.* & Diana *p. 3. tract. 4. resol. 85.* Ut proindè necesse non sit, recuperato statu gratiæ, pœnitentiam injunctam repetere pro eo effectu recuperando. Ex dictis

dictis jam vides, quàm consultum sit pœniten-
tiam injunctam quamprimùm implere.

IV. Peccatum veniale, quod quis in im- 542
plenda pœnitentia committit: ut si quis in-
junctas preces distractè & negligenter persol-
vat, vel eleemosynam impositam cum vana
gloria elargiatur, non impedit effectum satis-
factionis Sacramentalis ex opere operato. Ita
cum aliis Coninck, & Layman *cit. num.* 14.
Ratio patet ex eo, quòd suscipiens Sacramen-
tum cum affectu peccati venialis, adhuc con-
sequatur effectum principalem gratiæ sanctifi-
cantis, ut ex communi DD. diximus *suprà* 1. *p.*
Tyrocinij: ergò similiter implens pœnitentiam
cum peccato veniali, particeps fit effectûs se-
cundarij Sacramenti, scilicet remissionis pœ-
næ temporalis, siquidem neuter effectus pro-
venit ex virtute operantis, sed ex opere ope-
rato ipsius Sacramenti.

§. III.

Necessariò & imponenda à Confessa-rio &c.

I. SAtisfactio Sacramentalis est necessaria, 543
seu necessariò imponenda à Confessa-
rio, *non necessitate Sacramenti*, secundùm om-
nes, *sed præcepti tantùm*. Quia est pars Sacra-
menti pœnitentiæ non essentialis, sed inte-
gralis tantùm], habens tamen effectum ex ope-
re operato. Undè fit, quòd, cùm adest impo-
ten-

tentia, ut in moribundis, vel ratione & sensibus destitutis non requiratur satisfactio reipsâ, sed sufficiat in voto vel proposito, saltem implicito & virtuali, in ipso vero dolore necessariò incluso, ut cap. 1. jam indicatum est.

544 II. Confessarius per se loquendo & regulariter, sub gravi culpa obligatur imponere poenitenti aliquam satisfactionem, seu poenitentiam congruam in Sacramento Poenitentiæ. *Omnes.* Ratio est: quia Confessarius ut Minister Secramenti tenetur procurare & servare eius integritatem, satisfactio autem est pars integralis Sacramenti Poenitentiæ; ut Judex tenetur servare justitiam vindicativam delicta congruâ poenâ compensando: ut Medicus tenetur sanare poenitentis morbos & vulnera, contra recidivam peccatorum congrua remedia & medicinas prescribendo. Quapropter Confessarius peccaret mortaliter, si pro peccatis, saltèm mortalibus nullam, aut pro peccatis gravissimis valdè levem poenitentiam imponeret. Attamen ex parvitate materiæ posse solùm venialiter peccare, si pro solis venialibus, aut mortalibus sæpius confessis levem poenitentiam injungendam omitteret, cum aliis rectè docet Lugo *disp. 25. sect. 4. n. 49.* Quia tunc deest Confessarius suo officio solùm in re levi. Et hinc, quando poenitens post jam impertitam absolutionem, dicit se hoc, aut illud peccatum oblitum, poterit si-

ne

ne peccato Confessarius dare novam absolutionem sine nova pœnitentia, tacitè extendendo primam injunctam pœnitentiam, ad illud novum, unum vel alterum peccatillum. Non autem licitè sic tacitè solùm extenderet ad novum peccatum mortale additum: sæpè tamen excusabitur, si expresè extendat, dicátq; pœnitenti: *Fac pro hoc, & prioribus peccatis pœnitentiam priùs injunctam, eò diligentiùs &c* Insuper dixi: *Per se loquendo & regulariter.* Nam

III. Excusatur Confessarius, ut nullam vel levissimam pœnitentiam injungat. 1. Quando pœnitens est impotens physicè vel moraliter: ut quando est mentis impos: jam morti proximus &c. de quo plusculis seorsìm *n. seq.* 2. Si cui revelaretur suum pœnitentem jam perfectè pro suis peccatis satisfecisse, nec indigere remedio in futurum. Ubi enim nullum est debitum pœnæ, ibi nulla debetur satisfactio: & quando nullum est periculum infirmandi, nulla debet adhiberi medicina. 3. Si pœnitentem Confessarius videat esse vehementissimè contritum: aut ex ipsa confessione ac signis advertat, jam multùm satisfecisse: sanè ipsâ contritione vehementi, humili & verecundâ confessione pœnitens plurimùm satisfacit; si ergo illa satisfactio appareat æqualis esse, nulla alia, vel non nisi levissima imponenda erit. Cùm autem id rarissimè, vel nunquàm 545

satis constare possit, tutiùs est semper injungere aliquam, saltèm levem pœnitentiam, ut monet etiam Lugo *cit. sect. 4. n. 48.* 4. Quando quis lucratur indulgentiam plenariam, potest dimitti sine ulla alia minuta pœnitentia, cùm per illam indulgentiam satisfiat debito pœnæ. Etsi autem id raro pro certo constet, sufficit quod probabiliter credatur. Quare rursùs tutius erit modicum quid satisfactionis injungere, aut etiam ipsum opus vel orationem ad lucrandam indulgentiam requisitam, v.g. consueta *sex Pater & Ave.* Certè S. Thomas *in 4. d. 20. q. 1. a. 3.* docet in consilio esse pœnitentiam implere, cùm quis lucratur indulgentiam. Et post Henriquez, Suarez, alios Layman *cit. n. 13. ait*: tempore Jubilæi, vel indulgentiæ plenariæ, non cogi pœnitentiam acceptare, nisi leviorem, quæ se habet per modum medicinæ ad tollendas peccatorum reliquias &c. Denique scrupulosus intra horam sæpiùs redit cum novis culpis, ut sæpiùs absolvatur, poterit relinqui sine nova pœnitentia, qùia supponitur satis esse imposita in præcedentibus Confessionibus.

546 IV. *Quoad infirmos & moribundos specialiter.* 1. Etiam infirmis, nondùm desperatis, satisfactio congrua imponenda est, si gravior esse debeat, implenda postquàm convaluerint. 2. Quod si verò desperata salus sit, ut plùs ab infirmo præstari non possit, expedit ei saltèm

hoc

hoc imponere,ut nomen JESU benedictum aliquoties, ter, vel quinquies v.g. ore proferat, vel si hoc non possit, corde concipiat & invocet. 3. Moneat etiam Confessarius, ut loco pœnitentiæ ipsam suam infirmitatem, dolores, molestias, ipsámque mortem impendentem Deo offerat in satisfactionem pro peccatis suis: ídque in unione passionis, dolorum, ac mortis Christi. 4. Itèm moneat ut de bonis suis eleemosynas largiatur, sacrificia offerri curet &c. quòd si anteà facto testamento ad pias causas legaverit, quando fortè adhuc in statu peccati mortalis constitutus, incapax erat satisfactionis, nunc animo ratificet Deóque offerat illud in satisfactionem pro peccatis suis: ut providè monet Navarrus *c.22.num.33.&* 36. aliósque citans Layman *cit. num.* 13. meritò addens non rectè agere Confessarios aliquos, qui apud moribundos solent circumstantibus dicere, ut gravem aliquam pœnitentiam pro moribundo impotente impleant: cùm id aliquam sigilli sacramentalis violationem contineat. Sufficit ergò circumstantes generatim hortari, ut pro morituro orent, aut alia opera satisfactoria Deo offerant.

§. Universaliter ergò semper aliqua saltèm levissima pœnitentia injungenda est, saltèm ob revereptiam Sacramenti eius integritatem meliùs servando. Verùm, eiusmodi causis excusantibus, per se loquendo, quanta & qualis

pænitentia injungenda sit: quæstio est, multùm sollicitos reddens pios Confessarios, meritò seorsìm tractanda mox inferiùs.

§. IV.

Et rationabiliter imposita à pœnitente acceptanda.

547 **P***Oenitens sub gravi obligatione, ex genere suo mortali, tenetur acceptare & implere pœnitentiam rationabilem, obligatoriè impositam à Confessario.* Ita Communissima DD. omninò vera, Conciliis conformis, & in praxi omnimodis tenenda sententia DD. contra paucos infrà nominandos. Explico & probo.

548 1. *Tenetur acceptare.* Ratio est: quia Confessarius potest & debet præcipere, ut jam suprà ostensum est: ergò tenetur acceptare, cùm hæc correlativa sint. *Antecedens* sumitur ex verbis Christi. Joan.20. *Quorum retinueritis peccata, retenta sunt.* Et Matth.18. *Quæcunque alligaveritis super terram, erunt ligata, & in cœlis.* Ex quibus verbis Concilium Tridentinum *sess.* 14. *c.* 8. concludit: in Sacerdotibus esse potestatem ligandi, non tantùm ad infirmitatis medicamentum, sed etiam ad peccati commissi vindictam ac satisfactionem.

549. Contraria tamen sententia sanè gravium Doctorum, Soti, Caietani, Sylvestri, Medinæ, ac Navarri *Man. c.* 26. *n.* 20. Nimirùm: liberum esse pænitenti acceptare vel repudiare pœni-

pœnitentiam à Confessario impositam: etsi, maximè post Tridentinum, non intrinsecè, tamen extrinsecè ab authoritate probabilis, ad hoc servire potest Confessario, ut neminē sine absolutione remittat, qui eam sententiam secutus nollet acceptare pœnitentiam impositam, paratus Deo aliàs satisfacere in hac vel altera vita, dummodò aliquam vel levissimam pœnitentiam subire velit. v.g. aliquot Pater & Ave: tunsionem pectoris &c. Eiusmodi enim etiam levissimam pœnitentiam recusans, pro peccatis præsertìm gravibus, meritò censeretur non rectè dispositus, nec seriò dolens de peccatis commissis, ideóque simpliciter repellendus à beneficio absolutionis, prout notat etiam Scotus in 4.d.19.§.ad quæstionem motam.

II. *Et implere sub gravi obligatione ex genere suo mortali.* Nam ut sub mortali pœnitens teneatur implere pœnitentiam acceptatam, & culpa omissionis mortalis sit, omninò, sicut in omnibus aliis legibus, præceptis, votis &c. imprimìs requiritur materia gravis & tantæ obligationis capax. Quare omnium consensu DD. communis nostræ sententiæ, peccat mortaliter, qui magnam pœnitentiam, eiusvè notabilem partem omittit. Contrà verò venialis erit tantùm, obligatio & culpa omissionis. 1. Omnium consensu, si in pœnitentia magna vel gravi, etiam pro mortalibus im- 549

posita, omittatur pars levis seu non notabilis, v.g. in Rosario integro una decas. 2. Si omittatur tota aliqua pœnitentia levis pro venialibus tantùm, (aut etiam mortalibus jam anteà legitimè confessis) injuncta. Suarez, Coninck, Layman, Lugo *ll. cc.* qui *num.* 50. dicit sententiam oppositam Tanneri negari ab omnibus. 3. Si etiam pro mortalibus imponatur & omittatur pœnitentia levis. Idem: quia licèt causa gravis sit, materia tamen est levis, & incapax tantæ obligationis. 4. Etiam, si pro venialibus tantùm, tamen ob eorum multitudinem, vel periculum labendi graviùs &c. rationabiliter imponatur pœnitentia gravis, ac omittatur: etsi probabiliùs mortale censeant Henriquez, Coninck, Lugo *cit.* alij: probabiliter tamen adhuc veniale tantùm censent Suarez *disp.* 38. *sect.* 7. *n.* 4. Layman *n.* 7 alij apud ipsos: eò, quòd durum videatur fateri, quòd quamvìs culpa contracta levis sit, tamen obligationem pro ijs satisfaciendi gravem effici posse per se loquendo. Per accidens autem est, si ad periculum peccati mortalis excludendum, gravius remedium imponendum videatur.

550 III. *Pœnitentiam rationabilem*. Non enim utique tenetur pænitens acceptare, minùs implere pænitentiam, si patenter reverâ sit irrationabilis, seu justò gravior & difficilior pænitenti, & Confessarius rogatus eam moderari nolit.

nolit. Tunc enim potest eam pænitens reverenter recusare; etsi Confessarius, eâ non mitigatâ, absolvere nolit, sine absolutione discedere, & alterius Confessarij judicio committere peccata sua. Quin etiam acceptâ absolutione, non tenebitur illam irrationabilem pænitentiam implere, si certò constet esse injustam, aut eam pænitens moraliter implere non possit, cùm nemo ad impossibile teneatur, neque tunc ad aliud quidquam obligabitur: Suarez, Coninck, alij cum Layman *cit. n.*6. Hinc specialiter non potest imponi pænitentia publica, si sit periculum revelandæ confessionis: neque ingressus Religionis; quia id nimìs durum videtur: nec pænitentia pro peccatis in futurum committendis; sed benè potest injungi, & à pænitente debet acceptare pænitentia medicinalis contra peccata in futurum committenda, aut pro peccatis commissis, sub conditione relapsûs. v. g. *Dic hâc vice Rosarium, si denuò ante confessionem proximam relabaris, uno die jejuna &c.*

IV. *Obligatoriè impositam*, Ut enim obliga- 551
tio pænitentiam implendi, & culpa omissionis sit gravis, omninò debet adesse intentio Confessarij ita obigandi pœnitentem. Quare cessat obligatio gravis & culpa, quando Confessarius non intendit obligare graviter. Quia tota hæc obligatio pœnitentis pendet ab intentione & voluntate Confessarij, tanquam Legisla-

gislatoris, qui potest suum præceptum, ut libet moderari: atque etiam gravem pœnitentiam injungere sub culpa levi: aut injungere, non absolutè, sed si pro peccatis suis satisfacere velit: aut etiam simpliter proponere per modum consilij, liberè, & sine omni obligatione: ut contra Vasquez benè probant Suarez, Henriquez, Coninck, Filliutius, Tannerus, consentiente Laymanno *sæpè cit. cap.* 15 *num.* 11. *in fine.* Gobat *n.*753. Et nos etiam infrà concedemus.

552 ¶. Tandem per se cessat obligatio implendi pœnitentiam, utcúmque etiam obligatione impositam, imprimis quando pœnitens est factus impotens eam implere: nec tunc tenetur implere per alium, etsi commodè possit: cùm præceptum datum sit de proprio opere, oratione, jeiunio, peregrinatione, &c. non de alieno: excepto tamen casu, quo Confessarius ita expresse præscripsisset, ut si per se non possit, faciat per alium, prout fieri posse infrà insinuabitur. Deindè, quando quis oblitus est pœnitentiæ impositæ, quamdiù non recordatur, aut memorem Confessarium consulere potest: neque tunc aliud quidpiam tenetur, neque confessionem repetere, ut aliam pœnitentiam recipiat, obligatur, ut quorundam scrupulosorum est persuasio: ídque verum est, sive quis culpabiliter, sive inculpabiliter oblitus sit: si enim culpabiliter oblitus est, v. g. ob volun-

voluntariam nimiam dilationē, satis erit confiteri ipsam illam culpabilē oblivionem, ut cōtra Richardum, Sylvestrum. alios quosdam, docent DD communiter: Vasquez, Coninck, Layman, Lugo, alii citati. Ratio horum est: quia præceptum Confessarii non plùs obligat, quàm aliæ leges & præcepta, quæ dum ignorantur, obligare nequeunt. Interim meritò consulunt DD. *citt.* expedire ut is, qui sive culpabiliter sive inculpabiliter oblitus est pœnitentiæ injunctæ, in sequenti Confessione petat sibi injungi aliam congruam peccatis, qualia confiteri soles, cùm longè præstet in hac, quàm alterâ vitâ satisfacere.

QVÆSTIO II.

Ordine 35.

Quanta & qualis pænitentia injungenda?

DE hoc magni momenti quæsito, illa perspicuè edisserit Concil. Trident. *sess.* 14. *c.* 8. *Debent ergò Sacerdotes Domini, quantùm spiritus & prudentia suggesserit pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate, salutares & convenientes pœnitentias injungere: ne si forte indulgentiùs cum pœnitentibus egerint, levissima quædam opera pro gravissimis delictis imponendo, alienorum peccatorum partipes efficiantur. Habeant præ oculis, ut satisfactio quam imponunt, non sit tantùm ad novæ vitæ custodiam,*

& infirmitatis medicamentum; sed etiam in praeteritorum peccatorum vindictam & castigationem. Nam claves Sacerdotum non ad solvendum duntaxat, sed & ad ligandum concessas antiqui Patres & credunt & docent. Hæc sancta Synodus perspicuè docens, ob duas causas pœnitentibus satisfactionem esse injungendam. 1. Ad vindictam peccatorum commissorum, & in medelam adversùs committenda. Sit ergò:

§. I.

Quanta pænitentia injungenda?

553 REGULA GENERALIS. *Pœnitentia injungenda, debet esse aliquo modo proportionata delictis, non absolutè, sed spectatâ simul Pænitentis dispositione, facultate & utilitate.* Ita omnes. Ex Concilio Tridentino modò recitato. Ratio est: quia sine dubio Confessarius non tenetur imponere pœnitentiam peccatis commissis simpliciter proportionatam seu æqualem: hoc enim & impossibile est; cùm pænæ peccatorum in foro Deì debitæ nobis sint incognitæ: & neque necessarium est, cùm homines pluribus aliis modis pro peccatis suis satisfacere possint, & de facto satisfaciant. Unde & Concilium Tridentinum *eâdem sess.* 14. *c.* 9. agnoscens impossibilitatem imponendi pœnitentias æquales, hortatur; *ut satisfaciamus pro peccatis, & pœnis sponte à nobis assumptis, aut Sacerdotis arbitrio pro mensura delicti im-*

impoſitis, aut à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis, apud Deum Patrem, per JESUM Chriſtum. Quare Confeſſarius pœnitentiam injuncturus ad hæc duo ſemper attendere debet: & peccatorum multitudinem, & pœnitentis diſpoſitionem, facultatem ac utilitatem maximè ſpiritualem. Nam ſimpliciter quantitas & qualitas pœnitentiæ permittitur Confeſſarii non mero libero arbitrio, aut beneplacito, ſed prudenti arbitrio & moderationi, ut neque nimiâ indulgentiâ videatur peccatis connivere, neque nimiò rigore peccatores absterrere &c. Pro quo pono aliquot propoſitiones, & velut Regulas practicas.

I. Confeſſarius ſemper ſollicitus ſit magìs 554
de procuranda diſpoſitione pœnitentis debitâ, ad obtinendum Sacramenti effectum, quàm de taxanda pœnitentia peccatis debitâ. Quare ante omnia faciat illos ſeriò intelligere gravitatem peccatorum ſuorum, & neceſſitatem ſatisfaciendi in hoc, vel altero ſæculo. Deinde realis ſit in declarandis oneribus, quæ ex peccatis oriuntur, ut ſunt reſtitutiones, ſatisfactiones, reconciliationes cum proximo, fuga occaſionum proximarum relabendi, &c. His enim jam ſatis gravantur pœnitentes, & gravitatem ſuorum peccatorum attendunt. Deinceps propoſitis congruis motivis contritionis vel attritionis, (juxta dicta *c. 3. q. 15.*) efficaciter inducant ad ſerium dolorem ſuper-

natu-

naturalem, firmúmque emendandi propositum. Habitâ & attentâ hâc dispositione pœnitentis.

555 II. Confessarii non sint anxii etiam cum gravibus peccatoribus, & aliàs ad subeundas graves pœnitentias indispositis: sed possunt leviores pœnitentias injungere, committendo eos judicio & misericordiæ divinæ. Cum talibus enim semper certum est periculum, nè aut pœnitentias graves non impleant, aut Sacramentum Pœnitentiæ eis exosum fiat, aut quærant sibi Confessarios ineptos, qui mederi nequeant, aut nè in pusillanimitatem ac desperationem labantur, & denique pereant. Quare rectissimè monet Layman *cit. num.* 11. si pœnitens probabili allatâ ratione, de pœnitentiæ gravitate conqueratur, plerùmque eam moderari, vel aliam leviorem imponere oportet, juxta sapiens consilium Gersonis. *Tutiùs est cum parva pœnitentia, quæ sponte suscipitur, & verosimiliter adimpletur, ducere confessos ad purgatorium, quàm cum magna non implenda præcipitare in infernum.* Solatur etiam illud D. Joan. Chysost. hom. 43. in caput 28. Matthæi. *Etsi erramus, modicam pœnitentiam imponentes, nonnè meliùs est propter misericordiam rationem reddere, quàm propter crudelitatem? ubi enim Paterfamilias largus est; Dispensator non debet esse tenax. Si Deus benignus, ut quid Sacerdos vult crudelis apperere?* Hæc San-

Sanctus, dignâ se sententiâ. Veruntamen ne Pœnitens, ob pœnitentiæ levitatem peccata sua leviùs æstimet, suaviter monendus erit à Confessario de insufficientia huius Pœnitentiæ, & adhortandus, ut ipsèmet ampliùs exerceat bona opera satisfactoria, ad lucrandas indulgentias &c. ut notant Layman & Lugo *citati*, & mox iterùm §. *seq.*

556 III. In satisfactione imponenda semper hos duos fines spectet Confessarius. 1. Ut quantùm fieri potest, pœnitentia imposita sit ad aliquam saltem castigationem & vindictam peccatorum: 2. Ut aliquo modo referatur ad novæ vitæ custodiam, & infirmitatis contra relapsus medicamentum, uti expressè præscribit Concilium Tridentinum suprâ allegatum. Certæ sunt aliquæ levissimæ pœnitentiæ, quæ tamen valdè castigant, meliúsque medentur v.g. illi, qui sæpiùs in idem peccatum recidit, injungere ut usque ad proximam Confessionem, singulis diebus, & quotiès cadit, aliquotiès salutationem Angelicam recitet: ut per certum tempus vesperi examen conscientiæ instituat, aliquot Missas audiat: intrà tale tempus denuò confiteatur & communicet: certam Ecclesiam aliquotiès visitet, præsertìm quandò magnus est confluxus, ut aliorum exemplo ad pietatem excitetur, & his similia, quæ pia & spiritualis industria facilè suggeret Confessario. Specialiter pro peccato luxuriæ, per se loquendo,

do, imponendæ essent castigationes corporis, jejunia, disciplinæ &c. sed sæpissimè Pænitentibus non cogruunt; soleo ergò injungere certas orationes, vel simpliciter usque ad proximam Confessionem, vel (si putem talem fictè pro exoneranda conscientia citò nimis iterùm confessurum) usque ad certum tempus, tot septimanas, per mensem, tot menses, (vix per annum, nisi pro homicidio, aut gravissimis sceleribus, similiter toto anno, vel ampliùs continuatis) vel usque ad certum aliquod tale festum, claudendas cum iterata sacra Confessione & Communione

557 IV. Confessari⁹ satagat imponere pœnitentis pœnitẽtias statui pœnitẽtis cuiuslibet congruas &oportunas, caveátq; imponere incõgruas. v.g. pauperi vel filiofamilias eleemosynã, operariis laboriosis, vel debilib⁹ personis, jejunia, mulieribus longas peregrinationes, valde occupatis multas preces, ut notavit etiam Scotus *in* 4. *d.* 17. *q.* 1. Item, nè talem pœnitentiã, v. g. jejunia, disciplinas, peregrinationes &c. injungat, unde Conjux, aut domestici suspicionem commissi criminis concipere possint, ut ex Navarro, Henriquez, aliis, observat Layman *n.* 11. rudibus obliviosis, ac valde occupatis consultum non est imponere preces quotidianas unius anni vel mensis, sed interdùm, ut jam innui, sub conditione. Quotiès in hoc peccatum rursùs incideris, recitabis hanc oratio-

rationem. multùm enim id momenti habet ad peccati emendationem. Hominibus verò vacantibus, quibus tempus satis suppetit, interdùm expediens est, quotidianam orationem, vel Missæ auditionem imponere, præsertìm usque ad sequentem confessionem, ut peccatorum suorum frequenter memores, citiùs per dolorem satisfaciant, vel certè ad remedium confessionis iteratò confugiant. Consultum tamen interìm est, non ita astringere, quin licentia detur, si opus pœnitentiæ uno die prætermissum fuerit, alterâ die duplicandi: sicut monet Navarrus *c.* 16. *n.* 10. Denique non facilè permittendum esse pœnitenti, ut voveat, vel juret tale peccatum non ampliùs patraturum, jam alibi monuimus.

§. II.

Causæ excusantes, ut justò minor pœnitentia imponi licitè possit.

COnfessarius ergo pro gravibus peccatis, absque 558
nulla justa causa, ex mera conniventia, affectu, vel respectu humano levissimas, seu nimìs leves injungens pœnitentias, v.g. pro peccatis carnalibus, aliquot Pater & Ave, absque dubio peccat graviter, & siquidem eâ conniventiâ ansam præbeat licentiùs peccandi, eorum peccatorum particeps fit, ut expresse dixit Concil. Trid. suprà allegatum. Væ igitur illis! Veruntamen plures sunt causæ excusantes, ob quas

quas justô minor pœnitentia injungi licitè possit.

Prima est infirma corporis constitutio, & fragilitas seu corporis seu animæ, ob quam timetur majorem etsi justissimam pœnitentiam non impleturus, idque maximè, si pœnitens nolit acceptare pœnitentiam graviorem, etsi rationabilem, (*de quo q. præced.*) tunc utique satiùs erit imponere pœnitentiam mediocrem, seu levem, præmonendo tamen satisfactionem esse insufficientem; ideóque aliùndè in hac vel altera vita supplendum, prout jam *suprà num* 2. insinuatum. Addit Bonacina apud Gobat *n.* 758. etiam quando pœnitens minuendo pœnitentiam, allicitur ad frequentiorem, utilémque Confessionem.

Secunda, quando apparet magna seu notabilis contritio ac dolor pœnitentis, quâ jam multùm expunxit de debitis pœnis, quippè quæ per seipsam sola totam pœnam abolere posset, de qua jam dictum *q. præced.*

Tertia. Quando apparet pœnitentem aliundè satisfacere seu solere præstare, & præstiturum multa bona opera. An autem ad diminuendam pœnitentiam etiam conducat, si Confessarius reflexè dicat illa verba: *quidquid boni feceris, vel mali sustinueris &c.* videbimus *infrà* §.4.

Quarta causa diminuendi pœnitentiam est, quando pœnitens lucratus est, vel lucrabitur,

vel

vel lucrari solet indulgentias, etiam non plenarias, (nam de plenariis jamdictum *q. praeced.*) Quod in praxi valdè notandum, cùm enim in urbibus ferè omnes, & in pagis plurimi inscripti alicui Confraternitati gaudenti multis & magnis indulgentiis, quas lucrantur, cùm perficiunt opera præscripta in bullis illarum Congregationum, etiam si illarum ignari sint, aut gnari quidem, at orant, vel faciunt illa opera absque intentione lucrandi illas: ut benè probat Gobat in suo thesauro indulgentiarũ: ideò Confessarius sollicitus de pœnitentia injungenda, quærat ex pœnitente, an non sit inscriptus alicui Confraternitati, & affirmanti dicat: ergò diligenter perfice tuas preces & opera præscripta, quibus indulgentias lucreris, ideò enim tibi pœnam meritam dimidio, & ampliùs diminuo.

¶. Tandem causam & modum gravissimis 559
peccatoribus multùm diminuendi pœnitentiam, extraordinariæ & heroicæ charitatis, exemplo suo Confessariis præluxit sanctissimus Indiarum Apostolus Franciscus Xaverius, qui maximam pœnitentiæ injungendæ partem in se suscepit luendam, & reipsâ luit severissimis disciplinis, jejuniis, aliis mortificationibus: vide Barholum in ejus vita: & cogita an imitari velis.

§. III.

Qualis pœnitentia, seu qualia opera injungenda?

560 I. OPera pro pœnitentia, seu satisfactione Sacramentali ordinariè injungenda, comprehenduntur istis tribus. *Oratione*, *jeiunio*, *eleemosyna*. Et omninò congruenter. Nam sicut homo peccando offendit Deum, seipsum maculat, & proximum sæpè lædit, aut scandalizat: ita vicissim per *Orationem* Deum propitiat: per *jeiunium* seipsum castigat & purificat: per *Eleemosynam* proximum sublevat. Unde Oratio ordinariè injungenda pro peccatis contra Deum, ut blasphemis, in divino cultu negligentibus &c. jeiunium pro peccatis in seipsum, ut gulosis, luxuriosis. Eleemosyna pro peccatis in proximum commissis: salvo tamen jure restitutionis: & attenta facultate, & dispositione pœnitentis.

561 II. Sub oratione comprehenduntur omnes actus Religionis ac virtutum Theologicarum: ut actus fidei, spei, charitatis, seu amoris Dei, contritionis: laudis divinæ: gratiarum actiones, adorationes, genuflexiones, peregrinationes, templorum & locorum sacrorum visitationes &c. Sub jeiunio comprehenduntur omnes pœnalitates, ac afflictiones, seu mortificationes corporales: disciplinæ, cilicia, humi-cubationes, peregrinationes &c. Sub E-

lee-

leemosyna comprehenduntur omnia opera misericordiæ corporalia & spiritualia, omnésque actus charitatis erga proximum.

III. Quamvis autem omne opus bonum etiam internum charitatis orationis mentalis &c. homini pro statu naturæ lapsæ pœnale, laboriosum, adeóque satisfactoria sunt; tamen opera externa, oratio vocalis præsertim cum genuflexione, manuum extensione, jeiunium, Eleemosyna, & eiusmodi, quibus corpus affligitur, magis laboriosa & afflictiva sunt; ideóque cæteris paribus magis satisfactoria, quare plerumque etiam talia à Confessario injungenda sunt. Accedit & alia ratio ex parte Sacramenti, ut scilicet sic etiam hæc pars integralis Sacramenti, *Satisfactio* per se & propriè sit sensibilis. 562

IV. Nihilominùs tamen potest, & interdùm, considerato pœnitentis statu, etiam expedit injungi actus merè internos, ut fidei, spei, charitatis, meditationes, examina conscientiæ, generale, speciale, &c. Item, ut pœnitens aliquotiès de die cogitet de præsentia Dei omnes actiones nostras intuentis, ut meditetur de morte certò sibi imminente, de judicio Dei terribili, pœnis inferni: de Passione Domini &c. simúlque eliciat actum charitatis, contritionis de peccatis cum proposito emendationis, uti ex Suarez *d.* 23. *sect.* 6. notat Layman *ibid.* Ratio est; quia ex una parte, hi actus in ordi- 563

ne ad Sacramentum ſatis ſenſibiles fiunt, per externam injunctionem Confeſſarij, & acceptationem pœnitentis, & inſuper plerumque ſe ſenſibiliter produnt ſignis & motibus ſenſibilibus (qualis ſenſibilis manifeſtatio pro maiori ſecuritate imperari poterit à Confeſſario) ex altera autem parte ſunt opus aptum ad ſatisfaciendum, & quàm maximè utile pœnitenti ſæpiſſimè multomagìs, quàm opera externa, ut experientià conſtat. Præterea alia nonnulla ſunt opera, de quibus dubitari poteſt, an pro ſatisfactione Sacramentali rectè injungi poſſint, quæ breviter ſpecifico.

§. IV.

Opera quædam dubia proponuntur & explicantur.

I. *An opus aliàs debitum?*

564 1. ETſi ordinariè omninò conveniat injungi opera ſupererogatoria, ſeu aliundè ex præcepto aliquo, vel fortè voto pœnitentis non debita, ut nimirũ pœnitenti novũ aliquod onus & difficultatem afferat: alioquin certè homines parùm curarent, ſi eis die Dominico injungatur auditio ſacri, die veneris abſtinentia à carnibus &c. Quare ſi Confeſſarius tibi injungat auditionem ſacri, vel jeiunium, teneris audire ſacrum vel jeiunare, cùm ullâ lege Eccleſiæ, aut proprij voti obligatus

gatus es, ut omnes advertunt. Excepto tamen, si ex verbis Confessarij, vel rei circumstantiis contrarium & mitior sensus colligi possit. Ut si Confessarius dicat tibi die festo, vel Dominico: audias hodie vel tali festo tria sacra, aut duo, intelligendus est etiam Missam Dominicæ vel festi præceptam comprehendere velle, & præter unum sacrum debitum aliud unum tantùm audire debeas. non plura. Coninck *d.* 10. *dub.* 8 Layman. *n.* 9 Lugo, Tamburinus *cit.* Si dicat: audies quotidie sacrum per mensem, non censetur te festis & Dominicis diebus obligare ad aliud sacrum præter debitum. Gobat *n.* 749. Similiter si dicat: Largire Eleemosynam uni pauperi: satisfacies largiendo extremè egenti, quia licèt aliàs debuisses succurrere ex charitate, tamen ex modo injungendi non videtur Confessarius te obligare ad non extremè egentem.

II. Insuper interdùm ob pœnitentis fragi- 565
litatem consultum erit (semper tamen, meo consilio, injunctâ priùs aliquâ saltem modicâ pœnitentiâ supererogatoriâ) alioquin paæceptum seu aliundè debitum, ipsi pœnitentiæ loco imponere, ut si Confessarius nactus sit hominem, qui præcepta Ecclesiæ non observat, in festis non solennibus Missam non audiat, jejunia violet &c. Item Clericum horas passìm Romam mittentem &c. injungat ei, ut usque ad proximam Confessionem diebus festis om-

nibus Missam audiat, stata Ecclesiæ jeiunia observet: Horas quotidiè diligenter recitet &c. Ex communi Layman *cit.c.*15. *n.*10. Lugo *disp.*25. *sect.*5. Quo casu omittens pœnitentiam talem aliundè debitam: v g. Clericus horas unius diei omittens, duo peccata specie diversa committit: unum contra præceptum Ecclesiæ, alterum contra præceptum Confessarij, ideóq; in confessione sequenti necessariò aperiendo, dicendo v.g. Semel omisi horas Canonicas etiam à Confessario mihi pro pœnitentia injunctas.

566 III. Similiter, quando pœnitens aliquas pœnitentias omisit, quibus sat gravatus manet, potest ei Confessarius easdem pœnitentias jam anteà debitas, denuò injungere ad sublevandam fragilitatem suam: ídque maximè in pusillanimibus & scrupulosis. Eadémque ratione in partem pœnitentiæ assumi & imponi poterunt aliæ obligationes pœnitentis ex peccatis præteritis contractæ, ut restitutio pro damno illato, satisfactio pro injuria, remissio offensæ, salutatio inimici, vitatio occasionis certæ peccandi, &c. dummodò spes sit pœnitentem pariturum, & non, nihilominùs omittendo peccatum duplicaturum. Denique utiliùs & securiùs pro pœnitentia injunguntur illa, quæ ipsi (alioquin sine obligatione sub peccato) præscribuntur in sua congregatione vel confraternitate, ut jam suprà §. *praced.* attigi:

ut

ut preces statæ, examen vespertinum, missa quotidiè audienda &c. usque ad proximam confessionem, vel ad certum tempus: & hinc sequitur.

II. *An omnia opera, quæ alioquin facturus est?*

POtest Confessarius interdùm modicâ pœnitentiâ impositâ, etiam reliqua pœnitentis opera, tam debita, quàm libera determinato aliquo tempore facienda: hoc die, hâc septimanâ, hoc mense, hoc toto Adventu vel Quadragesima, imò hoc toto anno, *authoritativè elevare & imponere* in satisfactionem seu pœnitentiam Sacramentalem: imò hoc, quando valdè expedit magnis peccatoribus, quibus ob fragilitatem, vel occupationes condigna pro peccatis pœnitentia imponi non potest. Ex communi Marchant *Tribun. p.* 1. *Tract.* 4. *tit.* 7. *q.* 4. Ratio est: quia hoc nihil repugnat. Et sicut potest Confessarius injungere pœnitentiam totius anni, in certo opere debito vel indebito: sic etiam potest injungere in pluribus, atque omnibus bonis operibus, quæ pœnitens tali tempore facere potest, & solet, vel etiam debet. vg totum jejunium quadragesimale: officium divinum totius anni, Eleemosynas solitas &c. &c. 567

II. Dixi: *authoritativè elevare &c.* id est: per modum sententiæ. Quare hæc elevatio o- 568

perum in satisfactionem Sacramentalem sanè regulariter non fit ijs verbis consuetæ formulæ: *Passio Domini nostri JESU CHRISTI &c. & quidquid boni feceris, vel mali sustinueris, sit tibi in remedium peccatorum &c.* cùm verba illa tantùm deprecatoria, quibus Sacerdos solùm benè precatur pœnitenti, nullam autem circa pœnitentem potestatem exercet: *ideóque sic prolata* nullam habent vim elevandi omnia opera ad effectum aliquem Sacramentalem, sicut certè non elevant passionem Christi, merita B. V. M. & omnium Sanctorum: uti cum aliis meritò docent Tannerus, Layman, Lugo, Marchant *ll. cc.*

569 III. Dixi rursùs: *sic prolata.* Nam per illa, quandò pronunciantur authoritativè seu sententialiter cum intentione elevandi in Sacramentalem satisfactionem, (& quid quæso obstet, planè ad huius vim elevari, quidquid pœnitens in statu gratiæ boni fecerit, vel patienter sustinuerit, ut proindè fieri possit, ut quis toto vitæ tempore satisfaciat ex opere operato pro suis delictis; seu obeat pœnitentiam Sacramentalem: docent magni DD. cum Navarro *in c. falsas De pœnit. d. 5.* Diana *p. 3. tr. 4. resol.* 82. monens proindè ea verba non facilè omittenda à Confessario, atque ob idipsum, quandò à Confessario proferuntur illa verba, jure imponi pœnitentias minores (contra Lugo & alios citatos) Bassæo, Leandro, Candido, aliísq; cita-

citatis docet idem Diana *p.* 11. *tr.* 2. *resol.* 3. nec mihi displicet. Quia licèt illa verba prout in contextu sonant, deprecatoria sint, non video tamen, cur non possint à Confessario speciali intentione enuntiari ita authoritativè cum intentione prædicta elevandi, dummodò idipsum pœnitentii significet, eóque exstimulet ad bona opera facienda, & mala patienter tolerandæ tanquam pro satisfactione & pœnitentia Sacramentali.

III. *An opus pro Defunctis, vel pro aliis?*

POtest etiam pro pœnitentia injungi oratio, 570
jeiunium, eleemosyna, aliudvè bonum opus pro defunctis applicandum à pœnitente: idque non tantùm quoad impetrationem, sed etiam quoad satisfactionem: ut contrà alios, cum aliis rectiùs docent Lugo *disp.* 15. *sect.* 5. Diana *p.* 3. *tract.* 24. *resol.* 54. Gobat. *Alphab. Confess. n.* 751. Atque etiam Catechismus Romanus *tit. de satisfactione finem.* Ratio est: quia ipsa illa charitativa & misericors voluntas applicandi opus eiúsque oblatio pro defunctis, est multùm satisfactoria pœnitenti, & insuper ei remanet fructus satisfactionis ex opere operato illius operis per Sacramentum elevati: & solùm fructus satisfactorius & impetratorius ex opere operantis applicatur, & cedit miseris animabus in purgatorio: ut proindè ea obligatio non impediat, sed meritò charitatis etiam

augeat satisfactionem propriam pœnitentis.

571 ℣. Quin universaliter simili charitate opera sua bona offerre Deo, & applicare pro defunctis quoad meritum, satisfactionem & impetrationem non minùs, sed multò prodesse operanti, quàm si pro seipso obtulisset & applicuisset, latè probat Jacobus Munfordus *Tract. de misericordia fidelibus defunctis exhibendâ c.* 7. 8. 9. 10. 11.

572 Denique dubium esse non potest, quin pro pænitentia sacramentali rectè imponantur omnia offerenda & applicanda pro aliis, ut pro necessitatibus Ecclesiæ, pro salute Pontificis, pro afflictis, captivis, pro infirmis, pro agonizantibus, pro peccatoribus &c. in quibus intentio Confessarii solet esse, (certè mea semper est) ut offerantur solùm quoad impetrationem, adeò ut tota satisfactio ex opere operato & operantis pœnitenti remaneat, & insuper meritò charitatis ea applicatio augeatur.

IV. *An opus per alium implendum?*

573 Convenit sine dubio regulariter opus bonum imperari, quod ab ipso pænitente præstandum sit, puta, ut ipse pænitens oret, jejunet, peregrinetur, eleemosynam de proprio largiatur. Quare, si ejusmodi opus exequi non possit, liberatur obligatione, nec tenetur alium rogare, vel subsistere, ex communi apud omnes *citatos.* Sed neque si ipse exiqui possit, ali-

alium substituere potest: quidquid alii opinati sunt Nam inter propositiones damnatas ab Alexandro VII. 1665. ponitur & hæc *Pænitens propriâ authoritate aliũ substituere potest, qui loco ipsius pænitentiam adimpleat.* Interdùm tamen personis debilibus, vel morituris injungi potest, ut curent ab aliis, v.g. pro tali necessitate orari, peregrinationem institui: &c. Tunc verò non opus illud, quod ab alio perficitur, sed ipsa illius operis procuratio à pænitente cum aliquo sumptu vel labore facta pænitentiæ Sacramentalis rationem habet: ut doctè observat Layman.

V. *An opus sub consilio solùm implendum?*

COnvenit sine dubio, imò probabiliùs debet à Confessario pænitentia imponi per modum præcepti. & non per modum Concilii: sic enim videtur significare textus Tridentini suprà initio allegatus: attamen rursùs etiam ob fragilitatem Pœnitentis, interdùm totam pœnitentiam posse imponi per modum Concilii. v.g. Jejunabis tribus diebus Sabbathi, ter te flagellabis, si tibi placuerit, docent probabiliter graves DD. Navarrus *c, 22. n. 24.* apud Layman *n.* 11. non repugnantem: & Gobat *n.* 753. rationem dantem. Hoc enim modo etiam ligat Sacerdos, qui vult, ut illa opera non prosint ex opere operato, nisi dependenter à sua determinatione. 574

IV. *An*

VI. *An cessatio à bono opere.*

575 TAndem etiam aliquando pro pœnitentia injungi poterit cessatio à bono opere, utpotè pœnitenti minùs congruo, vel in anima, vel corpore nocivo: & in raro casu abstinentia à Sacra Communione ad tempus, ut contra aliàs probat Suarez apud Gobat *n.*752. Et secundùm Leandrum, aliósque apud Dianam p. 11. etiam homini Cælibi susceptio Matrimonii, ut erautur à peccatis carnis, quibus est perditè deditus. Contra tamen sentit Layman *cit. n.* 11. eò, quòd Matrimonium maxima debeat esse liberum, & carnale, & spirituale. Matrimonium autem Spirituale, seu ingressum & professionem Religionis non posse injungi pro Pœnitentia, communis est sententia DD. Quare cum in sacris Canonibus aliqui ob crimen jubentur in Monasterium detrudi; intelligi non debet, ut profiteantur, sed ut opera pœnitentiæ in claustro peragant.

QUÆSTIO III.

Ordine 36.

Quando imponenda & implenda Pœnitentia? a quo? & qualiter commutanda?

§. I.

§. I.

Quandò imponenda.

I. PÆnitentia convenientiſſimè imponitur, & regulariter imponenda eſt poſt audita peccata, ante datam abſolutionem juxta conſuetudinem ritè introductam. Navarrus, Suarez, Layman, Lugo, *cit. omnes*. Ratio eſt: 1. Ut omnes partes Sacramenti materiales ſubjiciantur Sacerdotis abſolutioni tanquàm formali parti. 2. Ut ſic Ordo judicii & juſtitiæ vindicativæ meliùs ſerv tur, ſi pœnnitens ſatiſfactionem priùs ſpondeat. 3. Nè fortè accepto beneficio abſolutionis reſpuat onus pœnitentiæ & hinc 4. Pœnitentia ſi modica ſit, non ſolùm ante abſolutionem perfici poteſt, ſed etiam ut perficiatur, quandóque à Confeſſario imperari: quamvìs tunc non habeat vim ſatisfaciendi ex opere operato, niſi poſt datam abſolutionem, & Sacramentum pœnitentiæ eſſentialiter completum, prout benè omnia probat Lugo *cit. de* 25. *n*. 28. Cæterùm, cùm hujus Ordinis nulla appareat neceſſitas, vel obligatio, fatentur omnes etiam poſt abſolutionem datam adhuc poſſe injungi pœnitententiam, idque non tantùm caſu, ſi anteà injungere Confeſſarius oblitus eſſet, ſed aliquando etiam ſtudio, ut ſi gravis aliqua obligatio imponenda, quam ante abſolutionem ſignificare non videatur conſultum, nè fortè pœnitens fi- 576

ctè

ctè acceptans, vel promittens, absolutionem sacrilegè recipiat, de quo fortè alibi. Et hæc de imponenda pœnitentia satis. Jam de implenda pluscula.

§. II.

Quando implenda?

577 I. PÆnitentia injuncta à Confessario, præfixo certo tempore vel termino, eodem præfixo tempore utique impleri debet. Quanquàm talis termini dilatio facilè excusari possit à mortali: quia plerúmque præceptum Confessarii cadit magìs in rem ipsam præstandam, quàm in tempus præfixum. Undè Diana *p.9. tract.7.resol.57.* rectè à mortali excusat eum, qui jussus à Confessario jejunare hac die veneris vg. differt in diem veneris sequentem: Item, si jussus communicare singulis mensibus, mense finito differt ad 6. vel 8. dies, præsertim ex causa, quamvìs levi. Et hinc, qui pœnitentiam tempore vel die præfixo non persolvit non ideò deobligabitur. Præfinitur enim tempus ad implendam, seu non differendam, & non ad finiendum obligationem: Et regulariter censetur Confessarius ita determinare tempus, ut si tunc Pœnitens, sive ex desidia, sive ex justa causa, non implerit, teneatur proximè supplere. Excipe tamen, nisi quandoq; ex circumstantiis colligatur illam pœnitentiam

tiam fuiſſe planè affixam certo diei vel tempori. Ut, ſi dicat: Pro tua ſalutari pœnitentia hoc anno jejunabis ſingulis diebus Sabbathinis,& ſingulis feſtis B.V.communicabis,&c. ita cum aliis Coninck, Bonacina *citt.* Gobat *n.*767.

II. Pœnitentia injuncta absque præfinito 578
tempore, ut communiter fieri ſolet, per ſe loquendo, impleri debet, quamprimùm commodè moraliter fieri poteſt: ſecundùm communem DD. Coninck, Layman, Lugo, alii, eô, quòd ſit pars integralis Sacramenti, ut ſine juſta cauſa diutiùs differre minimùm venialis culpa ſit: atque adeò etiam mortalis. 1. Si nimiùm & ad longum tempus differatur. Lugo cit. *n.*89. præſertim. 2. Cùm ſubeſt periculum oblivionis 3. Si pœnitens prævideat ſe poſteà non impleturum, aut dubitet, an poſteà implere poſſit: 4. Si pœnitentia implenda ipsâ dilatione minuatur: uti, ſi cui injunctum eſſet perpetuum aliquod officium, Roſarium, jejunium, &c. tunc ad octiduum ſine juſta cauſa differre, à mortali excuſant plerique: Ego aliquid ampliùs concederem. At generaliter nimìs largè Diana *citatus* permittit pœnitentiam ſine mortali differri poſſe uſque ad annum: cùm tanto tempore plerumque ſubſit periculum oblivionis: & ſine dubio falſum eſt, ſi prævideatur impotentia, aut pœnitentia ipsâ dilatione minuatur. Tandem

res

res tota pendet ab intentione Confessarii. Si nactus rigidum, cave tibi, & time. Si benignum, etiam cave, sed nè facilè time noxam mortalem, nisi in modò dato, duplici casu, si prævideatur impotentia vel oblivio, & si pænitentia dilatione minuatur.

579 III. Potest pœnitens exoluere pœnitentiam, quando exercet aliud opus præceptum, modò pœnitētia & illud opus se invicē non excludāt. Quare v. g. dum audit Missam de præcepto, potest recitare Rosarium, Psalmos Pœnitentiales, vel aliud officium pro pænitentia injunctum: quia hæc invicem se non excludunt: cum eiusmodi preces vel officia etiam liberè rectè recitentur sub Missa de præcepto audiendâ. At verò celebrans Missam de præcepto, non potest pro pœnitentia simul audire aliam Missam ab alio simul lectam, vel celebratam; quia hæc invicem se excludunt: cùm Missam audire opponatur Missæ celebrationi.

580 IV. Pœnitens etiam satisfacit, ita ut nihil repetere teneatur, si rem injunctam exequatur integrè, etsi non intendat, imò nec cogitet tunc implere pœnitentiam, & satisfacere suæ obligationi: ut si Confessarius injunxit tibi tria Rosaria: & tu tria recites ex devotione solitâ, vel quia inscriptus es confraternitati Rosarii, aut sodalitati alicui B V. Ita contra alios communiter DD. Sanchez *lib.* 1. *Moral.* *c.*13.*n.*17. Lug. *disp.*25. *sect.*4.*n.*17. Quin etiam, si

si expressè dicas: Volo hoc Psalterium recitare, quia sum Sodalis B.V. & tribus proximis diebus dicam tria Rosaria, ut exolvam me obligatione pœnitentiæ mihi impositæ à Confessario, adhuc satisfecisti, nec illa tria alia Rosaria recitare obligaberis: ut docent iidem DD. contra alios, *in materia de legib.* Præcepta enim particularia sunt interpretanda iuxta normam universalium. At si dicam: hodie recitabo Psalterium, quod teneor ex voto: cras aliud pro pœnitentia à Confessario impositum: erone cras liber? Non eris: sunt enim hic distinctæ obligationes, quibus uno actu (nisi fortè sic annuente Confessario expressè, iuxta suprà dicta) satisfacere non potes.

§. III.

A quo commutanda.

POEnitentiam justam à Confessario impositam, in aliam commutare potest solus Confessarius: non tamen solus idem, qui primus imposuit, sed ex rationabili causa etiam alius quicúnque, saltem æqualem potestatem habens. Est tota communis, ut patebit. 581

I. *Pœnitentiam justam à Confessario impositam.* Quæstio enim hæc procedit tantummodò de Pœnitentia, quæ à Confessario justè imposita est, *certò*, vel certè *dubiè*. Si enim constet, Sacerdotem ab initio erràsse, ac pœnitentiam injustè impositam fuisse, nullâ opus erit commutatione, cùm ex dictis 582

constet, Pœnitentem ad eam non obligari, sed omninò liberum esse. Quandò autem verè dubium est de justitia pœnitentiæ injunctæ cognoscere & declarare, an Confessarius imponens pænitentiam errârit, ad quemcúnque virum doctum ac probum, adeóque etiam ad ipsum pænitentem, si judicio polleat, pertinere potest, ait rectè Layman, *n.* 17. Et sic rursùs commutatione opus non erit.

583 II. *Commutare potest solus Confessarius.* Ipsemet autem Pænitens pænitentiam justam à Confessario impositam non potest commutare in aliam, etiam evidenter meliorem. Est communis & vera sententia, Layman, Lugo, alii passìm. (etsi oppositum probabile censeat Diana *p.* 11. *tract.* 7 *resolut.* 3. citans Navarrum, Bassæum, alios octo. Quòd tamen communi Ecclesiæ & fidelium sensui repugnare meritò censeat Lugo *sæpe cit. disp.* 25. *sect.* 6. Et, *quæso, nè patiaris te inescari istis novitatibus*, ait prudenter Gobat *n.* 774.) Ratio autem est. Quia opus à Confessario impositum virtute clavium ad hoc elevatur, ut sit opus sacramentale, & satisfactorium ex opere operato; quale non potest esse illud aliud opus à pænitente subrogatum, quantumvis melius. Adde, quo inferior nunquàm possit commutare in melius opus à superiore præceptum: sed pænitens judicio Confessarii tanquàm Superioris se subjecit, ideóque tenetur eius senten-

tiâ

riâ stare, quia, quæ Sacerdos *ligavit in terris, manent ligata & in cælis.*

§. Alia est ratio de voto, quod vovens, (tanquàm sui ipsius Legislator, proprio arbitrio, in evidenter melius commutare potest) Est ergò Confessarii id opus & munus proprium.

III. *Non solus idem Confessarius. qui primò imposuit, sed ex rationabili causa, etiam alius quicúnque, commutare potest pænitentiam à priori Confessario impositam.* Ita communis & 584
& certa sententia DD. Suarez, *disp.* 38. Layman. *n.* 16. Lugo cit. alii passìm (contra Vasquez & alios nonnullos) Ratio est. Quia idem est tribunal, idem judicium eiusdem potestatis: etsi diversi in individuo sint ministri, eorum tamen potestas est eiusdem rationis, non solùm ad remittenda peccata, sed etiam ad solvenda, seu relaxanda vincula pænarum, quibus adstricti sunt pænitentes; ergò sicut potest pænitentiam semel injunctam commutare primus Confessarius, ita etiam, ob rationabilem causam (utpotè quando sic expedit, & primus Confessarius commodè adiri nequit) poterit commutare etiam secundus, & quivis alius: & addidi notanter.

IV. *Saltem æqualem potestatem habens.* Nam 585
si pœnitentia esset imposita pro casibus reservatis, à Confessario ab iis absolvendi potestatem habente; non posse posteà commutari ab

alio Confessario potestatem in reservata non habente, communior est sententia Doctorum, & tenet Lugo *sæpe citat.* tamen apud eundem contrarium probabiliter docent Vasquez, Henriquez, Farnandez, Navarrus. Ratio prioris sententiæ negativæ est: quia accessorium sequitur principale: ideóque qui non potest solvere ab ipso peccato reservato, videtur etiam non posse solvere à pœna pro peccato reservato, impositâ. Ratio posterioris sententiæ affirmativæ est: quia reservatio per primam absolutionem jam est sublata: ideòque illa peccata non sunt ampliùs reservata; ideò videtur, quòd alius inferior Confessarius respectu illius pœnitentis jam habet sufficientem jurisdictionem in illa peccata, ideòque & pœnitentiam pro illis impositam, & consequenter auditâ Confessione, eam posse commutare.

§. IV.

Quomodo commutanda?

586 I. Confessarius, qui primus injunxit pœnitentiam, potest illam commutare absque eo, quòd pœnitens confiteatur de novo illa peccata, imò & extra Sacramentum, absque ulla nova Confessione, si is adhùc recordetur peccatorum, & statûs pœnitentis: & saltèm, si pœnitens recurrat intra breve tempus, ut moraliter idem judicium censeri possit,

sit, v.g. eodem, vel sequenti, aut saltèm intrà triduum. Ita Navarrus *c. 26. n. 22* aliique multi: imò etsiamisi longum tempus intercesserit: Salas, Aversa, Diana, alii cum Lugo *cit. sect. 6.* Ratio est: quia tale judicium eiusdem Confessarii semper faciet unum moraliter cum praecedenti Confessione adhuc aliqualiter recognitâ, adeóque censebitur pertinere ad idem Sacramentum. Secùs utique esset, si Confessarius nullam Confessionis factæ ac peccatorum Confessorum memoriam retineret, in communiori & tutiori sententia, Soti, Valentiæ, Layman *cit.* cùm Sacerdos non possit sententiam ferre, nisi cognitâ causâ. Addit Layman eodm *num.* 16 *post. med.* Quare secundùm hanc probabiliorem sententiam, repetenda est quóque Confessio, tametsi ab eodem Confessario peccatorum memoriam retinente; sed interposito tempore longiori, v.g. trium vel quatuor dierum intervallo, pœnitentiæ commùtatio postuletur. Cùm enim prioris sacramentalis Confessionis judicium, legitimè absolutum fuerit, & cum eo posterior pœnitentiæ impositio ob temporis intervallũ, nullum ordinem gerat; sequitur non fore hanc pœnitentiam sacramentalem, seu pertinentem ad Sacramentum Pœnitentiæ, nisi denovo sacramentalis Confessionis & absolutionis judicium instituatur. Sic Layman sanè probabilissimè tu-

tiora suadens, attamen nostra probabilia & tuta non negans, ut patebit.

587 II. Alius autem Confessarius non potest extra Sacramentum & Confessionem commutare pœnitentiam ab alio Confessario impositam, juxta communissimam DD. sententiam *cit omnes* (quidquid alii opinentur apud Dianam *p. 4. tract. 4. resol. 241.*) Ratio clara est: quia Confessarius nullam habet juridictionem, seu potestatem sacramentalē in pœnitentem, nisi dùm sedet ut Judex in hoc Tribunali: at non censetur sedere in hoc tribunali, nisi dùm actu audit Confessiones, & administrat Sacramentum pœnitentiæ, aut ratione Sacramenti jam administrati cum pœnitente agit: unde est & alia differentia inter primum & alium Confessarium: quòd primus, sicut pœnitentiam pro libitu imposuit, ita etiam pro libitu commutare possit: alius autem Confessarius pœnitentiam ab alio Confessario impositam non pro libitu (cùm non habeat imperium par in parem) sed tantùm ex justa & rationabili causa commutare potest, ut omnes agnoscunt. atque hinc insuper.

588 III. Alium Confessarium non posse commutare pænitentiam, nisi pænitens priorem Confessionem repetat, & novæ Judicis sententiæ se subjiciat, docet communior, & sine dubio probabilior & tutior sententia DD. Navarrus cum Suarez, Coninck, Layman. *ll. cc.*

ra-

ratio satis firma est. Quia Judex (præsertim subordinatus, qualis est Sacerdos personam Christi repræsentans) non potest ferre congruam sententiam incognitâ causâ: sed impositio pœnitentiæ pertinet ad sacramentalis sententiæ & absolutionis integritatem: ergò imponi debet cognitâ causâ, & secundùm qualitatem ac mensuram delicti: certè cùm alter Confessarius de prioribus peccatis ipsi non explicatis, judicium & absolutionem non ferat, consequenter nec alia pœnitentia ab eo pro talibus peccatis imposita judicialis & sacramentalis esse poterit. Hæc ratio omninò convincit, & sententia sine dubio verissima est, quandò pænitens petens commutationem pœnitentiæ allegaret, non suam imbecillitatem, sed pænitentiæ injunctæ à priore Confessario iniquitatem, excessum &c. Sic enim sine dubio alter Confessarius non poterit commutare, nisi repetitis & auditis peccatis, propter quæ pænitentia injuncta est, ob rationem dictam: alioquin cæcus judicabit de coloribus. Hoc autem secluso.

IV. Probabile est alterum Confessarium in 589
Confessione nova pænitentis posse commutare pænitentiam ab alio Confessario impositam, etiam non repetitâ & auditâ Confessione illorum peccatorum, pro quibus fuit imposita. Ita Navarrus, Toletus, Henriquez, Rodriquez, Emmanuel Sa: & 14. citans Diana.

p.4. supra & *p.3. tr.4. resolut.53.* Eámque sententiam in praxi à pluribus frequentatam, Confessarium quémque sequi posse, præsertim si pænitens ad repetenda peccata difficilis videatur, vel tempus id non patiatur, expressè dicit Layman *eodem num.16. fine*; meritò addens idipsum à fortiori longè dici posse de primo Confessario, etiam post longum tempus non ampliùs memore peccatorum sibi Confessorum, pœnitentiam mutante. Consentit Gobat, & bis vel ter eam sententiam se secutum fuisse testatur *num.* 277. Ratio est: quia Confessarius ut Judex & Medicus potest de tota causa simul judicare juxta præsentem statum pœnitentis, prout magis videbitur expedire: atqui de tota simul causa sufficienter judicat, quando etiam non repetitâ Confessione, judicat hîc & nunc pœnitenti non expedire talem pœnitentiam, sed magis expedire aliam: in hac enim commutatione non agitur de peccatis comissis, ob quæ pænitentia imposita est: neq; de justitiæ vel injustitiæ pænitentiæ, quâ imposita est, ut *n. præc.* jam seclusi: sed agitur tantùm de pænitentis infirmitate, difficultate, & quandóque aliquali impotentia ad illam pænitentiam implendam, ob quam justè commutari potest, vel relaxari. Quare quandò pœnitens secundo Confessario dicit; se non posse, vel difficulter posse implere pænitentiam: imò, quandò ipse Confessarius advertit

vertit pœnitentem aliquas pœnitentias non implevisse, nec facilè impleturum eo etiam non petente, poterit eum alleviare, ac disponere de eo, prout magis expedire in Domino videbitur: vel ob eam solùm causam, ut facilitetur usus tanti, támque necessarii Sacramenti. Neque refert etiam, quòd prior pœnitentia esset data, non solùm in vindictam & satisfactionem pro peccatis, sed etiam in Medicinam ac præservationem in futurum, dummodò similiter medicinalis alia pœnitentia imponatur juxta præsentem statum pœnitentis. Nam eò ipsò, quòd prior pœnitentia facta est ipsi difficilis vel incommoda valde ratione suæ infirmitatis vel fragilitatis: jam cessavit esse medicinalis simpliciter, & noxia vel periculosa facta censeri debet, prout optimè discurrit Marchant Tribun. *part.* 1. *tract.* 4. *tit.* 7. *quæst.* 6. quem si placet: vide!

CAPUT V.

De Absolutione sacramentali.

QUÆSTIO I.

Ordine 37.

Quæ forma absolutionis consueta, sufficiens, necessaria, & præcisè essentialis?

§. I.

Forma cousueta.

590 QUam Clemens VIII. probavit, atque, ut omnes usurpent, suadet: Paulus V. ideòque omnibus memoriter tenenda, est hæc.

℣. *Misereatur tui Omnipotens Deus, & dimissis peccatis tuis, perducat te ad vitam æternam.* (Deinde elevatâ manu adversùs pænitentem) *Indulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum tuorum, tribuat tibi omnipotens, & misericors Dominus. Dominus noster JESUS Christus te absolvat: & ego authoritate ipsius absolvo te ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis,* (hæc particula omittenda

da pro sæcularibus) *& interdicti, in quantum possum, & tu indiges. Deinde ego te absolvo à peccatis tuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs Sancti. Passio Domini nostri JESU Christi, & merita Beatissimæ V. MARIÆ, & omnium Sanctorum, & quidquid boni feceris, vel mali sustinueris, sit tibi in remedium peccatorum, augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ. Amen.* Certum autem est, hanc totam formam, quoad orationes prævias & subsequentes ipsam absolutionem, (quæ secundùm Concilium Tridentinum, utiliter adduntur) non esse de necessitate aliqua Sacramenti vel præcepti, ideóque ex causa rationabili, imò (secluso scandalo vel contemptu) etiam sine causa, absque peccato ommitti posse. Videndum ergò ulteriùs, quænam ex hac consueta forma sit sufficiens, necessaria, essentialis?

Rituale Romanum dicit : in Confessionibus frequentioribus vel brevioribus, omitti potest *misereatur* &c. & satis erit dicere: Dominus noster JESUS Christus, usque ad illud: Passio Domini nostri &c. Imò sufficit solùm dicere: *Ego te absolvo à peccatis tuis.* Sav. *absolutio n.* 1. Tamburinus *opusc. de Confessione l. 3. c.* 1. Lugo *d.* 13. *sect.* 3. dicit eas preces dici ex libera consuetudine. Quoad reliqua placet judicium Layman *l.* 5. *tr.* 6. *c* 3. Invocatio SS. Trinitatis, signúmque crucis addi debet ex consuetudine Ecclesiæ. Námque o-

mnia

mnia Sacramenta cum hoc salutari signo administrari testatur D. Augustinus *tract.* 118. *in Joannem*, Chrysost. *hom.* 13. *in epist. Philipp.* Denique & manûs elevatio, & capitis denudatio inter absolvendum omitti non debet, ubi hæc in consuetudines sunt: quamvis Emmanuel Sa *cit.* non approbet denudationem capitis, eò quòd eo signo omisso facilè adverti possit, quandò Confessarius non absolveret pœnitentem indispositum: sed eam defendit Tannerus *hic q.* 9. In praxi ergò

§. II.

Forma sufficiens & necessare

591 II. F*Orma absolutionis sufficiens*, & in necessitate vel periculo pænitentis aut Confessarii: Item quando Confessiones breves sunt, aut magnus confitentium concursus, etiam omninò licita sunt sola hæc verba: *Ego te absolvo à peccatis tuis in nominè Patris, & Filij, & Spiritûs sancti, Amen.* Vel si periculum timeatur censuræ; dic: *Ego te absolvo à censuris*, deinde à peccatis tuis in nomine &c. Ego doctorum virorum exemplum secutus, in eiusmodi festinandi occasione, soleo uti hâc formulâ: *quod minus injunxi, suppleat amarissima Passio Domini nostri JESV Christi, cuius authoritate ego te absolvo à peccatis in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs sancti, Amen.* deinde dato

dato signo recedendi cum *vade in pace*. Uno pœnitente sensim recedente, vix unquàm omitto dicere illam precatiunculam: Passio Domini nostri JESU Christi, &c. eò, quòd magnorum Doctorum sententiâ, per ea verba eleventur omnia opera pœnitentis in satisfactionem Sacramentalem, atque ob eam causam possit minor imponi pœnitentia à Confessario, de quo vide dicta *cap. præced. q. 11.*

III. Eadem verba: *Ego te absolvo à peccatis tuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Amen*: sunt etiam forma necessaria ex institutione & communi usu Ecclesiæ. Et singulariter illa verba; *à peccatis tuis*, esse de necessitate præcepti graviter obligantis omnium opinione testatur Tannerus *disp. 6. q. 1. dub. 2. n. 39.* Idque apertè indicare videtur Concilium Tridentinum *sess. 14 c. 3.* ubi cùm dicit formam huius Sacramenti in illis Ministri verbis positam esse: *Ego te absolvo*: addit particulam &c. ut significaret, sese noluisse definire illam quæstionem: an verba illa: *à peccatis tuis &c.* sint de essentia formæ: attamen non debere omitti, sed ad integritatem, & magis explicitam sententiam debere addi etiam reliqua verba. Unde eum, qui ea verba ex mera libertate temerè omitteret, meritò peccati mortalis condemnant post alios Tannerus *cit.* Gobat. *n.* 150. & noster Marchant. Tribun. *p. 1. tract. 6. tit. 2. q. 2.* Ratio est: tùm quia talis Confessarius 592

con-

contra omnem consuetudinem, imò præceptum Ecclesiæ temerè ageret: (nam si ex indeliberatione, præcipitantia, festinatione fieret, communiter excusant DD.) cùm, quia sine necessitate, & contrà justissimam voluntatem pœnitentis, exponeret Sacramentum certè probabili periculo nullitatis: quandoquidem illa verba: *à peccatis tuis*: esse de essentia formæ absolutionis doceant gravissimi DD. Durandus, Petrus Sotus, Paludanus, Major, Gabriel, Basilius Martino, apud Dianam mox citandum §. *seq.* Et sane valdè rationabiliter: eô, quòd illa duo verba: *absolvo te*: etiam dùm pronuntiantur in Confessionali super præsentem pœnitentem modò confessum, adhuc sint indifferentia ad significandam absolutionem vel à peccatis, vel à censuris: forma autem absolutionis debet determinatè significare absolutionem à peccatis, quia non plùs efficit, quàm quod determinate significat: Et quid si alicui sola venialia confesso, sed occultis mortalibus obstricto, præcisè dicas: *absolvo te*: nonnè verba ista ex modo significandi, videbuntur referri ad sola venialia confessa, & non ad mortalia oblita? quod vides, quàm periculosum esset, moribundo præsertim! (verùm huic utrique absurdo & periculo occurritur, si Sacerdos proferret illa verba: *absolvo te*: cum intentione absolvendi *ab omnibus, à quibus potest & debet*, quam intentionem certè habere

debet,

debet, & habet omnis prudens Confessarius,) & nonnè vides, quàm securiùs addas: *à peccatis tuis*? Caveant ergo scioli, qui, ut ostendant se doctos, & aliquid legisse vel didicisse in scholis, superciliosè dicunt: *absolvo te*, non dignati addere reliqua verba: hi deridulò rogandi essent, ut amore Dei dignentur cum Concilio Tridentino addere, saltèm unicum &c.

IV. Absolutio à censuris plerumque innoxiè omittitur in Germania, quippè in qua à sæcularibus plebeiis contrahitur longè rarissimè, & utique absolutio à suspensione omittenda est, quando pœnitens est Laicus, imò aliquando Clericus Minoribus initiatus, hâc enim ætate Laici obeunt omnia officia Ministrorum, uti observat Gobat *n.* 164. Et quidem quando pœnitens absolvendus est à censura, Excommunicatione vg. pro solo foro interno Conscientiæ sufficiet proferre solùm illa verba formæ præscriptæ. *Absolvo te à vinculo Excommunicationis*: quando autem absolvendus pro foro externo etiam à Confessario ex delegatione aut summi Pontificis, ut Regulares Mendicantes, aut in casu particulari ex delegatione Episcopi, speciales formulæ præscriptæ in Rituali usurpandæ sunt ex magna decentia saltèm. Ab Excommunicatione sic. *Dominus noster IESVS Christus te absolvat, & Ego authoritate summi Pontificis Domini nostri Papæ* N. (vel Episcopi) *mihi concessâ absolvo te à*

593

vinculo Excommunicationis , quàm incurristi, (aut incurrisse declaratus es : aut si quam incurristi nimirùm in dubio, ad cautelam) *propter tale factum , vel causam N. & restituo te communioni & unitati fidelium , in nomine &c.* A suspensione. *Absolvo te à vinculo suspensionis, quam propter tale factum , vel causam incurristi* (seu incurrisse declaratus es) *in nomine Patris &c.* Ab Irregularitate, post absolutionem à Censuris additur. *Eâdem authoritate dispenso tecum in Irregularitate , quam ob talem causam incurristi N. & habilem reddo*, & restituo exercitiis Ordinum & officiorum tuorum, in nomine Patris &c.

§. III.

Forma præcisè essentialis.

594 SAcramenti pœnitentiæ consistit in his tantùm verbis : *Ego te absolvo* : vel *absolvo te* : Ita Communissima Doctorum : mei omnes , & quadraginta quatuor recitati à Diana *p.* 11. *tract* 6. *resol*. 11. atque certissimum asserit Suarez *de Censuris disp*. 10. *sect*. 2. Et sumitur satìs manifestè ex Conciliis Florentino *in Decreto Unionis*, & Tridentino *sess.* 14. *c.* 3. utroque asserente formam Sacramenti pœnitentiæ consistere in illis verbis Sacerdotis : *Absolvo te : Ego te absolvo*, &c. sine dubio volens exprimere totam formam essentialem, & nihil certò essentiale involvere obscurâ particulâ &c. sed

solùm

solùm verba reliqua esse addenda ex more Ecclesiæ expressioris significationis gratiâ, ut jam suprà dictum. Ratio est: quia forma huius Sacramenti consistere debet in ijs verbis, quibus sufficienter significatur persona Judicis, actus judicialis, effectus, & persona rei: sed hæc omnia sufficienter significantur in illis tantùm verbis: *absolvo te*: vel, *Ego te absolvo.* Nam *persona Iudicis* significatur explicitè, per pronomen *Ego*, aut implicitè per ipsum verbum indicativum, *absolvo. Actus judicialis, & effectus*, scilicet absolutio animæ à peccatis significatur per ipsum verbum activum *absolvo*: quod, quia profertur super confessione peccatorum hîc & nunc factâ, sufficienter determinatur ad significandam animæ absolutionem à peccatis hîc & nunc confessis. Persona rei explicitè significatur per pronomen Te in accusativo: quod omninò spectat ad essentiam formæ; cùm in verbo *absolvo*, non nisi valdè dubiè contineatur reus: possétque verificari non tantùm de peccatis huius præsentis, sed etiam absentis.

§. Jam vides ly *à peccatis tuis*, jam contineri in vèrbis, *absolvo te*. Nam circumstantia personæ hîc & nunc confitentis peccata sua satis determinat, & significat absolutionem Sacerdotis cadere super peccata illius, licèt id non exprimatur, sicut ex necessitate præcepti exprimi debet, aît Layman *cit. n.* 7. Quare Sua- 595

rez *cit. sect.2. n.7.* eúmque secutus Tamburinus *Opusc. Expedit. Confess. lib.2. in fine* habent pro certo, si tu intendas absolvere à peccatis simul & censuris moribundum, dicens: *absolvo te ab omnibus censuris & peccatis tuis*, evolet autem anima, priusquàm tu dicas: *a peccatis tuis.* fore nihilominùs absolutum à peccatis: quia illa verba, *absolvo te*, significant determinatissimè & efficiunt remissionem peccatorum. De quo raro casu videre potes Gobat *Casu 4. à n.150.*

596 ¶. Denique explicita invocatio Sanctissimæ Trinitatis, *in nomine Patris &c.* non est de essentia huius Sacramenti, sicut est de essentia Baptismi. Quia, cùm Baptismus sit janua Ecclesiæ, & solennis professio fidei principaliter versantis circa mysterium altissimum SS. Trinitatis, congruum erat, ut exprimeretur in eius forma. in Sacramento autem Pœnitentiæ non profitetur pœnitens fidem, sed supponit jam professam.

597 II. Forma essentialis absolutionis consistit in dictis verbis: *Absolvo te*: formaliter tantùm sumptis, quoad prædictam significationem Sacramentalem in ijs sufficienter fundatam: non autem materialiter sumptis quoad sonum vocis: neque ea verba materialiter sumpta sunt de essentia formæ, & Sacramenti pœnitentiæ, seu non sunt necessaria necessitate Sacramenti, secundùm omnes, cùm eadem significatio Sacramentalis æquè benè possit dari

fundari in aliis verbis synonimis & æquipollentibus eundem sensum & significationem facientibus, cuiusmodi sunt omnia verba & locutiones, quibus sufficienter exprimitur actus judicialis absolutionis, ac quibus Sacerdos significat absolutionem illam per modum sententiæ à se prolatam in hunc pœnitentem, tanquàm reum peccata sua confessum. Quare valida est forma; *Solvo te: remitto tibi*: Quæ duo verba expresse habentur in scriptura: *Quodcunque solveritis &c. Quorum remiseritis peccata &c.* Item; *condono tibi peccata tua; libero te à peccatis tuis: impendo tibi absolutionem Sacramentalem &c.* & his similia.

¶. *Mundo te à peccatis tuis*: non videtur esse forma sufficiens huius Sacramenti, quia ijs verbis non significatur sententia judicialis, nisi valdè impropriè: certè non significat magìs & specialiùs mundationem animæ à peccatis per Sacramentum Pœnitentiæ, quàm baptismi: saltèm est forma maximè dubia: ideòque eâ utens utique peccaret mortaliter, quia exponeret Sacramentum manifesto periculo nullitatis. 598

III. Neque requiritur ad essentiam huius formæ, ut proferatur in modo indicativo *absolvo te &c.* sed omninò etiam sufficit modo imperativo & alio, quo sufficienter significatur & exprimitur actus judicialis absolutionis: v.g. *absolvaris à me: sis absolutus: jubeo, placet* 599

te esse absolutum : vade absolutus : vade liber, vade in pace : & quicunque similis modus, quo Judex etiam in foro externo sententiam profert. Omnibus enim eiusmodi modis semper se gerit Sacerdos, ut Judex : nec mutatur sensus & significatio essentialis formæ, sed accidentaliter & grammaticaliter tantùm.

600 *J.* At verò non sufficit, sed invalida est absolutio prolata in modo optativo, & forma deprecatoria tantùm : vg. *Absolvat te Deus : Solvit te Christus. Deus remittat tibi peccata tua &c.* Ratio ex dictis patet. Quia hoc Sacramentum exercetur per modum judicii, uti definit Trident : *sess.* 14. *c.* 5. quo scilicet Sacerdos, cognitâ causâ fert sententiam authoritativè, tanquam propriâ authoritate ad hoc habitâ & collatâ à Christo : ideóque forma absolutionis Sacramentalis essentialiter debet importare sententiam Confessarij per se authoritativè absolventis : sed huic sensui omninò repugnat forma deprecatoria vel impetratoria : sic enim non verè dicetur absolvere ipse Sacerdos, sed tantùm postulare absolutionem ab alio, Deo, vel Christo dandam : eóque ipso non personam Judicis, sed potiùs Advocati ageret. Christus autem dixit : *Quorum remiseritis :* Non *pro quibus oraveritis :* alioquin sufficientissima jam haberetur forma in preculis præmissis illis. Misereatur &c. &, Indulgentiam &c.

IV. Eadem tamen ipsa verba: *absolvo te*, 601
materialiter sumpta sunt necessaria necessitate præcepti seu, ut alij loquuntur, necessitate ministri, secundùm communem Doctorum. Hæc enim forma expressè præscribitur in Conciliis Florentino & Tridentino, roboratur totius Ecclesiæ consuetudine & usu, & colligitur ex ipsa scriptura. Quamvìs enim Christus non præscripserit hanc determinatam formã materialem verborũ, sed æquè dixerit: *Quorum remiseritis*; ac *quodcunq; solveris*; attamen Ecclesia rationabilissimè determinavit verbũ *absolvo*: potiùs, quàm *remitto*. Quia nimirùm, ut sæpè dictũ, Sacerdos in hoc Sacramento gerit se, ut Judex: atqui soli Judici, secundùm propriũ usum loquendi proprium est *absolvere*: *Remittere* autem competit etiam aliis, utpotè creditoribus, & injuriatis quibusvis: atqui quilibet Mininister in administratione Sacramenti debet servare communem usum & consuetudinem Ecclesiæ suæ: ergò illa forma materialiter sumpta, est necessaria necessitate *Ministri*, seu præcepti: adeò, ut peccaret graviter Sacerdos, scienter ex mera libertate utens aliâ verborum formâ quantumvis æquipollente.

§. Attamen retento verbo, *absolvo*: accidentalis mutatio vel additio, valida, & in casu necessitatis etiam licita esse potest. Ut, si quis simul plures absolvens dicat: *Ego vos absolvo*. Valida item, vix tamen licita esset forma: si quis reverentiæ causâ dicat Magnati,

vel Regi: *Absolvo* Dominationem vestram, Majestatem vestram, &c. Vasquez, alii communiter.

§. IV.

Formæ hujus essentialis quis sensus?

602 I. SEnsus generalis aggregatus & adæquatus sufficiens hujus formæ, quo à Sacerdote, proferri potest, est hic. *Ego te absolvo ac libero ab omni vinculo peccatorum tuorum.* Sive illud sit *primò*: reatus culpæ mortalis vel venialis peccatorum, quæ in confessione explicâsti: sive 2. sint peccata omissa, quæ explicare non potuisti, vel non debuisti, quæ tamen ritè dispositus actualiter vel virtualiter animo detestaris: Sive 3. sit reatus vel obligatio pœnæ temporalis, quæ tamen non semper tota per hoc Sacramentum remittitur, sed secundùm dispositionẽ pœnitentis, & opera ejus satisfactoria & speciatim pro pœnitentia imposita, & virtute clavium elevatâ: Sive 4. sint peccatorũ reliquiæ, id est: vitiosæ affectiones, & malæ inclinationes, quæ per gratiam sanctificantem Sacramento collatam sanantur: sive denique sit obligatio confitendi in eo, qui anteà per contritionem, vel amorem Dei super omnia à peccato mortali liberatus & sanctificatus est. Ita post alios Layman *c. 3. n.8.* Hoc enim generali & aggregato sensu, omni ferè eventu verificabitur forma absolutionis, adeò etiam, ut si quis in Confessione generali proferat sola peccata, à quibus anteà ritè absolutus fuerat,

vix

vix tamen accidit, ut non interim aliquod peccati vinculum retineat; à quo per novam abſolutionem liberetur, liberandus quoque à quovis alio, etiam actualium culparum, ſi adhuc adeſſet, uti ſapienter obſervavit Navarrus apud Layman *eodem n. 8. à medio.* Verùm ſenſus proprius ac principalis ejus ſacræ formæ nobis aſſignandus & tuendus eſt, itáque:

II. Senſus proprius & principalis hujus formæ eſt remiſſio culparum, ſeu ipſius culpæ. *Omnes.* Nam hi termini: *Abſolvo te à peccatis tuis*: ex vi inſtitutionis divinæ, primario & directè important abſolutionem animæ à culpa. Quare imprimis falſus eſt ſenſus Magiſtri: *Ego te abſolvo*: id eſt, ego te abſolutum oſtendo, vel declaro. Hunc enim ſenſum anathemate damnat Concilium Trident. *Seſſ.* 14. 9. *Si quis dixerit abſolutionem Sacramentalem Sacerdotis non eſſe actum judicialem, ſed nudum miniſterium pronunciandi & declarandi dimiſſa eſſe peccata, &c. anathema ſit.* Etenim Chriſtus dixit Sacerdotibus: *Quorum remiſeritis peccata*: non: quorum oſtenderitis peccata eſſe remiſſa. Deindè falſus eſt ſenſus Richardi, & Hugonis Victoris. *Ego te abſolvo à pœnæ æterna & temporali peccatis debita.* Chriſtus enim non dixit: *Quorum remiſeritis pœnam*: ſed *peccata, peccata.* Et certè reatus pœnæ æternæ non manet, niſi propter culpam mortalem: nec remittitur niſi remiſsâ culpâ,

503

 ergò

ergò non tantùm pœna, sed etiam culpa mortalis remitti debet per hoc Sacramentum. Denique nec sensus primarius & universalis est: *Ego te absolvo à debito & obligatione confitendi peccata tua*: Quòd scilicet, ipso Deo peccata homini remittente, remaneat tamen obligatio: eadem confitendi, à qua obligatione sine dubio liberat legitimè confessum ritè absolvens Sacerdos: nam forma hujus Sacramenti significativè & validè cadit super peccata venialia, ubi tamen nulla est obligatio, nec consequenter significari potest absolutio ab obligatione confitendi: atque indè sequeretur hoc Saceamento per se, non causari gratiam sanctificantem, cùm ad significandam absolutionem ab obligatione confitendi, nulla requiratur gratia sanctificans, sed solùm ad absolutionem à peccato & culpa.

604 III. Sensus proprius adæquatus hujus formæ est: *Potestate mihi commissâ, mediante Sacramento per se collativo gratiæ justificãtis, seu remissivæ peccatorum, remitto tibi peccata tua, saltem quantùm est ex parte gratiæ, aut ipsius Ministri vel Sacramenti.* Hoc enim triplici *in quantùm* addito, necessariò semper verificabitur forma in omni excogitabili casu, vel eventu. Percurro breviter. 1. Verbalis, verissimus, & propriissimus est sensus: *Absovo te, à peccatis tuis*, quandò confitens pec ata sua mortalia, cum sola, sed vera supernaturali attritione

tione absolvitur. Tunc enim verè & actu remittuntur ei peccata aliàs non remissa, nec confessa: unaque cum peccatis simul liberatur obligatione ea confiteri ulteriùs. 2. Verus adhuc est sensus: *absolvo te peccatis tuis*: quando confitentis, jam peccata remissa sunt per contritionem perfectam, vel amorē Dei super omnia nimirum: *quantùm est ex parte gratiæ*: & specialiter: *quatenùs adhuc retenta sunt* quoad obligationem ea confitendi. Sensus enim erit: Confero tibi gratiam per se remissivam peccatorum tuorum, si adhuc adessent: simúlq; libero te ab obligatione ea dènuò confitendi. Tenetur enim peccator, non tantùm justificari coram Deo, sed etiam coram hoc tribunali Sacramentali, juxta illud Christi. *Quorum retinueritis peccata, retenta sunt*: Censentur autem peccata adhuc Sacerdotibus retenta, quamdiu ab eis non remissa sunt. Verissimè ergò dicit Sacerdos: *Absolvo te à peccatis tuis*; sensu prædicto. Undè in nova lege, Contritio, vel amor DEI super omnia, justificat quidem, sed non nisi cum voto Sacramenti, & onere eadem subjiciendi clavibus, juxta dicta *cap.2.q.1.* 3. Adhuc verus est sensus: *Absolvo te a peccatis tuis*: Quandò confitentis peccata etiam jam legitimè confessa & remissa sunt: nimirùm iterùm, *quantùm est ex parte gratiæ.* Sensus enim verissimus est: Confero tibi gratiam sanctificantem per se remissivam

 pecca-

peccatorum tuorum, si adessent, quia ea demùm clavibus submittis. De hoc, vide latiùs dicta *cap.* 1. *in quæst.* 5. *Qualiter peccata semel legitimè confessa, sint materia sufficiens Sacramenti Pœnitentiæ.* 4. Adhuc vera est forma: *Absolvo te à peccatis tuis*: quandò fictè confitentis peccata nullo modo remittuntur, neque gratia confertur: nimirùm: *quantùm est ex parte Sacramenti, vel Ministri*) Sensus enim sic restrictus est (ex natura rei vel saltem ex intentione Sacerdotis, quandòque fictionem agnoscentis, de quo alibi) *Ego te absolvo a peccatis*: Confero tibi totum, quod est collativum gratiæ, & remissivum peccatorum, ita, ut ex parte Sacramenti & Ministri nihilo desit, quo minus Sacramentum valeat & peccata tua remittantur, nisi fortè ex parte tua: & tunc, si reipsâ non absolvâris, *perditio tua ex te.* Quēadmodùm enim donās verè dicit: dono tibi hunc librum v.g. quia, quantùm est ex parte sua, & ipsius actûs sui verè transfert illam rem in aliū: etsi alter per suam non acceptationē ponat obicem translationi, maneátque expers dominii & juris possidendi & utendi eo libro: Sic intellige in proposito: & vide dicenda cap. 6. seq. in quæst. *Quomodo Confessarius teneatur absolvere dispositum, & non alium.*

605 IV. Effectus ergò hujus formæ & Sacramenti Pœnitentiæ (sicut & contritionis perfectæ, &c.) primarius & directè significatus est:

1. Infu-

1. Infusio gratiæ sanctificantis. 2. Remissio peccatorum perfecta, sic, ut nunquàm redeant. 3. Secundarius autẽ effectus, & quasi indirectè significatus, est remissio pœnæ, & commutatio pœnæ æternæ in temporalem, & pœnæ temporalis majoris in minorem, &c. 4. Reviviscentia omnium meritorum per peccatum mortale mortificatorum: de quibus omnibus ex professo satis dixi cap. 2. q. IV. ordine 14, per totam. Relege, si placet.

QUÆSTIO II.

Ordine 38.

Qualiter proferenda est forma absolutionis?

Forma absolutionis necessariò debet esse vocalis, seu ore prolata; atque ad pœnitentem præsentem, saltem, moraliter directa: atque absoluta, independenter à conditione suspensiva in futurum. 606

§. I.

Necessariò debet esse vocaliis. &c.

Nimirùm absolutio Sacramentalis essentialiter in verbis ore prolatis consistit, adeò, ut nec valida, nec licita sit absolutio scripto, vel nutibus data. Communissima DD, cum D. Thoma, Scoto, aliis. (contra paucos aliter opinantes.) Ratio est: quia hanc formam ita esse institutam à Christo, ut voce tantùm proferatur, constare videtur ex traditione 607

ne Apostolica, ac perpetua consuetudine & usu Ecclesiæ, quæ nunquàm legitur absolutionem in scripto, vel nutu datã admisisse ut validam, minùs permisisse ut licitam. Certè absolutionem verbalem tantùm clarè exprimunt Concilia generalia. Nam Trident. *Sess.* 14. *c.* 3. expressè dicit, formam hujus Sacramenti consistere in iis Ministri *VERBIS. Ego te absolvo*, &c. Et Florentinum *in Decreto Vnionis* agens de forma hujus Sacramenti, ait: *ESSE VERBA ABSOLVTIONIS*, quæ *PROTERVNTVR* à Sacerdote, dum DICIT, *Ego te absolvo.* Nihil refert, quòd Confessio in necessitate possit fieri in scripto, quia habet se tantùm ex parte materiæ, in qua non requiritur tam expressa significatio, sicut in forma.

608 *g*. Contrarium tamen, & absolutionem etiam in scripto datam valere, docuerunt Medina, & Petrus Sotus apud Layman *cit.* sed meritò reprobantem. Interim tamen, quia res non est omninò definita de fide, in extrema moribundi necessitate, si tu solus, & mutus Sacerdos scribere potens adesses, nonnè absolutionem scripto dares sub conditione, *si valeat*? credo quòd sic. Sanè recens Author, Joannes Poncius noster (quem ad manum non habeo) apud Dianam *p.* 11. *Tract.* 6. *resolut.* 14. opinatur, si homini animam agenti nequeat adesse, nisi Sacerdos mutus, hunc posse, imò teneri absolvere aut nutibus, aut scriptis

ptis in charta verbis. Ego intereà meum judicium ſuſpendo: in caſu mihi contingente facturus, quod DEUS inſpiraſſet.

§. II.

Ad præſentem Pœnitentem directa.

INvalida & illicita eſt abſolutio data abſenti, ſive is: 1. Abſens confiteatur, & ſimul 609
abſolvatur abſens, puta per litteras, vel per nuntium: ſive 2. præſens confiteatur, & abſolvatur abſens, (hæc duo extra controverſiam:) ſive 3. abſens confiteatur, & abſolvatur præſens præciſè ratione Confeſſionis in abſentia factæ. Ita communis DD. cum Scoto in 4. d.17. & cum iſto addito, puto negari à neminè. Omnia conſtant ex Decreto Clementis VIII. Anno 1602. quo in Congregatione Sanctæ & Generalis Inquiſitionis damnavit, & & ſub Excommunicationis pœna ipſo facto incurendâ, ac ſummo Pontifici reſervatâ, omninò doceri & in praxin redigi prohibuit, ſaltem ut falſam, temerariam, & ſcandaloſam hanc propoſitionem: *Licere abſenti Sacerdoti per litteras, vel per nuntium peccata ſacramentaliter confiteri: & ab eodem abſente abſolutionem accipere.* Atqui ad falſitatem hujus propoſitionis hypotheticæ copulativè requiritur, ut utraque pars ſit falſa: *& licere abſenti confiteri:* ſive deindè abſens, ſive præſens abſolvatur: *& licere abſentem abſolvi:* ſive deindè præſens, ſive abſens confiteatur. En habes omnes tres par-

rtes. & Quamvìs ista propositio damnata duas partes habens, quantùm est ex vi verborum posset intelligi in sensu conjuncto seu copulato, quasi Pontifex tantùm damnet hæc duo simul, quòd quis possit simul & confiteri absenti, & absens absolvi ab absente: attamen debere etiam intelligi in sensu disjuncto, sic, ut Pontifex etiam disjunctivè utrumque damnet, & posse confessionem fieri ab absente, & posse absolvi ab absente, constat ex ipso intento Pontificis. Nam alioquin, qui separatim solùm diceret, confessionem posse fieri absenti, non fuisset damnatus à Pontifice Clemente: atqui ipse hanc propositionem vel maximè voluit damnare, de hac enim maximè eius ætate, fuit disputatum contra aliquos, (Paludanum, Petrum Sotum, Joan. Medinan apud Layman *n.9.*) ita asserentes, ex eo, quòd aliàs etiam in judiciis rectè feratur sententia in reum absentem, si præsens sisti non possit: absolutio autem se habeat per modum sententiæ judicialis, ergò, &c. Addit Lugo *d.* 17. *n.* 64. S. Congregationem officii declarâsse non subsistere interpretationem illam, quâ dicitur Confessionem posse fieri absenti, dummodò absolutio detur præsenti. Ratio est: quia ex una parte absolutio de rigore formæ, vi particulæ demonstrativæ *te*, tam necessariò exigit præsentiam confessi absolvendi, ac in consecratione particulæ, *Hoc*, & *hic*, exigunt præsentiam materiæ

riæ

riæ consecrandæ: ex altera autem parte eadem absolutio secundùm sensum & praxin Ecclesiæ haud dubiè ex institutione Christi profectam, necessariò refertur ad reum formaliter in interiori conscientiæ foro præsentem, ac se sistentem actuali accusatione ac confessione sua: secùs est, & nihil tale statutum in judiciis externis. Dixi tamen notantissimè: *Præcisè ratione Confessionis in absentia factæ.* Quòd si enim pœnitens per litteras, vel internuntium peccata sua absens confessus fuisset, modò autem præsens verbis vel signis sufficientibus confessionem suam ratificet, significans nimirùm hæc esse sua peccata, se de his dolere, se accusare, & absolutionem petere, utiq; validè, & in necessitate festinandi, maximè mortis imminente periculo, &c. etiam licitè absolvi poterit à Sacerdote præsente: at non ratione illius Confessionis in absentia factæ; sed ratione ratihabitionis, & veræ novæ præsentis confessionis virtualis: ad eundem omninò modum, quo quis chartam, in qua peccata sua anteà absens domi scripsit, nunc Sacerdoti legendam traderet, significans se ea cum dolore confiteri, ac superiis absolvi velle: quod ob causam singularem valide & licitè fieri posse, jam supà *cap. 3. sess. 2.* dictum est. Neque hoc casu obstat Decretum Clementis VIII. quod solùm loquitur de eo, qui merè absens, & nullo modo præsens confessus est, præcisè

cisè ratione Confessiois in absentia factæ, ita ut absolutio cadere deberet super ipsam Confessionem absentem, quà talem.

§. III.

Ad saltèm moraliter præsentem &c.

610 Sine dubio enim necessaria non est præsentia omnimoda physica, ut nimirùm pœnitens absolvendus proximè adgeniculetur, vel assistat absolventi; sed sufficit aliqua moralis præsentia: at: quænam illa; Placet regula tradita à Thoma Tamburino *l.5. de Sacramentis c. 2. n.* 11. Præsentia moralis requisita ac sufficiens pœnitentis ad absolutionem sacramentalem, est illa, intrà quam solent communi voce, etiam altiori homines cum hominibus loqui, quali nimirùm solet uti judex forensis pronuntians sententiam in curia contra aliquem reum. Talis enim meritò censetur præsentia propria in hoc Sacramento instituto per modum judicii. Molfessus, Leander, alii apud eundem Tamburinum, etsi non omninò acquiescentem, determinant intrà viginti passus: & mihi placet, si adhuc videatur, vel aliquo sensu percipiatur. Bonacina, Leander, alii absolutè censent, satis esse, si Sacerdos adhuc videat pœnitentem, aut aliquo sensu percipiat. Hoc tamen generaliter nimis laxè dictum meritò improbat idem Tamburinus *ibidem*. Nunquid enim, si suus pœnitens post Con-

Confessionem in maximo templo, abeat ad extremam partem longissimè distantem, sic tamen, ut adhuc videre possis, validè illum absolves? Etsi enim hæc præsentia in templo sufficiat at audiendam Missam, in qua solùm requiritur assistentia moralis: at certè præsentia moralis non erit pro absolutione, quæ maiorem propinquitatem requirit, talem scilicet, ut dictum, quæ requiritur in Judice reum præsentem absolvente, vel condemnante, adeóque humano modo cum illo colloquente.

Atque ex his collige, quid sentias de illo, qui 611
in conferentia casuum, retulit se pœnitentem fæminam anteà confessam, interim aliquâ facultate petitâ, absolvisse ex choro, flectentem ad summum Altare, idque approbante posteà aliquo Reverendissimo Proepiscopo. Si enim maior erat distantia, quàm intra quam soleant homines etiam altiore voce loqui; vg. longè ultrà 20. passus: mihi prorsùs dubius, si non certò nullus est valor illius absolutionis. Item collige, quid censere debeas in communi quæstione: an Sacerdos lethaliter vulneratum, vel aliàs moribundum in platea jacentem possit absolvere ex fenestra, ob periculum, nè interim, dùm descendat, ille moriatur. Poterit enim sine dubio, si fenestra parùm distet, eâ scilicet distantiâ, quâ aliàs cum hominibus communi vel altiori voce etiam loqueretur.

Undè si paulò longiùs distet, eò altiori voce loquens absolvat, & sub conditione mente conceptâ: & animo posteà, si supervivat, servatis servandis, absolvendi directè: Item collige, quid sentias de illo, qui moribundum confessum, interlocutionibus aliis distractus, oblitus est absolvere, & abiens jam in platea recordatus, cùm jam ab ædibus distaret 20. circiter passus se obvertit versùs illam domum, pronunciavit formulam absolutionis super infirmum directam. Certè non valuit absolutio, quippè directa ad eum, qui non fuit ullo modo moraliter præsens: sicut non valeret, si subitò vocatus ad moribundum jam in extremis constitutum, jam proximus ipsius ædibus, vel intrà domûs januam pronunciet formam, metuens, nè priùs moriatur, quàm ad ipsum pertingas. Leander cum Tamburino &c. Tandèm collige, quid agendum Confessario in frequentissimo casu sequenti, quem seorsim explico.

9. *Casus non rarus explicatus.*

612 Contingit non raro, ut Confessarius, auditâ Confessione, nimiùm distractus aut occupatus circa instructionem vel admonitionem pœnitentis, obliviscatur absolutionis, recordetur autem primùm, cùm jam recedit, vel recessit pœnitens. Quid tunc aget?

I. Si

I. Si quidem ita longè recessit, ut planè sit 613
extra conspectum & sensum Confessarii, ut omninò physicè & moraliter absens censeatur, non poterit ampliùs è Confessionali absolvi: propter decretum & rationem datam *num.* 11. quid ulteriùs agendum, dicam inferiùs *n.* 4.

II. Si verò pœnitens adhuc sit verè morali- 614
ter præsens juxta dicta *n.* 111. utpotè intrà non multos passus intra conspectum vel sensum aliquem Confessarii, & incommodum sit illum revocare vel adire; omninò poterit & validè & licitè absolvi: juxta communem DD. non enim sic absolvitur, ut absens, sed ut præsens moraliter & corpore & animo: nam habet jus ad absolutionem, quam credit se jam accepisse, & si de ea accipienda ampliùs non cogitet, & censetur tamdiù servare intentionem virtualem vel interpretativam accipiendi absolutionem, úsque dum eam recipiat: quòd si enim sciret pœnitens se non esse absolutum, utique rediret & absolutionem peteret: néque voluntas prior revocata est, sed tantùm cessavit ob falsam existimationem se jam esse absolutum: neque verum est illum, qui putat se esse absolutum, amittere desiderium absolutionis: quis enim credat amitti ab illo, qui putaret essentiam absolutionis consistere in illis verbis: Misereatur &c. Indulgentiam &c. Ego te absolvo ab omni vinculo excommunicationis? &c. Ita contra Suarez, Vasquez,

Filliutium, alios, cum Coninck, aliis Lugo *hìc d.* 21. *sect.* 3. *n.* 52. Gobat *n.* 289.

615 III. Quòd si tamen pœnitens eo casu posset commodè revocari ad Confessionale, omnium consensu consultissimum erit revocare, ac debere revocari rectè docent Reginaldus in praxi *l.* 8. *num.* 32. aliique *citati.* Gobat *ibidem n.* 288. sic habet: Ego sine scrupulo absolverem illum, qui est adhuc inter cancellos Confessionalis, nec arbitrarer esse necessariò jubendum iterùm flectere, tametsi tutiora secutus, aliquoties jusserim. At jam distantem decem vel viginti passibus, revocarem ad me, si sine notabili incommodo fieri possit, uti potest, quando vix quisquam præter pænitentem existit in templo, & mihi non esset perspectum, esse innocentem animam. Etsi illum videre nequirem, attamen prudenter credens esse adhuc in templo non procul à me, sequerer in his circumstantiis doctrinam Bonacinæ viri sanè prudentis, etenim necessè nullo modo est oculis usurpare illum, cui peccata dimittis. Hæc Gobat, sanè practicè & prudenter. Docet autem Bonacina *hìc d.* 6. *q.* 7. *propositione* 6. absolutè posse absolvi, qui nondùm recessit à conspectu Confessarii, *seu quando non est ita remotus, ut non dubitet Confessarius de ejus præsentia*: utpotè certò sciens esse adhuc intrà paucos passus, v. g. eluctantem inter confertam & comprimentem turbam volentium

con-

confiteri. Quare multominùs scrupulus habendus Confessario, quando more solito absolvit, sed interìm pœnitens (uti sæpe solent rustici ac pueri) statìm, auditâ & acceptâ pœnitentiâ, erupit ex Confessionali: non enim tantillo tempore potuit excedere præsentiam moralem.

IV. Quando taudèm tuus pœnitens omnino excessit præsentiam moralem, aut tu oblitus absolutionis recordaris, primò post aliquot horas, fitque tibi tuus pœnitens tunc iterùm præsens, tutissimè ages, si candidè falsus tuam oblivionem, dicas te jam velle illi impartiri absolutionem, si velit, absolutè tamen non est necessè eum sic monere; sed simpliciter potes adsolvere, quippè virtualiter adhuc retinentem voluntatem percipiendi absolutionem sibi debitam, ut paulò ante ostensum est. Coninck, Lugo, Gobat *ll. cc.* Quare rectè fecit Sacerdos quidam oblitus absolutionem dare pœnitenti, ob eius extraordinaria quæsita, posteà intra sacrum, eundem communicaturus, opportunè recordatus, dùm porrigit hostiam dixit priùs: *Ego te absolvo à peccatis tuis, &c.* & mox, *Corpus Domini.* Idipsum per se loquendo, posset fieri post quatuor vel sex dies, si tùnc rursùs incideres in talem pœnitentem, nisi fortè rationabiliter timeres, nè is interìm incidisset in aliquod peccatum mortale. Tùnc enim deberes monere non solùm de oblita priùs 616

 ab-

absolutione, sed etiam de novo dolore eliciendo, & Confessione facienda, per se loquendo, si nullum ex ea monitione incommodum timeas. Verùm, quia plerúmque talis monitio accidit pergravis huiusmodi hominibus, non sine offensa, periculo scandali, aut saltem malè sentiendi & loquendi de tali Confessario; ideò plerúmque omissâ tali admonitione, res tota Deo commendanda erit. Certè eam monitionem omittendam esse, quando timetur scandalum, aut grave detrimendum proprium vel alterius, cum Suarez, Vasquez, & communi testatur Lugo *cit. n.* 57. aut gravis offensio pœnitentis. Coninck, Bonacina *citati*, alii.

617 *9*. Denique sermo tantùm fuit de absolutione à peccatis. Nam quando oblitus es absolvere ab excommunicatione, aliavè censurâ, illum, quem poteras & debebas absolvere, absolvas etiam procul distantem, vel omninô absentem, quia absolutio à Censura non exigit præsentiam absolvendi: ac proinde, si nequibas tunc absolvere, posteà petitâ & acceptâ potestate à Superiore, absolves absentem. Ex communi Suarez *d.* 32. *sect.* 6. Lugo *d.* 22. *sect.* 3. *n.* 51. alii.

§. IV.

§. IV.

Atque absoluta, independenter à conditione suspensiva in futurum.

Regulariter absolutio danda est absolutè: invalida est data sub conditione de futuro: sub conditione autem de præsenti vel præterito valet, & ex causa licet, ac quandoque expedit, imò & necessaria est. Communissima, ut patebit. 618

I. *Regulariter danda est absolutè.* Omnes. Ratio est: aut enim judicium Confessarii de dispositione pœnitentis certum est, aut probabile, aut dubium: si certum, aut probabile, sine dubio absolutè danda est absolutio: si dubium, judicandum erit in favorem rei, & adhuc absolutè danda absolutio. Quia in dubio melior est conditio possidentis. Et in dubiis tutior est pars eligenda: pœnitens autem, factâ Confessione acquirit & possidet jus ad absolutionem (quo in dubio spoliandus non est) quamdiù non constat esse indispositum. Et tutiùs est ipsum absolvi, quàm non absolvi: ergò in eiusdem favorem se resolvere & judicare debet Judex sacramentalis, reúmque absolvere, sicut alius Judex in judicio externo. Quòd si Confessarius se non resolvens dubius maneat de dispositione pœnitentis, & licita absolutione, eo statu utique non poterit licitè absolvere absolutè, sed ex defectu sui, non pœnitentis. 619

620 II. *Invalida est absolutio data sub conditione de futuro* vg. Absolvo te, *si restitues, si talem occasionē peccandi dimittes: si concubinā intrà tot dies dimiseris &c.* Omnes, Ratio est: quia ad hoc, ut absolutio valeat, debent omnia requisita adesse in instanti ultimo saltem prolationis verborum (Sacramenta enim per modum causarum naturalium statim causant totum effectum, quem possunt, neque ullo modo est in potestate Sacerdotis suspendere effectum Sacramenti in futurum,) at conditio de futuro nondùm existit in prolatione verborum, quando Sacramentum deberet causare suum effectum: ut supponitur: ergò tunc Sacramentum nullum est, & manebit nullum in æternum: vide de hoc generatìm dicta in prima parte huius Tyrocinii.

621 III. *Sub conditione autem de præsenti vel præterito valet*: v.g. absolvo te, *si verè doles: si vis restituere, offensam dimittere, occasionem vitare &c.* aut: *si jam restituisti, inimico reconciliatus es, si concubinam tandèm ejecisti &c.* Omnes ratio est: quia absolutio data sub conditione de præsenti vel præterito, conditione subsistente, transit in absolutam, eámque infert hoc modo v, g. (absolvo te, si verè doles: sed verè doles: ergò verè te absolvo) atqui absolutio data absolutè pœnitenti disposito sine dubio valet, atque ordinariè necessaria est: ergò &c.

IV. E

IV. *Et ex causa licet, & quandóque expedit, imò & necessaria est.* Per accidens ergò, & ex rationabili causa tantùm licitè datur absolutio sub conditione de præsenti, vel præterito: pro quo. REGULA communis est: Absolutio sub conditione impendi licitè potest & debet, quotiescúnque, si omninò non daretur, damnum immineret animæ; & si absolutè daretur, nullitas & irreverentia Sacramenti timeretur: utpotè quandò Confessarius ex parte sua prudenter dubitat: 1. an pœnitens sit rectè dispositus quoad dolorem, propositum &c. juxta dicta suo loco. 2. An habeat materiam sufficientem in pueris rudibus, utpote an talis sit præditus sufficienti usu rationis, an verè peccaverit, nec ne? item quandò pœnitens adfert sola dubia peccata in materia mortali, nec nullum certum explicare potest: quæ omnia patent ex anteà dictis. 3. An pœnitens adhuc vivat, vel jam expiraverit? 4. Quandò ipse Confessarius dubitat, an hunc pœnitentem absolverit nec ne, de quo mox *q. seq.* item an habeat jurisdictionem in hunc pœnitentem, vel in eius peccata: de quo *cap. seq.* ubi de jurisdictione dubia. Ratio est: quia cùm Sacramentum sit institutum ad bonum & salutem animæ, debet applicari omni possibili modo, quo potest sine irreverentia Sacramenti: at in eiusmodi casibus sub conditione applicatum omnino potest proficere ad bonum 622

ac ſalutem animæ, & ſic non exponitur irreverentiæ, quia conditio appoſita periculum nullitatis excludit: ergò &c. Ubi valde notandum abſolutionem licitè dari poſſe, & debere ſub conditione, non ratione dubii præcisè, cùm illud plerumque poſſit & debeat reſolvi in favorem pœnitentis, ut ſuprà *n.* 1. dictum; ſed ratione perplexitatis de peccato ex utráque parte. Ex una ſcilicet parte timet Sacerdos periculum nullitatis Sacramenti: ex altera verò parte timet periculum ſalutis animæ pœnitentis: utrúmq; evitat abſolutionem dando ſub conditione. Cæterùm quamvis conſultum ſit, ut in eiuſmodi caſibus verbis exprimatur conditio. *Si es diſpoſitus, ſi es capax: ſi adhuc vivis, ſi non es abſolutus: ſi poſſum, &c.* aut univerſaliter, in quantùm poſſum, & tu indiges: attamen in rigore ſufficere, ſi mente retineatur & concipiatur docent DD. communiter cum Diana *p.* 10. *tract.* 11. *reſol.* 55. addit Gobat *n.* 272. Cùm quilibet Confeſſarius incipiat excipere Confeſſiones cum intentione ſaltem virtuali & implicita faciendi id, quod facit Eccleſia, ſeu quod Chriſts inſtituit: Eccleſia autem vult, & Chriſtus ſtatuit, ut in talibus caſibus fiat abſolutio ſub conditione: ideò in talibus caſibus ſub conditione implicita aut virtuali abſolvit quilibet non ſceleratiſſimus Confeſſarius, etſi nec mente expreſsè cogitet de conditione, quia omnis probus ha-

bet

bet intentionem satisfaciendi intentioni Christi & Ecclesiæ. Sic ille. Quæ doctrina, sicut post factum, Sacerdoti scrupulum eximere potest; ita in facto & praxi consulendam non censeo.

QUÆSTIO III.

Ordine 33.

Quangò absolutio danda? quandò repetenda? (*specialiter respectu excommunicati, & moribundi*)

§. I.

Quandò absolutio danda?

I. REgulariter danda est absolutio statim, 623
Confessione, & iis, quæ ad ipsam ordinantur, expeditis. Omnes. Est enim absolutio totius judicii sacramentalis complementum ultimum; unde perfectis seu expeditis omnibus, quæ ad hoc judicium spectant, statim danda est sententia absolutionis: adeò ut

II. Ante Confessionem absolutam, & ad 624
eam requisita, per se loquendo non liceat absolvere, ut per se clarum est; nisi quandoque in casu necessitatis vel periculi apparentis; ut si ægrotus valde debilis timeatur moriturus, parte peccatorum auditâ, & dolore debito concepto, debet Confessarius absolutionem dare,

dare, etiam uno vel altero tantùm peccato audito: reliqua posteà auditurus, cùm poterit, ac cum onere reliqua, cùm potuerit supervivens, confitendi; ut de Confessionis integritate suo loco dictum.

625 III. Post Confessionem auditam & reliqua requisita, peccat Sacerdos graviter sine justa causa differens absolutionem, quia jus pœnitentis non sine aliquo eius incommodo violat vel defraudat in re tam gravi. Secùs, si ex justa causa fieret, ut quandóque fit in Confessionibus generalibus per plures dies continuandis: vel ut interìm præstet pœnitens id, quod anteà sæpiùs admonitus vel jussus, facere vel omittere hactenùs semper neglexit, ut ideò de præsenti sufficienti dispositione meritò dubitetur. v.g. ut occasionem proximam peccandi tollat, ut restituat, satisfaciat, seu reconciliet se cum inimico: ut interìm conatum emendandi adhibeat &c. juxta dicta *c. 2. sect. 4. de proposito requisito.*

626 IV. Qualis autem requiratur simultas absolutionis cum Confessione, & quanta distantia esse possit inter utrámque, ut validè & licitè fiat Sacramentum, satis dictum est *part.* 1. *q.* 21. *n.* 81. *Quomodò materia & forma Sacramentorum debeant esse simul.*

§. II.

§. II.

Quando absolutio repetanda?

I. REpetenda est absolutio in eâdem Confessione, tunc tantùm, quando pœnitens post primam absolutionem de novo adfert àliquid, quod à principio necessariò confitendum fuisset: Utpotè 1. novum peccatum specie diversum. 2. Circumstantiam speciem mutantem. 3. Aut etiam notabiliter aggravantem seu necessariò confitendam, juxta dicta suo loco. 4. Aut numerum notabiliter excedentem eiusdem peccati confessi. Ratio est: quia in his casibus materia necessaria absolutionis necdùm erat subiecta clavibus, adeóque remanet onus eadem denuò subijciendi pœnitenti, & consequenter Confessario ab iisdem denuò absolvendi. Exempla primi. Si dicat se oblitum unius fornicationis. Secundi. Si confessus se bis fornicatum, posteà recordatus dicat semel esse factum cum ligata. 3. Si confessus se furatum decem florenos, posteà reflectens dicat fuisse 10. ducatos. 4. Si confessus se fornicatum quinquies circiter, posteà recordatus dicat factum esse deciès &c. &c. Intellige semper de sic priùs confesso bonâ fide. Aliàs enim tota confessio esset repetenda cum repetita absolutione. Jam contrà, & oppositâ ratione. 627

II. Non est repetenda absolutio, quandò pœnitens post primam absolutionem adfert 628

aliquid

aliquid à principio non necessariò confitendum; aut in necessario aliquo confesso majorem numerum modicè excedentem super numerum bonâ fide priùs expressum. Exemplum *primi.* Si adferat solùm peccata venialia: aut peccati mortalis confessi circumstantiam merè & non notabiliter aggravantem. Cùm enim hæc non sint materia necessaria, non debet super illis inordinatè repeti absolutio: quod notent Confessarij nimiùm condescendentes scrupulosis, qui ad quævis peccatilla post absolutionem datam allata, vel circumstantias leviter aggravantes, absolutionem temerè repetunt, non sine irreverentia Sacramenti. Exemplom *secundi.* Si quis confessus se blasphemâsse, vg. sexiès plùs minùs, posteà reflexus dicat factum esse septiès: quia tam parvus excessus jam moraliter comprehendebatur in priori numero confesso: ideóque jam legitimè & confessus, & absolutus: juxta dicta *cap. 3. de numero peccatorum explicando.*

629 III. Est repetenda absolutio, saltem sub conditione mente concepta, quotiès Confessarius rationabiliter dubitat, an protulerit formam absolutionis: idque sub mortali, si pœnitens fuit confessus mortalia, vel saltem unicum peccatum mortale: quia in tali dubio pœnitentem meritò graviter invitum, si nosset, injustè periculo salutis exponeret: secùs si fuisset

fuisset solùm confessus venialia, & nosses ipsum innocentem esse animam: tunc enim pœnitens non ita graviter (sicut in priori casu) censetur velle urgere jus suum quod habet ad absolutionem. Cæterùm, cùm constat te protulisse formam consuetam, ex eo solùm quod voluntariè vel involuntariè distractus protuleris, non habes rationabilem causam dubitandi an reverâ integrè protuleris, quippè cùm integra essentialis forma consistat in duobus verbulis: *absolvo te*: nec consequenter ex hoc habebis causam, multominùs obligationem repetendi.

Q. At si voluntariè distractus proferam formam absolutionis, peccone mortaliter? Certè sic: si taliter distractus soleas errare in pronuntiatione formæ: at si benè exercitatus longo usu, citrà periculum erroris substantialis ita evageris, non audent te noxæ mortalis damnare Tamburin. *l.* 1. *de Sacramentis, c.* 2. §. 1. *n*: 5. & Gobat *num.* 177. Neque ego te condemno. 630

IV. Est mortale ex genere suo in eadem confessione, super eadem peccata repetere formam absolutionis, etiam sub conditione, nisi adsit rationabile dubium de valore prioris absolutionis, secundùm communem Doctorum, ob rationem datam generatim de repetitione formæ Sacramentorum *parte* 1. *n.* 98. Quanquam plurimi ex talibus repetitoribus 631

bus excuſentur ab omni, aut certè gravi peccato, ex eo, quòd non apprehendant vanitatem ſui ſcrupuli dubiivè inanis, aut in eas compingantur anguſtias, ut apprehendant peccatum ſive repetant, ſive non repetant, & quia tunc non habent otium examinandi an liceat vel non liceat, rectè ſanè eligunt minus malum præ majori; minus enim malum eſt iterare Sacramentum, quando non eſſet iterandum, quàm non repetere, quando eſſet reverâ repetendum. Quare Tambur. *l.*1.*Sacram. c.*1.*§.*3. abſolutè damnat ſolùm peccati venialis eum, qui laborans dubio levi meróque ſcrupulo, an formam ſubſtantialem ritè protulerit, repetit ſub conditione, ut amoveat à ſe ſcrupulum illum. Non enim gravem, ſed ſolùm levem imprudentiæ injuriam irrogat Sacramento, dùm repetit ex metu offendendi Deum, & nocendi proximo.

§. III.

Specialiter, quoad abſolutionem Excommunicati.

632 I. CONfeſſarius peccat mortaliter excommunicatione innodatum abſolvens à peccatis non præmiſsâ abſolutione à cenſura. Communis DD. cum Suarez *diſp.* 10. *de Cenſuris*. Ratio clara eſt; quia in re gravi violat præceptum Eccleſiæ: cùm irretitus hâc cenſurâ peccet mortaliter ſuſcipiendo quodcùnque

Sacra-

Sacramentum, adeóque etiam Pœnitentiæ, non præmissâ priùs absolutione à censura. Quòd si tamen excommunicatus animam agens periclitetur de vita: dic solummodò illa verba *absolvo te*: cum expressa intentione tollendi tam censuram, quàm peccata. Tunc enim priùs naturâ tolletur censura, quàm peccata, teste eodem Suarez *ibidem*: vel potiùs dic: *Absolvo te à censuris & peccatis tuis*: Tunc enim, etsi contingeret eum mori, antequam proferas à peccatis, erit temen certò absolutus ab his, ut ex eodem Suarez & Tamburino *c.* 1. §. 3. *n.* 1. *ante finem* annotavi.

¶. Quanquàm autem etiam absolutio ab omni censura, etiam *suspensione* & *interdicto* regulariter absolutioni à peccatis præmittenda sit, non tamen peccabis, saltèm graviter, postponendo, cùm hæ duæ censuræ non privent usu passivo Sacramentorum, sicut &, quando per oblivionem non præmisisti absolutionem ab ipsa Excommunicatione, si eá potestate præditus sis, teneris eam subiicere, non tamen repetere absolutionem à peccatis propter rationem mox dicendam.

II. Valida tamen est absolutio à peccatis non præmissâ absolutione ab Excommunicatione, quotiès pœnitens suæ excommunicationis ignarus, vel oblitus bonâ fide procedit. (Secùs sine dubio est, si excommunicationem sibi cognitam celaret, & sic malâ fide absolu- 633

tionem à peccatis extorqueret: tunc enim ob defectum dispositionis & ipsa confessio invalida & repetenda esset) cum onere tamen posteà petendi absolutionem à censura, cùm ei innotescet. Ita contrà multos Canonistas & Casistas Navarrus, Toletus, Suarez, Layman *cit.* aliisque relatis Lugo *disp.* 16. *sect.* 5. Diana *p.* 2. *tract.* 4. *resol.* 78. Tamburinus *opusc. Expedit. Confess. l.* 2. *c.* 10. §. 3. Ratio est: quia durissimum videtur pœnitentem Excommunicationis suæ inculpatè oblitum vel ignarum obligare & ita constringere, ut non possit unquàm justificari in Sacramento, nisi per contritionem perfectam: neque id intendere præsumi potest pia Mater Ecclesia: quippè cuius potestas est *non in destructionem, sed in ædificationem* & remedium animarum: ille autem rigor contrà hominem non potentem sibi de remedio providere, esset in meram destructionem: cùm enim inscius sit suæ Excommunicationis, nunquam quæreret sibi absolutionis remedium: & sic semper incapax maneret recipiendi Sacramentum Pœnitentiæ.

634 III. Confessarius absolvere potens à censuris, cùm pœnitentem Excommunicationis suæ oblitum vel ignarum absolvit, præmissâ consuetâ formulâ, *Absolvo te ab omni vinculo Excommunicationis &c. in quantùm possum & tu indiges*, & posteà à peccatis: non tantùm à peccatis, sed etiam ab ipsa excommunicatione

ne liberat: quare posteà recordatus suæ censuræ pœnitens non indiget novâ absolutione. Coninck, alij cum Lugo *cit. sect.* 15 *n.* 623. latè. Tamburin. *supra cit.* Ratio est: quia Confessarius semper habet, (certè habere debet) intentionem absolvendi quantùm licitè potest, servandíque omnes partes officij sui, quas non servaret, si intenderet absolvere à peccatis, & non à censuris, juxtà dicta *num.* 1. Loquor autem semper de Confessario potestatem habente absolvendi à censuris. Nam si Confessarius eâ potestate careat absolvendi talem excommunicationem oblitam, illam non auferri nimìs certum est: quare quando eam in mentem revocabit pœnitens, legitimo Superiore, vel alio potestatem habente indigebit.

IV. Quin insuper: si Confessarius probus rectè volens implere suum officium, ac potens 635
absolvere à Censuris, absolvat pœnitentem illis solis verbis: *Absolvo te à peccatis tuis*: nullà præmissâ formulâ absolutionis à censuris, ut fieri solet in brevibus confessionibus, & in articulo mortis, adhuc pœnitens excommunicationis suæ ignarus, vel etiam conscius, sed confiteri non potens in mortis articulo, ab ea absolutus manet. Suarez, Tamburinus, suprà citati. Ratio est: quia in illo solo: *absolvo te à peccatis tuis*, involvitur absolutio à quocunque vinculo nato ex peccatis, adeóq; etiam à censuris. *ut quæst.* 1. §. 4. dictum: cùm ergò probus

Confessarius supponatur semper velle rectè & licitè fungi suo officio, supponitur etiam velle ab illo censuræ vinculo absolvere: tutissimò autem aget, si ijs verbis expresè intendat absolvere & à censuris, & à peccatis: aut etiam expresè dicat: *absolvo te à censuris & peccatis tuis &c.* ut jam *num.* 1. dixi.

§. IV.

Specialiter: quid de absolutione moribundi jam ratione & sensibus destituti?

636 I. VAlidè & licitè absolvitur moribundus loquelâ, sensibus vel ratione destitutus, si signis ostendat dolorem & voluntatem confitendi, ac Sacramentum absolutionis recipiendi: quo nimirùm præcipuè, & ferè unico casu sufficit confessio virtualis, etsi desit formalis. Est jam communis, recepta, & tuta sententia. Atque ita expresè tam de baptismi, quàm de Pœnitentiæ Sacramento docent Concilia, Arausicanum *Can.* 11. Carthaginense. 3. *Can.* 34. Carthag. 4. *Can.* 76. Verba relata invenis apud Authores passìm, nominatim Layman *cap.* 8. *n.* 4. optimè explicantem, authorésque latè recitantem. Idémque docet Rituale Romanum editum à Paulo V. Tit. de Pœnit. §. *ult.* ubi sic habet. *Quòd si inter confitendum, vel etiam antequàm incipiat confiteri, vox & loquela ægrum deficiat, nutibus & signis conetur (Sacerdos*

dos) quoad eius fieri poterit, peccata confitentis cognoſcere: quibus utcunque vel in genere, vel in ſpecie cognitis; vel etiam ſi confitendi deſiderium ſive per ſe, ſive per alios oſtenderit, abſolvendus eſt. Hæc ibi cautiſſimè præſcripto modo agendi cum talibus ægrotis. Ratio autem ſæpiùs tacta eſt. Quia formalis confeſſio, ſeu ſpecifica & particularis expreſſio peccatorum abſolutè non eſt de neceſſitate ſeu valore Sacramenti, ſed per ſe & directè ſolùm eſt de neceſſitate præcepti divini: quod non obligat, niſi quatenùs ſervari poteſt: ergò cùm ſervari non poteſt, (ut certè non poteſt in caſu propoſito) ſufficiet confeſſio virtualis: ſeu qualiscunque etiam generalis confeſſio peccatorum, ex animi dolore profecto: ſeu ipſa voluntas doloroſa confitendi, ſigno externo ſufficienter manifeſtata: qualis certò adeſt, quando pœnitens ab ipſomet Sacerdote petit abſolutionem, aut coram eo ſaltem edit ſigna contritionis, ac doloris in ordine ad abſolutionem directa.

¶. Quare (nota ſemel pro ſemper.) non 637
ſatìs eſt aliquem ante mortis periculum, vel etiam in ipſo mortis periculo ſignum aliquod pietatis vel etiam pœnitentiæ edidiſſe, niſi talis manifeſtatio doloris directa fuerit ad Sacramentum Pœnitentiæ, ſeu abſolutionem ſacramentalem à Sacerdote petendam, hoc enim ſolo reſpectu manifeſtatio doloris induit rationem confeſſionis virtualis, & accuſatio-

tionis sui coràm Sacerdote, ac materiæ proximæ Sacramenti, sine qua Sacramentalis absolutio validè ministrari nullo modo potest. Advertunt tamen DD. cum Layman *c.*8. *num.*4. Quòd, nisi contrarium constet, signa pœnitentiæ ac doloris ab infirmo in præsenti periculo mortis edita præsumantur directa esse ad Sacramentalem absolutionem: quare etsi moribundus non possit absolvi ex eo, quod anteà sanus, de morte nihil cogitans sæpissimè de more pectus pulsaverit, sublatis in Cœlum oculis dixerit: miserere mei Deus: si tamen talia signa edat jam morti vicinus, præsumi plerumque potest, quòd ijs voluntatem confitendi & Sacramentalem absolutionem petendi manifestare voluerit: ideóque saltem sub dubio absolvi poterit, ut dicam infrà *num.* 3.

638 *g.* Frustrà aliquando dubitatum erat: utrùm Sacerdos, qui sano corpore, nihil de mortis periculo suspicatus, Missam inchoàrat, & sub gloria decantato decidit moriturus, absolvi potuerit à peccatis, ideò solùm, quòd generalem cum Ministris confessionem coram Deo & Ecclesia fecerit. *Confiteor &c.* Certum enim non potuisse absolvi, cùm ea nullo modo fuerit Confessio Sacramentalis, seu non directa ad accipiendam absolutionem Sacerdotis in foro Pœnitentiæ, ut rectè resolvit Layman *ibidem.* Jam ulteriùs.

II. Ab-

II. Absolvendus est ejusmodi ægrotus non 639
solùm, quandò signa doloris, & voluntatem confitendi ostendit coram ipso Sacerdote præsente, sed etiam eo adhuc absente, coram aliis (etiam unico) posteà testantibus Sacerdoti saltem jam præsenti apud infirmum. Ita communis DD. cum Suarez, Tannero, Layman, Lugo citatis. Neque hìc obstat suprà allegatum Decretum Clementis VIII. damnans confessionem factam Sacerdoti absenti. Nam in hoc nostro casu confessio aliquatenùs fit Sacerdoti præsenti, per alios nimirùm tanquàm per interpretes & testes. Ac ipsemet ille Pontifex anno 1613. 16. Aprilis coram Cardinale Bellarmino & Archiepiscopo Armachano declaravit absolutionem hoc casu fore validam: adeóque decreto suo non esse comprehensam. Atque adde ulteriùs absolvendum esse ejusmodi ægrotum, quando dicta signa dedit coram alio, qui posteà absens & coram adhuc absente Sacerdote de iis testatur, eúmque advocat. Quamvis enim, propter idem decretum, tunc tutius esset, quòd Sacerdos testem illum ad ægrotum secum reduceret, in sua præsenta denuo testaturum, eo tamen relicto, potest Sacerdos ægrotum absolvere. Ita enim expresè supponunt Concilia suprà citata. Et rituale Pauli V. diu post Clementem VIII. editum absolutè loquitur: *Si confitendi desiderium sive per se, sive per alios*

ostenderit, *absolvendus est*: nihil restringens, *per alios* ægroto præsentes tantùm, nec nos ergo restringamus. Nam moribundi extrema necessitas ac charitas urget nos, ut quantùm possumus, ei consulamus. Quòd autem sæpè dictum decretum etiam huic casui & sententiæ nihil obstet, latè & solidè ostendunt Coninck *de Sacramentis disp.* 7. *q.* 10. Lugo *disp.* 17. *sect.* 4. & 5. contra Thomistas, eisque adhærentem Dianam apud eundem Lugo *citatum*. Ratio autem est: quia quandò pœnitens ille coram alio ostendit voluntatem confitendi, vel signa doloris ad absolutionem directa edidit, jam incœpit virtualiter confiteri: atque tamdiu moraliter continuat confessionem quousque absolvatur: imò quamdiu vivit: ergò reverâ, si tu posteà præsens præsentem absolvas, dicêris absolvisse confitentem tibi præsenti, licèt ille alius internuntius non adsit: sicut in simili concessimus suprà de eo, qui confessionem scriptam misit Confessario absenti, sed posteà præsenti ratificat.

640 III. Absolvendus est ejusmodi pœnitens *absolutè*, quandò nimirùm signa doloris certa vel probabilia sunt vel fuerunt: sin verò dubia, sub conditione. Ita cum Vasquez, Filliutio aliis, benè probat Lugo modò *citatus sect.* 3. & 15. de utróque nostro casu *num. præced.* posito. Ratio patet ex dictis *quæst. præced.* Quia quan-

quando judicium Confessarii de dispositione pœnitentis, & requisitis ad absolutionem certum vel probabile est, absolutè conferenda est absolutio: at in casu proposito Confessarius operatur ex judicio & assensu moraliter certo, vel saltem probabili, ideóque absolutio: ergò, &c.

§. Signa autem in proposito casu sufficientia ad absolutionem ægroti,, sunt in triplici differentia: *certa*, *probabilia*, *dubia*. 1. Signa certa sunt, quæ ex natura sua ordinantur ad Confessionem & Sacramentum, ut si infirmus dicat coram Confessario vel aliis, se velle confiteri, dolere de peccatis, petere veniam peccatorum; &c. Et tunc non est dubium esse sufficiens signum ad absolutionem absolutè dandam. 2. Signa probabilia sunt, quæ quidem significant dolorem ac pœnitentiam, sed exhibentur, sine mentione vel clara relatione ad confessionem vel Sacramentum: Ut si infirmus pectus tundat, *Miserere mei Deus*; *Deus propitius esto mihi peccatori, &c.* Et tunc in infirmo extremâ necessitate conflictante semper præsumi debent etiam referri ad absolutionem & Sacramentum, tanquàm medium necessarium ad liberationem à peccatis, & reconciliationem cum Deo: ideóque adhuc sunt sufficiens signum ad absolutionem, etiam absolutè dandam, (etsi longè tutiùs sub conditione: si sis dispositus) quia in tali casu ex- 641

 træmæ

tremæ neceſſitatis ſufficere debet tacita petitio abſolutionis & Sacramenti, qualis hic à Chriſtiano præſumenda eſt. 3. Signa dubia tandem ſunt, quæ de ſe ſunt indifferentia, & de quibus meritò dubitari poteſt, an oriantur ex pænitentia & dolore de peccatis, an verò ex naturali dolore, anguſtiâ, vehementiâ morbi, mærore vel metu mortis, &c. Ut ſi infirmus rogatus, num velit confiteri, ſolùm lachrymetur, ſuſpiret, oculos attollat, aut manum Sacerdotis vel alterius interrogantis ſtringat, &c. (Adhuc enim dubium eſt, an fiat ex vi morbi nervos contrahentis, præſertim in phræneticis, an ex alio capite.) Et tunc ſine dubio abſolutio dari abſolutè non poteſt, ob periculum nullitatis Sacramenti: attamen probabiliſſimè adhuc dari poteſt ſub conditione, ſaltem mente retentâ: *ſi rectè ſis diſpoſitus*: Quia ſic abſolvere nihil nocere poteſt; multùm autem nocere poſſet non abſolvere in tanto periculo æternæ damnationis. Sicut enim in baptiſmo, quando certa materia (aqua naturalis) haberi nequit, licitum eſt proferre formam ſuper materia dubia, v.g. cereviſia, lixivio, &c. ita ſanè etiam in pœnitentiæ Sacramento æque ad ſalutem neceſſario. Ex communi Lugo *l.c.* Tamburinus, *cit. l.* 2. *c.* 10. §. 1. & ſingulariter noſter P. Marchant. Tribunalis *parte* 1. *tract.* 4. *tit.* 4. *q.* 3. *dub.* 7.

642 IV. Confeſſarius non tantùm validè & licitè po-

tè po-

tè poteſt in dictis caſibus, ſed etiam tenetur abſolvere infirmum (reſpectivè, abſolutè, vel ſub conditione) ex charitate quivis; Parochus vel proprius Sacerdos etiam ex juſtitia. Ita cum pluribus Vaſquez *3. p. q.* 1. *a.* 1. Lugo *ſuprà citatus*. Ratio eſt: quia generali præcepto charitatis quilibet; ſuperior autem ex juſtitia obligatur ſuccurrere proximo, vel ſubdito in extremæ neceſſitatis periculo conſtituto, modo ſibi poſſibili & licito: atqui in dictis caſibus proximus, plerúmque ſolùm attritus verſatur in extremo periculo ſalutis, & poteſt ei in hac probabiliſſima ac tuta ſententia licitè ſuccurri: ergò ex charitate quilibet Sacerdos, Parochus autem etiam ex juſtitia tenetur eum abſolvere, ut impium ac crudele foret eum abſolutione defraudare.

§. Tandem notant hìc Patres & Doctores, 613
caſum iſtum & ſententiam hactenùs propoſitam, extrà mortis periculum non habere locum, ut nimirùm ſufficiat talis confeſſio virtualis ſeu generalis peccatorum. Non quidem ex eo, quòd abſolutio Sacramentalis de ſe irrita eſſet, ſi eam aliquis extra hunc caſum peteret, ſigna pœnitentiæ ac doloris exhibens, attamen nullum peccatum in ſpecie explicare valens; ſed quia ex obligatione præcepti propter honorem tanti Sacramenti, ut ejus integritas ſervetur, niſi ſpeciale aliquod peccatum explicetur, extra dictum extremæ neceſſi-

tatis

tatis caſum, neque petenda, neque conferenda eſt abſolutio, tempúſque expectandum, quo convenientiùs ad inſtitutionem hujus Sacramenti confeſſio inſtitui poſſit. Sed jam inſtat quæſtio difficilior.

9. Quid ſi infirmus talis nullum dat vel dedit ſpeciale ſignum doloris ac voluntatis confitendi?

644 I. INfirmus ſeu moribundus loquelâ, ſenſibus, vel ratione deſtitutus, qui nullo, nec certo, nec probabili, nec dubio ſigno ullo modo oſtendit dolorem ac voluntatem confitendi, ſeu Sacramentum ſuſcipiendi, nec validè nec licitè unquàm abſolvi poteſt, neque ſub conditione. Ita communiſſima, & in his terminis mihi omninò certiſſima ſententia DD. Ratio eſt: quia nullo caſu validè vel licitè conferri poteſt Sacramentum ſine aliqua ſua parte eſſentiali; atqui confeſſio externa formalis vel virtualis ſaltem, eſt pars eſſentialis (certè conditio ſimpliciter neceſſaria) Sacramenti pœnitentiæ: atque in propoſito caſu nulla omnino eſt confeſſio externa nè virtualis quidem, cùm nullo omninò ſigno oſtendatur animi dolor & confitendi voluntas, uti expreſſè ſupponimus: ergò talis validè & licitè nullo modo abſolvi poteſt: non abſolutè, (certiſſimum apud omnes) neque ſub conditione: quia ut Sacramentum ſub conditione

tione licitè conferatur, requiritur, ut ſaltem ſit ſpes valoris (ſic enim in caſu neceſſitatis liceret ſub conditione baptizare in cereviſia, minimè in vino: quia in illa; minimè in hoc eſt ſpes valoris Sacramenti abſolutionis,ergò.&c. Exempli gratia. Reperio in via hominem vulneratum vel infirmum animam agentem: neſcio an ſit Catholicus vel hæreticus: benè, an malè vixerit: nec ullum prorsùs probabile aut dubium ſignum deprehendo, quo ſaltem ſperare poſſem fortè profuturam abſolutionem: non poſſum abſolvere citra ſacrilegium ob rationem datam.

II. Quòd ſi verò Confeſſario vel ex ſe, vel 645
aliundè conſtet talem moribundum Catholicum eſſe, piè ac Chriſtianè vixiſſe, nullo alio habito ſigno de ejus diſpoſitione, dolore ac voluntate confitendi, pia eſt ſententia adhuc ſub conditione poſſe, & ex charitate debere abſolvi à Sacerdote. Fundamentum eſt. Quia ipſa anteacta bona vita Catholici hominis Confeſſario ſenſibiliter cognita videtur eſſe ſignum ſenſibile ſufficiens præſentis diſpoſitionis: quòd nimirùm de peccatis doleat, ac Sacramento potiri, maximè velit & deſideret, dummodò poſſet. Si enim aliàs in vita ſua officium Chriſtiani hominis præſtitiſſe conſtet, utique præſumendum eſt, etiam præſtare velle in fine vitæ & extrema neceſſitate. Si in vita ſua ſatisfacere voluit præcepto Eccleſiæ an-

nuâ Confessione & Communione, quidni præsumendum sit eum jam multòmagis velle satisfacere præcepto Christi, in hac extrema vitæ periodo ac necessitate? Pia hæc sententia moderno tempore valdè invalescit, præsertim, ut audivi, in Belgio. Eam absultè docent Homobonus, Mollfessius, Lotterius, Bartholomæus de Sancto Fausto, aliique apud Dianam *p. 3. Tract. 3 resol.* 8. Et mordicus noster Herincks *hîc.* Bonagratia Habsensis Capuccinus in Summula Casuum. aliique. Et ex parte Marchant. *infrà num. IV.* allegandus. Atq; variis argumentis confirmant: imò referunt practicâsse Clementem VIII. qui cuidam ruenti de fabrica Petri, absolutionem dederit dicens: *Si es capax, Ego te absolvo à peccatis tuis, &c.* (Quod tamen alii credere nolunt) si & tu practicare velis, per me licet. Etiam ego talem semper absolverem, non tamen ex hoc nudo fundamento: sed alio mox infrà proponendo. Nam

646 III. Hæc pia sententia in rigore Theologico, si nihil addatur, vel supponatur aliud, mihi nunquàam placere potuit, aut vera videri, & etiamnum non potest. Eam enim nullus antiquus Doctor Scholasticus docuit ac Recentiores communiter rejiciunt, ac modò Patres Societatis omnes etiam prohibiti deinceps docere istam sententiam, teste P. Gobat *Casu* 19. *n.* 62. Suarez, Vasquez, Coninck, aliisque

aliisque relatis Lugo *disp.* 17. *sect* 3. Eadem enim hic urget ratio allata *num. I.* Nam reverà eo casu deest omnis confessio nova externa, quam esse partem essentialem & quasi materiam Sacramenti Pœnitentiæ definit Concilium Tridentinum *sess.* 14 *can.* 9. Novum Sacramentum utique requirit novam proximam materiam sensibilem: atqui sola anteacta bona vita, nec est nova meteria, ut clarum est, nec novum signum materiæ alicujus præsentis, ne generaliter vel confusè quidem: ergò non potest esse signum sufficiens ad novum Sacramentum absolutionis etiam sub conditione dandum. Plures rationes & authoritates videre potes apud Authores citatos. & singulariter latè & optimè Rdssm. Dominum Abbatem Rasslerum *Tract. de Pœnitentia. cap.* 5. §. 34.

G. Dixi tamen notanter: *Si nihi addatur vel præsupponatur aliud*. Nam singulariter addit P. Gobat *cit. Casu* 19. *num.* 601. Talem moribundum absolvi posse, etsi modò non det, nec, ullus expresè testetur illum dedisse signa doloris ad Confessionem directa, dummodò prudenter præsumi possit reipsâ dedisse. Ratio est: quia generatim, saltem in necessitate (præsertim extrema) fas est administrare Sacramentum, quandò deficientibus aliis probationibus prudenter præsumitur adesse omnia ad valorem Sacramenti essentialiter requisita: 647

potest

poteſt autem præſumi prudententer de quolibet bono Chriſtiano, qui prævidet periculum inſtantis mortis, quòd dederit ſignum contritionis in ordine ad abſolutionem. *Illud namq; prudenter præſumitur factum, quod plerumque fieri ſolet*: juxta Legiſtas *in legem. In obſcuris ff. de Reg. Juris.* Atque hâc ratione non formaliter ſecundùm ſe, ſed præſumptivè juxta bene acta Catholici erit ſignum ſufficiens doloris ad Sacramentum directi, & aliquo ſigno manifeſtati, ita ut vita benè acta ſolùm ſit motivum præſumendi eum dolorem eſſe à moribundo ſigno aliquo ſenſibili manifeſtatum: ipſe autem dolor ſic ſenſibiliter manifeſtatus ſit materia proxima abſolutionis: & fortè Authores plerique iſtius piæ ſententiæ, hoc ipſum tantùm volunt. Itaque paulò clariùs loquendo, & in re propè concidendo, dico:

648 IV. Adhuc talis moribundus Catholicus ſub conditione abſolvi licitè poteſt, atque ex charitate debet, non quidem ex eo præcisè fundamento, quòd ſola anteacta bona vita ſit ſignum ſufficiens præſentis diſpoſitionis, ac Confeſſionem virtualem ſenſibilem conſtituat in ordine ad abſolutionem: ſed quòd talis prudenter & rectiſſimè præſumatur aut exhibuiſſe, aut potiùs de facto exhibere fortè, aliqua ſigna doloris in ordine ad Sacramentum, quamvìs ego illa non intelligam: adeòque ſaltem ſigna dubia in ipſo adverto, juxta dicta §. *præced. num.*

num. 111. Ita ex professo noster Marchant. *suprà cit. Tribun. p.* 1. *Tract.* 4. *tit.* 4. *quæst.* 3. *dub.* 7. Cujus formalia, etsi pluscula, in re gravissimi momenti non piguit exscribere. Etsi, „ námque in tali peccatore ita expressò nul- „ lum signum appareat, quod materiam con- „ fessionis faciat mihi sensibiliter præsentem in „ ordine ad absolutionem, nec mihi proindè „ certò constet peccatorem sic obmutescentem „ de peccatis aut salute cogitare, imò nec ap- „ pareat eum ratione uti, potest tamen fieri, ut „ non solùm intùs de peccatis doleat, confite- „ rique desideret, sed etiam aliqua edat per se „ sensibilia, etsi mihi incognita: ut sunt suspi- „ ria, gemitus, apertiones oculorum, fixi intui- „ tus, aut alii in corpore motus: qui etsi dolo- „ ris naturalis aut naturæ patientis sint ordi- „ nariè signa, nihilominùs ab ipso peccatore „ quandóque ordinantur ut internæ pœniten- „ tiæ nutus. Undè absolvendo eum sub con- „ ditione, & muneri & charitati in hac ex- „ trema necessitate satisfacio; & conditio „ omnem irreverentiam & defectum, qui sub- „ esse posset, tollit: & in hac anxietate „ tanta animam Deo commendo intentione „ communi Ministris Ecclesiæ, quæ nullum ex „ hâc vita sine arrha suæ pacis exire velle debet, „ ut ait Augustinus, &c. Hactenùs Marchant, „ qui hoc ipsum propriâ experientiâ confirmat ac commendat: ac rursùs *infrà Tract.* 6. *tit.* 7. *quæst.* 7. *conclus.* 2. Eâdem ratione permitte

absolvi sub conditione moribundum talem, etsi nescirem an Catholicus sit vel hæreticus. Quem lege, & si placet, in praxi sequere: at in examine ita hoc ultimum respondeas, cave. Quia ubique certò explodêris. Lege potiùs utilissimè Patrem Gobat *Alphab. Confessar. casu* 19. *per totum.* de hoc toto casu moribundi optimè differentem, præsertìm à *n.* 612. variis casibus particularibus elucidantem. Me plura exscribere piguit, quia opusculum hoc inter manus jam nimium ampliùs excrevit, quàm abinitio volebam & disposueram.

CAPUT VI.

De Confessario ac Ministro Sacramenti Pœnitentiæ.

QUÆSTIUNCULÆ PRÆAMBULÆ.

649 I. Quid est Confessarius? Est Sacerdos præditus Potestate ligandi atque solvendi in foro sacramentali. Dicitur autem ea potestas ligandi & solvendi *potestas clavium*, per aptissimam metaphoram; quia sicut clavis reserat domum aut cistam, ita illa potestas tradita Sacerdotibus Confessariis reserat & aperit Cœlum. Et quia duplex est ista potestas, scilicet *ligandi & solvendi*, Matth. 16. seu aperiendi & claudendi Cœlum; ideò vocatur

pote-

potestas *clavium*, non potestas *clavis* in singulari: rursùs, quia ista potestas in Ecclesia exercetur extrà & intrà Confessionem, ideò aliud dicitur forum externum spectans ad Prælatos Ecclesiæ, aliud internum & sacramentale spectans ad omnem Confessarium. Et jam cape definitionem Confessarii: simúlque disce, quid sit subjicere clavibus aliquid, hoc vel illud dictum vel factum: est enim subjicere potestati ligandi & solvendi apud Judicem sacramentalem, scilicet Confessarium, seu quod idem est: est confiteri illud sacramentaliter. Quid sit confiteri sacramentaliter, jam dudùm audiîsti.

II. *Quæ sunt requisita generalia ad Confessarium, ut validè & licitè absolvat?* Tria sunt. *Potestas, scientia, & bonitas.* Primo deficiente semper invalida & per se illicita est absolutio, nisi scilicet ignorantia invincibilis à peccato excusaret. Secundo & tertio deficiente, semper illicita, & aliquandò etiam invalida est absolutio, prout in particulari latè patebit ex dicendis deinceps. 650

III. *Quotuplex potestas requiritur in Sacerdote ad validam, & licitam absolutionem?* Duplex: *Ordinis & Jurisdictionis. Potestas Ordinis est*: quam Sacerdos accipit in ordinatione sua per secundam materiam & formam: scilicet impositionem manuum Episcopi, & verba illa: *accipe Spiritum sanctum, quorum remiseris peccata &c.* dicitúrque potestas in Corpus Christi mysticum, nimirùm ad absolvendum fide- 651

les à peccatis ſuis: & reſidet in ipſo charactere Sacerdotali, de quo vide dicta *parte 2. cap. 1.* *Poteſtas Jurisdictionis* eſt authoritas jus dicendi, ſeu ſententiam ferendi in alium tanquàm ſubditum in foro interno, ſeu ut loquuntur veteres in foro poli. Eſt enim abſolutio à peccatis actus judicialis, qui neceſſariò requirit ſubditos, & exerceri non poteſt, niſi in ſubditos: de qua mox latiùs infrà.

¶. Nota hìc: alia eſt quæſtio: quotuplex poteſtas conferatur Sacerdoti in ſua ordinatione? Eſtque etiam duplex: *in Corpus Chriſti verum, & Corpus Chriſti myſticum*: De hoc vide *parte 2.*

652 IV. *Quomodò differunt hæ duæ poteſtates Ordinis & Jurisdictionis?* Differentia clara eſt. Nam poteſtas Ordinis in Corpus Chriſti myſticum, eſt quidem vera poteſtas abſolvendi à peccatis, ſed radicalis tantùm & in actu primo: quam Sacerdos ordinatus nondùm poteſt exercere, niſi ab extrinſeco accedat Jurisdictio, ſeu authoritas in alios tanquàm ſubditos, ob rationem modò datam *num. præced.* datúrque ea poteſtas Ordinis in ipſa ordinatione omni Sacerdoti, néque unquàm tolli poteſt, ſed in charactere indelibi reſidens immobiliter adhæret animæ, etiam ſeparatæ à corpore, ut alibi dictum. Poteſtas Jurisdictionis in ſubditos confertur per externam conceſſionem Eccleſiæ per eius Prælatos, Papam, Epiſcopos &c. nec datur omnibus Sacerdotibus, & data po-

teſt

test auferri, ac tolli, & defacto sæpe aufertur vel mutatur: & nisi adsit, invalida est absolutio, ut patebit.

9. Cæterùm potestas Juri dictionis in Sacerdote supponit approbationem; & in usu 653 suo requirit bonitatem, scientiam, debitúmque officium Confessarii seu ministri. De quibus nimis varia dicenda, ad confusionem vitandam, per sectiones distinguemus. 1. De approbatione Confessarii, & Jurisdictione generatìm. 2. De casibus reservatis. 3. Bonitate & scientia ministri. 4. De officio & obligatione Confessarii. Demùm *cap.* 7. seorsim dicam de sigillo sacramentali, quippè non solùm ministrum Confessarium, sed etiam alios concernente. Sit in nomine Domini.

SECTIO I.

De Confessarii approbatione, & Jurisdictione generatìm.

QUÆSTIO I.

Ordine 40.

Quis est Minister Sacramenti Pœnitentiæ validè administrandi?

EST *solus Sacerdos, jurisdictionem ordinariam vel delegatam in pœnitentem habens,* 654 *átque ad id approbatus ab Episcopo expressè vel*

tacitè; ut validè absolvat sæculares à mortalibus extra articulum mortis. Est tota certissima. Explico generatìm: nam specialis explicatio tradenda est per totum caput.

§. I.

Solus Sacerdos.

655 I. VErus est & idoneus Minister Sacramenti Pœnitentiæ. Certum de fide. Ex scriptura & Conciliis, ac novissimè definitum in Concilio Tridentino *sess.* 14. *can.* 10. Ratio est: quia sicut soli Sacerdoti legitimè ordinato in sua ordinatione confertur potestas Ordinis in Corpus Christi verum & mysticum, per quam remittuntur peccata fidelium: juxta illud Joan. 21. *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis &c.* Sic etiam illi soli ex institutione Christi ea potestas competit, ut alteri non Sacerdoti competere non possit. & hinc.

656 II. Nullo casu vel dispensatione humanâ hoc Sacramentum validè administratur à non Sacerdote. Illud Jacobi 5. *Confitemini alterutrum peccata vestra*: si intelligatur de Confessione sacramentali, accipiendum est accommodè hoc sensu. Confitemini alterutrum, id est: unus alteri potestatem habenti. Quòd verò ex D. Augustino (nescitur ubi, fortè falsò impositum) refertur *c.* 1. *de Pœnitentia d.* 6. *Tanta vis Confessionis est, ut si deest Sacerdos, confiteatur proximo*: Unde aliqui DD. ol m censuerunt: si desit Sacerdos, præ ert m in

mor-

mortis articulo, cuivis alteri, etiam Laico confitendū esse, (idipsum habebatur in prima regula S. P. N. Francisci) id minimè intelligendum est in ordine ad absolutionem sacramentalem, sed solùm ad excitandam contritionem, maiorémque sui confusionem seu humiliationem. Quare talis Confessio nullo in præcepto est, sed ad summum in consilio, si spectatis circumstantiis salubriter fieri possit: puta Laico viro prudenti, probo, taciturno, aperire vulnera animæ, vel ad sui confusionem, vel ad consilium vel solatium petendum: alioqìn nec licita quidem, cùm per se loquendo fas non sit seipsum infamare. Reginaldus *l.* 1. *c* 1. *n.* 8. Layman *c.* 9. *n.* 1. alii.

III. Quisquis ergò, sive Laicus sive Clericus non Sacerdos Sacramentùm Pœnitentiæ ministrat (sicut & celebrans) non solùm nihil facit, & gravissimè peccat sacrilegio, verùm etiam gravissimas pœnas incurrit. Imprimìs fit suspectus de hæresi, & ut talis puniendus est ab inquisitoribus, eisdémque à fidelibus denuntiandus. Addit Urbanus VIII. talem, si vigesimum annum ætatis implevit debere tradi curiæ sæculari, ut debitis pœnis plectatur. Tandèm ipso facto contrahit irregularitatem ex abusu sacri Ordinis, saltem si non Sacerdos sit Clericus: nam de Laico controvertunt DD. utrinque probabiliter, sed negativè mihi probabiliùs. 657

658 IV. Quòd si tamen non Sacerdos nequaquàm se fingat Sacerdotem, nec velit usurpare officium Sacerdotis, sed ut merus Laicus putans, (prout reverâ quidam putârunt) posse Laicum vel non Sacerdotem absolvere moribundum à peccatis, talis non incurreret irregularitatem, ut ex Hurtado notat Tamburinus *hìc l. 5. de Sacram. c. 4. n. 5.* ídque non solùm propter bonam fidem sic operantis, sed quia ad hanc irregularitatem incurrendam, (sicut & ad alias pœnas) requiritur, quòd non ordinatus exerceat illum actum tanquàm ordinatus. Similiter nec incurreret, qui absque omni intentione Sacramenti administrandi, seu sacramentaliter absolvendi, fingens se Sacerdotem, solùm Confessionem alterius audiret, ex curiositate, levitate, vel malitia etiam, quamvis & tunc pœnas arbitrarias meritò non effugeret.

§. II.

Jurisdictionem ordinariam vel delegatam habens in pœnitentem remissivè.

659 NOn omnis Sacerdos à peccatis absolvere potest, sed necessario requiritur etiam Jurisdictio actualis in subditos absolvendos. Absolutio enim est actus judicialis, qui requirit subditos & Jurisdictionem in illos. Certum de fide. Definitum in Concil. Florent. *in Decreto Unionis*: & Trident. *sess. 14. c. 7.* ubi decernit: *nullius momenti eam absolutionem esse debe-*

debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam vel delegatam non habet Jurisdictionem. Idem habetur *c. utriúsque sexûs. De Pœnitentia & Remiss.* Et sumitur ex facto Christi, *Joann.* 20. Ubi Discipulis suis prius Jurisdictionem contulit dicens: *sicut misit me Pater, & ego mitto vos*: & deinde potestatem solvendi & retinendi peccata. *Accipite Spiritum sanctum &c.* Quare duplex est Minister Sacramenti Pœnitentiæ, *Ordinarius*, ordinariam scilicet habens Jurisdictionem, Papa, Episcopus, Parochus: & *Delegatus*, Jurisdictionem habens delegatam ex commissione alterius ordinariam habentis, vel privilegio Pontificis, ut Regulares mendicantes. Verùm de hac Jurisdictione Ordinaria & delegata, necessariò seorsim agendum inferiùs.

§. III.

Ad id approbatus ab Episcopo expressè vel tacitè.

CONCIL. Trident. *sess.* 23. *c.* 15. de hoc ita 660
statuit: *Decernit sacra Synodus, nullum, etiam Regularem posse Confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale Beneficium; aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur necessarium esse, aut aliàs idoneus judicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat: Privilegiis & consuetudine etiam immemoriali, non obstantibus.* Sic Concilium. Videndum hìc breviter,

quos Confessarios concernat hoc Decretum: deindè §. sequenti, respectum quorum.

661 I. *Nullum &c.* Nemine excepto. Quare nullam veritatis speciem habet, quod docent. Henriquez LLamas, alii nonnulli, Doctorem vel Licentiatum in Theologia, aut jure Canonico, ipso jure approbatum censeri. Cùm Concilium tam claris verbis generalibus dicat: *Nullum posse &c.* Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus secundùm jura, & fieri possit, ut liceat tali scientia non desit, desit tamen rerum experientia & prudentia ad excipiendas Confessiones, cuius rei examen & judicium Episcopo comittitur, quanquàm æquitatis ratio postulet, ut tales, qui publicam in Academia approbationem habent, ob quam de eorum scientia magna præsumptio sit, examini novo non subjiciantur, uti cum aliis monet Layman *cit. n.* 12.

662 II. *Etiam regularem.* De his specialia dicam seorsìm *infrà q. seq.*

663 III. *Nisi Parochiale beneficium habeat.* Qui Parochiam seu beneficium quodvis, cui cura animarum annexa est, obtinuerunt, eo ipso ad Confessiones audiendas approbati censentur, ut aliâ approbatione opus non habeant, ac proindè non tantum in sua Parochia, uti contendit Barbosa in Trident. *sess.* 23. *c.* 15. sed etiam in tota Diœcesi de consensu aliorum Parochorum Confessionem audire possunt, imò & extrà illam, si eis delegetur Jurisdictio, aut eli-

eligantur in Confessarium ab aliquo habente facultatem eligendi sibi Confessarium, quamdiù Parochiam retinet. Quamprimùm autem Parochus esse desiit, desinit quóque eius approbatio, adeò ut néque tempore Jubilæi sine nova approbatione possit absolvere, nisi fortè fuisset priùs approbatus independenter à beneficio Parochiali, uti ex communi docent Barb. *cit.* & Gobat *Alphab. Confess. n.* 45.

IV. Insuper Parochi ante Concil. Trident. 654
poterant delegare & facere potestatem audiendi suos Parochianos Sacerdoti cuilibet, etiam non approbato: at nunc post Trident. non ampliùs possunt. Ita contra multos Thomistas, (quos secuti fuerunt Prælati Austriæ) Communis DD. Lugo *disp.* 21. *n.* 6. Diana *p.* 3. *tract.* 4. *resol.* 146. Etenìm & verba Tridentini exigentia approbationem Episcoporum nimìs clara & generalia sunt; & usus communis firmat hanc sententiam, & tandem evincit Decretum S. Inquisitionis sub Alexandro VII. inter propositiones damnatas & hanc prohibens. *Qui beneficium curatum habent, possunt sibi eligere Confessarium simplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario.* Hactenùs quoad ipsos Confessarios. Jam respectu pœnitentium.

§. IV.

Ut validè absolvat sæculares à mortalibus extrà articulum mortis.

665 I. UT *validè absolvat.* Non tantùm illicitè, sed invalidè etiam absolvit, qui non est reipsâ approbatus. Communissima DD. Suarez *disp.* 28. *sect.* 4. testatur hoc esse certum & indubitatum in Ecclesia propter Decretum Trident. nimìs clarè dicens: *nullum posse*, nec ad hoc *idoneum reputari &c.* Dico autem *reipsà approbatus.* Nam ex communi Diana *p.* 11. *tr* 4. *resol.* 16. meritò negat esse possibile, valere absolutionem ab eo datam, qui falsò putatur approbatus, cùm non sit, aut cuius approbatio revocata fuit. Sanchez *l.* 3. *Matrim. d.* 21. aut si (sæculari saltem, de Regularibus infrà) petenti approbatio injustè negetur: Lugo *cit. d.* 21. *n.* 50.

666 II. *Sæculares.* Quoad Confessiones autem Regularium Concil. Trident. nihil immutavit: unde sicut jure communi poterant ante Concil. ita & nunc possunt Regulares confiteri cuivis Sacerdoti, etiam non approbato ab Episcopo, quem Prælatus secundùm morem Ordinis eis constituerit: juxtà communissimam DD. cum Navarro *c.* 4. *n.* 7. Suarez *citat. sect.* 4. *n.* 5. Rodriquez *tom.* 1. *QQ. RR. q.* 62. *a.* 4. Layman *n.* 1. Intellige autem, quantùm est ex vi Concilii. Nam speciali jure Gregorius

rius XV. & Urbanus VIII. ſtatuerunt, ut omnium Monialium Confeſſarii ab Ordinariis approbentur. Et extat declaratio Cardinalium apud Aſcanium Tambur. *de Jure Abbatum tom.* 2. *diſp*.6. *quæſito* 16. abſolutiones Monialium nullas eſſe, quas poſt publicationem & ſcientiam Bullæ Gregorianæ fecerunt Confeſſariis non approbatis ab Ordinario. ſeu Epiſcopo.

III. *A mortalibus.* Nam ad abſolutionem à venialibus (ſicut & à mortalibus jam ſemel 667
legitimè confeſſis) non requiri approbationem (quidquid aliqui Scotiſtæ ſubtilizent) docet communis DD. & bene probat Lugo *d.* 18. *de Pænit. ſect.* 3. Ratio eſt: quia odioſa reſtringenda ſunt, non extendenda: & Concilium totâ illâ ſeſſione loquitur de Confeſſione mortalium, ut patet maximè *c.* 4. ergò & hîc, & nulla omninò eſt ratio extendendi decretum etiam ad Confeſſionem venialium; & denique poteſtas hæc in ipſa ordinatione confertur Sacerdoti, ſive ab ipſo Chriſto, ut vult Vasquez: ſive ab Eccleſia, ut alii volunt, de quo aliquid ſuo loco.

QVÆSTIO II.

Ordine 41.

Quid & quotuplex eſt approbatio? ſpecialiter de approbatione Regularium.

§. I.

§. I.

Quid & quotuplex?

668 I. *Approbatio est publicum & authenticum judicium de idoneitate & sufficientia Sacerdotis ad audiendas Confessiones, factum ab habente potestatem Episcopalem vel quasi Episcopalem.* (Quod ultimum addo, ut etiam comprehendantur Prælati exempti Reguiarium, qui potestatem quasi Episcopalem habentes examinare & approbare possunt Confessarios pro Regularibus sibi subditis tantùm.) Ratio est: quia sicut soli Episcopi, vel quasi Episcopi conferre possunt Jurisdictionem, sic meritò pro Jurisdictione approbare soli posse debent. Quare etiam Concilium Tridentinum suprà approbationem pro sæcularibus restrinxit ad solos Episcopos. Et jam advertere potuisti differentiam approbationis à Jurisdictione. Nam

666 II. Approbatio non est ipsa collatio Jurisdictionis, (multòminùs ipsa Jurisdictio) sed sunt actus diversissimi. Nam approbatio est actus intellectùs ac judicij, quò Episcopus vel Superior solùm judicat hunc Sacerdotem esse idoneum & sufficientem ad audiendas confessiones. Collatio autem Jurisdictionis est actus voluntatis & decreti, quo superior confert, dat, & vult hunc Sacerdotem habere potestatem audiendi confessiones; & absolvendi fide-

les

les tanquam sibi subditos in hoc foro. Qui actus patenter sunt diversi ex natura sua, etsi sæpè soleant concurrere, Quos enim judicio authentico approbat Episcopus ad Parochiam vel locum certum, censetur regulariter suam Jurisdictionem conferre. Ubi etiam vides, quòd collatio Jurisdictionis necessariò præsupponat approbationem. Nemo enim rectè conferre potest Jurisdictionem, nisi ei, quem priùs, naturâ saltem, judicavit idoneum & sufficientem.

III. Insuper etiam sunt actus separabiles. 670
Nam approbatio & Jurisdictionis collatio diverso tempore & â diversis fieri potest, & sæpissimè fit. Potest namque Episcopus aliquem quoad idoneitatem approbare, & Jurisdictionem ad multum tempus differre, aut ob justam causam omninò denegare. Et Regulares mendicantes pro Confessionibus sæcularium approbationem quoad idoneitatem debent accipere ab Episcopis. Collatio autem Jurisdictionis fit ipsis, non ab Episcopis, sed immediatè â summo Pontifice per privilegium & concessiones diplomatibus per modum legis expressas, quibus summus Pontifex confert Jurisdictionem Mendicantibus â superioribus legitimis electis, admissis & præsentatis ad Confessiones audiendas, suppositâ tamen approbatione Episcoporum, tanquàm conditione necessariò prærequisitâ ad hoc, ut Mendicantes

tes possint uti jurisdictione sibi à Pontifice in privilegiis concessâ.

671 IV. Duplex est approbatio; *Expressa & tacita.* Approbatio expressa modò definita est, quæ verbo vel scripto datur. Approbatio tacita est, quæ ipso facto aliquo, vel facti conniventia conceditur. Sic ipso facto tacitè approbatur is, cui beneficium Parochiale confertur, de quo suprà. Talis quoque tacita approbatio censeri debet, quandò Episcopus vel habens potestatem approbandi, alicui dicit: Audi istius confessionem, vel audi quosvis tibi confiteri volentes: item quando Episcopus scit hoc, aut illud genus Sacerdotum in sua Diœcesi sine sua expressa licentia excipere confessiones, & tamen dissimulat, cùm posset se opponere, juxta dicenda in simili de Jurisdictione tacitè collatâ. Sic quandò Episcopi acceptant præsentationes nostrorum Patrum, non petitâ eorum præsentiâ, nec examine indicto, etsi approbatio in scriptis, uti solet, diu posteà sequatur, censentur interim tacitè approbati, ut sine scrupulo confessiones audire valeant. Quinimò Sacerdotes nostri de novo adventantes ad Conventum, etiam ubi pro approbatione se examini sistere debent, si tamen interim opus sit, ipsique alibi approbati sint, confessiones interim audire poterunt, sive ex tacito consensu Ordinariorum, sive denique ex privilegio peregrinantium, de quo infrà.

§. II.

§. II.

Quid specialiter de approbatione Regularium Mendicantium?

1. EPiscopi non possunt alicui, & maximè Regulari legitimè præsentato, & per examen idoneo reperto approbationem sine juxta causa denegare citra peccatum injustitiæ. Communis DD. cum Coninck *disp.* 8. *dub.* 7. Layman *c.* 11. *n.* 3. Ratio generalis respectu omnium est: quia approbatio hæc non est gratia vel privilegium, quòd ex libera concedentis voluntate dependeat, sed est authoritativa declaratio & testificatio, personam hanc habilem, seu dignam & idoneam esse, cui Jurisdictio & potestas ad audiendas confessiones conferatur: atqui tale testimonium Sacerdotibus ad id munus ordinatis, si scientiâ & prudentiâ sufficienter instructi comperti sint, de jure debetur: idque singulariter Regularibus Ordinum Mendicantium à Prælatis suis præsentatis, quibus ex Sedis Apostolicæ privilegio competit quorumcúnque fidelium confessiones audire: ideóque ex summi Pontificis voluntate & tacito mandato, si legitimè præsentes idonei reperiantur, eis approbatio specialiter debetur. 672

¶. Quin insuper, petitâ, & injustè denegatâ approbatione, eo ipso censeri admissum & approbatum Jurisdictionem obtinere, & confessiones audire certum erat jure veteri Concilii 673

Viennensis *Clementina, Dudum de sepulturis* Ubi Pontifex concedit Fratribus Prædicatoribus ac Minoribus idoneis & injustè ab Episcopis rejectis licentiam audiendi confessiones. Atque huic Decreto & concessioni minimè derogâsse Concilium Tridentinum *q. præced. allegatum* approbationem Episcopi requirens, docuerunt varii, Navarrus, Miranda, Rosella, alii, ac latè nostri Rodriquez *Q. Q. RR. to.* 1. *q.* 29. *a.* 1. Chassaing. *in Privilegiis Regularium tract.* 5. *c.* 2. *propos.* 1. Variis juribus & argumentis confirmantes, atque probabilem censuerunt etiam nonnulli è Societate JESU, Layman *sæpè cit. tract.* 6. *c.* 11. Castra- Palaus *hîc tract.* 23. *disp. un.* Contrà tamen Privilegium illud esse clarè revocatum per Trident. docent alii communissimè & maximè de eadem Societate, Suarez, Vasquez, Coninck, Reginaldus, Filliutus, Card. de Lugo, Perez, Amicus, Arriaga, Tamburinus apud Nicolaum du Boys in singulari tractatu de propositionibus damnatis sub Alexandro VII. ad proposit. 13. sic habentem. *Satisfacit præcepto annuæ confessionis, qui confitetur Regulari Episcopo præsentato, sed ab eo injustè reprobato.* Quâ propositione damnatâ Pontifex oppositæ sententiæ probabilitatis fundum pertudit.

674 II. Episcopi approbationem Regularium (imò & aliorum) semel justè concessam non possunt revocare: neque semel legitimè approbatum ad examen revocare sine justa causa

Com-

Communis DD. apud modò citatos. Ratio est: quia approbatio de sufficientia & idoneitate semel legitimè factâ, ut supponimus, transit in rem judicatam: adeóque sic semel approbatus jam est in possessione sui juris, quo sine nova justa causa privari justè non potest. Undè *c. accepimus de ætat: & qualit. Ordinand.* dicitur: *Semel idoneus reputatus debet pro tali haberi semper, aliâ causâ non interveniente.* Neque aliud vult decretum Pii V. in Bulla Romani Pontificis. Ubi de Regularibus approbatis ad audiendas confessiones ita disponit: *Volumus tamen eos, qui semel ab Episcopo in Civitate & Diœcesi, prævio examine approbati fuerunt, ab eodem Episcopo iterum non examinari. Ab Episcopo autem Successore, pro majori consaientia suæ quiete examinari de novo poterunt.* Sic Pontifex Sanctus, supponens nimirùm rationabilem inquietudinem conscientiæ ex justis causis ortam, & quæ meritò movere possint virum gravem, qualis est Episcopus. *Ergò non ad libitum*, multòminùs ex malevolentia, ait, Tamburinus.

§. Cæterùm ubi subest justa nova causa du-
bitandi, de inidoneitate alicujus personæ par- 675
ticularis (raro, vel nunquàm erit de tota Communitate aliqua) non modò Episcopum Successorem, sed etiam illum, qui primò approbivit, approbatum ad examen posse revocare nimis clarum est. Utpotè, si manifesta appareat inidoneitas ex pluribus ejus actibus, &

experientia personarum fide dignarum, aut si primi examinatores nimìs perfunctorii fuissent in examine, & similibus, aut denique approbandus in primo examine non satis subsistens, ob necessitatem aliquam ad interim admissus, indicto certo termino, ad plenius examen reverti debet.

676 III. Minùs ergò Episcopi possunt revocare vel suspendere ipsam Jurisdictionem Regularium Mendicantium semel legitimè approbatorum ad confessiones audiendas, absque simili justa nova causa, ob quam ad examen justè revocare possent, cùm ii, suppositâ approbatione & idoneitate, Jurisdictionem non ab Episcopis, sed privilegio immediatè à summo Pontifice habeant. Extat de hoc Authentica Declaratio Cardinalium apud Barbosam. *De potest. Episcop. allegat.* 25. *n.* 30. & Ascanium Tamburinum, *de Jure Abbat. to.* 2. *disp.* 6. *quæstio* 12. sic habens. *Illustrissimi Cardinales statuunt Archiepiscopos, Episcopos ac locorum Ordinarios, ad quos Confessarios opprobandi jus spectat, Confessarios Regulares aliàs ab ipsis liberè approbatos, ab audiendis confessionibus suspendere posthàc minimè licere, nisi ex nova causa, eáque ad confessiones ipsas pertinente, aut ob non servatum interdictum ab ipsis Ordinariis positum. Statuunt insuper eosdem Archi-Episcopos, Episcopos, ac locorum Ordinarios, confessiones audiendi facultatem omnibus simul unius Conventûs Regularibus Confessariis, eâdem sacrâ Congregatione in-*

con-

consultâ, nullo pacto adimere posse. Romæ 20. *Novembris* 1615. Ubi nota particulas; *minimè licere: nullo pacto posse*: importare nullitatem, seu invaliditatem revocationum contra hoc decretum ab Ordinariis attentarum, ut bene probat Lugo *de Pœnit. disp.* 21. *num.* 64. post alios.

¶. Sed neque posse Episcopos eorum Regularium approbationem aut Jurisdictionem arctare ad certas personas vel tempora, expressè declaravit sacra Congregatio Cardinalium die 2. Junii 1587. *His* verbis, *Regulares, qui ad Confessiones audiendas idonei generaliter ab Ordinariis, eorúmque Examinatoribus reperti & probati fuerint, generaliter quoque & indistinctè, absque limitatione temporis, certorúmve locorum, aut generis personarum admittantur in Diœcesi propria, &c.* Sed videmus hoc moderno tempore ab aliquibus Ordinariis hoc non observari. 677

IV. Jurisdictio à summo Episcopo adveniens Regulari approbato ab uno Episcopo in hac Diœcesi simpliciter non limitatur personis subditis ejusdem Diœcesis, à cujus Episcopo approbatus est, sed amplior est potissimùm quoad duo. 1. Nicolaus V. Sixtus IV. Paulus III. apud Rodriq. *tom.* 1. *q.* 61. *a.* 6. concesserunt, quòd Regulares in una Diœcesi degentes, non obstante, quòd ab Episcopo illius Diœcesis solummodò approbati sint, omnes tamen quantumvìs extraneos, & aliarum 678

Diœcesum, undecúnque ad suas Ecclesias, vel ad se venientes absolvere possint. 2. Gregorius XIII. Patribus Societatis (& consequenter per Communicationem Privilegiorum, etiam reliquis Mendicantibus) concessit, ut ij ab uno saltem Episcopo approbati, iter agentes, possint fidelium confessiones audire in locis, in quibus commodus ad Episcopum non patet accessus, seu in quibus non existit Episcopus. ergò approbatio, quam ab Episcopo accipiunt Regulares, & superveniens ex privilegio Jurisdictio simpliciter & præcise ad eandem unam Diœcesin non coarctatur.

g. Sed hic jam supervenit maximi momenti & valde controversum.

§. III. *Dubium Regulare?*

Utrum aliquis privilegiatus ab uno Episcopo juxta formam Tridentini, accipiat Jurisdictionem pro tota Ecclesia, ad ubíque audiendas confessiones, &c.?

AFfirmativam docuerunt DD. non parvæ Authoritatis, asserentes Regularem ab uno Episcopo juxta formam Tridentini approbatum, hoc ipso accipere Jurisdictionem pro tota universali Ecclesia, ut sine alia præsentatione, examine & approbatione nova aliorum Episcoporum, ubíque terrarum possint confessiones audire. Sic Henriquez *lib.6. c.6. §.7.* asserens idem docere omnes Theolo-

gos

gos ex familia Dominicana & Augustiniana. Suarez *hic disp.* 28. *sect.* 7. Joan. Sanchez *select. disp.* 44. aliique plurimi congesti apud ipsos. Ratio fundamentalis datur. Quia Regularis juxta formam Tridentini approbatus accipit Jurisdictionem à summo Pontifice universalis Ecclesiæ Pastore immediatè, & non ab aliquo Episcopo (ut dictum fuit: sed hæc Jurisdictio ut est à summo Pontifice, est illimitata quoad personas atque ad omnes fideles extenditur: neque enim illa Jurisdictio à summo Pontifice promanans in privilegiis ullam quoad personas limitationem adjunctam habet: ergò illi ubique & quorumcunque confessiones audire poterunt. Sententia plausibilis, sed secluso Concilio Tridentino. Et ideò:

Omninò vera, & tenenda est sententia op- 679
posita negativa, nempe Regularem etsi alibi ab alio Episcopo approbatum, non tamen posse audire confessiones, & absolvere fideles in alia Diœcesi, sine ejusdem Episcopi approbatione, vel licentia (expressa nimirùm vel tacita.) Ita communior Doctorum cum Layman *cit. c.* 11. *n.* 8. Lugo *disp.* 21. *n.* 29. Sumitur manifestè ex Concilio Tridentino decernente: nullum Sacerdotem, etiam Regularem posse audire confessiones, nisi ab *Episcopis* approbationem obtineat: audis? *Nullum Sacerdotem*, nisi approbatum ab *Episcopis*? nimirùm claro & planissimo sensu? à quolibet Episcopo in sua Diœcesi. Cur enim plurali numero (*Episcopis*)

utatur Concilium, nisi quia plurium Episcoporum approbatione indiget Sacerdos, si in pluribus Episcopatibus seu Diœcesibus ad confessiones audiendas exponendus sit? Ut proindè non valeat expositio contraria, nimirùm ly *ab Episcopis*, sumi non copulativè respectu ejusdem Confessarii, sed copulatè respectu omnium, scilicet: *ut quilibet Sacerdos ab aliquo Episcopo obtineat approbationem.* Huic enim interpretationi repugnat, nostrúmque sensum convincit ratio, quæ movit Concilium ad hanc constitutionem. Quia ad cujusque Episcopi officiũ spectat providere in sua Diœcesi, ut idonei Confessarii exponantur: quâ in re non semper fidem habere potest aliorũ Episcoporum judicio, sed sæpè meritò timere, nè vel alii Episcopi minùs idoneos approbent: vel tametsi in alia Diœcesi approbati idonei fuerint ad confessiones audiendas, non tamen sint in sua, ubi aliæ consuetudines, peccatorum reservationes, aliud hominum ingenium, alia instituta commercia sunt: ait prudenter Layman cit. n. 8. addens: *Quapropter si Episcopus nolit in sua Diœcesi Sacerdotes ad confessiones exponi nisi eos, qui à se, vel Vicario suo priùs approbentur, credibile est, si aliter exponantur, quamvis alibi approbati, eorum absolutiones irritas esse.* Sic Laymannus: excipiens tamen illud privilegium, quo Regulares aliqui ex concessione Sedis Apostolicæ, semel approbati ab Episcopo, in aliis Diœcesibus iterùm

rùm approbari non debent: item, si Episcopus contentus sit, ut aliundè accedentes Sacerdotes in sua Diæcesi ad audiendas confessiones exponantur, si approbationis ab aliquo Episcopo sibi collatæ testimonium exhibeant. Ex dictis jam patet ad fundamentum oppositæ sententiæ, & ampliùs patebit §. *sequenti.*

§. IV.

Qualiter Regulares approbati ab Episcopo acquirunt & exercere possunt Jurisdictionem à Pontifice privilegio collatam?

TAmetsi Confessarij Regularium privilegiati & apptobati accipiant à Pontifice immediatè Jurisdictionem in omnes fideles illimitatam in actu primo, eam tamen in actu secundo completè nec acquirunt, nec exercere licitè & validè possunt, nisi sub modificationibus seu conditionibus in jure vel privilegio expressis, cuiusmodi potissimùm sunt tres, & quarta ex his consequens. Propono & explico breviter

PRIMA modificatio est: ùt Regulares E- 680
piscopo cuiuslibet Diæcesis, antequàm in ea confessiones audiant, debitè præsentati, & si voluerit, eius examini se subijciant, & approbationem obtineant: ut constet Episcopo cuilibet, an per idoneos Ministros hoc Sacramentum in sua Diæcesi administretur. Hæc conditio sumitur ex jure communi *cit. Clement. Dudùm* & expressiùs ex Tridentino paulò supra allegato, & declarato.

681 SECUNDA modificatio eſt: ut dicti Regulares Epiſcopis præſententur authoritate & legitimo conſenſu ſuorum Superiorum, uti cönſtat ex eadem *Clement. Dudùm.* Quare ſi Confeſſarius Regularis absque mandato vel conſenſu legitimo Superioris approbatus ab Epiſcopo confeſſiones audiat, ſecundùm omnes illicitè abſolvit, abſolvendóque peccat: & certò etíam invalidè abſolvit, ſi contra voluntatem Superioris ſe præſentans approbetur ab Epiſcopo ad Jurisdictionem à Pontifice privilegio conceſſam: ſic enim nihil accipit: quia Pontifex non cenſetur conferre illam Jurisdictionem, niſi præſentato à ſuo Superiore Regulari, tanquàm ſub conditione ſine qua non. Confertur enim Jurisdictio illa in gratiam Religionis, & Regulari quatenus Regularis, & obedientiæ ac regimini Superiorum ſubditus eſt.

682 Q. At, Quid ſi Sacerdos Regularis citrà conſenſum vel contrà voluntatem Superioris ſe præſentans Epiſcopo, & ab eo approbetur, ut Jurisdictionem actualem ab ipſo Epiſcopo accipiat in eius Diæceſanos ſubditos, eo modo, quo Sacerdotibus ſæcularibus conferre ſolet Epiſcopus? ℟. Omninò Epiſcopus poteſt ei validè ſuam Jurisdictionem conferre etiam inſcio ac invito ſuo Superiore Regulari, ipséque Religioſus recipiens Jurisdictionem validè abſolvit eiuſdem Epiſcopi ſubditos tantùm, etſi & recipiendo & abſolvendo peccet.

Ita

Ita poſt alios Layman *c.* 10. *n.* 19. pluréſque citans Tamburinus *l.* 5. *Pœnit. c.* 5. §. 2. *n.* 29. Ratio eſt: quia Epiſcopus poteſt conferre ſuam Jurisdictionem in oves ſuæ Diæceſis, cuilibet idoneo, qui ſe aliquo modo ei ſubijcit: certè poteſt conferre alteri non ſubdito, vg. Sacerdoti alterius Diæceſis, inſcio vel invito Epiſcopo alterius illius Diæceſis, cur non etiam Religioſo, inſcio vel invito ſuo Superiore? Etſi Religioſus iſte peccet contra obedientiam & voluntatem ſuperiorum ità ſe ſubijciendo Epiſcopo in tali miniſterio. At, quàm graviter peccabit? Layman cit. ſignificat peccare ſemper mortaliter, ſive invito poſitivè, ſive ſolùm inſcio citrà poſitivam eius prohibitionem hoc faciat, quia ſemper in re gravi utitur ſuâ voluntate independenter à voluntate ſuperioris. Nimiùm probaret hæc ratio, ut tutè vides. Rectiùs ergò Tamburinus *cit. num.* 33. cenſet, tunc tantùm peccare mortaliter ita accipiendo Juriſdictionem, & ſæcularium confeſſiones audiendo, quando ei ſuperior legitimè per poſitivam prohibitionem præciperet graviter, ne id faciat, tunc enim ſolummodò verè faceret contra obedientiam ſuperiori debitam, aliàs ad ſummum peccabit venialiter. Nam ex certâ conſuetudine ſaltem, non peccant Religioſi contra obedientiam vel dependentiam à ſuis Superioribus, niſi hi legitimè ſuam voluntatem exprimant in contrarium.

TERTIA modificatio eſt, quòd Jurisdictio 683

à ſum-

à summo Pontifice concessa Regularibus ab Episcopo approbatis, exerceri non possit validè in ipsos Regulares tam Religiosos, quàm Moniales, nisi de consensu & licentia Superiorum cuiusvis Ordinis respectivè. Sic enim declaravit Clemens VIII. Bulla. *Romani Pontificis. data* 1599. 23. *Novembris.* Ubi declarat in omnibus indultis nunquàm fuisse mentem Sedis Apostolicæ ulli Religioso vel Moniali dare licentiam confitendi alicui contra dispositionem suorum Superiorum: *Sed* (inquit) *nostræ intentionis existere, quòd ijdem Fratres & Moniales, quantùm ad Sacramentum Pœnitentiæ, seu confessionis administrationem dispositioni suorum Prælatorum subiecti sint, Apostolicâ Authoritate tenore præsentium perpetuò declaramus.* Quare tam invalidè, quàm illicitè Regulares Privilegiati (prætextu privilegiorum & indultorum generalium absolvendi quoscunq; fideles) absolvunt personas religiosas, viros vel fœminas, contrà voluntatem, vel citrà omnem expressam, vel tacitam, seu præsumptam suorum Superiorum licentiam. Contrà ergò validè & licitè absolvent. 1. Quando Superiores expresè eam licentiam confitendi ac absolvendi concedunt. 2. Quando est consuetudo tolerata in Monasteriis, præsertim Monialium, ut advenientibus Religiosis Fratribus confiteantur. 3. Qnando in casu, saltem interpretativè præsumi potest legitimè de consensu & voluntate Superioris; idque maximè

ximè, quando Religiosi mittuntur foras, aut de jussu vel licentia Superiorum aliquanto tempore degunt in locis, ubi non sunt Confessarij sui Ordinis, qui à Prælatis suis Jurisdictionem habeant, de quo rursùs aliquid inferiùs.

4. Denique, si expressum aliquod emanet privilegium vel indultum tale, ut in Jubilæis. Certè in Jubilæis nostro tempore hactenùs promulgatis patenter & communiter, quoad hoc, Jurisdictioni huic Regularium derogatum fuit: adeóque potuerunt sibi eligere quemcunque Confessarium, Regularem, Sæcularem, approbatum ab Episcopo loci: ut nullus scilicet à libertate confitendi sua peccata, tempore universalis indulgentiæ, excluderetur. Si ergò deinceps edantur Jubilæa similis tenoris, par potestas concessa erit. Adde tacitum consensum Superiorum, *qui dùm Jubilæum suis subditis proponunt, satis ostendunt, eam libertatem se approbare*, ait Tamburinus *cit. cap.* 5. §. 4. *num*. 4.

QUARTA modificatio ex prædictis consequens est: quòd Confessarii Regulares subditi eâ amplâ Jurisdictione, etiam respectu sæcularium non possint uti, nisi de licentia & deputatione suorum Superiorum, expressâ vel tacitâ. Nam hanc amplam facultatem Pontifex concedit & delegat ipsi Ordini, ut Prælati Ordinum committere eam possint suis Regularibus Sacerdotibus, quos ad hoc munus idoneos judicaverint; sine quorum proindè expres-

expressa vel tacita licentia, nec licitè, nec validè eâ facultate uteretur Sacerdos Regularis subditus, etiamsi ab Episcopo jam approbatus. Ex comuni DD. Rodriquez *Q. Q. R. R. tom.* 1. *q.* 60. *a.* 3. aliisq; citatis Layman. *c.* 10. *n.* 19. & latè Gobat. *num.* 629. Atque hinc fit, quòd Prælati Regulares suis Sacerdotibus subditis jam approbatis & expositis eam Jurisdictionem ex causa, etiam non notoria, denuò auferre possint, & à confessionibus audiendis suspendere. Quanquàm si Prælatus alicui Confessario interdicat, ne confessiones audiat, non ideò statim existimandus est ei Jurisdictionem auferre velle, ut validè Sacramentum administrare nequeat, sed plerumque solùm exercitium prohibere, ut licitè non possit, nisi ipse contrarium exprimat, vel ex circumstantia seu causa prohibitionis id præsumi debeat: utpotè si ob inscitiam vel aliam indignitatem, eum ab officio Confessarij suspendit, vel deposuit. Vide Ludo. Miranda *Man. Prælat. tom.* 1. *quæst.* 45. *cap.* 13. Rodriquez *cit. q.* 60. *a.* 2. Layman. *n.* 19. & alios apud istos.

685 ¶. Ex dictis de approbatione emergit dubium singulare. Quandò Religiosi de licentia Superiorum peregrinantur vel commorantur in locis, ubi non sunt Sacerdotes proprii Ordinis, solet eis fieri licentia (saltem tacita in ipsa licentia exteriùs commorandi imbibita) ut tunc confiteantur Sacerdoti alteri, seu Regulari alterius Ordinis, seu sæculari. Hoc

casu

casu, possuntnè Regulares in Confessarium sibi eligere Sacerdotem simplicem, nondùm ab aliquo Episcopo approbatum? negat Vasquez cum paucis. At cum multis affirmat Suarez, eúmque secutus Tamburin. *cit. c.* 5. *§.* 2. *n.* 17. Ratio est: quia ex una parte Concilium Tridentinum in hoc decreto requirens approbationem Episcopi, non comprehendit Confessarios Regularium, seu Religiosorum, sed clarè *sacularium. etiam Sacerdotum tantùm*: ex alia autem parte à Superioribus isti Religiosi peregrinantes non restringuntur ad Confessarios approbatos ab Episcopo, (alioquin enim sine dubio non possent) ergò nèque à nobis restringi debent. Ais: ergò multòmagis ego Religiosus extra Conventum degens socio meo Sacerdoti simplici confiteri potero? Omninò potes, si tua licentia diutiùs extra Conventum manendi eam tacitam licentiam extrà confitendi imbibere videatur: quamvis id in nostro Ordine in praxi non auditum testetur L. Portellus *v. Confessarius n.* 14. Alioquìn certò non poteris ei confiteri mortalia ad absolutionem directam: bene autem poteris tali confiteri venialia aliqua, ut ab his directè, & indirectè à mortalibus absolvaris: ut jam alibi insinuatum, & *sect. seq.* insinuabitur ampliùs.

QUÆ-

QVÆSTIO III.

Ordine 42.

Quid? & quotuplex est Jurisdictio generatim? *Speciatim*.

Jurisdictio ordinaria quid? quorum? à quo? respectu quorum?

JUrisdictio Confessarii est authoritas, potestas, seu facultas jus dicendi, seu sententiam ferendi in alium tanquàm sibi subditum in foro conscientiæ, quod ipsum significatur verbis Christi, & pro definitione servire possunt. *Est potestas ligandi & solvendi in foro conscientiæ sacramentali.* vide dicta initio capitis. Triplex est divisio Jurisdictionis communiter assignata & recepta à DD. 1. *Ordinaria & delegata*: 2. *Certa probabilis. & dubia*: ad quas revocatur *error communis*. 3. *Universalis, & restricta*; ad universalem commodè revocamus illam generalem Jurisdictionem pro articulo mortis. De ordinaria speciatim dicam hâc quæstione. De reliquis seorsìm per distinctas quæstiones sequentes.

§. I.

Jurisdictio ordinaria quid?

686 JUrisdictio ordinaria dicitur, quæ alicui competit ratione muneris, officii, vel beneficii ad quod assumitur. Unde & dicta *ordinaria*: quia talibus sic assumptis *ordinariè* sem-

ſemper, ipſo officio vel beneficio collato, cenſetur conferri. Quapropter etiam hâc jurisdictione ſemel legitimè collatâ, ſine legitima cauſa vel propria reſignatione, nemo privatur: quod ſæpe aliter fit in juridictione delegata. Neque de hoc hîc plura dicere operæ pretium eſt.

§. II. *Quorum?*

I. TRes ſunt Judices ordinarii, habentes nimirùm jurisdictionem ordinariam in hoc tribunali: Papa, Epiſcopi, Parochi. *Papæ* ex vi electionis ſuæ in Pontificatum competit jurisdictio in Eccleſiam univerſalem, tanquàm ſupremo, Ordinario, & univerſali Paſtori, ac Vicario generali Chriſti. *Epiſcopis* ex vi electionis & confirmationis ſuæ competit jurisdictio ordinaria in ſuas Diœceſes & Diœceſanos: eô ipsô enim, quô legitimè electi & confirmati ſunt, etſi conſecrationem Epiſcopalem nondùm acceperint, ſi Sacerdotes ſint, per ſe Sacramentum hoc ſuis Diœceſanis omnibus adminiſtrare, aliósque ad id delegare poſſunt. *Parochis*, ſimiliter ex vi legitimæ inſtitutionis ſuæ competit Jurisdictio ordinaria in ſuos Parochianos. Eô ipsô enim, quô Parochiale beneficium eis confertur, Jurisdictionem in foro ſacramentali accipiunt. 687

II. Ordinariam etiam Jurisdictionem habent, & Ordinarii appellantur, qui prædictorum vices gerunt ex vi muneris, officii vel be- 688

neficii ſui. Utpotè 1. Papalem, Vicarii Generales Papæ, Legati à latere, ſupremus Pœnitentiarius. 2. Epiſcopalem Vicarii Generales Epiſcoporum, & Pœnitentiarius, ubi Pœnitentiaria eſt in officium erecta. 3. Parochialem, Vicarii Parochorum, ubi Vicariæ ſunt in officium, vel beneficium ſeorsìm inſtitutæ, uti ſunt Vicariæ Capitulorum, Monaſteriorum &c.

689 III. Quaſi talem ordinariam Jurisdictionem habent Prælati Ordinum exemptorum. Utpotè 1. Quaſi Archiepiſcopalem vel Patriarchalem Generales totius Ordinis. 2. Quaſi Epiſcopalem Provinciales reſpectu totius Provinciæ: Abbates exempti reſpectu ſuorum Monaſteriorum, Præpoſiturarum, Prioratuum, &c. 3. Quaſi Parochialem Guardiani, Priores, Rectores, alii immediati Superiores Ordinum reſpectu ſibi commiſſorum &c.

690 IV. Ad Jurisdictionem ordinariam etiam revocanda eſt illa, quam ex perpetua Eccleſiæ conſuetudine obtinet quilibet Sacerdos, etiam ſimplex in tribus caſibus: 1. Super venialia tantùm. 2. Super mortalia, à quibus Pœnitens jam anteà legitimè abſolutus fuit. 3. Super omnia omninò peccata in articulo mortis. Quamvìs enim hæc Jurisdictio non competat ex officio, ipſi tamen Sacerdotio perpetuò annexa eſt: hoc tamen diſcrimine, quòd primam & ſecundam facultatem Eccleſia auferat Sacerdoti Excommunicato non tolera-

lerato, ſcilicet nominatim denuntiato, ac notorio percuſſori Clerici; ſecundùm communem ſentiam, ut proindè ea facultas Sacerdotibus non jure divino, ſed ex Eccleſiæ conceſſione competat: tertiam verò pro articulo mortis non aufert, quia non expedit propter Sacramenti huius neceſſitatem: attamen abſolutè loquendo poſſe auferre, tanquàm non jure divino, ſed Eccleſiaſtico tantum competentem, docent communiùs DD. cum Valentia *hìc d. 7. q.* 10. Suarez *d.* 26. *ſect.* 5. Layman *c.* 10. *n.* 2. alii. Contra tamen eam facultatem jure divino competere cuivis Sacerdoti, ut proindè ab Eccleſia auferri nequeat, docent alii, non pauci, etiam Marchant noſter iufrà citandus. Eô, quòd Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 14 *c.* 7. de hac facultate loquens dicat: *in Eccleſia ſemper cuſtoditum* (non ab Eccleſia *inſtitutum*, ſed, *cuſtoditum* utpotè tanquàm ab Apoſtolis traditum & inſtitutum à Chriſto) ut in articulo mortis omnes Sacerdotes abſolvere poſſunt ab omnibus, ſed controverſia eſt ſpeculativa. Practica huius facultatis dabo ſufficienter infrà *q.* 6.

§. III. *A quo?*

A Chriſto Joan. 20. immediatè Jurisdictionem generalem ſuper omnes fideles acceperunt Apoſtoli communiter: ſed ſpecialiter S. Petrus reliquorum etiam Apoſtolorum caput & Paſtor conſtitutus, inſuper accepit Ju- 695

risdictionem generalem in se, & in omnibus suis successoribus perpetuò duraturam, ut nunquam Ecclesia visibili Pastore, & summo capite destitueretur: atque ab ipso convenienti ordine Hierarchico potestas spiritualis Jurisdictionis in reliquos Dei Sacerdotes ac Ministros descenderet & derivaretur. Quare post Apostolos, omnes alii Ministri Jurisdictionem à summo Pontifice immediatè vel mediatè accipiunt: hoc nimirùm ordine. Ipse summus Pontifex legitimè electus ex vi institutionis, & promissionis à Christo Petro factæ, immediatè à Christo Jurisdictionem ordinariam generalissimam in omnes fideles, totámque Christi Ecclesiam accipit: ab hoc, immediatè accipiunt Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, respectu suarum Diœcesium: sicut & Prælati exempti Generales, respectu suarum Religionum: mediatè verò à Pontifice & immediatè ab Episcopis Jurisdictionem in sibi commissos accipiunt reliqui Pastores inferiores, Parochi, Vicarii &c. sicut & à Prælatis Generalibus Ordinum, accipiunt alii Prælati inferiores, Provinciales, locales &c respectu sibi commissorum Regularium. Nam respectu sæcularium, nullam ordinariam Jurisdictionem habent Prælati Regulares medicantes, sed tantùm delegatam privilegio à summo Pontifice, sicut & cæteri Confessarii Regulares approbati.

§. IV.

§. IV.

Respectu quorum?

JUrisdictio ordinaria competit suprà §. 2. enumeratis per se respectu suorum subditorum tantùm. Tribus autem potissimùm modis aliquis fit subditus & subjicitur Jurisdictioni ordinariæ huius Episcopi, vel Parochi. 1. *Ratione domicilij, vel quasi domiclij.* 2. *Privilegio status.* 3. *Juris dispositione, vel interpretatione.* 692

I. *Ratione domicilij, vel quasi domicilij*, Parochorum ordinariæ Jurisdictioni subjiciuntur, qui inter limites Parochiæ *domicilium* habent perpetuum, vel *quasi domicilium*, utpotè familiam vel habitationem, ubi ratione beneficii, officii, negotii, vel mercaturæ magnâ anni parte commorantur & habitant; unde qui habet duo domicilia in diversis Parochiis, aut in una domicilium, in altera quasi domicilium: utriúsque Parochiæ Jurisdictioni subjicitur, ut ab utrolibet, quandò libuerit, absolvi possit, ut cum aliis docet Navar. *in caput placuit n.* 77. At, quid si quis habeat domicilium in confinibus duarum Parochiarum propè æqualibus, cuius Parochi Jurisdictioni subjacebit? 693

℞. Illius Parochiæ ad quam respicit primaria porta domûs: nisi aliter jure vel consuetudine constitutum sit.

II. *Privilegio status*, ordinariæ Jurisdictioni 694

riſdictionem generalem in ſe, & in omnibus ſuis ſucceſſoribus perpetuò duraturam, ut nunquam Eccleſia viſibili Paſtore, & ſummo capite deſtitueretur: atque ab ipſo conveniente ordine Hierarchico poteſtas ſpiritualis Jurisdictionis in reliquos Dei Sacerdotes ac Miniſtros deſcenderet & derivaretur. Quare poſt Apoſtolos, omnes alii Miniſtri Jurisdictionem à ſummo Pontifice immediatè vel mediatè accipiunt: hoc nimirùm ordine. Ipſe ſummus Pontifex legitimè electus ex vi inſtitutionis, & promiſſionis à Chriſto Petro factæ, immediatè à Chriſto Jurisdictionem ordinariam generaliſſimam in omnes fideles, totámque Chriſti Eccleſiam accipit: ab hoc, immediatè accipiunt Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, reſpectu ſuarum Diœceſium: ſicut & Prælati exempti Generales, reſpectu ſuarum Religionum: mediatè verò à Pontifice & immediatè ab Epiſcopis Jurisdictionem in ſibi commiſſos accipiunt reliqui Paſtores inferiores, Parochi, Vicarii &c. ſicut & à Prælatis Generalibus Ordinum, accipiunt alii Prælati inferiores, Provinciales, locales &c reſpectu ſibi commiſſorum Regularium. Nam reſpectu ſæcularium, nullam ordinariam Jurisdictionem habent Prælati Regulares medicantes, ſed tantùm delegatam privilegio à ſummo Pontifice, ſicut & cæteri Confeſſarii Regulares approbati.

§. IV.

§. IV.

Respectu quorum?

IUrisdictio ordinaria competit suprà §. 2. e- 692
numeratis per se respectu suorum subditorum tantùm. Tribus autem potissimùm modis aliquis fit subditus & subjicitur Jurisdictioni ordinariæ huius Episcopi, vel Parochi. 1. *Ratione domicilij, vel quasi domiclij.* 2. *Privilegio statûs.* 3. *Juris dispositione, vel interpretatione.*

I. *Ratione domicilij, vel quasi domicilij*, Paro 693
chorum ordinariæ Jurisdictioni subjiciuntur, qui inter limites Parochiæ *domicilium* habent perpetuum, vel *quasi domicilium*, utpotè familiam vel habitationem, ubi ratione beneficii, officii, negotii, vel mercaturæ magnâ anni parte commorantur & habitant: unde qui habet duo domicilia in diversis Parochiis, aut in una domicilium, in altera quasi domicilium: utriúsque Parochiæ Jurisdictioni subjicitur, ut ab utrolibet, quandò libuerit, absolvi possit, utcum aliis docet Navar. *in caput placuit n.* 77. At, quid si quis habeat domicilium in confinibus duarum Parochiarum propè æqualibus, cuius Parochi Jurisdictioni subjacebit?

℞. Illius Parochiæ ad quam respicit primaria porta domûs: nisi aliter jure vel consuetudine constitutum sit.

II. *Privilegio statûs*, ordinariæ Jurisdictioni 694
sub-

ſubjiciuntur, qui alicui ſtatui vel familliæ uniuntur, cuius Superior ex privilegio ordinariam Jurisdictionem habet. Ut Novitii Religioſi tempore Novitiatûs, loci Superiorem Ordinarium habent. Item famuli & domeſtici Monaſteriorum loci ſuperiorem Ordinarium ſortiuntur. Item qui in familiam Cardinalium & Epiſcoporum admittuntur, ipſis etiam ut Ordinariis ſubjacent in hoc tribunali ſacramentali. Omnia ex communi DD.

695 III. *Juris diſpoſitione vel interpretatione*, vel ſi mavis, tacitâ voluntate Ordinariorum per conſuetudinem confirmatâ, ordinarium Judicem in hoc tribunali ſortiuntur iter agentes & peregrinantes, qui poſſunt confiteri Parocho loci, ad quem pervenerint, quando ſive ex obligatione, ſive ex devotione Sacramenta ſuſcipere volunt. Idque etiam de Confeſſione annua declaravit Eugenius IV. quando eo tempore, quo debent ſatisfacere præcepto annuæ Confeſſionis, vel Communionis Paſchalis, ad proprium Parochum accedere commodè non poſſunt: ita tamen, ut in propriam Parochiam reverſi teſtimonium annuæ Confeſſionis & Communionis Parochis id poſtulantibus exhibere debeant. Ita ex communi, pluribus allegatis Layman *tract. 6. c.* 10. *n. 9.* Dummodò ſemper non fiat in fraudem: ut ſi quis directâ intentione diſcederet ad alium Parochum, ut evitaret proprium: excepto, niſi accederet ad aliquem privilegiatum approba-

tum,

tum, vg. Ordinis Medicantium. De quo vide *c. 3. q. ultimâ.*

IV. Eâdem *juris interpretatione communi* 696 (vel potiùs consuetudine, de qua infrà) Vagabundi, qui nusquàm domicilium, vel quasi domicilium, ideóque nullum Sacerdotem proprium Ordinarium habent, ordinarium sortiuntur, & confiteri possunt ubíque locorum, quò pervenerint, ac proindè, quocúnque loco existant tempore pro Sacramenta suscipere debent, vel volunt, à loci illius Parocho, aut alio delegato recipere poterunt. Ex communi Layman *cit. n.* 7. addens in fine: *Pertinet autem ad curam Episcopi, in cuius diœcesi vagabundi plerúmque morantur, ut eos tempore Paschali ad sacram Confessionem & Communionem compellat à Pastoribus locorum, vel alijs facultatem habentibus accipiendam.*

QUÆSTIO IV.

Ordine 43.

Jurisdictio delegata quid? à quo? quotuplex? quibus modis?

§. I. *Quid?*

Jurisdictio *delegata* dicitur: quam Sacerdos 697 in pœnitentem acquirit, non ex vi beneficii vel officii alicuius proprii, sed solùm ex commissione alterius ordinariam Jurisdictio-

nem habentis, & conſequenter in propoſito: Confeſſarius *delegatus* eſt, qui non ex xi officii vel numeris ſui, ſed ex commiſſione alterius ordinariam Jurisdictionem habentis, habet & exercet Jurisdictionem in pœnitentem. Tales ſunt omnes Confeſſarii Ordinum mendicantium reſpectu ſæcularium: átque alii, qui ab Epiſcopis ad audiendas Confeſſiones exponuntr abſque collatione alicuius beneficii vel officii Parochialis, utpotè Capellani ſimplices. Item Confeſſarii Religioſi, qui à Superioribus deputantur pro ſuis ſubditis Regularibus. Et hìnc patet.

§. II. *A quo?*

698 OMnis & ſolus Jurisdictionem habens ordinariam poteſt eam delegare alteri, utpotè Epiſcopus, Parochus, Prælatus Regularis &c. quíſque reſpectu ſuorm ſubditorum. Idque poſſunt, etiamſi ipſi Sacerdotes non ſint, adeóque per ſe abſolvere non poſſint, tamen conferre, & magìs delegare poſſunt aliis Jurisdictionem ſuam, cùm ea collatio vel delegatio non ſit actus Ordinis, ſed Jurisdictionis. At verò qui Jurisdictionem delegatam tantùm habet, non poteſt eam ulteriùs delegare alteri, cùm totam poteſtatem ſuam ipſe ex aliena voluntate habeat: excepto tamen, niſi hoc ipſum expreſsè delegato conceſſum ſit à delegante, ut ob cauſam ſuo loco alium ſubſtituere poſſit; aut ex probabili Epikeia ita inter-

interpretanda eſſet voluntas delegantis. Utpotè, ſi Parochus impotens deleget alium pro ſuis Parochianis tempore Paſchali, qui ſe inveniat inſufficientem multitudini confitentium, ſi occurrat alius approbatus, qui illum juvare velit, & facilis recurſus ad Parochum non ſit, poterit is delegatus ſubdelegare ex juſta interpretatione voluntatis Parochi, qui ipſum delegans utique noluit obligare ad impoſſibile, ſed ſupponitur velle, ut congruè ſuis ovibus ſatisfaciat. Vide Marchant, *Tribun. p.* 1. *tract.* 2. *tit.* 2. *q.* 2. *fine.* Reliqua jura de ſubdelegatione Confeſſariorum pro hoc foro parùm, vel nihil concernunt.

§. III. *Quotuplex?*

DUplex eſt delegatio, ſeu dupliciter dele- 699
gatur Jurisdictio, *directè & indirectè.* Jurisdictio delegata directè dicitur, quandò alicui committitur poteſtas, ut ipſe per ſe directè pœnitentem abſolvat. Et hæc fieri poteſt ſoli Sacerdoti characterem & poteſtatem Ordinis habenti. Jurisdictio indirectè delegata dicitur, quandò alicui conceditur, ut Sacerdotem aliquem nominet vel eligat, qui ipſum, vel alios abſolvat. Factâ poſteà eâ electione vel nominatione, eo ipſo Jurisdictio indirectè collata cenſetur Sacerdoti nominato, electo, ac velut præſentato. Unde quamvis ipſa delegatio Jurisdictionis neceſſariò ad Sacerdotem terminetur, miniſterium tamen medium

expressa vel tacita licentia, nec licitè, nec validè eâ facultate uteretur Sacerdos Regularis subditus, etiamsi ab Episcopo jam approbatus. Ex comuni DD. Rodriquez *Q.Q. R.R. tom.* 1. *q.* 60. *a.* 3. aliisq; citatis Layman. *c.* 10. *n.* 19. & latè Gobat. *num.* 629. Atque hinc fit, quòd Prælati Regulares suis Sacerdotibus subditis jam approbatis & expositis eam Jurisdictionem ex causa, etiam non notoria, denuò auferre possint, & à confessionibus audiendis suspendere. Quanquàm si Prælatus alicui Confessario interdicat, ne confessiones audiat, non ideò statim existimandus est ei Jurisdictionem auferre velle, ut validè Sacramentum administrare nequeat, sed plerumque solùm exercitium prohibere, ut licitè non possit, nisi ipse contrarium exprimat, vel ex circumstantia seu causa prohibitionis id præsumi debeat: utpotè si ob inscitiam vel aliam indignitatem, eum ab officio Confessarij suspendit, vel deposuit. Vide Ludo. Miranda *Man. Prælat. tom.* 1. *quæst.* 45. *cap.* 13. Rodriquez *cit. q.* 60. *a.* 2. Layman. *n.* 19. & alios apud istos.

685 *§.* Ex dictis de approbatione emergit dubium singulare. Quandò Religiosi de licentia Superiorum peregrinantur vel commorantur in locis, ubi non sunt Sacerdotes proprii Ordinis, solet eis fieri licentia (saltem tacita in ipsa licentia exteriùs commorandi imbibita) ut tunc confiteantur Sacerdoti alteri, seu Regulari alterius Ordinis, seu sæculari. Hoc

casu

casu, possuntnè Regulares in Confessarium sibi eligere Sacerdotem simplicem, nondùm ab aliquo Episcopo approbatum? negat Vasquez cum paucis. At cum multis affirmat Suarez, eúmque secutus Tamburin. *cit. c.* 5. §. 2. *n.* 17. Ratio est: quia ex una parte Concilium Tridentinum in hoc decreto requirens approbationem Episcopi, non comprehendit Confessarios Regularium, seu Religiosorum, sed clarè *sacularium. etiam Sacerdotum tantùm*: ex alia autem parte à Superioribus isti Religiosi peregrinantes non restringuntur ad Confessarios approbatos ab Episcopo, (alioquin enim sine dubio non possent) ergò nèque à nobis restringi debent. Ais: ergò multòmagis ego Religiosus extra Conventum degens socio meo Sacerdoti simplici confiteri potero? Omninò potes, si tua licentia diutiùs extra Conventum manendi eam tacitam licentiam extrà confitendi imbibere videatur: quamvìs id in nostro Ordine in praxi non auditum testetur L. Portellus *v. Confessarius n.* 14. Alioquìn certò non poteris ei confiteri mortalia ad absolutionem directam: bene autem poteris tali confiteri venialia aliqua, ut ab his directè, & indirectè à mortalibus absolvaris: ut jam alibi insinuatum, & *sect. seq.* insinuabitur ampliùs.

QUÆ-

QVÆSTIO III.

Ordine 42.

Quid? & quotuplex est Jurisdictio generatim? speciatim.

Jurisdictio ordinaria quid? quorum? à quo? respectu quorum?

JUrisdictio Confessarii est authoritas, potestas, seu facultas jus dicendi, seu sententiam ferendi in alium tanquàm sibi subditum in foro conscientiæ, quod ipsum significatur verbis Christi, & pro definitione servire possunt. *Est potestas ligandi & solvendi in foro conscientiæ sacramentali.* vide dicta initio capitis. Triplex est divisio Jurisdictionis communiter assignata & recepta à DD. 1. *Ordinaria & delegata*: 2. *Certa probabilis. & dubia*: ad quas revocatur *error communis.* 3. *Universalis, & restricta*; ad universalem commodè revocamus illam generalem Jurisdictionem pro articulo mortis. De ordinaria speciatim dicam hâc quæstione. De reliquis seorsìm per distinctas quæstiones sequentes.

§. I.

Jurisdictio ordinaria quid?

686 JUrisdictio ordinaria dicitur, quæ alicui competit ratione muneris, officii, vel beneficii ad quod assumitur. Unde & dicta *ordinaria*: quia talibus sic assumptis *ordinariè* sem-

semper, ipso officio vel beneficio collato, censetur conferri. Quapropter etiam hâc jurisdictione semel legitimè collatâ, sine legitima causa vel propria resignatione, nemo privatur: quod sæpe aliter fit in juridictione delegata. Neque de hoc hîc plura dicere operæ pretium est.

§. II. *Quorum?*

I. TRes sunt Judices ordinarii, habentes nimirùm jurisdictionem ordinariam in hoc tribunali: Papa, Episcopi, Parochi. *Papæ* ex vi electionis suæ in Pontificatum competit jurisdictio in Ecclesiam universalem, tanquàm supremo, Ordinario, & universali Pastori, ac Vicario generali Christi. *Episcopis* ex vi electionis & confirmationis suæ competit jurisdictio ordinaria in suas Diœceses & Diœcesanos: eô ipsô enim, quô legitimè electi & confirmati sunt, etsi consecrationem Episcopalem nondùm acceperint, si Sacerdotes sint, per se Sacramentum hoc suis Diœcesanis omnibus administrare, aliósque ad id delegare possunt. *Parochis*, similiter ex vi legitimæ institutionis suæ competit Jurisdictio ordinaria in suos Parochianos. Eô ipsô enim, quô Parochiale beneficium eis confertur, Jurisdictionem in foro sacramentali accipiunt. 687

II. Ordinariam etiam Jurisdictionem habent, & Ordinarii appellantur, qui prædictorum vices gerunt ex vi muneris, officii vel be- 688

neficii sui. Utpotè 1. Papalem, Vicarii Generales Papæ, Legati à latere, supremus Pœnitentiarius. 2. Episcopalem Vicarii Generales Episcoporum, & Pœnitentiarius, ubi Pœnitentiaria est in officium erecta. 3. Parochialem, Vicarii Parochorum, ubi Vicariæ sunt in officium, vel beneficium seorsìm institutæ, uti sunt Vicariæ Capitulorum, Monasteriorum &c.

689 III. Quasi talem ordinariam Jurisdictionem habent Prælati Ordinum exemptorum. Utpotè 1. Quasi Archiepiscopalem vel Patriarchalem Generales totius Ordinis. 2. Quasi Episcopalem Provinciales respectu totius Provinciæ: Abbates exempti respectu suorum Monasteriorum, Præposituràrum, Prioratuum, &c. 3. Quasi Parochialem Guardiani, Priores, Rectores, alii immediati Superiores Ordinum respectu sibi commissorum &c.

690 IV. Ad Jurisdictionem ordinariam etiam revocanda est illa, quam ex perpetua Ecclesiæ consuetudine obtinet quilibet Sacerdos, etiam simplex in tribus casibus: 1. Super venialia tantùm. 2. Super mortalia, à quibus Pœnitens jam anteà legitimè absolutus fuit. 3. Super omnia omninò peccata in articulo mortis. Quamvìs enim hæc Jurisdictio non competat ex officio, ipsi tamen Sacerdotio perpetuò annexa est: hoc tamen discrimine, quòd primam & secundam facultatem Ecclesia auferat Sacerdoti Excommunicato non tolera-

lerato, scilicet nominatim denuntiato, ac notorio percussori Clerici; secundùm communem sentiam, ut proindè ea facultas Sacerdotibus non jure divino, sed ex Ecclesiæ concessione competat: tertiam verò pro articulo mortis non aufert, quia non expedit propter Sacramenti huius necessitatem: attamen absolutè loquendo posse auferre, tanquàm non jure divino, sed Ecclesiastico tantum competentem, docent communiùs DD. cum Valentia *hìc d.* 7. *q.* 10. Suarez *d.* 26. *sect.* 5. Layman *c.* 10. *n.* 2. alii. Contra tamen eam facultatem jure divino competere cuivis Sacerdoti, ut proindè ab Ecclesia auferri nequeat, docent alii, non pauci, etiam Marchant noster infrà citandus. Eô, quòd Concilium Tridentinum *sess.* 14. *c.* 7. de hac facultate loquens dicat: *in Ecclesia semper custoditum* (non ab Ecclesia *institutum*, sed, *custoditum* utpotè tanquàm ab Apostolis traditum & institutum à Christo) ut in articulo mortis omnes Sacerdotes absolvere possunt ab omnibus, sed controversia est speculativa. Practica huius facultatis dabo sufficienter infrà *q.* 6.

§. III. *A quo?*

A Christo Joan. 20. immediatè Jurisdictionem generalem super omnes fideles acceperunt Apostoli communiter: sed specialiter S. Petrus reliquorum etiam Apostolorum caput & Pastor constitutus, insuper accepit Ju- 69[illegible]

risdictionem generalem in se, & in omnibus suis successoribus perpetuò duraturam, ut nunquam Ecclesia visibili Pastore, & summo capite destitueretur: atque ab ipso conveniente ordine Hierarchico potestas spiritualis Jurisdictionis in reliquos Dei Sacerdotes ac Ministros descenderet & derivaretur. Quare post Apostolos, omnes alii Ministri Jurisdictionem à summo Pontifice immediatè vel mediatè accipiunt: hoc nimirùm ordine. Ipse summus Pontifex legitimè electus ex vi institutionis, & promissionis à Christo Petro factæ, immediatè à Christo Jurisdictionem ordinariam generalissimam in omnes fideles, totámque Christi Ecclesiam accipit: ab hoc, immediatè accipiunt Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, respectu suarum Diœcesium: sicut & Prælati exempti Generales, respectu suarum Religionum: mediatè verò à Pontifice & immediatè ab Episcopis Jurisdictionem in sibi commissos accipiunt reliqui Pastores inferiores, Parochi, Vicarii &c. sicut & à Prælatis Generalibus Ordinum, accipiunt alii Prælati inferiores, Provinciales, locales &c respectu sibi commissorum Regularium. Nam respectu sæcularium, nullam ordinariam Jurisdictionem habent Prælati Regulares medicantes, sed tantùm delegatam privilegio à summo Pontifice, sicut & cæteri Confessarii Regulares approbati.

§. IV.

§. IV.

Respectu quorum?

Iurisdictio ordinaria competit suprà §. 2. enumeratis per se respectu suorum subditorum tantùm. Tribus autem potissimùm modis aliquis fit subditus & subjicitur Jurisdictioni ordinariæ huius Episcopi, vel Parochi. 692
1. *Ratione domicilij, vel quasi domiclij.* 2. *Privilegio statûs.* 3. *Juris dispositione, vel interpretatione.*

I. *Ratione domicilij, vel quasi domicilij*, Paro 693
chorum ordinariæ Jurisdictioni subjiciuntur, qui inter limites Parochiæ *domicilium* habent perpetuum, vel *quasi domicilium*, utpotè familiam vel habitationem, ubi ratione beneficii, officii, negotii, vel mercaturæ magnâ anni parte commorantur & habitant: unde qui habet duo domicilia in diversis Parochiis, aut in una domicilium, in altera quasi domicilium: utriúsque Parochiæ Jurisdictioni subjicitur, ut ab utrolibet, quandò libuerit, absolvi possit, ut cum aliis docet Navar. *in caput placuit n.* 77. At, quid si quis habeat domicilium in confinibus duarum Parochiarum propè æqualibus, cuius Parochi Jurisdictioni subjacebit?

℟. Illius Parochiæ ad quam respicit primaria porta domûs: nisi aliter jure vel consuetudine constitutum sit.

II. *Privilegio statûs*, ordinariæ Jurisdictioni 694
sub-

ſubjiciuntur, qui alicui ſtatui vel familiæ uniuntur, cuius Superior ex privilegio ordinariam Jurisdictionem habet. Ut Novitii Religioſi tempore Novitiatûs, loci Superiorem Ordinarium habent. Item famuli & domeſtici Monaſteriorum loci ſuperiorem Ordinarium ſortiuntur. Item qui in familiam Cardinalium & Epiſcoporum admittuntur, ipſis etiam ut Ordinariis ſubjacent in hoc tribunali ſacramentali. Omnia ex communi DD.

695 III. *Juris diſpoſitione vel interpretatione*, vel ſi mavis, tacitâ voluntate Ordinariorum per conſuetudinem confirmatâ, ordinarium Judicem in hoc tribunali ſortiuntur iter agentes & peregrinantes, qui poſſunt confiteri Parocho loci, ad quem pervenerint, quando ſive ex obligatione, ſive ex devotione Sacramenta ſuſcipere volunt. Idque etiam de Confeſſione annua declaravit Eugenius IV. quando eo tempore, quo debent ſatisfacere præcepto annuæ Confeſſionis, vel Communionis Paſchalis, ad proprium Parochum accedere commodè non poſſunt: ita tamen, ut in propriam Parochiam reverſi teſtimonium annuæ Confeſſionis & Communionis Parochis id poſtulantibus exhibere debeant. Ita ex communi, pluribus allegatis Layman *tract. 6. c.* 10. *n. 9.* Dummodò ſemper non fiat in fraudem: ut ſi quis directâ intentione diſcederet ad alium Parochum, ut evitaret proprium: excepto, niſi accederet ad aliquem privilegiatum approbatum,

tum, vg. Ordinis Medicantium. De quo vide *c.3. q. ultimâ.*

IV. Eàdem *juris interpretatione communi* 696 (vel potiùs consuetudine, de qua infrà) Vagabundi, qui nusquàm domicilium, vel quasi domicilium, ideóque nullum Sacerdotem proprium Ordinarium habent, ordinarium sortiuntur, & confiteri possunt ubique locorum, quò pervenerint, ac proindè, quocúnque loco existant tempore pro Sacramenta suscipere debent, vel volunt, à loci illius Parocho, aut alio delegato recipere poterunt. Ex communi Layman *cit. n.*7. addens in fine: *Pertinet autem ad curam Episcopi, in cuius diœcesi vagabundi plerúmque morantur, ut eos tempore Paschali ad sacram Confessionem & Communionem compellat à Pastoribus locorum, vel alijs facultatem habentibus accipiendam.*

QUÆSTIO IV.

Ordine 43.

Jurisdictio delegata quid? à quo? quotuplex? quibus modis?

§. I. *Quid?*

Jurisdictio *delegata* dicitur: quam Sacerdos 697 in pœnitentem acquirit, non ex vi beneficii vel officii alicuius proprii, sed solùm ex commissione alterius ordinariam Jurisdictio-

interpretanda esset voluntas delegantis. Utpotè, si Parochus impotens deleget alium pro suis Parochianis tempore Paschali, qui se inveniat insufficientem multitudini confitentium, si occurrat alius approbatus, qui illum juvare velit, & facilis recursus ad Parochum non sit, poterit is delegatus subdelegare ex justa interpretatione voluntatis Parochi, qui ipsum delegans utique noluit obligare ad impossibile, sed supponitur velle, ut congruè suis ovibus satisfaciat. Vide Marchant, *Tribun. p.* 1. *tract.* 2. *tit.* 2. *q.* 2. *fine.* Reliqua jura de subdelegatione Confessariorum pro hoc foro parùm, vel nihil concernunt.

§. III. *Quotuplex?*

Duplex est delegatio, seu dupliciter delegatur Jurisdictio, *directè & indirectè.* 699
Jurisdictio delegata directè dicitur, quandò alicui committitur potestas, ut ipse per se directè pœnitentem absolvat. Et hæc fieri potest soli Sacerdoti characterem & potestatem Ordinis habenti. Jurisdictio indirectè delegata dicitur, quandò alicui conceditur, ut Sacerdotem aliquem nominet vel eligat, qui ipsum, vel alios absolvat. Factâ posteà eâ electione vel nominatione, eo ipso Jurisdictio indirectè collata censetur Sacerdoti nominato, electo, ac velut præsentato. Unde quamvìs ipsa delegatio Jurisdictionis necessariò ad Sacerdotem terminetur, ministerium tamen medium

huius delegationis, scil. electio vel nominatio Sacerdotis, etiam Laicis, imò & fęminis comitti potest. Hoc modo aliquandò Laicis comittitur vel permittitur, ut eligant sibi Confessarium quemcúnq; approbatum, ut in Jubilæis, in Bulla cruciata &c. Sic & Abbatissis sæpe concessum est, ut Confessarios pro se, & suis Monasteriis eligant vel assumant, quì ipso facto, ex vi principalis concedentis censetur indirectè delegatam Jurisdictionem obtinere: sicque indirectam potestatem Jurisdictionis habent omnes Confessarii electi eorum, qui potestate eligendi sibi Confessarium gaudent. de quibus mox infrà.

§. IV. *Quibus modis?*

DElegatio potestatis, directa, indirecta, tribus modis fieri consuevit: 1. à jure, vel privilegio: 2. A consuetudine. 3. Ab homine.

I. *A jure vel privilegio.*

700 I. CElebris talis directa est delegatio Fra- Minorum & Prædicatorum, reliquorúmque Mendicantium factâ à summis Pontificibus, tum in jure *Clementina cap. Dudum de sepulturis*; tum in extravagantibus bullis ac privilegiis, ad audiendas Confessiones fidelium undecúnque ad se accedentium, de qua Jurisdictione per occasionem plura dixi *q.* 41. §. 4.

II. Ta-

II. Talis est delegatio indirecta Confessariorum, qui audiunt Confessiones eorum, quibus Confessarii electio à jure permittitur. Celebrior est illa, quam facit Gregorius IX. *l. 5. Decret. tit. 38 de Pœnit. & Remiss.* dicens: *Ne pro dilatione pænitentiæ periculum immineat animarum, permittimus Episcopis & aliis Superioribus, nec non minoribus Prælatis exemptis, ut etiam præter Superioris sui licentiam, providum & discretum sibi eligere possint Confessarium.* Sic Pontifex. *Vbi nomine Superiorum, nec non minorum Prælatorum exemptorum*, intelliguntur Generales, Provinciales, Guardiani, Priores, Rectores, Præpositi, Præsides, qui veram Jurisdictionem Ecclesiasticam habent in Religionibus exemptis. 701

III. Ad juris etiam delegationem indirectam pertinet electio Sacerdotis alicuius approbati, quando Sacerdos proprius est notoriè ignarus & imperitus in iis, quæ sunt sui muneris: tunc enim (saltem licentiâ petitâ, etsi non obtentâ) licebit alteri idoneo confiteri, hoc ipso à jure indirectè delegato. Hoc jus colligit Navarrus ex Urbano II. *p. c. placuit de Pœnit. dist.* 6. Ubi sic loquitur Pontifex. Placuit, ut nulli deinceps Sacerdotum, quemlibet commissum alteri Sacerdoti ad pœnitentiam suscipere liceat, sine ejus consensu, cui primò se commisit, nisi pro ignoratia illius, cui pœnitens priùs confessus est. Et sic exponitur *ibidem caput Sacerdos*, ex Gratiano. *Aliud est* 702

fa-

favore vel odio prium Sacerdotem contemnere, quod sacris Canonibus prohibetur: aliud cæcum vitare, quod hac authoritate quisque facere monetur: nè si cæcus cæco ducatum præbeat, ambo in foveam cadant. Atque ita præter Navarrum docent D. Thomas, Medinæ, Vasquez, Hurtadus, Diana, alii, ac noster Marchant *suprà cit. tit. 2. q. 3.* censens sententiam esse verissimam authoritate Canonum nixam, ac fundamentali ratione: quòd Judex totus ignarus pro non Judice habeatur. Quantumvìs multi contrarium sentiant.

703 IV. Ad eandem delegationem indirectam & interpretativam pertinere credibile est, electionem idonei Confessarii, quando pœnitens non potest confiteri proprio Sacerdoti sine moraliter certo periculo, damno, vel ruina spirituali, seu lapsûs in peccatum mortale: (ut si mulier sciret hunc Sacerdotem esse sollicitatorem, prævidens probabilissimè se ab eo sollicitandam &c.) si alium privilegiatum facilè adire nequeat, potest eligere quemcùnque idoneum in sua Diœcesi approbatum) maximè si licentia petita, etsi non impetrata sit. Ita post Sylvestrum, Medinam, Toletum, alios, Marchant *loco cit.*

§. Dixi utrobique (saltem licentiâ petitâ, etsi non impetratâ.) In his enim duobus casibus ignorantiæ & improbitatis tantæ, iniquissimè negaretur licentia à proprio Sacerdote, vel Parocho. Quìn addit Marchant: *etiam non peti-*

petitâ, quando commodè peti non potest sine aliquo detrimento, uti sunt graves aversiones Sacerdotis proprii, odia, detractiones, &c. Si enim sine gravi incommodo licentia peti non potest, eodem jure censeberis absolutus. Cæterùm, extra hos duos casus ignorantiæ notoriæ, & gravis periculi ex malitia proprii Sacerdotis, vera mihi est sententia Soti, Suarez, Layman, aliorum, nimirùm; invalidè absolvi quempiam ab alieno, si proprius Sacerdos licentiam petitam, etiam injustè deneget, quamvis is negando graviter peccare possit. De quo dixi aliquid *cap. 3. quæst. ultimâ* §. 3 *sub finem*.

II. *A consuetudine probata.*

CEnsetur delegari jurisdictio directè, vel saltem indirectè, quando aliqui communiter consueverunt eligere Confessarios approbatos, scientibus Superioribus, nec prohibentibus: tunc enim censetur tacitè consentire, & Jurisdictionem ejusmodi Confessariis electis delegare. Quare delegatio talis est à consensu tacito Superiorum: & non ab ipsa consuetudine ut causa delegante, sed tantùm ut signo taciti consensûs & delegationis Superiorum. Et hinc: 704

I. Hâc consuetudine & tacitâ delegatione eligunt sibi Confessarios Parochi, aliíque Sacerdotes curati communiter, & sibi invicem, vel aliis Sacerdotibus approbatis confitentur, ex consensu tacito Ordinariorum id scientium 705

&a-

favore vel odio prium Sacerdotem contemnere, quod sacris Canonibus prohibetur: aliud cæcum vitare, quod hac authoritate quisque facere monetur: nè si cæcus cæco ducatum præbeat, ambo in foveam cadant. Atque ita præter Navarrum docent D. Thomas, Medinæ, Vasquez, Hurtadus, Diana, alii, ac noster Marchant *suprà cit. tit. 2. q. 3.* censens sententiam esse verissimam authoritate Canonum nixam, ac fundamentali ratione: quòd Judex totus ignarus pro non Judice habeatur. Quantumvìs multi contrarium sentiant.

703 IV. Ad eandem delegationem indirectam & interpretativam pertinere credibile est, electionem idonei Confessarii, quando pœnitens non potest confiteri proprio Sacerdoti sine moraliter certo periculo, damno, vel ruina spirituali, seu lapsûs in peccatum mortale: (ut si mulier sciret hunc Sacerdotem esse sollicitatorem, prævidens probabilissimè se ab eo sollicitandam &c.) si alium privilegiatum facilè adire nequeat, potest eligere quemcùnque idoneum in sua Diœcesi approbatum) maximè si licentia petita, etsi non impetrata sit. Ita post Sylvestrum, Medinam, Toletum, alios, Marchant *loco cit.*

¶. Dixi utrobíque (saltem licentiâ petitâ, etsi non impetratâ.) In his enim duobus casibus ignorantiæ & improbitatis tantæ, iniquissimè negaretur licentia à proprio Sacerdote, vel Parocho. Quin addit Marchant: *etiam non peti-*

petitâ, quando commodè peti non potest sine aliquo detrimento, uti sunt graves aversiones Sacerdotis proprii, odia, detractiones, &c. Si enim sine gravi incommodo licentia peti non potest, eodem jure censeberis absolutus. Cæterùm, extra hos duos casus ignorantiæ notoriæ, & gravis periculi ex malitia proprii Sacerdotis, vera mihi est sententia Soti, Suarez, Layman, aliorum, nimirùm; invalidè absolvi quempiam ab alieno, si proprius Sacerdos licentiam petitam, etiam injustè deneget, quamvis is negando graviter peccare possit. De quo dixi aliquid *cap. 3. quæst. ultimâ* §. 3 *sub finem*.

II. *A consuetudine probata.*

CEnsetur delegari jurisdictio directè, vel saltem indirectè, quando aliqui communiter consueverunt eligere Confessarios approbatos, scientibus Superioribus, nec prohibentibus: tunc enim censetur tacitè consentire, & Jurisdictionem ejusmodi Confessariis electis delegare. Quare delegatio talis est à consensu tacito Superiorum: & non ab ipsa consuetudine ut causa delegante, sed tantùm ut signo taciti consensûs & delegationis Superiorum. Et hinc: 704

I. Hâc consuetudine & tacitâ delegatione eligunt sibi Confessarios Parochi, aliique Sacerdotes curati communiter, & sibi invicem, vel aliis Sacerdotibus approbatis confitentur, ex consensu tacito Ordinariorum id scientium & a- 705

& aliud non statuentium. Eâdémque consuetudine & tacito Superiorum censensu, etiam in nostra Religione fratres confitentur aliis in Ordine approbatis Sacerdotibus præter deputatos pro Conventu, quod alioquin valere non posset ob defectum Jurisdictionis, quod valdè notandum.

706 II. Eâdem consuetudine in omnibus Religionibus receptâ, si plures ejusdem Ordinis Religiosi peregrè mittantur, unus alteri, qui Sacerdos est, & Confessiones audire solet, confiteri potest. Itémque si Religiosi, præsertim Sacerdotes iter faciunt, aut diutiùs extra Monasterium morantur in loco, ubi non habent copiam Confessarii proprii Ordinis, ex præsumpta licentia & consensu Superioris sui, alteri Sacerdoti Regulari vel sæculari confiteri plerúmque possunt, saltem ea peccata, quæ in Ordine suo reservata non sunt. Rodriquez *Q. Q. Regul. tom.* 1. *q.* 62. *a.* 5. Layman *c.* 10. *n.* 20. alii communiter.

III. Ad eandem consuetudinem, ex tacito
707 consensu eorum, quorum interest, revocari potest jurisdictio, quâ Parochi vel curati expositi in hoc loco excipiunt confessiones cujusvis peregrini vel vagabundi adventantis: de quibus dixi *quæst. præced. sub finem*: Eâdémque excusari potest mos, quo Rustici, aliíque peregrinantes ad loca sacra, etiam non valdè remota, ibidem confiteri solent Parochis, vel Sacer-

Sacerdotibus expositis, dummodò non fiat in fraudem propriorum Parochorum, ídque maximè pro confessione annua. Et Rectè resolvit Gobat *Alphab. Confessar. Casu.* 3. *num.* 83. Si in pago remoto, aut etiam vicino, in quopiam die festo sit proposita indulgentia plenaria, posse ad eam lucrandam te illò conferre, & confiteri Parocho illius loci, nisi expressè censtet proprium tuum Parochum nolle ratam habere talem confessionem. Ratio est: *Quia in obscuris inspici debet illud, quod plerúmque fieri solet*: at certè vix tricesimus Parochus erit tam durus, quin tunc faciat suis copiam taliter confitendi alteri, saltem extra tempus obligationis. Atque hac notoria consuetudo, quamdiu se expressè non opponit tuus Parochus, est signum sufficiens sensibile ejus consensûs & ratihabitionis de præsenti.

IV. Tandem ad eandem consuetudinem permissam tacito consensu spectare videtur, 708
quod alicubi, etiam apud nos in locis peregrinationum, in magno concursu hominum ex diversis Parochiis, rogati à nobis Parochi ac Sacerdotes sæculares curati excipiunt confessiones. Quorumvis (absolventes nimirùm à peccatis, à quibus alioquin absolvere possunt: non utique à casibus Papalibus reservatis, à quibus nos Privilegio absolvimus.) Certum enim est id non posse fieri ex nostra delegatione, cùm ipsimet merè delegati Ministeriales respectu sæcularium; alios subdelegare mini-

minimè possimus. Fit ergò ex consuetudine notoria, & saltem tacito consensu vel Ordinariorum, vel Parochorum aliorum propriorum illorum fidelium, qui sine dubio contentissimi sunt, suos Parochianos apud nos cõfiteri eo modo, quo commodè possunt, adeóque in defectu nostrûm, etiam aliis. Quanquàm tutissimum foret petere expressum consensum Ordinarii, prout alicubi fieri vidi.

III. *Ab homine.*

709 Fit delegatio, quandò habens Jurisdictionem ordinariam verbo vel scripto, aut signo sufficienti committit Jurisdictionem alicui pro sibi subditis directè vel indirectè. v. g. Papa in Jubilæo pro Parochianis: Prælatus Regularis pro sibi subditis Religiosis vel Monialibus. &c. Ad ejusmodi autem Jurisdictionem ab homine delegandam necessariò requiritur consensus actualis præsens signo aliquo manifestatus, & nullo modo sufficit ratihabitio de futuro, seu quòd Ordinarius delegare potens posteà ratam habiturus sit Confessionem & Absolutionem ab altero factam. Certissima & communissima DD. cum Navarro *c.* 9. *n.* 6. Suarez *disp.* 26. *sect.* 1. Sanchez *lib.* 3. *Matr. d.* 35. *n* 24. Layman *c.* 10. *n.* 16. alii passim. Ratio clara est: quia Sacramentum Pœnitentiæ invalidè confertur ab eo, qui nullam Jurisdictionem actualem habet eo tempore, quo Sacramentum confert & absolvit: atqui

qui eo tempore non potest habere Jurisdictionem actualem, nisi de actuali præsenti voluntate delegantis, aliquo sensibili signo sibi cognito: quia consensus futurus primùm, non potest habere Jurisdictionem pro tempore præsenti, quo datur absolutio; neque valor ac effectus Sacramenti, potest pendere ab eventu futuro. ergò requiritur consensus actualis præsens, expressus vel tacitus, & non sufficit ratihabitio de futuro. Ex quo soluta manet coincidens quæstio: an ad hanc delegationem *ab homine* sufficiat præsumptio vel interpretatio voluntatis ac facultatis Superioris vel delegantis: ex dictis enim respondendum cum distinctione.

I. Sufficit præsumptio de consensu seu vo- 710
luntate delegantis præsenti, si reverà adsit. Quandò nimirùm præsumptio vel interpretatio fundatur in signis vel motivis multùm probabilibus & quasi certis, quòd talis sit voluntas delegantis v. g. Superioris vel Parochi in præsenti. Ut si audias confessiones, vel tu confitearis alteri, Superiore Ordinario vel Parocho præsente vel sciente, non tamen contradicente, sed tacente, cùm tamen contradicere vel impedire, si vellet, facilè posset: jam tacitè Jurisdictionem conferre censetur, ut proindè validè absolvas, vel absolvaris. Nam qui sic tacet, non solùm consentire videtur juxta Regulam juris: Sed etiam ipso suo silentio, tanquàm signo sensibili externo con-

sensum suum exprimere: at si reverà dissentiat in animo, taceat tamen & non impediat actu ipso, quia vel timet offensas seu rixas, vel putat illum aliundè habere potestatem: aut jussit illum prohiberi per æditumm v.g. sed is non prohibuit, &c. omninò invalida erit absolutio. Quia præsumptio qualiscúnque debet cedere veritati. *c. Nuper- De Bigamis.* Suarez, Coninck, Lugo, alii cum Layman *cit. n.* 16. rectè concludente, quòd præsumptio consensûs præsentis, licet rationabilis sit, tamen nihil confert ad valorem Sacramenti, si reipsâ consensus (signo quocúnque declaratus) & consequenter Jurisdictionis commissio defuit. à fortiori ergo:

711 II. Nullò modo sufficit præsumptio vel interpretatio quantumvis rationabilis & certa de futuro tantùm consensu & ratihabitione delegantis, quòd scilicet, quandò resciverit, futurus sit contentus: ob rationem datam: jam enim Sacramentum seu absolutio anteà collata defectu Jurisdictionis invalida fuit, neq; consensus seu subsequens ratihabitio efficere potest, ut modò primùm convalescat, ut meritò concludat Navarrus apud Layman *cit. Sacramentum, quod ab initio nullum est, nullâ ratihabitione, etiam Papæ, validum fieri potest.* Et Regula veluti Generalis est: Nunquàm sufficit ratihabitio futura, vel præsumptio de consensu futuro, quandò agitur de valore actûs præsentis: etsi sufficiat, quando agitur solùm de hone-

honestate actûs seu de licito: quo benè notato facilè solves objectiones & instantias de aliis Sacramentis, de usurpatione rei alienæ, &c.

712 ¶. Dices: Nónne secùs est in contractibus? Si pro te emam equum, tú que posteà, re cognitâ ratifices, certè contractus emptionis convalescit, & obligaberis perindè, ac si ipse emisses, juxta Regulam juris Canonici in 6. *Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non est dubium æquiparari.* Cur non idem sit in proposito? ℞. Ideò non est idem. Quia valor contractûs pendet ex sola voluntate paciscentium: & ideò meritò futura secuta ratihabitio aliquid operatur. At verò valor & effectus Sacramenti principalissimè pendet ex institutione Christi requirente omnia ad valorem requisita necessariò existere tunc, quando Sacramentum conficitur & effectum suum producere debet, ut dictum est.

QUÆSTIO V.

Ordine 44.

Quid Jurisdictio certa, probabilis, dubia? *ubi etiam de errore communi.*

§. I. *Jurisdictio certa.*

713 ESt, quæ nititur certo titulo ac fundamento, qualis est omnis Jurisdictio Ordinaria eorum, qui beneficia vel officia curata legitimè,

mè, & pacificè obtinent: & omnis Jurisdictio delegata eorum, qui vel ab jure vel ab homine, vel consuetudine probata delegationem expressam, indubitatam, directam vel indirectam habent, juxta hâc sectione hactenùs latè satis dicta. Inter hanc primam Jurisdictionem *certam*, & secundam *probabilem* quodammodo media est hîc commodè explicanda.

§. II.

Jurisdictio ex errore communi: cum, vel sine titulo colorato.

EXplico: Aliquis reverà tantùm Sacerdos simplex, vel privatus jurisdictione habitâ, communiter tamen habetur Pastor vel Confessarius legitimus ab omnibus in tali loco degentibus. Ecce: *communis error* de Jurisdictione illius Sacerdotis. Hic Sacerdos *simplex*, aut aliundè jurisdictionis incapax ob impedimentum Canonicum, v.g. excommunicationem &c. aut per simoniam aut aliter invalidè ab Episcopo obtinet & possidet beneficium aliquod Parochiale, ob quod creditur communiter verus Parochus vel Curatus, cùm non sit: ecce, est hic communis error *cum titulo colorato*: habet enim titulum, scilicet collationem beneficij Parochialis à potente conferre illum, scilicet Episcopo, sed quia invalidè & nulliter accepit, non habet titulum verum, sed apparentem tantùm & putatitium, & ideò dictum *coloratum*. Denique si talis neque collatio-

tionem beneficij validam vel invalidam habeat, à potente conferre illum, & tamen communiter Parochus credatur: puta, quia se talem finxit, falsis litteris, vel testibus, aut fortè (prout alicubi factum est tempore belli Suedici) à non potente conferre, scilicet potestate sæculari assumptus est &c. Hic tandem erit error communis tantùm, sine omni titulo, etiam colorato.

Quando ergò adest eiusmodi communis 714
error cum titulo colorato, quo aliquis Sacerdos communiter putatur esse Pastor Ordinarius vel Delegatus, qui reverà non est, eo ipso habere jurisdictionem sufficientem ad validè & licitè absolvendum, ac Sacramenta alia ministranda, Matrimoniis assistendum, communis & certa est sententia DD. & modò Theologorum omnium, quos numerosè recitat Diana *p.8.tract.1.resol.94.* Ratio ducitur ex benigna interpretatione voluntatis piæ Matris Ecclesiæ, quæ in communi errore cum titulo colorato, ob utilitatem publicam fidelium, ne sc. magni sæpè oriantur scrupuli, turbationes ac difficultates circa huius Sacramenti administrationem, aliáque ministeria, quæ jurisdictionem requirunt, uti assistentia Matrimonij &c. voluit hunc defectum supplere, & dare veram jurisdictionem illis, qui capaces illius sunt, stante errore communi ac titulo colorato, sequendo decisionem *l. Barbarius ff. de offic. Prat.* Idémque dicendum erit in casibus *quæst. præceden-*

cedente positis, quando aliquis absolvit ex consuetudine alienos, in quam reverà non consentiunt Ordinarij Pastores: item quando quis pergit absolvere nesciens potestatem suam esse revocatam. Navarrus, Sylvester, alij cum Sanchez *l.1.Moral.c.9.n.15.* Cæterùm quando adest solus error communis, sed sine omni titulo etiam colorato, ut si Sacerdos nullam etiam invalidam habeat collationẽ beneficij, tamen communi errore putetur Parochus vel curatus, an tunc etiam supplente Ecclesiâ Jurisdictionem, validè absolvat, aliáque munia Parochialia obeat, res controversa est apud DD. Negat Sanchez *l.3. Matr.d.10. n 6.* cum plurimis. Affirmat Bonacina cum multis aliis apud Dianam *supra cit.p.11.tr.2.resol.69.* qui probabiliorem judicat; ac probabilem etiam censet Tamburinus. *l.5. Pœnit. cap.4. §.7. n.17.* Accedit Gobat *cit.casu n.111.* & cum ipso ego non juberem extra articulum mortis repetere confessiones tali Sacerdoti factas, ob probabilitatem hujus sententiæ, sicut nec matrimonia, tali Sacerdote assistente, contracta dissolvi. Denique sermo semper fuit, & debuit esse de Sacerdote. Nam si non Sacerdos, v.g. Diaconus se fingeret Parochum, aut quocunq; titulo putaretur esse Parochus, nihil ipsum juvabit communis error. Nam Ecclesia nequit supplere defectus repugnantes legibus divinis, at potest repugnantes legibus humanis. Vide etiam Layman *cit.* nam non juvat ampliùs immorari.

§.III.

§. III.

Jurisdictio probabilis.

I. DIcitur, quæ probabili tantùm opinione Doctorum nititur: ut, quòd mendicans approbatus ab uno Episcopo, possit ubique Confessiones audire: quòd in articulo mortis possit absolvere simplex Sacerdos, præsente proprio Parocho, vel Curato: quod solus error communis, absque titulo conferat jurisdictionem. *immediatè supra.* aliàque innumera sparsim hactenùs indicata, & deinceps indicanda. Qualis etiam censetur jurisdictio eorum, quorum beneficia curata litigiosa sunt. Quamvis enim à parte rei unus tantùm possit esse Parochus, plures tamen jus aliquod in titulum & beneficium aliquod obtinere possunt: & quamdiù aliquis per sententiam titulo spoliatus non est, tamen ob titulum coloratum Jurisdictionem probabilem habere censetur, 715

II. Quæstio ergò est. An Sacerdos opinione verè probabili, putans se posse administrare Sacramentum Pœnitentiæ, & absolvere pœnitentem sive absolutè, sive respectivè pro tali certo casu reservato, possit validè & licitè administrare & absolvere, quasi ab illa opinione probabili acquirat certam Jurisdictionem, Ecclesiâ conferente, sicut de errore communi cum titulo colorato dictum est. Negant simpliciter multi DD. Vasquez, Coninck, Rodri- 716

favore vel odio prium Sacerdotem contemnere, quod sacris Canonibus prohibetur: aliud cæcum vitare, quod hac authoritate quisque facere monetur: nè si cæcus cæco ducatum præbeat, ambo in foveam cadant. Atque ita præter Navarrum docent D. Thomas, Medinæ, Vasquez, Hurtadus, Diana, alii, ac noster Marchant *suprà cit. tit. 2. q. 3.* censens sententiam esse verissimam authoritate Canonum nixam, ac fundamentali ratione: quòd Judex totus ignarus pro non Judice habeatur. Quantumvìs multi contrarium sentiant.

703 IV. Ad eandem delegationem indirectam & interpretativam pertinere credibile est, electionem idonei Confessarii, quando pœnitens non potest confiteri proprio Sacerdoti sine moraliter certo periculo, damno, vel ruina spirituali, seu lapsûs in peccatum mortale: (ut si mulier sciret hunc Sacerdotem esse sollicitatorem, prævidens probabilissimè se ab eo sollicitandam &c.) si alium privilegiatum facilè adire nequeat, potest eligere quemcùnque idoneum in sua Diœcesi approbatum) maximè si licentia petita, etsi non impetrata sit. Ita post Sylvestrum, Medinam, Toletum, alios, Marchant *loco cit.*

¶. Dixi utrobíque (saltem licentiâ petitâ, etsi non impetratâ.) In his enim duobus casibus ignorantiæ & improbitatis tantæ, iniquissimè negaretur licentia à proprio Sacerdote, vel Parocho. Quin addit Marchant: *etiam non peti-*

petitâ, quando commodè peti non poteſt ſine aliquo detrimento, uti ſunt graves averſiones Sacerdotis proprii, odia, detractiones, &c. Si enim ſine gravi incommodo licentia peti non poteſt, eodem jure cenſeberis abſolutus. Cæterùm, extra hos duos caſus ignorantiæ notoriæ, & gravis periculi ex malitia proprii Sacerdotis, vera mihi eſt ſententia Soti, Suarez, Layman, aliorum, nimirùm; invalidè abſolvi quempiam ab alieno, ſi proprius Sacerdos licentiam petitam, etiam injuſtè deneget, quamvis is negando graviter peccare poſſit. De quo dixi aliquid *cap. 3. quæſt. ultimâ* §. 3 *ſub finem*.

II. *A conſuetudine probata.*

Cenſetur delegari jurisdictio directè, vel ſaltem indirectè, quando aliqui communiter conſueverunt eligere Confeſſarios approbatos, ſcientibus Superioribus, nec prohibentibus: tunc enim cenſetur tacitè conſentire, & Jurisdictionem ejusmodi Confeſſariis electis delegare. Quare delegatio talis eſt à conſenſu tacito Superiorum: & non ab ipſa conſuetudine ut cauſa delegante, ſed tantùm ut ſigno taciti conſenſûs & delegationis Superiorum. Et hinc: 704

I. Hâc conſuetudine & tacitâ delegatione eligunt ſibi Confeſſarios Parochi, aliíque Sacerdotes curati communiter, & ſibi invicem, vel aliis Sacerdotibus approbatis confitentur, ex conſenſu tacito Ordinariorum id ſcientium 705

&a-

& aliud non statuentium. Eâdémque consuetudine & tacito Superiorum censensu, etiam in nostra Religione fratres confitentur aliis in Ordine approbatis Sacerdotibus præter deputatos pro Conventu, quod alioquin valere non posset ob defectum Jurisdictionis, quod valdè notandum.

706 II. Eâdem consuetudine in omnibus Religionibus receptâ, si plures ejusdem Ordinis Religiosi peregrè mittantur, unus alteri, qui Sacerdos est, & Confessiones audire solet, confiteri potest. Itémque si Religiosi, præsertim Sacerdotes iter faciunt, aut diutiùs extra Monasterium morantur in loco, ubi non habent copiam Confessarii proprii Ordinis, ex præsumpta licentia & consensu Superioris sui, alteri Sacerdoti Regulari vel sæculari confiteri plerúmque possunt, saltem ea peccata, quæ in Ordine suo reservata non sunt. Rodriquez *Q. Q. Regul. tom.* 1. *q.* 62. *a.* 5. Layman *c.* 10. *n.* 20. alii communiter.

III. Ad eandem consuetudinem, ex tacito
707 consensu eorum, quorum interest, revocari potest jurisdictio, quâ Parochi vel curati expositi in hoc loco excipiunt confessiones cujusvis peregrini vel vagabundi adventantis: de quibus dixi *quæst. præced. sub finem*: Eâdémque excusari potest mos, quo Rustici, aliíque peregrinantes ad loca sacra, etiam non valdè remota, ibidem confiteri solent Parochis, vel Sacer-

Sacerdotibus expoſitis, dummodò non fiat in fraudem propriorum Parochorum, ídque maximè pro confeſſione annua. Et Rectè reſolvit Gobat *Alphab.Confeſſar.Caſu.*3.*num.* 83. Si in pago remoto, aut etiam vicino, in quopiam die feſto ſit propoſita indulgentia plenaria, poſſe ad eam lucrandam te illò conferre, & confiteri Parocho illius loci, niſi expreſsè cenſtet proprium tuum Parochum nolle ratam habere talem confeſſionem. Ratio eſt: *Quia in obſcuris inſpici debet illud, quod plerúmque fieri ſolet*: at certè vix triceſimus Parochus erit tam durus, quin tunc faciat ſuis copiam taliter confitendi alteri, ſaltem extra tempus obligationis. Atque hac notoria conſuetudo, quamdiu ſe expreſsè non opponit tuus Parochus, eſt ſignum ſufficiens ſenſibile ejus conſensûs & ratihabitionis de præſenti.

IV. Tandem ad eandem conſuetudinem 708
permiſſam tacito conſenſu ſpectare videtur, quod alicubi, etiam apud nos in locis peregrinationum, in magno concurſu hominum ex diverſis Parochiis, rogati à nobis Parochi ac Sacerdotes ſæculares curati excipiunt confeſſiones. Quorumvis (abſolventes nimirùm à peccatis, à quibus alioquin abſolvere poſſunt: non utíque à caſibus Papalibus reſervatis, à quibus nos Privilegio abſolvimus.) Certum enim eſt id non poſſe fieri ex noſtra delegatione, cùm ipſimet merè delegati Miniſteriales reſpectu ſæcularium; alios ſubdelegare mini-

minimè possimus. Fit ergò ex consuetudine notoria, & saltem tacito consensu vel Ordinariorum, vel Parochorum aliorum propriorum illorum fidelium, qui sine dubio contentissimi sunt, suos Parochianos apud nos cõfiteri eo modo, quo commodè possunt, adeóque in defectu nostrûm, etiam aliis. Quanquàm tutissimum foret petere expressum consensum Ordinarii, prout alicubi fieri vidi.

III. *Ab homine.*

709 FIt delegatio, quandò habens Jurisdictionem ordinariam verbo vel scripto, aut signo sufficienti committit Jurisdictionem alicui pro sibi subditis directè vel indirectè. v.g. Papa in Jubilæo pro Parochianis: Prælatus Regularis pro sibi subditis Religiosis vel Monialibus. &c. Ad ejusmodi autem Jurisdictionem ab homine delegandam necessariò requiritur consensus actualis præsens signo aliquo manifestatus, & nullo modo sufficit ratihabitio de futuro, seu quòd Ordinarius delegare potens posteà ratam habiturus sit Confessionem & Absolutionem ab altero factam. Certissima & communissima DD. cum Navarro *c. 9. n.* 6. Suarez *disp.* 26. *sect.* 1. Sanchez *lib.* 3. *Matr. d.* 35. *n* 24. Layman *c.* 10. *n.* 16. alii passim. Ratio clara est: quia Sacramentum Pœnitentiæ invalidè confertur ab eo, qui nullam Jurisdictionem actualem habet eo tempore, quo Sacramentum confert & absolvit: atqui

qui eo tempore non poteſt habere Jurisdictionem actualem, niſi de actuali præſenti voluntate delegantis, aliquo ſenſibili ſigno ſibi cognito: quia conſenſus futurus primùm, non poteſt habere Jurisdictionem pro tempore præſenti, quo datur abſolutio; neque valor ac effectus Sacramenti, poteſt pendere ab eventu futuro. ergò requiritur conſenſus actualis præſens, expreſſus vel tacitus, & non ſufficit ratihabitio de futuro. Ex quo ſoluta manet coincidens quæſtio: an ad hanc delegationem *ab homine* ſufficiat præſumptio vel interpretatio voluntatis ac facultatis Superioris vel delegantis: ex dictis enim reſpondendum cum diſtinctione.

I. Sufficit præſumptio de conſenſu ſeu vo- 719
luntate delegantis præſenti, ſi reverà adſit. Quandò nimirùm præſumptio vel interpretatio fundatur in ſignis vel motivis multùm probabilibus & quaſi certis, quòd talis ſit voluntas delegantis v. g. Superioris vel Parochi in præſenti. Ut ſi audias confeſſiones, vel tu confitearis alteri, Superiore Ordinario vel Parocho præſente vel ſciente, non tamen contradicente, ſed tacente, cùm tamen contradicere vel impedire, ſi vellet, facilè poſſet: jam tacitè Jurisdictionem conferre cenſetur, ut proindè validè abſolvas, vel abſolvaris. Nam qui ſic tacet, non ſolùm conſentire videtur juxta Regulam juris: Sed etiam ipſo ſuo ſilentio, tanquàm ſigno ſenſibili externo con-

sensum suum exprimere: at si reverà dissentiat in animo, taceat tamen & non impediat actu ipso, quia vel timet offensas seu rixas, vel putat illum aliundè habere potestatem: aut jussit illum prohiberi per æditiuum v.g. sed is non prohibuit, &c. omninò invalida erit absolutio. Quia præsumptio qualiscúnque debet cedere veritati. *c. Nuper- De Bigamis.* Suarez, Coninck, Lugo, alii cum Layman *cit. n.* 16. rectè concludente, quòd præsumptio consensûs præsentis, licet rationabilis sit, tamen nihil confert ad valorem Sacramenti, si reipsâ consensus (signo quocúnque declaratus) & consequenter Jurisdictionis commissio defuit. à fortiori ergo:

711 II. Nullò modo sufficit præsumptio vel interpretatio quantumvis rationabilis & certa de futuro tantùm consensu & ratihabitione delegantis, quòd scilicet, quandò resciverit, futurus sit contentus: ob rationem datam: jam enim Sacramentum seu absolutio anteà collata defectu Jurisdictionis invalida fuit, neq; consensus seu subsequens ratihabitio efficere potest, ut modò primùm convalescat, ut meritò concludat Navarrus apud Layman *cit. Sacramentum, quod ab initio nullum est, nullâ ratihabitione, etiam Papæ, validum fieri potest.* Et Regula veluti Generalis est: Nunquàm sufficit ratihabitio futura, vel præsumptio de consensu futuro, quandò agitur de valore actûs præsentis: etsi sufficiat, quando agitur solùm de hone-

honestate actûs seu de licito: quo benè notato facilè solves objectiones & instantias de aliis Sacramentis, de usurpatione rei alienæ, &c.

9. Dices: Nonne secùs est in contractibus? 712
Si pro te emam equum, tú que posteà, re cognitâ ratifices, certè contractus emptionis convalescit, & obligaberis perindè, ac si ipse emisses, juxta Regulam juris Canonici in 6. *Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non est dubium æquiparari*. Cur non idem sit in proposito? ℞. Ideò non est idem. Quia valor contractûs pendet ex sola voluntate paciscentium: & ideò meritò futura secuta ratihabitio aliquid operatur. At verò valor & effectus Sacramenti principalissimè pendet ex institutione Christi requirente omnia ad valorem requisita necessariò existere tunc, quando Sacramentum conficitur & effectum suum producere debet, ut dictum est.

QUÆSTIO V.

Ordine 44.

Quid Jurisdictio certa, probabilis, dubia? *ubi etiam de errore communi.*

§. I. *Jurisdictio certa.*

Est, quæ nititur certo titulo ac fundamento, qualis est omnis Jurisdictio Ordinaria 713
eorum, qui beneficia vel officia curata legiti-

mè,& pacificè obtinent: & omnis Jurisdictio delegata eorum, qui vel ab jure vel ab homine, vel consuetudine probata delegationem expressam, indubitatam, directam vel indirectam habent, juxta hâc sectione hactenùs latè satis dicta. Inter hanc primam Jurisdictionem *certam*, & secundam *probabilem* quodammodo media est hîc commodè explicanda.

§. II.

Jurisdictio ex errore communi: cum, vel sine titulo colorato.

EXplico: Aliquis reverà tantùm Sacerdos simplex, vel privatus jurisdictione habitâ, communiter tamen habetur Pastor vel Confessarius legitimus ab omnibus in tali loco degentibus. Ecce: *communis error* de Jurisdictione illius Sacerdotis. Hic Sacerdos *simplex*, aut aliundè jurisdictionis incapax ob impedimentum Canonicum, v.g. excommunicationem &c. aut per simoniam aut aliter invalidè ab Episcopo obtinet & possidet beneficium aliquod Parochiale, ob quod creditur communiter verus Parochus vel Curatus, cùm non sit: ecce, est hic communis error *cum titulo colorato*: habet enim titulum, scilicet collationem beneficij Parochialis à potente conferre illum, scilicet Episcopo, sed quia invalidè & nulliter accepit, non habet titulum verum, sed apparentem tantùm & putatitium, & ideò dictum *coloratum*. Denique si talis neque collatio-

tionem beneficij validam vel invalidam habeat, à potente conferre illum, & tamen communiter Parochus credatur: puta, quia se talem finxit, falsis litteris, vel testibus, aut fortè (prout alicubi factum est tempore belli Suedici) à non potente conferre, scilicet potestate sæculari assumptus est &c. Hic tandem erit error communis tantùm, sine omni titulo, etiam colorato.

Quando ergò adest eiusmodi communis error cum titulo colorato, quo aliquis Sacerdos communiter putatur esse Pastor Ordinarius vel Delegatus, qui reverà non est, eo ipso habere jurisdictionem sufficientem ad validè & licitè absolvendum, ac Sacramenta alia ministranda, Matrimoniis assistendum, communis & certa est sententia DD. & modò Theologorum omnium, quos numerosè recitat Diana *p. 8. tract. 1. resol. 94.* Ratio ducitur ex benigna interpretatione voluntatis piæ Matris Ecclesiæ, quæ in communi errore cum titulo colorato, ob utilitatem publicam fidelium, ne sc. magni sæpè oriantur scrupuli, turbationes ac difficultates circa huius Sacramenti administrationem, aliáque ministeria, quæ jurisdictionem requirunt, uti assistentia Matrimonij &c. voluit hunc defectum supplere, & dare veram jurisdictionem illis, qui capaces illius sunt, stante errore communi ac titulo colorato, sequendo decisionem *l. Barbarius ff. de offic. Prat.* Idémque dicendum erit in casibus *quæst. præceden-* 714

cedente positis, quando aliquis absolvit ex consuetudine alienos, in quam reverà non consentiunt Ordinarij Pastores : item quando quis pergit absolvere nesciens potestatem suam esse revocatam. Navarrus, Sylvester, alij cum Sanchez *l.* 1. *Moral.c.* 9. *n.* 15. Cæterùm quando adest solus error communis, sed sine omni titulo etiam colorato, ut si Sacerdos nullam etiam invalidam habeat collationē beneficij, tamen communi errore putetur Parochus vel curatus, an tunc etiam supplente Ecclesiâ Jurisdictionem, validè absolvat, aliáque munia Parochialia obeat, res controversa est apud DD. Negat Sanchez *l.* 3. *Matr.d*, 10. *n* 6. cum plurimis. Affirmat Bonacina cum multis aliis apud Dianam *supra cit.p.* 11. *tr.* 2. *resol.* 69. qui probabiliorem judicat, ac probabilem etiam censet Tamburinus. *l.* 5. *Pœnit. cap.* 4. §. 7. *n.* 17. Accedit Gobat *cit.casu n.* 111. & cum ipso ego non juberem extra articulum mortis repetere confessiones tali Sacerdoti factas, ob probabilitatem hujus sententiæ, sicut nec matrimonia, tali Sacerdote assistente, contracta dissolvi. Denique sermo semper fuit, & debuit esse de Sacerdote. Nam si non Sacerdos, v.g. Diaconus se fingeret Parochum, aut quocunq; titulo putaretur esse Parochus, nihil ipsum juvabit communis error. Nam Ecclesia nequit supplere defectus repugnantes legibus divinis, at potest repugnantes legibus humanis. Vide etiam Layman *cit.* nam non juvat ampliùs immorari.

§. III.

§. III.

Jurisdictio probabilis.

I. DIcitur, quæ probabili tantùm opinione Doctorum nititur: ut, quòd mendicans approbatus ab uno Episcopo, possit ubique Confessiones audire: quòd in articulo mortis possit absolvere simplex Sacerdos, præsente proprio Parocho, vel Curato: quod solus error communis, absque titulo conferat jurisdictionem. *immediatè suprà.* aliáque innumera sparsim hactenùs indicata, & deinceps indicanda. Qualis etiam censetur jurisdictio eorum, quorum beneficia curata litigiosa sunt. Quamvis enim à parte rei unus tantùm possit esse Parochus, plures tamen jus aliquod in titulum & beneficium aliquod obtinere possunt: & quamdiù aliquis per sententiam titulo spoliatus non est, tamen ob titulum coloratum Jurisdictionem probabilem habere censetur, 715

II. Quæstio ergò est. An Sacerdos opinione verè probabili, putans se posse administrare Sacramentum Pœnitentiæ, & absolvere pœnitentem sive absolutè, sive respectivè pro tali certo casu reservato, possit validè & licitè administrare & absolvere, quasi ab illa opinione probabili acquirat certam Jurisdictionem, Ecclesiâ conferente, sicut de errore communi cum titulo colorato dictum est. Negant simpliciter multi DD. Vasquez, Coninck, Rodri- 716

favore vel odio prium Sacerdotem contemnere, quod sacris Canonibus prohibetur: aliud cæcum vitare, quod hac authoritate quisque facere monetur: nè si cæcus cæco ducatum præbeat, ambo in foveam cadant. Atque ita præter Navarrum docent D. Thomas, Medinæ, Vasquez, Hurtadus, Diana, alii, ac noster Marchant *suprà cit. tit. 2. q. 3.* censens sententiam esse verissimam authoritate Canonum nixam, ac fundamentali ratione: quòd Judex totus ignarus pro non Judice habeatur. Quantumvìs multi contrarium sentiant.

703 IV. Ad eandem delegationem indirectam & interpretativam pertinere credibile est, electionem idonei Confessarii, quando pœnitens non potest confiteri proprio Sacerdoti sine moraliter certo periculo, damno, vel ruina spirituali, seu lapsûs in peccatum mortale: (ut si mulier sciret hunc Sacerdotem esse sollicitatorem, prævidens probabilissimè se ab eo sollicitandam &c.) si alium privilegiatum facilè adire nequeat, potest eligere quemcùnque idoneum in sua Diœcesi approbatum) maximè si licentia petita, etsi non impetrata sit. Ita post Sylvestrum, Medinam, Toletum, alios, Marchant *loco cit.*

℣. Dixi utrobique(saltem licentiâ petitâ, etsi non impetratâ.) In his enim duobus casibus ignorantiæ & improbitatis tantæ, iniquissimè negaretur licentia à proprio Sacerdote, vel Parocho. Quìn addit Marchant: *etiam non peti-*

petitâ, quando commodè peti non poteſt ſine aliquo detrimento, uti ſunt graves averſiones Sacerdotis proprii, odia, detractiones, &c. Si enim ſine gravi incommodo licentia peti non poteſt, eodem jure cenſeberis abſolutus. Cæterùm, extra hos duos caſus ignorantiæ notoriæ, & gravis periculi ex malitia proprii Sacerdotis, vera mihi eſt ſententia Soti, Suarez, Layman, aliorum, nimirùm; invalidè abſolvi quempiam ab alieno, ſi proprius Sacerdos licentiam petitam, etiam injuſtè deneget, quamvis is negando graviter peccare poſſit. De quo dixi aliquid *cap. 3. quæſt. ultimâ* §. 3 *ſub finem*.

II. *A conſuetudine probata*.

CEnſetur delegari jurisdictio directè, vel ſaltem indirectè, quando aliqui communiter conſueverunt eligere Confeſſarios approbatos, ſcientibus Superioribus, nec prohibentibus: tunc enim cenſetur tacitè conſentire, & Jurisdictionem ejuſmodi Confeſſariis electis delegare. Quare delegatio talis eſt à conſenſu tacito Superiorum: & non ab ipſa conſuetudine ut cauſa delegante, ſed tantùm ut ſigno taciti conſensûs & delegationis Superiorum. Et hinc: 704

I. Hâc conſuetudine & tacitâ delegatione eligunt ſibi Confeſſarios Parochi, aliique Sacerdotes curati communiter, & ſibi invicem, vel aliis Sacerdotibus approbatis confitentur, ex conſenſu tacito Ordinariorum id ſcientium 705

&a-

& aliud non statuentium. Eâdémque consuetudine & tacito Superiorum censensu, etiam in nostra Religione fratres confitentur aliis in Ordine approbatis Sacerdotibus præter deputatos pro Conventu, quod alioquin valere non posset ob defectum Jurisdictionis, quod valdè notandum.

706 II. Eâdem consuetudine in omnibus Religionibus receptâ, si plures ejusdem Ordinis Religiosi peregrè mittantur, unus alteri, qui Sacerdos est, & Confessiones audire solet, confiteri potest. Itémque si Religiosi, præsertim Sacerdotes iter faciunt, aut diutiùs extra Monasterium morantur in loco, ubi non habent copiam Confessarii proprii Ordinis, ex præsumpta licentia & consensu Superioris sui, alteri Sacerdoti Regulari vel sæculari confiteri plerúmque possunt, saltem ea peccata, quæ in Ordine suo reservata non sunt. Rodriquez *Q. Q. Regul. tom.* 1. *q.* 62. *a.* 5. Layman *c.* 10. *n.* 20. alii communiter.

III. Ad eandem consuetudinem, ex tacito
707 consensu eorum, quorum interest, revocari potest jurisdictio, quâ Parochi vel curati expositi in hoc loco excipiunt confessiones cujusvis peregrini vel vagabundi adventantis: de quibus dixi *quæst. præced. sub finem*: Eâdémque excusari potest mos, quo Rustici, aliíque peregrinantes ad loca sacra, etiam non valdè remota, ibidem confiteri solent Parochis, vel Sacer-

Sacerdotibus expositis, dummodò non fiat in fraudem propriorum Parochorum, ídque maximè pro confessione annua. Et Rectè resolvit Gobat *Alphab. Confessar. Casu.* 3. *num.* 83. Si in pago remoto, aut etiam vicino, in quopiam die festo sit proposita indulgentia plenaria, posse ad eam lucrandam te illò conferre, & confiteri Parocho illius loci, nisi expressè censtet proprium tuum Parochum nolle ratam habere talem confessionem. Ratio est: *Quia in obscuris inspici debet illud, quod plerúmque fieri solet*: at certè vix tricesimus Parochus erit tam durus, quin tunc faciat suis copiam taliter confitendi alteri, saltem extra tempus obligationis. Atque hac notoria consuetudo, quamdiu se expressè non opponit tuus Parochus, est signum sufficiens sensibile ejus consensûs & ratihabitionis de præsenti.

IV. Tandem ad eandem consuetudinem permissam tacito consensu spectare videtur, 708
quod alicubi, etiam apud nos in locis peregrinationum, in magno concursu hominum ex diversis Parochiis, rogati à nobis Parochi ac Sacerdotes sæculares curati excipiunt confessiones. Quorumvis (absolventes nimirùm à peccatis, à quibus alioquin absolvere possunt: non utique à casibus Papalibus reservatis, à quibus nos Privilegio absolvimus.) Certum enim est id non posse fieri ex nostra delegatione, cùm ipsimet merè delegati Ministeriales respectu sæcularium; alios subdelegare mini-

qui eo tempore non potest habere Jurisdictionem actualem, nisi de actuali præsenti voluntate delegantis, aliquo sensibili signo sibi cognito: quia consensus futurus primùm, non potest habere Jurisdictionem pro tempore præsenti, quo datur absolutio; neque valor ac effectus Sacramenti, potest pendere ab eventu futuro. ergò requiritur consensus actualis præsens, expressus vel tacitus, & non sufficit ratihabitio de futuro. Ex quo soluta manet coincidens quæstio: an ad hanc delegationem *ab homine* sufficiat præsumptio vel interpretatio voluntatis ac facultatis Superioris vel delegantis: ex dictis enim respondendum cum distinctione.

I. Sufficit præsumptio de consensu seu voluntate delegantis præsenti, si reverà adsit. 710
Quandò nimirùm præsumptio vel interpretatio fundatur in signis vel motivis multùm probabilibus & quasi certis, quòd talis sit voluntas delegantis v. g. Superioris vel Parochi in præsenti. Ut si audias confessiones, vel tu confitearis alteri, Superiore Ordinario vel Parocho præsente vel sciente, non tamen contradicente, sed tacente, cùm tamen contradicere vel impedire, si vellet, facilè posset: jam tacitè Jurisdictionem conferre censetur, ut proindè validè absolvas, vel absolvaris. Nam qui sic tacet, non solùm consentire videtur juxta Regulam juris: Sed etiam ipso suo silentio, tanquàm signo sensibili externo con-

sensum suum exprimere: at si reverà dissentiat in animo, taceat tamen & non impediat actu ipso, quia vel timet offensas seu rixas, vel putat illum aliundè habere potestatem: aut jussit illum prohiberi per æditūum v.g. sed is non prohibuit, &c. omninò invalida erit absolutio. Quia præsumptio qualiscúnque debet cedere veritati. *c. Nuper- De Bigamis.* Suarez, Coninck, Lugo, alii cum Layman *cit. n.* 16. rectè concludente, quòd præsumptio consensûs præsentis, licet rationabilis sit, tamen nihil confert ad valorem Sacramenti, si reipsâ consensus (signo quocúnque declaratus) & consequenter Jurisdictionis commissio defuit. à fortiori ergo:

711 II. Nullò modo sufficit præsumptio vel interpretatio quantumvis rationabilis & certa de futuro tantùm consensu & ratihabitione delegantis, quòd scilicet, quandò resciverit, futurus sit contentus: ob rationem datam: jam enim Sacramentum seu absolutio anteà collata defectu Jurisdictionis invalida fuit, neq; consensus seu subsequens ratihabitio efficere potest, ut modò primùm convalescat, ut meritò concludat Navarrus apud Layman *cit. Sacramentum, quod ab initio nullum est, nullâ ratihabitione, etiam Papæ, validum fieri potest.* Et Regula veluti Generalis est: Nunquàm sufficit ratihabitio futura, vel præsumptio de consensu futuro, quandò agitur de valore actûs præsentis: etsi sufficiat, quando agitur solùm de hone-

honestate actûs seu de licito: quo benè notato facilè solves objectiones & instantias de aliis Sacramentis, de usurpatione rei alienæ, &c. 712

9. Dices: Nonne secùs est in contractibus? Si pro te emam equum, tu que posteà, re cognitâ ratifices, certè contractus emptionis convalescit, & obligaberis perindè, ac si ipse emisses, juxta Regulam juris Canonici in 6. *Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non est dubium æquiparari.* Cur non idem sit in proposito? ℟. Ideò non est idem. Quia valor contractûs pendet ex sola voluntate paciscentium: & ideò meritò futura secuta ratihabitio aliquid operatur. At verò valor & effectus Sacramenti principalissimè pendet ex institutione Christi requirente omnia ad valorem requisita necessariò existere tunc, quando Sacramentum conficitur & effectum suum producere debet, ut dictum est.

QUÆSTIO V.

Ordine 44.

Quid Jurisdictio certa, probabilis, dubia? *ubi etiam de errore communi.*

§. I. *Jurisdictio certa.*

Est, quæ nititur certo titulo ac fundamento, qualis est omnis Jurisdictio Ordinaria eorum, qui beneficia vel officia curata legitimè, 713

mè,& pacificè obtinent: & omnis Jurisdictio delegata eorum, qui vel ab jure vel ab homine, vel consuetudine probata delegationem expressam, indubitatam, directam vel indirectam habent, juxta hâc sectione hactenùs latè satis dicta. Inter hanc primam Jurisdictionem *certam*, & secundam *probabilem* quodammodo media est hîc commodè explicanda.

§. II.

Jurisdictio ex errore communi: cum, vel sine titulo colorato.

EXplico: Aliquis reverà tantùm Sacerdos simplex, vel privatus jurisdictione habitâ, communiter tamen habetur Pastor vel Confessarius legitimus ab omnibus in tali loco degentibus. Ecce: *communis error* de Jurisdictione illius Sacerdotis. Hic Sacerdos *simplex*, aut aliundè jurisdictionis incapax ob impedimentum Canonicum, v.g. excommunicationem &c. aut per simoniam aut aliter invalidè ab Episcopo obtinet & possidet beneficium aliquod Parochiale, ob quod creditur communiter verus Parochus vel Curatus, cùm non sit: ecce, est hic communis error *cum titulo colorato*: habet enim titulum, scilicet collationem beneficij Parochialis à potente conferre illum, scilicet Episcopo, sed quia invalidè & nulliter accepit, non habet titulum verum, sed apparentem tantùm & putatitium, & ideò dictum *coloratum*. Denique si talis neque colla-

tio-

tionem beneficij validam vel invalidam habeat, à potente conferre illum, & tamen communiter Parochus credatur: puta, quia se talem finxit, falsis litteris, vel testibus, aut fortè (prout alicubi factum est tempore belli Suedici) à non potente conferre, scilicet potestate sæculari assumptus est &c. Hìc tandem erit error communis tantùm, sine omni titulo, etiam colorato.

Quando ergò adest eiusmodi communis 714
error cum titulo colorato, quo aliquis Sacerdos communiter putatur esse Pastor Ordinarius vel Delegatus, qui reverà non est, eo ipso habere jurisdictionem sufficientem ad validè & licitè absolvendum, ac Sacramenta alia ministranda, Matrimoniis assistendum, communis & certa est sententia DD. & modò Theologorum omnium, quos numerosè recitat Diana *p.8.tract.1.resol.94.* Ratio ducitur ex benigna interpretatione voluntatis piæ Matris Ecclesiæ, quæ in communi errore cum titulo colorato, ob utilitatem publicam fidelium, ne sc. magni sæpè oriantur scrupuli, turbationes ac difficultates circa huius Sacramenti administrationem, aliáque ministeria, quæ jurisdictionem requirunt, uti assistentia Matrimonij &c. voluit hunc defectum supplere, & dare veram jurisdictionem illis, qui capaces illius sunt, stante errore communi ac titulo colorato, sequendo decisionem *l. Barbarius ff. de offic. Prat.* Idémque dicendum erit in casibus *quæst. præceden-*

cedente positis, quando aliquis absolvit ex consuetudine alienos, in quam reverà non consentiunt Ordinarij Pastores: item quando quis pergit absolvere nesciens potestatem suam esse revocatam. Navarrus, Sylvester, alij cum Sanchez *l.*1.*Moral.c.*9.*n.*15. Cæterùm quando adest solus error communis, sed sine omni titulo etiam colorato, ut si Sacerdos nullam etiam invalidam habeat collationẽ beneficij, tamen communi errore putetur Parochus vel curatus, an tunc etiam supplente Ecclesiâ Jurisdictionem, validè absolvat, aliáque munia Parochialia obeat, res controversa est apud DD. Negat Sanchez *l.* 3. *Matr.d.*10. *n* 6. cum plurimis. Affirmat Bonacina cum multis aliis apud Dianam *supra cit.p.*11.*tr.*2.*resol.*69. qui probabiliorem judicat; ac probabilem etiam censet Tamburinus. *l.* 5. *Pænit. cap.* 4. §. 7. *n.*17. Accedit Gobat *cit.casu n.*111. & cum ipso ego non juberem extra articulum mortis repetere confessiones tali Sacerdoti factas, ob probabilitatem hujus sententiæ, sicut nec matrimonia, tali Sacerdote assistente, contracta dissolvi. Denique sermo semper fuit, & debuit esse de Sacerdote. Nam si non Sacerdos, v.g. Diaconus se fingeret Parochum, aut quocunque titulo putaretur esse Parochus, nihil ipsum juvabit communis error. Nam Ecclesia nequit supplere defectus repugnantes legibus divinis, at potest repugnantes legibus humanis. Vide etiam Layman *cit.* nam non juvat ampliùs immorari.

§. III.

§. III.

Jurisdictio probabilis.

I. DIcitur, quæ probabili tantùm opinio- 715
ne Doctorum nititur: ut, quòd mendicans approbatus ab uno Episcopo, possit ubique Confessiones audire: quòd in articulo mortis possit absolvere simplex Sacerdos, præsente proprio Parocho, vel Curato: quod solus error communis, absque titulo conferat jurisdictionem. *immediatè suprà.* aliáque innumera sparsim hactenùs indicata, & deinceps indicanda. Qualis etiam censetur jurisdictio eorum, quorum beneficia curata litigiosa sunt. Quamvis enim à parte rei unus tantùm possit esse Parochus, plures tamen jus aliquod in titulum & beneficium aliquod obtinere possunt: & quamdiù aliquis per sententiam titulo spoliatus non est, tamen ob titulum coloratum Jurisdictionem probabilem habere censetur,

II. Quæstio ergò est. An Sacerdos opinio- 716
ne verè probabili, putans se posse administrare Sacramentum Pœnitentiæ, & absolvere pœnitentem sive absolutè, sive respectivè pro tali certo casu reservato, possit validè & licitè administrare & absolvere, quasi ab illa opinione probabili acquirat certam Jurisdictionem, Ecclesiâ conferente, sicut de errore communi cum titulo colorato dictum est. Negant simpliciter multi DD. Vasquez, Coninck, Rodri-

quez, alij, & saltem probabiliter Suarez, Salas, Bardi, Oviedo apud Dianam, *p.9. tract.7. resol.* 5. qui addit hanc sententiam in praxi non esse deserendam. Lugo *disp.* 19. *Pœnit. à num.* 29. sub dubitat. Affirmant autem absolutè multò plures, Sanchez, Poncius, ll.cc. Lessius *lib.* 2. *justitiæ, c.* 29. *dub.* 8 Filliucius, Bonacina, alij apud eundem Dianam consentientem *p.* 8. *tract.* 1. *resol.* 93. & probabiliorem censet Tamburinus *cit. c.* 4. *n.* 8. Ratio huius probabilis sententiæ est Quia apud omnes constat universalem Ecclesiæ consuetudinem conferre Jurisdictionem, seu esse signum Jurisdictionis collatæ: ex *cap. Cùm contingat, de foro competenti*: sed ex universali Ecclesiæ consuetudine omnes ferè Sacerdotes (exceptis paucis, iisque vel nimis timidis, vel indoctis nimis) absolvunt cum Jurisdictione probabili: uti expressè testantur ipsi etiam adversarij, Suarez *d.* 26. *sect.* 6. *n.* 7. dicens: *Est autem universalis Ecclesiæ usus, ut Sacerdotes securè utantur huiusmodi Jurisdictione probabili in huius Sacramenti administratione.* Et Lugo *d.* 19. *num.* 35. *Est praxis & usus communis omnium Confessariorum, qui cum Jurisdictione probabili absolvunt*: ergò, ne infinitæ animæ damnentur, vel cogantur repetere Confessiones bonâ fide factas Sacerdotibus, qui ex se non habebant, sed ex probabili opinione Doctorum, putabant se habere Jurisdictionem, fatendum est, quòd Ecclesia, vel Caput Ecclesiæ tribuat tali Sacerdoti actualem

Iuris-

Juriſdictionem, ſicut dictum eſt de illo, qui ex errore communi putatur legitimus eſſe Confeſſarius.

III. Hanc ſententiam in praxi tutam ju- 717
dico cum limitatione: *Quando ſubeſt juſta cauſa utendi Juriſdictione probabili, cùm commodè non poſſit uſurpari Juriſdictio certa.* Cujusmodi juſta cauſa cenſetur. 1. Ut bono pœnitentis conſulatur: ut ſi moribundus rationabiliter nolit, vel non poſſit confiteri certam Juriſdictionem habenti, poterit audire & abſolvere ſimplex Sacerdos, vel alius Juriſdictionem probabilem habens. Item, ſi quis indigeat conſilio, auxilio, vel ſolatio ſingulari ſecreto, nec expedit, ut certam Juriſdictionem habens hoc ſciat. 2. Ut damnum evitetur: v.g. ne pœnitens in aliquam averſionem, vel damnoſam ſuſpicionem Confeſſarij certi incidat, aut ne complex manifeſtetur &c. 3. In neceſſitate aliqua congrua. vg. Quando implendum eſt præceptum confeſſionis, ſi ſingularis indulgentia lucranda: vel quia diu quis non poterit confiteri: item quando magnus eſt confitentium concurſus, nec adſunt, vel non ſunt ſufficientes Sacerdotes certam Jurisdictionem habentes &c. In his & ſimilibus caſibus poterit ſupplere alius Juriſdictionem probabilem habens: vg. mendicans Regularis alibi, ſed non in hac Diœceſi approbatus. Huiuſmodi autem juſtis, ſeu rationabilibus cauſis ſecluſis, dico

IV. Cum sola Iurisdictione probabili, relictâ certâ facilè habendâ, absque ulla rationabili causa, ex mera libertate, absolvens (sicut & scienter se absolvi faciens) peccat mortaliter saltem contrà charitatem. Sic rectè Marchant *cit. tract. 2. tit. 3. quæst. 4.* Franciscus Bardi, Ioannes Sanchez, eósque sequens Gobat, *num.* 115. Ratio sumitur ex communi doctrina de Sacramentis: in quibus quoad essentialia, nunquam licet uti probabilibus tantùm, relictis certis ob periculum nullitatis? atqui Iurisdictio est quid essentiale requisitum ad Sacramentum Pœnitentiæ validè ministrandum: ergò non licet uti Iurisdictione probabili tantùm, absque ulla iusta causa, quãdo facilè haberi potest Iurisdictio certa, quia similiter se exponeret periculo nihil faciendi, cùm tot, támque graves DD. contrà sentiant, nec sit ullo modo probabile vel verosimile tunc Ecclesiam velle supplere defectum, & conferre jurisdictionem, si reverà non adsit: Ecclesia enim supplendo Iurisdictionem non potest censeri velle favere libertati, curiositati, vel præsumptioni temerariæ, sed solùm congruæ necessitati vel utilitati fidelium, quando nimirum quis tali Iurisdictione probabili utitur ex causa rationabili, necessitatis vel utilitatis fidelium, & aliàs certa Iurisdictio non est ad manum.

§. IV.

§. IV.
Jurisdictio dubia.

DIcitur cùm quis propriè dubitat, an habeat Iurisdictionem in hunc pœnitentem, vel eius peccata, vel ulla, vel aliqua, utpote reservata. Dico autem: *propriè dubitat*, dubio scilicet, ut vocant, *negativo*, cùm scilicet tibi nulla occurrat probabilis ratio pro una vel altera parte. Nam in dubio impropriè dicto, seu ut vocant, *positivo*, cùm adest aliqua ratio probabilis pro tua parte, scilicet habere te Iurisdictionem, ac posse absolvere, etsi quoque occurrat ratio æquè, vel magis probabilis in oppositum: jam non erit dicenda Iurisdictio dubia, sed probabilis, de qua jam suprà. Ex communi autem doctrina de conscientia dubia, & jam dictis superioribus, breviter resolve.

I. Qui scit se habuisse aliquando Iurisdi- 718
ctionem in hunc pœnitentem. Dubitat autem, an adhuc habeat, practicè se resolvendo, absolvit securè. Quia mutatio non præsumitur, sed probanda est. Sic, si bonâ fide cæpisti beneficium possidere curatum, & posteà incipis dubitare, an jure possideas, securè perge absolvere tuos: quia in dubio melior est conditio possidentis.

II. Si simpliciter dubitas, an habeas, unquám- 719
que habueris Iurisdictionem in hunc pœnitentem, & ulla eius peccata; sine dubio illicitè absolves absolutè: quia sine causa exponis Sacramen-

mentum periculo nullitatis, decipísque pœnitentem, qui nollet tibi confiteri, si nosset tuam dubiam potestatem. At verò in extrema necessitate, si desit alius, certâ Iurisdictione præditus, licitè absolves: quia in necessitate est meliùs conferre Sacramentum dubium, quàm nullum: & sicut tunc deficiente materiâ certâ, oportet adhibere dubiam; ita & ministrum dubium.

721 III Si scias te habere Iurisdictionem in pœnitentem, & eius peccata communia, dubites autem, an in omnia, utpotè an possis absolvere ab hoc vel illo peccato reservato pro certo cognito: rursùs peccabis absolvendo absolutè ob eandem rationem, nisi te excuset aliqua necessitas. Ubi quando, postquam cæpisti bonâ fide audire confitentem, oritur tibi dubium circa unum vel alterum peccatum; aut quando pœnitens, nisi absolvas, deberet sine omni confessione & absolutione communicare: aut nimis diù manere in statu peccati mortalis &c. In his enim, similibúsque eventibus absolve sub conditione præmonendo pœnitentem, ut posteà accedat alium Confessarium habentem certam Iurisdictionem. Vide plura *sect. seq.* & revide dicta *de absolutione sub conditione danda.*

QUÆ-

QUÆSTIO VI.

Ordine 45.

Quid Iurisdictio universalis & restricta?

Speciatim pro articulo mortis.

JUrisdictio *universalis* simpliciter, respectu omnium, & personarum, & locorum, & peccatorum ac casuum est solius summi Pontificis: qui solus universalis Ecclesiæ Pastor. Excepto tamen articulo mortis, de quo mox infrà. Iurisdictio *universalis* secundùm quid, ac respectu certarum Communitatum, convenit Episcopis respectu suarum Diæcesum: & quasi Episcopalem Iurisdictionem habentibus, respectu suorum subditorum: utpotè Generali respectu totius Ordinis, Provinciali respectu totius Provinciæ: idque etiam respectu omnium peccatorum & casuum, salvâ reservatione summi Pontificis de quo aliquid *sect. seq.* Iurisdictio restricta propriè dicitur, quæ confertur alicui, cum exceptione aliquarum personarum, & communiùs cum exceptione aliquorum peccatorum ac casuum: cùm scilicet quis per reservationem prohibetur ab aliquibus peccatis & casibus certis absolvere, à quibus seclusâ reservatione, per Iurisdictionem simpliciter datam, aliàs absolvere posset. Et peccata sic excepta & absolvi prohibita, vulgò dicuntur: CASUS RESERVATI. De quibus seorsim pluribus agemus *sect. seq.* sed priùs 722

his

hic commodè explicanda venit illa modô indicata.

Jurisdictio universalis pro articulo mortis.

CObcilium Tridentinum *Sess.14.c.7.* ita declarat. *Piè admodùm, ne hâc occasione (scilicet reservatorum Casuum) aliquis pereat, in Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio Casuum in articulo mortis, atque adeò omnes Sacerdotes; quoslibet pœnitentes, à quibusvis peccatis & censuris absolvere possunt.* Sic S. Synodus. Ubi duo declaranda: quinam *omnes Sacerdotes*, & qualiter absolvere debeant in articulo vel periculo mortis; hæc enim duo semper coæquiparantur; ut jam alibi declaratum.

§. I.

Omnes Sacerdotes, quoslibet pœnitentes.

722 I. O*Mnis* omninò Sacerdos charactere Sacerdotali insignitus, quoscunque pœnitentes absolvere potest in articulo vel periculo mortis, & saltem in defectum aliorum Curatorum, etiam Sacerdos simplex, vel aliàs Iurisdictione privatus: & in defectum aliorum tantùm, etiam Sacerdos excommunicatus non toleratus, suspensus, degradatus. Communissima DD. apud Layman, Lugo, alios passìm. Contra Medinam, Sotum, Navarrum. *cap.26. man.num.26.* qui saltèm hæreticum denuntiatum

tum omni abſolvendi poteſtate, etiam in articulo mortis privatum eſſe arbitrantur. Sed non rectè: quia Concilium generaliſſimis verbis exprimit *omnes Sacerdotes*, quoſcunque pœnitentes eo articulo perpetuâ Eccleſiæ conſuetudine abſolvere poſſe. Addit tamen Layman *cap.* 12. *num*, 13. hominem in mortis articulo conſtitutum, nullius culpæ argui poſſe, ſi hæretico Sacerdoti, ob hæreſis deteſtationem, tametſi nullum ſubverſionis periculum ab eo timeatur, ſacramentaliter confiteri recuſet: modò ſperet ſe de peccatis ſuis contritum eſſe. Addidi ego: *in defectum aliorum tantùm*. Nam ſi adſit alius liber ab his vitiis, invalidè abſolvet excommunicatus non toleratus, ſuſpenſus, degradatus, ut ſemper docuit communis DD. & noviſſimè declaravit Congregatio Cardinalium decreto authenticò, apud Fagnanum *in cap Non eſt nobis, de ſponſal. & Matr.* quamvis ante oppoſitum docuerit multis allatis Tannerus hîc *d*, 6. *q*. 9. *n*. 64. Dicaſtillus, Arauxo apud Gobat *cit. Caſu.* 3. *num*. 129. Dixi inſuper, *ſaltem in defectum aliorum*. Nam

II. Vera mihi omninò videtur ſententia communis DD. quòd in articulo, vel periculo mortis Sacerdos ſimplex, nec validè, nec licitè abſolvat, ſi Confeſſarius ordinariâ vel delegatâ poteſtate præditus, maximè, Parochus adſit, aut facilè advocari poſſit. Ita Navarrus *cit.* plurimiſque congeſtis *Suarez d*, 26. *ſect*. 4. San- 723

chez

chez *l. 2. moral c. 13. n. 7.* Layman *cit. n. 14.* Cardinalis de Lugo *d. 18. Pœnit. à. n. 24.* Atque ita respondisse Gregorium XIII. refert Molina *hîc d. 36.* Ratio est; quia Sacerdoti simplici potestas absolvendi à quibusvis peccatis & casibus conceditur jure extraordinario, ob rationem necessitatis, *ne hac occasione aliquis pereat* ait Trident. cit: si enim absolutio tunc negaretur: præsente autem Parocho, vel Sacerdote curato, Privilegiato, &c. jam nullum est periculum, *ne aliquis pereat*: ergò cessante necessitate, cessat hæc extraordinaria potestas per Regulam traditam ab Abbate: *Cùm aliquid conceditur propter necessitatem, durat concessio, quatenùs urget necessitas.* Et obsecro, cur Ecclesia permitteret, ut morituris, qui maximè spirituali instructione & auxilio indigent, non proprii Pastores, aut ejus delegati, aliíve Curati idonei, sed quicunque etiam simplices, non approbati, ideóque plerúmque in praxi saltem imperiti, Sacramentum Pœnitentiæ tam necessarium ministrent. Vide plura apud *citatos.*

725 III. Oppositam affirmativam, fateor, probabiliter omninò tenent multi, gravésque Doctores, quos citant & sequuntur Barbosa in *cit. cap. 7. Trident. n. 12.* Tannerus *suprà num. 63.* Tamburinus *De Sacram. l. 5. c. 12. §. 1.* insigniter Herincx *d. 6. q. 2.* Eò, quòd Concilium generaliter indistinctè dicat, *in articulo mortis, nullam esse re[illegible]ationem, omnem Sacerdotem,*

quem-

quemlibet pœnitentem absolvere posse, &c. Quamvis in praxi, omnes sententiam nostram consulant. Et huic ipsi probabili sententiæ in praxi locus est, quandò Pœnitens rationabiliter nolit, vel non possit sine difficultate horrore, vel incommodo aliquo, confiteri Sacerdoti proprio, aut alteri delegato curato, sed potiùs huic Sacerdoti simplici: aut quandò Sacerdos simplex manifestè esset magis idoneus, ac utilis futurus moribundo, quàm Parochus Rusticus, &c. tunc enim adhuc locum habet aliquo modo causalis Concilii: *Ne hâc occasione homo pereat.* Denique rectissimè observat Lessius apud Gobat *cit. n.* 130. Nullo modo est dubitandum, quin constitutus in periculo mortis, possit etiam pro Casibus reservatis, eligere suum Parochum præter misso privilegiato, quia Parochus propriè & ex officio obligatur tunc maximè ei omnia Sacramenta saluti oportuna ministrare. Undè, etsi tunc Privilegiatus haberi possit, non tamen est dubitandum, quin concilii mens sit, ut Parochus tunc omnem potestatem habeat.

§. II.

A quibus vis peccatis & Censuris absolvere possint.

Hîc Doctores communissimè ponunt notabile discrimen inter casum reservatum, 725 & censuram seu excommnicationem, &c. Quod absolutus à Casu reservato tantùm in ar-

ticulo mortis, si posteà convalescat, non teneatur ampliùs se sistere Superiori, quia jam directè & plenè absolutus est, quippè cessante tunc omni reservatione, & plenâ ac absolutâ Jurisdictione collatâ Confessario, ut dictum est. At verò eo articulo absolutus ab Excommunicatione ab eo, qui aliàs absolvere non potuisset, v.g. Parocho communi, si posteà convalescat, tenetur comparere coram Superiore, v.g. Episcopo, aut ipso Pontifice respectivè: ídque ex speciali dispositione SS. Canonum, *c. eos, qui De sent. Excomm. in 6.* Ratio specialis videtur esse: quia censura fertur principaliter ad frangendam contumaciam peccantis, & non tantùm ad impediendum vel emendandum peccatum, sicut fit reservatio Casuum. debet autem absolutus à censura denuò comparere coram Superiore, non ut iterum absolvatur à censura, cum ab illa in eo articulo non ampliùs reservata, æquè jam directè fuerit absolutus, sed ut obedientiam præstet, ejus mandatis paret, pœnitentiam vel remedium ab ipso accipiat. Idque sub pœna reincidentiæ, hoc est; si posteà non compareat coram Superiore, pr ter novum peccatum inobedientiæ in re gravi, reincidat in eandem Excommunicationem, à qua fuerat in articulo mortis absolutus, prout statuunt varii Canones. *cit. c. Eos qui.* Item *c. Quamvis. c. Ea noscitur: De sent. Excomm.* Ita quidem, ut dixi: Communis DD. Layman *cit. c. 12. n. 15.* & late Lugo *d.*

20. *n.*

20. *ãn*.215. (Nota tamen obiter, ab illa Excommunicatione reincidente, jure communi permittente posse absolvere Episcopum, & consequenter etiam Privilegiatum Mendicantem. Verùm Marchant. noster *cit. Trib.p.* 1. *Tract*.4.*tit*.4.*q*. 1. probabilissimè docet: Hoc solum verum esse in censuris ad forum externum contentiosum deductis; tunc enim solùm absolutus in articulo mortis, posteà revalescens tenebitur se præsentare Superiori, Pontifici v. g. vel Episcopo &c. ad præstandam obedientiam, & pro satisfactione congrua foro externo ob commissam contumaciam. Aliàs in foro conscientiæ tantùm id omninò negat, tanquàm inconsequenter dictum ad textum Tridentini: *In Ecclesia DEI semper custoditum fuit, ut nulla esset reservatio in articulo mortis*: ergò absolutus à censura in articulo mortis, manet absolutè liber absque onere denuò comparendi coram Superiore in foro conscientiæ, neque hoc forum respiciunt Canones allegati, aut certè illi Canoni *Eos qui*. derogatum est per clarum textum Tridentini, ut optimè etiam observat Jordanus apud Gobat *n*.136. & Januarius apud Dianam *p. 9. tract. 6. resol*.36. & *p*.10.*tract*.14.*resol*. 63. & *p*.12. *tract: de conclavi, resol*. 34. meritò vocantem probabilem sententiam Marchantii. Et absolutè Gobat *cit.n*.136. dicens: Nequaquàm esse audiendos illos, etiam celebres Doctores, &c. Sed quidquid sit. Bonum est. Nos non concer-

nit. Quare meritò Layman *cit. n.* 15. monet conſultiùs eſſe in mortis articulo confiteri Privilegiato. (uti ſumus Mendicantes) qui poteſtatem habeat abſolvendi tanquàm delegatus Papæ, certè ſine onere poſteà comparendi: Servatis tamen ſervandis, utpotè priùs ſatisfiat parti læſæ, vel de ſatisfacienda parte Juramentum præſtetur, ſi excommunicatio fuit incurſa ob injuriam alteri illatam, v. g. percuſſionem Clerici, &c. *de quo ſect. ſeq.*

SECTIO II.

De Caſibus reſervatis, &c.

QVÆSTIO I.

Ordine 46.

Reſervatio quid? à quo? quorum peccatorum? Speciatim reſpectu Religioſorum.

§. I. *Quid?*

726 R*Eſervatio eſt negatio Juriſdictionis in aliquod peccatum abſolvendum, cùm tamen facultas ſit abſolvendi cætera.* Certum autem eſt de fide, eſſe in Eccleſia poteſtatem reſervandi aliqua peccata à ſuperioribus, à quibus inferiores Sacerdotes non poſſint abſolvere: ut ſic fideles ac ſubditi meliùs dirigantur, & à peccatis abſterreantur, quorum tam difficilem abſo

abſolutionem vident. *S*umitur ex claris verbis Chriſti. *Quorum retinueritis peccata, retenta ſunt.* Et perſpicuè docet Conclium Trident. *Seſſ.* 14. c. 7. *Magnopere ad Chriſtiani populi diſciplinam pertinere, ſanctiſſimis Patribus noſtris viſum eſt, ut atrocia quædam & graviſſima crimina, non à quibusvis, ſed à ſummis duntaxat Sacerdotibus abſolverentur, &c.* CASUS RESERVATUS ergò eſt peccatum, cujus abſolutio non permittitur cuivis *S*acerdoti ſeu Confeſſario Ordinario, ſed ea reſervatur, & manet penes Superiorem illius Ordinarii Confeſſarii, ac Pœnitentis, aut alterum à Superiore ad id ſpecialiter delegatum. Quæ ex dicendis magìs intelliges.

§. II. *A quo? Quibus?*

POteſtas reſervandi peccata, & Caſus reſi- 727
det in ſummo Pontifice reſpectu totius Eccleſiæ, etiam Epiſcoporum. In Epiſcopis reſpectu ſuæ Diœceſis ac Parochorum & Prælatorum ſibi ſubitorum.

℣. Parochus nihil poteſt reſervare; cum enim ipſe ſit immediatus Paſtor ſuorum Parochianorum, utique non reſervabit ſibi ipſi. Excepto tamen caſu, quando ipſe delegat aliquem ab Epiſcopo approbatum loco ſui, poſſet aliquod peccatum reſervare ad ſe remittendum: ſed hoc rarum. Denique in Prælatis Majoribus Regularibus reſpectu ſuorum Regularium ſubditorum.

Ratio horum est: quia nunc solus Papa Jurisdictionem universalem necessariam ad peccatorum remissionem, ac absolutionem jure divino in sua electione & ordinatione accipit, reliqui verò Pastores omnes, Episcopi, Prælati Exempti &c. accipiunt jure Ecclesiastico à Papa, qui proindè iis conferre potest, & de facto confert Jurisdictionem limitatam, tum respectu personarum, quosdam ab eorum Jurisdictione eximendo, tum respectu peccatorum, quorundam absolutionem sibi reservando.

728 *§*. Defacto autem summus Pontifex nullum peccatum sibi reservat, nisi propter annexam excommunicationem sibi ibidem reservatum: ut ex communi docent Navarrus *c.* 27. *n.* 261. Layman. *c.* 12, *n.* 2. Unde quando ipse Pontifex, vel eius Pœnitentiarius aliquem absolvit ab Excommunicatione Bullæ Cænæ, v. g. ob hæresin; jam peccatum illud cessat esse reservatum, ut à quovis ordinario Confessario absolvi possit, similiter si quis comisit peccatum in Bulla Cænæ contentum, v. g. legit librum hæreticum &c. ob ignorantiam vel metum gravem excusatus fuit à censura Pontificia (juxta dicta suo loco) peccatum ab inferiori absolvi poterit, quippè eo ipso non reservatum, uti cum aliis notat Layman *citat.* Interim tamen non solùm censura seu Excommunicatio, sed etiam ipsum peccatum, hæresis v. g. immediatè summo Pontifici reservata est: adeò, ut inferior Sacerdos ea potestate ca-

fide

rens pœnitentem ita Excommunicatum bonâ fide accedentem absolvat, nihil efficiat, & neq; à peccato directè absolvat, sed tam à peccato, quàm à censura, novâ absolutione directâ indigebit.

Et simili ratione, cùm Parochorum Jurisdictio ab Episcopis vel aliis Prælatis Jurisdictionem quasi Episcopalem habentibus immediatè proveniat, possunt hi illis potestatem in foro Pœnitentiæ limitatam dare, & de facto dant, quosdam casus, seu causas graviores suo judicio reservant: etenim si in foro externo non tantùm Ecclesiastico, sed etiam civili, usitatissimum est, ut causæ graviores Superiorum Judicum examini reserventur; cur non idem fiat in foro Pœnitentiæ, ut notavit Trident. *cit. sess.* 14. *c.* 7.

9. Communi Ecclesiæ consuetudine reservantur Episcopis homicidium etiam occultum, ut notat Layman *n.* 4. alios varios casus enumerant varii, tanquàm communi jure vel consuetudine reservatos Episcopis, ut refert *idem ibidem.* Sed constans modò DD. opinio est, nullos de facto esse casus, jure communi per se directè reservatos Episcopis, (ut infrà iterùm monebo) ideóque casus de facto Episcopales varios pro diversis Diœcesibus esse solùm reservatos *ab homine.* Quare in qualibet Diœcesi spectandum, quid lex vel consuetudo obtineat, ut omnes observant & monent. De Regularibus dicam mox inferiùs. 729

§. III.

Quorum peccatorum?

730 Reservari possunt, saltem de facto reservantur sola peccata mortalia externa non omnia, sed graviora, atrociora, & certa tantùm. Ita Communissima DD. Ratio bona & sufficiens est: quia potestas reservandi peccata non est absoluta, & simpliciter à solo libitu & libera voluntate reservantis pendens, sed respicit causam aliquam necessitatis ac utilitatis disciplinæ populi Christiani, ut suprà dixit Concilium Tridentinum: quippè, quæ potestas data sit, *in ædificationem*, *non in destructionem.* Atqui necessitas & utilitas disciplinæ populi Christiani solùm exigit reservari peccata mortalia externa, & graviora, seu atrocia, & perniciosa Communitati fidelium: non item exigit reservari mortalia, etiam externa omnia, multò minùs interna tantùm, quæ, cùm sub sensum non cadant, non possunt spectare ad disciplinam populi Christiani. Frustrà autem reservarentur venialia, quippè, quæ necessariò confitenda non sunt, sed variis aliis modis deleri possunt. Ac per hoc ipsum crudè nimis reservarentur omnia mortalia: sic enim Confessario communi, vg. Parocho, nulla relinqueretur potestas & materia necessaria Confessionis. Quare sententia Theologorum, posse reservari omnia mortalia, etiam interna

terna peccata, nudè speculativa est, & de possibili, & nullo modo practica, vel de facto, ut bene observat Marchant *tract. 2 tit. 4. quæst. 6.* Insuper aliqua hic specialiùs explicanda, vel adnotanda sunt.

I. Peccatum mortale *externum* tantùm, est reservatum; non sufficit sola malitia interna, sed requiritur, ut etiam actio externa secundùm se gravis sit. Exempli gr. Sit reservatum furtum, omnis percussio proximi. Tu furaris unum grossum, sed intentione surripiendi quantitatatem notabilem: intendis & tentas proximum, etiam Clericum percutere graviter, sed re ipsâ leviter tantùm tangis &c. peccas quidem mortaliter, sed non peccato reservato: quia id, quod est mortale, totum est internum: illud autem, quod est externum, ex se, & objectivè veniale tantùm est; adeóque non reservatum. Ita Suarez *tom. 4. de Religione, tract. 8. l. 2. c. 28. n. 12.* Sanckez *l. 2. moral. c. 8. n. 6.* Lugo *d. 20. Pœnit. num. 15. sic scribens.* Quando reservatur peccatum circa castitatem, quotiès in actum externum prodiit, requiritur etiam, quòd actio externa etiam secundùm se habeat gravitatem. Nam si quis intentione mortali & gravi contra castitatem, dicat aliquod verbum turpe ex se leve, aut exerceat aliquam actionem externam ex se levem; licèt hæc actio denominetur mortalis ab intentione graviter mala, à qua procedit, non erit reservata; quia sicut sola volun- 731

tas interna non reservatur; ita nec, quando procedit in actum externum non habentem ex se gravem malitiam vel indecentiam. Sic Lugo. Similia Castro-Palaus apud Tamburinum *l.* 5. *de Sacramentis c.* 4. *num.* 15. Et hinc ulteriùs

732 II. Peccatum mortale externm *opere consummatum* tantùm est reservatum, non sufficit sola eius attentatio etiamsi de se gravis vel lethalis. Ex communi DD. Layman *cit. num.* 5. Bonacina, Castro-Palaus, alii cum Gobat *Casu* 8. *n.* 352. Ut si reservatum sit homicidium: non sufficit solùm inflixisse vulnus etiam lethale, aut præbuisse venenum lethiferum, nisi re ipsâ sit secuta mors, quia juxta jura: crimen non intelligitur, nisi sit consummatum: attentatio homicidii non est homicidium similiter: si reservatur adulterium, vel incæstus, non incurris casum reservatum, si solùm exerceas actiones turpes, etiam turpissimas turpitudines cum uxore aliena vel consanguinea, nisi exerceas copulam carnalem cum seminatione &c. ratio horum, & plurium similium est: quia resevatio est res odiosa: quippè restringens Episcopis, Parochis, aliísque potestatem, quæ ipsis aliàs de jure communi competeret: ergò restringenda est ad solos actus perfectos, & non extendenda ad actus imperfectos, & attentationes tantùm: Excipe tamen: nisi ipsa quóque criminis atrocis alicuius atten-

attentatio reſeyaretur. Nemo enim dubitat tunc reſervationem validam eſſe. Ulteriùs.

III. Peccatum mortale externum *Certum* 733
tantùm eſt reſervatum, non item dubium tantùm, ſive dubium ſit juris, utpotè an ſit lex reſervans hunc caſum; ſive ſit dubium facti, ut cùm ſcitur peccatum hoc (homicidium, abortum procuratum, adulterium &c.) eſſe lege reſervatum; dubitatur autem, an illud ipſum peccatum commiſeris, vel ſimpliciter, vel ſecundùm circumſtantias ſeu conditiones, quibus eſt reſervatum: an reverà homo occiſus ſit, an plenè deliberatè: an ex pharmaco præbito abortus ſecutus: an fœmina cognita ligata fuerit, vel ſoluta &c. & utrobique ſive dubium ſit, poſitivuum & impropriè dictum, cùm ſcilic. ſunt rationes probabiles in utràmque partem, quod omues concedunt: ſive dubium ſit negativum propriè dictum: (dummodo prudens ſit, & virorum prdentum communiter: non utique cuiuslibet privati vel indocti Confeſſarii, (ut providè obſervat Gobat *n.* 358.) Ita contra Armillam & alios ſatis communis DD. Henriquez, Suarez, aliíſque citatis Sanchez *l.* 1. *moral. c.* 10. Bonacina *de Pænit. q.* 7. *propoſ.* 5. §. 4. Lugo *d.* 20. *ſect.* 2. Dian. *p* 4. *tract.* 3. *reſol.* 4. Tamburinus *opuſc. Confeſſ. l.* 2. *c.* 1. §. 4. *n.* 27. Et *lib.* 2. *de Sacramentis, tract. de Caſibus reſervatis, c.* 4. *num.* 7. Ratio eſt eadem, quæ ſupra. Quia res tam odioſa, uti eſt reſervatio, nequaquàm extenden-

da

da est ad casus dubios, sed ad solos certos, claros, & perspectos. Quin etiam si præsumptio fori externi sit contra te: ut si scias te protulisse verba Hæreticalia, dubites autem, an verè & animo hæretico, non tamen censeberis incurrisse casum reservatum, ut contra Sanchez & alios bene probat Lugo *cit. d.* 20. *n.* 18. Tambur. *cit. c.* 4 *n.* 8. Gobat *n.* 357.

734 ℣. At post Confessionem eiusmodi peccati dubii reservati, apud Confessarium carentem potestate in reservata, deprehendo meum peccatum certò reverâ fuisse reservatum: quid jam mihi agendum? ℟. Sola pœnitentia. Etenim absolutio non fuit data sub conditione: *nisi posteà constet, verè esse reservatum.* Sed absolutè: atque tanquam sub eo dubio reverâ non reservatum, jam directè remissum fuit. Vide dicta in simili de peccato, ut dubio confesso, posteà certò factum comperto non necessariò rursùs confitendo: eadem imò maior est ratio in proposito, cum jam peccatum certum confessus es, de sola reservatione dubius. Et hinc consequenter ulteriùs.

735 IV. Ut peccatum mortale externum actu & efficaciter reservatum sit, requiritur notitia reservationis in pœnitente, saltem quando confitetur: adeò, ut si pœnitens ignoret peccatum à se patratum esse reservatum, adhùc (saltem pro illa vice) absolvi possit ab inferiori vel Ordinario Confessario. Ita Navarrus, Graffis, Joseph à S. Junuario apud Dianam

nam *p.* 10. *tract.* 4. *resol.* 63. & Quintanadvennas *tract.* 3. *singul.* 11. rotundè scribens: Ignoratio reservationis, sive juris, sive facti, etiamsi sit vincibilis, excusat à reservatione. Et sanè sequitur manifestè ex dictis. Si enim dubium de reservatione ab ea excusat, multò magìs excusabit ignorantia reservationis etiam vincibilis. Unde hanc sententiam Diana *cit.* censet satis probabilem, imò verissimam, si restringatur ad casus reservatos in pœnam delicti: quales sunt, qui habent annexam excommunicationem. Quoad reliquos casus merè reservatos in cautelam, & ad rectam gubernationem, fateor, videtur repugnare judicium Superiorum Ecclesiasticorum, Regularium, praxínque communem Confessariorum, qui sciunt passìm ignorari à pœnitentibus, hoc, vel illud peccatum esse reservatum, tamen perindè cum ipsis procedunt, ac si nossent reservationem: ut bene observat Gobat *cit. n.* 360. meritò censens Confessarium Ragularem non fore fidelem suo Prælato, si nactus pœnitentem implicitum peccato reservato, sed reservationis ignarum, non dicat expressè: Te quidem absolvo hâc vice (scilicet ex probabili opinione DD. & benignâ interpretatione mentis Superioris, nè bonâ fide procedens idem peccatum mortale bis debeas confiteri) Scito imposterum te à me non posse absolvi sine expressa voluntate Superioris. Quod ipsum consulere soleo Parochis

chis & Vicariis, de reservatis casibus Episcopalibus, sollicitis.

§. IV.

Speciatim respectu Regularium.

736 CLemens Papa VIII. in decreto edito Anno 1593. 26. Maii: volens restringere potestatem Prælatorum Regularium in reservando peccata suorum subditorum, statuit undecim tantùm casus, si velint reservare posse: non verò alios, vel plures, nisi cum consensu Capituli Generalis pro toto Ordine, vel Provincialis pro Provincia. Casus autem reservabiles, & defacto sic reservati in nostra, aliísque Religionibus, sunt sequentes. Primus: *Apostasia à Religione, etiam habitu retento.* 2. *Nocturna & furtiva è Monasterio egressio* 3. *Veneficia, incantationes & sortilegia.* 4. *Proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale.* 5. *Furtum notabile mortale de rebus Monasterij.* 6. *Lapsus carnis voluntarius opere consummatus.* 7. *Juramentum falsum in judicio legitimo.* 8. *Procuratio, auxilium, vel consilium ad abortum fætûs animati, etiam effectu non secuto.* (hôc enim sæculo, incurritur etiam excommunicatio & irregularitas ex delicto homicidii voluntarii) 9. *Falsificatio manûs vel sigilli Officialium Monasterii.* 11. *Malitiosum impedimentum, retardatio, aut apertio litterarum Superiorum ad inferiores, vel econtrà.*

Addi-

Additur in nostro Ordine. *Præterea pollutiones voluntariè procuratæ, & inobedientia contumax:* Cùm quis scilicet post trinam admonitionem per diem naturalem inobediens perseverat.

737 ℣. Quæstio autem hîc controversa est: an Prælati Regulares, cùm præter dictos casus non possint reservare alios: an non possint saltem prohibere alia peccata sub excommunicatione sibi reservata? Posse affirmat Suarez cum aliis non improbabiliter, quando id valdè necessarium videretur ad regimen Monasterii, grave aliquod peccatum & damnum avertendum. Quare, si Superior hanc sententiam secutus, ita faceret, omninò consulendum esset subdito se accomodare Non posse autem, comunior, longè probabilior, & verior est sententia DD. quam bene probat March. *cit. q. 6.* Quia etsi Pontifex censuras generatìm non expresserit, plures tamē casus expressit, quibus annexa est censura, seu excomunicatio, ut in Apostasia, & abortu procurato &c. ergò omnes alias reservationes exclusisse censendus est, sive sint peccatorum, seu casuum, sive censurarum. Atque id colligitur apertè satis ex fine intento Pontificis, qui eo decreto ideò ita restrinxit Superiorum reservandi potestatem, nè infirmiores adducerentur in æternæ damnationis periculum, & spiritualis remedii desperationem, ob metum vel horrorem comparendi coram Superiore. Atqui frustrà Pontifex restrin-

nit. Quare meritò Layman *cit. n.* 15. monet consultiùs esse in mortis articulo confiteri Privilegiato. (uti sumus Mendicantes) qui potestatem habeat absolvendi tanquàm delegatus Papæ, certè sine onere posteà comparendi: Servatis tamen servandis, utpotè priùs satisfiat parti læsæ, vel de satisfacienda parte Juramentum præstetur, si excommunicatio fuit incursa ob injuriam alteri illatam, v.g. percussionem Clerici, &c. *de quo sect. seq.*

SECTIO II.

De Casibus reservatis, &c.

QVÆSTIO I.

Ordine 46.

Reservatio quid? à quo? quorum peccatorum? Speciatim respectu Religiosorum.

§. I. *Quid?*

726 R*Eservatio est negatio Jurisdictionis in aliquod peccatum absolvendum, cùm tamen facultas sit absolvendi cætera.* Certum autem est de fide, esse in Ecclesia potestatem reservandi aliqua peccata à superioribus, à quibus inferiores Sacerdotes non possint absolvere: ut sic fideles ac subditi meliùs dirigantur, & à peccatis absterreantur, quorum tam difficilem

abso

absolutionem vident. *S*umitur ex claris verbis Christi. *Quorum retinueritis peccata, retenta sunt.* Et perspicuè docet Concilium Trident. *Sess.* 14. *c.* 7. *Magnopere ad Christiani populi disciplinam pertinere, sanctissimis Patribus nostris visum est, ut atrocia quædam & gravissima crimina, non à quibusvis, sed à summis duntaxat Sacerdotibus absolverentur, &c.* CASUS RESERVATUS ergò est peccatum, cujus absolutio non permittitur cuivis *S*acerdoti seu Confessario Ordinario, sed ea reservatur, & manet penes Superiorem illius Ordinarii Confessarii, ac Pœnitentis, aut alterum à Superiore ad id specialiter delegatum. Quæ ex dicendis magìs intelliges.

§. II. *A quo? Quibus?*

POtestas reservandi peccata, & Casus residet in summo Pontifice respectu totius 727 Ecclesiæ, etiam Episcoporum. In Episcopis respectu suæ Diœcesis ac Parochorum & Prælatorum sibi subitorum.

¶. Parochus nihil potest reservare; cum enim ipse sit immediatus Pastor suorum Parochianorum, utique non reservabit sibi ipsi. Excepto tamen casu, quando ipse delegat aliquem ab Episcopo approbatum loco sui, posset aliquod peccatum reservare ad se remittendum: sed hoc rarum. Denique in Prælatis Majoribus Regularibus respectu suorum Regularium subditorum.

Ratio horum est: quia nunc solus Papa Jurisdictionem universalem necessariam ad peccatorum remissionem, ac absolutionem jure divino in sua electione & ordinatione accipit, reliqui verò Pastores omnes, Episcopi, Prælati Exempti &c. accipiunt jure Ecclesiastico à Papa, qui proindè iis conferre potest, & de facto confert Jurisdictionem limitatam, tum respectu personarum, quosdam ab eorum Jurisdictione eximendo, tum respectu peccatorum, quorundam absolutionem sibi reservando.

728 *§.* Defacto autem summus Pontifex nullum peccatum sibi reservat, nisi propter annexam excommunicationem sibi ibidem reservatum; ut ex communi docent Navarrus *c.* 27. *n.* 261. Layman. *c.* 12, *n.* 2. Unde quando ipse Pontifex, vel eius Pœnitentiarius aliquem absolvit ab Excommunicatione Bullæ Cænæ, v. g. ob hæresin; jam peccatum illud cessat esse reservatum, ut à quovis ordinario Confessario absolvi possit, similiter si quis comisit peccatum in Bulla Cænæ contentum, v. g. legit librum hæreticum &c. ob ignorantiam vel metum gravem excusatus fuit à censura Pontificia (juxta dicta suo loco) peccatum ab inferiori absolvi poterit, quippè eo ipso non reservatum, uti cum aliis notat Layman *citat.* Interim tamen non solùm censura seu Excommunicatio, sed etiam ipsum peccatum, hæresis v. g. immediatè summo Pontifici reservata est: adeò, ut inferior Sacerdos ea potestate ca-

fide

rens pœnitentem ita Excommunicatum bonâ fide accedentem absolvat, nihil efficiat, & neq; à peccato directè absolvat, sed tam à peccato, quàm à censura, novâ absolutione directâ indigebit.

Et simili ratione, cùm Parochorum Jurisdictio ab Episcopis (vel aliis Prælatis Jurisdictionem quasi Episcopalem habentibus immediatè proveniat, possunt hi illis potestatem in foro Pœnitentiæ limitatam dare, & de facto dant, quosdam casus, seu causas graviores suo judicio reservant: etenim si in foro externo non tantùm Ecclesiastico, sed etiam civili, usitatissimum est, ut causæ graviores Superiorum Judicum examini reserventur; cur non idem fiat in foro Pœnitentiæ, ut notavit Trident. *cit. sess.* 14. *c.* 7.

¶. Communi Ecclesiæ consuetudine reser- 729
vantur Episcopis homicidium etiam occultum, ut notat Layman *n.* 4. alios varios casus enumerant varii, tanquàm communi jure vel consuetudine reservatos Episcopis, ut refert *idem ibidem.* Sed constans modò DD. opinio est, nullos defacto esse casus, jure communi per se directè reservatos Episcopis, (ut infrà iterùm monebo) ideóque casus defacto Episcopales varios pro diversis Diœcesibus esse solùm reservatos *ab homine.* Quare in qualibet Diœcesi spectandum, quid lex vel consuetudo obtineat, ut omnes observant & monent. De Regularibus dicam mox inferiùs.

§. III.

Quorum peccatorum?

730 Reservari possunt, saltem de facto reservantur sola peccata mortalia externa non omnia, sed graviora, atrociora, & certa tantùm. Ita Communissima DD. Ratio bona & sufficiens est: quia potestas reservandi peccata non est absoluta, & simpliciter à solo libitu & libera voluntate reservantis pendens, sed respicit causam aliquam necessitatis ac utilitatis disciplinæ populi Christiani, ut suprà dixit Concilium Tridentinum: quippè, quæ potestas data sit, *in ædificationem*, *non in destructionem.* Atqui necessitas & utilitas disciplinæ populi Christiani solùm exigit reservari peccata mortalia externa, & graviora, seu atrocia, & perniciosa Communitati fidelium: non item exigit reservari mortalia, etiam externa omnia, multò minùs interna tantùm, quæ, cùm sub sensum non cadant, non possunt spectare ad disciplinam populi Christiani. Frustrà autem reservarentur venialia, quippè, quæ necessariò confitenda non sunt, sed variis aliis modis deleri possunt. Ac per hoc ipsum crudè nimìs reservarentur omnia mortalia: sic enim Confessario communi, vg. Parocho, nulla relinqueretur potestas & materia necessaria Confessionis. Quare sententia Theologorum, posse reservari omnia mortalia, etiam interna

terna peccata, nudè ſpeculativa eſt, & de poſſibili, & nullo modo practica, vel de facto, ut bene obſervat Marchant *tract. 2 tit. 4. quæſt. 6.* Inſuper aliqua hic ſpecialiùs explicanda, vel adnotanda ſunt.

I. Peccatum mortale *externum* tantùm, eſt 731
reſervatum; non ſufficit ſola malitia interna, ſed requiritur, ut etiam actio externa ſecundùm ſe gravis ſit. Exempli gr. Sit reſervatum furtum, omnis percuſſio proximi. Tu furaris unum groſſum, ſed intentione ſurripiendi quantitatatem notabilem: intendis & tentas proximum, etiam Clericum percutere graviter, ſed re ipsâ leviter tantùm tangis &c. peccas quidem mortaliter, ſed non peccato reſervato: quia id, quod eſt mortale, totum eſt internum: illud autem, quod eſt externum, ex ſe, & objectivè veniale tantùm eſt; adeóque non reſervatum. Ita Suarez *tom. 4. de Religione, tract. 8. l. 2. c. 28. n. 12.* Sanckez *l. 2. moral. c. 8. n. 6.* Lugo *d. 20. Pœnit. num. 15. ſic ſcribens.* Quando reſervatur peccatum circa caſtitatem, quotiès in actum externum prodiit, requiritur etiam, quòd actio externa etiam ſecundùm ſe habeat gravitatem. Nam ſi quis intentione mortali & gravi contra caſtitatem, dicat aliquod verbum turpe ex ſe leve, aut exerceat aliquam actionem externam ex ſe levem; licèt hæc actio denominetur mortalis ab intentione graviter mala, à qua procedit, non erit reſervata; quia ſicut ſola volun-

tas interna non reservatur; ita nec, quando procedit in actum externum non habentem ex se gravem malitiam vel indecentiam. Sic Lugo. Similia Castro-Palaus apud Tamburinum *l.* 5. *de Sacramentis c.* 4. *num.* 15. Et hinc ulteriùs

732 II. Peccatum mortale externm *opere consummatum* tantùm est reservatum, non sufficit sola eius attentatio etiamsi de se gravis vel lethalis. Ex communi DD. Layman *cit. num.* 3. Bonacina, Castro-Palaus, alii cum Gobat *Casu* 8. *n.* 352. Ut si reservatum sit homicidium: non sufficit solùm inflixisse vulnus etiam lethale, aut præbuisse venenum lethiferum, nisi re ipsâ sit secuta mors, quia juxta jura: crimen non intelligitur, nisi sit consummatum: attentatio homicidii non est homicidium similiter: si reservatur adulterium, vel incæstus, non incurris casum reservatum, si solùm exerceas actiones turpes, etiam turpissimas turpitudines cum uxore aliena vel consanguinea, nisi exerceas copulam carnalem cum seminatione &c. ratio horum, & plurium similium est: quia resevatio est res odiosa: quippè restringens Episcopis, Parochis, aliísque potestatem, quæ ipsis aliàs de jure communi competeret: ergò restringenda est ad solos actus perfectos, & non extendenda ad actus imperfectos, & attentationes tantùm: Excipe tamen: nisi ipsa quóque criminis atrocis alicuius atten-

attentatio reservaretur. Nemo enim dubitat tunc reservationem validam esse. Ulteriùs.

III. Peccatum mortale externum *Certum tantùm* est reservatum, non item dubium tantùm, sive dubium sit juris, utpotè an sit lex reservans hunc casum; sive sit dubium facti, ut cùm scitur peccatum hoc (homicidium, abortum procuratum, adulterium &c.) esse lege reservatum; dubitatur autem, an illud ipsum peccatum commiseris, vel simpliciter, vel secundùm circumstantias seu conditiones, quibus est reservatum: an reverâ homo occisus sit, an plenè deliberatè: an ex pharmaco præbito abortus secutus: an fœmina cognita ligata fuerit, vel soluta &c. & utrobique sive dubium sit, positivuum & impropriè dictum, cùm scilic. sunt rationes probabiles in utrâmque partem, quod omues concedunt: sive dubium sit negativum propriè dictum: (dummodo prudens sit, & virorum prdentum communiter: non utique cuiuslibet privati vel indocti Confessarii, (ut providè observat Gobat *n.* 358.) Ita contra Armillam & alios satis communis DD. Henriquez, Suarez, aliísque citatis Sanchez *l.* 1. *moral. c.* 10. Bonacina *de Pænit. q.* 7. *propos.* 5. §. 4. Lugo *d.* 20. *sect.* 2. Dian. *p* 4. *tract.* 3. *resol.* 4. Tamburinus *opusc. Confess. l.* 2. *c.* 1. §. 4. *n.* 27. Et *lib.* 2. *de Sacramentis, tract. de Casibus reservatis, c.* 4. *num.* 7. Ratio est eadem, quæ supra. Quia res tam odiosa, uti est reservatio, nequaquàm extenden-

da 733

da est ad casus dubios, sed ad solos certos, claros, & perspectos. Quin etiam si præsumptio fori externi sit contra te: ut si scias te protulisse verba Hæreticalia, dubites autem, an verè & animo hæretico, non tamen censeberis incurrisse casum reservatum, ut contra Sanchez & alios bene probat Lugo *cit. d. 20. n. 18.* Tambur. *cit. c. 4. n. 8.* Gobat *n. 357.*

734 ℣. At post Confessionem eiusmodi peccati dubii reservati, apud Confessarium carentem potestate in reservata, deprehendo meum peccatum certò reverâ fuisse reservatum: quid jam mihi agendum? ℟. Sola pœnitentia. Etenim absolutio non fuit data sub conditione: *nisi posteà constet, verè esse reservatum.* Sed absolutè: atque tanquam sub eo dubio reverâ non reservatum, jam directè remissum fuit. Vide dicta in simili de peccato, ut dubio confesso, posteà certò factum comperto non necessariò rursùs confitendo: eadem imò maior est ratio in proposito, cum jam peccatum certum confessus es, de sola reservatione dubius. Et hìnc consequenter ulteriùs.

735 IV. Ut peccatum mortale externum actu & efficaciter reservatum sit, requiritur notitia reservationis in pœnitente, saltem quando confitetur: adeò, ut si pœnitens ignoret peccatum à se patratum esse reservatum, adhùc (saltem pro illa vice) absolvi possit ab inferiori vel Ordinario Confessario. Ita Navarrus, Graffis, Joseph à S. Junuario apud Dianam

nam *p.* 10. *tract.* 4. *resol.* 63. & Quintanadvennas *tract.* 3. *singul.* 11. rotundè scribens: Ignoratio reservationis, sive juris, sive facti, etiamsi sit vincibilis, excusat à reservatione. Et sanè sequitur manifestè ex dictis. Si enim dubium de reservatione ab ea excusat, multò-magìs excusabit ignorantia reservationis etiam vincibilis. Unde hanc sententiam Diana *cit.* censet satis probabilem, imò verissimam, si restringatur ad casus reservatos in pœnam delicti: quales sunt, qui habent annexam excommunicationem. Quoad reliquos casus merè reservatos in cautelam, & ad rectam gubernationem, fateor, videtur repugnare judicium Superiorum Ecclesiasticorum, Regularium, praxínque communem Confessariorum, qui sciunt passim ignorari à pœnitentibus, hoc, vel illud peccatum esse reservatum, tamen perindè cum ipsis procedunt, ac si nossent reservationem: ut bene observat Gobat *cit. n.* 360. meritò censens Confessarium Ragularem non fore fidelem suo Prælato, si nactus pœnitentem implicitum peccato reservato, sed reservationis ignarum, non dicat expressè: Te quidem absolvo hâc vice (scilicet ex probabili opinione DD. & benignâ interpretatione mentis Superioris, nè bonâ fide procedens idem peccatum mortale bis debeas confiteri) Scito imposterum te à me non posse absolvi sine expressa voluntate Superioris. Quod ipsum consulere soleo Parochis

Additur in nostro Ordine. *Præterea pollutiones voluntariè procuratæ, & inobedientia contumax.* Cùm quis scilicet post trinam admonitionem per diem naturalem inobediens perseverat.

¶. Quæstio autem hîc controversa est: an 737
Prælati Regulares, cùm præter dictos casus non possint reservare alios: an non possint saltem prohibere alia peccata sub excommunicatione sibi reservata? Posse affirmat Suarez cum aliis non improbabiliter, quando id valdè necessarium videretur ad regimen Monasterii, grave aliquod peccatum & damnum avertendum. Quare, si Superior hanc sententiam secutus, ita faceret, omninò consulendum esset subdito se accomodare Non posse autem, comunior, longè probabilior, & verior est sententia DD. quam bene probat March. *cit. q. 6.* Quia etsi Pontifex censuras generatìm non expresserit, plures tamē casus expressit, quibus annexa est censura, seu excomunicatio, ut in Apostasia, & abortu procurato &c. ergò omnes alias reservationes exclusisse censendus est, sive sint peccatorum, seu casuum, sive censurarum. Atque id colligitur apertè satis ex fine intento Pontificis, qui eo decreto ideò ita restrinxit Superiorum reservandi potestatem, nè infirmiores adducerentur in æternæ damnationis periculum, & spiritualis remedii desperationem, ob metum vel horrorem comparendi coram Superiore. Atqui frustrà Pontifex restrin-

restrinxisset reservationem ipsorum peccatorum, vel casuum, si Superiores quoslibet alios casus, vel peccata sub censura sibi reservata prohibere possent: idem enim maneret periculum infirmis conscientiis, sive propter ipsum, sive propter censuram annexam debeant coram superiore comparere. Denique sapit hoc, manifestam fraudem ac elusionem legis Pontificiæ, ac frustrationem finis principalis istius Decreti.

QVÆSTIO II.

Ordine 47.

Quis potest absolvere à Casibus reservatis?

738 A Peccato seu casu reservato, per se directè absolvit. 1. Ipsemet reservans Pontifex, Episcopus, seu Prælatus Regularis. Eiusdem in officio successor, cùm non habeat par in parem imperium. Eiusdémque in Jurisdictione spirituali Superior; sic reservata ab Episcopo absolvit Papa: reservata à Provinciali, absolvit Generalis &c. Et hinc fit, quòd quando in Jubilæo Pontifex concedit potestatem absolvendi ab omnibus peccatis reservatis, comprehenduntur etiam casus Episcopales, & Regulares omnes. 2. Eiusdem reservantis delegatus. Uti sunt in nostro Ordine Confessarii Conventuum ad hoc specialiter

liter deputati à Provinciali : Item omnes Superiores locales, Guardiani, Præsides, & in absentia Guardianorum (in fraudem non expectatâ) Vicarii : ex delegatione Capituli Generalis per statuta Ordinis : qui proindè, cùm eorum delegatio semper sit annexa officio, eòque ipso in ordinariam Jurisdictionem transeat, eam potestatem etiam aliis subdelegare possunt, directè, indirectè, activè & passivè. Idémque est, si Episcopus Parocho generaliter pro tota sua Parochia perpetuò delegat suos casus. Ita contra alios bene probant Rodriquez *Q R. tom. q* 21. *a.* 8. Sanhez *l.* 8. *Matrim. disp* 3. *n.* 10. & *l.* 4. *moral. c.* 27. *n.* 41. Layman *c.* 10. *n.* 17. quos videre potes. Neque de his, aliquid speciale dicendum pro nunc superest. 3. Alii, quibus id de jure vel privilegio competit, de quibus mox infrà. Quamvìs & hi dici possint, & veré sint delegati Pontificis. Præter hos nullus inferior *per se directè* absolvit à reservatis Superiori, nisi solùm. 4. Quandòque per accidens in necessitate, quando Superior adiri non potest: & tunc directè adhuc in periculo mortis, vel impedimento perpetuo adeundi Pontificem: indirectè verò tantùm, cum onere denuò sesistendi in necessitate, vel impedimento temporali. Est tota Communissima DD. necessariò, præsertìm quoad hoc quartum pluribus explicanda. Conabor explicare destinctè & clarè per §. §.

§. I.

Quinam jure, vel privilegio?

I. Episcopi, & Prælati Regulares respectu Subditorum.

739 IUre liquido Concil. Trident. *sess.* 14. *c.* 6. *de Reform.* Episcopi possunt absolvere subditos per se, vel per alium à se deputatum, ab omnibus casibus & censuris Papæ reservatis, quando sunt occulti, exceptâ hæresi: à qua etiam occulta nequeunt, nisi per seipos immediatè absolvere. Verùm, quoad hoc huic Decreto derogatum est per Bullam *Cænæ*; de quo jam dubitari non potest; cùm Decretum Cardinalium sub Alexandro VII. inter propositiones damnatas anathemate percellat etiam hanc tertio loco positam. *Sententia asserens: Bullam Cænæ solùm prohibere absolutionem hæresis, & aliorum criminum, quando publica sunt, & non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est, Anno 1629. 18. Julii, in Consistorio & Congregatione Eminentissimorum Cardinalium, visa & tolerata est.*

Eodem jure, vel potiùs privilegio Pontificum, Prælati Regulares, suos subditos Regulares, atque etiam Ordinis sui Advenas vel hospites absolvunt ab omnibus omninò casibus & censuris Episcopo reservatis (tamen particulatìm personæ non inflictis) exceptâ hæresi publicâ, saltem in locis, ubi viget inqui-

quisitio, ut in Italia, Hispania &c. Ex Bulla Martini V. Rodriquez *Q. R. tom.* 1. *q.* 20. *a.* 4. extendens etiam ad censuras, quæ futuro tempore reservabuntur, eò, quòd privilegium indefinitè concessum, si alteri non onerosum, sed merum beneficium Principis est, amplissimè accipiendum, & ad futura etiam extendendum sit. Glossa, *in c. quia circa. de privilegiis.* atque ibidem usque ad articulum nonum latè agitur de quatuor casibus exceptis à Sixto IV. 1. Si hæretici sint relapsi. 2. Si Schismatici. 3. Si litteras Apostolicas falsificaverint. 4. Si ad infideles prohibita detulissent. Quæ, si nosse cupis, legere poteris, mihi non vacat immorari.

II. Privilegium Mendicantium, respectu sæcularium quoad Casus Papales.

EX Privilegiis & concessionibus diversorum Pontificum, Confessarii Regulares Ordinum Mendicantium, juxta formam Clementinam (de qua *sect.* 1. *q.* 2. *a.* 4.) à Superioribus præsentati & approbati, tanquàm delegati immediati summi Pontificis, absolvunt sæculares undequáque advenientes ab omnibus casibus Papalibus, seu ab omnibus peccatis, & quibuscúnque (particulatìm non inflictis) sententiis, censuris & pœnis Ecclesiasticis, etiam summo Pontifici reservatis, exceptis 740

casibus Bullæ Cænæ, & pro foro conscientiæ tantùm. Certum ex Bullis Pontificum passim extantibus apud Rodriquez, Suarez, Cherubinos, alios. Aliqua breviter explicanda sunt. 1. *Absolvunt ab omnibus Casibus Papalibus &c. exceptis Casibus Bullæ Cœnæ.*

741 Casus Papales, seu Pontifici reservati semper habentes annexam Excommunicationem, ut *q. præced.* notatum, sunt in duplici differentia: Alij sunt communes reservati Papæ à jure communi, & Constitutionibus Pontificum, sanè permulti *Can. si quis suadente. De sent. Excom.* Omnes nosse, non multùm opus est tibi Privilegiato; cùm scias te posse absolvere ab omnibus: habe ergò semper intentionem absolvendi ab omnibus, in quantùm potes, & pœnitens indiget, juxta dicta *cap.* 5. *q.* 3. *n.* 2. Alij sunt casus speciales reservati Pontifici in Bulla Cœnæ (sic dicta, quòd singulis annis in Cœna Domini de novo promulgetur.) Primus & præcipuus est hæresis formalis, lectio librorum Hæreticorum &c. reliqui in nostris partibus vix contingunt, & ideò & hos omnes nosse non multùm opus habes. Utrósque autem ad extensum videre potes apud Suarez, Filliutium, & Bassæum, alios passim. In his ergò Bullæ Cœnæ casibus, vi dicti Privilegij nihil possumus. Aliundè tamen ab hæresi occulta hactenùs absolvebamus Confessarij ad id à Provinciali specialiter deputati: quod ab aliquot jam annis in dubium revocatum fuit. Tandem

in

in præfato decreto Alexandri VII. omninò sublatum, & damnata illa propositio quarta. *Prælati Regulares possunt in foro conscientiæ absolvere quoscunque sæculares ab hæresi occulta, & ab Excommunicatione propter eam incursâ.* Quare modò specialis licentia quinquennalis Romæ obtinenda est.

II. *Ab omnibus sententiis, censuris & pœnis.* 742
Vi huius Privilegij absolvi possunt non tantùm excommunicationes & censuræ propriè dictæ & medicinales, quæ ob contumaciam inferuntur, sed etiam suspensiones, & interdicta Juris ob delictum merè præteritum imposita, sive ad tempus, biennium, triennium &c. sive in perpetuum & sine spe remissionis, qualis perpetua suspensio, vel potiùs depositio à Pio V. lata est in exercentes Sodomiam, qui si occulti sint, ab Episcopis absolvi possunt ex commissione ipsis factâ in *suprà cit. Trident. sess.* 14. *cap.* 6. *Reform.* Et à Confessariis Ordinum Mendicantium, virtute dicti privilegii; Itémque aliæ pœnæ Ecclesiasticæ, ut sunt privationes officiorum, dignitatum, graduum, vocis activæ & passivæ, actuum legitimorum &c. in Bullis Pontificiis ferri solitæ, contra Ecclesiasticos, etiam Regulares, ut notat Pellizarius, *tom.* 1. *dub. Regul. tract.* 8. *c.* 3. *n.* 88. Attamen hoc privilegio nulla conceditur facultas super irregularitatibus; quia hæ non per absolutionem, sed per dispensationem tolluntur, cùm non tam pœnæ sint, quàm Canonica impedimen-

menta ex communi Doctorum, Suarez, alij cum Layman *c.10. n.18.* Quamvis eò privilegio etiam comprehendi irregularitates ex delicto, quippè etiam pœnam sapientes doceant Henriquez, Guttierez, Sotus apud Pellizarium *cit.* ídque in casu necessitatis posse locum habere, concedit etiam Gobat *Alphab. Confess. Casu 20. n.641.*

743 III. *Sæculares.* Hoc enim privilegio absolvendi omnes fideles, non comprehenduntur Religiosi, quibus secundùm propria statuta extra suum Ordinem, aut alteri, quàm illi, quem Prælatus ad hoc munus destinavit, confiteri permissum non est juxta dicta *q.2. §. 4. n.* 3. Undè Confessarij subditi neque Religiosos eiusdem Ordinis sui absolvere possunt ab eiusmodi casibus Papalibus, nisi ad id à Superioribus specialiter deputati sint. At, quando Provincialis in Conventibus deputat Confessarios pro Casibus reservatis, conferúntque potestatem in casibus in Ordine, Superioribus reservatis tantùm suprà enumeratis, an etiam in casus Papales istos? ℞. Debere intelligi eorum mentem, ex forma verborum. Si enim dicant: *Do tibi totam meam potestatem in casus reservatos; do facultatem absolvendi ab omnibus, à quibus ego possum.* Jam censetur etiam casus Papales. Secùs, & saltem dubium esset, si dicat: *Do tibi facultatem absolvendi ab omnibus casibus mihi reservatis.* Vide, quàm meritò nuper declaratum sit Confessarios etsi deputa-

putatos ad casus reservatos, non tamen posse absolvere percussores Fratrum. Est enim hic Casus Papalis communis, & non Regularis specialis in Ordine Superioribus reservatus.

IV. *In foro conscientiæ tantùm.* Ita nimi- 744
rùm, ut absolutio excommunicationis facta à mendicante Privilegiato, non necessariò habeat vim in foro externo, si lis moveatur, sed Judex secundùm juris rigorem possit non habere rationem huius absolutionis, & delictum cognitum plectere, reúmque condemnare pœnâ commeritâ, perindè ac si absolutus non fuisset. Quanquàm secundùm æquitatem ea absolutio deberet etiam ibi valere, ut docet Henriquez *cap.* 27. *de Excomm.* De cætero autem absolutio illa valet etiam in foro externo, quoad omnia alia, ut nimirùm non teneatur se gerere tanquàm excommunicatum, possit publicè versari cum hominibus, divina officia, & Sacramenta frequentare &c. ac perindè se gerere, ac si nullam censuram incurrisset, modò id sine scandalo fiat, & testimonio Confessarij constet fuisse absolutum à censura: atque propter actus ita exercitos non debeat puniri à Judice. Excipe semel pro semper. Nisi sit quis personaliter excommunicatus, vel nominatìm denuntiatus. Undè in privilegio suprà notanter expressa est limitatio: *ab omnibus particulatim non inflictis censuris & pœnis.* Quãdo enim aliquis particulatìm, seu personaliter est excommunicatus vel censuratus, aut nomi-

natìm denuntiatus, aut in forum contentiosum, per citationem saltem defacto jàm adductus, palàm est: non habere locum dictum privilegium Mendicantium ad absolvendum ab illa censura vel pœna.

Tandem facultate absolvendi à casibus reservatis, quoad ipsa peccata sine dubio privilegiati isti non possunt uti extra Sacramentum Confessionis: sed tantùm, *eorum confessionibus diligenter auditis*, ut loquitur Pontifex Paulus III. in Bulla, *Cùm inter cunctas*: At verò facultate absolvendi à censuris possumus uti etiam extra Sacramentum Pœnitentiæ, & absque Confessione Sacramentali. Sic Navarrus *l.* 5. *Consilio* 11. Suarez, Henriquez, Rodriquez, Coninck, eósque citans Layman *hic cap.* 10. *n.* 21 Ratio est: quia privilegium, seu gratia Principis interpretandum secundùm naturam rei, quæ conceditur: atqui absolutio ab excommunicatione, aliáve censurâ non dependet à peccatis: potest enìm aliquis absolvi à censura in conscientiæ foro, etsi non absolvatur à peccatis: undè Confessarij etiam delegati frequentissimè separant absolutionem à censura ab absolutione à peccato, etiam in foro conscientiæ: in foro externo res nimìs clara: Prælatus enim à censura absolutum, pro absolutione à peccatis remittit ad alterum Confessarium, neque quoad hoc apparet aliqua limitatio in dicto, privilegio: ergò absque confessione Sacramentali absolvere à censura possumus

ſumus, dummodò pœnitens fateatur ſuam culpam, & ſatisfacere paratus ſit. Quamvis Layman *ibidem* rectè notet, non eſſe facile ita procedendum, ut privilegiatus à cenſura, vel alia pœna Eccleſiaſtica ex peccato reſultante abſolvat, niſi vel auditâ eius Confeſſione, vel ſaltem in ordine ad Confeſſionem mox inſtituendam, quia id tutius, conſultius, & uſitatius eſt.

§. Quoad caſus Epiſcopales.

I. EOdem privilegio conſequenter Regu- 745
lares mendicantes abſolvunt à caſibus & cenſuris jure communi reſervatis Epiſcopis, vel potiùs permiſſis, ſecundùm omnes. Cùm enim Pontifex privilegio iſto dat Mendicantibus facultatem abſolvendi à caſibus jure communi ipſimet Papæ reſervatis, multòmagìs dat facultatem abſolvendi à caſibus eodem jure communi Epiſcopis ſolùm reſervatis, vel (dixi) potiùs *permiſſis.* Nam, ut ſuprà innui; certum videtur nullos eſſe caſus jure communi (ſaltèm quod adhùc in vigore ſit) per ſe primò reſervatos Epiſcopis; ſunt tamen caſus per ſe primò reſervati Papæ, ſed jure communi per delegationem univerſalem delegati poteſtati ordinariæ Epiſcoporum conceſſi & permiſſi ad abſolvendum Uti eſt percuſſio levis, mortalis tamen Clerici, procuratio abortûs, in excommunicationem recidentes; de quibus *quaſt. 6. ante finem.* Et quo-

quotiès per accidens ob impedimentum perpetuum poteſtas abſolvendi à Caſibus Papalibus jure communi devolvitur ad Epiſcopos. Et de his, & huiuſmodi omnibus, ob rationem datam, liquidò abſolvunt Privilegiati mendicantes.

746 II. Eôdem privilegio, eâdémque rationabiliſſimâ extenſione, in communiori (& tutâ ſententiâ ob tam pingues & univerſaliſſimas clauſulas Bullarum (v.g. *abſolvendi ab omnibus caſibus, cenſuris, pœnis, à jure vel homine quomodolibet reſervatis*) Regulares mendicantes abſolvebamus à caſibus, Epiſcopis ab homine reſervatis, quos ſcilicet ipſi Epiſcopi, quisque in ſua Diœceſi ſibi reſervat: etiam non obſtante Decreto Urbani VIII. de anno 1628. 17. Novembris eam abſolutionem prohibentis, eô, quòd illud Decretum, aut extra Italiam ſe non extenderit, aut certè ſufficienter promulgatum non fuerit: poſteà verò prodiêre vel innotuêre authenticè tam multæ bullæ & declarationes in favorem Epiſcoporum, ut iis perpenſis Alexander VII. inter propoſitiones damnatas duodecimo loco ſub anathemate etiam hanc prohibuerit: *Mendicantes poſſunt abſolvere à Caſibus, Epiſcopis reſervatis, non obtentâ ad id Epiſcoporum facultate.*

747 III. Cenſentur autem Epiſcopi concedere hanc facultatem, quando norunt vigere apud Religioſos Mendicantes (ſicut reverâ veriſſimè viget in Germania) morem abſolvendi à tali-

à talibus casibus, & tamen non contradicant: eâdem ratione, quâ suprà dictum de tacita approbatione, & tacita delegatione Jurisdictionis ad confessiones audiendas, ut optimè observat Gobat *Casu VIII. n.* 374 addens: quòd consuetudo possit ampliare, imò tribuere Jurisdictionem: Navarrus *Man c.* 27. *n.* 251. loquens in specie de Casibus reservatis: & optimè notans; si quis casus Episcopalis habeat annexam excommunicationem ab homine latam, speciatìm in hominem, & is nondùm satisfecit parti læsæ, absolvendum non esse.

IV. Quid si ergò Episcopus expresè contradicat, & interdicat Mendicantibus facultatem absolvendi à casibus reservatis sibi? prout nobis factum ab aliquo Episcopo nostræ Provinciæ: Quidquid sit de præscriptione. Habentes patientiam se intetim accommodent: & se humiliantes licentiam petant sine dubio impetrandam. Insuper interim pœnitentes reservationis Episcopalis ignaros (quales frequentissimi) pro prima vice tutò absolvant, juxta dicta *q. præced. n.* 4. Et certum videtur eos posse adhuc absolvere per accidens, quando urgente causâ absolvendi non patet ad Episcopum recursus, ut mox generatim dicam inferiùs. 748

§. II.

§. II.

Quis per accidens, & adhuc directè, in necessitate & impedimento perpetuo?

749 I. IN extrema necessitate, seu articulo vel periculo mortis, cessante omni reservatione, quemlibet Sacerdotem quoscúnque pœnitentes à quibusvis peccatis & casibus reservatis ac censuris directè absolvere possè, jam explicatum habes *sect. praeced. q VI.*

750 II. Etiam extra extremam necessitatem & articulum mortis, quando est impedimentum perpetuum adeundi summum Pontificem pro casibus Papalibus, (aut alium Superiorem, v.g. Episcopũ pro casibus Episcopalibus, &c.) ut in senibus, mulieribus, impuberibus, valetudinariis, pauperibus, & universim, quando sine magna difficultate non potest adiri Sedes Apostolica, ipsâ rationabilissimà Epikeiâ, & interpretatione juris, quod ad impossibile obligare non potest, eatenùs cessat reservatio, ut impeditus directè absolvi possit ab alio inferiori, sine onere denuò confitendi) etsi non sine alio onere, de quo *infrà n.4.*) juxta communissimam DD. sententiam, & ipsa jura mox alleganda. Addúntque DD. communiter cum Diana *p.11. Tract.7. resol 2.* Tamburin. l. 5. de Sacramentis *c.2.§.2.* Quando sic impetitus nequit ipse adire Pontificem, vel eius Pœnitentiarum, Legatum, Nuntium, non teneri

ad

ad ipſorum aliquem litteras, vel nuntium mittere pro impetranda abſolutione, cùm id nullo jure præcipiatur, ſed nihilominùs ab inferiori, v.g. Epiſcopo, abſolvi poſſe, quod etiam in praxi fieri vidi, etiam quoad diſpenſationes aliquas

III. Jure communi *c. Mulieres*, & *c. Quamvìs de ſententiâ Excommun.* Facultas abſolven- 751
di à caſibus Papalibus devolvitur ad Epiſcopos, in ejusmodi impedimento adeundi ſummum Pontificem: idque univerſaliter reſpectu omnium caſuum ac excommunicationum Papæ reſervatorum, etiam Bullæ Cœnæ, juxta communem DD. apud *citatos*. Conſequenter eadem facultas devolvitur etiam ad Privilegiatos Mendicantes à fortiori. Quin addit Dicaſtillus apud Gobat n.368. ſi nec Papa, nec Nuntius adiri poſſit, privilegiatum eſſe præferendum Epiſcopo, quod tamen meritò negant Diana, & Tamburinus citatus. At, quid ſi neque Epiſcopus, vel ejus Vicarius Generalis adiri, neque Privilegiatus aliquis haberi poſſit in tali caſu impedimenti perpetui? Ergò adeat ſuum Parochum, vel alium legitimum Confeſſarium habentem ſcilicet poteſtatem in alia ejus peccata mortalia, qui tunc æque, ac Epiſcopus vel Privilegiatus, per accidens eum abſolvere poterit directè, tamen cum onere mox explicando. Ita ſatis communis DD. Sotus, Sylveſter, aliiſque citatis Suarez *d. 30. ſect. 3.* Tanner *d.6.q. 10, dub. 6.*

Tam-

Tamburin. *citatus n.* 36. Layman *cap.* 12. *n.* 15. omninò probabile censens. Quia eadem ratio Epikeiæ adhuc urget. Quam doctrinam DD. extendunt etiam ad Parochum respectu casuum Episcopalium, si nequeat adiri Episcopus, vel ejus Vicarius, & urgeat necessitas communicandi, sacrificandi, aliàs diù absolutione carendi. Consequenter à fortiori ea facultas per accidens extenditur ad Privilegiatos respectu Episcopalium casuum, ut §. *præced.* innui.

752 IV. Tandem in jure *c. Parochianos c. ex tenore. c. Ad hæc, c.* 1. *Ea noscitur. de sent. Exc.* & *supra cit. c. Eos, qui. eodem titulo in* 6. decernitur. Ut qui ob instans mortis periculum, vel aliam legitimam causam nou possunt accedere Pontificem pro impetranda absolutione ab excommunicatione reservatâ Papæ, absolvantur quidem ab inferiori, sed cum duplici onere vel conditione. Prima conditio requisita est, ut non absolvantur, nisi præstito Juramento, quòd sublato impedimento se præsentaturi sint Pontifici, ejúsque mandato pari turi; idq; pro qualibet excommunicatione Papali intelligit Corduba: Diana verò *p.* 5. *tract.* 9. *resolut.* 68. per omni & sola Excommunicatione inflicta ob magna crimina, ut Hæresis, incendiarii, falsarii, percussoris Clerici: sed rectiùs solos percussores Clericorum esse obstringendos hoc juramento, cùm de hoc solo loquantur Canones Sacri allegati. docent Avila *de Censuris*

suris p.2.c.7.disp.3.dubio 4. Tamburinus *opusc. de confess.l.3.c.6.n.*4. Bona-Gratia Capucinus in Summula V. absolutio generaliter *n.*11. Gobat *cit.n.*145. Idque probabilissimè solùm pro foro externo, quando res deducta fuit ad forum contentiosum, saltem in mortis articulo, juxta dicta *sect.præced. in fine*. Et estò etiam obliget in foro conscientiæ, at certò non obligat, quando potest adiri, vel de facto adest Delegatus Papæ, seu Privilegiatus Regularis, atque tempore Jubilæi, quivis Confessarius approbatus: quippè, qui tunc non per accidens, sed vi Privilegii, tanquam Delegatus Papæ, per se directè absolvit ab illa excommunicatione, ut etiam notavit Gobat *ibidem*.

Altera conditio est, ut qui est excommunicatus ob injuriam alteri illatam, v.g. ob percussionem Clerici, non donetur beneficio absolutionis, *nisi satisfactâ parte*. Quæ clausula solet etiam adhiberi in Bullis Jubilæorum. Et quidem communior DD. & nominatim Barbosa in *cit.cap. Ea noscitur.n.*7. absolutè docent eam satisfactionem esse reipsâ præstandam parti læsæ, priusquàm lædens absolvatur ab excommunicatione latâ propter hanc injuriam: & si fieri commodè possit, utique fieri debet: alioquin certè sufficere debet juramentum, etsi præstetur cautio pignoratitia, vel fidejussoria de satisfactione posteà præstandâ, uti cum aliis rectè Suarez suprà. Idque

sur-

rursùs probabilissimè solùm pro foro externo, ut suprà: pro foro autem conscientiæ sufficiet promissio, imò & firmum propositum de satisfactione præstanda: uti contra communiorem, cum aliis docet Lezana *in summa V. absolutio num. 9.* Consentit Bona Gratia & Gobat *ll.cc.* Ratio est: quia pœnitenti etiam non jurato, vel cautionato creditur in foro Sacramentali. Denique Tamburinus *supra cit. n. 2.* & Gobat *n. 145. circa finem* meritò dubitant, an non Canonibus allegatis sit desuetudine derogatum? cùm non sit auditum quenquàm à Confessario Germano fuisse compulsum, ut obligaret se juramento in utrovis dicto casu: certè à me non, nec, ut credo, ab ullo Privilegiato. Interim tamen Reverendissimis Ordinariis juxta alllegatos Canones in examine pro cura respondendum est. Vide latissimè Tamburin. *l. 5. tr de Cas. reserv. c. 12. §. 4. per tot.*

§. III.

Quis per accidens, & indirectè tantùm in casu necessitasis, & impedimenti temporalis? Quoad casus maximè Regulares?

753 QUando adest impedimentum saltem temporale comparendi coram Superiore, vel alio potestatem habente, quando nimirùm is, vel omninò adiri non potest, aut non nisi cum gravi difficultate, incommodo, longa mora, aut

aut adiri quidem possit, sed audire nolit, vel non possit, &c. ex altera autem parte adest necessitas, aut rationabilis causa aliqua confitendi, ipsâ juris interpretatione potest alius inferior Confessarius legitimus absolvere à casibus Superiori reservatis, imposito pœnitenti onere, comparendi posteà opportuno tempore coram eodem Superiore, vel alio facultatem habente. Communissima DD. meique omnes. Layman c.12. n.10. Ratio est: quia Ecclesia pia Mater, & quilibet Superior non potest censeri velle obligare ad aliquid vel moraliter impossibile, vel quod in grave detrimentum aut spirituale animarum, aut temporale personarum cederet. Certè in sacris Canonibus partim jam allegatis, sæpiùs declarat Pontifex, eos, qui ob inopiam, vel gravem dfficultatem non possunt adire Romam, posse absolvi (per accidens) ab Episcopis: pari ergò ratione, qui non possunt adire Episcopum, aut Superiorem reservantem, ejúsve delegatum, debent posse absolvi ab inferiori per accidens, & indirectè saltem cum onere prædicto. Addit rectè Layman *cit. n.* 10. post Henriquez, Suarez, Coninck, alios. Idem in tali casu dicendum esse, tametsi censura excommunicationis v. g. propter occultam percussionem Clerici, reservationi annexa sit. Si enim excommunicatus ob vitandam infamiam v. g. sacram Eucharistiam suscipere possit, cessante nimirùm tunc obligatione juris

positivi Ecclesiastici prohibentis excommunicato usum Sacramentorum; multò magis in tali casu necessitatis à peccatis absolvi poterit non obstante excommunicatione: quod benè notent Confessarii scrupulosi.

II. Confessarius inferior non potest licitè
754 saltem indifferenter absolvere Pœnitentem à reservatis & censuris cum onere posteà comparendi coram Superiore, vel delegatam potestatem habente, sed tantùm in necessitate vel rationabili causa existente: alioquin debet eum ad Superiorem remittere, vel ab eodem facultatem absolvendi petere. Communissima cum Suarez *d.* 37. *s.* 2. *n.* 3. Coninck *d.* 8. *dub.* 13. *concl.* 3. Layman *n.* 9. Et significat Trident. *sess.* 14 c. 7. dicens. Extrà quem (mortis articulum) *Sacerdotes, cùm nil possint in casibus reservatis, id unum pœnitentibus persuadere nitantur, ut ad Superiores & legitimos Judices pro beneficio absolutionis accedant.* Ratio est: quia ad integritatem Confessionis Sacramentalis pertinet, ut de omnibus mortalibus peccatis fiat coram legitimo Judice, qualis ille tantùm est, qui potestatem habet de integra causa cognoscendi, seu in omnia pœnitentis peccata, ut absolutio ab eo ritè pronuncietur: Deindè semper in sacris Canonibus exprimitur causa necessitatis ad hoc, ut inferior absovat à reservatis: ergò aliter non datur facultas inferiori à peccatis reservatis absolvendi, saltem licitè (de valore disputant

tant

tant quidem DD. ſed veriùs eſt, abſolvere adhuc validè, dummodò pœnitens aliud peccatum directè abſolubile confiteatur, de quo rurſùs inferiùs) talis autem neceſſitas & rationabilis cauſa eſt, ſi Sacerdos ſacrificare debeat, aut Laicus communicare, ut ſine nota, ſcandalo, infamia, dicteriis, ſuſpicionibus. &c. abſtinere non poſſit: pertinet enim tum ad dignitatē ac reverentiā ſanctiſſimæ Euchariſtię, tum ad ſuſcipientis ſecuritatē, ut ſi conſcius ſit peccati mortalis, ab eo priùs Sacramentalem abſolutionem accipiat. Neque ſola neceſſitas cōmunicandi aut ſacrificandi præbet juſtā cauſam ita confitendi, & obtinēdi abſolutionē à reſervatis ab inferiori, ſed etiam caſus, quando alioquin oporteret diù carere Confeſſione & Communione: & generaliter omni caſu: *Nè pro dilatione pœnitentiæ periculum immineat animarum*, ut habetur *cap.ult. de Pœnit. & Remiſſ.* Marchant, Diana, alii infrà citandi ex communi.

III. In ejuſmodi caſu neceſſitatis, quando, 755.
ut ſuprà, non poteſt adiri Superior, vel ejus delegatus, inferior Confeſſarius abſolvit Pœnitentem ſolùm indirectè à peccato reſervato, (quare pœnitens, ſi abſolvi velit tunc, ſemper aliud peccatum non reſervatum, ſaltem veniale directè à Confeſſario abſolubile in confeſſione adferre debet, alioquin invalida erit abſolutio in hac ſententia) & ideò cum onere denuò, quamprimùm commodè poterit, com-

parendi coram Superiore, ejúsve delegato ad iterùm confitendum, & absolutionem directã impetrandam. Ita comunissimus sensus DD. & singulariter Tannerus *to.4.d.6.q.7.dub.4.* Layman *cit.n.* 11. alii passim. Ratio & differentia inter hunc casum, & casum præcedentem §. 2. est: quia in priori casu articuli mortis, vel impedimenti perpetui cessat reservatio, & Sacerdoti plena datur jurisdictio, & ideò pœnitens directè absolvitur à reservatis casibus & censuris absque ullo onere posteà confitendi, aut comparendi coram Superiore pro nova absolutione impetranda. ut *q.* 8. explicatum est. At, casu necessitatis urgentis & impedimenti temporalis tantùm, reverâ non aufertur reservatio, neque Confessario datur plena jurisdictio, sed solùm propter necessitatem datur licentia absolvendi cum dicto onere ad eum modum, quo propter similem necessitatem datur licentia dimidiandi confessionem, & super confessione dimidiata absolvendi cum onere deinceps cætera peccata omissa subjiciendi clavibus: ergò sicut in hoc, ita & in isto nostro casu pœnitens à reservatis solùm absolvitur indirectè cum onere comparendi posteà coram Superiore, vel potestatem habente ad denuò confitendum, ipsámque absolutionem directam impetrandam.

756 IV. Attamen Marchant noster, primus, quem viderim, Tribunalis *p.1. tr.4.q.8.* docet eo casu necessitatis Confessarium inferiorem

etiam

etiam directè absolvere à reservatis: attamen semper cum dicto onere dennò comparendi: ídque potestate interpretativâ ab Ecclesia concessâ: qnia Ecclesia non vult per reservationem suos subditos præcipitari in aliquod periculum animarum, quale adhuc subesse posset, si eo casu necessitatis subditi indirectè tantùm absolverentur à reservatis, ut considerandi patebit: quare in ejusmodi casibus censetur velle etiam inferioribus Confessariis conferre, vel relinquere Jurisdictionem seu facultatẽ absolvendi, etsi onerosam cum dicto onere denuò cõparendi & confitendi Superiori, vel potestatẽ habenti: &, si quæras, ad quid nova confessio, & absolutio, cùm sit jam directè absolutus? Respondet: Sicut quilibet Confessarius pænitentem jam anteà contritione justificatum absolvit verissimè à peccatis, quatenùs adhuc in foro Sacramentali retenta sunt: ita & Superior Subditum jam anteà sic onerosè confessum & absolutum à reservatis, verissimè ab iisdem absolvit, quatenùs per reservationem ipsi adhuc ligata & retenta sunt: tum etiam, quantùm est ex parte gratiæ, quia utróq; casu per absolutionẽ adhuc confertur gratia sanctificans remissiva peccati, si adhuc adesset. Hanc singularem Marchantii sententiam refert, & approbat Diana. *p.9.tr.7.resolut.*11. & rursùs *p.*11.*tract.*8.*resol.*49. & pro probabili habet Dicastillus *hic d.*11.*dub.*16. nec improbat Gobat *Casu* 8.*n.* 384.

Nec mihi displicet. Sed censeo sapiendum cum paucis, sed loquendum cum multis, præsertim in examine pro cura. Quare his generatim suppositis; jam plura specialiùs explicanda.

§. IV.

Specialia ex parte Pœnitentis.

757 I. QUando miser pœnitens habes casum reservatum, & in necessitate communicandi, celebrandi, Sacramenta ministrandi, non potes accedere Superiorem, vel alium potestatem habentem, habes tres sententias, omnes in praxi tutas. Prima: non teneris confiteri Sacerdoti inferiori cum dicto onere; saltem, si præter reservatum, nullum aliud habeas mortale, sed potes te gerere, sicut qui non habet copiam Confessarii: cùm nullus, per se loquendo, contra voluntatem suam cogatur bis confiteri, nec consequenter confiteri tali Sacerdoti, cum onere posteà id ipsum posteà confitendi alteri. Confitere ergò soli Deo cum vera contritione, saltem æstimatâ quoad potes, & cessante scandalo, celebra, communica, &c. Ita cum aliis Suarez *disp.* 30. *sect.* 3. Layman, *c.*12.*n.*11. alii moderni passim. Quòd si verò prœter peccatum reservatum aliquod, quid mortale habeas, sanè longè probabiliùs & tutiùs est, teneri te confiteri communicaturum, ob præceptum Christi de confessione necessariò præmittendâ S. Commu-

nio-

nioni. Secunda ergò ſententia probabiliſſima & tutiſſima eſt, debere tunc te eidem Sacerdoti inferiori omnia tua mortalia, tam reſervata, quàm non reſervata confiteri, tum, ut Confeſſarius pœnitentis ſtatū rectè cognoſcat; tum, quia videtur urgere duplex præceptum Chriſti, & de Confeſſione præmittenda Communioni, & de integra Confeſsione omnium mortalium eidem Sacerdoti facienda, cùm eo caſu non appareat ſufficiens ratio ad dimidiandam Confeſsionem, nec inconveniens ſit, per accidens aliquem idem peccatum teneri bis confiteri. Ita communis DD. cum D. Thoma *n.* 4. *d.* 17. *q.* 3 a. 2. Suarez *d.* 31 *ſect.* 2. Layman *cit. n.* 11. Idque maximè verum eſt in ſingulari ſententia Marchantii noſtri, & aliorum: ſi nimirùm à reſervatis directè, etſi onerosè abſolvendus ſit. Tertia ſententia etiam probabilis eſt & tuta, poſſe tunc pœnitentem confiteri ſola non reſervata, tacitis reſervatis: quippè pro quibus directè abſolvendi non eſt copia Confeſſarii, ideóque non urgeat præceptum integritatis Confeſtionis, neque absque certo fundamento imponenda ſit obligatio idem peccatum mortale bis confitendi. Ita Sotus, Corduba, Gabriel, aliisque relatis Diana *p.* 1. *Tract.* 4. *Reſolut.* 104. nec improbant, Layman *eodem n.* 11. & Cardinalis de Lugo. *d.* 4. *de Euchariſtia n.* 86. Loquimur autem, & loquemur ſemper in ſententia & ſenſu communi DD. eo caſu pœnitentem à Confeſſario inferiori ſolùm indirectè

 abſolvi

absolvi à reservatis peccatis, cum onere ea confitendi denuò Superiori, vel potestatem habenti pro directa absolutione. Jam specialiora.

758 II. Qui bonâ fide confitetur Confessario inferiori nesciens suum casum esse reservatum (de quo mitiora *suprà q. praeced. §. 3. n. 4.*) aut Confessarium non habere facultatem ipsum absolvendi, aut si ipse Confessarius credat casum non esse reservatum, cùm reverâ sit &c. (dummodò aliud peccatum, saltem veniale non reservatum adferat) validè absolvitur cùm dicto onere, compertâ veritate, denuò reservata confitendi: adeóque quicunque sciens peccatum suum esse reservatum, indirectè ab eo absolvi petit, necessariò debet adferferre aliud peccatum non reservatum: & si præter peccatum reservatum immunis sit ab alio peccato mortali, necessariò ultrà peccatum mortale reservatum, confiteri debet aliquod peccatum veniale, vel mortale jam anteà legitimè confessum, alioquin nulla erit materia idonea directæ absolutioni, nec consequẽter indirectæ: uti pasìm observant DD. Ais: ergò tali casu potero confiteri Sacerdoti simplici non approbato, seu illi, qui nequit te absolvere ab ullo peccato mortali? ℟. Non permittere Ecclesiæ consuetudinem. At, sum Religiosus, non indigeo Confessario approbato ab Episcopo? Sed indiges Confessario deputato à tuo superiore. Quid extrà Monasterium

rium degens, tunc possis, indicavi suprà *Sect.* 1. *quæst.* 4. sub finem. At, urget me necessitas celebrandi, communicandi &c. non potest accedi Superior, vel facultatem habens, deest copia Confessarij approbati seu potentis absolvere à mortalibus, & insuper rudis, & incertus sum valdè de contritione elicienda: adest autem Sacerdos simplex? Non solùm potes, sed præcepto divino illo, per accidens obligaris ei confiteri veniale aliquod, ut sic indirectè absolvaris à reliquis, reservatis, & non reservatis mortalibus, uti notavi *c.* 3. *q.* 2. §. 2. *n.* 2. Denique universaliter docet Sanchez *l.* 1. *Moral. c.* 9. *n.* 35. & valdè probabile censet Layman *c.* 10. *n.* 16. Eos, qui bonâ fide Sacerdoti simplici, seu Jurisdictionem falsò prætendenti, confitentur, si veniale aliquod peccatum, vel mortale anteà legitimè confessum absolutioni subijciant, validè absolvi indirectè etiam ab omnibus aliis peccatis, cum onere tamen, ut si posteà defectum Confessarij resciant, mortalia peccata, & præsertim reservata, iterùm per Confessionem absolutioni directæ legitimi Confessarij subijcere cogantur. Declaro hoc casu fortè non semel facto. Caius Religiosus in itinere incidit in casum reservatum, & confitetur Religioso alterius Ordinis, dicens se posse ab eo absolvi, cùm tamen ne confitendi quidem alteri, à Superiore potestatem habuerit. Religiosus alter credit & absolvit. Certè nulliter: si Caius nihil confessus est, nisi pecca-

tum reservatum, imò etiam nulliter, si fassus est etiam aliud peccatum mortale non reservatum; etsi validè, si etiam aliquod peccatum veniale fassus est, & aliàs bonâ fide processit Religiosus iste. Vide Gobat *n* 359.

759 III. Pœnitens à reservatis absolutus ab inferiore Sacerdote, obligatus manet posteà opportuno tempore comparere coram Superiore, vel alio eius potestatem habente, sub peccato mortali. Omnes. Ratio clara est: quia non aliter, nisi cum hoc onere absolutus est, nec absolvi potuit ab inferiori. Quamvis enim sit indirectè absolutus à peccato reservato, & justificatus, ex vi tamen reservationis manet obligatio denuò comparendi, ut si culpabiliter negligat, aut ultrà occasionē opportunam notabiliter differat, graviter peccet; neque ab illa obligatione liberari potest, nisi ab ipso Superiore, vel alio eius delegato potestatem absolvendi habente. Et quidem quando talis pœnitens comparet coram ipso Superiore reservante, non est necessarium illud peccatum reservatum priùs inferiori confessum, iteratò confiteri Sacramentaliter, sed sufficit in genere: dicere peccatum reservatum à se commissum, & jam alteri confessum esse: poterit enim Superior tunc reservationem & obligationem specificandi illud peccatum intrà vel extrà confessionem, si velit, relaxare. At comparens coram alio delegato tantùm pro casibus reservatis, omninò illud peccatum in specie denuò con-

confiteri debebit Sacramentaliter: quia delegatus non habet aliam juriſdictionem in pœnitentem, niſi in foro & judicio ſacramentali.

IV. Qui à caſu reſervato abſolutus ſemel 760
eſt à Superiore, vel eius delegato, aut alio poteſtatem habente, ut in Jubilæo &c. poteſt utique ab eodem peccato, ſi denuò confiteri lubeat, abſolvi à quocunque Confeſſario, quia & reſervatio jam ablata eſt, & illud peccatum non eſt ampliùs materia neceſſaria Confeſſionis. Quinimò, qui ſcienter confitetur Confeſſario habenti poteſtatem ſeu ordinariam ſeu delegatam abſolvendi à reſervatis, & inculpabiliter eſt oblitus peccati reſervati, poterit illud poſteà confiteri cuicunque alteri Confeſſario, & ab eo abſolvi: quia prior utique intendit abſolvere quantùm potuit, adeóque etiam indirectè abſolvit à peccato reſervato, inculpabiliter oblito, & reſervationem ſuſtulit: quod proindè peccatum oblitum, licet denuò confiteri teneatur ut peccatum, non tamen ut adhuc reſervatum. Sic Lugo *diſp.* 20. *ſect.* 7. Caſtro-Palaus, alij cum Tamburino de Caſibus reſervatis *c.* 9. §. 4. *n.* 4. Marchant *cit. q.* 10. *dub.* 10. *limitat.* Dummodò Confeſſarius habens poteſtatem in reſervata, conſcius fuerit, pœnitentem velle abſolvi, etiam à reſervatis, ſi quæ occurrunt. Sed quando talis voluntas non meritò præſumi poſſit? Idque inſuper verum eſt, etiamſi prior abſolutio (facta tamen ab ipſo Superiore, vel poteſtatem ordi-

nariam

nariam habente NB.) fuisset invalida ob indispositionem vel alium defectum pœnitentis: quia adhuc Superior intendit absolvere, quãtùm potuit, ideóque saltem sustulit reservationem. Ita cum aliis Lugo citatâ *disp* 20. *sect.* 7. *n.* 106. Diana *p.* 4. *tract.* 4. *resolut.* 124. Idque certum videtur quoad censuras. Si enim legitimo Confessario confessus es percussionem Clerici, v. g. at, sacrilegè tacuisti aliqua alia peccata mortalia, liberaris adhuc ab excommunicatione, quia etiam in sacrilegâ confessione, & peccatis non dimissis potest tolli censura: & quid ni, etiam reservatio casûs à Superiore, vel potestatem ordinariam habente: ut proindè deinceps tale peccatum à quovis Ordinario inferiori Confessario absolvi possit. Vide Gobat *casu* 8. *à num.* 391. Plura pœnitentem concernentia habebis in sequentibus §. 5. *&* 6. *n.* 4.

§. V.

Specialia ex parte Confessarij.

761 I. CONfessarius, quando pœnitens confitetur peccatum reservatum, à quo ipse absolvere non possit; per se loquendo quidem non debet eum absolvere, sed remittere ad Superiorem, vel potestatem habentem, juxtà dicta §. 3. *n.* 2. Attamen per accidens ferè communiter potest eum absolvere cum sæpè dicto onere, quandocunque pœnitens bonâ fide ad confessionem accessit, utpotè putans se posse à tali

à tali Confessario absolvi, & maximè quando nescivit peccatum suum esse reservatum: (& dummodò aliud peccatum directè absolubile fateatur, jam totiès inculcatum.) Communis DD. Layman *c. 12. n. 11. fine*, & latè Gobat *Clyp. Clement. Judic. p 2. dec. 2.* Ratio est: quia semper urget aliqualis necessitas, quandoquidem pœnitens ægrè discedet à Confessionali, Confessione jam cœptâ, absque absolutione, cùm ex parte sua benè dispositus sit. Excipit tamē rectè Layman *ibidem.* Nisi excomunicatio quoque reservata peccato reservato annexa sit. Nam hæc jure Ecclesiastico prohibet hominē, tum à susceptione aliorum Sacramentorum, tum etiā pœnitentiæ, antequàm tollatur. 761

II. Quando Confessarius pænitentem advertit præ verecundia vel horrore abhorrere valdè ab isto onere sanè permolesto denuò se sistendi Superiori pro confessione peccati reservati, & absolutione directa impetrandâ, etsi in rigore non obligetur id ei beneficij præstare, plerumque tamen suadet, & quandoque ob nimiam verecundiam urget periculum animæ pœnitentis, urget charitas, ut ipsemet Confessarius, tacito omninò nomine & personâ pœnitentis, Superiorem adeat, & petat licentiam absolvendi aliquem à reservatis, cautissimè dixerit: Est aliquis indigens potestate vestrâ quoad absolutionem, placétne dare? personam nunquam nominare potest, (nisi de eiusdem licentia, in raro casu quo grave malū, 762

præ-

præsertim commune aliter averti non posset §.*seq.*) cùm confessio Sacramentalis jam sit inchoata saltèm, etiam quando ante actualem confessionem pœnitens te rogat pro tali ad superiorē recursu: casum verò si sciat, & Superior urgeat, exponere poterit & debebit: dummodò exprimere possit, quin Superior deveniat in notitiam personæ, juxta communem Doctorum, & benè Marchant noster sæpè citatus *dub.* 4. & 9. Et tunc, si Superior dat licentiam, Confessarius absolvet absolutè & directè, sine ulteriori onere. Si verò neget seu justè, seu injustè, quid faciendum dicam §. *sequenti*, ubi specialia quoad Superiorem.

763 *Q*. At nunquid tali licentiâ petitâ & acceptâ Confessarius uti poterit pro seipso? Certè non poterit, si petiit in his terminis: Peto licentiam absolvendi *aliquem* à reservato, nunquid enim Superior velle potest, ut absolvat semetipsum? at probabiliter poterit, si petat in his terminis vel similibus. Est aliquis indigens vestrâ potestate vel licentiâ pro absolutione à reservato: placétne dare? ísque indifferenter annuat, non videtur excludere Confessarium. Tamburinus suprà, alij apud ipsum. Quòd si verò Superior expresè intenderet non pro ipso, sed pro alio dare, certè rursus non poterit: undè res minimè est tuta.

764 III. Datâ sic licentiâ à Superiore, sive Confessario, sive ipsi pœnitenti, petenti, absolvendi à reservatis *pro hac vice*, uti dari solet, pote-

poteritne pœnitens, vi hujus licentiæ absolvi à reservatis etiam post illam licentiam datam commissis? Curiosa quæstio. Distinguendum est. Vel licentia petita & data est directè de peccato aliquo reservato absolvendo, ut si petenti: peto licentiam absolvendi aliquem, vel absolvi ab alio, ab aliquo peccato reservato, Superior annuat: & tunc licentia data palàm non se extendet ad peccata commissa post licentiam datam, nec post petitam, seu postquàm rogasti Confessarium, ut pro te talem licentiam peterit. Ratio clara est; quia concessio intelligitur facta juxta petitionem, petitio autem fuit de tali aliquo peccato necessariò à Superiore intellecto jam tunc commisso: vel licentia petita & data est directa ad ipsam personam pœnitentis: sine mentione alicuius talis peccati in particulari: v.g. Peto vestram facultatem seu potestatem aliquem absolvendi, vel ut possim ab aliquo absolvi: simpliciter, vel generatim addito à reservatis: ac Superior annuat: tunc nisi de contraria Superioris voluntate constet, probabile est, posse pœnitentem absolvi à reservatis etiam post licentiam datam commissis: quia hæc formula concessionis non te arctat vel limitat ad sola peccata anteà commissa: & si Superior dicat pro hac vice, sensus enim est: unâ hâc vice absolvas vel absolvaris à tuis reservatis, at sic jam unâ vice absolveris. Ita Cardinalis de Lugo *d. 20. sect. 8.* Tamburinus *l. 5. de Sacramentis. tract. de*

Cas.

Caſ. reſerv. c. 9. §. 3. Dicaſtillus, Quintannadvennas apud Gobat *Caſu* 20. *n.* 710. Verùm hæc praxis mihi ſemper ſcrupuloſa viſa eſt. Cautiùs aget Confeſſarius, ne ſcrupulis ſubjaceat, ſi petat licentiam abſolvendi aliquem à reſervatis, quæ tempore confeſſionis invenerit, ut providè monet Tambur. *cit. n.* 7. Idipſum ergo dicendum, quando Superior Regularis pro magno feſto, aut tempore viſitationis ad certos dies, v. g. intrà octiduum vel quindenam, dat licentiam omnibus eligendi ſibi Confeſſarium cum facultate abſolvendi â reſervatis pro unâ vice, niſi expreſsè limitaret ad reſervata jam commiſſa, prout certè laudabiliter quandôque faciunt, ut ſcilicet excludatur omnis fraudulenta & malitioſa confidentia (de qua mox) ut providè obſervat noſter Marchant mox citandus.

765 IV. At quid ſi pœnitens peccet in confidentiam licentiæ impetrandæ, aut ultrò offerendæ, vel jam oblatæ à Superiore pro magno feſto, tempore viſitationis: aut factæ à Pontifice privilegio pro certis temporibus, aut tempore Jubilæi?

℟. Peccare in confidentiam licentiæ vel gratiæ talis quis dicetur? quando licentia vel gratia conceſſa, vel certo tempori concedenda eſt motivum principale, & incentivum lapſûs, ſic, ut non tam fragilitas vel tentatio gravis urgeat, quippè, cui aliàs reſiſtere ſoleret; quàm ipſa licētia & facultas data vel danda moveat,

&

& urgeat ad peccandum: quia nimirùm scit se modò posse absolvi à reservatis, ideò se excitat, vel tentationi modicæ libens condescendit, ac vires malitiosè addit, utique novo gravi peccato, olente malitiã peccati contra Spiritũ S. Poteritne Confassarius adhuc talem absolvevere vi licentiæ vel gratiæ concessæ? ℟. Si in licentia vel gratia concessa nihil contrarium expressum est, atq; pœnitens de hac ipsa malitiosa confidentia verè doleat, séque accuset in Confessione, potest adhuc & debet absolvi. Quia confidentia illa non tollit potestatem, quæ datur à Superiore, sive à Pontifice in privilegio, vel Jubilæo. Ita cum aliis Tamburin. *cit. c.* 9. §. 2. Et Marchant noster *Tribun. p.* 1. *tract.* 2. *tit.* 4. *q.* 11. *dub.* 11. Secùs sine dubio esset: si contrarium in licentia vel privilegio expressum esset, prout quandóque exprimitur in Privilegiis Pontificum concedentibus Fratribus Minoribus pro certis temporibus, ut à peccatis omnibus etiam reservatis, à quocúnque approbato à Superioribus Ordinis absolvi possint, dommodò (aiunt Pontifices) *ex confidentia aliqua peccata non cõmittant*, quo casu eis nullatenùs talis indulgentia seu gratia suffragetur. Vide compendium Privilegiorum, *v. Absolutio extraordinaria quoad fratres, n.* 4. *&* 7. Et jam suprà insinuavi, hanc confidentiam etiam à Superioribus quandóque excludi. Atque hinc tandem confirmatur nostra responsio data. Si enim Pontifices vel Superio-

riores, quando id negare volunt, expressè negant, signum est, quòd si expressè non negent, tacitè saltem concedant. Caveat tamen homo ille, qui communi charitate abutitur, nè desuper aspiciat, & conterat illum Deus: concludit salubriter terrens Marchant in fine.

9. *Specialiter in Jubilæo.*

766 QUi tempore Jubilæi sæpius in peccata reservata relabitur, quamdiù necdum per executionem omnium operum requisitorum Jubilæum consecutus est, potest sæpius, & totiès, quotiès absolvi. Ex communi Marchant *cit. dub.* 11. Ratio est: quia Jubilæi potestas est amplissima, nec ad unam tantùm, vel alterám Confessionem restringitur: atque usque ad ultimum opus impletum semper durat potestas Jurisdictionis sacramentalis, cùm hæc ab Ecclesia liberaliter data sit, & referatur ad Jubilæum perfectè consequendum: unde qui qui vult Jubilæum consequi, potest per utramque hebdomadam (& hoc anno 1676. Passavii per duos menses, ita sua opera distribuere, ut in fine secundæ hebdomadæ (secundi mensis) ultimum opus perficiat, & sic totiès quotiès intra illud tempus absolvi. Iterùm væ illis, qui tantâ gratiâ abutuntur, & quod datur illis in salutem, malitiâ suâ accipiunt in perditionem, in confidentiam novæ gratiæ multiplicantes peccata reservata. Si tamen de damnata illa confidentia verè pœniteant ante finem

finem Jubilæi, & tam illa, quàm de reservatis ita commissis verè confiteantur, etiam illo tempore absolvi poterunt.

At veró, cùm quis semel in una hebdomada v.g. omnia opera requisita implevit, Jubilæum consecutus est, jam non poterit in altera hebdomada à peccatis reservatis post illa opera impleta commissis dennò absolvi, cùm in Bullis Jubilæorum contineatur, quòd quilibet Christi fidelis semel tantùm Jubilæum lucrari possit: authoritas autem absolvendi tantùm datur in ordine ad lucrandas indulgentias Jubilæi, ergò eo ipso, quo semel lucratus est in prima hebdomada, non poterit ampliùs lucrari in secunda, nec consequenter à reservato commisso in secunda hebdomada absolvi. Ita Communis DD. quòd si tamen quis maiori securitate, & certiùs impetrando Jubilæo etiam secundâ hebdomodâ opera requisita iteratò adimpleat, etiam iteratò à reservatis posse absolvi, probabiliter opinatur idem Marchant *ibidem*. sed vide latè ex professo de his Gobat, Tract de Jubilæo. hoc incidenter satis. 767

§. VI.

Specialia quoad Superiores.

I. SPecialiter Prælatus Regularis tenetur committere absolutionem reservatorum Confessario deputato in Conventu ita postulanti, quando casus occurrit, in quo eam committi Confessarius judicaverit. Ita expressè 768

 statuit

statuit Clemens VIII. in suprà allegato Decreto anno si 1593. Et confirmavit Urbanus VIII. cum hoc addito notantissimo. Sanctitas sua declaravit, ut si huiusmodi Regularium Confessariis casus alicuius reservati facultatem petentibus, Superior dare noluerit, possint nihilominùs Confessarii illâ vice pœnitentes Regulares, etiam facultate à Superiore non obtentà absolvere. Sunt verba Congregationis Cardinalium jussu eiusdem Urbani VIII. edita, & post dictum Decretum Clementis VIII. addita, ut videre est in Bullario *tom.* 4. *edit. Rom. fol.* 372. & referunt Lugo *d.* 20. *sect.* 4. Pelliz. *tom.* 2. *tract.* 8. *c.* 2. *n.* 52. extendens cum Dicastillo *d.* 11. *dub.* 20. *n* 339. id licere totiès diverso casu, quotiès Superior ita negat. Loquendo tamen semper de Confessariis pro Conventu deputatis. Non ergò aliis quibusvis Confessariis etsi doctis & probis ea facultas conceditur, ut contra Quintanadvenam rectè monet Tambur. *cit. c. n.* 41. Et hinc, quia in nostro Ordine Confessariis pro Conventibus deputatis, Provincialis generaliter committit & delegat facultatem absolvendi à reservatis, absque alio ad Superiorem recursu: etsi Superiorum permissu communiter non reservata confiteamur aliis Confessariis approbatis, ii tamen non sunt deputati pro Conventu juxta formam Decreti Clementis VIII. ac proindè, si iis petentibus Superior, seu justè, seu injustè negaret facultatem aliquem absolvendi

vendi à reservatis, non possunt nihilominus absolvere, quod valde notandum. Nam universaliter, quantumvìs injustè Superior neget facultatem talem Confessario (non ita deputato, ut suprà) non ideò poterit absolvere pœnitentem ratione negationis præcisè, ac directè sine onere, ut contra Henriquez & Dianam, ex communi docent Layman *sæpe cit. tr.* 6. *c.*13. & Lugo *cit. d.*20. *sect.* 4 sed solùm per accidens ratione necessitatis communicandi,&c. & indirectè, ac cum onere, opportuno tempore comparendi juxta dicta §. 3. ut bene notat Marchant *cit. dub.* 5. *fine.*

II. Si Prælatus Regularis existimet expediens fore, ut subdito petenti det facultatem confitendi casum reservatum alteri Sacerdoti, quem vel pœnitens elegit, vel ipse Prælatus destinavit, eam saltem ex charitate concedere obligatur : atque adeò universaliter : nullus Prælatus seu Superior Regularis potest licitè negare facultatem suam, seu licentiam, ut subdito, aut alteri confiteatur ; aut Confessario, ut audiat & absolvat, nisi ex justa & multùm rationabili causa, ob quam licentiam dare hìc & nunc non expedire judicet. Communissima DD. Suarez *d.* 30. *sect.* 4. Coninck *d.* 8. *dub.*14. Marchant *suprà.* Layman *c.* 12. *n.* 7. ratio urgens est : ne Sacramentum Pœnitentiæ in salutem animarum institutum nimìs grave accidat, atque occasio accipiatur reticendi peccata, cum Sacramenti irreverentia, 769

& sacrilegio, propriæque salutis jactura. Sicut rectè monet D. Thomas apud Layman *cit.* dicens: *Qui sunt multùm solliciti, ut conscientias subditorum per Confessionem sciant, multis laqueum damnationis injiciunt, & per consequens sibi ipsis.* Sic Sanctus. Atqui potestas ista reservandi peccata, data est in ædificationem, non in destructionem, aiunt Pontifices. Quare Superior absque ulla justa causa reservationem urgens, eámque licentiam negans, omninò ageret in destructionem subditorum, graviterque peccaret, minimùm contra charitatem, ut si advertat, nimiam subditi verecundiam ac timorem, minorem in confitendo libertatem periculum subticendi aliquod peccatum: imò etiam contra justitiam, utpotè si alioquin grave damnum subdito emergeret, utpotè infamia, revelatio Confessionis, alienæ culpæ injusta manifestatio, inimicitiæ graves &c. Ceterùm justa & rationabilis causa negandi eam facultatem, subditúmque ad se sistendum cogendi est, quando superior ita necessarium judicat, vel emendando reo, quia Confessarius petitus, vel facultatem petens, non videtur sufficiens ad consulendum bono spirituali pœnitentis: vel ad avertendum scandalum, vel grave nocumentum Communitati, aut tertio alicui imminens, cuius remedium efficacius ipse Superior adhibiturum se prudenter existimet &c. quæ prudentis Superioris arbitrio relinquuntur: quibus & similibus casibus pœ-

nitens

nitens recusans comparere, meritò censebitur indispositus ad absolutionem. In dubio autem semper præsumendum erit Superiorem habere justam causam denegandi, sicque absolutio adhuc dari non poterit ab inferiori.

III. Si Prælatus, vel Superior Regularis casum reservatum per seipsum cognoscendum rationabiliter arbitrans, vult pœnitentem sibi confiteri, tenetur audire totá eius Confessionem quoad materiam necessariam, scil. omnia eius peccata mortalia & reservata, & non reservata, & non potest solo casu reservato, vel peccatis reservatis auditis sacramentaliter absolvere, & reliqua alteri inferiori cōmittere, nisi urgente gravi necessitate, quali alioquin pœnitens excusatur ab integritate materiali Confessionis, aut quilibet Confessarius ab audiendis omnibus aliis peccatis pœnitentis. Ita communis, & mihi certa sententia. Navar. *c.* 26. *n.* 6. Suarez, Laym. March. & alii pasșim. (contra graves DD. D. Anton. Paludan. Caietan. Henriq. Sa, absolutè docentes Prælatum, à solis reservatis etiam citra necessitatē absolvere posse, & hanc esse Ecclesiæ consuetudinē verùm DD. cit. meritò negant talem consuetudinem apud bonos & doct. Prælatos vigere) ratio urgens est: quia integritas materialis Confessionis omnium peccatorum mortalium est juris divini ad proprietatem Sacramenti pertinens: Superior autem habens potestatem reservandi, & reservata absolvendi, non ideò habet potestatem 770

 dispen-

dispensandi, vel aliter disponendi in jure divino: ergò &c. Quòd si ergò Superior negotiis impeditus totam subditi Confessionem audire non possit, aut certè non velit, nihil audiat sacramentaliter, aut audito sub sigillo secreti solo casu reservato, reservationem vel censuram tollat, atq; non absolutū ad Confessarium inferiorē remittat, pro integra confessione peccatorū, tam reservati, quàm aliorum peccatorum mortaliū faciendâ, & ab omnibus directè absolvendum. Potéstq; Superior auditis ita solis reservatis, aut ipse pœnitenti pœnitentiam secretam imponere, aut taxare pœnitentiam injungendam à Confessario delegato vel eligendo à pœnitente, prout huius spirituali saluti expedire in Domino videbitur: quam nimirùm pœnitentiam taxatam tenebitur Confessarius injungere & pœnitens acceptare sub mortali, si à reservatis absolvi velit.

771 §. Insuper potest Prælatus Ordinum Regularium interdùm antecedenter committere Confessariis inferioribus potestatem directè absolvendi à peccatis gravioribus, præsertim reservatis, cum onere imponendo Pœnitenti, ut posteà se sistat Superiori, eique peccata illa sub sigillo Confessionis vel secreti aperiat ad salubrem animæ eius curationem, ut ex Suarez & Coninck monet Laym. *cit. c.*12. *n.* 12. *ad fin.*

772 IV. Tandèm, si Pœnitenti grave accidat, peccatum reservatum extrà Sacramentum Confessionis Prælato manifestare, ipse verò

ob

ob justum impedimentum integram eius Confessionem audire non possit, atque insuper expedire non judicet alteri Confessario causam committere, his omnibus concurrentibus, poterit Prælatus, seu Superior, auditis solis reservatis, sacramentaliter absolvere, ut absolutio directè cadat super audita, indirectè verò super alia, quæ ob moralem impossibilitatem audiri non potuerunt. Ita communis DD. Navarrus, Suarez, Coninck, Layman, Lugo *ll. cc.* quanquàm omnes fateantur casum hunc esse rarissimum. At controversum est inter DD. utrùm tunc pœnitens unà cum aliis suis mortalibus, à quibus directè absolutus non fuit à Superiore, teneatur alteri Confessario etiam ipsum peccatum reservatum directè à Superiore absolutum iteratò confiteri. Affirmant Caietanus, Henriquez, Sa, alii non pauci Quia uni eidémque Sacerdoti omnia peccata mortalia explicare oportet. Sed rectiùs negant alii communiùs. Suarez *d.* 31. *sect.* 1. *n.* 10. Layman *n.* 10. alii pasśim. Ratio est: quia id universaliter verum est, ut si ob moralem impossibilitatem priori Confessario non omnia peccata explicata fuerunt, sed aliqua tantùm, absolutione legitimâ secutâ, posteà sola peccata anteà non explicata & indirectè tantùm absoluta, cum onere, ut etiam directè clavibus sujiciantur, alteri Confessario explicare ac confiteri teneatur: cur jd ergò non habeat locum respectu Confessarii Superioris, in

 nostro

nostro casu? Sunt quidem omnia peccata mortalia eidem Sacerdoti explicanda ordinariè & per se, non item in casu extraordinario & per accidens, sicut patet in eo, qui unum, seu plura peccata confiteri inculpabiliter oblitus est, vel ob periculum revelationis, aliámve justam causam explicare non potuit, prout visum est suis locis, &c.

SECTIO III.

De bonitate & scientia Confessarij.

QVÆSTIO I.

Ordine 48.

Quæ bonitas requiritur in Confessario?

773 I. DUplex requiritur bonitas, *legalis & moralis*. Bonitas legalis requisita est, ut careat impedimento Canonico auferente, vel impediente Jurisdictionem, alioquin etiam invalidè absolvet: ut scilicet non sit excommunicatus non toleratus, utpotè nominatim denuntiatus, vel notorius percussor Clerici, item non suspensus, depositusq; degradatus. Excommunicatus autem toleratus validè absolvet ex concessione Concilii Constantiensis. *c. ad evitanda*; imò etiam licitè, si à fidelibus requiratur: secùs, si seipsum ingerat: nam concessio illa facta est in favorem fide-

lium

lium tantùm, non autem in favorem excommunicati.

II. Bonitas moralis ad licitè Sacramentum ministrandum requisita est, ut Confessarius absolvens sit in statu gratiæ, juxta communissimum sensum DD. Ratio sumitur ex ipsa ordinatione, quâ datur Spiritus S. id est, gratia S. Spiritus in ordine, ad hoc ministerium debitè exercendum, dicente Episcopo verba Christi. *Joan.* 20. *accipite Spiritum sanctum &c.* quam proindè gratiam ad illud ministerium servare, vel amissam suscitare tenetur juxta illud 2. *ad Timoth.* 1. *admoneo te, ut resuscites gratiam, quæ est in te, per impositionem manuum mearum.* 774

III. Qui scienter & actu existens in peccato mortali, cùm Sacramentum ministrat, confessiones audit & absolvit, mortaliter peccat secundùm omnes. Ratio jam dicta est, committitur autem peccatum in ipsa prima absolutione, & non anteà, etsi eâdem vice plures absolvat, qui eodem continuo ministerio, non plura distincta, ut volunt sanè multi, sed unum tantùm numero peccatum committit, ut sufficiat posteà confiteri: ministravi Sacramentum semel, juxtà probabilem sententiam Recent. Jam alibi indicatum. 775

IV. Confessarius sibi conscius peccati mortalis, antequàm Confessiones audiat, saltem antequàm absolvat, tenetur vel confiteri, vel elicere contritionem, secundùm communem sen- 776

ſenſum DD. Ratio iterùm ex dictis ſequitur, quòd ſi tamen ex improviſo vocatus ad ægrotum, ſe tam citò colligere non poſſit ad contritionem eliciendam, aut certè falsò credat ſe elicuiſſe, tunc non peccare abſolvendo, concedunt iidem PP. paſsim, etiam Lugo & Tambur *l. c.* Verùm univerſaliter loquendo probabiliſſimè tutum eſt, Confeſſarium tunc nec teneri confiteri, nec elicere contritionem, cùm de neutro ullum extet præceptum, niſi pro Sacramento Evchariſtiæ: idque potiùs in ordine ad ipſius paſſivam ſuſceptionem, quàm adminiſtrationem, uti explicat Concil. Trid. *ſeſſ.* 13. *c.* 7. Deindè Confeſſio ſæpiſſimè præmitti nequit: contritio autem perfecta ſæpe etiam moraliter impoſſibilis, & plerúmque incerta eſt. *S*ufficit ergò Confeſſario habere actualem averſionem ab omni peccato, & voluntate peccandi, per pium motum & converſionem ad Deum, cũ propoſito opportunè confitendi. Hoc enim ſufficit, ut dicatur ſe verè præparare ad gratiam, & facere quantùm in ſe eſt, juxta præſentem obligationem; ſic enim reverâ non actu, etſi adhuc habitu exiſtit in ſtatu peccati mortalis. Sic benè & ſolidè noſter Marchant *Trib. p.* 2. *tract.* 2. *tit.* 5. *q.* 2. Hæc tamen ſecundùm indulgentiam dicuntur ad ſolatium Sacerdotum infirmorum & occaſionibus expoſitorum, non autem conſuluntur, præſertìm Religioſis.

QUÆ-

QUÆSTIO II.

Ordine 49.

Quæ ſcientia requiritur ad Confeſſarium?

§. I.

Ut validè abſolvat.

UT Confeſſarius validè abſolvat, requiritur & ſufficit cognitio diſtincta formæ, 777
& ſaltem confuſa peccatorũ ſub ratione confuſa peccati vel offenſæ Dei, ut nimirùm hìc & nunc ſaltem confusè apprehendat, pœnitentem offendiſſe Deum, eſſe peccatorem &c. etſi nullum judicium formare de qualitate peccatorum, & diſpoſitione pœnitentis poſſit, ideóque abſolvendo, ſine dubio mortaliter peccet: ita communis DD. Ratio eſt: quia hoc judicium principaliter inſtitum eſt ad miſericordiam & liberationem peccatoris cum dolore & emendationis propoſito confitentis peccata ſua: ergò ſuppoſitâ verâ diſpoſitione pœnitentis, ad hanc miſericordiam & liberationem impetrandam, non requiritur, niſi vera poteſtas & Jurisdictio Miniſtri, cum debita intentione & forma confusè ſaltem peccatum agnoſcentis. Nam diſtinctam peccatorum cognitionem non requiri, patet in moribundis, aut aliàs impeditis peccata ſua explicare: unde Confeſſio tali ignaro Sacerdoti, etiam ignoranti peccata tua eſſe mortalia, imò putanti eſſe venialia tantùm &c. bonâ fide

de facta, valida est, nec posteà repetenda, ut alibi dictum: etsi remaneant obligationes ex peccatis ortæ. v.g. etsi propter ignorantiam à Confessario de iis admonitus non fueris, ut omnes observant.

§. II.

Ut licitè absolvat?

778 CONfessarius, ut licitè audiat Confessiones & absolvat, tenetur habere scientiam omnium ad officium suum, quà Judex, quà Medicus, & Doctor spiritualis est, debitè & fructuosè exercendum requisitorum: adeóque necessariò scire debet sequentia:

I. Quà Judex debet scire 1. quænam sint peccata mortalia & venialia, saltem ex genere suo in qualibet materia præceptorum divinorum vel Ecclesiasticorum. 2. Debet scire peccatorum species & circumstantias speciem mutantes, vel alias necessariò explicandas in Confessione. 3 Debet scire oblig tiones & onera, quæ per ipsa peccata communiter contrahi solent: ut sunt restitutiones bonorum, famæ, vel fortunæ, satisfactiones pro injuria &c. 4. Debet scire casus reservatos & censuras, saltem, à quibus ipse absolvere non potest: nam eorum casuum vel censurarum, à quibus absolvere potest, sufficit habere cognitionem confusam, & intentionem semper ab iis absolvendi, si opus fuerit, ut *sect. præced.* jam monui: item si Clericorum Confessiones audiat, nosse de-

debet, quibus casibus incurratur suspensio & irregularitas: 5. Principaliter debet scire requisita in pœnitente ad bonam dispositionem, validámque absolutionem: utpotè qualis requiratur dolor, confessio, propositum &c. & hæc, ut Judex.

II. Ut medicus debet scire omnia peccatorum & tentationum remedia, & modos, quibus pœnitens à peccatis resurgere possit, alia consulendo, alia prohibendo &c. pro quibus legendi sunt Authores obvii, & singulariter Joan. Busæus in Panario & Pancarpio. 779

III. Ut spiritualis Doctor, debet scire resolutiones casuum & obligationum, quæ ex peccatis oriuntur: quò spectant impedimenta & casus Matrimonii, status Clericalis ac Religiosi. 780

IV. Ut Judex, Medicus, Doctor, ut licitè absolvat, debet intelligere omnia peccata confitentis, quantùm rationabiliter potest, & saltem se reflectere super omnia mortalia, quando proferuntur à pœnitente, non tamen opus est, ut reflectat se super singula, seu singula in memoria habeat, quando actu obsolvit, sed sufficit, quòd tunc statum pœnitentis in genere apprehendat, unde qui absolvit eum, cuius peccatum aliquod, vel aliqua mortalia per notabilem negligentiam, vel ignorantiam non intellexit, graviter peccat, absolutio tamen valida erit, sicut & Confessio tali incurio bonâ fide facta, ut ex communi docet Layman 781

l. 4.

l. 2. tract. 6. c. 9. n. 5. quin nec valida solùm est absolutio, sed culpâ quoque vacabit, si ex inculpabili inadvertentia, distractione &c. item propter somnum gravantem, cantum, impeditam linguam confitentis aliquod peccatum elabatur. Ut omnes observant, quia ex una parte essentia & effectus Sacramenti consistere potest, absque integra & specifica peccatorum explicatione, si sine culpa pœnitentis omittatur, & consequenter etiam sine integra eorum cognitione in Confessario: ex altera autem parte in ministerio non ad extrema & moraliter quasi impossibilia Ministros suos obligat Ecclesia, sed tantùm ad diligentiam ordinariam & humanam, quòd si tamen quocùnque casu pœnitens post Confessionem intelligat, unum vel plura peccata mortalia non fuisse intellecta à Confessario, debet ea repetere in sequenti Confessione, sive eidem, sive alteri Confessario faciendâ, ut rectè monet Layman *ibidem.* vide dicta & hùc refer ea, quæ c. 3. de integritate Confessionis invenies.

§. III.

Qualiter Confessarius tenetur prædicta scire?

782 NOn tenetur Confessarius prædicta omnia scire exactè, resolutè, vel memoriter, scilicet ita, ut de ijs omnibus resolutè differere, vel

vel illa recitare possit, quod viris etiam doctis foret impossibile, sed sufficit omnia illa scire mediocriter, & in habitu, ita, ut quando à pœnitente proponuntur de qualitate & gravitate actus, eiúsque obligationibus possit prudenter dijudicare, aut saltem prudenter dubitare in ordine ad ulterius studium, inquisitionem aut consultationem, libros aut doctiores consulendo: hoc enim tantùm requiritur ad formandum judicium in hoc foro, ut ex communi etiam docet Layman *c.13.n.1.* Dico autem, *prudenter dubitare*, dubio scilicet fundamentali orto ex notitia acquisita, non autem solo dubio ignorantiæ, quo ignarus quisque de re quâvis dubitare potest. Dein certum est majorem, minorémve scientiam requiri pro diversitate locorum, & pœnitentium, minor enim scientia requiritur & sufficit in simplici Parocho vel audiente solos Rusticos, quàm in Confessario, qui in Civitate, emporio, aulis Principum, pœnitentiariis exponitur ad audiendas confessiones: item in eo, qui Moniales tantùm, quàm in eo, qui Clericos, vel Religiosos audit. Vide Layman *ibidem*, & ab eo citatos.

783 Cæterùm quamvis, ut dictum, Confessarius actu audiens confessiones, teneatur advertere ad qualitatem peccatorum in genere suo, quatenùs proponuntur à pænitente, non tamen tenetur semper ferre determinatum judicium de quantitate vel qualitate peccati in individuo, videlicet, an hoc peccatum hîc & nunc sit

& sacrilegio, propriæque salutis jactura. Sicut rectè monet D. Thomas apud Layman *cit.* dicens: *Qui sunt multùm solliciti, ut conscientias subditorum per Confessionem sciant, multis laqueum damnationis injiciunt, & per consequens sibi ipsis.* Sic Sanctus. Atqui potestas ista reservandi peccata, data est in ædificationem, non in destructionem, aiunt Pontifices. Quare Superior absque ulla justa causa reservationem urgens, eámque licentiam negans, omninò ageret in destructionem subditorum, graviterque peccaret, minimùm contra charitatem, ut si advertat, nimiam subditi verecundiam ac timorem, minorem in confitendo libertatem periculum subticendi aliquod peccatum: imò etiam contra justitiam, utpotè si alioquin grave damnum subdito emergeret, utpotè infamia, revelatio Confessionis, alienæ culpæ injusta manifestatio, inimicitiæ graves &c. Ceterùm justa & rationabilis causa negandi eam facultatem, subditúmque ad se sistendum cogendi est, quando superior ita necessarium judicat, vel emendando reo, quia Confessarius petitus, vel facultatem petens, non videtur sufficiens ad consulendum bono spirituali pœnitentis: vel ad avertendum scandalum, vel grave nocumentum Communitati, aut tertio alicui imminens, cuius remedium efficacius ipse Superior adhibiturum se prudenter existimet &c. quæ prudentis Superioris arbitrio relinquuntur: quibus & similibus casibus pœnitens

nitens recuſans comparere, meritò cenſebitur indiſpoſitus ad abſolutionem. In dubio autem ſemper præſumendum erit Superiorem habere juſtam cauſam denegandi, ſicque abſolutio adhuc dari non poterit ab inferiori.

III. Si Prælatus, vel Superior Regularis casum reſervatum per ſeipſum cognoſcendum rationabiliter arbitrans, vult pœnitentem ſibi confiteri, tenetur audire totã eius Confeſſionem quoad materiam neceſſariam, ſcil. omnia eius peccata mortalia & reſervata, & non reſervata, & non poteſt ſolo caſu reſervato, vel peccatis reſervatis auditis ſacramentaliter abſolvere, & reliqua alteri inferiori cõmittere, niſi urgente gravi neceſſitate, quali alioquin pœnitens excuſatur ab integritate materiali Confeſſionis, aut quilibet Confeſſarius ab audiendis omnibus aliis peccatis pœnitentis. Ita communis, & mihi certa ſententia. Navar. *c.* 26. *n.* 6. Suarez, Laym. March. & alii paſsìm. (contra graves DD. D. Anton. Paludan. Caietan. Henriq. Sa, abſolutè docentes Prælatum, à ſolis reſervatis etiam citra neceſſitatẽ abſolvere poſſe, & hanc eſſe Eccleſiæ conſuetudinẽ verùm DD. cit. meritò negant talem conſuetudinem apud bonos & doct. Prælatos vigere) ratio urgens eſt: quia integritas materialis Confeſſionis omnium peccatorum mortalium eſt juris divini ad proprietatem Sacramenti pertinens: Superior autem habens poteſtatem reſervandi, & reſervata abſolvendi, non ideò habet poteſtatem 770

dispensandi, vel aliter disponendi in jure divino: ergò &c. Quòd si ergò Superior negotiis impeditus totam subditi Confessionem audire non possit, aut certè non velit, nihil audiat sacramentaliter, aut audito sub sigillo secreti solo casu reservato, reservationem vel censuram tollat, atq; non absolutũ ad Confessarium inferiorẽ remittat, pro integra confessione peccatorũ, tam reservati, quàm aliorum peccatorum mortaliũ faciendâ, & ab omnibus directè absolvendum. Potéstq; Superior auditis ita solis reservatis, aut ipse pœnitenti pœnitentiam secretam imponere, aut taxare pœnitentiam injungendam à Confessario delegato vel eligendo à pœnitente, prout huius spirituali saluti expedire in Domino videbitur: quam nimirùm pœnitentiam taxatam tenebitur Confessarius injungere & pœnitens acceptare sub mortali, si à reservatis absolvi velit.

771 §. Insuper potest Prælatus Ordinum Regularium interdùm antecedenter committere Confessariis inferioribus potestatem directè absolvendi à peccatis gravioribus, præsertìm reservatis, cum onere imponendo Pœnitenti, ut posteà se sistat Superiori, eique peccata illa sub sigillo Confessionis vel secreti aperiat ad salubrem animæ eius curationem, ut ex Suarez & Coninck monet Laym. *cit. c.12. n. 12. ad fin.*

772 IV. Tandèm, si Pœnitenti grave accidat, peccatum reservatum extrà Sacramentum Confessionis Prælato manifestare, ipse verò

ob

ob justum impedimentum integram eius Confessionem audire non possit, atque insuper expedire non judicet alteri Confessario causam committere, his omnibus concurrentibus, poterit Prælatus, seu Superior, auditis solis reservatis, sacramentaliter absolvere, ut absolutio directè cadat super audita, indirectè verò super alia, quæ ob moralem impossibilitatem audiri non potuerunt. Ita communis DD. Navarrus, Suatez, Coninck, Layman, Lugo *ll. cc.* quanquàm omnes fateantur casum hunc esse rarissimum. At controversum est inter DD. utrùm tunc pœnitens unà cum aliis suis mortalibus, à quibus directè absolutus non fuit à Superiore, teneatur alteri Confessario etiam ipsum peccatum reservatum directè à Superiore absolutum iteratò confiteri. Affirmant Caietanus, Henriquez, Sa, alii non pauci Quia uni eidémque Sacerdoti omnia peccata mortalia explicare oportet. Sed rectiùs negant alii communiùs. Suarez *d.* 31. *sect.* 1. *n.* 10. Layman *n.* 10. alii pafsim. Ratio est: quia id universaliter verum est, ut si ob moralem impossibilitatem priori Confessario non omnia peccata explicata fuerunt, sed aliqua tantùm, absolutione legitimâ secutâ, posteà sola peccata anteà non explicata & indirectè tantùm absoluta, cum onere, ut etiam directè clavibus sujiciantur, alteri Confessario explicare ac confiteri teneatur: cur jd ergò non habeat locum respectu Confessarii Superioris, in

nostro casu? Sunt quidem omnia peccata mortalia eidem Sacerdoti explicanda ordinariè & per se, non item in casu extraordinario & per accidens, sicut patet in eo, qui unum, seu plura peccata confiteri inculpabiliter oblitus est, vel ob periculum revelationis, aliámve justam causam explicare non potuit, prout visum est suis locis, &c.

SECTIO III.

De bonitate & scientia Confessarij.

QVÆSTIO I.

Ordine 48.

Quæ bonitas requiritur in Confessario?

773 I. DUplex requiritur bonitas, *legalis & moralis.* Bonitas legalis requisita est, ut careat impedimento Canonico auferente, vel impediente Jurisdictionem, alioquin etiam invalidè absolvet: ut scilicet non sit excommunicatus non toleratus, utpotè nominatim denuntiatus, vel notorius percussor Clerici, item non suspensus, depositusque, degradatus. Excommunicatus autem toleratus validè absolvet ex concessione Concilii Constantiensis. *c. ad evitanda*; imò etiam licitè, si à fidelibus requiratur: secùs, si seipsum ingerat: nam concessio illa facta est in favorem fidelium

lium tantùm, non autem in favorem excommunicati.

II. Bonitas moralis ad licitè Sacramentum 774
ministrandum requisita est, ut Confessarius absolvens sit in statu gratiæ, juxta communissimum sensum DD. Ratio sumitur ex ipsa ordinatione, quâ datur Spiritus S. id est, gratia S. Spiritus in ordine, ad hoc ministerium debitè exercendum, dicente Episcopo verba Christi. *Joan.* 20. *accipite Spiritum sanctum &c.* quam proindè gratiam ad illud ministerium servare, vel amissam suscitare tenetur juxta illud 2. *ad Timoth.* 1. *admoneo te, ut resuscites gratiam, quæ est in te, per impositionem manuum mearum.*

III. Qui scienter & actu existens in pecca- 775
to mortali, cùm Sacramentum ministrat, confessiones audit & absolvit, mortaliter peccat secundùm omnes. Ratio jam dicta est, committitur autem peccatum in ipsa prima absolutione, & non anteà, etsi eâdem vice plures absolvat, qui eodem continuo ministerio, non plura distincta, ut volunt sanè multi, sed unum tantùm numero peccatum committit, ut sufficiat posteà confiteri: ministravi Sacramentum semel, juxtà probabilem sententiam Recent. Jam alibi indicatum.

IV. Confessarius sibi conscius peccati mor- 776
talis, antequàm Confessiones audiat, saltem antequàm absolvat, tenetur vel confiteri, vel elicere contritionem, secundùm communem

sen-

sensum DD. Ratio iterùm ex dictis sequitur, quòd si tamen ex improviso vocatus ad ægrotum, se tam citò colligere non possit ad contritionem eliciendam, aut certè falsò credat se elicuisse, tunc uon peccare absolvendo, concedunt iidem PP. passim, etiam Lugo & Tambur *l. c.* Verùm universaliter loquendo probabilissimè tutum est, Confessarium tunc nec teneri confiteri, nec elicere contritionem, cùm de neutro ullum extet præceptum, nisi pro Sacramento Eucharistiæ: idque potiùs in ordine ad ipsius passivam susceptionem, quàm administrationem, uti explicat Concil. Trid. *sess.* 13. *c.* 7. Deindè Confessio sæpissimè præmitti nequit: contritio autem perfecta sæpe etiam moraliter impossibilis, & plerúmque incerta est. Sufficit ergò Confessario habere actualem aversionem ab omni peccato, & voluntate peccandi, per pium motum & conversionem ad Deum, cũ proposito opportunè confitendi. Hoc enim sufficit, ut dicatur se verè præparare ad gratiam, & facere quantùm in se est, juxta præsentem obligationem; sic enim reverâ non actu, etsi adhuc habitu existit in statu peccati mortalis. Sic benè & solidè noster Marchant *Trib. p. 2. tract. 2. tit. 5. q. 2.* Hæc tamen secundùm indulgentiam dicuntur ad solatium Sacerdotum infirmorum & occasionibus expositorum, non autem consuluntur, præsertìm Religiosis.

QUÆ-

QVÆSTIO II.

Ordine 49.

Quæ scientia requiritur ad Confessarium?

§. I.

Ut validè absolvat.

UT Confessarius validè absolvat, requiritur & sufficit cognitio distincta formæ, & saltem confusa peccatorũ sub ratione confusa peccati vel offensæ Dei, ut nimirùm hìc & nunc saltem confusè apprehendat, pœnitentem offendisse Deum, esse peccatorem &c. etsi nullum judicium formare de qualitate peccatorum, & dispositione pœnitentis possit, ideóque absolvendo, sine dubio mortaliter peccet: ita communis DD. Ratio est: quia hoc judicium principaliter institum est ad misericordiam & liberationem peccatoris cum dolore & emendationis proposito confitentis peccata sua: ergò suppositâ verâ dispositione pœnitentis, ad hanc misericordiam & liberationem impetrandam, non requiritur, nisi vera potestas & Jurisdictio Ministri, cum debita intentione & forma confusè saltem peccatum agnoscentis. Nam distinctam peccatorum cognitionem non requiri, patet in moribundis, aut aliàs impeditis peccata sua explicare: unde Confessio tali ignaro Sacerdoti, etiam ignoranti peccata tua esse mortalia, imò putanti esse venialia tantùm &c. bonâ fide 777.

de

de facta, valida est, nec posteà repetenda, ut alibi dictum: etsi remaneant obligationes ex peccatis ortæ. v.g. etsi propter ignorantiam à Confessario de iis admonitus non fueris, ut omnes observant.

§. II.

Ut licitè absolvat?

778 CONfessarius, ut licitè audiat Confessiones & absolvat, tenetur habere scientiam omnium ad officium suum, quà Judex, quà Medicus, & Doctor spiritualis est, debitè & fructuosè exercendum requisitorum: adeóque necessariò scire debet sequentia:

I. Quà Judex debet scire 1. quænam sint peccata mortalia & venialia, saltem ex genere suo in qualibet materia præceptorum divinorum vel Ecclesiasticorum. 2. Debet scire peccatorum species & circumstantias speciem mutantes, vel alias necessariò explicandas in Confessione. 3 Debet scire oblig tiones & onera, quæ per ipsa peccata communiter contrahi solent: ut sunt restitutiones bonorum, famæ, vel fortunæ, satisfactiones pro injuria &c. 4. Debet scire casus reservatos & censuras, saltem, à quibus ipse absolvere non potest: nam eorum casuum vel censurarum, à quibus absolvere potest, sufficit habere cognitionem confusam, & intentionem semper ab iis absolvendi, si opus fuerit, ut *sect. praced.* jam monui: item si Clericorum Confessiones audiat, nosse de-

debet, quibus casibus incurratur suspensio & irregularitas: 5. Principaliter debet scire requisita in pœnitente ad bonam dispositionem, validámque absolutionem: utpotè qualis requiratur dolor, confessio, propositum &c. & hæc, ut Judex.

II. Ut medicus debet scire omnia peccatorum & tentationum remedia, & modos, quibus pœnitens à peccatis resurgere possit, alia consulendo, alia prohibendo &c. pro quibus legendi sunt Authores obvii, & singulariter Joan. Busæus in Panario & Pancarpio. 779

III. Ut spiritualis Doctor, debet scire resolutiones casuum & obligationum, quæ ex peccatis oriuntur: quò spectant impedimenta & casus Matrimonii, status Clericalis ac Religiosi. 780

IV. Ut Judex, Medicus, Doctor, ut licitè absolvat, debet intelligere omnia peccata confitentis, quantùm rationabiliter potest, & saltem se reflectere super omnia mortalia, quando proferuntur à pœnitente, non tamen opus est, ut reflectat se super singula, seu singula in memoria habeat, quando actu obsolvit, sed sufficit, quòd tunc statum pœnitentis in genere apprehendat, unde qui absolvit eum, cuius peccatum aliquod, vel aliqua mortalia per notabilem negligentiam, vel ignorantiam non intellexit, graviter peccat, absolutio tamen valida erit, sicut & Confessio tali incurio bonâ fide facta, ut ex communi docet Layman 781

l. 4.

vel illa recitare possit, quod viris etiam doctis foret impossibile, sed sufficit omnia illa scire mediocriter, & in habitu, ita, ut quando à pœnitente proponuntur de qualitate & gravitate actus, eiúsque obligationibus possit prudenter dijudicare, aut saltem prudenter dubitare in ordine ad ulterius studium, inquisitionem, aut consultationem, libros aut doctiores consulendo: hoc enim tantùm requiritur ad formandum judicium in hoc foro, ut ex communi etiam docet Layman *c.* 13. *n.* 1. Dico autem, *prudenter dubitare*, dubio scilicet fundamentali orto ex notitia acquisita, non autem solo dubio ignorantiæ, quo ignarus quisque de re quâvis dubitare potest. Dein certum est majorem, minorémve scientiam requiri pro diversitate locorum, & pœnitentium, minor enim scientia requiritur & sufficit in simplici Parocho vel audiente solos Rusticos, quàm in Confessario, qui in Civitate, emporio, aulis Principum, pœnitentiariis exponitur ad audiendas confessiones: item in eo, qui Moniales tantùm, quàm in eo, qui Clericos, vel Religiosos audit. Vide Layman *ibidem*, & ab eo citatos.

Cæterùm quamvis, ut dictum, Confessarius 783
actu audiens confessiones, teneatur advertere ad qualitatem peccatorum in genere suo, quatenùs proponuntur à pænitente, non tamen tenetur semper ferre determinatum judicium de quantitate vel qualitate peccati in individuo, videlicet, an hoc peccatum hîc & nunc sit

peccatum mortale vel veniale, quia tale determinatum judicium de qualitate, & quantitate malitiæ peccatorum in individuo, etiam ſæpè maximè vulgarium, ut blaſphemiæ, omiſſionis Sacri, violationis jeiunij &c. ſæpiſſimè impoſſibile eſt, ac etiam apud emeritiſſimum Theologum Caſus enim peccatorum in individuo infinitis ferè modis alterantur quoad maiùs & minùs, ex circumſtantiis aggravantibus, minuentibus, excuſantibus, utpotè ex perfectione vel imperfectione actûs, indeliberatione, paſſione, &c. ex quantitate materiæ, neceſſitate, difficultate, concurſu diverſarum rerum, ratione quarum ea, quæ de ſe peccata mortalia ſunt, venialia, aut nulla fiunt, aut econtrà, ut patuit in materia de peccatis, ex quibus nonnunquam judicium ita ſuſpenſum tenetur, ut nullatenùs prudenter in alteram partem inflecti poſſit. Sufficit ergò, ſi gravitatem & qualitatem malitiæ ſecundùm ſe dijudicet, aut ſaltem in genere pænitentem peccâſſe agnoſcat, etſi ad gradum peccati mortalis certò illam determinare non poſſit.

§. IV.

Qualiter Confeſſarius prædicta ignorando peccat?

784 I. QUi enumerata ſuperiùs ita ignorat, ut in illis ſibi propoſitis communiter & rationabiliter nequeat dijudicare, aut ſaltem prudenter dubitare, ad conſultationem vel ſtu-

ſtudium neceſſarium, peccat mortaliter miniſterio confeſſionis ſe exponens, quia tunc verè idoneus Judex cenſeri non poteſt ideóq; perversè tanto miniſterio ſe ingerit, niſi quandóque aliundè excuſetur.

II. Excuſat autem 1. Parvitas materiæ, 785
utpotè circa veniale tantùm, quæ, quia non ſunt materia neceſſaria, non tenetur Confeſſarius determinatè dijudicare, ſed ſufficit in genere dijudicare pænitentem peccâſſe, ſeu peccatum aliquod agnoſcere. 2. Excuſat inadvertentia aliqua humana, vel labilitas memoriæ, quia, ut dicitur: quandóque bonus dormitat Homerus, ex quo Confeſſario aliàs timorato & diligenti, ſcrupulandum non eſt. 3. Excuſat gravis neceſſitas, utpotè in articulo vel periculo mortis: tempore peſtis: quando adeſt obligatio communicandi vel celebrandi, & alius Confeſſarius ſufficienter doctus non adeſt: aut quando aliquis longo tempore cum aliquo detrimento deberet expectare, tunc enim, ſicut pænitenti licebit confiteri Sacerdoti ignoranti, ita & eidem licebit talem audire; quia neceſſitas non habet legem, & charitatis eſt latum mandatum nimis. 4. Excuſare etiam poteſt: ſi pænitens doctus rationabiliter volens confiteri, nec alium ſufficientem ſcienter commodè habere poteſt, ſuppleat ignorantiam Confeſſarij, utpotè ei aperiendo qualitatem, gravitatem, & circumſtantiam ſui peccati, ita ut non ſit opus aliquo examine

vel judicio: non autem sufficeret, quòd ipse pænitens solùm intelligat suum peccatum, sed etiam debet ipsi Confessario ignaro notum facere, ut providè observat Marchant *l. c.*

786 III. Confessarius ignarus ex ignorantia absolvens, quem absolvere non poterat ob reservationem peccati, vel indispositionem pænitentis, dupliciter peccat mortaliter: nimirùm & actuali sacrilegio indebitè absolvendo, & ignorantia eorum, quæ ad officium suum spectant, ratione cuius versatur in continuo statu peccati mortalis omissionis, quamdiù necessariam scientiam sibi comparare culpabiliter negligit: imò nisi congruam diligentiam syncerè proponat, ipsémet Confitens ab alio Confessario absolvi non poterit, utpotè indispositus defectu necessarij propositi emendandi negligentiam illã mortalem: quod amore Dei & salutis suæ notent Confessarij incurij, qui ignorantiæ suæ conscij, tamen omne prorsùs casuum conscientiæ studium omninò negligunt.

787 IV. Restat quæstio, quid si Superior per obedientiam præcipiat Confessario tali ignaro, audire confessiones? Dicendum cum distinctione. 1. Superior ipse, quicunque Confessarium ignarum eorum, quæ ad hoc ministerium pertinent, scienter instituens, admittit, aut per obedientiam adigit ad audiendas confessiones, peccat mortaliter certissimo omnium consensu: Et hinc 2. Sacerdos suæ igno-

arntiæ

rantiæ omninò sine ulla tergiversatione conscius, (extrà casus necessarios suprà expositos) non potest obedire Prælato per obedientiam præcipienti, ut Confessiones audiat, atque adeò adhuc audiendo peccat mortaliter: certum apud omnes. Ratio utriusque est, quia nemo potest præcipere, nec obedire in materia certa peccati: atqui extra casus necessarios peccat ignarus Sacerdos audiendo confessiones, ut dictum est, ergò &c. 3. Si Confessarius solùm dubius sit & anxius de sua sufficientia, tenetur dubietatem saltem practicè deponere, estò remaneat speculativè dubius & anxius, & Prælato præcipienti, ut confessiones audiat, obedire obligatur. Communissima cum D. Thoma, Navarro, aliis, & Layman *cap* 13.*n*.1.

Ratio certa petenda est ex materia de Legibus vel conscientia: quia in dubio possidet lex obedientiæ: & scientia ac conscientia Superioris præferenda est nostræ dubietati, timori, vel opinationi. 4. Confessarius in examine Ordinariorum legitimè approbatus, & aliàs faciens, quantùm in se est, potest liberè dubitationes, suspiciones, & scrupulos ignorantiæ suæ & inidoneitatis deponere, & confessiones audire, ut rectè resolvit Marchant. Ratio est: quia Ecclesia sic approbatum, idoneum judicat in Concil. Trident. quod sufficit ad licitam huius Sacramenti administrationem, quamdiù tibi de defectu vel inidoneitate certò vel probabiliter non constat. Dices: Approbatus

quidem ſum, ſed in exercitio experior me multa ignorare, & hallucinatum eſſe. ℟. Studio & exercitio ſufficientiam augeri & perfici. Undè ſi rationabiliter de aliqua materia dubitas, vel ignorantiam tuam advertis, debes ſingulari lectione vel conſultatione ſupplere, &, ut dixi, facere quantùm in te eſt. hæc quoad ſcientiam Confeſſarij in actu ſignato quidem abundè ſatis: quoad actum exercitum tu videris.

SECTIO IV.

De obligatione & officio Confeſſarij.

788 Triplex eſt obligatio, ſeu officium Confeſſarij. 1. Procurare rectitudinem huius Tribunalis, ſeu judicij Sacramentalis, ſeu, quod idem eſt: pænitentem diſponere ad Sacramentum validè & fructuosè ſuſcipiendum. 2. Diſpoſitum abſolvere, & non alium: alioquin enim, aut injurius fiet pænitenti, aut ſacrilegus. 3. Tacere ea omnia, quæ mediante confeſſione cognovit, ſeu ſervare ſecretum ſigilli. De hoc tertio, quia non ſolum Confeſſarium, ſed alios ſubindè concernere poteſt; agam ſeorsìm *cap. ſeq. ultimo*.

Quoad primum, debet Confeſſarius rectitudinem judicij procurare, ſeu pænitentem diſponere ad Sacramentum validè & fructuosè ſuſcipiendum tribus modis, examinando, inſtruendo, monendo. Ratio clara eſt: quia Confeſſario moraliter conſtare debet de bona

diſpoſi-

dispositione pœni entis, necessariò requisitâ ad hoc Sacramentum validè & fructuosè suscipiendum, quæ dispositio in hoc sita est, quòd pænitens omnia sua peccata practicè habita in memoria cum vero dolore & proposito confiteatur in ordine ad absolutionem obtinendam, alioquin si de his moraliter non constet, Confessarius absolvendo peccaret mortaliter Sacramentum exponens periculo nullitatis: ergò &c.

1. Si pænitens ipse hanc suam dispositionem non satis exprimat, debet eum de hoc examinare. 2. Si examinando reperiat ipsum indispositum ex parte intellectûs necessaria aliqua ignorando, debet eum instruere & docere. 3. Si reperiat eum indispositum ex parte voluntatis, ex defectu doloris, propositi &c. debet eum monere, movere, inducere ad officium præstandum. nunc de singulis per quæstiones.

QUÆSTIO I.

Ordine 50.

Qualiter & de quibus tenetur Confessarius pœnitentem examinare, & interrogare?

REGULA GENERALIS est: Confessarius tenetur examinare pœnitentem 789
quando probabiliter credit vel suspicatur eum omittere aliquid, quod ex parte ejus est necessarium ad validam & licitam administratio-

nem, simúlque fructuosam susceptionem hujus Sacramenti: examine tamen morali & humano, item prudenti valdè & discreto, adeóque si ex ignorantia vel negligentia gravi de ejusmodi requisito non examinet pœnitentem, peccabit mortaliter secundùm omnes. Ratio est: quia sicut universaliter omnis Judex, ita maximè Confessarius, quantùm rationabiliter potest, tenetur procurare, ac providere, ut judicium suum validum sit ex parte sua & pœnitentis: quippè, cujus invaliditas cederet in offensam Dei, Sacramenti irreverentiam & animæ damnationem, ergò quando probabiliter credit vel suspicatur aliquid ejusmodi deesse ex parte pœnitentis, tenetur examinando supplere, alioquin si gravi ignorantia vel negligentia omittat, peccabit mortaliter, transgressione nimirùm obligationis suæ in re gravissima. Secùs, si negligentia levis vel omninò inculpabilis esset, ut si ex memoriæ labilitate, humanâ distractione, fatigatione spiritûs ex nimia attentione in Confessionibus audiendis, &c. aliqua examinare omitteret, v.g. numerum, vel circumstantiam peccati alicujus; tunc enim vel omninò à peccato excusaretur, vel non nisi venialiter peccaret: quia nemo tenetur cum tanta difficultate, & morali impossibilitate alienos defectus supplere. jam benè ponderatis singulis Regulæ particulis in particulari resolvendum est.

790 I. Confessarius tenetur interrogare pœni-

tentem

tentem per se non exprimentem, imprimis de ipsis peccatis, eorúmque circumstantiis necessariò confitendis, ac numero, eâdem scilicet ratione, quâ tenetur pœnitens eadem explicare juxta dicta suo loco. Dein etiam de aliis dispositionibus necessariò requisitis ad validam & fructuosam susceptionem Sacramenti: utpotè an verè doleat de peccatis verâ contritione, vel saltem attritione, an habeat firmum propositum emendandi, & occasiones peccandi devitandi: an sit paratus satisfacere proximo in casibus ita postulantibus, utpotè restituere alienum, satisfacere pro injuria, offensam remittere, inimico reconciliari, &c. Omnes, quia absque his omnibus hoc Sacramentum invalidè & sacrilegè administraretur: ergò quando eorum defectum advertit vel suspicatur Confessarius, interrogare debet.

II. Confessarius solùm tenetur interrogare de peccatis, eorúmque circumstantiis, &c. 791 quandò illa explicare pœnitens aut culpabiliter, aut ob ignorantiam vel ruditatem emendabilem omittit, idque probabiliter advertit ipse vel suspicatur. Omnes. Communissimáq;. Ratio est: quia pœnitens tenetur peccata omnia secundùm speciem & numerum confiteri, quatenùs fieri potest, ad hoc, ut possit ritè absolvi: ergò cùm Confessarius id eum non præstare advertit, eum examinando adjuvare tenetur, ac pro examine potest remittere, ut videbitur inferiùs suo loco. Nec refert

fert, tametsi Confessarius advertat, pœnitentem propter invincibilem ignorantiam vel ruditatem peccata sua integrè non confiteri, nihilominùs etiam per se loquendo, eum interrogationibus adjuvare tenetur, quia ad rationem judicii spectat, per se loquendo, ut causa integrè cognoscatur, antequàm sententia feratur juxta communem DD. Sylvester, Navarrus, Suarez, alii cum Layman *loco cit. c.* 13. Dico autem: *per se loquendo*, per accidens enim subindè aliter fieri posset ob nimiam ruditatem pœnitentis, aut impotentiam Confessarii, ex alibi dictis liquet, & nemo Theologorum negat. Nihil ergò interrogare debet Confessarius, si consideratâ qualitate confitentis prudenter credat, eum integrè confessum, ac integrè dispositum, puta quia benè instructus potest & solet adhibere diligentiam debitam in se examinando & disponendo, communis DD. Suarez *d.* 32. *sect.* 3. *n.* 3. rationem nervosam dans: *quia in huiusmodi casu, qualibet interrogatio judicari potest curiosa, onerosáque pœnitenti, & hinc vitandæ sunt.* Hæc ille sapienter. Nec obstat, si peccata aliqua, vel eorum circumstantiam inculpabiliter omitteret, sive ex oblivione inculpabili, sive ob causam excusantem ab integritate materiali confessionis, quia tunc pœnitens non potest rationabiliter plùs confiteri, nec consequenter Confessarius tenetur interrogando eum supplere. Quòd si tamen advertat Confessarius pœnitentem

etiam

etiam post adhibitam diligentiam sufficientem, peccatum aliquod aut circumstantiam omittere, juxta communem & veram DD. sententiam modò assertam, debebit adhuc interrogare, & ei in memoriam revocare ad servandam integritatem materialem confessionis & judicii hujus, cum ita facilè servari possit. Vide Cardinalem de Lugo d.22. per totam, etsi oppositum teneat Emanuel Sa apud ipsum, quando peccatum omissum cederet in damnum proximi.

III. Confessarius tenetur interrogare pœnitentem *examine morali & humano*; nimirùm non industriâ exquisitâ, & examine exactissimo, sed mediocri, humano, & suavi, juxta capacitatem pœnitentis, eâdem nimirùm ratione, quâ tenetur pœnitens suámmet conscientiam examinare. *Omnes.* Ratio: quia Confessarius non plùs obligatur, quàm pœnitens ad examinandum, imò pœnitens obligatur per se primo loco, & deindè in defectum ejus secundo loco Confessarius, sed pœnitens tenetur solùm se examinare industriâ morali & mediocri juxta capacitatem suam, ergò eâdem ratione tenetur Confessarius examinare. Nec sequitur: si plùs se pœnitens examinâsset, vel plùs interrogaretur à Confessario, plùs inveniret: ergò adhuc tenetur, quia quoad hoc non debet attendi solùm ad exactam integritatem confessionis, sed etiam, ne Sacramentum ex hoc capite reddatur nimìs grave, onerosum, vel odiosum 792

diosum pœnitenti, quod omninò fieret, si examen pœnitentis, & interrogatio Confessarii deberet fieri industriâ exquisitâ, & ultrà capacitatem pœnitentis. Plura ergò & crassiora interrogandus est simplex Rusticus, vel plebeius, quàm Civis, Mercator, Aulicus. Non omnes examinandi de omnibus peccatis discurrendo per omnia peccata: sed tantùm de gravioribus, & iis, quæ attentâ qualitate, conditione, statu, vel occupatione, aliisque circumstantiis frequentiùs à tali homine committi solent. De quo certior regula dari non potest, nisi hæc: Tantum debere esse examen pœnitentis, ut prudenter judicetur, hîc & nunc nihil omitti, aut certè probabiliter non constet aliquid omitti ex parte pœnitentis necessarium ad valorem Sacramenti.

793 IV. Confessarius tenetur interrogare pœnitentem, *examine prudenti valdè & cauto*: ut scilicet: 1. Non sit examen *intempestivum*, sed sinatur priùs seipsum explicare, quantùm potest, ne importunitate terreatur: expedit enim plerúmque, ut pœnitens memoriter confitens non interpelletur interrogando numerum vel circumstantias peccatorum, sed expectet finem confessionis: nisi timeat aliquid necessariò posteà interrogandum oblvisci, tunc tamen adhuc poterit memoriam juvare praxis multùm frequentata, ut peccatis mortalibus in confessione explicari solitis certi digiti designentur, & si intrà peccatorum confessio-

fessionem aliquid occurrat, de quo posteà interrogandum sit, digitum illum pro tali peccato designatum claudat, vel aliter notet, ita tamen, ut nemo alius notet. Interdùm tamen expediet numerum peccati, vel circumstantiam, præsertim in materia turpi, statim breviter interrogare, ne (ait prudenter Henriquez apud Layman *n.9.*) pœnitens peccata, quæ præ verecundia vix semel expressit, debeat denuò repetere, de numero vel circumstantia interrogatus. 2. Ne sit *indiscretum*, v.g. interrogando de iis, quæ moraliter certum est à tali persona non solere committi, vel ex quibus discat peccare pœnitens, vel de verecundis inverecundè, vel de numero nimis importunè, si ex confessis probabiliter æstimari possit, juxta dicta suo loco. 3. Ne sit *curiosum* interrogando de non necessariis, vel impertinentibus, undè Sacerdotis existimatio, Sacramenti dignitas, pœnitentis salus, vel profectus minuatur. Pessimè faciunt Confessarii curiosè inquirentes de aliorum dictis & factis, undè timoratas conscientias malis suspicionibus, judiciis temerariis, detractionibus, revelationibus secretorum illicitis irretiunt in grave aliorum damnum. 4. Cautissimæ maximè, & paucæ debent esse interrogationes in materia luxuriæ, ut ad particulares modos, species & circumstantias non descendat, ne vel multa interrogando doceat pœnitentem, quæ ante ignorabat, sicque occasionem præbeat

beat ulteriùs investigandi, confessionem traducendi,&c. aut eidem, vel sibimet existat causa turpis tentationis, aut saltem scandali occasionem præbeat pœnitenti, ut suspicetur Confessarium harum rerum curiosâ investigatione oblectari, aut in tali materia practicè benè versatum esse,&c. etsi horum aliquid timeat, potiùs aliquid patiatur deesse integritati materiali confessionis, permittendo minus malum, ad evitandum majus. Personæ honestæ, si in hac materia cogitationes negent, non est opus progredi ad opera; rudiores autem & rustici cogitationes sæpè negare solent, cùm non agnoscant, vel non advertant: facta verò vel verba inhonesta interrogati fatentur, ut notat etiam Layman *loco cit. n.*8. Quin multi rudes tales interrogati de peccatis carnis, non apprehendunt etiam comprehendi pollutiones voluntariè procuratas, ideò personæ suspectæ interrogari debent saltem genericè: an nihil turpe commiserint? etiam secum-ipsis? nam pudet eas de se confiteri, sed de his examinatæ personæ edicere audent, quamvìs in hac re, uti anteà dixi, magnâ prudentiâ & cautelâ opus sit. Deniq; universaliter, quando pœnitens consideratis circumstantiis examinandus videtur circa peccata, de quibus ipse nullam mentionem fecit, consultum est plerúmque, ut priùs remotiores & generaliores interrogationes fiant, utrùm nihil superstitiosum adhibuerit? an nul-

nullum odium, vel inimicitiam gerat? an nulli malum vel injuriam intulerit? nihil alienum possideat? &c. Conjuges, quàm rectè statum Matrimonialem servent? an pacificè? an uxor in justis rebus obediat marito. Quia sæpè mulieres viris petentibus debitum negant, idque nisi interrogentur (sed certè plerúmque ita remotè & generaliter, nam specificè interrogare sæpè offensivum est honestis Matronis) non facilè consitentur: ut etiam observat Layman *cit.c.* 13.*n*.8. & ita in similibul, quæ praxis docebit.

QVÆSTIO II.

Ordine 51.

Qualiter & de quibus tenetur Confessarius instruere, & monere pœnitentem?

REGULA GENERALIS: Confessarius sub gravi peccato obligatur pœnitentem instruere quoad intellectum, & monere efficaciter quoad voluntatem, de his omnibus, quæ ad hoc Sacramentum validè & fructuosè suscipiendum requiruntur, quandò apparet ignorantia vel defectus alicujus ex his in pœnitente. Ratio est eadem, quæ præcedentis: ex hac generali Regula deduco aliquot quæstiones, & velut speciales Regulas. 794

1. Pœnitentem 1. Ignorantiâ vincibili & 795

&

mortaliter culpabili laborantem in quacúnq; materia peccati mortalis, utpotè ignorantem aliquid esse peccatum mortale, quod reverâ est, tenetur semper instruere & monere Confessarius. Omnes. Ratio clara est; quia talis ob obicem mortalis ignorantiæ, non est dispositus ad absolutionis effectum: contra verò à Confessario monitus, vel retractabit suum peccatum ex ignorantia tali patrari solitum, ut sic absolutionem mereatur; vel etsi non retractet, causam tamen intelliget, cur Confessarius absolutionem neget, eóque malo sperculsus & conscientiæ stimulis actus, posteà fortè se corriget. 2. Ignorantiâ verò invincibili & inculpabili laborantem, per se quidem ordinariè tenetur instruere & monere Confessarius tanquàm Spiritualis Doctor & Medicus pœnitentis. Secundùm omnes. Cùm enim ejusmodi error per se malum quoddam sit, & plerûmque alia incommoda secum trahat, & materiale etiam peccatum magnum sit inconveniens, magnísque damnis obnoxium, ideò eo liberari pœnitens debet, si facilè possit, & fructus speretur, præcipiente saltem lege charitatis, imò etiam justitiæ, si ex pastorali obligatione confessiones audias ex communi Layman. *n*, 9. 3. Per accidens autem Confessarius quandóque prudenter dissimulare potest, & debet, quando nimirùm prævidet informationem aut nihil profuturam, aut etiam nocituram pœnitenti, peccata formalia vel scan-

dala

dala oritura, idque in duobus casibus maximè quando nimirùm pœnitens invincibiliter ignorat, matrimonium suum esse invalidum; aut rem, quam bonâ fide possidet, esse alienam: & prævidet confessarius etiam informatum, non tamen dimissurum, aut sine scandalo, vel alio gravi incommodo non posset dimittere Conjugem, vel restituere alienum. Ratio indicata est: quia ex duobus malis minus est eligendum, minus autem malum est peccatum materiale, quàm peccata mortalia, scandala publica, &c. 4. Quòd si tamen ipse pœnitens dubitet, aut consulat vel interroget Confessarium, omninò omnium consensu is tenetur aperire veritatem (quia tacere esset approbare falsitatem; falsum autem dicere in re præsertim tam gravi, nunquàm licet) prudenter tamen non plùs dicendo, quàm interrogetur: ut si interroget pœnitens, an Matrimonium post votum castitatis contractum valeat, posśitque reddere debitum? ℟. Quòd sic: prudenter tacendo obligationem nunquàm petendi; quandóque etiam si idipsum interroget in casu impedimenti dirimentis, v.g. affinitatis anteà contractæ. ℟. Matrimonium non esse validum, ideóque non posse petere debitum; subticendo quòd etiam non possit reddere, cùm id reverâ plures invincibiliter ignorent, atque etiam aliqui oppositum docuerint, de quo suo loco. Hanc quadruplicem Regulam ex professo traditam & de-

claratam habes in meo Tyrocinio p.1.c.2. conclus.5. per totam, & videre potes Layman *cit.* & Lugo *d.* 2. de his succinctè differentes:

796 II. Pœnitentem quâcúnque ignorantiâ laborantem in iis, quæ sunt de necessitate medii ad salutem credenda: nimirùm mysterium Sanctissimæ Trinitatis, & Incarnationem Verbi, seu fides explicita Dei Unius & Trini, & Filii Divini pro nobis incarnati, passi & mortui, Mediatoris nostri, Confessarius advertens, (ídque frequens in pueris & rusticis) tenetur instruere eo modo, quo hîc & nunc est capax; non quidē doctrinaliter, ut ea capere, intelligere, memoriter tenere ac recitare possit, sed sufficit pro tempore, ut ei obligationē dicendi insinuet, ejúsque ignorantiam suppleat proponendo ei articulos credendos; ut ad singulos actum fidei exerceat. Ex gr. Credis, quòd Deus unus sit in essentia & tres personæ, &c. sicut ego & Ecclesia credit? Credo. Credis Filium æqualem Patri, pro salute tua incarnatum ex Virgine, passum, mortuum, &c. unicum Mediatorem nostrum, per quem salvandi sumus? Credo, &c. tandem in genere: credis, quidquid credit S. Romana Ecclesia, & vis mori in ista fide? ita. Ulteriùs, doles te ita ignarum esse, & negligentem fuisse in istis necessariis ad salutem addiscendis? Doleo. Proponis firmiter nactus occasionē opportunam, quòd curabis te instrui, & velis diligenter discere, quæ sunt necessaria ad salutem tuam? Ita.

ſca. Si hos actus exerceat, ſufficit ad inſtructionem à Confeſſario hîc & nunc præſtandam & ad diſpoſitionem ſufficientem pœnitentis ad Sacramentum ſuſcipiendum, quantùm eſt ex hoc capite.

III. Pœnitentem ignorantem ea, quæ ſunt 797
neceſſitate præcepti credenda & ſcienda ab omni Chriſtiano: (ſunt autem hæc: 1. Articuli Symboli, ſaltem craſſo modo quoad ſubſtantiam: 2. Oratio Dominica: Præcepta Decalogi: 4. Sacramenta ſaltem neceſſaria, ut Baptiſmus, Pœnitentia, & Evchariſtia) tenetur Confeſſarius omninò inſtruere quoad ea, quæ ſunt neceſſaria, ad fructuoſam confeſſionem & communionem, ſiquidem abſolvere & ad communionem admittere velit, utpotè quid requiratur ex parte pœnitentis ad Sacramentum pœnitentiæ, quid contineatur & ſuſcipiatur in Sacramento Evchariſtiæ. Quoad alia inſtrue quantùm tempus & capacitas pœnitentis permittit, modo ſuprà dicto ſupplendo, interrogando, dolorem ignorantiæ, & propoſitum diſcendi exigendo modo ſuprà dicto. Et generaliter. Quotiès pœnitentes bonâ fide agunt, & timoris anguſtiæ, vel cõfitentium multitudo longam inſtructionem vel examinationem non permittit (& maximè quando pœnitens plurimas confeſſiones invalidas feciſſet) nec expedit, ut ſine abſolutione dimittantur, vel ſunt peregrini, qui mox communicare & abire debeant, ſufficiet integritas

formalis confeſſionis, quâ auditis aliquot peccatis, & numero Confeſſionum & Communionum Sacrilegarum abſolvantur cum onere redeundi ad pleniorem inſtructionem, & perfectam confeſſionem, ut *c. præced.* notatum
798 eſt.

IV. *S*pecialiſſimè Pœnitentem ignarum vel indiſpoſitum Confeſſarius ſciens & advertens graviſſimè obligatur inſtruere, monere & diſponere in iis, quæ directè & immediatè ad Sacramentum ipſum validè & fructuosè ſuſcipiendum ex parte pœnitentis requiſita ſunt: nimirùm 1. Ut verum dolorem ſupernaturalem, contritionem vel attritionem eliciat cum ſerio propoſito emendationis, proponendo ei bonitatem DEI, gravitatem & turpitudinem peccati, periculum æternæ damnationis, &c. juxta latè dicta cap. 2. de Contritione & attritione: 2. Ut integrè confiteantur omnia peccata mortalia, eorum circumſtantias ac numerum moralem, juxta dicta c. 3. 3. Ut firmiter proponat devitare occaſionem proximam peccatorum, ac ſatisfacere obligationibus ex peccato ortis, utpotè reſtituere ablata, famam, vel honorem læſum: deponere odium & inimicitias, amovere vel emendare ſcandala data: item juvare indigentes in gravi neceſſitate, denuntiare delicta vel delinquentes in detrimentum Comunitatis vel aliorum, &c. in quibus omnibus, niſi Confeſſarius inſtruat, & efficaciter moneat ad ſatisfaciendum,

dum,

dum, seipsum criminum participem & sacrilegii reum faciet. 4. Singulariter Confessarii Principum, Prælatorum, Magnatum, scientes ipsos non satisfacere suo officio circa collationem beneficiorum, electionem Ministrorum, gubernationem subditorum: circa eleemosynas ex bonis Ecclesiasticis faciendas, aut propter omissas horas, &c regulariter tenetur monere ipsos de sua obligatione, aliàs, si absolvat, suis humeris peccata illa imponit, & cæcus cæcum ducens ambo in foveam inferni cadent; raró enim in talibus est ignorantia invincibilis, plerúmq; illa peccata afferunt scandala in subditos, nec raró commune damnum: si tamen videant, esse ignorantiam invincibilem in aliquo particulari casu, neque ex illa sequi scandalum aut damnum commune, contra veró admonitionem nihil profuturam, sed fortè majus malum pœnitentis, poterit interdùm dissimulare, nisi interrogetur juxta dicta *n.* 1. vide Cardinalem de Lugo *disp.* 22. *n.* 37. Deníque quando pœnitens ignarus obligaretur ad aliquid adeò difficile, ut non crederetur tunc æquo animo acceptaturus, sed aliâ vice commodiùs informandus speretur, poterit prudens Confessarius tunc illum relinquere in bona fide, & admonitionem differre in tempus opportunius: ne fortè fictè promittens sacrilegè absolvatur, aut territus à Confessione abstineat, graviúsque detrimentum incurrat: Lugo *ibidem.* Undè ejusmodi gra-

ves obligationes restitutionum & similium, excitato dolore & generali proposito satisfaciendi pro peccatis, quantùm in conscientia obligantur pœnitentes, in specie soleo monere post absolutionem, prout singulari exemplo docet Layman *cit.* de saga, quæ obstetrix ultrà 40. infantes baptizavit in nomine Diabolorum, & ideò in conscientia obligata ad se manifestandum, ut saluti animarum succurratur, sed similiter primò post absolutionem monendâ; & alicubi audientibus confessiones Ziginorum consulvi, ut obligationem non furandi de cætero, quam apprehendere nolunt, & sibi impossibilem putant, nisi interrogentur, vel omninò dissimulent, vel primò post absolutionem admoneant, ob eandem rationem.

QUÆSTIO III.

Ordine 52.

Qualiter Confessarius tenetur absolvere dispositum, & non alium?

799 I. Confessarius pœnitentem legitimè confessum & ritè dispositum in omnibus requisitis, &c. ex justitia obligatur obsolvere sub mortali. Omnes. Ratio patet, quia pœnitens ritè confessus & dispositus jus habet ad absolutionem, vi cujusdam contractûs sacri innominati: facio, ut facias: quo jure in re gravissi-

vissima, sine gravissima injuria privari non potest: idque etiam verum est, quando pœnitens sequitur opinionem verè probabilem contra opinionem propriam, quantumvis probabiliorem Confessarii. adhuc enim est rectè dispositus per probabilem DD. sententiam, volens vitare peccatum, ut ex communi doctrina alibi explicavi. Et quidem Confessarius proprius tenetur talem absolvere totiès, quotiès petierit pœnitens: Confessarius autem non proprius & voluntarius, v. g. Religiosus, privilegiatus, auditâ quidem confessione, pro illa vice absolvere debet, attamen potest eum monere, ne iterum redeat, nisi eam opinionem deponat, imò tanquàm Medicus spiritualis cogere potest eam deponere, si nocivam eam animæ intelligat.

II. Neque differenda est absolutio, nisi ex multùm rationabili & urgenti causa, raró, & plerúmque cum consensu pœnitentis: quia potest vergere in grave ejus periculum vel damnum, utpotè, quòd affectus tœdio non revertatur, vel in desperationem labatur: justa autem causa est differendi absolutionem, 1. Quando in casu dubio, an absolvere possit, studio vel consilio indiget Confessarius: 2. Quando dilatio necessaria est ad experiendum dolorem & propositum verum pœnitentis, utpotè, quia hic sæpiùs monitus & pollicitus, tamen occasionem proximam peccandi non dimisit, non restituit, non satisfecit, nullum 800

conatum emendationis adhibuit, &c. juxta dicta suo loco de proposito. 3. Etiam propter spiritualem utilitatem pœnitentis, alioquin hîc & nunc ritè dispositi, quippè quia Confessarius meritò timet pœnitentem nunc absolutum facilè relapsurum, nisi ipsâ dilatione territus meliùs agnoscat gravitatem peccati, & necessitatem emendationis, poterit prudenter differre in modicum tempus. Nec ea dilatio est contra jus pœnitentis, siquidem Confessarius habet jus Judicis & Medici, ut illam exposcere possit, prudenter tamen & suaviter cum ejus bono consensu 4. Ob defectum etiam examinis, cùm pœnitens à longo tempore non confessus absque ullo prævio examine confessionale invadit, & pauca, aut ferè nihil confitetur, per se quidem Confessarius eum absque absolutione remittere deberet ad conscientiã interim opportunè examinandam, per accidens tamen plerúmque extemporali examine à Confessario juvandus erit, eâdem ratione & eodem modo, ut dictum c 3. de Confessione invalidè repetenda. At verò si pœnitens peccata sua ipsemet confiteatur, sed non integrè, puta, quia vel numerum vel circumstantias peccatorum non exprimit, vel aliquot peccata mortalia omittere advertitur, jam plerúmque non erit remittendus, ut conscientiam magis examinet, dilatâ interim absolutione: quia causa Sacramentalis judicii jam cæpta est: quare & ipsi pœnitenti onerosum

ſum, & Sacramento indecens eſt, ſi non perfi-ciatur, ſi commodè perfici poſſet: poteſt au-tem commodè perfici juxta dicta *q. præced.* Si examinando applicet & ſuppleat: ergò Con-feſſarius absque alia gravi cauſa non poteſt eum dimittere, ſed ſub mortali obligatus ma-net eum examinare, & ad abſolutionem diſpo-ſitum reddere. Communis DD. Navarrus *c* 5. *n*.2. Suarez *d*.32.*ſect*.3 Layman *cit*.*n* 13.

III. Liquidò autem non diſpoſitum utique 801
non poterit abſolvere Confeſſarius, ſed abſol-vens, & abſolutus ſcienter, peccat mortaliter, Sacrilegio. Omnes, utpotè quandocúnque Confeſſarius certò vel probabiliter ſibi per-ſuadet pænitentem, aut non integrè confeſſum omnia mortalia, quatenùs ei poſſibile eſt: de quo mox ſpecialiùs: aut contritum vel ſaltem attritum non eſſe, cuius ſigna ſunt: ſi ægrè fe-rat ſe examinari de peccatis, ſi emendationem proponere nolit, ſi occaſiones peccandi pro-ximas, cùm poſſit, non vult evitare, non reſti-tuere, offenſam remittere, inimico reconcilia-ri &c. quo ſpectat etiam, ſi advertat eum cul-pabiliter ignorare ea, quæ omnes ſcire tenen-tur prænumerata, niſi eum priùs inſtruere poſ-ſit & velit. Ratio clara eſt; quia cùm dolor de peccatis ex motivo ſupernaturali conce-ptus, & integra confeſſio peccatorum morta-lium ſecundùm numerum & ſpeciem, quate-nùs moraliter fieri poteſt, ſecundùm Tridenti-num pertinent ad ſubſtantiam Sacramenti

pœnitentiæ. Clarum eſt nimìs, ſi pœnitens hæc duo non habeat, abſolutionis incapacem eſſe, ideóque ſacrilegij crimen committere Confeſſarium, ſi eum ſic indiſpoſitum abſolvat.

802 IV. At, quid ſi Confeſſarius pœnitentis peccatum extra Confeſſionem ſciat, de quo tamen ipſe ſe non accuſat, quomodò illum interrogabit & abſolvet? Reſp. Cum diſtinctione. Si Confeſſarius ex ſe evidenter ſcit peccatum à pœnitente commiſſum & nondùm confeſſum, puta, quia oculis ſuis vidit eum paulò ante furantem, vel auribus audivit blaſphemantem &c. id tamen neque ſuâ ſpontè, neque (prout ſine dubio poteſt & debet) interrogatus confiteatur, utique clarè conſtabit eum eſſe indiſpoſitum, ſed nequam ſimulatorem, ideóque ei abſolutionem rotundè negandam. Si verò ex aliorum tantùm relatione, quantumvìs fide dignâ (nullum hîc locum habet propria ſuſpicio) credat eum aliquod peccatum commiſſum non fateri; prudenter primò à longè, dein etiam in ſpecie interrogare deeo poterit & debebit; ſi negat, adhuc ſtandum erit eius confeſſioni, quippè cui in hoc foro, tam pro ſe, quàm contra ſe fides habenda eſt, interim prudenter Confeſſarius exiſtimare debet ipſum vel oblitum, vel alteri confeſſum, vel putare ſe habere cauſam reticendi aliqua, aut certè relatores mentitos eſſe vel deceptos: & ſic abſolvat. ex communi Navarrus *c.* 8. *n.* 17. Toletus *l.* 3, *Summæ c.* 17. *n.* 14. Layman *cap.*

14. *n.*

14.n.35. Si denique tale peccatum pœnitentis novit ex confessione complicis. (casus frequens in sponsis &c.) illâ scientiâ uti non poterit Confessarius, ne interrogando quidem in specie, nisi solùm in genere sciscitando, an non aliud quid conscientiam gravet, hortando, ut meliùs seipsum examinet, majorem contritionem de omnibus peccatis suis eliciat; seriò se ad Deum convertere satagat &c. nam si in specie interroget; erit periculum indirectæ revelationis sigilli ex confessione complicis, nisi esset peccatum aliquod commune talibus personis, & de quo tales personæ communiter interrogari solent, uti est in sponsis rusticis prævia approbatio copulæ, aut nisi complex expressè licentiam dederit ad id, ac etiam scandalum absit, tunc enim etiam speciatim interrogare Confessarius non prohibebitur, nisi scandalum vel offensam gravem pœnitentis timeat. *communis apud citatos.*

QVÆSTIO IV.

Ordine 53.

Quid agendum Confessario, si erravit in suo officio? Et; An aliquando teneatur in se suscipere onus pœnitentis?

I. SI Confessarius erravit cum invalidatione Sacramenti, utpotè si non protulit 803
formam; si absolvit sine intentione, si sine potestate, scilicet non subditum, aut à casibus sibi reser-

reservatis &c. vel scienter indispositum: siquidem malâ fide processit ex malitia vel ignorantia mortaliter culpabili, ad defectum supplendum debet omninò pænitentem monere, etiam cum suo gravi incommodo vel dedecore aliquo, dummodò sine scandalo & fractione sigilli fieri possit: ad violationem autem sigilli evitandam debet petere licentiam à pænitente, loqui cum illo de re ipsi necessariâ ad salutem ratione præcedentis confessionis: si pœnitens concedat, jam tutò eum admonebit, & defectum, prout oportet, supplebit: si autem neget, ad nihil ultrà tenetur, quia jam functus est suo munere, quantùm potuit & debuit; Quando verò bonâ fide processit, ex oblivione, ignorantia vel errore non culpabili, saltem graviter, tunc tamen adhuc debet eum monere, ut suprà, etiam cum incommodo suo & dedecore aliquo, quando est periculum, ne pœnitens nunquam ampliùs confiteatur, ut si esset graviter infirmus, quia tunc esset periculum æternæ damnationis, & pœnitens versaretur in extrema necessitate salutis: at, si tale periculum non sit, quia certum moraliter est, quòd iterùm ac sæpiùs talis pœnitens debitè confiteatur, ubi etiam à præcedentibus peccatis indirectè absolvetur, etsi sine integritate materiali, non tenebitur eum Confessarius monere cum suo incommodo vel dedecore, nisi ipsímet iterùm confiteretur, & eum ad repetendam priorem confessionem suaviter inducere

con-

confidat: aliòquin res tota Deo commendanda erit, prout diximus in simili casu suprà, quando Confessarius oblitus est pænitentem absolvere; ex communi Lugo *d. 22. sect. 3.* Tamburinus *cit. alij.*

II. Si stante valore Sacramenti quoad alia requisita Confessarius erravit merè negativè, puta non interrogando peccatorum speciem, numerum, circumstantias, non monendo de monendis, secluso tamen omni damno tertij: regulariter ad nihil tenetur, nisi ad pænitentiam agendam, si malâ fide, vel culpabiliter processit, monere etiam extra confessionem non debet, cum judicium sacramentale validè jam finitum sit; si tamen idem pœnitens redeat ad ipsum ad confessionem, debet moneri de defectu commisso, quia alioquin hæc confessio non erit integra, cùm quædam peccata non sint debitè explicata. Quòd si verò errâsset positivè, v.g. dicendo non esse necessariò confitendas peccatorum species infimas, circumstantias, vel numerum, debebit monere, si sine scandalo, vel gravi suo incommodo possit, quia esset in causa, quòd taliter præceptum grave de integritate confessionis violetur, Lugo *ibidem.* communis. 804

III. Si Confessarius erravit cum damno tertij, rursùs negativè tantùm, utpotè non monendo, vel injungendo restitutionem, vel satisfactionem debitam, non docendo nullitatem vel injustitiam contractûs alicuius &c. 805

debet

debet suprà dicto modo monere pænitentem de errore, ne scilicet patiatur innocens: quòd si non moneat, non contrahet ipse obligationem restitutionis, quia Confessarius non tenetur ex justitia procurare bonum aliorum, sed tantùm ex charitate; violatio autem justitiæ tantùm, & non charitatis solius, inducit obligationem restituendi: at verò, si Confessarius cum damno tertij erravit positivè, v.g. dicendo: eum non obligari ad restitutionem, vel solutionem debiti, aut hunc contractum reverâ injustum, justum esse: siquidem malâ fide processit, omninò ex justitia tenetur monere pœnitentem de errore tempestivè, antequam scilicet is fiat impotens ad restitutionem: alioquin erit causa positiva & efficax damni alterius, & ipse tenebitur ad restitutionem, si pænitens restituere nolit, vel non possit, cùm tamen anteà, ante tuam falsam informationem, vel si tempestivè de errore monitus fuisset, potuisset. Si verò bonâ fide processisti & sine gravi culpa tua, adhuc teneris monere cum aliquo tuo incommodo, etsi non tanto, sicut si malâ fide fecisses: alioquin excusaberis & ab admonitione & à restitutione, cùm nullum adsit tuum delictum grave, neque tu aliquid alienum habeas. ex communi Bonacina, Lugo *cit. n.*61. alij.

806 IV. Quoad alterum quæsitum. Contigit pænitentem ob peccata commissa & confessa obligari, vel 1. ad correctionem fraternam pro-

proximi; vel 2. ad restitutionem rei alienæ, famæ vel honoris proximi læsi: vel 3. ad recurrendum ad Superiorem pro casu reservato. vel 4. ad denuntiandum aliquem Superiori & inquisitioni ob enorme delictum exercitum. Quæritur; an Confessarius eiusmodi onera in se suscipere licitè possit, & debeat? Quoad licitè posse, quamvis omninò consultissimum sit, ut Confessarius ab eiusmodi pænitentis oneribus subeundis planè abstineat, tribus tamen concurrentibus licitè in se suscipere potest, & ex charitate aliquando debet. 1. Si sit moralis aliqua necessitas ex parte rei faciendæ. 2. Ut eam rem pænitens per se facere non possit sine suo incommodo, vel non sit ad id aptus, vel rationabiliter abhorreat. 3. Ut ipse Confessarius speret se utiliter illud munus exequi posse, & sine suo damno, vel periculo. His concurrentibus, tunc tantùm Confessarius eiusmodi onus in se suscipere debet, vel tenetur etiam, quando omninò non potest pœnitens, ipse autem Confessarius potest, & ut fiat, charitas ipsum obligat, sed charitatis gratiâ discurramus per singulos quatuor casus, initio propositos. In 1. casu, si proximi corrigendi necessitas spiritualis sit tam gravis, ut pænitens obligetur ad corrigendum illum: tunc, si pænitens possit corrigere per se, vel per alium non Confessarium, non obligatur Confessarius, quia tunc eius ope non indiget proximus. At si pænitens non possit per se, vel per alium

cor-

corrigere, (casus certè rarissimus) sed solùm per Confessarium, tunc certè is ex charitate debebit, idque maximè, si Confessarius sit ipse Superior vel Dominus corrigendi, cui ex officio incumbit procurare bonum subditorum. Ratio est: quia tunc tantùm Confessarij ope indiget proximus. In secundo casu Confessarius nunquam tenetur subire onus restitutionis loco pænitentis, sive suâ, sive aliorum impetratâ pecuniâ: idémque est de restitutione famæ vel honoris. Ratio est: quia hoc est onus ipsius pænitentis: quòd si ex aliqua causa pænitens implere non possit, nec alium inveniat, qui voluntariè vices suas suppleat, jam ipse ab hoc onere excusatur. At verò de bonis ipsius pænitentis, si sine suo gravi periculo restitutionem exequi non possit, & alter re suâ valdè indigeat, jam illud ministerium restituendi in se suscipere, ex charitate debebit Confessarius. In tertio casu, nunquam obligatur Confessarius Superiorem adire propter peccatum reservatum pænitentis: nam vel pænitens potest adire ipse, & tunc non extremè indiget ope Confessarij: vel non potest adire simpliciter, quia v. g. est infirmus, vel in periculo, vel in impedimento perpetuo adeundi Superiorem; & tunc pænitens non tenetur mittere alium, sive nuntium, sive litteras, sive amicum, cùm illud sit onus personale pænitentis, à quo impotentia excusat: ideóque tunc à Confessario absolvi poterit. Quid verò chari-

tas

tas eo casu quandóque suadeat quandóque & urgeat, diximus suo loco q. 10.

In quarto casu similiter non obligatur Confessarius loco pœnitentis alium delinquentem denuntiare propter rationem modò dictam, excepto solo raro casu, quando graviter periclitaretur bonum publicum, & deficientibus aliis, Confessarius utiliter denuntiando remedium adhibere possit, tunc enim debebit, secundùm leges charitatis, quia eo casu communitas extremè indiget ope Confessarij.

CAPUT VII.

De Sigillo Sacramentali.

QUÆSTIO I.

Ordine 54.

Quid est Sigillum Sacramentale? quanta & qualis eius obligatio?

Sigillum confessionis est obligatio tacendi in confessione Sacramentali audita omnia, 807
quorum revelatio redderet Sacramentum odiosum, eáque juris divini strictissima semper sub mortali, & in omni casu, nisi solùm de expressa licentia & libero consensu pœnitentis. Tota certissima, quoad rem explico particulatìm: quoad nomen dicitur hæc obligatio *sigillum*, eò, quòd Confessarius audita in confessio-

ne alto silentio prorsùs absolvere, & quasi *sigillo* obsignatum & occultum tenere debeat.

§. I.

Obligatio tacendi in confessione sacramentali audita &c.

808 I. EX sola *confessione sacramentali*, nimirùm in ordine ad absolutionem sacramentalem factâ, inducitur obligatio hæc sigilli; non ergò inprimis, si quis extra confessionem, &. sine omni ordine ad illam suum peccatum narret, vel sua occulta negotia comunicet sub pacto sigilli confessionis: sed tantùm oritur obligatio secreti naturalis gravior, aut levior, pro ratione materiæ, ut omnes passìm observant: item non oritur eadem obligatio ex confessione omninò fictâ sine omni voluntate suscipiendi Sacramentum, sed solùm factâ animo vel confabulandi cum Confessario, vel eum convitiandi, vel eum ad aliquod crimen inducendi, vel furandi gratiâ, vel certè per eum aliquod beneficium impetrandi, ut mihi non semel factum: etsi hoc casu adhuc prudenter tacendum sit. Communis DD. cum Suarez *d.* 33. *sect.* 2. Layman *c.* 14. *n.* 1. & lepidè Diana *p.* 5 *tract.* 11. *resol.* 25. & ratio horum est: quia in his casibus res in confessione sacramentali excepta nequaquàm est. Vide & huc refer dict *c.* 3. initio de definitione confessionis sacramentalis.

809 II. Ex omni *Confessione sacramentali* generatim

ratìm definita *ibidem* oritur obligatio sigilli, sive validè, sive invalidè factâ, dummodò facta sit animo se subjiciendi clavibus ad suscipiendum Sacramentum, sive deindè susceperit, sive ob defectum non susceperit, ut ibidem explicatum fuit, unde etiam adest obligatio sigilli ad tacendum peccatum pœnitentis futurum, seu committendum, v.g. si propositum concepit occidendi inimicum &c. si aperiatur animo confitendi sacramentaliter saltem inchoativè, sive cum spe concipiendi dolorem, vel simili modo; secus dicendum, si aperiatur Confessario absque animo confitendi seu peccatum eluendi, sed per modum simplicis narrationis, vel ad consilium Confessarii petendum, vel ut Confessarium ad simile peccatum inducat &c. ut cum Suarez cit. & aliis rectè Diana *p. 5. tr. 11 resol. 25.* Ratio est: quia in hoc posteriori casu nulla adest, in primo autem casu adest Confessio sacramentalis: nam ex ea voluntate, quâ aliquid ante modò intenditur, absolutio sacramentalis, & ipsa Confessio fit aliquo modo sacramentalis, & inde fit, ut cognitio ex illa acquisita, non nisi ratione Sacramenti acquisita censeatur.

III. *Tacendi audita &c.* Subintelligendum est: quatenùs in sola Confessione audita, & non aliundè cognita, non enim frangit sigillum, qui peccatū, etsi in Confessione auditum, tamen aliundè sibi notum, aliis refert, vel eâ aliâ notitiâ utitur, dum̄odò id cautè fiat, ne ori- 810

atur ſcandalum, nè limites extra confeſſionem habitæ excedantur: vg. ne ullã circumſtantiam ex ſola confeſſione notam exprimas, nec certiùs referas, quàm extra confeſſionem noveris: ut ex unius relatione tantùm ſcias alterius delictum, poſt auditam confeſſionem, dicas te certò ſcire, liquidò ſigillum franges, quia eam certitudinem non habes ex unius relatione, ſed ex confeſſione, ubi hanc Regulam tradunt DD. communiter cum D. Thoma, Soto, Valentia, Layman *cit. n. 3.* notitia confeſſionis non impedit Confeſſarium, quò minùs uti poſſit notitiâ aliunde habitâ, dummodò illa hanc non adjuvet, & ſcandalum ceſſet. ex. g. Si Sacerdos ob certa indicia jam conſtituit Caium de furto accuſare, & poſteà Caius ipſi furtum confiteatur, Confeſſarius accuſationem nihilominùs proſequi poterit, dummodò nihil utatur cognitione confeſſionis, ſed tantùm indiciis ante vel poſt confeſſionem acceptis: quamvis propter ſcandalum vitandum præſtet talem à ſe ablegare, ut alteri Sacerdoti confiteatur. Similia frequenter contingere poſſunt Superioribus reſpectu ſubditorum &c. item Parochus publicum ſeu notorium Con-
01 cubinarium, uſurarium &c. quem ideò à confeſſione non abſolutum dimiſit, poſteà à ſacra Communione publicè repellere poteſt cum monitione, ut priùs peccati ſtatum deſerat, & ſcandalum publicum tollat, quàm ad ſacrum epulum accedat. Sic poſt alios Layman *cit.*

IV. *Audita omnia, quorum revelatio redderet confessionē odiosam.* Hæc particula latissimè patens necessariò seorsim explicanda est per distinctas quæstiones, quoad sigilli materiam, & obligationem. Interìm pergamus in reliquis.

§. II.

Eaque juris divini.

AT cuiusnam? an naturalis, an positivi 811
tantùm juris divini est hæc obligatio tanta sigilli? Supposita institutione & obligatione Sacramenti esse juris divini naturalis, docent ferè communius DD. cum Cardinali de Lugo *d.* 23. nam suppositâ institutione & obligatione huius Sacramenti, ipso jure divino naturali, & claro naturæ lumine lumine dictante, reverentia tanto, támque necessario Sacramento ex virtute Religionis debita postulat, ne cum injuria fiat odiosa fidelibus: atqui cum gravi injuria fieret odiosum fidelibus hoc Sacramentum, nisi arctissima obligatione omnia in confessione sacramentali audita tacenda essent: si enim homines scirent, Confessarium posse quandóque confessionem, vel audita in illa revelare, omninò retraherentur & absterrerentur ab illa, quoniam de facto constat pœnitentem excusari à confessione alicuius peccati sui, quando prudenter timet, Confessarium non observaturum sigillum, seu secretum confessionis.

Contra, eam obligationem eſſe juris divini poſitivi, & ſpecialis præcepto Chriſti, mihi probabiliùs docent alii æque multi, Suarez, Vaſquez, Henriquez, Coninck, aliiſque citatis Laymen *cap.* 14. *n.* 2. Tamburinus *opuſc. de confeſ. l.* 5. *c.* 1. Ratio eſt: quia ratio tam ſtrictæ & univerſaliſſimæ obligationis ſigilli, non videtur ſufficienter ſumi ex ſolo jure naturæ, ſive conſideretur obligatio Religionis ob reverentiam Sacramenti, ne alioquin fidelibus odioſum fiat, ſive obligatio juſtitiæ ex pacto inter pœnitentem & Confeſſarium; nam neutra harum obſtare videtur, quò minùs in raro caſu, v. g. graviſſimæ proditionis Reipublicæ inferendæ, ſi confitens abſtinere nollet, prodi poſſit ſine ulla injuria, tam ipſi, quàm Sacramento inferendâ, quandoquidem in tali caſu dignus ille non ſit, cui ſecretum tam ſacrum ſervetur: ergò dicendum videtur, ex perpetua traditione & praxi Eccleſiæ colligi, quòd divinum à Chriſto præceptum traditum ſit, ut in nullo unquàm caſu, ſacramentalem confeſſionem revelare liceat, nè Sacramentum tam neceſſarium in ſalutem animarum inſtitutum, eiſdem noxium & exoſum fiat, cùm, ſi ob graviorem cauſam confitentem prodere conceſſum eſſet, facilè talis licentia ad alios caſus non conceſſos extenderetur, non ſine gravi Sacramenti irreverentia, & humanæ ſalutis jacturâ.

812 Obligatio ergò ſigilli juris divini, (ſeu naturalis

turalis seu positivi, perindè sit) duplex est: Prima principalis & propria ex virtute Religionis ob reverentiam Sacramento debitam, nè fiat pœnitentibus odiosum; altera secundaria ex virtute fidelitatis & justitiæ, vi pacti virtualis & impliciti inter pœnitentem & Confessarium, de secreto isto servando in omni casu; unde violatio huius sigilli, duplicem semper habet malitiam: 1. Principalem sacrilegii contra virtutem Religionis, & reverentiam Sacramento debitam: 2. Secundariam perfidiæ injuriosæ contra fidelitatem & justitiam pœnitenti debitam: accedit sæpe specialis malitia injuriæ damnosæ contra justitiam; quando nimirùm pœnitens ex revelatione sigilli etiam grave damnum incurreret vitæ, famæ, fortunæ &c.

§. III.

Strictissima semper sub mortali.

Obligatio sigilli principalis & propria ex virtute Religionis, semper est sub mortali, in quacúnque etiam levi materia; adeò, ut in malitia violationis sigilli nulla detur parvitas materiæ à peccato mortali excusans, secundùm communissimam omnium sententiam, apud Layman *cit. c.* 14. *n.* 2. & Dian. *p.* 5. *tract.* 5. *resol.* 8. (ubi unicum refert Emmanuelem Sa, de hoc ambiguo scribentem sic: revelare aliquid leve confessionis, modò sit peccatum, quidam putant esse mortale, quod mihi 813

durum videtur.) colligitur *ex c. Sacerdos, & c omnis utriúsque de pænit. & remiss.* Raito est: quia semper urget reverentia Sacramenti, nè fiat odiosum pœnitentibus: si etiam in materia levi liceret aliquid revelare ex confessione, semper etiam timerent homines, nè Confessarius vel per errorem, vel per malitiam revelaret etiam aliquid gravius, putans esse leve: & sic à confessione retraherentur: de quo specialiora mox *q. seq.* de materia sigilli.

714 Obligatio autem sigilli secundaria ex virtute fidelitatis & justitiæ est etiam sub mortali ex genere suo, sed non semper, excusante utique levitate materiæ: adeò, ut culpa revelationis huius mortalis quidem sit in materia gravi, & quandò grave indè pœnitenti damnum inferretur: secùs, si in materia levi, aut etiam de se gravi, leve tamen indè damnum inferatur pœnitenti: ita cum aliis rectè Coninck, Lugo *d.* 13. §. 3. *n.* 17. ubi rectè infert, debere in confessione explicari, quando intervenit malitia gravis contra justitiam, cùm hæc sit diversæ speciei à malitia principali revelationis sigilli contra virtutem Religionis; imò etiam explicari debet, quando non intervenit malitia gravis, nè fortè Confessarius intelligat, fuisse violationem sigilli in materia gravi contra justitiam, cùm possit contingere, quòd revelatio unius certi peccati venialis sit non gravis contra justitiam; magìs etiam aliquando displicet & dolet pœnitenti, quòd publicetur

tur aliquod certum veniale, v.g. mendacium, quàm aliquid aliud mortale, de cuius publicatione non ita curaret, v.g. Germanus de ebrietate.

§. IV.

In omni casu.

I. IN hoc præcipuè sigillum sacramentale differt à secreto naturali ex sola fidelitatis & justitiæ virtute obligante, quòd in hoc dantur aliqui casus, in quibus secretum naturale obligare cessat, & negligi seu violari potest, ut quando id necesse est ad longè maius alterius, communitatis præsertim, damnum avertendum: at in sigillo confessionis nullus omninò casus eiusmodi agnosci potest, sed semper & in omni casu cuiuscùnque necessitatis obligat, ut communiter Theologi docent. Ratio iterùm est: quia semper & in omni casu urget reverentia Sacramenti, nè fiat odiosum pœnitenti; fieret autem odiosum pœnitenti, eúmque offenderet meritò, si aliquo tantùm, quocúnque casu possint audita in confessione revelari: licèt enim hic casus, (v.g. proditionis Reipublicæ) ad pœnitentem tunc non spectaret, tamen timor, quòd aliquando fortè ad ipsum pertineret, vel nè fortè Confessarius similem casum necessitatis revelandi in ipso apprehenderet, meritò ipsum à confessione graviorum saltem criminum retraheret, vel absterreret. 815

816 II. In nullo ergò casu, cujuscúnque necessitatis etiam ad propriam, vel proximi vitam in extremo periculo, imò & tormentis, tuendam, etiam: si totius civitatis prodendæ vel comburendæ, aut integri regni salus periclitaretur, & extremum discrimen urgeret, licet manifestare pœnitentem criminosum, tibi sacramentaliter confessum; sed tantùm inprimis omnimodis urgendus est pœnitens, ut, si adhuc possit, per se, vel per alium periculum avertat, aut saltem ipsi Confessario de hoc loquendi facultatem concedat, alioquin ab absolutione arcendum tanquàm pessimè dispositum, per se liquet. Post confessionem verò, si per pœnitentem nihil effectum sit, Confessarius solùm potest, & juxta charitatis regulam tenetur, proximum vel Rempublicam periclitantem generatim admonere de periculo cavendo, civitate custodienda, &c. dummodò nullum subsit periculum: quidpiam contra pœnitentem suspicandi; magna enim hìc cautione & circumspectione opus est; sunt enim aliqui ita sagaces, ut ex tali monitione, orta ipsis suspicione, post longam vel auctam indagationem, tandem reum, qui sacramentaliter confessus est, indagent: ut post alios bene observat Layman citatus. Hinc ulterius

817 III. Confessarius de auditis in confessione, à quocúnque etiam judicice interrogatus, si responsionem subterfugere nequeat, v. g. dicendo: *non esse hæc interroganda à Confessario, nec*

nec fas esse Confessario ad talia respondere, potest, & debet etiam, si opus sit, cum juramento negare se quidquam audisse vel scire, cum restrictione mentali intelligendo: *quod tibi dicere possit*: vel, ut Cardinali de Lugo placet: se nihil scire *scientia utili ad respondendum interroganti extra confessionem*, idque, etiamsi interrogans talem restrictionem ex proposito excludat, & simpliciter de auditis in confessione absque ulla omninò restrictione interna loqui jubeat, vel distinctè interroget: an aliquid quocúnque tandem modo sciat; nam interrogans non potest vocibus tuis aufferre significationem, quam juxta mentem tuam habent veram, nimirùm: non audivi, non scio *scientiâ utili ad dicendum tibi.* ita cum aliis Lugo *citat. sect.* 3. Dian. *part.* 5. *tract.* 11. *resol.* 43. quamvìs Scotus cum Layman *cit. n.* 12. censeat, eo casu non posse sine mendacio negari, sed dicendum: nefas esse ad sacrilegam istam interrogationem quidquàm respondere. Et sine dubio verum est, si hæc responsio sufficiat ad evadendum interrogationem, v.g. apud judicem Catholicum, certè non sufficiet apud hæreticum, infidelem, tyrannum. Excipit etiam Dian. cit. nisi ex illa negatione inferri posset: confessionem non fuisse integram, ut si de publica meretrice interrogaretur: an sit confessa fornicationem illam notoriam, non debet negare, sed declinando directam respon-

sponsionem, dicere; illam esse confessam sua peccata, & de se fecisse suum officium.

818 IV, Denique jam supra indicatum est, si ipse Confessarius non possit confiteri peccatum suum in audiendo confessiones admissum, vg. aliquem invalidè absolvendo, &c. Salvo sigillo, nisi scilicet pœnitens alteri Confessario innotescat, vel in suspicionem veniat, potest & debet illud peccatum omittere & non integrè confiteri, donec detur copia Confessarii, cui ignotus sit ille pœnitens, juxta communem DD. cum D. Thoma & Scoto *in 4. distinct. 21.* quia nimirùm strictior est obligatio sigilli negativè pro semper obligans, ac ad bonum universale spectans, quàm præcepti affirmativi de integritate confessionis multas admittens excusationes.

§. V.

Nisi de expresso & libero consensu pœnitentis.

819 Unicus hic casus est, quo ratio & obligatio sigilli sacramentalis penitùs cessat, quando pœnitens Confessario expresè & liberè dat licentiam loquendi de peccatis suis sive coram se ipso, sive coram aliis; tunc enim neque ipsimet injuria infertur, cùm obligatio secreti ex voluntate committentis pendeat, & *volenti non fiat injuria*: neque irreverentia infertur Sacramento, siquidem id fidelibus nequaquam odiosum, sed potiùs commentabile reddatur, si sciant Confessario concessum esse loqui

loqui de peccatis in confessione auditis unico illo casu, si pœnitens existimans id utile sibi fore, licentiam det: neque tunc pœnitens dans licentiam dispensat in jure divino sigilli, sed ponit conditionem, qua posita cessat obligatio juris divini ob rationem datam. Ita contra Alensem, Durand. & ex parte Scot. *in* 4. *dist.* 20. *q.* 1. §. 5. communissima DD. D. Thomas, D. Bonavent. & pluribus congestis Suar. *disp.* 31. *sect.* 5. Sanchez *l.* 6. *moral. c.* 18. Layman *cit. n.* 14. Lugo, Tambur. Dian. citati. alii passim. Dixi autem notanter *expresse & liberè* nam

I. Requiritur, ut licentia data sit à pœni- 820
tente cum consensu expresso, idque verbo sive facto tali, quòd actuali & expressæ concessioni æquipolleat, quale esset, si pœnitens extra confessionem inciperet loqui de re in confessione propositâ, poteris & tu confessarie prosequi, cùm ipsum incipere sit expressa concessio, ut notant DD. communiter. Layman, Dian. cit. non sufficit ergò licentia tantùm tacita, præsumpta vel interpretativa, v. g. non sufficit, quòd tibi persuadeas vel probabiliter credas, locutionem de auditis in confessione non fore ingratam pœnitenti, juxta communem DD. apud citatos. Ratio est: quia hac in re Confessarii sæpe decipi possent, indéque sigillum confessionis non parùm laxaretur, & Sacramentum pœnitentiæ non parùm suspectum & exosum redderetur, cùm posit semper adesse timor, ne Confessarius existimet, id esse

esse gratum mihi, cùm tamen sit molestissimum.

821 II. Licentia vel concessio data sit cum consensu libero ac spontaneo (non dolo, non metu vel minis, non per importunas preces extorta vel etiam per metum reverentiarum ipsius Confessarii obtenta) atque etiam non revocata à pœnitente, qui licentiam semel datam in confessione pro arbitrio revocare potest. Communis DD. Suarez, Layman citati, Dian. *p. 5. tract.* 11. *resol.* 20. & 24. Ratio est: quia alioquin, si licentia liberè & spontaneè data non sit, aut si data semel, revocata sit, moraliter idem est, ac si nulla licentia vel nullus consensus præcessisset. Cæterùm opus non est, ut eiusmodi licentia detur in scripto: quin si in futuro dubium sit, an Confessarius cum licentia pœnitentis ex confessione locutus sit, Sacerdoti potiùs credendum esse, quàm pœnitenti cum aliis bene docet Dian. cit. & magis etiam, quàm eius hæredibus, v. g. si Confessarius ex confessione defuncti revelet restitutionem ab hæredibus faciendam, Dian. *ibidem resol.* 32. quo tamen casu non debet dicere Confessarius eam restitutionem debere ex delicto, sed solùm, quòd defunctus talibus tantum dare jusserit; & consultiùs est, moribundis suadere, ut talia secretò codicillo hæredibus relinquant.

822 III. Absque eiusmodi licentia pœnitentis expressè & liberè concessâ non solum coram aliis

liis nunquam licet loqui Confessario de auditis in confessione (idque etiam, si pœnitens ipse aliquando teneatur suum peccatum per se vel per Confessarium aperire ad grave malum innocentis avertendum, ut si Parochus aliquos malè baptizavit, &c.) ideóque ad id urgendus sit, & nolenti absolutio neganda, adhuc tamen eo invito nunquam Confessarius directè vel indirectè revelare potest, ut ex Coninck bene notat Layman. *n.* 15. Sed neque cum ipso pœnitente extra confessionem sacramentalem : quamvis enim id propriè non sit fractio sigilli, uti cum pluribus docet Sanchez *l.* 3. *de Matrim. disp.* 16. quia fractio sigilli est violatio secreti, secretum autem non frangit, qui loquitur cum eodem, qui secretum commisit, sed qui cum aliis : omnes tamen consentiunt, eiusmodi locutionem cum eodem citra eius licentiam esse illicitam, quia verè cedit in odium confessionis & Sacramenti, & plerúmque non sine rubore vel offensa pœnitentis, ídque verum putat cum aliis Sanchez *cit. q.* 1. *n.* 3. etiamsi Confessarius cum pœnitente agere velit de substantiali errore in confessione commisso & emendando, si pœnitens rogatus de re ad priorem confessionem pertinente loquendi licentiam dare nolit: & nos jam supra insinuavimus *q.* 16. *in fine*. Contra tamen eo etiam invito errorem aperiendum, &, si possit, emendandum esse, docet Suarez *cit. sect.* 5. *n.* 3. Filliutius, alii cum Dian.

an. *citat. resol.* 20. & non improbabile censet Layman *ibid. num.* 15. Rationem dat Suarez: quia tunc Confessarius propriè non loquitur extra confessionem, sed supplet & perficit eam, quæ antea inchoata & imperfecta permanserat. Utrúmque probabile.

823 IV. Dixi: *extra confessionem.* Nam in aliis confessionibus potest Confessarius agere, & mentionem facere de auditis in præcedentibus confessionibus sine nova licentia petita, juxta communiorem DD. nominatim Lugo *disp.* 23. *sect.* 5. *n.* 127. *&* Tambur. *c.* 5. *n.* 4. certè constat ex praxi Doctorum & timoratorum Confessariorm, qui ob recidivam post præcedentes lapsus in prioribus confessionibus auditos, pœnitentes arguunt, & aliquando absolutionem negant, vel differunt. Deinde, ad quid adhortamur fideles, ut utantur semper eodem Confessario, si hic debet se gerere, ac si nesciret confessiones priores. Oppositum tamen iterum tuetur Dian. cum aliquibus citatis, negans id absque licentia pœnitentis licere, nisi de his, quæ is iterum confitetur, vel saltem tangit. Et fatendum est, id non licere passim, quando nulla vel modica est necessitas, & timeatur de molestia pœnitentis. Lege allegatos apud Tambur. modò cit.

QUÆ

QVÆSTIO II.

Ordine 55.

Quænam est materia sigilli sacramentalis? seu: quænam cadunt sub sigillo sacramentali?

R*Egula generalis est*: sub sigillo sacramenta- 824
li cadunt, & tacenda sunt audita in confessione sacramentali *omnia*, quorum revelatio redderet Sacramentum odiosum. Ratio ragulæ patet ex dictis. Ex hac ergò generali regula in particulari designandâ, materia sigilli sacramentalis sunt.

§. I.

Omnia peccata mortalia tam in genere, quàm in specie.

I. SIgillum ergò sacramentale frangit non 825
solùm, qui aliquod peccatum mortale pœnitentis in confessione auditum in specie revelat, v. g. fornicationem, adulterium &c. sed etiam, qui de certo pœnitente solùm in genere dicit: eum sibi confessum esse mortalia vel aliquod mortale, vel casum reservatum, vel excommunicationem, idque utrumvis, sive directè ipsum peccatum in specie vel genere narrando, sive indirectè aliquid dicendo vel agendo, unde eius peccatum mortale in specie vel in genere aliis innotescat, ut si dicas: aliquem à te non esse absolutum propter

indiſpoſitionem : eſſe à te remiſſum propter caſum reſervatum : ſi audito in confeſſionali gravi aliquo peccato aliis audientibus altè ingemiſcas : & ſine dubio fregit ſigillum ille nimis Zeloſus confeſſarius, qui audito horribili ſcelere diù non confeſſo, plurimis audientibus, axclamavit : JESUS, MARIA, &c. innummera ; imò quandóque etiam ſolùm dicendo: talem tibi eſſe confeſſum, ſigillum violare potes, ut, ſi pœnitens te ſecretò accedat, vel aliàs ſignificet, ſe nolle ſciri, tibi confeſſum eſſe, & tu palàm dicas : hic mihi confeſſus eſt, ſigillum indirectè frangis, quia pœnitens confitendo Confeſſario extraordinario, præſertìm poteſtatem in reſervata habenti, veniret in ſuſpicionem gravis ſceleris apud Confeſſarium & alios audientes Communiſſimæ DD. Navar. *c.* 9. *num.* 8. Layman *c.* 14. *n.* 6. rectè cenſens : ſigillum fregiſſe indoctum illum Parochum, qui ſubdito ſibi caſum reſervatum confeſſo litteras dedit deferendas ad Vicarium Epiſcopi, vel privilegiatum, quibus ſcribit : ſe latorem harum abſolvere non potuiſſe, nullâ ad id habitâ licentiâ pœnitentis.

826 II. Quamvis ſigillum non violetur, ſi Confeſſarius nullâ nominatâ perſonâ generatim dicat : ſe audiviſſe in Confeſſione talia peccata v. g. ſtupri, adulterii, ſodomiæ, &c. aut ſic generatim loquatur de auditis in confeſſione, ut moraliter perſona innoteſcere non poſſit, id ipſum tamen ſæpe periculoſum, & (ſecluſâ

juſta

justâ causâ doctrinæ, consilii vel auxilii capiendi) tacere consultissimum, tum ob scandalum rudium existimantium sic sigillum violari, tum ob periculum revelationis, quod subesse, vel quandóque emergere potest; ne scilicet homines sagaces ex variis circumstantiis simul junctis in cognitionem rei perveniant, idque maximè, si confessarius aliqua specialia designat, ut, si dicat: primus meus pœnitens confessus est mihi tale peccatum, quid si huius dicti oblitus posteà apud alios memmores dicat, Titium fuisse suum primum pœnitentem? item, si Confessarius dicat: hodie mihi sacerdos grave crimen confessus est, quid si audiens ipsum tibi confitentem vidisset, aut confiteri velle scivisset, aut probè sciens, tres tantùm Sacerdotes tibi confessos esse, duos verò esse vitæ innocentis, nonne violenter suspicabitur de tertio? plurimæ fuêre ejusmodi experientiæ, & quandóque tragicæ.

827 III. Similter periculum est, ne interdum sigillum violetur, vel certè violari putetur, si Confessarius etiam generaliter dicat ex confessione sciens: in hac civitate, in hoc Collegio, Conventu, Monasterio, vel in hac communitate non valdè magna, committuntur magna crimina, adulteria, veneficia, &c. aut in tali loco, ubi confessiones audivit, magnum aliquod crimen commissum esse, etsi non nominetur ulla persona, ex communi DD. Navar. Suar. Layman cit. & Dian. *part.* 5. *tr.* 11.

resol. 35. Ratio; quia ejusmodi relatione homines ſimplices offenduntur & ſcandalizantur, putantes, ſic ſigillum violari, imò reverâ interdum violatur, tum; quia communitas infamatur, quæ infamia etiam in pœnitentes redundat tanquam in membra communitatis: tum; quia audientes, ſi de aliqua perſona particulari ſiniſtram opinionem habent, magìs in ea confirmantur, ideóque eis redderetur odioſa confeſſio, quorum incommodorum tantò majus periculum eſt, quo minùs ampla, ſeu modica eſt aliqua communitas, & alioquin boni nominis, uti cum Coninck benè notat Layman cit. Secùs tamen eſſet, quando ampla valdè eſt communitas; neque enim notabilis fit injuria, ſi de populoſa civitate, provincia, toto regno dicatur: fieri ibi aliqua peccata. At certè dicere: ſe ſcire ex confeſſione, ſemper offenſivum, ideóque inconſultum eſt. Vide Lugo *cit. ſect.* 3. *num.* 65. Tambur: *l.* 5. *c.* 3. §. 5.

828 IV. Hinc ulteriùs benè Diana *cit. reſol.* 36. cum aliis docet: confeſſarium, qui paucos habet pœnitentes, v.g. moniales unius Monaſterii, ſcandalum dare, ſi publicè concionetur de vitiis earum auditis in Confeſſione; quia perſonæ confeſſæ facilè ſuffunduntur pudore. Et Turrianus apud Tambur. cit. c. 3. meritò reprehendit Superiorem localem, qui Provinciali dicit: in hac domo vel Collegio ſæpè poſtulatur licentia abſolvendi à reſervatis;

quia

quia nimirùm id redundat in ignominiam & grave damnum domûs, quamvis idem Tamburin. ibidem *c.* 4. *num.* 2. probabile putet, id non esse contra Sigillum confessionis, quando licentiæ petitæ fuerunt extra confessionem, sed tantùm contra secretum naturale; sed de hoc *q. sequent.* iterùm. Denique non est concessum confessario peccata etiam publica & omnibus nota, quatenùs ex confessione accepta sunt, edicere: v.g, homo ille publicè condemnatus, supplicio affectus, &c. confessus est sua furta mihi, rapinas, &c. ex communi Suarez *disp.* 35. Layman *num.* 9. Quia si talis facultas confessario concessa esset, sæpiùs eâ abuteretur, seu minùs publica evulgando, seu minùs certa confirmando, quod confessionem redderet odiosam. Eâdem ratione non est concessum confessario de sui confitentis peccatis loqui coram illis personis, quas certò scit, jam antea cognita habere; siquidem & hoc ingratum potest esse pœnitentibus, eósque à confessione absterrere posset. Minùs licebit dicere pœnitentem omisisse aliquod peccatum, quod eum commisisse constat, vel constare poterit. Layman *num.* 6. Hæc quoad mortalia satis.

Ddd 3 §. II.

§. II.

Omnia etiam peccata venialia in ſpecie, non item in genere.

829 I. FRangit etiam ſigillum Sacramentale, & mortaliter peccat, qui peccatum aliquod veniale, etiam leve, dicit ex ſola confeſſione notum, & directè vel indirectè revelat; quia obligatio ſigilli non admittit parvitatem materiæ, & adhuc redderetur confeſſio odioſa. Idémque dicendum, ſi quis dicat generatim: hic mihi confeſſus eſt multa vel gravia venalia: hic minutiſſimis ſuis peccatillis vel ſcrupulis me denuò vexavit, vel vexabit; quia id cedit in aliquod vituperium pœnitentis, & adhuc confeſſionem reddit odioſam.

830 II. Non autem cadunt ſub ſigillo peccata venialia in genere & indefiinitè, neque peccat confeſſarius, ſed licitè poteſt dicere: hic mihi confeſſus eſt ſua venalia; in hoc enim nulla eſt injuria vel gravamen pœnitentis, cùm per ſe notum ſit: eum qui confeſſus eſt, ad minimum habuiſſe aliqua venalia. Quare ſicut poteſt dicere confeſſarius: hunc ſibi confeſſum eſſe, ita poteſt dicere: confeſſum eſſe venalia, generatim, indefinitè: non item, multa vel gravia venalia, uti dictum eſt; hoc enim non arguitur ex mera confeſſione.

831 III. Excipe per omnem modum: modò non dicas in iis circumſtantiis, ut detur ſanſa

ſuſci-

suspicandi graviora de eodem vel de aliis, ut, si de aliquo singulariter dicas: hodie non est confessus, nisi venialia; jam enim das ansam suspicandi, aliàs confessum vel confiteri solitum mortalia. Item, si de pluribus tibi hodie confessis (v.g. fratribus vel Clericis alicujus Monasterii) de uno singulariter dicas: hic nihil, nisi venialia confessus est; iterùm enim ista singularitas dat ansam suspicandi: alios ergò confessos esse graviora, ideóque indirectè sigillum frangeres. Ut notant DD. commmuniter. Eadem est ratio, si ex pluribus tibi confessis unum singulariter landes de probitate, innocentia, castitate, &c. jam enim das audientibus ansam suspicandi: reliquos ergò non esse probos, nocentes, incastos, &c. ut cum aliis benè notat Layman c. 14. Quando tamen de uno solùm seorsim ageretur, non esset contra sigillum, laudare illum de puritate conscientiæ, quòd in suis confessionibus vix inveniatur materia absolutionis: de charitate, castitate, aliisque virtutibus; tunc enim nulla fit comparatio vel exclusio aliorum, nec datur ansa pejus suspicandi de aliis.

IV. Denique universaliter, bona pœnitentis & cætera impertinentia, quæ peccata non sunt, & per accidens interponuntur confessioni, v.g. propositum Religionis, vel matrimonii ineundi, &c. sæpe quidem (si scilicet pœnitens ea occulta velit, sub obligatione secreti naturalis, non tamen sigilli Sacramentalis cadunt, 832

cùm ad confessionem Sacramentalem omninò sint impertinentia. Excipe tamen, nisi pœnitens talia dixerit in ordine ad explicanda sua peccata, v. g. votum castitatis ad explicandum suum peccatũ carnale; tunc enim sigillo Sacramentali claudi, docent Coninck, Tanner, alii, Dian. *part. 5. tract. 11. resol. 5.* Et satis clarè frangit sigillum, qui dicit: hunc ex confessione novi esse Clericum, voto castitatis adstrictum, ligatum, &c.

§. III.

Peccatorum circumstantiæ, complices, objecta.

833 I. Sub sigillo confessionis etiã cadunt omnes peccatorum circumstantiæ, quas tacere pœnitentis interest, ut, si spurius sacros Ordines suscepit: Si sponsus vel sponsa nobilitatem falsò jactavit. Et universaliter omnia, quæ pœnitens affert ad explicandum suum peccatum necessaria seu utilia, sivè reverâ talia sint, sive per errorem talia putentur, dummodò ea tacere pœnitentis intersit, & is ægrè ferat talia resciri; quia jam ex vi confessionis Sacramentalis talia audiuntur. Secùs, si talia nosse nihil intersit, aut nihil molestiæ inferat pœnitenti, unde si pœnitens ad suum peccatum explicandum dicat: se esse Religiosum, maritum, militem, &c. idque de se palàm sciri, nihilque obsit pœnitenti, liberè confessa-

rius

rius ea evulgare poterit; at si obsit pœnitenti, eíve molestum sit sciri, ut sæpè contingit, nequaquàm edicere licebit; hoc enim casu, non item priori, ex illorum relatione fit ei odiosa confessio. Vide Lugo *disput.* 23. *sect.* 2. *num.* 57. Tambur. *c.* 3. § 6. Addo ego rursùs: Semper periculosum esse dicere, se tales circumstantias nosse ex confessione, ut jam suprà innui; si enim dicas: hunc ex sua confessione novi Canonicum, conjugatum, &c. Nónne audienti astuto ansam præbes suspicandi, eum aliquod contra statum suum delictum confessum esse, in sextum præceptum impegisse, horas omisisse? &c.

II. Peccata etiam complicis, seu ipsi complices peccati pœnitentis seu justè, seu injustè detecti in confessione sub sigillo cadunt, juxta communem DD. apud citatos Suarez, Layman, & Dian. *part.* 3. *tract.* 4. *resol.* 121. Ratio semper eadem; quia aliàs confessio fieret odiosa. At, quid si pœnitens expressam concedit licentiam complicem revelandi? si ipsum revelet confessarius, frangétne sigillum? Non frangere, docet Suarez *cit. disp* 33. *sect.* 4. cum aliis; quia sigillum obligat duntaxt in favorem pœnitentis, si ergò pœnitens det licentiam, & cedat juri suo, non est, cur complicis factum sigillo gaudeat. Estò peccetur aliundè, si ex revelatione complex infamiam vel damnum injustè patiatur. Contra verò frangere sigillum docet Vasquez ibidem apud Tam- 834

bur.cit. ratione posita; quia sacrum sigillum urget tam in favorem complicis, quàm pœnitentis, ut sic cadat sigillum super totam causam, quæ agitatur in confessione. Utrâque sententia probabilis, sed hæc posterior eò videtur probabilior, quo magis favet sigillo. Cæterùm confessarius, habitâ expressâ licentiâ à pœnitente, & justâ notitiâ complicis, poterit eundem monere, reprehendere, ad emendationem urgere, prout alibi insinuatum est. An verò confessarius etiam licitè possit interrogare pœnitentem de complice ad ejus correctionem faciendam: negant quidem Bonacina, Lorca, Nugnus, alii Thomistæ: & verè non esse consultum, ne nimio Zelo ductus, eam licentiam à junioribus facilè exposcat ob periculum extortæ confessionis, benè monet Tambur. c. 3. *num.* 8. concedunt autem absolutè Suar. Fagundez, alii cum Lugo hìc *disp.* 16. *num* 426. ubi docet, posse aliquando ob grave scandalum vel damnum avertendum pœnitentem etiam cogi ad manifestandum complicem extra confessionem, de quo aliquid jam suprà c. 3. tactum.

III. Objecta etiam peccatorum, ut si pœ-
835 nitens fateatur, se infamatoria locutum esse de adulterio Titii vel Bertæ, de homicidio vel furto Caij, aut, se de ejusmodi peccato proximi nominati gavisum vel morosè delectatum, aut simile peccatum in uxore, filio, subdito non correxisse, &c. Siquidem illa objecta pec-

cami-

caminosa proximi occulta sint, omninò sub
sigillo cadunt, ut ea evulgare vel alteri referre
confessario citra sacrilegium minimè liceat;
nam alioquin adhuc odiosa fieret confessio,
ut patet, & ex communi notat Tamburin. *cit.*
*num.*8. Quòd si verò ejusmodi objecta pec-
catorum, seu peccata tertiæ personæ notoria
essent publicè, v.g. si pœnitens fateatur, se
valdè gavisum de duello vel homicidio com-
misso à Petro in publico foro. Tambur. *ibid.*
*num.*11. meo judicio benè resolvit, non ca-
dere sub sigillo, sed confessarium de tali facto
tertii ex pœnitente cognito posse palàm loqui
aliis; quia confitens supponit illud homici-
dium omnibus notum, quod solùm per acci-
dens latebat confessarium, ideóque non vide-
tur illud velle committere sigillo; secùs si lo-
cutus est de homicidio, adulterio, vel alio pec-
cato tertii occulto.

IV. Denique idem Tambur. *cit. c.*1. §. 10. ex 836
Bonacin. & aliis resolvit, etiam peccatum du-
biè notum ex confessione cadere sub sigillo,
ut, si confessarius dubitans animo pendeat,
an peccatum hoc sui pœnitentis sit sibi ex con-
fessione notum, an verò aliundè, adhuc sigil-
lo obstringi confessarium; Ratio est, inquit,
quia, ne confessio fieret odiosa, præsumendum
est pro sigillo, quare hìc locum non habet li-
bertas loquendi, quâ potitur Confessarius,
quæque cùm certa sit, deberet vincere obliga-
tionem sigilli dubiam: Locum, inquam, non
habet

habet: siquidem contra talem libertatem prævalet ex institutione Christi periculum certum avocandi fideles à Sacramento pœnitentiæ. Hæc ille, cui ego aquiesco.

§. IV.

Pœnitentia injuncta, absolutio, vel Scheda confessionis negata.

837 I. ETiam sub sigillo cadit pœnitentia injuncta à confessario, eámque is aliis revelans sigillum frangit, si illa gravis sit, id est, quæ consuevit injungi pro peccato mortali: qualis nunc est (ait Dian. *part.* 5. *tract.* 11. *resol.* 31.) Corona B. V. Mariæ, non verò unicum miserere, vel quid simile. Ratio clara est; quia per hoc præbetur occasio, grave quid confessum esse, contra proximum suspicandi. Eâdem ratione frangeret sigillum, qui pænitentiam gravem pæniteti imponeret publicè peragẽdam coram aliis advertentibus, esse pænitentiam à Confessario injunctam; imprudenter ergo agunt Confessarij, qui famulis, & opificibus imponunt jeiunia, quæ alios latere non possunt, & ex confessione fieri plerumque innotescunt. Secùs dicendo de pænitentia levi pro venialibus imponi solita, adhibitâ tamen cautelâ suprà positâ §. 2. *n.* 2.

838 II. Etiam sub sigillo cadit negatio absolutionis sacramentalis, adeò, ut Confessarius sigillum frangat, non tantùm, si expresè dicat: hunc non absolvi ob eius indispositionem, (quod

(quod omnibus constat) sed etiam, si absolutè dicat: hic mihi confessus est, sed eum non absolvi, ut contra Caietanum docet communis DD. cum Suar. *cit.* & *Dian. resol.* 42. quia ex communiter contingentibus comuniter præsumitur absolutio negata propter culpabilem indispositionem pænitentis, ad quam suspicandam non licet concurrere Confessarium: quin etiam, si Confessarius dicat de actu confitente: nondum eum absolvi, frangere sigillum ex Granado docet Tambur. *cit. c.* 3. §. 8. *n.* 15. Quia communiter talis longa confessio (nisi generalis esse constet) denotat vel multa peccata, vel gravem defectum pænitentis. Verum credo ad summum, si deliberatè & de industria dicatur.

III. Etiam ad sigillum Sacramentale aliquatenùs spectat scheda seu testimonium confessionis factæ, adeò, ut quando Scholares, Aulici, Clerici (& tempore Paschali fideles apud Mendicantes confessi) tenentur Superioribus testimonium suæ confessionis afferre, Confessarius teneatur ijs dare, qui confessionem Sacramentalem saltem inchoarunt, etiamsi propter indispositionem ipsos non absolverit. ita sanè ferè communis DD. Medina, Henriq. Coninck, Fagundez, alij cum Layman *cit. n.* 8. *c.* 14. Dian. *cit. resol.* 22. Tambur. *cit. c.* 3. §. 9. Ratio non spernenda est; quia ex una parte Confessarius graviter peccat, & sigillum violat; si directè vel indirectè significet, se pænitentem 839

suum

suum ob indispositionem non absolvisse; at hoc ipsum Confessarius directè significat, quãdo aliis omnibus confitentibus schedulam confessionis dat, & huic soli negat, ergò graviter peccat, & sigillum violat. Certè tali homini publicè accedenti, perindè ac aliis, danda est Sacrosancta Eucharistia ad vitandam infamiam eius: & cur non potiùs etiam schedula confessionis? Ex altera autem parte dando schedulam confessionis Confessarius non mentitur, quia non testari debet, se hominem absolvisse, sed confessum sibi esse; atqui hic jam inchoativè saltem sacramentaliter confessus est. Sed neque Confessarius cooperatur peccato pænitentis, quòd tali testimonio obtento, non absolutus & indispositus sacrilegè Eucharistiam accedat & sumat; quia ab hoc ipso eum seriò dehortari debet, si non pareat, culpa ipsius est, & Confessarius suo functus est officio. Cæterùm, si nullo modo, ne inchoatè quidem, confessi essent peccata, petant autem tale testimonium etiam in confessionali, genibus flexis, facta cruce, dicto confiteor, ac maximè, si simulato animo accedant; quia v.g. quis concubinam dimittere, hæresin, qua infectus est, abiurare nolit, sed solùm pœnæ vel infamiæ vitandæ causâ sacram synaxin accedere velit, talibus Confessarius utique schedam negare debebit, ne eorum perniciosæ simulationi cooperetur, ut notant Layman, aliique AA. huius communis sententiæ.

IV. Verùm mihi verior videtur opposita sententia negativa Bonacin. & plurium aliorum cum Lugo *disp.* 23. *sect.* 3. nimirùm: Confessarium non teneri dare tale testimonium, non esse contra sigillum, & testimonium negare. Ratio est primò; quia Confessarius hic nihil dicit vel facit, unde possit innotescere indispositio pœnitentis, sed solùm negativè se habens non approbat testimonio positivo cōfessionem, ad quod non tenetur (secùs esset de negante Eucharistiam). Secundò, quia aliàs via aperietur fraudibus, & multi improbi Parochos in Paschate deciperent. Tertiò, quia potest esse consuetudo, ut scribatur; confitentem absolutum esse, quod in nostro casu, si Confessarius scribat, falsum erit. Quartò, quia scandalosum erit & iniquum publicæ meretrici perseveranti (uti & occulto peccatori suam malitiam pallianti, de quo suprà) testimonium confessionis dare. Denique nec Confessario imputandum erit, quòd pœnitentem suâ culpâ indispositum positivè non defendat, sed infamari sinat, &c. 840

§. V.

Scrupuli, Defectus naturales.

I. Sub sigillo etiam cadunt (ut Confessario minimè liceat prodere) defectus naturales pænitentis ex sola confessione cogniti, ut: esse spurium, fictum nobilem, infecti generis ex Judæis, hæreticis; si nimirùm à pænitente in 841

con-

confessione aperiantur, tanquam aliàs occulti & ignoti, in ordine ad peccatum vel statum suum declarandum, iuxta communem DD. apud Tambur. cit. Ratio semper eadem; quia aliàs Sacramentum pœnitentiæ maximè fieret odiosum & sæpè damnosum, cùm quis non rarò mallet sciri se esse adulterum, quàm esse spurium, vel infecti generis. Certè beneficium vel dignitatem petenti plùs nocebit sciri, non esse legitimum, quàm esse adulterum, vel aliud peccatum commisisse. Secùs dicendum, si pænitens eiusmodi defectus naturales ita afferat, ut ex adiunctis colligatur, eos esse communiter notos; quando enim notorij sunt eiusmodi defectus, præsumimus, à pænitente non subiici clavibus, nisi ut cognitos, adeóque parùm ab ipso curari, quòd sciantur ulteriùs, si ipse expressè non prohibeat.

842 II. Scrupulos à materia sigilli simpliciter excludit noster Marchant: at sub sigillo claudi simpliciter affirmant Coninck, aliíque multi. Mihi placet cum Tambur. § 8. *n.* 19. distinguere ut supra; si enim scrupuli seu scrupulositas vel alij defectus naturales pænitentis, ut: esse rudem, stupidum &c. aliàs sint ignoti, & ex sola confessione noscantur à Confessario, tunc omninò cadunt sub sigillo, & eos evulgare Confessario non licet, ut nimirùm ab omni odio immunis sit confessio. Secùs sit, si iidem defectus passim noti sint, ob rationem paulò ante datam.

III. Car-

III. Cardinal. de Lugo *disp.*13.*sect.*3.*n.*60. 843
de scrupulis, aliísque defectibus naturalibus aliter ita distinguit: eos nimirùm cadere sub sigillo, si eos pænitens confiteatur ad declaranda peccata vel conscientiam suam: Secùs si non cognoscantur ex relatione pænitentis, sed videantur vel percipiantur ex modo confitendi, &c. Sic enim loquitur: defectus alij manifestantur à pænitente ad declarandam suam conscientiam & peccata, & hi continentur sub sigillo: alij fiunt ibi ab ipso pænitente, quos Confessarius non audit ex relatione pænitentis, sed ipse eos videt & percipit, & hi, sicut non dicuntur secretò, sic non sunt sub sigillo. Nam si pænitens sit rudis, si hebetis ingenij: similiter si se ostendat naturæ molestæ, irresolutæ, durioris ad credendum &c. non erunt sub sigillo; quia in confessione fiunt, non audiuntur. consentit Dian. alios citans *part.*5. *tract.*11.*resol*, 50. & dicens esse communem sententiam.

IV. Verùm hanc sententiam ut omninò 844
improbabilem cum aliis reprobat Tambur. *cit.* *n.*18. Nec displicet ratio; quia ex principio totiès repetito, ab omnibus admisso, ne odiosa fiat confessio, sub sigillo claudi debent omnia, quæ aliquam iniuriam vel molestiam inferunt pænitenti, seu quidquid ægrè fert, ut evulgetur, sive deinde ipse dicat sive faciat in confessione; atqui huiusmodi sunt etiam scrupuli & alij defectus naturales, de quibus agimus. Certè

tè nonnunquàm pœnitens mallet sciri se semel vel iterum peccâsse mortaliter, quàm esse scrupulosum, morosum, irresolutæ naturæ, hebetis ingenij. Et quid si agatur de promovendo tuo pænitente in Prælatum, & tu ex sola confessione sive audisses dici, sive vidisses fieri, patefaceres eum esse scrupulosum, irresolutæ naturæ? &c. Nónne meritò ægrè ferret, & confessio odiosa fieret? Quidquid sit de hac sententia, maneo in resolutione data *n.2.*

QUÆSTIO III.

Ordine 56.

Quinam obligantur Sigillo confessionis?

845 REGULA GENERALIS. Præter Confessarium per se primò principaliter obligatum, saltem secundariò & minùs principaliter sigillo obligantur omnes, ad quos talis confessionis notitia immediatè vel mediatè, justè vel injustè pervenerit. Comunissima cum D. Thoma, & Scoto *in* 4. *dist.* 21. & pluribus congestis Suar. *disp.* 33. *sect.* 4. Layman *c.* 14. *num.* 17. Dian. Lugo, Tambur. locis citatis & citandis. Ratio (tradita à Navar. *c.* 8. *n.* 4.) est; quia res in ordine & intentione ad absolutionem Sacramẽtalẽ manifestata ex Christi institutione & præcepto, traditione ac perpetuo usu Ecclesiæ, omniúmq; fidelium persuasione confirmato, hoc onus seu obligationem annexam habet, ut ad quemcunque eius notitia pervenerit, sine gravi Sacrilegio ac irreverentiâ Sacramenti teve-

revelari non possit. Jam percurramus breviter obligatos in particulari.

§. I.

Confessarius, etiam fictus.

I. PEr se primò sigilli obligatione adstringitur, qui confessionem Sacramentalem accepit sive validam, sivè invalidam, sivè absolverit sivè non. Ratio ex omnibus hactenùs dictis patet abundè. 846

II. Dico autem *Confessarius*: at quid de pœnitente? Etiam hunc sigillo obligari ad tacenda audita à Confessario, dicunt aliqui, & significat Navar. loco cit. Sed vera est sententia communis DD. cum Suar. Coninck, Layman *cit. ac* Dian. *part. 5. tract.* 11. *resol.* 8. pænitentem solùm obligari secreto naturali pro ratione materiæ, si nimirùm Confessarij intersit taceri à se dicta, ne eius fama lædatur: aut si ipsius pænitentis intersit, lege naturali non infamandi seipsum. 847

III. Dixi item: *etiam fictus*; nam etiam Laicus vel non Sacerdos, qui Confessarius est habitus, aut se Confessarium simulans confessiones excepit, cuicunque pænitens bona fide confessus est, putans esse Sacerdotem, cùm non sit: vel esse absolvendi potestate præditum, cùm eâ careat, nihilominùs sigillo Sacramentali adstringitur, iuxta communem DD. apud citatos, & optimè Lugo *disp.* 23. *sect.* 2. Tambur. *Opuscul. de confess. l.* 5. *c.* 4. *n.* 1. Ratio; quia e- 848

tiam talis confessio ex intentione confitentis (etsi errore facti erronea) Sacramentalis est, & ad absolutionem Sacramentalem ordinata, seu cum intentione Sacramenti facta, etsi reipsa non sit.

849 IV. At, quid si quis sciens & consultò confiteatur laico vel non Sacerdoti, non quidem solùm devotionis vel humiliationis gratiâ (quo casu sine dubio non oriretur obligatio sigilli Sacramentalis, sed tantùm secreti naturalis) sed per errorem putans, laicum in tali casu urgentis necessitatis posse validè audire & absolvere sacramentaliter? Tunc adhuc exsurgere obligationem Sigilli, affirmant graves DD. Navar. Sylvest. Armilla, apud Layman, *n.* 19. *in fine*, & Tambur. cit. Sed verior est sententia negativa communis omnium aliorum; quia Christus obligationem sigilli imposuit solùm confessioni sacramentali à se institutæ; at talis confessio nullo modo est Sacramentalis, ne quidem ex intentione pænitentis, nisi valdè erronea errore juris crassissimo. Attamen tunc oriri obligationem Secreti naturalis strictissimam, & saltem ex pia intentione confitentis aliquo modo Sacram, non est, qui ambigat.

§. II.

Interpres, Scribentes, Audientes.

850 I. SIgillo etiam astringitur interpres confitentis, saltem tunc, quando in raro casu

per

per accidens necessariò adhibetur ad cuiuspiam confessioně, iuxta dicta suo loco. ita communis DD. & meorum omnium. Ratio est; quia, nisi saltem tunc interpres necessarius sigillo astringeretur, certè odiosa fieret confessio. Contra tamen simpliciter interpretem propriè sigillo obligari, negant non pauci, & nominatim Caietan. & Sotus, apud Layman *cit. n.* 17. Verùm eam sententiam ipse meritò reiiciendam censet, si velint interpretem nullo modo obligari sigillo Sacramentali ex Christi præcepto in omni casu obligante, sed solùm secreto naturali, etsi strictissimo. quod tamen ob gravissimam causam, v.g. ad rem publicam liberandā, revelare licitum sit. Recipiendam verò esse, hanc sententiam, si solùm velint interpretem (sicut & alios mox recensendos) obligari minùs principaliter, & non tam graviter sicut Sacerdotem; ideóque nec pænas juris, Sacerdoti violatori sigilli decretas, sed aliam mitiorem arbitrariam incurreret, uti notant Navar. Sa, Henriq. Suar. apud eundem.

II. Eadem videtur ratio de eo, qui alterius 851
rudis confessionem scripsit ut supponunt communiter DD. sed vide mox dicenda §.5. de legente alterius confessionem scriptam.

III, Eodem sigillo constringuntur astantes, 852
qui sive casu & præter intentionem, vel voluntatem, sivè furtivè de industria vel ex malitia, non sine injuria & irreverentia Sacramenti, alterius confessionem audiunt, secundùm com-

munem DD. Suar. Vasqu. Layman, Lugo, Dian. Item omnes, quibus alterius confessio sacrilegè revelata est, de quo mox specialiùs. Item si quis confitetur multis ex necessitate præsentibus, ut in naufragio, conflictu, nosocomio &c. tam Confessarius, quàm omnes præsentes audientes ita arctantur obligatione sigilli, ut de auditis neque cum aliis, neque secùm ipsis invicem posteà colloqui possint, cùm omnes, & quilibet seorsim sigillo adstringatur. Ratio semper eadem ex regula; quia alioquìn Sacramentum fieret odiosum.

852 IV. Certè sigillo adstringuntur etiam ij, quibus Confessarius sine pænitentis licentia, adeóque injustè & sacrilegè, aliquid revelavit: quìn ex communi sententia apud citatos etiam ij, quibus Confessarius revelavit de licentia pænitentis: cuius tamen contrarium probabiliter defendunt Henriq Vasq. Coninck apud Layman *n.* 18. hac ratione; quia tunc Confessarius ex pænitentis licentia, atque plerumque in ejusdem commodum alterius peccatum revelat, id agere censetur tanquàm instrumentum pænitentis. Quare, sicut si pænitens peccatum suum paulò antè Sacerdoti explicatum ipsemet alteri revelaret, non posset eum ad sigillũ Sacramentale obligare, cùm reverà hæc non sit Sacramentalis revelatio; ita neque, si Sacerdos ex voluntate & jussu pænitentis revelet: nisi fortè revelatio fieret ob causam spectantem ad administrationem Sacramenti pæniten-

tentiæ, v.g. si Confessarius virum doctum consulat pro juvando tali pœnitente, uti limitat Layman ibidem. Sed censeo standum in communi sententia priori.

§. III.

Superior pro licentia requisitus.

Sigillo Sacramentali etiam adstringitur Prælatus, à quo pœnitens sive per se, sive per confessarium extra actualem confessionem petit licentiam absolvendi à reservatis. Uti pluribus allegatis rectiùs docet Card. de Lugo *disp. 23. sect. 2. num. 34. & 35.* Ratio est; quia ipsa illa petitia licentiæ jam censetur inchoata confessio, & illa notitia Superioris, quam à confessario accipit, ipse confessarius accepit ex inchoata confessione pœnitentis, ideóque eidem obligationi sigilli utérque subjacet. Et licèt, quando ipse pœnitens talem licentiam petit, ea petitio non videatur inchoata confessio respectu Superioris, cùm non fiat in ordine ad absolutionem ab ipso Superiore dandam; est tamen inchoata confessio absolutè in ordine ad absolutionem recipiendam; sive deindè à confessario, sive ab ipso Superiore dandam. Deindè fatentur DD. communiter, illam obligationem esse strictissimam nullo unquàm casu violabilem in Superiore, sed hæc ita stricta obligatio non potest solùm esse ex Secreto naturali, & virtute justitiæ, ergò debet esse ex sigillo & virtute religionis ob 853

reverentiam Sacramenti, nec differt à ſigillo, niſi per reſpectum, quatenùs ſcilicèt non oritur ex confeſsione jam facta, ſed in ordine ad Confeſsionem Sacramentalem faciendam. Contrarium tamen docent, & in Superiore tunc ſolùm obligationem Secreti naturalis agnoſcunt alii apud Tambur. *cit. c.* 4. §. 2. eò quòd pœnitens præſumatur evocare velle ab obligatione Sacramentali illa negotia, quæ volens & prudens extra Sacramentum cum Superiore tractat. Verùm hæc præſumptio mihi valdè incerta eſt.

§. IV.

Conſulti de peccatis vel ſtatu pœnitentis.

854 ETiam Doctorem, Theologum vel alium, quem Confeſſarius de peccatis vel ſtatu pœnitentis ex ejusdem licentia conſulit, eodē cum confeſſario ſigillo manere obſtrictum, veriùs & communiùs docent DD. cum Suar. *ſuprà cit.* & Layman, *num* 18 *in fine*. Ratio; quia notitia, quam confeſſarius de licentia pœnitentis communicat alteri, eſt eadem quam habet ipſe confeſſarius; ſed Confeſſarius habet cum obligatione, ergò etiam alter conſultus cum eadem obligatione ſigilli in ſe recipit.

855 Contrarium rursùs docent, & in tali conſulto ſolùm obligationem ſecreti naturalis agnoſcunt Medina, Vaſq. cit. apud Tambur. eodem

eodem *c.* 4. §. 3. *num.* 4. eò, quòd pœnitens concedens licentiam confessario colloquendi cum alio tertio de suo peccato vel statu præsumitur, illud extra limites Sacramenti extrahere. Verùm hæc præsumptio rursùs incerta est, & æq; facilè negatur: quin potiùs id nolle præsumendus est pænitens; quia nemo detrimentum suum velle putandus est.

At, quid si ipse pœnitens ante confessionem, 856
attamen in ordine ad confessionem faciendam, sive ipsi confessario, sive alteri docto, etiam laico, aliqua de peccatis suis communicet, tenebitúrne tunc confessarius vel alius ea sub sigillo contegere? Negant Suar. Henriquez alii plures apud Tamburin *cit.* §. 4. eò, quòd illa notitia sic data confessario vel alteri nec sit confessio inchoata, nec procedat ex confessione jam peracta, ut in priori casu, sed ex facienda confessione, quæ, quia facta non fuit, non potest imponere obligationem sigilli. Sed probabiliùs affirmant alii multi apud Dian. *part.* 5. *tract.* 11. *resol.* 44. & sequitur libentiùs Tambur. *ibidem num.* 7. eò, quòd ea sententia magis Sacramento faveat. Supponitur autem semper, quòd pænitens ad illam notitiam communicandam moveatur ex vi confessionis faciendæ, idque sciat is, qui eam accipit. Ratio est; quia, cùm sæpè opus sit pœnitenti ante confessionem cum confessario vel aliis communicare de peccatis suis, ut confessionem rectè expedire possit, nisi illi

sigillo adstringerentur, adhuc confessio tali redderetur odiosa & molesta. Huic sententiæ & ego consentio Atque hinc rectè infert Medina, talem confessarium vel alium, cui ad finem confessionis peragendæ ab aliquo communicatum est peccatum enorme, alàs Prælato denuntiandum, sub pœna excommunicationis, nec debere, nec posse denuntiare; quia contra sigillum, quod fortius urget.

§. V.

Legens confessionem scriptam alterius.

I. ETiam illum denique, qui sive casu fortuito (adeóque sine peccato) sive ex
857 proposito & datâ operâ (adeóque non sine gravi peccato, secundùm omnes) descriptam alicus confessionem sive jam peractam sive peragendam legit, sigillo adstringi, probabliiùs affirmant Rodriquez noster, Fagundez, Malderus, alii plures apud Dian. *cit. resol.* 27. & etiam *part* 1. *tract.* 4. *resol.* 112. Ratio est; quia illa Scriptura est internuntia peccatorum, éstque sive inchoata confessio, sive confessionem jam factam gerens. Nam & propter eandem rationem is, qui scripto excipit confessionem Amici non potentis scribere, & ita se ad confessionem parantis sigillo tenetur, ut §. 2. *n.* 2. notatum.

858 II. Negant rursùs & solùm secreti naturalis obligationem agnoscunt Navar. c. 18. *num.* 19. Layman *cit. num.* 24. Suar. Bonacin: aliísque congestis Lugo *disp.* 23. *sect.* 2. *num.* 47. id-

47. idque etiam valdè probabiliter. Ratio est; quia ex sola confessione inducitur obligatio sigilli, atqui illa Scriptura non est confessio, ne inchoata quidem, sed solùm est materia præparata ad confessionem: nec est gerens confessionem peractam, sed solùm gerens materiam, quæ erat præparata ad confessionem; ergò ejusmodi Scriptura non inducit obligationem sigilli, sed tantùm Secreti naturalis; sicut enim, si quis audiret peccata alicujus, qui clara voce enumerans peccata sua se ad confessionem præpararet, vel qui post confessionem alta voce Deo gratias ageret pro talibus peccatis confessis, certe audiens non obligaretur ad sigillum; quia non audiret confessionem Sacramentalem, sed solùm præparationem ad confessionem vel gratiarum actionem pro ea peracta: ita etiam in casu nostro Scriptura illa non est confessio, sed præparatio ad confessionem, adeóque legens illam non obstringitur sigillo Sacramentali, sed tantùm secreti naturalis obligatione pro ratione materiæ, utique sub mortali, si gravia vel diffamantia consultò legat vel evulget: secùs si levia tantùm essent, ac Schedulâ repertâ moraliter certus sit, non nisi levia & quodidiana peccata in ea scripta esse, ideóq; ex curiositate legat, aut lecta alteri comunicet, tunc enim non debet censeri plusquàm venialiter peccâsse; quia non violavit sigillum confessionis, in quo non datur parvitas materiæ,

sed

sed tantùm secretum naturale, cujus obligatio ob parvitatem materiæ minuitur. Quin etiam in casu gravissimæ necessitatis ad rem publicam vel vitam innocentis liberandam, omninò cessare posset, ut hujusmodi sctiptam confessionem etiam revelare liceret, quatenùs præcisè necessarium est ad majus malum impediendum, cui, spectato jure naturæ & naturali charitatis ordine minus damnum hominis illam Schedam scribentis posthaberi possit, ut notant Layman & Lugo citati.

859 III. Cæterùm consentiunt etiam hujus sententiæ Authores, repertorem etiam hujus scriptæ confessionis obligari arctissimo secreto naturali, ut non solùm is peccatum mortale in genere sacrilegii & gravissimæ injuriæ committat, si gravia & diffamantia peccata consultò legat, aut lecta aliis evulget, ut dictum est; sed nec judex aut Prælatus ex sola tali notitia ad criminis inquisitionem aut punitionem procedere posset: aut, si processus jam cœptus sit, cùm rescindi, & pro infecto haberi oporteat; quia licèt ejusmodi Scriptura non sit confessio Sacramentalis, est tamen via ad eam, ceditque in irreverentiam Sacramenti, si occasione illius, quod in salutem animæ à Christo institutum est, aliquis famæ, vitæ vel aliud detrimentum patiatur.

860 IV. Excipiendus per omnem modum est casus, quo talis Scriptura reverà esset confessio actualis, utpotè, si aliquis mutus vel aliàs im-

impedi-

peditus confiteatur confessario præsenti per Scripturam, & tunc, durante actione Sacramentali, aliquis legat illam Scripturam, utique teneretur sigillo; quia tunc illa Scriptura lecta à confessario est locutio vel confessio pœnitentis, cùm non aliter confiteatur mutus ille, nisi per Scripturam. Idem censet Layman *num.* 19. *c.* 14. si Sacramentalis confessio Sacerdoti in scripto data ab eo amissa esset, & ab alio inventa & lecta; nam talis manifestatio facta Sacerdoti per Scripturam in ordine ad absolutionem accipiendam vera Sacramentalis est confessio, ideóque sub sigillo cadit, ut ea nullo casu à quocúnque sine confitentis licentia revelari possit. Idem censet Lugo *cit. num.* 49. Quando aliquis per litteras peteret à Superiore licentiam confitendi alteri peccatum reservatum; quia tunc per Scripturam illam verè loquitur Superiori in ordine ad confessionem & absolutionem, confessione velut jam inchoatâ; ideóque sicut ipse Superior, ita & alius legens talem Scripturã (quemadmodùm & audiens subditum petentem ejusmodi licentiam sigillo adstringitur.

QVÆSTIO IV. & Ultima.

Qualiter licet, & non licet uti notitiâ ex sola confessione sacramentali habitâ?

REgula generalis Notitia ex sola confessione accepta nunquàm ullo casu licet uti, 851

quando

nevolentiæ signa subtrahat, eius consortium vel colloquium vitet, eum ab officio amoveat, &c. vel simile quid agat, ex quo alii veniant in cognitionem vel suspicionem aliquam peccati ipsius saltem in genere, quòd nimirùm ille pœnitens vel subditus aliquid grave fecerit, ratione cuius idem Confessarius vel Superior præter morem ita illum aversetur vel ab officio amoveat; esset enim vera indirecta revelatio sigilli confessionis: idque etiam verùm est, quandò alii jam habent notitiam talis peccati pœnitentis, & post confessionem viderent eum à Confessario vel Superiore ita aversari vel ab officio aliquo amoveri.

Insuper adeò verum est, ut Confessarius e- 863
tiam, duorum confessionem excipiens (casus non rarus in sponsis) & ex unius confessione intelligens alterum non integrè confiteri, sed peccatum aliquod culpabiliter reticere, non possit tamen ullum indicium suæ notitiæ præbere ex alterius confessione habitæ, sed absolvat & totum Deo committat, ne scilicet unus pœnitens aliquid de confessione alterius advertat, prout etiam suprà suo loco indicavi. Quare sine dubio graviter deliquit, & sigillum indirectè enormiter violavit Sacerdos quidam indoctus, qui duorum confessionem audiens, & ex posterioris confessione peccatum commissum cum priori complice intelligens, priorem adhuc ibi præsentem ad confessionale revocavit, & de novo examinavit.

Sed

fessum esse, quòd per se licitum, imò aliquandò debitum est, ut, si videas me absolventem personam, cum qua hac nocte peccâsti, nónne colligis, illam hoc peccatum confessam esse: si Confessarius aliquotiès accedat ad hominem domi concubinam alentem, ut illum ad emendationem hortetur, tandem eius confessionem excipiat, & ad sacram Communionem admittat, nónne concubina apertissimè colligit, illum peccata fornicationis confessum esse, & tamen sigillum confessionis fregisse quis dicat? Item, si Confessarius hominem ob publica latrocinia supplicio affectum commendet, quòd bene de peccatis suis contritus & confessus, optimè dispositus mortuus fuerit, sanè nullo modo violat sigillum; quia non dicit, nec exhibet signum, quo cognosci possit, hunc hominem commisisse latrocinia, sed solùm significat, eum ritè confessum sua peccata, adeóque etiam latrocinia anteà aliis nota, &c. Sic in proposito Sacerdos abstinens à sacro, vel domi se continens nullo verbo vel facto prodit peccatum pœnitentis, sed solùm per accidens ratione scilicèt cognitionis aliundè jam habitæ aliis significat socium peccatum jam esse confessum, quod nihil contra sigillum. Unde & hi ipsi DD. meritò fatentur, eo casu non licere Confessario abstinere à Sacro, vel domi se continere, quandò alii præter socios jam scientes, inde intelligerent peccatum pœnitentis, aut aliorum complicum, maximè

ximè, si de tali peccato jam suspecti periculum subire deberent.

864 At, quid si eo casu ex fuga Sacerdotis v. g. ipsi confitenti periculum immineat, ut à sociis sceleris occidatur: poteritne sic nihilominùs fugere, vel domi se continere? Negat posse Suar. *disp.* 23. *sect.* 7. & Gobat *loco cit.* ex fundamento oppositæ sententiæ. Concedit autem rectiùs Coninck, consentiente Layman *n.* 21. quia adhuc fugiendo vel domi se continendo sigillum confessionis non violat, quare jus naturale ipsi permittit, ut vitam suam alienæ vitæ anteponat: sicut, si Dominus hæreticus intellexit, aliquem ex suis famulis vel subditis confessum esse huic Sacerdoti, mortem seriò minitetur Confessario, nisi dicat, quisnam ille sit, Confessarius non prohibetur illum nominare, tametsi intelligat, exindè mortem confesso famulo vel subdito inferendam fore, quanquàm laudabiliùs Sacerdos ageret, si mortem ipse pro innocente fortiter oppeteret. Neque ex nostra responsione inferas, quòd confessio hominibus redderetur odiosa, si occasione eius aliqui tantum periculum subire possint; non enim sic redditur odiosa confessio secundùm se simpliciter, sed solùm ut spectata cum talibus circumstantiis, quæ tamen rarissimè & vix unquàm concurrent, ut proindè talis casus potiùs speculativus, quàm practicus censeri debeat, ut notavit Sanchez *l.* 3. *de Matrimon. d.* 16. *q.* 1. *ad* 4.

§. II.

§. II.

An sic, ut solus pœnitens advertat?

REgula generalis manet: nunquàm licet uti cognitione vel notitia ex confessione habitâ circa pœnitentem, etiam, ut, ille solus advertat, exercendo circa ipsum aliquos actus ipsi ingratos, ex quibus pœnitenti meritò odiosa redderetur confessio. Ratio jam sæpe inculcata est. Ex hac regula unum & alterum certa sunt, tertium valde dubium & gravissimè controversum. Unum certum est, licere Confessario uti notitiâ ex confessione acceptâ circa pœnitentem, aut universaliter de eius expressa & libera licentia, juxta suprà dicta, aut in particulari exhibendo ipsi aliquos actus naturâ suâ nō ingratos, sed gratos potiùs, ex quibus proinde ei confessio non odiosa, sed grata potiùs & suavis reddatur. Uti contra paucos in fine refutandos Vasquez, alios, habent DD. communiter. Sic Confessarius propter fiduciam v. g. quam pœnitens ad ipsum gerit omnia sui animi arcana & peccata committendo, poterit eidem ostendere signa specialis amoris & benevolentiæ, benignè excipere, beneficia conferre, &c. quamvis is advertat, hæc fieri propter audita in confessione. Item, si Confessarius ex confessione intellexisset, pœnitentem ex suo facto, vel dicto fuisse offensum, ad indignationem vel odium provocatum, vel in tentationem incidisse, nónne poterit Confes- 865

ſarius ex ea ſola notitia à ſimili dicto vel facto deinceps abſtinere?

866 Alterum certum, non licere Confeſſario uti notitiâ confeſsionis circa pœnitentem exercendo illi actus ingratos, maximè ſpectantes ad juſtitiam punitivam vel judicativam, ut, pœnitenti ob peccata confeſſa vultum auſteriorem oſtendere, eum declinare, eum reprehendere vel punire, tollere aliquod jus ipſi acquiſitum, ut amovere ab officio jure acquiſito, à quo ſcilicet pro libitu, & niſi ob delictum amoveri nequit: ſtruere illi inſidias, ut in delicto deprehendatur, negare ei aliquid debitum, pecuniæ v.g. & alia eiuſmodi. Sic omnes ferè unanimiter. Ratio patet; quia ſatis ſuperque odioſa redderetur confeſsio præterita, ſi ſciretur ex illa ita contra pœnitentem poſſe procedi. Et bene advertit Layman cit. neq; ad hoc requiri, ut pœnitens advertat actu, vel ſciat, huiusmodi actus fieri ex confeſsione ſua, dummodò reverà fiat ex confeſsione, etſi id nunc ignoret pœnitens; ſi enim pœnitens antecedenter ſciret, poſſe Confeſſarium uti illâ notitiâ occultè contra ipſum, non minùs, imò magis abſterreretur à confeſsione peccati, quàm ſi ſciret, poſſe illum aliquid tale facere pœnitente advertente; magis enim lædunt illa, quorum cauſam ignoramus, quàm illa, quorum cauſam ſcimus, quibus proindè faciliùs poſſumus adhibere remedia.

867 Tertium dubium & controverſum valde eſt:

est: utrùm liceat Confessario uti notitiâ confessionis, circa pœnitentem solùm advertentem, exercendo ob justam causam aliquos actus, etsi ingratos ipsi & molestos, quibus tamẽ nullum eius jus lædatur, ut, negando ipsi aliquos actus nullo jure debitos, nisi fortè ex justitia distributiva vel misericordia, ut negare suffragium vel beneficium aut eleemosynam ei, quem ex confessione indignum quis novit & alia mox latiùs dicenda. Licere affirmant sanè DD. gravissimi communiter D. Thomas, Scotus, Sotus, Suarez, & alii, quos ad 35. Sanchez. *l. 3. de Matrim. disp.* 16. *q.* 1.

Ratio huius sententiæ est; quia ex una parte non est frangere sigillum colloqui vel agere cum eo ipso, qui tibi secretum communicavit: & ex altera parte, cùm pœnitens nullum habeat jus ad illas actiones, nulla ei fit injuria, eiusmodi actus denegando; ergò id non est illicitum: imò addunt multi ex his DD. etiam quandóque esse debitum, adeò ut Cofessarius ex tali notitia etiam teneatur amovere indignum ab officio, ei negare suffragium vel communionem, &c. plures tamen eorum talem obligationem non agnoscunt; quia nimirùm nullus cogi debet, ut utatur remedio tam difficili & periculoso fractionis sigilli.

Contra verò generaliter & indistinctè docent: id licere nunquàm, ita, ut in nulla prorsùs re Confessarius uti possit tali notitia, sed debeat se simpliciter habere, ac si prorsùs ni- 868

hil audisset, adeò, ut si ex confessione nosses famulum esse furem, non posses ideò cistam claudere, vel clavem abstrahere. Sic multi apud eundem Sanchez. Alii autem restringunt, solùm locum habere in iis, in quibus esset confusio & pudor pœnitenti. Sic ipse Sanchez, *cit. n.* 4. aliósque citans Gobat. Alii denique clariùs ita distinguunt, ut in regula generali expressum & sequitur.

§. III.

Non licet ad gurbernationem ipsius pœnitentis.

869 SImpliciter non licet confessario uti notitiâ ex solo confessione habitâ ad gubernationē vel directionem ipsius pœnitentis, præsertim advertentis, nimirùm circa ipsum pœnitentē directè exercendo aliquos actus ipsi ingratos & molestos, aut negando ullos actus favorabiles etiam indebitos vel gratuitos, uti sunt: ex sola confessionis notitia pœnitenti se exhibere severiorem, minùs gratè cum eo loqui, eum amovere ad alium locum, ubi sine peccato degat: famulum ex sola confessione furem cognitum domo expellere, vel è Servitio dimittere: indigno ex sola confessione cognito negare suffragium ad electionem, officium vel beneficium quodcunq;, aut ei officium pro nutu amovibile aufferre, negare Sacramenta, Eucharistiam non ministrare, &c. item: non assistere matrimonio, cùm ex sola confessione

scit,

ſcit, invalidè contrahendum: non colloqui vel converſari cum excommunicato vitando, ſed ex ſola confeſſione cognito, & alia ſimilia, quæ exercentur circa pœnitentis perſonam ſingularem. Ita authores ſecundæ ſententiæ, ac ipſe Sanchez, ſi attentè legatur, & re ipſa Layman *c.* 4. *n.* 22. & expreſsè Conink, Caſtropalaus, aliisq; congeſtis Dian. 1. *part.* 3. *tract.* 4. *reſol.* 76. *& part.* 5. *tract* 11. *reſol.* 3. Tambur. *l.* 5. *c.* 6. §. 2. *n.* 7. Ratio ſolidiſſima eſt, quia ex obligatione ſigilli Sacramentalis non ſolùm illicita eſt omnis revelatio directa vel indirecta Secreti coram aliis, ut omnes agnoſcunt, ſed generaliter etiam illicitum eſt omne id, quod confeſſionem redderet gravem & odioſam fidelibus, ex communi principio ab omnibus ferè admiſſo: unde neq; cum ipſo pœnitente poteſt confeſſarius etiam Prælatus de peccato in confeſſione audito loqui ſine eius licentia, ut etiam adverſarii fatentur; atqui evidens & certisſimum eſt, etiam maximè reddi confeſſionem gravem & odioſam ex hac parte: ſi ſciretur, confeſſarium ex illa ſola notitia poſſe pœnitentem amovere ab officio, privare ſuffragio, repellere à Sacramento, & cætera jam enumerata ac ſimilia plùra: & certè multò magìs, quàm ſi confeſſarius poſſet de peccatis confesſis cum penitente loqui; ergò nullo modo licet uti notitiâ confesſionis circa pœnitentem, exercendo eiusmodi actus ipſi moleſtos & ingratos, ad gubernationem ipſius

pœnitentis: idq; etiam & maximè Superioribus; his enim id expressè & gravissimè prohibuit Clemens VIII. in Decr. an. 1594. die 26. Maij. Verba eius sunt: Tam superiores pro tempore existentes, quàm confessarii, qui posteà ad superioritatis gradum fuerint promoti, caveant diligentissimè, ne eâ notitiâ, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur --- atq; ita per quoscunq; Regularium superiores, quicunq; illi sint, observari mandamus, &c. hæc Pontifex. Post hoc Decretum meritò profitetur Lugo: *Disp. 23. de pœnitent. Sect. 5. n. 93.* se non videre, quomodò opposita sententia sustineri possit.

Confirmatur. Omnium consensu Sigillum confessionis obligat in tota sua latitudine etiam in ordiue ad confitentem, ne ei peccatum ex sola confessione cognitum objiciatur, exprobetur, vel quovis modo ei ivito in memoriam revocetur; atqui talis exprobratio sanè molestissima re ipsa fieret, si Sacerdos confitenti suo propter ejus auditam confessionem Sacramentum vel suffragium neget, vel eum ab officio removeat, &c. plerumq; enim certa vel probabili suspicione deprehendet id fieri propter peccata, quæ confessus fuit, ideoq; ei Sacramentum grave & Damnosum fuit. Et datò, confitentem id nullo judicio assequi posse, nónne adhuc ipsa persuasio hæc: si nimirùm sciant fideles, se ob peccatorum suorum confessio-

fessionem impediri posse à consequendis vel retinendis bonis suis, absterrebit à confessione iis præsertìm faciendâ, quos vel leviter suspicantur, aliquandò sibi prodesse vel obesse posse. Deindè sequeretur, quòd reservatio criminum graviorum superioribus magna parte inutilis foret, si superior sibi reservans eâ notitiâ gubernare posset subditos; nunquàm enim ij cum tanto suo periculo obligari poterunt ad confitendum grave crimen superiori, si ex tali confessione sciant, se à promotione, quam accidè desiderant, impediri, aut ab officio libenter habito amoveri posse. Denique Forum Sacramentalis pœnitentiæ ex propria institutione sua secretum & omninò disparatum est à foro externo jurisdictionis ac gubernations; ideóque non oportet notitiam sacramentalem extra illud forum secretæ pœnitentiæ ad publicam gubernationem profanè extendi. Ex quibus satis patet ad fundamentum oppositæ sententiæ; sed urgebis, &

Dices: Confessarius, maximè Prælatus, per confessionem auditam non amittit jus suum, quod habuit priùs, sed ante confessionem auditam habuit jus elegendi vel non elegendi, retinendi vel amovendi talem subditum pro suo arbitrio; ergò idipsum poterit post confessionem auditam, alioquìn indigni ac improbi ex industria uterentur hoc medio confitendi Superiori. ℟. Negando consequentiam ob claram æquivocationem: confessio e-

nim nullum tollit jus prius; licèt enim Prælatus v. g. habeat jus amovendi ſubditum ab officio pro arbitrio, nunquàm tamen habuit jus amovendi illum propter crimen in ſola confeſſione cognitum; quare Confeſſarius propter confeſſionem auditam non privatur aliquo jure priùs habito, aut libertate ab officio deponendi, ſuffragium negandi, &c. attamen impeditur & prohibetur, ne ad tale quid faciendum moveatur, vel adjuvetur ex notitia hauſta ex Sacramento pœnitentiæ, cùm perindè ſe gerere debeat in externis actionibus ſuis ergà pœnitentem, ac ſi in illo interno foro nihil audiiſſet: quemadmodùm, qui ſcivit aliquid extra confeſſionem, & poſteà in confeſſione audit, non amittit jus priùs notum manifeſtandi, arctatur tamen à confeſſionis ſigillo, quò minùs alio modo probalare poſſit, quàm cognitum habuerit ante confeſſionem. Unde parùm prodeſſe poteſt indignis hoc medium confitendi Superiori, cùm plerúmque poſſit Prælatus eos amovere propter cauſas aliundè cognitas, vel etiam pro ſuo arbitrio, dummodò non moveatur à notitia in ſola confeſſione acceptâ.

At, nunquid poterit Prælatus ex notitia confeſſionis motus ſaltem magis advertere & obſervare pœnitentem ſubditum, ut notatis aliis extra confeſſionem ſeſe offerentibus indiciis ſufficienter inſtructus aliquam ex dictis actionibus præſtet, ab officio vel loco amo-

veat

veat, &c.? ℟. Non licere directè observando ipsum pœnitentem, ob eandem semper rationem, ne confessio fiat odiosa: licere tamen confessionem pœnitentis ex se sufficiunt ad inquirendum. vid Tambur. *in addition. ad lib.* 5. *opusc. de confess. c.* 6. §. 2. *n* 9.

§. IV.

Licet autem ad gubernationem sui ipsius. 870

LIcitum est confessariâ uti notitiâ ex confessione acceptâ ad gubernationem seu justam indemnitatem sui ipsius exercendo, nimirùm aliquos actus, non directè circa pœnitentem, licèt contra ipsum aliqualiter recurrant: sed potiùs circa se ipsum, vel res suas, vel extrinseca aliqua impedimenta peccati pœnitentis, Exempli gratia: potest confessarius non celebrare, se domi retinere, alia via pergere vel fugere, ad cavendas insidias veneni vel mortis inferendæ ex confessione cognitas: item potest diligentiùs custodire res suas, clavem abstrahere, aut pecuniam vel clavem non committere servo, quem ex confessione furem vel infidelem novit: item potest Superior claudere fores, aut seram mutare januæ, per quam ex confessione novit subditum furtivè exire ad peccandum; & ut exemplificat Coninck, *disp.* 9. *dub.* 4. potest ad eundem finem aliquid ædificare vel struem lignorum instruere eo loco, ubi anteà exitus vel introitus

tus patebat, &c. ídque etiam sine consensu pœnitentis, præsertim cùm is requisitus consentire nolit, cùm tamen debeat: & alia hujusmodi, quæ consueverunt communiter esse positiones alicujus impedimenti, quo posito pœnitens absque ullo suo intrinseco incommodo à peccato impeditur. Sic Authores §. *praced. cit.* & reipsa Lugo *sect.* 5. *num.* 102. Ratio sumitur ex opposito fundamento priori, quia reverâ ejusmodi actus nulli reddunt confessionem odiosam, saltem rationabiliter: nec ullus rationabiliter præsumi potest à confessione retardari ex eo, quòd sciat confessarium ex notitia confessionis posse cavere insidias vitæ suæ, diligentiùs custodire res suas, claudere januam, vel fenestram ad impedienda peccata, & similia; quippè ad quæ ipse pœnitens per pœnitentiam verè à peccato resurgere intendens cooperari de se tenetur. Unde ejusmodi actus non ingrati, sed potiùs gratissimi ritè pœnitenti censendi sunt: & quia tales actus minimè exercentur circa personam ipsius pœnitentis, nulla illi indè rationabilis erubescentia oriri potest; & si quando tale aliquid advertens pudore suffundatur, potiùs sibi imputare debet, quàm confessario utenti jure suo, & aliquam occasionem talis pudoris danti: Neque hic obstat Decretum Clementis VIII. suprà allegatum; quia hoc solùm prohibet usum notitiæ ex confessione in ordine ad gubernationem externam personarum, subditorum v.g. per actus

nimi-

nimirùm versantes circa ipsas personas confessas, uti maximè sunt actiones punitivæ aliæque gubernativæ, suprà 1.2. & 3. §. allatæ.

Deníque certissimum videtur, confessarium ex vi sigilli confessionis non teneri in omnibus prorsùs se habere, ac si talem notitiam prorsùs non haberet; quidnì enim confessarius ex confessione audita possit magìs cautus esse, & prudens fieri ad cavenda similia pericula, in quibus intelligit, pœnitentem ruinam spiritualem passum: v.g. ad vitandum cibum, ludum, societatem, familiaritatem hominum, in quibus pœnitentem aliquod damnum spirituale, vel corporale passum intelligit, &c.? Quin hoc experientià quotidianâ constat; discunt enim confessarii ex confessionibus mores civium, ut sciant, quomodò cum illis debeant conversari, & quæ ab eis pericula caveri debeant; ergo non est universaliter illicitum, & contra sigillum uti notitia confessionis ad operandum. Quando autem sit licitum, & quando illicitum, distinctè satis exprimit nostra regula generalis, ex qua ulterius corollariè.

§. V.

Casus aliquot particares resoluti ex dictis hactenùs.

I. EGo confessarius hactenùs ordinariè confessus sum Petro, sed modò ex ejusdem 871
confessione intelligens, ipsum non esse Sacerdotem, seu invalidè ordinatum; possúmne

ipsum

ipsum deinceps vitare, ei ampliùs non confitendo, ipso advertente me ad hoc moveri ex confessione sua? ℞. Cum Sanchez *cit. lib.* 3. *disp.* 16. *num.* 5. omninò, potes & debes; quia ex una parte hac omissione nihil exerces circa personam pœnitentis: ex altera autem parte, non debes confiteri invalidè vel simulatè tantùm. At quid si ex hac tua omissione alii suspicarentur malum de isto Sacerdote? ℞. Lugo *disp.* 23. *sect.* 5. *num.* 105. debes adhuc ad eum accedere, saltem exteriùs confessionem simulando, ne eum prodas intereà alteri confessario seriò confiteri. Fagundez autem cum Tambur. *cit.* respondet: Posse quidem, sed non teneri te sic ad ipsum accedere; eò, quòd ejusmodi omissio ex se non sit ostensiva delicti, præsertim defectûs talis; cùm variæ possent esse causæ mutandi confessarium. In casu tam raro crede quod placet.

872 II. Vocor ad pœnitentem, à quo timeo, ne me in peccatum inducat: idque novi solùm ex confessione præterita, qua me ad peccatum sollicitavit. Possúmne ad ipsum non accedere, si vel ipse advertat id fieri ex notitia confessionis, vel alii contra ipsum aliquid suspicientur? ℞. Omninò potes, imò debes non accedere; Ratio est, quia, si pœnitens in confessione sollicitat ad peccatum, utique illa non est confessio Sacramentalis, ideóque obligationem sigilli non inducit. Quòd si tamen pœnitens priùs verè Sacramentaliter confessus

tibi fuisset suam malam voluntatem, credo quòd adhuc debeas accedere fidendo Divinæ gratiæ, saltem, si aliàs alii advertentes malè de pœnitente suspicarentur, ut ex hactenùs dictis facilè colligi potest. Vide plures & metaphysicos tales casus apud DD. citatos.

III. Vocor ad pœnitentem, qui bis, ter, vel 873
quater aut sæpiùs jussus vel monitus noluit restituere, tollere occasionem proximam peccati, &c. possúmne non accedere, si ipse advertat, hanc esse causam: vel alij de ipso malè aliquid coniiciant. ℞. Cum distinctione: si enim is anteà confessus est simulatè tantùm, v.g. ut bonam æstimationem apud alios servaret, &c. potes non accedere; quia non fuit confessio, sed simulatio, ideóque sigillo non subiacet: Si autem fuit vera confessio, animo se juvandi, etsi defectu propositi absolvi non potuerit, non potes non accedere, si ideò alij malum de ipso suspicentur; fuit enim illa Sacramentalis saltem inchoata confessio, ideóque sigillum secùm trahens: at verò, si non alij, sed ipse solùm id advertat fieri ex notitia confessionis, non video in te obligationem accedendi; quia ex una parte, non est revelare sigillum, si solus pænitens advertat, ut sæpiùs dictum: ex altera autem parte, similes negationes non retraherent à confessione fideles, imò sic magis ad eam faciendam excitabuntur. Insuper meritò sic negas, ut pænitens à sua contumacia resipiscat,

cat: sicut meritò propter eandem rationem eundem aliquando non absolvis.

874 IV. Ex sola confessione Titij scio, Ecclesiam hanc esse pollutam: possúmne adhuc in ea celebrare advertente id pænitente vel aliis? ℞. iterùm cum distinctione: quòd si omissione Sacri aliqua notitia peccati apud alios, aut aliquod damnum pænitenti timeatur, potes & debes celebrare; quia fortius est vinculum sigilli, quàm præcepti Ecclesiæ de non celebrando in Ecclesia polluta: At si nullius notitiæ apud alios, vel detrimenti pænitentis periculum sit, non posse celebrare resolvit Lugo *cit. num.* 124. quia urget præceptum de non celebrando in loco violato, & non urget præceptum sigilli, cùm nullum periculum evulgationis vel damni esse supponamus. At verò eo casu adhuc posse celebrare, mihi probabiliùs resolvit Bonacin. apud Tambur. *cit. c. 7.* §. 4. hac bona ratione; quia Ecclesia non præsumitur velle obligare Sacerdotem ad non celebrandum, quando is ex sola confessione novit, locum esse pollutum, siquidem semper Ecclesia velle favere sigillo credenda est. Et hæc tandem de Sacramento pœnitentiæ satis.

Omnia ad majorem Dei Gloriam.

ELENCHUS,

ET

SUMMARIUM

Omnium hujus tertiæ Partis

CAPITUM, QUÆSTIONUM PARAGRAPHORUM.

Et feré etiam Numerorum.

CAPUT I.

De Sacramenti Pœnitentiæ essentiâ, partibus, Materiâ.

QUÆSTIO I.

Quid est Pœnitentia?

§. *I. Pœnitentia unde dicta? n.* 1.

Dicta est *à pœna* & *teneo.* quasi *pœna-tenentia*, vel *punientia.* Isidor.*n.*1.

§. *II. Pœnitentia quot modis accipitur? n.* 2.

Dupliciter. 1. ut *Virtus*, 2. Ut *Sacramentum* est.*n.*2.

§. III. *Quid est Pœnitentia Virtus? n. 3.*

EST habitus inclinans hominem ad deteſtandum, & vindicandum peccatum à ſe commiſſum, quatenùs offenſa, & injuria Dei eſt, accuratè explicantur termini *offenſa injuria Dei.* n. 4, 5. 6 & 7.

§. IV. *Quid eſt Pœnitentia Sacramentum?*

EST Sacramentum novæ legis, quo homo verè pœnitens à Sacerdote legitimo certâ verborum formâ à peccatis abſolvitur. n. 10. Prætermittitur alia accuratior definitio ex Scoto.

I. Pœnitentia eſt verum Sacramentum Novæ legis. n. 11.

II. Eſt immediatè inſtitutum à Chriſto. n. 12.

III. Poſt ſui inſtitutionem eſt neceſſarium omni homini poſt Baptiſmum in peccatum mortale relapſo neceſſitate medii in re, vel in voto. *n.* 13.

IV. Subjectum ergo capax huius Sacramenti eſt omnis & ſolus homo viator poſt Baptiſmum peccato obnoxius, & ad remiſſionem diſpoſitus. &c. *n.* 14.

QVÆSTIO II.

Quæ, quot, & quales ſunt partes Sacramenti Pænitentiæ? n. 15.

SAcramenti Pœnitentiæ (ſicut aliorum) duæ ſunt partes: *Materia* & *forma.* Materia ſunt peccata cum dolore confeſſa. Forma ſunt verba abſolutionis. At *Pœnitentiæ*, quatenùs ſe tenet ex parte ſolius pœnitentis, tres ſunt partes, Contritio, Confeſſio, Satisfactio.

§. I. *Quænam ex his ſunt partes eſſentiales huius Sacramenti? n. 17.*

ABſolutio ſine dubio eſt pars eſſentialis. Ex parte autem pœnitentis duæ ſunt partes eſſentiales, Contritio, & Confeſſio, Satisfactio eſt pars integralis tantùm.

§. II.

§. II. *Quomodo Contritio & Confessio sunt partes essentiales? n. 16.*

SUnt certè partes essentiales eo sensu, quòd sine ipsis reipsa habitis non possit subsistere essentia Sacramenti Pœnitentiæ. *n.* 19.

§. III. *Súntne partes propriè essentiales per modum veræ materiæ, sicut vg. aqua in Baptismo. &c? n. 20.*

AD praxin perinde, sive affirmes, quòd sic cum Thomistis, & dicas essentiam Sacramenti Pœnitentiæ consistere in contritione, confessione simul & absolutione: sive neges cum Scotistis, & dicas contritionem & confessionem esse tantùm partes materiales actu requisitas per modum conditionis *sine qua non.* Sícque essentiam Sacramenti Pœnitentiæ consistere in sola absolutione.

§. IV. *In quo consistit essentia Sacramenti Pœnitentiæ? n. 21.*

IAm audivisti utramque sententiam. Tu crede, & dic quod libet.

QVÆSTIO III.

Quæ & quotuplex est materia Sacramenti Pœnitentiæ?

DUplex est: *remota* peccata. Et *proxima*, actus pœnitentis, contritio, & confessio. *n. 22.*

§. I. *Qua ratione actus pœnitentis sunt materia* proxima, & *ex qua? n. 23.*

QUia *proximè* applicant peccata clauibus, ut per Sacramentum remitti possint; & *ex ipsis* aliquo modo componitur Sacramentum Pœnitentiæ, juxta dicta *q. praced. §. 2. & 3.*

§. *II. Qua ratione peccata sunt materia* remota, & circa quam? *n.* 24.

QUia secundùm se immediatè non sunt remissibilia per Sacramentum, nisi per actus pœnitentis proximè applicentur: & *circa illa* detestanda & abolenda versatur Sacramentum Pœnitentiæ.

§. *III. Qua ratione peccata sola actualia post Baptismum comissa? n.*25.

QUia hæc sola constituunt hominem reum in foro Ecclesiæ, *quæ non judicat de ijs, quæ foris sunt.* Et: Baptismus est janua Sacramentorum.

§. *IV. Quotuplex est hæc materia remota? n.*26.

DUplex est. *Necessaria* & *sufficiens.* Materia necessaria sunt omnia & sola peccata mortalia post Baptismum commissa, & nunquam legitimè confessa. Materia sufficiens sunt omnia peccata post Baptismum commissa, etiam venialia, etiam mortalia jam legitimè confessa. *n.*26.

QVÆSTIO VI.

Qua ratione peccata venialia sunt materia huius Sacramenti Pœnitentiæ?

I. SUnt omninò materia sufficiens. Certum de fide, cum Trident. *n.*27.

II. Videntur quidem regulariter non remitti per absolutionem ex opere operato, quippe jam antea remissa per contritionem, vel attritionem hominis justi. *n.*28.

III. Adhuc tamen rectissimè dicuntur materia sufficiens. Insuper *n.*29.

IV. Valde probabile est peccata venialia non remitti per solam attritionem, saltem non quæcunque per quæcunque. *n.*30.

QUÆ-

QVÆSTIO V.

Incidentalis.

Quibus modis universim delentur peccata venialia? n. 35.

§. I. Remittuntur *ex opere operantis* per omnem actum meritorium venialibus aliquo modo oppositum, scilicet involventem aliquam formalem vel virtualem pœnitentiam vel displicentiam peccatorum. *Explicantur termini, & recensentur illi actus.*

§. II. Remittuntur *ex opere operato* per omnia Sacramenta Novæ legis dignè suscepta, absque requisita alia dispositione ex parte suscipientis. Etiam per Sacrificium Missæ pro sua salute Deo oblatum. n. 40.

§. III. Remittuntur etiam aliquo modo per Sacramentalia. n. 44.

§. IV. Animadversio duplex notabilis. n. 46.

QVÆSTIO VI.

Qua ratione peccata jam legitimè confessa sunt materia huius Sacramenti?

I. Omninò sunt materia sufficiens. n. 48.

II. Ratio est, quia non est de essentia Sacramenti actu remittere peccata, sed quòd conferant gratiam ex natura sua remissivam peccati, si adhuc adesset, &c. n. 49.

III. Ad hoc tamen requiritur nova dispositio pœnitentis, novus dolor & confessio. Verbo: nova materia proxima. n. 50.

IV. Non est frustranea, sed utilis & fructuosa talis iterata confessio. n. 52.

QVÆSTIO VII.

Qua ratione peccata dubia sunt materia huius Sacramenti?

I. Peccatum dubium, quod reipsa factum est, est materia sufficiens; secus, si reipsâ factum non sit. *n*.54.

II. Peccatum dubium solùm non est materia licita absolutionis sacramentalis absolutæ, & regulariter nec conditionatæ. *n*.55.

III. Praxis Confessarii cum pœnitente sola dubia peccata adferente. *n*.56.

IV. Ad validam absolutionem absolutè proferendam, semper ponenda est materia certa. *n* 57.

¶. An peccata dubia etiam sint materia necessaria. Videbitur *cap*. 3.

CAPUT. II.

De Contritione.

SECTIO I.

De Contritione generatim sumpta.

QVÆSTIO I.

Ordine 8.

Quid est Contritio generatim sumpta?

Contritio est animi dolor & detestatio peccati commissi cum proposito non peccandi de cætero. Concil. Trid. *n*.58.

§. I. *Est animi dolor & detestatio peccati.n*.59.

Explicantur septem actus ad pœnitentiam & contritionem concurrentes, & singulariter *detestatio & dolor*: potissimùm ex P. Gobat, *n*.60.

§. *II.*

§. II. *Contritio est dolor & detestatio peccati essentialiter.* *n.*64.

Nimirùm contritio nec in solo dolore, nec in sola detestatione peccati, sed in utroque simul essentialiter consistit, *Probatur & declaratur.* à *n.*65.

§. III. *Cum proposito non peccandi de cætero.*

Ad veram pœnitentiam & contritionem omninò requiritur propositum non peccandi de cætero, at non necessariò & essentialiter propositum formale explicitum. Sufficit virtuale & implicitum in ipsa vera contritione, & detestatione peccati. De quo pluribus infra Sect. IV. *n.*69.

Tres ergò tantùm actus sunt de essentia contritionis, *Detestatio, Dolor, & Propositum* saltem virtuale & implicitum. Quid de reliquis actibus §. 1. enumeratis? *n.*71. &c.

§. IV. *Quotuplex est Contritio hac q. explicata?* *n.*74.

Duplex est, una *Perfecta*, & simpliciter dicta *Contritio*, quæ dolet de peccatis ex motivo charitatis, ob Deum summum Bonum offensum. Altera *Imperfecta*, & speciali nomine dicta *Attritio*, qua dolemus de peccatis ex alio motivo inferiori. v. g. ob metum gehennæ & pœnarum. *Sect.* 2. & 3. *n.*74.

QVÆSTIO II.

Ordine 9.

Qualis debet esse dolor in omni contritione generatim? n. 76.

§. I. *Contritio pars Sacramenti necessariò debet esse dolor formalis de peccatis commissis, ut offensa Dei. n.* 77. Non sufficit ullus dolor virtualis vel implicitus tantùm. 1. Nec in ipso actu amoris Dei super omnia. *n.* 78. 2. Nec in sola voluntate non peccandi de cætero. 3. *n.* 79. Nec in solo desiderio

rio doloris, aut dolore de doloris carentia. *n*80. 4. Nec in desiderio absolutionis vel percipiendi fructum pœnitentiæ Sacramenti. &c *n*.81. & 82.

§. II. Debet necessariò esse *dolor supernaturalis ex parte principij effectivi & ex parte motivi.* Nimirum debet esse *à Deo & propter Deum* : adeò ut motivum dolendi in omni salutari contritione sit aut ipse Deus, aut aliquid relatum ad Deum per fidem cognitum. v. g. pœnæ etiam temporales, ut à Deo justo Judice inflictæ, &c. Vanus & inutilis est omnis alius dolor merè naturalis, ex motivo purè naturali, nullo modo ad Deum relato. *n*.85.

§. III. Debet esse *Dolor universalis respectu mortalium*, sic, ut se explicitè ad singula peccata mortalia extendat : utique non extensione explicita singulorum dolorum ad singula peccata mortalia : sed neque extensione eiusdem actûs doloris ad omnia & singula peccata mortalia distinctè recogitata : sed sufficit extensio implicita eiusdem actûs doloris ad omnia mortalia in confuso apprehensa, aut sub motiuo ad omnia mortalia se extendente. §. Quid jam de dolore venialium : à *n*.88. &c.

§. IV. Debet esse *dolor efficax* ; sic ut se extendat, & efficaciter moveat hominem ad capessenda omnia requisita ad remissionem offensæ divinæ, & reconciliationem cum Deo obtinendam, adeóq; secum ferat. *n*.89. 1. *Virtuale saltem propositum non peccandi de cætero.* 2. *Confitendi.* 3. *Satisfaciendi.* 4. *Cum spe veniæ.* n.99. & seq.

QUÆSTIO III.

Ordine 10.

Quantus debet esse dolor contritionis?

§. I. Dolor contritionis *perfectæ*; debet esse sumus, *seu super omnia appretiativè*, sic, ut maius malum dolens æstimet offensam Dei, quam omnia alia mala saltem in confuso apprehensa. *n*.103. & 104. Dolor contritionis imperfectæ, seu Attritionis non est ita summus, & super omnia, actu

&

& formaliter, debet tamen talis esse dispositivè & permissivè, *n*.1.06 de puo amplius Sect. 3. n.106.

§. 2. Dolor contritionis etiam perfectæ non debet esse summus & super omnia etiam intensivè, sic, ut quis intensiori affectu doleat de peccato, quàm de omni alio malo.107.

§. III. Neque requiritur aliqua certa intensio doloris. seu certus intensionis gradus: sufficit substantia doloris, in quovis gradu remisso *n*.109. Neque requiritur aliqua mora temporis.

§. IV. Minus requiritur dolor sensibilis in corpus redundans. *n*.110.

SECTIO II.

De Contritione perfecta.

QUÆSTIO I.

Ordine II.

Quid est Contritio perfecta?

EST *summus animi dolor & detestatio peccati super omnia ex motivo charitatis* (seu quatenus est offensa Dei summi Boni super omnia dilecti) *cum proposito non peccandi de cætero*. *n*.112.

§. *I. Est summus animi dolor &c.*

Contritio perfecta debet esse summus animi dolor, non tantum *appretiativè*, modo suprà explicato, sed etiam objectivè, nimirum sub objecto formali & motivo perfectissimo, quo peccatum est dolendum & detestabile. scil. quia est contra infinitam Dei Bonitatem super omnia amandam. *n*. 113.

¶. Non intelligitur hic sola Bonitas Dei specialis, prout est attributum Dei speciale, aliàs dicta, Benignitas Dei:

ſed bonitas Dei naturalis, collectio & aggregatio omnium infinitarum perfectionum Dei. *n.* 114. &c.

§. 2. Ex motivo charitatis.

Contritionis perfectæ unicum motivum, ex quo procedere debet, & charitas, nimirùm *ſumma Dei bonitas ſuper omnia amanda*, peccato offenſa *n.* 117. &c. Ad eam omninò ſufficere videtur amor Dei virtualis ſuper omnia in ipſa contritione perfecta incluſus

§. 3. *Quatenus eſt offenſa Dei ſummi boni ſuper omnia dilecti.*

I. Contritio perfecta eſt verus actus charitatis divinæ. quod declaratur.

II. Contritio perfecta eſt etiam actus pænitentiæ, ſaltem imperatus. 122. Atque diverſo reſpectu & proceſſu eſt actus charitatis, & pænitentiæ promiſcuè modò elicitus unius & imperatus alterius, modò econtrà. *n.* 123.

III. Sicut ipſe actus formalis amoris Dei ſuper omnia, ita & perfecta contritio, ptopter incluſum virtualem ſaltem amorem Dei ſuper omnia in omni lege eſt medium ſufficiens & ultima diſpoſitio ad juſtificationem peccatoris *n.* 124.

IV. Neuter tamen actus de facto poſt inſtitutum Sacramentum Pænitentiæ juſtificat, ſeu remittit peccata ſine Sacramenti voto, ſaltem implicito & virtuali. *n.* 126.

§. 4. Corollaria excluſio dolorum inſufficientium.

I. Ad veram contritionem extra ſacramentum iuſtificativam inſufficiens eſt omnis dolor alius, & deteſtatio peccati non procedens ex motivo vel imperio charitatis, ſed ex alio motivo inferiori: quantumvis ſupernaturali, *n.* 127.

II. Non eſt perfecta contritio. Si doleas ſolùm ex motivò *Religionis, obedientiæ, gratitudinis erga Deum, aut ex proprio motivo virtutis pænitentiæ ſeu juſtitiæ erga Deum*, Quanquam oppoſitum videatur probabile *n.* 128.

III. Ad ualidam inſtantiam pro oppoſito. clariùs iam (. nam poſteriores cogitationes ſunt meliores.) Reſpondetur, dictos dolores non eſſe ſufficientes ad veram perfectam contritionem, quatenùs præcisè ſunt actus illa-

mm

rum virtutum, sistentes in earum propriis motivis: at esse sufficientes omninò, quatenus aliquo modo procedunt ex motivo & imperio charitatis. *n.* 129.

IV. *Resolutio generalis.* Adest vera contritio perfecta, quoties ex actuali vel virtuali, implicito saltem imperio & motivo charitatis doles, & detestaris peccatum ut offensam Dei: sub quocunque particulari motivo, ratione vel respectu offensam Dei, ipsúmque Deum offensum apprehendas. Declaratur practicè. *n.* 130 Additur corollariè

¶. Regulariter & practicè contritionem perfectam exprimimus Germani, cùm dicimus, *Ex toto corde, vel summè doleo, quòd Deum meũ offenderim*: præsertim cùm affectuosè addunt epitheton: *dilectum charum* &c. à *n.* 131

¶. 2. An facilè vel difficilè sit elicere actum perfectæ contritionis, vel amoris Dei super omnia? *n.* 133.

QVÆSTIO II. O 12.

Qualiter contritio est necessaria necessitate medii?

§. 1. HOmini adulto in peccato mortali constituto, de lege Dei ordinaria, ad justificationem & salutem consequendam necessitate medii necessaria est pœnitentia. seu contritio aliqua. *n.* 135.

§. 2. In lege Veteri ad justificationem peccatoris determinatè necessaria erat sola contritio perfecta formalis vel virtualis. At in lege nova non ampliùs necessaria est sola contritio perfecta, sed sufficit attritio cum Sacramento Baptismi vel pænitentiæ. in quorum defectu, etiam in nova lege peccator sine contritione perfecta formali vel virtuali justificari non potest. Explicatur *contritio virtualis.* a *n.* 139.

§ 3 Ad justificationem peccatoris extra Sacramentum pænitentiæ non est necessaria contritio formalis, sed sufficit contritio perfecta virtualis inclusa in ipso actu amoris Dei super omnia, ac martyrio, saltem extra tempus, quo obligat præceptum pænitentiæ ac contritionis. *Explicatur diligenter* a. *n.* 143.

§. 4. Latè explicatur, quid & qualis sit ille actus amoris

ris Dei super omnia, qui simul est contritio virtualis, & sufficiens ad justificntionem, ac remissionem peccatorum extra Sacramentum? *n.* 148.

¶. Quid & quotuplex *amor* generatim. 149. *amor concupiscentiæ erga Deum.* 150. II. Amor amicitiæ erga Deum, quoad affectum *complacentiæ.* 151. &c. III. Amor amicitiæ erga Deum, quoad affectum *desiderii.* Dictus etiam *amor obedientalis.* 154. &c. IV. Quid de martyrio in proposita materia *n.* 159. ¶ De his mi bone, præsertim *Religiose Tyro*, studio nihil summare volui, ne oscitante notitia summarii & terminorum contentus rem tibi utilissimam perlegere, & penetrare, tibíque imprimere, & ad praxin redigere negligas.

Adnotatio corollaria.

Assignatur Ordo necessitatis & obligationis contritionis formalis & virtualis *n.* 163.

QVAESTIO III. Or. 13.

Qualiter contritio est necessaria, necessitate præcepti?

TRia hic explicanda sunt. 1. quale hoc sit præceptum? 2. quos obliget? 3. quando obliget. *n.* 164.

§. 1. Quale hoc præceptum?

Est præceptum divinum, partim naturale, partim positivum. *Naturale* est, quatenus inducit obligationem satisfaciendi Deo, & providendi propriæ saluti, præscindendo à mediis: *Positivum* verò est, quatenus obligat satisfacere Deo hoc determinato medio per *contritionem perfectam.* *n.* 165.

§. 2. Quos obligat?

Obligat omnem hominem peccatorem peccato mortali obnoxium in defectu Sacramenti: atque adeò etiam nondum baptizatum, nisi cum attritione baptismum suscipere possit, & velit. *n.* 171.

§. 3. Quando obligat per se?

Per se quidem satis probabiliter solùm in articulo vel periculo mortis; practicè autem longè probabilius obligat etiam antea, cujus duplex est ratio, ex parte Dei, & ex

parte

parte hominis. *n*, 176. &c. Illud autem tempus obligationis prudentis Confessarii arbitrio, consideratis circumstantiis, definiendum est.

§. 4. Quando obligat per accidens?

Obligat in certis casibus *n*.182. Casus duo certi sunt in conficiente & suscipiente Sacramentum in statu peccati mortalis; deficiente copia Confessarii. 187. Casus alii duo communiter allati solum sunt probabiles. 189. Alii duo casus omninò improbabiles rejecti. a. *n*. 192. &c.

QUÆSTIO IV. Ord. 14.

Qui sunt effectus contritionis perfectæ? itémque attritionis cum Sacramento suscepto?

QUatuor potissimùm sunt effectus contritionis 194. *Infusio gratiæ sanctificantis. n. 195. Remissio peccatorum perpetua 200. &c. Pœnæ condonatio 205. Reviviscentia meritorum seu operum bonorum mortificatorum: non autem mortuorum n.* 209. Pulchra sunt & consolatoria; explicantur studiosè per distinctos §§, at, quia speculativa sunt, nec Tyroni scitu admodùm necessaria, non summantur. qui volet scire, legat textum *n*. 214.

SECTIO III.

De Attritione, seu contritione imperfecta, ut requisitâ ad Sacramentum Pænitentiæ.

QVÆSTIO I. Ord. 15.

Quid est attritio, seu contritio imperfecta

§. I. EST *animi dolor & detestatio peccati, cum proposito non peccandi de cætero.* 219. Est definitio contritionis generatim sumptæ, & genus ad contritionem perfectam & imperfectam, seu attritionem, quæ differunt dupliciter. 1. Ratione motivi mox explicandi. 2. Ratione effectûs justificationis: quia prima justificat etiam extra Sacramentum, secunda non, nisi cum Sacramento. *n*.220

§. 2. *Ex motivo honesto, supernaturali, non tamen charitatis, sed alio inferiori.* Explicantur singuli termini. 225 &c. Enu-

&c. Enumerantur varia ejusmodi motiva *inferiora*, & omnia reducuntur ad tria à concilio Trident. assignata à *n.* 227. *Turpitudinem peccati, timorem gehennæ & pœnarum.*

§ 3. *ultimatè & principaliter spei Theologicæ, ac timoris oppositi n.* 230.

Motivum formale, principale ac ultimatum omnis & salutaris attritionis est motivum spei Theologicæ, & timoris Dei oppositi. Probatur & declaratur fundamentaliter. Quot modis possit aliquis dolere de peccatis ob timorem pænarum 1. *Occasionativè vel excitativè solùm*: bonum & salutare est. 2. *tanquam ob motivum finale, ultimum ac præcisivum*, inutile imò damnabile est 3. *Ob timorem talem, ut motivum proximum & impulsivum, at non ultimum & præcisivum*: bonum & salutare, vera & salutaris attritio est. à *n.* 231. usque 234.

Corollariè explicatur triplex timor, *servilis, initialis, & filialis. n.* 234.

Corollaria animadversio notabilis. Omnis vera & salutaris attritio dispositivè, imò virtualiter & implicitè ultimatè semper resolvitur in contritionem perfectam, & amorem Dei super omnia *n.* 235.

§. 4. *Immediatè verò communiùs ex consideratione turpitudinis peccati, gehennæ ac pænarum.*

Explicantur singula.

I. Turpitudo peccati.

II. Metus gehennæ, & pænarum supernaturalium.

III. Metus pænarum temporalium

IV. Applicatio practica & facillima dictorum motivorum ad peccatores graviores,& rudiores, 236. usque ad *n.* 249.

Tandem ex Tamburino & aliis proponuntur breves, & faciles formulæ contritionis & attritionis A *n.* 249.

QVÆSTIO II. Ord. 16.

Qualis dolor requiritur adSacramentum Pænitentiæ?

Requiritur *dolor & detestatio peccati formalis superna-*

tura-

turalis, efficax, & universalis respectu mortalium: idque non tantùm ad fructuosè, sed etiam ad validè suscipiendum Sacramentum pœnitentiæ, ut proinde hoc Sacramentum nunquam possit esse validum & informe, neque ex defectu doloris, neque ex ullo alio capite. a n. 253. &c. Explicatur more solito per distinctos quatuor §§. vix utiliter summandos.

QVÆSTIO III. Ord. 17.

Qualis dolor sufficit ad Sacramentum Pœnitentiæ n. 267.

§. 1. *Non requiritur contritio perfecta n. 268.* Probatur, & solvuntur rationes in contrarium *n.* 270.

§. 2. *Sufficit attritio vera. n.* 271.

§. 3. *Sufficit attritio vera etiam cognita,* etiam æstimata esse vera contritio *n.* 273.

§. 4. *Non sufficit attritio æstimata tantùm etiã invincibiliter* cùm tamen vera supernaturalis attritio non sit. 275.

Corollariè explicatur, qualiter Sacramentum Pœnitentiæ faciat ex *attrito contritum* n. 277.

QVÆSTIO IV. Ord. 18.

Quando eliciendus est dolor in Sacramento Pœnitentiæ? n. 281.

§. I. Dolor contritionis, seu attritionis necessariò debet jungi confessioni Sacramentali: non physicè sed moraliter, ea conjunctione, simultate, & ordine, qualis necessaria est, & sufficit ad unum actum judicialem *n.* 282. &c. Nec requiritur (licet utile sit) ut dolor virtualiter referatur ad confessionem tanquam ad causam motivam. *n.* 285

§. 2. Dolor utilissimè præmittitur confessioni *n,* 286. dummodò ad eam aliquo modo referatur, aut *antecedenter* ex proposito confessionis dolendo? aut *concomitanter*, dum actu dolens simul proponis mox confiteri. *n.* 288. aut *consequenter*, dum post elicitum dolorem, tunc nihil de Confessione cogitans, postea tamen propo-

nis

nis cum illo dolore elicito etiam confiteri. (quanquam necessariam hanc relationem doloris ad confessionem negent graves AA. ibidem relati) Ad hoc universaliter requiritur, ut dolor elicitus diutiùs ante confessionem, interea temporis non sit revocatus per actum contrarium, vel quodcunque novum peccatum mortale. *n.* 290. Casus explicatur.

§. 3. Dolor non necessariò præmittitur confessioni, sed utiliter etiam postponi potest, dummodò rursus ad eam referatur, eámque informet, sic ut dolor licèt postponatur confessioni & narrationi materiali peccatorum (ut clarè demonstratur) debet tamen ille necessariò naturâ saltem præcedere confessionem formalem, quatènus nimirùm confessio dolorosa & complete Sacramentalis est, ac materia proxima Sacramenti pænitentiæ *n.* 292. usque ad *n.* 297. Quo intellecto facilè conciliantur Doctores oppositi in hac materia.

§. 4. Dolor necessariò habendus est ante terminum absolutionis, & formæ essentialis: quanquam etiam post illam ad aliqua oblita, vel repetita peccata se extendere possit, ideóque non necessariò postea repetendus sit. *n.* 297 Declaratur aliquot casibus ex probatis authoribus a *n.* 298. usque ad *n.* 302.

SECTIO IV.

De Proposito requisito ad contritionem & Sacramentum Pœnitentiæ.

QUÆSTIO I. Ord. 19.

Quale propositum requiritur ad Sacramentum pœnitentiæ validè & fructuosè suscipiendum? a *n.* 302.

Non tantùm ad fructuosam, sed etiam ad validam susceptionem Sacramenti requiritur 302.

§. 1. *Propositum absolutum*, seu volitio absoluta, quâ pænitens absolutè & simpliciter vult ac statuit, de cætero non peccare mortaliter *n.* 303. minimè sufficit volitio imperfecta & inefficax, seu simplex velleitas non peccandi *n.* 306. &c.

§. 2.

§. 2. *Propositum firmum n.* 308. Non utique semper *firmitate eventus futuri*, sed *firmitate voluntatis præsentis*, adeò, ut durante proposito aliquis nequeat peccare mortaliter: atque adeò firmum, ut quis nullius mali metu, nullius boni amore velit imposterum peccare mortaliter *n.* 309. Cæterùm voluntatis tantùm propositum ita firmum requiritur, non necessariò etiam intellectûs credulitas, seu certa persuasio se non ampliùs peccaturum. &c. Neque etiam nova promissio obligatoria à *n.* 310. &c.

§. 3. *Propositum universale & efficax* respectu omnium mortalium: atque ita efficax, ut pœnitens actu moveatur ad omnem adhibendam operam, ac media necessaria ad evitanda peccata mortalia: utpotè specialitèr ad evitandas occasiones proximas peccatorum mortalium, ad restitutionem vel satisfactionem pro damnis vel injuriis illatis, ad remittendam ex animo offensam, à *n.* 312. usque ad *n.* 316. &c. alioquin non potest validè absolvi.

§. 4. Per se regulariter requiritur propositum formale expressum non peccandi de cætero mortaliter, & ad contritionem *perfectam* extra Sacramentum justificativam & maximè in Sacramento Pœnitentiæ, in quo ipso tamen quandoque sufficere potest propositum virtuale in ipso dolore inclusum, & sæpiùs in contritione extra Sacramentum à *n.* 316. &c.

QVÆSTIO II. Ord. 20.

Quid agendum Confessario cum pænitente continuò recidivo, seu continuò redeunte cum iisdem peccatis gravibus?

ANte omnia advertat Confessarius & inquirat, an ita frequentes lapsus & recidivæ fiant ex aliqua occasione extrinseca & proxima, an verò solùm ex intrinseca fragilitate pænitentis, deinde procedat ut sequitur.

§. 1. Quasnam occasiones peccatorum necessariò evitare debet pœnitens?

Tenetur pænitens proponere, ac deinceps evitare ne-

cessariò omnes occasiones peccatorum mortalium proximas *n.* 321. atque etiam propinquas, si commodè possit: non ita remotas tantùm: Explicatur, quænam censeatur esse occasio *remota*, *propinqua*, *proxima*. *a n.* 321, usque ad n. 325.

§. 2. Quid agendum cum recidivis ex occasione proxima: & *specialiter quoad concubinarios n.* 325. *&c.*

§. 3 Quid cum redivis ex intrinseca fragilitate tantùm? *specialiter quoad mollitiem* 330. &c.

§. 4. Specialia quoad propositum evitandi peccata venialia *n.* 334.

Affertur multiplex discrimen inter propositum vitandi peccata mortalia & venialia. Suggeritur utilis praxis quoad confessionem, & propositum vitandi peccata venialia *n.* 336. &c. *Sunt omnia mera practica, quæ utiliter summari non possunt. Vtilius leguntur in textu.*

CAPUT III.

De Confessione Sacramentali.

QVÆSTIO præambula Ord. 21.

Confessio Sacramentalis quid est, & quotuplex, quásque conditiones requirit?

CONfessio Sacramentalis generatim describi potest: *Accusatio peccatorum facta Sacerdoti vero vel existimato in ordine ad absolutionem. n.* 340. Duplex necessariò admittenda est confessio Sacramentalis: *una inchoata & illegitima*, quæ quidem fit Sacerdoti vero vel putato in ordine ad absolutionem, attamen deest ipsi aliquid essentialiter requisitum ad obtinendam absolutionem validam. Utpotè dolor, propositum, integritas formalis, jurisdictio, aut ipse Ordo Sacerdotalis *n.* 341. Alia est, quæ sequitur.

§. 1. Confessio sacramentalis *completa, legitima, est accusatio sui dolorosa & legitima de peccatis propriis facta Sacerdoti vero in ordine ad absolutionem virtute clavium reipsa obtinendam n.* 343, Explicatur breviter & remissivè.

§. 2. Duplex est confessio, *formalis & virtualis n.* 347. &c.

Con-

Confessio *formalis* est *actualis expositio peccatorum per verba vel signa æquipollentia.*

Confessio *virtualis* est *dolorosa & prompta voluntas confitendi, signo aliquo sensibili manifestata, sed omninò, etiam physicè, impedita.*

§ 3. Per se semper requiritur Confessio *formalis. n.* 351. (per accidens autem, & ferè in sola impotentia physica, sufficit confessio virtualis)

§. 4. *Eáque integra, vera, secreta, vocalis, n.* 352.

SECTIO I.

De Integritate Confessionis sacramentalis

QVÆSTIO I. Ord. 22.

Qualis integritas requiritur ad confessionem sacramentalem? n. 353.

Duplex est integritas confessionis: *materialis*, quâ omnia peccata secundum speciem & numerum exprimuntur; Et *formalis*, quâ exprimuntur peccata, quæ & quatenus quis, conscientia dictante, hic & nunc exprimere potest, & debet, etsi reipsa aliqua ob causam excusantem non exprimantur.

§. 1. Integritas formalis est de essentia confessionis sacramentalis *n.* 354.

§. 2. Integritas materialis non est de essentia, sed de præcepto divino per se necessaria. *n.* 357.

§. 3. Explicatio scilicet omnium peccatorium mortalium in specie & numero. n. 360.

§. 4. Post diligens examen memoriæ occurrentium, *n.* 363.

Explicatur qualis diligentia examinis prærequiratur. Nimirum non summa & exactissima, sed sufficit mediocris *n.* 365. Non tantum illicita & infructuosa, sed etiam invalida est confessio non integra ex defectu examinis mortaliter culpabili. *n.* 367.

QUÆSTIO II. Ord. 23.

Quænam peccata necessariò confitenda sunt? n. 368.

§. I. Ipso jure divino necessariò in confessione explicanda

da sunt omnia peccata mortalia post Baptismum commissa. & nunquam legitimè confessa *n.* 369. In confessione tamen generali, per se loquendo non est necessè exprimere, an aliquod peccatum sit, vel non sit antea confessum *n.* 370.

§. 2. Et sola peccata mortalia necessariò confitenda sunt. *n.* 371. De facto nullum extat præceptum confitendi venialia, obligans omnes fideles, posset tamen tale ferri ab Ecclesia pro certo statu hominum. *n.* 372.

§. 3 Confitenda sunt omnia peccata mortalia in specie morali & infima, quantùm fieri potest *n.* 376. &c. Praxis qnoad rudes nullum peccatum in specie exprimentes.

§. 4. Confitenda sunt omnia peccata mortalia, tam interna tantùm, quàm externa actionum moralium liberarum. *n.* 380. non item per se loquendo earum effectus naturales, qui non amplius sunt in potestate voluntatis, quanquam plerùmque expediat eos exprimere, & per accidens quandoque necessarium sit a *n.* 382. &c.

QVÆSTIO III. Ord. 24.

An etiam peccata dubia, ut dubia necessariò confitenda sint? n. 385.

§. 1. EXplicatur quæstio, & certa seponuntur 386.

§. 2. Sententia negativa, non necessariò confitenda. fideliter proponitur. n. 390.

§. 3. Sententia affirmativa, esse necessariò confitenda, assumitur, & efficaciter suadetur n. 392. &c.

§. 4 Quid si peccatum dubium ita sub dubio confessum, posteà comperiatur certò esse factum? Probabilissimum est, nos non teneri denuò, ut certò factum, confiteri *n.* 397.

QVAESTIO IV. Or. 25.

Quænam circumstantiæ peccatorum necessariò explicandæ sunt in confessione: n. 398.

EXplicatur, quid & quotuplex sit circumstantia, quæ speciem mutantes, quæ aggravantes tantum n. 400.

§. 1.

§. 1. Necessariò explicandæ sunt omnes circumstantiæ speciem mutantes, à *n.* 402. &c. etiam in actu interno efficaci: etjam in peccatis dubiis, vtrum peccatum continens diversas specie malitias, possit dividi?

§. 2. Nullas circumstantias aggravantes tantùm necessariò explicari debere satis probabile & tutum est. *n.* 407.

§. 3. Longè probabiliùs & tutiùs necessario explicandæ sunt saltem circumstantiæ mixtæ ad malitiam substantialem peccati concurrentes ratione materiæ majoris, vel objecti multiplicati. *n.* 409. Addenda videtur etiam major notabilis mora in peccato, vel maligno proposito peccandi. Explicatur, probatur, & exemplis declaratur, à *n.* 411. usque ad *n.* 421.

§. 4. Non sunt necessariò explicandæ circumstantiæ leviter vel merè tantùm aggravantes, nec ita malitiam substantialem actûs ingredientes. *n.* 421.

QVÆSTIO V. Ord. 26.

Qualis numerus peccatorum necessariò exprimendus in confessione? n. 426.

§. I. EXprimendus est numerus moralis tantùm peccatorum, non numerus physicus & materialis actuum. *n.* 427.

REGULA I. *Quoad peccata interna.* Peccata merè interna moraliter tot sunt numerò peccata, in Confessione, per se exprimenda, quoties voluntariè repetuntur post revocationem vel cessationem voluntariam; non verò quoties re ipsa indeliberatè & involuntariè cessat, & repetit. *n* 428. *&c.*

REGULA II. *Quoad peccata externa.* Idem numero peccatum est moraliter, quando durante actu externo eodem, physicè vel moraliter (scil. physicè quidem quantumvis multiplicato, at moraliter non interrupto per revocationem vel cessationem voluntariam) quantumvis etiam multiplicentur actus externi spectantes ad eandem executionem peccati, ac sub eodem intento fine principali uniti, à *n.* 432. &c. Explicatur & exemplificatur

studiosè, & per oppositum deducitur. *Quando plura numero peccata in confessione enumeranda constituantur.*

§. 2. Exprimendus est numerus certus quantum fieri potest *n*, 441.

§. 3. Certo numero non suppetente, post diligens examen, exprimendus est numero certo similior & probabilior, cum consueto *circiter*, vel, *plus minus à n.* 445. &c. quo comprehenditur modicus excessus peccatorum, proportione numeri assignati majoris vel minoris: cessante obligatione eundem excessum posteà certò compertum denuò confitendi. Explicatur practicè.

§ 4. Quando numerus nullus certus, nec probabilis haberi potest in peccatis internis vel externis, tunc opus erit, & sufficiet pœnitentem explicare suum statum, consuetudinem peccandi, & moram temporis, quo in statu peccandi mortaliter perseveravit *n.* 451. Praxis.

QVÆSTIO VI. Ord. 27.

Quando sufficit integritas formalis tantùm confessionis, sic ut aliqua peccata sine peccato, vel licitè reticeantur?

TRes sunt causæ generales excusantes ab integritate materiali confessionis, ut sufficiat integritas formalis.

§. 1. *Inculpata oblivio*, *n.* 456.

§. 2. *Impotentia physica n.* 461. §. Casus ambigui ad impotentiam partim physicam, partim moralem pertinentes, *n.* 466.

§. 3. *Impotentia moralis.* ob grave damnum spirituale vel corporale, aut pænitenti, aut Confessario, aut alteri tertio, ex confessione certi peccati secuturum, quo etiam spectat, per se loquendo, infamatio complicis, &c.

§. 4. Animadversiones notabiles circa datam impotentiam moralem, aliásque causas excusantes. *n.* 472.

SECTIO II.

De Confessione vera, secreta, vocali.

QUÆSTIO I. Ord. 28.

Qualiter Confessio debet esse *vera*? *n.* 476. &c

Con-

Confessio essentialiter debet esse vera in materia gravi & necessaria: atque adeò omne deliberatum mendacium in materia gravi & necessaria confessionis sacramentalis, seu verum negando, seu falsum dicendo, mortale sacrilegium est, & Sacramentum reddit irritum ac nullum. Secus est de materia levi & non necessariâ. Explico per casus.

I. Negare verum in materia gravi & necessaria. *n.* 477.

II. Fateri falsum in materia gravi & necessaria *n.* 479.

III. Mentiri in materia levi: & non necessaria. *n.* 480.

IV. Mentiri in re gravi, sed omninò impertinente ad confessionem sacramentalem *n.* 481.

QVÆSTIO II. Ord. 29.

Qualiter Confessio debet esse *secreta n.* 483. &c.

Confessio Sacramentalis, non essentialiter, & necessitate Sacramenti, sed neque necessitate præcepti alicuius divini, sed ex solo usu Ecclesiæ, valde conformi institutioni Christi, debet esse secreta, id est, soli Sacerdoti loco Dei facta. Per se loquendo nullus unquam tenetur confiteri publicè, neque per interpretem, neque confessionem suam scribere, memoriæ causâ *n.* 487.

QVÆSTIO III. Ord. 30.

Qualiter confessio debet esse *vocalis? n.* 488. &c.

Confessio sacramentalis, quamvis quoad essentiam suam spectata consistere possit in quocunque signo manifestativo propriæ & dolorosæ accusationis peccatorum, attamen ex traditione, & perpetuo usu Ecclesiæ, ac consuetudine graviter obligante debet esse vocalis, seu vocis sermone facienda est: peccat graviter, qui loqui valens confiteretur nutibus vel signis: excepto utique casu necessitatis, aliàs rariori, sed in surdis & mutis maximè. Quænam in tali confessione observanda?

SECTIO III.

De Confessione invalida repetenda.

QUÆSTIO Unica Ord. 31.

Quando confessio est invalida? quando & quomodò repetenda? n. 493.

Con-

Confessio potest esse invalida ex duplici capite. 1. ex parte confessarii. 2. ex parte pœnitentis.

§.1. Confessio valida, sed non integra, quomodò repetenda, *n.* 495.

§. 2. Confessio invalida quomodò repetenda? *n.* 500. Et

I. *Confessio invalida inculpabiliter*. n. 502.

II. Confessio invalida culpabiliter.

III. Repetitio apud eundem confessarium *n.* 503.

IV. Repetitio apud alium Confessarium *n.* 504.

§. 3. Praxis confessarii & industriæ ad evadendam sæpe repetitionem confessionum.

I. Quoad ipsum peccatum omissum vel reticitum. *n.* 505. &c.

II. Quoad ipsam peccati omissionem vel reticentiam. *n.* 507.

§. 4. Praxis confessarii ad dirigendam & facillitandam repetitionem confessionum n. 512 &c. *Sunt omnia mera peccata practica mi Tyro confessarie, quæ non summata, sed diligenter lecta tibi proderunt.*

SECTIO IV.

De Necessitate, & obligatione confessionis.

QUÆSTIO I. Ord. 32.

Quando obligat præceptum divinum Confessionis? *n.* 517.

Obligat per se in articulo mortis tantum *n.* 519. Per accidens autem sæpius: & duplici potissimum casu. *n.* 521. 1. Quando SS. Eucharistia sumenda. 2. quando nonnisi eo medio, certum peccatum mortale evitandum est. Explicatur breviter.

QUÆSTIO II. Ord. 33.

Quando & qualiter obligat præceptum Confessionis Ecclesiasticum? *n.* 522.

Recitatur textus concilii lateran. *c. omnis utriusque sexûs.* Et explicatur verbatim per §§.

§ 1. quis obligatur? *n.* 523.

Omnis utriusque sexûs fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerint. S. 2.

§. 2. Quæ peccata, quomodo? *n.* 527.

Omnia peccata sua fideliter confiteatur. Nimirum omnia peccata mortalia, confessione valida & apta ad absolutionem sacramentalem.

§. 3. Cui? *n.* 530.

Proprio Sacerdoti. Satisfaciunt huic præcepto fideles confitentes mendicantibus non obstante prohibitione propriorum Parochorum.

§. 4. Quando, quoties? *n.* 532. &c.

Saltem semel in anno. Convenientior est computatio annuæ confessionis à Paschate, in sequens Pascha, quàm ab initio anni usque ad finem. Intra hos terminos confessionem culpabiliter omittens peccat mortaliter, & deinceps pro priori anno confiteri obligatus manet.

CAPUT IV.

De Satisfactione sacramentali.

QUÆSTIO I. Ord. 34.

Quid est satisfactio sacramentalis? quis effectus? quæ necessitas?

§. I. *Satisfactio sacramentalis est opus bonum pœnale in Sacramento pœnitentiæ à confessario impositum pœnitenti in pœnæ temporalis pro peccatis confessis debitæ compensationem. n.* 538.

§. 2. *Ejus effectus est remissio pœnæ temporalis ex opere operato,* si impleatur in statu gratiæ: quanquam implens in statu peccati mortalis præcepto Confessarii satisfaciat *n.* 539.

§. 3. *Est necessariò (non necessitate Sacramenti, sed præcepti) sub peccato gravi, per se loquendo, à confessario imponenda pœnitenti,* nisi rationabilis causa excuset. Praxis quoad moribundos. *n.* 543.

§. 4. *Pœnitentiam à confessario rationabiliter & obligatoriè impositam sub peccato ex genere suo mortali tenetur acceptare & implere pœnitens. n.* 547. *&c.*

QUAESTIO II. Ord. 35.

Quanta, & qualis pœnitentia injungenda? *n.* 552. &c.

&c. Enumerantur varia ejusmodi motiva *inferiora*, & omnia reducuntur ad tria à concilio Trident. assignata à *n.* 227. *Turpitudinem peccati, timorem gehennæ & pœnarum.*

§ 3. *ultimatæ & principaliter spei Theologicæ, ac timoris oppositi n. 230.*

Motivum formale, principale ac ultimatum omnis & salutaris attritionis est motivum spei Theologicæ, & timoris Dei oppositi. Probatur & declaratur fundamentaliter. Quot modis possit aliquis dolere de peccatis ob timorem pænarum 1. *Occasionativè vel excitativè solùm*: bonum & salutare est. 2. *tanquam ob motivum finale, ultimum ac præcisivum,* inutile imò damnabile est 3. *Ob timorem talem, ut motivum proximum & impulsivum, at non ultimum & præcisivum*: bonum & salutare, vera & salutaris attritio est. a *n.* 231. usque 234.

Corollariè explicatur triplex timor, *servilis, initialis, & filialis. n.* 234.

Corollaria animadversio notabilis. Omnis vera & salutaris attritio dispositivè, imò virtualiter & implicitè ultimatè semper resolvitur in contritionem perfectam, & amorem Dei super omnia *n.* 235.

§. 4. *Immediatè verò communiùs ex consideratione turpitudinis peccati, gehennæ ac pænarum.*

Explicantur singula.

I. Turpitudo peccati.

II. Metus gehennæ, & pænarum supernaturalium.

III. Metus pænarum temporalium

IV. Applicatio practica & facillima dictorum motivorum ad peccatores graviores, & rudiores, 236. usque ad *n.* 249.

Tandem ex Tamburino & aliis proponuntur breves, & faciles formulæ contritionis & attritionis A *n.* 249.

QVÆSTIO II. Ord. 16.

Qualis dolor requiritur ad Sacramentum Pænitentiæ?

Requiritur *dolor & detestatio peccati formalis superna-*

tura-

turalis, efficax, & universalis respectu mortalium: idque non tantùm ad fructuosè, sed etiam ad validè suscipiendum Sacramentum pœnitentiæ, ut proinde hoc Sacramentum nunquam possit esse validum & informe, neque ex defectu doloris, neque ex ullo alio capite. a *n.* 253. *&c.* Explicatur more solito per distinctos quatuor §§. vix utiliter summandos.

QVÆSTIO III. Ord. 17.

Qualis dolor sufficit ad Sacramentum Pœnitentiæ n. 267.

§. 1. *Non requiritur contritio perfecta n.* 268. Probatur, & solvuntur rationes in contrarium *n.* 270.

§. 2. *Sufficit attritio vera. n.* 271.

§. 3. *Sufficit attritio vera etiam cognita,* etiam æstimata esse vera contritio *n.* 273.

§. 4. *Non sufficit attritio æstimata tantùm etiã invinciliter* cùm tamen vera supernaturalis attritio non sit. 275.

Corollariè explicatur, qualiter Sacramentum Pœnitentiæ faciat ex *attrito contritum* n. 277.

QVÆSTIO IV. Ord. 18.

Quando eliciendus est dolor in Sacramento Pœnitentiæ? n. 281.

§. I. DOlor contritionis, seu attritionis necessariò debet jungi confessioni Sacramentali: non physicè sed moraliter, ea conjunctione, simultate, & ordine, qualis necessaria est, & sufficit ad unum actum judicialem *n.* 282. &c. Nec requiritur (licet utile sit) ut dolor virtualiter referatur ad confessionem tanquam ad causam motivam. *n.* 285

§. 2. Dolor utilissimè præmittitur confessioni *n,* 286. dummodò ad eam aliquo modo referatur, aut *antecedenter* ex proposito confessionis dolendo? aut *concomitanter*, dum actu dolens simul proponis mox confiteri. *n.* 288. aut *consequenter*, dum post elicitum dolorem, tunc nihil de Confessione cogitans, postea tamen proponis

nis cum illo dolore elicito etiam confiteri. (quanquam necessariam hanc relationem doloris ad confessionem negent graves AA. ibidem relati) Ad hoc universaliter requiritur, ut dolor elicitus diutiùs ante confessionem, interea temporis non sit revocatus per actum contrarium, vel quodcunque novum peccatum mortale. *n.* 290. Casus explicatur.

§. 3. Dolor non necessariò præmittitur confessioni, sed utiliter etiam postponi potest, dummodò rursus ad eam referatur, eámque informet, sic ut dolor licèt postponatur confessioni & narrationi materiali peccatorum (ut clarè demonstratur) debet tamen ille necessariò naturâ saltem præcedere confessionem formalem, quatenus nimirùm confessio dolorosa & completè Sacramentalis est, ac materia proxima Sacramenti pænitentiæ *n.* 292. usque ad *n.* 297. Quo intellecto facilè conciliantur Doctores oppositi in hac materia.

§. 4. Dolor necessariò habendus est ante terminum absolutionis, & formæ essentialis: quanquam etiam post illam ad aliqua oblita, vel repetita peccata se extendere possit, ideóque non necessariò postea repetendus sit. *n.* 297 Declaratur aliquot casibus ex probatis authoribus a *n.* 298. usque ad *n.* 302.

SECTIO IV.

De Proposito requisito ad contritionem & Sacramentum Pœnitentiæ.

QUÆSTIO I. Ord. 19.

Quale propositum requiritur ad Sacramentum pœnitentiæ validè & fructuosè suscipiendum? a *n.* 302.

Non tantùm ad fructuosam, sed etiam ad validam susceptionem Sacramenti requiritur 302.

§. 1. *Propositum absolutum*, seu volitio absoluta, quâ pænitens absolutè & simpliciter vult ac statuit, de cætero non peccare mortaliter *n.* 303. minimè sufficit volitio imperfecta & inefficax, seu simplex velleitas non peccandi *n.* 306. &c.

§. 2.

§. 2. *Propositum firmum n.* 308. Non utique s. m-per *firmitate eventus futuri*, sed *firmitate voluntatis præsentis*, adeò, ut durante proposito aliquis nequeat peccare mortaliter: atque adeò firmum, ut quis nullius mali metu, nullius boni amore velit imposterum peccare mortaliter *n.* 309. Cæterùm voluntatis tantùm propositum ita firmum requiritur, non necessariò etiam intellectûs credulitas, seu certa persuasio se non ampliùs peccaturum. &c. Neque etiam nova promissio obligatoria a *n.* 310. &c.

§. 3. *Propositum universale & efficax* respectu omnium mortalium: atque ita efficax, ut pœnitens actù moveatur ad omnem adhibendam operam, ac media necessaria ad evitanda peccata mortalia: utpotè specialitèr ad evitandas occasiones proximas peccatorum mortalium, ad restitutionem vel satisfactionem pro damnis vel injuriis illatis, ad remittendam ex animo offensam, à *n.* 312. usque ad *n.* 316. &c. alioquin non potest validè absolvi.

§. 4. Per se regulariter requiritur propositum formale expressum non peccandi de cætero mortaliter, & ad contritionem *perfectam* extra Sacramentum justificativam & maximè in Sacramento Pœnitentiæ, in quo ipso tamen quandoque sufficere potest propositum virtuale in ipso dolore inclusum, & sæpius in contritione extra Sacramentum à *n.* 316. &c.

QVÆSTIO II. Ord. 20.

Quid agendum Confessario cum pænitente continuò recidivo, seu continuò redeunte cum iisdem peccatis gravibus?

ANte omnia advertat Confessarius & inquirat, an ita frequentes lapsus & recidivæ fiant ex aliqua occasione extrinseca & proxima, an verò solùm ex intrinseca fragilitate pænitentis, deinde procedat ut sequitur.

§. 1. Quasnam occasiones peccatorum necessariò evitare debet pœnitens?

Tenetur pænitens proponere, ac deinceps evitare necef-

cessariò omnes occasiones peccatorum mortalium proximas *n.* 321. atque etiam propinquas, si commodè possit: non ita remotas tantùm: Explicatur, quænam censeatur esse occasio *remota, propinqua, proxima. à n.* 321, usque ad n. 325.

§. 2. Quid agendum cum recidivis ex occasione proxima: & *specialiter quoad concubinarios n.* 325. *&c.*

§. 3 Quid cum redivis ex intrinseca fragilitate tantùm? *specialiter quoad mollitiem* 330. &c.

§. 4. Specialia quoad propositum evitandi peccata venialia *n.* 334.

Affertur multiplex discrimen inter propositum vitandi peccata mortalia & venialia. Suggeritur utilis praxis quoad confessionem, & propositum vitandi peccata venialia *n.* 336. &c. *Sunt omnia mera practica, quæ utiliter summari non possunt. Vtilius leguntur in textu.*

CAPUT III.

De Confessione Sacramentali.

QVÆSTIO præambula Ord. 21.

Confessio Sacramentalis quid est, & quotuplex, quásque conditiones requirit?

CONfessio Sacramentalis generatim describi potest: *Accusatio peccatorum facta Sacerdoti vero vel existimato in ordine ad absolutionem. n.* 340. Duplex necessariò admittenda est confessio Sacramentalis: *una inchoata & illegitima*, quæ quidem fit Sacerdoti vero vel putato in ordine ad absolutionem, attamen deest ipsi aliquid essentialiter requisitum ad obtinendam absolutionem validam. Utpotè dolor, propositum, integritas formalis, jurisdictio, aut ipse Ordo Sacerdotalis *n.* 341. Alia est, quæ sequitur.

§. 1. Confessio sacramentalis *completa, legitima, est accusatio sui dolorosa & legitima de peccatis propriis facta Sacerdoti vero in ordine ad absolutionem virtute clavium reipsa obtinendam n.* 343, Explicatur breviter & remissivè.

§. 2. Duplex est confessio, *formalis & virtualis n.* 347. &c.

Con-

Confessio *formalis* est *actualis expositio peccatorum per verba vel signa æquipollentia.*

Confessio *virtualis* est *dolorosa & prompta voluntas confitendi, signo aliquo sensibili manifestata, sed omninò, etjam physicè, impedita.*

§ 3 Per se semper requiritur Confessio *formalis. n.* 351. (per accidens autem, & ferè in sola impotentia physica, sufficit confessio virtualis)

§. 4. *Eáque integra, vera, secreta, vocalis, n.* 352.

SECTIO I.

De Integritate Confessionis sacramentalis

QVÆSTIO I. Ord. 22.

Qualis integritas requiritur ad confessionem sacramentalem? n. 353.

DUplex est integritas confessionis: *materialis*, quâ omnia peccata secundum speciem & numerum exprimuntur; Et *formalis*, quâ exprimuntur peccata, quæ & quatenus quis, conscientia dictante, hîc & nunc exprimere potest, & debet, etsi reipsa aliqua ob causam excusantem non exprimantur.

§. 1. Integritas formalis est de essentia confessionis sacramentalis *n.* 354.

§. 2. Integritas materialis non est de essentia, sed de præcepto divino per se necessaria. *n.* 357.

§. 3. Explicatio scilicet omnium peccatorium mortalium in specie & numero. n. 360.

§. 4. Post diligens examen memoriæ occurrentium. *n.* 363.

Explicatur qualis diligentia examinis prærequiratur. Nimirum non summa & exactissima, sed sufficit mediocris *n.* 365. Non tantum illicita & infructuosa, sed etiam invalida est confessio non integra ex defectu examinis mortaliter culpabili. *n.* 367.

QUÆSTIO II. Ord. 23.

Quænam peccata necessariò confitenda sunt? n. 368.

§. I. IPso jure divino necessariò in confessione explicanda

da sunt omnia peccata mortalia post Baptismum commissa. & nunquam legitimè confessa *n.* 369. In confessione tamen generali, per se loquendo non est necessè exprimere, an aliquod peccatum sit, vel non sit antea confessum *n.* 370.

§. 2. Et sola peccata mortalia necessariò confitenda sunt. *n.* 371. De facto nullum extat praeceptum confitendi venialia, obligans omnes fideles, possit tamen tale ferri ab Ecclesia pro certo statu hominum. *n.* 372.

§. 3 Confitenda sunt omnia peccata mortalia in specie morali & infima, quantùm fieri potest *n* 376. &c. Praxis qnoad rudes nullum peccatum in specie exprimentes.

§. 4. Confitenda sunt omnia peccata mortalia, tam interna tantùm, quàm externa actionum moralium liberarum. *n.* 380. non item per se loquendo earum effectus naturales, qui non amplius sunt in potestate voluntatis, quanquam plerùmque expediat eos exprimere, & per accidens quandoque necessarium sit a *n.* 382. &c.

QVÆSTIO III. Ord. 24.

An etiam peccata dubia, ut dubia necessariò confitenda sint? n. 385.

§. 1. EXplicatur quaestio, & certa seponuntur 386.

§. 2. Sententia negativa, non necessariò confitenda. fideliter proponitur. n. 390.

§. 3. Sententia affirmativa, esse necessariò confitenda, assumitur, & efficaciter suadetur n. 392. &c.

§. 4 Quid si peccatum dubium ita sub dubio confessum, posteà comperiatur certò esse factum? Probabilissimum est, nos non teneri denuò, ut certò factum, confiteri *n.* 397.

QVAESTIO IV. Or. 25.

Quaenam circumstantiae peccatorum necessariò explicandae sunt in confessione: n. 398.

EXplicatur, quid & quotuplex sit circumstantia, quae speciem mutantes, quae aggravantes tantum n. 400.

§. 1.

§. 1. Necessariò explicandæ sunt omnes circumstantiæ speciem mutantes, à *n.* 402. &c. etiam in actu interno efficaci: etiam in peccatis dubiis, vtrum peccatum continens diversas specie malitias, possit dividi?

§. 2. Nullas circumstantias aggravantes tantùm necessariò explicari debere satis probabile & tutum est. *n.* 407.

§. 3. Longè probabiliùs & tutiùs necessario explicandæ sunt saltem circumstantiæ mixtæ ad malitiam substantialem peccati concurrentes ratione materiæ majoris, vel objecti multiplicati. *n.* 409. Addenda videtur etiam major notabilis mora in peccato, vel maligno proposito peccandi. Explicatur, probatur, & exemplis declaratur, à *n.* 411. usque ad *n.* 421.

§. 4. Non sunt necessariò explicandæ circumstantiæ leviter vel merè tantùm aggravantes, nec ita malitiam substantialem actûs ingredientes. *n.* 421.

QVÆSTIO V. Ord. 26.

Qualis numerus peccatorum necessariò exprimendus in confessione? n. 426.

§. I. EXprimendus est numerus moralis tantùm peccatorum, non numerus physicus & materialis actuum. *n.* 427.

REGULA I. *Quoad peccata interna.* Peccata merè interna moraliter tot sunt numero peccata, in Confessione, per se exprimenda, quoties voluntariè repetuntur post revocationem vel cessationem voluntariam; non verò quoties re ipsa indeliberatè & involuntariè cessat, & repetit. *n* 428. *&c.*

REGULA II. *Quoad peccata externa.* Idem numero peccatum est moraliter, quando durante actu externo eodem, physicè vel moraliter (scil. physicè quidem quantumvis multiplicato, at moraliter non interrupto per revocationem vel cessationem voluntariam) quantumvis etiam multiplicentur actus externi spectantes ad eandem executionem peccati, ac sub eodem intento fine principali uniti, à *n.* 432. &c. Explicatur & exemplificatur

ſtudioſè, & per oppoſitum deducitur. *Quando plura numero peccata in confeſſione enumeranda conſtituantur.*

§. 2. Exprimendus eſt numerus certus quantùm fieri poteſt *n*, 441.

§. 3. Certo numerò non ſuppetente, poſt diligens examen, exprimendus eſt numero certo ſimilior & probabilior, cum conſueto *circiter*, vel, *plus minus à n.* 445. &c. quo comprehenditur modicus exceſſus peccatorum, proportione numeri aſſignati majoris vel minoris: ceſſante obligatione eundem exceſſum poſteà certò compertum denuò confitendi. Explicatur practicè.

§ 4. Quando numerus nullus certus, nec probabilis haberi poteſt in peccatis internis vel externis, tunc opus erit, & ſufficiet pœnitentem explicare ſuum ſtatum, conſuetudinem peccandi, & moram temporis, quo in ſtatu peccandi mortaliter perſeveravit *n.* 451. Praxis.

QVÆSTIO VI. Ord. 27.

Quando ſufficit integritas formalis tantùm confeſſionis, ſic ut aliqua peccata ſine peccato, vel licitè reticeantur?

TRes ſunt cauſæ generales excuſantes ab integritate materiali confeſſionis, ut ſufficiat integritas formalis.

§. 1. *Inculpata oblivio*, *n.* 456.

§. 2. *Impotentia phyſica n.* 461. §. Caſus ambigui ad impotentiam partim phyſicam, partim moralem pertinentes, *n.* 466.

§. 3. *Impotentia moralis.* ob grave damnum ſpirituale vel corporale, aut pænitenti, aut Confeſſario, aut alteri tertio, ex confeſſione certi peccati ſecuturum, quò etiam ſpectat, per ſe loquendo, infamatio complicis. &c.

§. 4. Animadverſiones notabiles circa datam impotentiam moralem, aliáſque cauſas excuſantes. *n.* 472.

SECTIO II.

De Confeſſione vera, ſecreta, vocali.

QUÆSTIO I. Ord. 28.

Qualiter Confeſſio debet eſſe *vera*? *n.* 476. &c

Con-

Confessio essentialiter debet esse vera in materia gravi & necessaria: atque adeò omne deliberatum mendacium in materia gravi & necessaria confessionis sacramentalis, seu verum negando, seu falsum dicendo, mortale sacrilegium est, & Sacramentum reddit irritum ac nullum. Secus est de materia levi & non necessariâ. Explico per casus.

I. Negare verum in materia gravi & necessaria. *n.* 477.

II. Fateri falsum in materia gravi & necessaria *n.* 479.

III. Mentiri in materia levi: & non necessaria. *n.* 480.

IV. Mentiri in re gravi, sed omninò impertinente ad confessionem sacramentalem *n.* 481.

QVÆSTIO II. Ord. 29.

Qualiter Confessio debet esse *secreta n.* 483. &c.

Confessio Sacramentalis, non essentialiter, & necessitate Sacramenti, sed neque necessitate præcepti alicuius divini, sed ex solo usu Ecclesiæ, valde conformi institutioni Christi, debet esse secreta, id est, soli Sacerdoti loco Dei facta. Per se loquendo nullus unquam tenetur confiteri publicè, neque per interpretem, neque confessionem suam scribere, memoriæ causâ *n.* 487.

QVÆSTIO III. Ord. 30.

Qualiter confessio debet esse *vocalis? n.* 488. &c.

Confessio sacramentalis, quamvis quoad essentiam suam spectata consistere possit in quocunque signo manifestativo propriæ & dolorosæ accusationis peccatorum, attamen ex traditione, & perpetuo usu Ecclesiæ, ac consuetudine graviter obligante debet esse vocalis, seu vocis sermone facienda est: peccat graviter, qui loqui valens confiteretur nutibus vel signis: excepto utique casu necessitatis, aliàs rariori, sed in surdis & mutis maximè. Quænam in tali confessione observanda?

SECTIO III.

De Confessione invalida repetenda.

QUÆSTIO Unica Ord. 31.

Quando confessio est invalida? quando & quomodò repetenda? *n.* 493.

Con-

§. 2. Quæ peccata, quomodo? *n.* 527.

Omnia peccata sua fideliter confiteatur. Nimirum omnia peccata mortalia, confessione valida & apta ad absolutionem sacramentalem.

§. 3. Cui? *n.* 530.

Proprio Sacerdoti. Satisfaciunt huic præcepto fideles confitentes mendicantibus non obstante prohibitione propriorum Parochorum.

§. 4. Quando, quoties? *n.* 532. &c.

Saltem semel in anno. Convenientior est computatio annuæ confessionis à Paschate, in sequens Pascha, quàm ab initio anni usque ad finem. Intra hos terminos confessionem culpabiliter omittens peccat mortaliter, & deinceps pro priori anno confiteri obligatus manet.

CAPUT IV.

De Satisfactione sacramentali.

QUÆSTIO I. Ord. 34.

Quid est satisfactio sacramentalis? quis effectus? quæ necessitas?

§. I. *Satisfactio sacramentalis est opus bonum pœnale in Sacramento pœnitentiæ à confessario impositum pœnitenti in pœnæ temporalis pro peccatis confessis debitæ compensationem.* n. 538.

§. 2. *Ejus effectus est remissio pœnæ temporalis ex opere operato,* si impleatur in statu gratiæ: quanquam implens in statu peccati mortalis præcepto Confessarii satisfaciat *n.* 539.

§. 3. *Est necessariò (non necessitate Sacramenti, sed præcepti) sub peccato gravi, per se loquendo, à confessario imponenda pœnitenti,* nisi rationabilis causa excuset. Praxis quoad moribundos. *n.* 543.

§. 4. *Pœnitentiam à confessario rationabiliter & obligatoriè impositam sub peccato ex genere suo mortali tenetur acceptare & implere pœnitens. n.* 547. *&c.*

QUAESTIO II. Ord. 35.

Quanta, & qualis pœnitentia injungenda? *n.* 553. &c.

testatem habens, quoad reservata, censuras. &c.

§. 4. Quomodò commutanda : n. 586. &c.

Primus Confessarius, qui pœnitentiam imposuit, potest illam commutare extra novam confessionem. Alius autem non potest extra Sacramentum, potest autem absq; nova confessione illorum peccatorum, pro quibus pœnitentia imposita est, si pœnitens solùm alleget suam impotentiam, difficultatem, vel fragilitatem : secùs, si alleget pœnitentiæ injunctæ injustitiam, vel excessum.

CAPUT V.

De Absolutione Sacramentali.

QUÆSTIO I. Ord. 37.

Quæ est Forma Absolutionis consueta, sufficiens, necessaria, præcisè essentialis, & quo sensu? *n.* 590.

§. 1. Forma *consueta* regulariter usurpanda describitur. *num.* 590.

§. 2. Forma *sufficiens & necessaria. n.* 591.

FOrma sufficiensr &ex causa rationabili licita, sunt hæc sola verba. *Ego te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs Sancti n.* 592. Eadémq; verba sunt etiam forma necessaria ex institutione & communi usu Ecclesiæ : singulariter ea verba. *A peccatis tuis*, de necessitate præcepti graviter obligantis : quin valdè probabiliter secundùm graves Doctores etiam de necessitate Sacramenti.

§. 3. Forma *præcisè essentialis. n.* 594. &c.

Consistit in his tantùm verbis. *Ego te absolvo*, vel, *absolvo te n.* 597. &c. Non tamen in ijs tantùm verbis materialiter sumptis quoad sonum vocis, sed formaliter sumptis quoad sensum & significationem Sacramentalem per modum sententiæ judicialis in ijs fundatam : quæ significatio æquè bene potest fundari in alijs verbis synonimis vel æquipollentibus, nec necessariò efferendis in illo modo indicativo, sed etiam imperativo, non tamen optativo, vel deprecatorio. Eadem tamen verba materia-

li-

liter sumpta, *Ego te absolvo*, sunt de necessitate præcepti.

§. 4, Quis sensus hujus formæ essentialis? *n.* 602.&c.

1. Sensus adæquatus & aggregatus, sufficiens, quo hæc forma proferri potest, est hic *Ego te absolvo ab omni vinculo peccatorum tuorum*. Enumerantur illa vincula peccatorum.

2. Sensus proprius & principalis hujus formæ est: *Ego te absoluo à peccatis tuis quoad culpam*: & adæquatus in omni casu verificandus evadet, si subintelligas: *saltem quantùm est ex parte gratiæ collatæ, aut sacramenti, vel Ministri*. Effectus hujus formæ & Absolutionis enumerantur remissivè.

QUÆSTIO, II. Ord. 38.

Qualiter proferenda est forma Absolutionis? *n.* 606.

§. 1. Forma Absolutionis necessariò debet esse *vocalis seu ore prolata. n* 607. Invalida est absolutio scripto vel nutibus data. Opposita tamen sententia in casu extremæ necessitatis (sanè longè rarissimo) sub conditione practicabilis *n* 608.

§. 2. *Atq; ad pœnitentem præsentem directa. num.* 609. Invalida est absolutio data absenti: sive is. 1. Absens confiteatur per litteras vel internuntium & similiter absolvatur absens: 2. sive præsens confiteatur, & absolvatur absens: sive 3. absens confiteatur, & absolvatur præsens, ex vi solius confessionis in absentia factæ. Explicatur decretum Clementis VIII,

§. 3. *Ad pœnitentem præsentem saltem moraliter. n.* 610. Præsentia moralis pœnitentis sufficiens & requisita ad Absolutionem sacramentalem est illa propinquitas, intra quam solent communi voce, etiam altiori homines cum hominibus loqui. Explicatur practicè. Casus frequens, &, praxis Confessarij pœnitentem præsentem absolvere obliti. *n.* 612.

§, 4. Forma Absolutionis debet proferri *absolutè*, independenter à conditione suspensiva in futurum. *n.* 618. sic enim foret invalida absolutio: At verò valida, & ex causa rationabili licita, imò quandoq; necessaria est absolutio sub conditione de præsenti, vel de præterito. *n.* 621.

QUÆ-

QVÆSTIO. III. Ord. 39.

Quando absolutio danda, quando repetenda?

Specialiter respectu excommunicati & moribundi.

§. 1. Quando absolutio danda? *n*. 623.

Regulariter statim, confessione & ijs, quæ ad ipsam ordinantur, expeditis, & non antea per se loquendo *n*. 624. Peccat graviter Confessarius sine justa causa absolutionem differens. *n*. 625.

§. 2. Quando Absolutio repetenda? *n*. 627. &c.

I. Tunc quando pœnitens post absolutionem datã, de novo adfert aliquid, quod à principio necessariò confitendum fuisset, utpote aliud peccatum mortale, circumstantiam speciem mutantem, numerum notabiliter majorem. &c.

II. Non est repetenda. quando pœnitens adfert aliquid à principio non necessariò confitendum. *n*. 628.

III. Est repetenda, saltem sub conditione, quoties Confessarius rationabiliter dubitat de valore prioris absolutionis. *n*. 629.

IV. Est mortale ex genere suo super eadem peccata, in eadem confessione repetere formam, nisi adsit rationabile dubium de valore prioris absolutionis. *n*. 631.

§. 3. Specialia quoad absolutionem excommunicati. *n*. 632.

I. Confessarius peccat mortaliter excommunicatum absolvens, non præmissa absolutione à censura. *n*. 632.

II. Valida tamen est ejusmodi absolutio, quoties pœnitens bona fide procedit, aliàs non. *n*. 633.

III. Confessarius gaudens potestate absolvendi à Censuris, sufficienter absolvit præmissâ consuetâ formâ: *Absolvo te à vinculo Excommunicationis. &c. in quantùm possum, & tu indiges*, *n*. 634.

IV. Quin etiam Confessarius rectè volens fungi suo officio, ijs solis verbis. *Absolvo te à peccatis tuis*, simul absolvit à censuris. *n*. 635.

§. 4. Specialia de absolutione moribundi jam loquelâ, ratione, sensibus destituti. *n*. 636. &c.

I. Validè & licitè absolvitur talis moribundus, si si-

gnis ostendat suum dolorem, & voluntatem confitendi &c. Notatio notabilis. *n.* 638.

II. Idq; non solùm quando signa doloris & confessionis optatæ ostendit coram ipso sacerdote præsente, sed etiam eo adhuc absente, coram aliis posteà testantibus Sacerdoti præsenti, imò & adhuc absenti; quamvis consultum sit testem redire cum sacerdote ad moribundum, eóq; præsente tastari. *n.* 639.

III. Absolvendus est talis moribundus *absolutè*, quando signa doloris certa, vel probabilta sunt: si dubia, *sub conditione. n.* 640. Assignantur signa *certa, probabilia, dubia. n.* 641.

IV. Confessarius non solùm validè & licitè potest, sed etiam tenetur talem absolvere quilibet ex charitate, Paroches proprius etiam ex justitiâ. *n.* 642. sed jam instat quæstio difficilior.

§. Quid si talis moribundus nullum omninò det, vel dederit signum doloris, ac voluntatis confitendi? *n.* 644.

I. Nec validè, nec licitè potest absolvi, saltem absolutè.

II. Proponitur pia sententia, posse absolvi, si Confessario constet, eum Catholicum fuisse, & aliàs piè ac Christianè vixisse, saltem sub conditione. *n.* 645.

III. Hæc sententia in rigore Theologico non videtur vera, nisi aliquid aliud addatur, vel supponatur, nimirùm eum signum doloris reipsâ dedisse, vel de facto dare, etsi non percipiatur. *n.* 746.

IV. Concluditur talem esse absolvendum sub conditione ex tali suppositione, certè in homine Catholico rationabiliter præsumendâ. *n.* 648.

CAPUT VI.

De Confessario ac Ministro Sacramenti Pœnitentiæ.

Quæstiuncula præambula.

I. *Quid est Confessarius?* Est Sacerdos præditus potestate

testate ligandi atque solvendi in foro sacramentali. num. 649.

II. *Quæ sunt requisita generalia ad Confessarium, ut validè & licitè absolvat?* Tria sunt, potestas, scientia & bonitas. n. 650.

III. *Quotuplex potestas requiritur in Confessario?* Duplex. Ordinis & jurisdictionis. n. 651.

IV. *Quomodò differunt dictæ duæ potestates?* Potestas Ordinis est radicalis tantum in actu primo, & inseparabilis. Potestas jurisdictionis est actualis, conferenda per externā concessionem Ecclesiæ per Prælatos, & maximè separabilis. n 652.

SECTIO I.

De Confessarij approbatione & Jurisdictione generatim.

QVÆSTIO I. Ord. 40.

Quis est Minister Sacramenti Pœnitentiæ validè administrandi?

EST solus Sacerdos, jurisdictionem ordinariam vel delegatam habens in pœnitentem: atq; ad id approbatus ab Episcopo, expresse vel tacitè, ut validè absolvat sæculares â peccatis mortalibus, exstra articulum mortis n. 654.

Explicatur per §§. â n 655 usq; ad n 668.

QVAESTIO II. Ord. 41.

Quid & quotuplex est approbatio?

Specialia de approbatione Regularium.

§. 1. Quid est, & quotuplex.

APprobatio est publicum & authenticum judicium de idoneitate ac sufficientia Sacerdotis ad audiendas Confessiones, factum ab habente potestatem Episcopalem, vel quasi Episcopalem. n. 668.

Approbatio ergo non est ipsa collatio jurisdictionis, sed sunt actus distinctissimi, & separabiles: n. 669.

Duplex est approbatio: expressa, & tacita.

§. 2. Specialia de approbatione Regularium. n. 672.

I. Episcopi non possunt alicui, maximè regulari legitimè præsentato, & per examen idoneo comperto, approbationem sine justâ causâ denegare, citra peccatum injustitiæ *n.* 673

II. Nec possunt approbationem Regularium semel legitimè concessâ revocare, vel semel legitimè approbatum ad examen revocare, sine nova justa causâ. *n.* 674.

III. Minùs possunt revocare vel suppendere ipsam jurisdictionem Regularium Mendicantium semel legitimè approbatorum, absq; simili nova justa causa, ob quam ad examen justè revocari possunt. Sed neq; eorum approbationem vel jurisdictionem arctare ad certas personas vel tempora. *n.* 676.

IV. Jurisdictio â summo Pontifice adveniens Regulari approbato ab uno Episcopo non arctatur personis ejusdem Diœcesis, sed aliquantò ampliùs se extendit, præsertim quoad duo. *n.* 688.

§. 3. Dubium Regulare

Utrùm aliquis privilegiatus approbatus ab uno Episcopo juxtà formam Tridentini, accipiat jurisdictionem pro tota Ecclesia, ad ubiq; audiendas confessiones?

Refertur sententia affirmantiva. Sed negativa vera omninò tenenda est. *n.* 679.

§. 4. Qualiter Regulares approbati ab Episcopo acquirunt & exercere possunt jurisdictionem à Pontifice privilegio collatam?

Quatuor ad hoc requiruntur conditiones seu modificationes.

I. Sint approbati vel admissi ab Episcopis. *n.* 680.

II. Præsententur Episcopis auctoritate & legitimo consensu Superioris. *n.* 681.

III. Exerceant jurisdictionem privilegio concessam respectu sæcularium tantùm: nec licitè nec validè possunt respectu Regularium, nisi de consensu Superiorum respectivè. *n.* 683.

IV. Neq; respectu sæcularium ea jurisdictione uti possint, nisi de licentia & deputatione suorum Superiorum

rum, qui ipsis eam facultatem ob causam auferre, vel suspendere possunt. *n*. 684.

QUÆSTIO III. Ord. 42.

Quid & quoduplex est jurisdictio generatim?

JUrisdictio Confessarij est auctoritas seu potestas jus dicendi, seu sententiam ferendi in alium tanquam sibi subditum in foro conscientiæ. *n*. 686.

Triplex est divisio jurisdictionis. 1. Ordinaria, & delegata. 2. Certa, probabilis, & dubia: ad quas revocatur error communis. 3. Universalis, & restricta.

Jurisdictio ordinaria quid? quorum? â quo? respectu quorum?

§. 1. *Quid?*

JUrisdictio ordinaria dicitur, quæ alicui competit ratione muneris, officii, vel beneficii ad quod assumitur. *n*. 686.

§. 2. *Quorum?*

TRes sunt Judices ordinarij, habentes ordinariam jurisdictionem in hoc tribunali: Papa in totam Ecclesiam: Episcopi in suam Diœcesin: Parochi in suas Parochias. Quasi Episcopalem jurisdictionem obtinent Prælati Ordinum exemptorum, Generales, Provinciales: quasi Parochialem, Priores, Rectores, Guardiani &c. *n*. 687. &c.

§. 3. *â quo?*

A Christo immediatè jurisdictionem accipit summus Pontifex: ab hoc immediatè Episcopi, & Privilegiati: ab Episcopis immediatè Parochi. *n*. 691.

§ 4. *Respectu quorum?*

JUrisdictio ordinaria competit suprà memoratis per se respectu suorum subditorum tantùm. Tribus autem modis aliquis fit subditus, & subijcitur jurisdictioni ordinariæ, hujus Episcopi vel Parochi: 1. Ratione domicilii vel quasi domicilii. 2. Privilegio statûs. 3. Juris dispositione, vel interpretatione. *n*. 693. &c.

QVAESTIO IV. Ord. 43.

Jurisdictio delegata quid? â quo? quotuplex? quib⁹ modis?

§ 1. *Quid?*

JUrisdictio delegata dicitur: quam Sacerdos in pœnitentem acquirit, non ex vi beneficii, vel officii alicujus proprii, sed solùm ex commissione alterius ordinariam jurisdictionem habentis. *n.* 697.

§. 2. *à quo?*

OMnis & solus jurisdictionem habens ordinariam potest eam delegare alteri, utpotè Episcopus, Parochus, Prælatus Regularis &c. quisque respectu suorum subditorum *n.* 698.

§. 3. *Quotuplex?*

DUpliciter delegatur jurisdictio: *directè*, cùm alicui committitur potestas, ut ipse per se directè pœnitentem absolvat: Et *indirectè*, cùm alicui confertur facultas eligendi sibi Confessarium, à quo absolvatur, *n.* 699.

§. 4. *Quibus modis?*

DElegatio potestatis, directa, indirecta, tribus modis fieri consuevit. 1. à jure, vel privilegio. *n.* 700. 2. à consuetudine. *n.* 704. 3. Ab homine *n.* 709. Ad jurisdictionem ab homine delegandam necessariò requiritur consensus actualis præsens signo aliquo manifestatus. *n.* 710. Et nullo modo sufficit ratihbitio de futuro, quantumvìs rationabiliter præsumpta. *n* 711. &c.

QVÆSTIO V. Ord. 44.

Quid Jurisdictio certa, probabilis, dubia?

§. 1, Jurisdictio certa

Est, quæ nititur certo titulo ac fundamento *n.* 713.

§. 2. Jurisdictio ex errore communi.

Error communis cum titulo colorato tribuit jurisdictionem certam, sufficientem ad absolvendum, & Sacramenta ministranda *n.* 714. An solus error communis, sine omni titulo, saltem colorato, tribuat Jurisdictionem? negat cum plurimis Sanchez, affirmant non improbabiliter alii.

§. 3. Jurisdictio probabilis.

Dicitur, quæ probabili tantùm opinione Doctorum nititur. *n.* 715. Hác solùm licet uti, quando subest justa causa

causa necessitatis, vel utilitatis absolvendi aliquem, & commodè non potest usurpari jurisdictio certa. *n.*717.

Peccat mortaliter, qui relicta jurisdictione certa absque ulla rationabili causa absolvit, vel scienter absolvitur cum sola jurisdictione probabili.

§. 4. Jurisdictio dubia

Dicitur, cùm quis propriè dubitat, an habeat jurisdictionem in hunc pænitentem, vel ejus peccata aliqua utpotè reservata: cum qua nunquam licet absolvere absolutè, nisi priùs resoluto dubio. *n.* 718. &c.

QUÆSTIO VI. Ord.45.

Quid Jurisdictio universalis & restricta?

JUrisdictio universalis dicitur, quæ alicui competit respectu certæ communitatis, absque limitatione vel exceptione aliqua personarum vel peccatorum. Jurisdictio restricta dicitur, quæ confertur alicui cum exceptione aliquarum personarum, seu aliquorum peccatorum ac casuum: qui ideò vocantur: *casus reservati. n.*722.

Jurisdictio universalis pro articulo mortis.

In articulo vel periculo mortis, *omnes Sacerdotes quoslibet pænitentes à quibusvis peccatis, casibus, & censuris absolvere possunt.* Concil. Trident.

Verius est tunc Sacerdotem simplicem nec licitè nec validè absolvere, si alius Sacerdos Curatus, maximè proprius Parochus adsit. *n.*723. Certum autem modò est, invalidè tunc absolvere excommunicatum non toleratum, suspensum, degradatum, si adsit alius Sacerdos liber ab his vitiis. Differentia inter absolutionem à casu reservato, & absolutionem ab excommunicatione in articulo mortis. *n.* 725

SECTIO II.

De Casibus reservatis.

QUÆSTIO I. Ord. 46.

Reservatio quid? à quo? quorum peccatorum? speciatim respectu Religiosorum.

§. I. Quid?

Reſervatio eſt negatio Jurisdictionis in aliquod peccatum abſolvendum, cùm tamen facultas ſit abſolvendi cætera. *n.* 726.

§. II. A quo, vel quibus?

Poteſtas reſervandi peccata & caſus reſidet in ſummo Pontifice reſpectu totius Eccleſiæ, etiam Epiſcoporum. In Epiſcopis reſpectu ſuæ Diœceſis, ac Parochorum ac Prælatorum ſibi ſubditorum *n.* 727. Denique in Prælatis Regularibus exemptis, Generalibus, Provincialibus cum Capitulo reſpectu ſuorum Regularium ſubditorum. Parochus & Superior localis propriè non poteſt reſervare.

§. III. Quorum peccatorum?

Reſervari poſſunt, ſaltem de facto reſervantur ſola peccata mortalia externa, non omnia, ſed graviora, atrociora, & certa tantùm. *n.* 730. Non item dubia, ſeu dubium Juris, ſeu facti ſit: inſuper ut peccatum actu reſervatum ſit, requiritur notitia reſervationis in pænitente; adeò, ut ignarus reſervationis ſui peccati pro illa vice abſolvi poſſit: attamen cum informatione tale peccatum eſſe reſervatum, *n.* 735. & deinceps à ſe abſolvi non poſſe.

§. 4. Speciatim reſpectu Regularium.

Enumerantur caſus reſervabiles ex decreto Clementis VIII. & de facto communiter reſervati in ſacris Religionibus *n.* 736. An ſuperior, præter illa peccata, aliud peccatum prohibere poſſit ſub excommunicatione, & hanc ſibi reſervare: Reſponſio verior eſt negativa. *n.* 737

QVÆSTIO II. Ord. 47.

Quis poteſt abſolvere à caſibus reſervatis:

§ I. IPſemet reſervans, ejuſdem in officio ſucceſſor, ejuſdémque in jurisdictione ſpirituali ſuperior. 2. Ejuſdem reſervantis delegatus. 3. Alii, quibus id de jure vel privilegio competit. Præter hos nullus inferior per ſe directè abſolvit à reſervatis ſuperiori, niſi quandóque per accidens. *n.* 738.

§. 1. Quinam jure, vel privilegio.

1. Epiſcopi, & Prælati Regulares reſpectu ſubditorum, *n.* 739.

2. Pri

2. Privilegium Mendicantium, respectu sæcularium, n. 740. &c.

Quoad casus Papales explicatur.

§ Quid quoad casus Episcopales: n. 745.

§. 2. Quid per accidens & adhuc directè in necessitate & impedimento perpetuo? n. 749. &c.

§. 3. Quis per accidens & indirectè tantùm in casu necessitatis & impedimenti temporalis adeundi superiorem: quoad casus maximè Regulares? n. 753.

§. 4. Specialia ex parte pænitentis volentis confiteri peccatum reservatum Confessario non habenti facultatem, in necessitate & impedimento adeundi superiorem. n. 757. & seq.

§. 5. Specialia ex parte Confessarii volentis talem pœnitentem absolvere. n. 761. usque ad n. 768.

§. 6. Specialia quoad superiores licentiam absolvendi à reservatis, à pænitente vel Confessario petitam concedentes vel negantes à n. 768. usque ad n. 773.

SECTIO III.

De bonitate & scientia Confessarii.

QUÆSTIO I. Ord. 48.

Quæ bonitas requiritur in Confessatio? n. 773.

Duplex requiritur bonitas, *legalis* & *moralis*. Bonitas legalis requisita est, ut careat impedimento Canonico auferente, vel impediente jurisdictionem n. 773.

Bonitas moralis requisita est, ut absolvens saltem sit in statu gratiæ, ex communissimo sensu DD. n. 774.

Refertur sententia singularis nostri Patris Petri Marchant in solatium Confessariorum infirmorum & occasionibus expositorum.

QUÆSTIO II. Ord. 49.

Quæ scientia requiritur in confessario? n. 777.

§. I. Ut validè absolvat,

Requiritur & sufficit cognitio distincta formæ, & saltem confusa cognitio peccatorum sub ratione confusa peccati, vel offensæ Dei. n. 777.

§. 2. Ut licitè absolvat.

Confessarius tenetur habere scientiam omnium ad officium suum, quâ Judex, & Medicus & Doctor spiritualis est, debitè & fructuosè exercendum *n.* 778.

Enumerantur singula. à *n.* 778. usque ad *n.* 782.

§ 3 Qualiter confessarius tenetur prædicta scire?

Non tenetur illa omnia scire exactè, resolutè, vel memoriter; sed sufficit illa scire mediocriter, & in habitu, ita ut de qualitate & gravitate actus, ejúsque obligationibus possit prudenter dijudicare, aut saltem prudenter dubitare in ordine ad ulteriorem inquisitionem vel consultationem. *n.* 782.

§. 4. Qualiter confessarius prædicta ignorando peccat?

Confessarius prædicta ita ignorans, ut de illis sibi propositis communiter & rationabiliter nequeat dijudicare, aut saltem prudenter dubitare &c. peccat mortaliter ministerio Confessionis se exponens. *n.* 784. Afferuntur aliquot causæ excusantes. *n.* 785.

Confessarius ex ignorantia absolvens aliquem, quem absolvere non poterat, dupliciter peccat mortaliter. & actuali sacrilegio, & ignorantiâ eorum, quæ ad officium suū spectant *n.* 786. Quid si superior per obedienriā præcipiat tali confessario ignaro audire confessiones? *n.* 787.

SECTIO IV.

De Obligatione & Officio Confessarii.

TRiplex est obligatio seu officium confessarii: 1. procurare rectitudinem hujus judicii sacramentalis, pænitentem disponendo ad Sacramentum validè & fructuosè suscipiendum: 2. dispositum absolvere, & non alium 3. tacere omnia quæ mediante confessione cognovit, seu servare secretum sigilli n. 788.

QVÆSTIO I. Ordin. 50.

Qualiter & de quibus tenetur Confessarius pænitentem examinare & interrogare?

COnfessarius tenetur examinare pœnitentem, quando probabiliter credit, vel suspicatur eum omittere aliquid

quid, quod ex parte ejus est necessarium ad validam & licitam, simúlque fructuosam susceptionem hujus Sacramenti *n. 789.* utpotè de ipsis peccatis, eorúmque circumstantiis necessariò confitendis ac numero *n. 790.* &c item de ejus dispositione necessariò requisitâ. dolore, proposito &c. *n. 791.* examine tamen morali & humano: item prudenti, valdè discreto & cauto. *n. 792. & 793.* Explicatur latè, & practicè. *n. 793.*

QVÆSTIO II. Ord 51.

Qualiter & de quibus tenetur Confessarius instruere & monere pœnitentem? n. 794.

Confessarius graviter obligatur pænitentem instruere, & monere efficaciter, de his omnibus, quæ ad hoc Sacramentum validè & fructuosè suscipiendum requiruntur, quando apparet ignorantia, error, vel defectus alicujus ex his in pœnitente: *n. 794.* utpotè

I. Ignorantem vel errantem in quacunque materia peccati mortalis, *n 795.*

II. Ignorantem ea, quæ sunt de necessitate medii ad salutem credenda. *n. 796.*

III. Etiam ignorantem ea, quæ sunt de necessitate præcepti credenda & scienda ab omni Christiano. *n. 797.*

IV. Ignorantem ea. quæ directè & immediatè ad Sacramentum ipsum validè & fructuosè suscipiendum ex parte pœnitentis requiruntur, utpotè verum dolorem, integram confessionem, firmum propositum. *n. 798.*

QVÆSTIO III. Ord. 52.

Qualiter confessarius tenetur absolvere dispositum & non alium?

I. Confessarius pænitentem legitimè confessum, & ritè dispositum in omnibus requisitis, ex justitia obligatur absolvere sub peccato mortali. *n. 799.*

II. Neque licitè potest differre absolutionem, nisi ex mul-

multùm rationabili & urgente causa, raro, & plerûmque cum consensu pœnitentis. Adferuntur justæ causæ absolutionem differendi. *n*. 800.

III. Liquidò autem non dispositum in ipsâ confessione cognitum, utique non poterit absolvere confessarius, sed absolvens & absolutus scienter, peccat mortaliter sacrilegio. *n*. 801.

IV. Quid si Confessarius pœnitentis indispositionem. v. g. peccatum aliquod omissum. sciret extra confessionem? n. 802.

QVÆSTIO IV. Ord. 53.

Quid agendum Confessario, si erravit in suo officio: & an aliquando teneatur in se suscipere onus pænitentis?

I. Quid si confassarius erraverit cum invalidatione Sacramenti: n. 803.

II. Quid si, stante valore Sacramenti, erravit quoad alia requisita: *n*. 804.

III. Quid si erravit cum damno tertii: n. 805.

IV. Confessarius raro, attamen tribus concurrentibus circumstantiis licitè potest, & aliquando ex charitate debet in se suscipere aliqua onera pœnitentis. *n*.806.

CAPUT VII.

De Sigillo Sacramentali.

QVÆSTIO I. Ord. 54.

Quid est Sigillum sacramentale? quanta & qualis ejus obligatio?

§ I. Sigillum confessionis est obligatio tacendi in confessione Sacramentali audita omnia, quorum revelatio redderet Sacramentum odiosum. *n*. 807. &c.

§. II.

§. II. Ea obligatio est juris divini, n. 811. an naturalis, an positivi tantùm: utrúmque probabile. n.812,

§. III. Est obligatio strictissima, semper sub mortali. n.813

§. IV. Ea obligatio urget in omni casu cujuscùnque necessitatis mali evitandi, vel boni conservandi. n.815.

§. V. Nisi de expresso & libero consensu pœnitentis. n.819

QVÆSTIO II. Ord. 55.

Quænam est materia sigilli sacramentalis? n.824.

Seu

Quænam cadunt sub sigillo sacramentali?

OMnia audita in confessione sacramentali, quorum revelatio redderet Sacramentum odiosum; utpotè

§. I. Omnia peccata mortalia tam in genere, quàm in specie. n.825

§. II. Omnia etiam peccata venialia in specie, non item in genere. n.829

§. III. Peccatorum circumstantiæ, complices objecta. n. 833. &c.

§. IV. Pœnitentia injuncta, absolutio vel scheda confessionis negata. n.837. &c.

§. V. Scrupulosi, defectus naturales. n.841

QVÆSTIO III. Ord. 56.

Quinam obligantur sigillo confessionis. n. 845.

PRæter confessarium per se primò principaliter obligatum, saltem secundariò & minùs principaliter sigillo obligantur omnes, ad quos talis confessionis notitia immediatè vel mediatè, justè vel injustè pervenerit. 845. utpote

QVÆSTIO IV. & ultima

Qualiter licet, & non licet uti notitiâ ex sola confessione sacramentali habitâ.

n. 861.

NOtitiâ ex sola confessione acceptâ nunquam ullo casu licet uti, quando subest periculum revelationis directæ vel indirectæ, aut sic, ut confessio meritò fiat difficilis aut odiosa pænitenti: alioquin per se licebit. n. 861.
Et hinc resolves.

§. I. Nunquam licet eâ notitiâ uti sic, ut alii à pœnitente advertant. n. 862

§. II. An sic, ut solus pœnitens advertat: n. 864. &c.
Ex ea regula generali duo certa supponuntur: tertium dubium clariùs resolvitur, ut sequitur.

§. III. Non licet ea notitin uti sic, ut etiam solus pœnitens advertat, ad gubernationem vel gravamen ipsius pænitentis. n. 869

§. IV. Licet autem confessario ea notitia uti, licet solus pœnitens benè advertat, ad gubernationem vel indemnitatem sui ipsius. n. 870. & seq.

§. V. Casus aliquot particulares resoluti ex hactenus dictis: à n. 871. usque ad n. 874

Finis hujus Tertiæ Partis Tyrocinij Sacramentalis.

O. A. M. D. G